

**PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA
2016**

**HYVÄKSYTTY
15.6.2016**

TÄYDENNETTY 5.6.2021

Sisältö

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	7
1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	7
1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet	7
1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	9
1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut	10
1.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	12
LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA.....	19
2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	19
2.2 Perusopetuksen arvoperusta	20
2.3 Oppimiskäsitys.....	22
2.4 Paikallisesti päätettävät asiat	23
2.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	24
LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET	31
3.1 Perusopetuksen tehtävä.....	31
3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet.....	32
3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.....	33
3.4 Paikallisesti päätettävät asiat	39
3.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	40
LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	58
4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	58
4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	58
4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat.....	61
4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	64
4.5 Paikallisesti päätettävät asiat	66
4.6 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	67
LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN.....	85
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä.....	85
5.2 Yhteistyö	86
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	88
5.4 Opetuksen järjestämistapoja.....	89

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	94
5.6 Paikallisesti päätettävät asiat	96
5.7 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	99
LUKU 6 OPPILAAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI PERUSOPETUKSESSA	113
6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	113
6.1.1 <i>Formatiivinen arviointi</i>	113
6.1.2 <i>Summatiivinen arviointi</i>	114
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet	115
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	117
6.4 Työskentelyn arviointi	118
6.5 Käyttäytymisen arviointi	118
6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	118
6.6.1 <i>Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain</i>	118
6.6.2 <i>Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan</i>	119
6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	120
6.8 Perusopetuksen päättöarviointi	120
6.8.1 <i>Päättöarvosanan muodostaminen</i>	121
6.8.2 <i>Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi</i>	121
6.8.3. <i>Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa</i>	122
6.8.4 <i>Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa</i>	122
6.8.5 <i>Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa</i>	123
6.8.6 <i>Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi</i>	123
6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin	124
6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	124
6.11 Todistukset	124
6.11.1 <i>Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa</i>	124
6.11.2 <i>Lukuvuositolistus</i>	125
6.11.3 <i>Välitolistus</i>	126
6.11.4 <i>Erotolistus</i>	127
6.11.5 <i>Perusopetuksen päättötolistus</i>	128
6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	130
6.13 Paikallisesti päätettävät asiat	131

6.14 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	131
LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	139
7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	139
7.1.1 <i>Ohjaus tuen aikana</i>	140
7.1.2 <i>Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana</i>	140
7.2 Yleinen tuki	141
7.3 Tehostettu tuki	141
7.3.1 <i>Pedagoginen arvio</i>	142
7.3.2 <i>Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana</i>	143
7.4 Erityinen tuki	144
7.4.1 <i>Pedagoginen selvitys</i>	145
7.4.2 <i>Erytisen tuen päätös</i>	146
7.4.3 <i>Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma</i>	147
7.4.4 <i>Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen</i>	149
7.4.5 <i>Pidennetty oppivelvollisuus</i>	150
7.4.6 <i>Toiminta-alueittain järjestettävä opetus</i>	151
7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot	153
7.5.1 <i>Tukiopetus</i>	153
7.5.2 <i>Osa-aikainen erityisopetus</i>	154
7.5.3 <i>Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet</i>	154
7.6 Paikallisesti päätettävät asiat	155
7.7 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	157
LUKU 8 OPPILASHUOLTO	171
8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö	171
8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto	173
8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto	174
8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat	176
8.5 Paikallisesti päätettävät asiat	177
8.6 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	181
LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ	183
9.1. <i>Saamelaiset ja saamenkieliset</i>	183
9.2. <i>Romanit</i>	184

9.3. Viittomakieliset	184
9.4. Muut monikieliset oppilaat	185
9.5 Paikallisesti päätettävät asiat	185
9.6 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	186
LUKU 10 KAKSIKIELINEN OPETUS	188
10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia	188
10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus	190
10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus	192
10.2 Paikallisesti päätettävät asiat	192
10.3 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	193
LUKU 11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS.....	194
11.1 Opetuksen järjestämisen periaatteet.....	194
11.2 Paikallisesti päätettävät asiat	194
11.3 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	196
LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA.....	206
12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit.....	206
12.2 Valinnaiset aineet	206
12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät.....	207
12.4 Paikallisesti päätettävät asiat	207
12.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	208
LUKU 13 VUOSILUOKAT 1-2	271
13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä.....	271
13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2	272
13.3 Paikallisesti päätettävät asiat	275
13.4 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	276
13.5 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2	280
13.5.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	281
13.5.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	322
13.5.3 VIERAAT KIELET	323
13.5.4 MATEMATIIKKA.....	343
13.5.5 YMPÄRISTÖOPPI	364

13.5.6 USKONTO	389
13.5.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	409
13.5.8 MUSIIKKI	416
13.5.9 KUVATAIDE	436
13.5.10 KÄSITYÖ.....	460
13.5.11 LIIKUNTA	470
13.5.12 OPPILAANOJAUS.....	480
LUKU 14 VUOSILUOKAT 3–6.....	483
14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä	483
14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6	484
14.3. Paikallisesti päätettävät asiat	488
14.4 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	488
14.5 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6	501
14.5.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	502
14.5.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	566
14.5.3 VIERAAT KIELET	576
14.5.4 MATEMATIIKKA.....	611
14.5.5 YMPÄRISTÖOPPI	636
14.5.6 USKONTO	655
14.5.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	678
14.5.8 HISTORIA.....	690
14.5.9 YHTEISKUNTAOPPI.....	698
14.5.10 MUSIIKKI	707
14.5.11 KUVATAIDE	738
14.5.12 KÄSITYÖ.....	785
14.5.13 LIIKUNTA	812
14.5.14 OPPILAANOJAUS.....	837
LUKU 15 VUOSILUOKAT 7-9	841
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä.....	841
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	842
15.3 Paikallisesti päätettävät asiat	847
15.4 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT	848

15.5 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9	863
15.5.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	865
15.5.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	936
15.5.3 VIERAAT KIELET	959
15.5.4 MATEMATIIKKA.....	1031
15.5.5 BIOLOGIA	1065
15.5.6 MAANTIETO	1095
15.5.7 FYSIIKKA	1127
15.5.8 KEMIA.....	1150
15.5.9 TERVEYSTIETO.....	1173
15.5.10 USKONTO	1209
15.5.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	1231
15.5.12 HISTORIA.....	1249
15.5.13 YHTEISKUNTAOPPI.....	1263
15.5.14 MUSIIKKI	1280
15.5.15 KUVATAIDE	1311
15.5.16 KÄSITYÖ.....	1348
15.5.17 LIIKUNTA	1371
15.5.18 KOTITALOUS.....	1401
15.5.19 OPPILAANOHJAUS.....	1417

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta¹. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan². Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä³. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja

---

1 Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitettujen opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

2 Perusopetuslaki 14 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §

3 Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearviointin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma⁴
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma⁵
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten⁶. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheyttynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheyttynä.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan⁷. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.⁸

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii

---

4 Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

5 Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §

6 Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

7 Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)

8 Perusopetusasetus 9 §

opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun⁹. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittyy sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa¹⁰. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta¹¹. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen.¹² Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä¹³. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

---

9 Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

10 Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

11 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

12 Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

13 Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan
- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet
- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään
- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon.
- sisältyykö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen tasa-arvosuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
  - lain mukaan suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan*
- sisältyykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
  - lain mukaan oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi; oppilaitoksella tulee olla suunnitelma toimenpiteistä

---

* Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 5a§

ja sekä huoltajille että oppilaille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.^{13b}

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös alaluvut 5.4 ja 5.6)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai vuosiluokkiin sitomattomasti etenevänä (katso myös alaluvut 5.4 ja 5.6)
- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheytyttynä; mitkä ovat mahdollisen eheytytyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet
- miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)¹⁴
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä luku 12)
- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös luku 12)
- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös luku 12)
- miten oppilaanohjaus järjestetään
  - ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

---

^{13b} Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6§
14 Valtioneuvoston asetus (422/2012)

1.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

1.5.1 Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelman laatimisen lähtökohdat

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelma on laadittu pohjautuen Opetushallituksen vuoden 2014 valtakunnallisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Se on laadittu suomenkielistä opetusta varten. Siksi paikallisesti on jätetty täsmentämättä ruotsin- ja saamenkieliseen opetukseen liittyviä sisältöjä.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelma noudattaa opetussuunnitelman perusteiden rakennetta. Kaikkia kouluja velvoittavat perusopetussuunnitelman perustetekstit ovat luku luvulta mukana sellaisenaan. Jokaisen pääluvun lopussa on paikallinen alaluku, jossa kuvataan kyseisessä luvussa edellytetyt koulukohtaisia ratkaisuja. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelma julkaistaan koulun www-sivuilla. Siitä on myös painettu versio, jota voi käydä lukemassa koululla. Koulumme opetussuunnitelman suunnittelutyö on aloitettu keväällä 2015 ja viimeisimmät päivitykset on tehty syksyllä 2019 sekä lukuvuonna 2020–2021.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelman laatimisessa on päävastuu ollut Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun rehtorilla, opettajilla ja muulla henkilökunnalla. Henkilökunta on osallistunut useisiin erilaisiin paikallisen opetussuunnitelman laadintaan ja toteutukseen työkaluja antaviin koulutuksiin. Koulutusten järjestävänä tahona on ollut Opetushallitus sekä Itä-Suomen aluehallintovirasto. Koulumme henkilökunta on osallistunut myös kristillisten koulujen yhteistyöhön opetussuunnitelman laadinnassa.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelman laatimisessa on tehty yhteistyötä Suomen kristillisten koulujen kanssa. Tämä yhteistyö on luontevaa, sillä jaamme yhteisen kristillisen arvopohjan, ja arvot ohjaavat myös opetussuunnitelmatyötä. Yhteistyötä on tehty keskustellen ja käytänteitä vaihtaen sekä oppiainekohtaisissa työpajoissa. Yhteisesti on työstetty kristillisiä arvoja sekä kristillisten koulujen toimintakulttuurin keskeisiä sisältöjä. Yhteistyön tuloksena kristillisillä kouluilla on opetussuunnitelmassaan yhtäläisyyksiä. Pääosin Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelma on kuitenkin koulukohtaisena laadittu. Yhteneväisyyksiä on myös Kuopion kaupungin opetussuunnitelmaan, sillä etenkin oppilashuollon osalta noudatamme Kuopion kaupungin linjauksia ja toimintatapoja. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmaa on siis tehty yhteistyössä eri tahojen kanssa niin valtakunnallisella tasolla kuin paikallisestikin. Näin olemme pyrkineet muodostamaan mahdollisimmat ehyen ja toimivan koulukohtaisen opetussuunnitelman.

Opetussuunnitelman koulukohtaisten osien laadintaan ovat osallistuneet koulumme henkilökunnan lisäksi myös huoltajat ja oppilaat. Huoltajia ja oppilaita osallistava koulukohtainen opetussuunnitelmatyö käynnistyi koulussamme keväällä 2015. Molemmille ryhmille tehtiin kysely siitä, millainen tulevaisuuden koulun pitäisi olla. Maailmankatsomukseen perustuvassa kristillisessä koulussa arvojen työstäminen on ollut keskeistä. Huoltajien kanssa keskusteltiin siitä, mitkä arvot he kokevat koululle tärkeiksi, miten ne käytännössä ymmärretään ja miten näiden arvojen tulisi näkyä toimintakulttuurissamme. Huoltajilta kysyttiin myös, millaista toimintaa he haluaisivat kodin ja koulun yhteistyön sisältävän. Oppilaat käsittelivät samoja kysymyksiä luokittain ikätasolle sopivalla tavalla. Kyselyn pohjalta saatiin paljon ideoita koulukulttuurin kehittämiseen ja perusteita sekä sisältöä opetussuunnitelmamme koulukohtaisille arvoille.

Oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa. Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen palvelualueen vastuuhenkilöiden kanssa on sovittu yhteisistä linjoista ja käytänteistä, jotka mukailevat oppilashuollon osalta Kuopion kaupungin suunnitelmia. Oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä käsitteleviä osuuksia laadittaessa on tehty yhteistyötä oppilashuollon henkilöstön (kouluterveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori) kanssa. Opetussuunnitelman liitteitä on tehty myös yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä, joka kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa.

Lisäksi opetussuunnitelmaa ovat olleet kerhotoiminnan, aamunavausten ja muun yhteistyön suhteen soveltuvilta osin laatimassa myös alueelliset yhteistyökumppanimme, kuten Kuopion alueen kristillisten seurakuntien edustajat. Olemme mukana myös kaupunginosayhdistyksen toiminnassa muun muassa yhteisillä siivoustalkoilla ja osallistumme yhteisiin tempauksiin ja niiden suunnitteluun, joten nämäkin tahot ovat luonteva osa tätä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Yhteistyötahoja on kutsuttu koululle yhteisiin tapaamisiin, joissa toimintaa on suunniteltu, arvioitu ja kehitetty. Yhteistyöllä eri paikallisten toimijoiden kanssa voimme ottaa huomioon paikallisia erityispiirteitä ja olla mukana aktiivisena osapuolena niin kaupunginosan kuin kaupunkialueenkin toiminnoissa. Yhteistyötahoja ja toimintaa on tarkemmin esitelty sitä koskevassa luvussa.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon seuraavat suunnitelmat:

Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, jota myös kristillinen päiväkotit Timantti kaupungin päivähoiton palveluntuottajana käyttää. Suunnitelmaan on lisätty kristillisen kasvatuksen osuus. Toimimme päiväkotit Timantin kanssa samassa rakennuksessa ja saman hallinnon alla, joten on luontevaa, että suunnitelmamme ovat samassa linjassa, ja niissä on yhtymäkohtia. Koulu tekee paljon yhteistyötä päiväkodin kanssa. Yläkoulun oppilaat pitävät myös lapsiparkkia päiväkodin vanhempainilloissa. Monet tapahtumat, kuten vuosittaiset Avoimet ovet -tapahtuma, ovat päiväkodin ja koulun yhteisiä.

Esiopetussuunnitelma, joka on tehty rinnakkain tämän opetussuunnitelman kanssa. Näin ollen siinä on paljon yhtymäkohtia tähän opetussuunnitelmaan. Kuopion kristillinen päiväkotit, esikoulu ja peruskoulu muodostavat jatkumon, jossa lapsen on mahdollista kasvaa turvallisessa kasvuympäristössä vauvaiästä peruskoulun päättämiseen saakka.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, joka on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria, sillä pyrimme luomaan oppilaillemme yhtenäisen ja turvallisen koulupäivän. Iltapäiväkerho on avoin kaikille alakouluikäisille. Tämä tarjoaa koulupäivää täydentävän mahdollisuuden viettää aikaa virikkeellisesti ja valvotusti sekä vähentää lasten yksinäisiä iltapäiviä. Iltapäivähoidon järjestämisessä, suunnittelussa ja arvioinnissa teemme yhteistyötä Kuopion kaupungin kanssa. Yhteistyö ilmenee mm. yhteisinä koulutuksina ja tapahtumiin osallistumisena.

Kuopion kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on mukana etenkin oppilashuollon osuutta käsiteltäessä.

Lisäksi opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon joukko opetuksen järjestäjän tekemiä, opetussuunnitelmaa täydentäviä suunnitelmia, kuten yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, kestävän kehityksen suunnitelma, Koko Kukri

liikkuu -suunnitelma, TVT- strategia, ohjaussuunnitelma ja oppilashuollon suunnitelma. Näihin suunnitelmiin on viitattu opetussuunnitelman edetessä ja ne täydentävät omalta osaltaan opetussuunnitelmaamme.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat koulumme omat suunnitelmat:

- Paikallinen tuntijako (LIITE 1)
- Oppilashuollon suunnitelma (LIITE 2)
- Kriisisuunnitelma (LIITE 3)
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (LIITE 4)
- Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma (LIITE 5)
- Järjestyssäännöt (LIITE 6)
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (LIITE 7)
- Kulttuurikasvatussuunnitelma (LIITE 8)
- Kestävän kehityksen suunnitelma (LIITE 9)
- Koko Kukri liikkuu -suunnitelma oppilaiden liikunnan lisäämiseksi (LIITE 10)
- Tieto- ja viestintätekniikan strategia (LIITE 11)

Tämä opetussuunnitelma otetaan kokonaisuudessaan käyttöön valtioneuvoston asetuksen (278/2014 13§:n) mukaisesti. Otimme tämän opetussuunnitelman käyttöön vuosiluokkien 1-6 kohdalla 1.8.2016 alkaen ja vuosiluokkien 7-9 kohdalla 1.8.2017 alkaen. Opetussuunnitelma on hyväksytty koulun johtokunnassa ja kouluamme ylläpitävässä Kuopion kristillisen päiväkodin ja koulun kannatusyhdistys ry:n hallituksessa.

1.5.2 Opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen koulussamme

Jokaisen opettajan ja koulun henkilökunnan jäsenen tulee työssään noudattaa koulumme opetussuunnitelmaa ja henkilökunta arvioi myös sen toteutumista säännöllisesti omissa kokouksissaan. Neljännesvuosittain käytämme yhden kokouskerran opetussuunnitelman toteutuksen arviointiin ja kehittämiseen.

Lisäksi teemme henkilökunnan kanssa yhteistyössä kullekin lukuvuodelle toimintasuunnitelman, jossa tulevat esille ja myös tarkentuvat monet opetussuunnitelman sisällöt. Toteutumista seurataan myös siinä yhteydessä, kun laadimme lukuvuosittain koulun toimintakertomusta. Oppilashuollon osuutta päivitetään yhteisöllisissä oppilashuoltopalaverissa, joihin osallistuu myös terveydenhuollon ja muun oppilashuollon henkilöstöä. Myös he ovat omalta osaltaan arvioimassa ja kehittämässä opetussuunnitelmaamme.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä Suomen muiden kristillisten koulujen kanssa. Soveltuvilta osin opetussuunnitelmaa myös kehitetään yhteistyössä muiden kristillisten koulujen kanssa sekä osallistamalla muun muassa Opetushallituksen ja Aluehallintoviraston järjestämiin koulutuksiin. Opetussuunnitelman täydennysvaiheessa henkilökunta on osallistunut erilaisiin koulutuksiin kuten A1 –kielen uuden opetussuunnitelman laadintakoulutus (OPH, 2019) sekä Perusopetuksen oppimisen ja osaamisen uudistuva arviointikoulutus (OPH, 2020).

Opetussuunnitelman koulukohtaisten osien laadintaan ovat osallistuneet koulumme henkilökunnan lisäksi myös huoltajat ja oppilaat. Huoltajien ja oppilaiden osuus opetussuunnitelman jatkuvassa kehittämisessä on merkittävä. Voimme järjestää esimerkiksi keskustelevia vanhempainiltoja, joissa vanhemmat voivat pienissä ryhmissä keskustella muun muassa koulun toimintakulttuurin kehittämisestä tai arvioida opetussuunnitelman toteutumista. Oppilailta kerätään monissa yhteyksissä palautetta esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Opettajat ottavat oppilaiden näkökulmaa huomioon suunnitellessaan ja toteuttaessaan opetusta. Myös oppilaskuntatoiminta on oppilaiden väylä osallistua opetussuunnitelman arvioitiin ja kehittämiseen. Koulua ylläpitävän yhdistyksen toimintaan osallistuminen luo myös huoltajille luontevan mahdollisuuden olla mukana koulun toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.

Opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan osallistumalla erilaisiin valtakunnallisiin ja alueellisiin kokeisiin, tutkimushankkeisiin ja kyselyihin sekä vertaamalla toimintaamme Opetushallituksen laatimiin perusopetuksen laatukriteereihin. Esimerkiksi valtakunnallinen kristillisten koulujen laadunarviointikysely antaa objektiivisen arvion opetussuunnitelman toteutumisesta ja kehitystarpeista.

Opetussuunnitelman oltua voimassa noin kolmen lukuvuoden ajan on koulumme henkilökunta lukuvuonna 2020-2021 erityisesti paneutunut opetussuunnitelman toteutumisen seurantaan, arviointiin ja kehittämiseen. Opetussuunnitelma on käyty luku luvulta läpi arvioiden sen toteutumista ja kehitetty sitä entisestään. Erityisesti opetussuunnitelman rakennetta on selkiytetty käytön helpottamiseksi. Myös yksittäisiä sisällöllisiä muutoksia on tehty, kuten valinnaisainevalikoimaa päivitetty sekä arviointiluku päivitetty vastaamaan valtakunnallista opetussuunnitelmamuutosta.

1.5.3 Opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut

1.5.3.1 Opetuksen järjestämisen pääperiaatteet

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla opetus voidaan järjestää yhdysluokkaopetuksena, mikäli se on oppilasmäärän perusteella pedagogisesti ja taloudellisesti perusteltavissa. Opetus on pääsääntöisesti vuosiluokittain etenevää, mutta tapauskohtaisesti voidaan opetus toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomasti etenevänä omaan opinto-ohjelmaan pohjautuen. Näitä järjestelyjä on kuvattu laajemmin Oppimista ja hyvinvointia edistävän koulutyön järjestämistä käsittelevässä luvussa. Opetus järjestetään ainejakoisena. Tavoitteena on kuitenkin laaja-alainen oppiminen, johon pyritään mm. monialaisten oppimiskokemusten kautta. Näin ollen ainejakoisuuteen tulee poikkeuksia erilaisten projektien ja oppiainerajat ylittävien kokonaisuuksien myötä.

1.5.3.2 Tuntijako

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun tarkka tuntijako selviää erillisestä liitteestä (LIITE 1). Liitteessä esitetään, miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla. Koulumme kokonaistuntimäärä on 228 vuosiviikkotuntia, joka ylittää valtakunnallisen minimin neljällä vuosiviikkotunnilla. Valinnaista A2-kieltä opiskelevalla oppilaalla tuntimäärä kasvaa 8-12 vuosiviikkotunnilla riippuen siitä, sisältyvätkö A2-kielen tunnit vuosiluokilla 8-9 valinnaisiin oppiaineisiin vai eivät.

1.5.3.3 Opetuksen paikalliset painotukset

Koulumme opetukselliset painotukset näkyvät kristillisyydessä ja liikunnallisuudessa. Koulussamme tarjotaan uskontoa vuosiluokilla 3–6 kaksi tuntia viikossa, mikä ylittää valtakunnallisen tuntijaon minimituntikehyksen yhteensä kolmella vuosiviikkotunnilla. Lisäksi yläkoulun luokilla 8–9 on uskonnon syventävä kurssi, jonka laajuus kunakin vuonna on yksi vuosiviikkotunti. Tämä on kaikille koulumme valinneille pakollinen kurssi, sillä se on osa koulumme kristillistä painotusta. Alakoulun lisäuskontotuntien tavoitteet ja sisällöt noudattavat valtakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Minimituntikehystä laajempi tuntimäärä mahdollistaa opetussuunnitelman perusteissa mainittujen sisältöjen yksityiskohtaisemman ja havainnollistavamman tarkastelun. Yläkoulun syventävän uskonnon kurssin tavoitteena on tarjota oppilaille monipuolisemmat mahdollisuudet oman maailmankuvan rakentamiseen, eettisten dilemموjen pohdintaan ja erilaisten näkemysten käsittelyyn. Syventävän uskontokurssin sisällöistä on laajemmin valinnaisaineita käsittelevässä luvussa. Opetus ei sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä eikä tunnustuksellisia tai uskontoon sitouttavia aineksia.

Kristillinen maailmankatsomus ilmenee Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun arvoissa, kasvatustavoitteissa, toiminta-ajatuksessa ja toimintakulttuurissa, mutta myös soveltuvin osin läpäisyperiaatteella eri oppiaineissa ja oppimiskokonaisuuksien opettamisessa kunnioittaen oppilaslähtöisyyttä. Maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvasta opetuksesta kerrotaan lisää sitä koskevassa luvussa (11.3).

Toinen painopiste on liikunnassa. Tämä näkyy liikunnan opetuksen korostuneena määränä taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien paikallisessa jaossa. Vuosiluokilla 1–3 liikuntaa on kaksi tuntia viikossa ja vuosiluokilla 4–6 kolme tuntia viikossa. Vuosiluokilla 7–9 liikuntaa on yhteensä 10 vuosiviikkotuntia. Lisäksi luokille 8–9 on mahdollisuus valita liikunta valinnaisaineena, jota on kunakin vuonna kahden vuosiviikkotunnin verran. Liikunnan tavoitteet ja sisällöt noudattavat opetussuunnitelman perusteita, ja niitä on esitelty lisää ainekohtaisissa osuuksissa.

1.5.3.4 Perusopetuksen yhtenäisyys sekä siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Kuopion kristillisessä koulussa järjestetään perusopetuksen lisäksi esiopetusta, mikä mahdollistaa sulavan nivelvaiheen toteuttamisen jo opetussuunnitelmatasolta lähtien. Koulun yhteydessä, saman hallinnon alaisuudessa toimii myös päiväkotit Timantti, mikä mahdollistaa yhtenäisen kasvun polun varhaiskasvatuksesta aina peruskoulun päättämiseen saakka. Yhteinen toimintakulttuuri ja rinnakkain sijaitsevat toimitilat luovat pohjan turvalliselle siirtymällä varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen. Siirtymistä huolehtivat varhaiskasvatuksen- ja esiopettaja yhdessä luokanopettajan kanssa. Oppilaan siirtyessä Kuopion kristilliseen yhtenäiskouluun jostain muusta alueen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pisteestä tehdään yhteistyötä sen päiväkodin kanssa, josta lapsi siirtyy.

Perusopetuksen aikana merkittävin nivelvaihe on oppilaan siirtyminen seitsemännelle luokalle. Kuopion kristillisessä koulussa luokan- ja aineenopettajat yhdessä erityisopettajan kanssa huolehtivat siirtymän sujumisesta. Siirtymää helpottaa myös se, että osa aineenopettajista tulee oppilaille tutuiksi jo alakoulun aikana. Joka kevät koulussamme järjestetään tutustumispäivä, jolloin uusien kouluun tulevien oppilaiden lisäksi myös jo koulussamme olleet alakouluikäiset oppilaat viettävät päivän tulevan luokanopettajansa kanssa. Kuudesluokkalaiset kulkevat tuolloin päivän seitsemännen luokan matkassa, jolloin pääsevät tutustumaan yläkoulun käytänteisiin.

Yhteistyö perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään opinto-ohjaukseen liittyvän suunnitelman mukaisesti tiedottamalla, työelämään tutustumisilla sekä oppilaitos- ja yritysvierailuin. Koulu ottaa myös vastaan vierailijoita, jotka esittelevät eri opiskelu- ja uravaihtoehtoja. Erityisesti opinto-ohjaaja ja erityisopettaja ovat yhdessä vastaanottavien oppilaitosten kanssa varmistamassa sujuvan siirtymän toiselle asteelle. Tarvittaessa järjestetään oppilaskohtaisia nivelpalavereita, mikäli huoltajat sitä toivovat ja opetuksen järjestäminen sitä edellyttää. Koulumme yhdeksäsluokkalaisten huoltajilla on mahdollisuus osallistua Kuopion kaupungin järjestämään yhteiseen vanhempainiltaan toiselle asteelle siirtymiseen liittyen.

1.5.3.5 Kieliohjelma

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa vieraan kielen opinnot alkavat englannin kielellä jo esiopetuksessa yhdellä vuosiviikkotunnilla. Ensimmäisellä ja toisella luokalla englannin opiskelu jatkuu A1-oppimääränä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti yhdellä vuosiviikkotunnilla noudattaen valtakunnallista tuntijakoa. Vuosiluokilla 3, 4, 6 ja 7-8 englantia opiskellaan kaksi vuosiviikkotuntia ja viidennellä sekä yhdeksännellä luokalla kolme vuosiviikkotuntia.

Ruotsin kielen opinnot aloitetaan valtioneuvoston asettaman asetuksen (422/2012) mukaan kuudennella luokalla ja kielen opetuksessa noudatetaan muutoinkin edellä mainittua asetusta sekä valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita. Kuudennella vuosiluokalla ruotsin kieltä opiskellaan 2 vuosiviikkotuntia, samoin kuin vuosiluokalla 7. Vuosiluokilla 8-9 ruotsia opiskellaan kullakin yhden vuosiviikkotunnin verran. Opinnoissa saavutetaan B1-oppimäärän mukaiset tavoitteet.

Koulumme oppilaat voivat lisäksi opiskella valinnaisesti espanjan kieltä A2- tai B2-oppimäärän mukaisesti. Koulussamme on kehitetty kieltenopiskeluun kannustava malli, jossa A2-kielen opetusryhmä perustetaan joka toinen vuosi kolmannen ja neljännen luokan oppilaista, mikäli halukkaita oppilaita löytyy. Koska täten aloittavia oppilaita on yhden luokan sijaan kahdelta luokalta, on ryhmän muodostuminen todennäköisempää. Kolmannella luokalla A2-kielen opiskelun aloittaneiden oppilaiden yhdeksänteen luokkaan mennessä saavuttava oppimäärä ylittää A2-kielelle asetetun vähimmäistuntimäärän kahdella vuosiviikkotunnilla.

B2-oppimäärän mukaisesti koulussamme tarjotaan espanjan kieltä kahdeksannelta luokalta alkaen kahdella vuosiviikkotunnilla. Opetuksessa noudatetaan opetussuunnitelman valtakunnallisia perusteita.

1.5.3.6 Valinnaiset oppiaineet

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa jaettu seuraavasti:

Vuosiluokat 1-6:

Liikunta	2 h
Kuvataide	3 h
Käsityö	1 h
Yhteensä	6 h

Vuosiluokat 7-9:

Liikunta	3 h
Kuvataide	1 h
Käsityö	1 h
Yhteensä	5 h

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyn tuntijaon mukaan on vuosiluokilla 1-9 vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia valinnaisia aineita. Kuopion kristillisessä koulussa valinnaisaineet jakautuvat seuraavasti:

4. lk.	1 h
5. lk.	1 h
6. lk.	1 h
8. lk.	5 h
9. lk.	5 h
yhteensä	13 h

Ylläolevista valinnaisten aineiden vuosiviikkotunneista viisi käytetään painotetun opetuksen järjestämiseen minimi tuntijaon ylittävänä uskonnon tunteina. Oppilaiden itse valitsemia valinnaisaineita opiskellaan vuosiluokilla 8-9 yhteensä kahdeksan vuosiviikkotunnin verran.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun valinnaisaineita ovat liikunta, kotitalous, tekstiilityö, kuvataide, musiikki ja espanja. Valinnaisainetarjonta voi täydentyä tai muuttua sen mukaan, millaista erityisosaamista koulun opetushenkilöstöllä on. Valinnaisaineryhmä muodostetaan sen mukaan, kuinka monta halukasta oppilasta ryhmään on tulossa. Valinnaisainetoiveet kysytään oppilailta seitsemännellä luokalla, sillä valinnaisaineet painottuvat luokille 8–9. Lisäksi A2-kielivalinnoista kysytään kielen opiskelun aloittamista edeltävänä vuonna. Vuosittain toteutetaan eniten toivotut valinnaisaineryhmät, joihin oppilaat jakautuvat. Päätökset ryhmien muodostamisesta tekee rehtori. Valinnaisaineista on kerrottu tarkemmin niitä koskevassa luvussa (12.5).

1.5.3.7 Oppilaanohjaus

Kuopion kristillisen koulun oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma on kuvattu erillisellä liitteellä (LIITE 5). Siinä kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Oppilaanohjausta on kuvattu myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvissä tehtäväkuvauksissa.

Vuosiluokilla 1-6 oppilaanohjaus on osa eri oppiaineiden opetusta ja koulun muuta toimintaan. Koulussamme oppilaanohjausta erillisenä oppiaineena on puoli vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7-8 ja yksi vuosiviikkotunti vuosiluokalla 9. Lisäksi oppilaille tarjotaan yksilöohjausta. Työelämäntutustumisjaksoja on vuosiluokilla 7-9: seitsemännellä luokalla jakson kesto on yksi päivä, kahdeksannella luokalla yksi viikko ja yhdeksännellä luokalla kaksi viikkoa.

LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille¹⁵. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.¹⁶

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä¹⁷. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet¹⁸. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut¹⁹. Oppilashuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki²⁰. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön²¹. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.²²

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella²³. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.²⁴

---

15 Perusopetuslaki 4 § 1 mom.

16 Perusopetuslaki 3 § 2 ja 3 mom.

17 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

18 Perusopetuslaki 30 § 2 mom.

19 Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

20 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

21 Perusopetuslaki 29 § 1 mom.

22 Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

23 Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom. ja yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom.

24 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 5 §

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä²⁵. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus²⁶. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista²⁷.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että koulu yhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri

---

25 YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948

26 YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista SopS 59-60/1991, TSS-sopimus SopS 6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimus SopS 85-86/1998 ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

27 YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääntelyyn ja vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnustetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtoajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoidaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon

toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan opetussuunnitelmaa laadittaessa ja muutoin säännöllisesti koulutyön aikana. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppanien osallistumiselle keskusteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
- *miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.*

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

2.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa arvoperustaa ja oppimiskäsitystä täydentävillä paikallisilla näkökulmakuvauksilla tarkoitetaan opetussuunnitelmaperusteissa määriteltyjen arvojen osalta kristillisestä maailmakatsomuksesta nousevia arvonäkökulmia sekä kristillisten koulujen erikseen määrittelemiä kristillisestä maailmankatsomuksesta kumpuavia kristillisiä arvoja. Tähän kristillisiä kouluja velvoittaa Valtioneuvoston asetus 422/2012, 3 § 4. mom. (28.6.2012):

”Opetuksen järjestämisluvan mukaan erityiseen maailmankatsomukseen perustuvassa opetuksessa oppilaille annetaan myös opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen perustuvia arvoja, tietoja, taitoja ja valmiuksia painottavaa opetusta läpäisyperiaatteella. Erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa käytetään asianomaiseen kasvatustieteeseen kuuluvia pedagogisia ratkaisuja. Toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita, sitouttamatta tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatustieteellisen taustalla olevaan arvo- tai kasvatustieteelliseen näkemykseen.”

2.5.1 Täydennyksiä perusopetuksen perusteissa määriteltyihin arvoihin

Kristillisten koulujen erityistehtävänä on kristilliseen maailmankatsomukseen perustuva opetus, jonka myötä on tärkeää täsmentää myös opetussuunnitelmaperusteissa määriteltyjen arvojen osalta kristillisestä maailmakatsomuksesta nousevia arvonäkökulmia.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen:

Oppilaan ainutlaatuisuus perustuu kristilliseen ihmiskuvaan ja näkyy ns. kohtaamisen pedagogiikkana ja dialogisuutena, joiden yhtenä tavoitteena on välittää oppilaalle kokemus hänen mittaamattomasta arvostaan. Dialogisuus merkitsee dynaamisen vuorovaikutuksen rakentamista. Dialogin edellytyksenä on luottamuksen ja välittämisen ilmapiiri, jossa jokainen voi kokea tulevaisuutensa nähdä, kuulla, ymmärretyksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Kristillinen ihmiskäsitys korostaa ihmisten tasa-arvoa sosiaalisista, taloudellisista tai katsomuksellisista eroista huolimatta. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunta pyrkii tukemaan jokaisen oppilaan kasvua ja oppimista. Koulu vahvistaa terveen itsetunnon kasvua sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia lahjakkuuden alueitaan ja hyödyntämään niitä omaksi ja muiden iloksi. Koulussamme oppilaat nähdään ainutlaatuisina yksilöinä. Pyrkimyksenä on, että jokainen oppilas kohdataan ja hän tulee nähdä omana itsenään. Samalla myös oppilaiden yksilölliset tarpeet ja vahvuudet huomioidaan. Oppilaita autetaan tunnistamaan myös itse omia tarpeitaan ja vahvuuksiaan.

Hyvää ja laadukasta opetusta ja syrjäytymisen ehkäisemistä edistetään yhteisöllisyyden rakentamisella. Yhteisöllisyyttä rakennetaan suhteessa opetusmenetelmiin ja työtapoihin, mutta varsin laajasti myös kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Yhteisöllisyyden näkökulmasta dialogisuudella on suuri merkitys

oppivan yhteisön kehittämisessä. Dialogisuutta ja kohtaamisia käsitellään yksityiskohtaisemmin luvussa 4.6.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia:

Totuus, hyvyys, oikeudenmukaisuus, kauneus ja rauha tukevat myönteistä ihmisyyttä. Aatehistoriallisesti tarkasteltuna kristilliseen maailmankatsomukseen on sisältynyt oletus absoluuttisten totuuksien olemassaolosta, jotka eivät ole aika- tai kulttuurisidonnaisia. Koulussamme tutustutaan eri maailmankatsomuksiin ja niiden totuuskäsityksiin, erityisesti tieteelliseen käsitykseen totuudesta. Oppilaita ei sitouteta mihinkään tiettyyn totuuskäsitykseen, vaan tuetaan heidän katsomustietoisuutensa kehittymistä ja oman arvopohjansa kehittymistä sekä sen mukaisten valintojen tekemistä. Koulussamme ei opeteta uskomustietoa tieteellisenä tietona, tieteellisen tiedon vastaisesti tai sen sijasta. Koulussamme ymmärretään ihmistyksen, sivistyksen, tasa-arvon ja demokratian pitävän sisällään myös vastuullisuuden omassa toiminnassa sekä ihmissuhteissa. Vastuullisuus ilmenee elämän kaikilla alueilla. Vastuullisuus suhteessa itseen merkitsee omasta hyvinvoinnista ja velvollisuuksista huolehtimista. Suhteessa muihin ihmisiin vastuullisuus merkitsee toisten kunnioittamista, arvostamista, heikomman puolustamista, huolenpitoa ja auttamista. Vastuullisuus merkitsee myös ympäristöstä huolehtimista ja osallistumista yhteiseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen sekä yhteiskunnan rakentamiseen.

Ymmärrys hyvydestä ja oikeudenmukaisuudesta on kristillisen etiikan perusta. Kristillinen maailmankatsomus täydentää rauha-käsitettä rauhalla perimmäisten kysymysten ääressä. Rauha tulkitaan yksilön kohdalla sovinnon kokemuksena, joka koskettaa ihmisen ruumiillista, henkistä, hengellistä, moraalista ja sosiaalista tilaa.

Arvokokonaisuutta Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia täydennetään laupeus-käsitteen avulla, joka on tullut tutuksi kristillisestä perinteestä ja Raamatun opetuksista. Laupeus voi ilmetä omien tarpeiden, etujen ja oikeuksienkin tietoisena unohtamisena lähimmäisen välttämättömän avuntarpeen edessä. Oppilaita ohjataan pohtimaan, mikä elämässä on todella arvokasta. Heitä kannustetaan toimimaan ihanteittensa puolesta, vaikka niiden ja todellisuuden välillä olisikin jännitettä. Kristillinen käsitys sivistyksestä vaatii toimia myös luomakunnan puolesta. Ekologiseen sivistykseen sisältyy ymmärrys kaiken rajallisuudesta ja vaatimus kohtuudesta.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena:

Kristinuskolla on ollut merkittävä vaikutus nykyisten yhteiskuntarakenteiden synnyssä ja suomalaisen kulttuuriperinnön muodostumisessa. Oppilaiden oman kristillisen kulttuuriperinnön tuntemista ja tiedostamista vahvistetaan osana katsomustietoisuuden kehittymistä. Kristillisen kulttuuriperinnön tunteminen tarjoaa oppilaille aineksia oman kulttuuri-identiteetin rakentumiseen. Tiedostettu kulttuuri-identiteetti lisää ymmärrystä ja mahdollistaa aidon kohtaamisen toisen kieliryhmän, kulttuurin, uskonnon ja katsomuksen edustajan kanssa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on oppilaita erilaisista uskonnollisista, kulttuurisista ja kielellisistä taustoista. Oppilaiden äidinkielten ja kulttuurien moninaisuus opettaa taitoa kohdata erilaisuutta. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden harjoitella yhteistyötä erilaisista taustoista tulevien ihmisten kanssa

sekä antaa uusia ja erilaisia aineksia maailmankuvan muodostamiseen. Opetuksen ja kasvatuksen avulla tuetaan jokaisen oppilaan identiteettiä ja huomioidaan hänen kielitaustansa opetuksessa. Koulullamme on käytössä kulttuurikasvatussuunnitelma, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä (LIITE 8).

Kestävän elämäntavan välttämättömyys:

Kristilliseen maailmankuvaan sisältyy periaate luonnon viljelemisestä ja varjelemisesta, mikä luo pohjaa kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin. Vastuu ympäristöstä merkitsee luonnon moninaisuuden suojelemista ja luonnonvarojen hyödyntämistä eettisesti kestävien periaatteiden mukaisesti.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa lajitellaan jätteet tarkasti ja pyritään uusiokäyttämään käyttökelpoiset materiaalit. Koulussamme noudatetaan kestävän kehityksen suunnitelmaa, joka on kirjattuna liitteeseen (LIITE 9). Koulussamme esimerkiksi myydään hävikkiruokaa, lajitellaan jätteet luokissa huolellisesti ja kierrätetään kirjoja. Päivittäisissä toiminnoissa huomioidaan lisäksi energian säästön monipuoliset mahdollisuudet. Välitunneilla, ulkoleikeissä ja retkillä ohjataan oppilaita huomioimaan ja kunnioittamaan luontoa.

2.5.2 Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun määrittelemät kristilliset arvot

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kanssa käydyissä arvokeskusteluissa ja koulun vuosittaisessa toiminnassa koulun kristillisyyttä edustaviksi arvoiksi valikoituivat seuraavat arvokokonaisuudet:

- ❖ Kunnioitus
- ❖ Luottamus
- ❖ Rehellisyys
- ❖ Armollisuus
- ❖ Kiitollisuus
- ❖ Yhteisöllisyys
- ❖ Turvallisuus

Kunnioitus ja luottamus

Kunnioitus ja luottamus ovat ihmiselle tärkeiden suhteiden perusta. Koulussa opetellaan kunnioittamaan jokaista ihmistä. Oppiakseen kunnioittamaan oppilas tarvitsee aikuisen antaman myönteisen mallin kunnioittavasta kohtelusta ja auktoriteettina olemisesta. Siten myös oppilas kokee tulevansa kunnioitetuksi, ja näin yhteisöön syntyy luottamukseen perustuvia kasvatussuhteita.

Rehellisyys

Rehellisyyttä opetetaan suhteessa itseen ja yhteisöön. Rehellisyys tarkoittaa niin omien vahvuuksien ja ansioiden kuin myös puutteiden ja laiminlyöntien kohtaamista ja käsittelemistä. Oppilasta rohkaistaan olemaan oma itsensä. Oppilaita ohjataan puhumaan totta ja toimimaan vastuullisesti.

Armollisuus

Armollisuudella tarkoitetaan anteeksiantavaa asennetta. Oppilaita ohjataan pyytämään ja antamaan anteeksi sekä kantamaan vastuu omista teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Kun ihmissuhteissa tulee loukkaantumisia, niistä keskustellaan avoimesti oikeudenmukaisuutta korostaen ja riidat sopien. Mahdollisten kurinpitotoimien yhteydessä korostetaan uudelleen aloittamisen mahdollisuutta.

Kiitollisuus

Kiitollisuus on positiivinen asenne siitä, mitä me olemme, ja mitä meillä jo on. Elämä itsessään on kiitollisuuden aihe. Koulussa opetellaan kiittämään arkipäivän tilanteissa. Negatiivisistakin asioista opetellaan viestimään ystävällisesti ja sävyisästi.

Yhteisöllisyys

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa yhteisöllisyys korostuu. Se merkitsee yhteisvastuuta, toisista huolehtimista sekä kouluyhteisöön kuulumisen ja osallisuuden kokemusta. Yhteisöllisyyteen kuuluu myös suomalaisen kulttuuriperinnön, yhteiskunnan perustana olevien arvojen ja toimintatapojen siirtäminen sukupolvelta toiselle. Se, että tunnemme toisemme luo turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa arvostetaan oppilaiden, opettajien, muiden kouluyhteisön jäsenten ja koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Vuorovaikutuksella eri tahojen kesken edistetään yhteistyötä. Jokaista halutaan kuunnella ja ottaa heidät mukaan rakentamaan vastuullisesti kouluyhteisöä. Oppilailta on näin mahdollisuus vaikuttaa työskentelyyn ja toimintaympäristöön. Yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen kokemus ovat jokaisen perustarpeita. Haluamme kehittää yhteisöä, joka pitää huolta, rohkaisee, kannustaa ja nostaa muita. Samalla näemme, että elämässä menestymisen edellytyksenä ovat hyvät yhteisössä elämisen taidot, esim. toisten huomioon ottaminen, vuorovaikutus, auttaminen ja palveleminen, vuoron odottaminen, anteeksi pyytäminen ja sopiminen, vastuullisuus ja johtaminen.

Turvallisuus

Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Oppilaan ei tarvitse pelätä epäonnistumista, erilaisuutta tai kiusatuksi tulemista, vaan hän saa olla aidosti oma itsensä. Tarvittaessa löytyy aina kuunteleva aikuinen, joka pyrkii puuttumaan ongelmallisiin tilanteisiin oikeudenmukaisesti ja armollisesti. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Paikallisten arvojen suhde perusopetuksen valtakunnalliseen arvoperustaan

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun arvot ovat paikallisesta arvodiologista nousevia sanoituksia. Kristillisestä arvoviitekehystä tutut käsitteet vahvistavat omistajuutta ja osallisuuden kokemusta kouluyhteisön arjessa sekä kotien ja koulun välisessä yhteistyössä ja kasvatuskumppanuudessa. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun määrittelemät ja sanoittamat paikalliset ”kristilliset arvot” eivät ole miltään osin ristiriidassa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatun arvoperustan kanssa.

Paikalliset arvomäärittelyt asettuvat valtakunnallisten perusteiden arvokokonaisuuksien yhteyteen, niihin sisältyen ja niitä täydentäen, esimerkiksi seuraavalla tavalla ryhmiteltynä:

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Turvallisuus, yhteisöllisyys, kunnioitus

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Turvallisuus, armollisuus, luottamus, rehellisyys, kiitollisuus, kunnioitus

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Kunnioitus, yhteisöllisyys, turvallisuus

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Kunnioitus, kiitollisuus, rehellisyys

2.5.3 Arvoperustan toteutumisen seuraaminen ja arviointi

Oppilailla ja huoltajilla on mahdollisuus antaa palautetta arvojen toteutumisesta heille suunnattujen kyselykartoitusten, vanhempaintoimikunnan, huoltajatapaamisten ja vanhempainiltojen kautta. Huoltajien näkökulmana on myös arvojen toteutuminen kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Henkilökunta sanoittaa jatkuvasti ja tietoisesti erilaisia arvokokemuksia. Arvopohdinnoille luodaan puitteita ja tilaa henkilökunnan yhteisissä kohtaamisissa ja koulutuksissa, jotta arvotodellisuus pysyy näkyvänä ja aitona osana työarkea. Merkittävä osuus arvojen todentumisessa on opettajien jatkuvalla rehellisellä ja tietoisella itsereflektiolla.

Kristillisessä koulussa oppilaita kasvatetaan tunnistamaan yhteiskunnassa, kouluyhteisössä ja oppilaan omassa elämässä ilmeneviä arvoja ja arvovalintoja. Kouluarjen erilaisissa kohtaamisissa pohditaan tekojen ja tekemättä jättämisten taustalla vaikuttavia arvoja. Kun koulun edustamat arvot ovat selkeitä, sanoitettuja ja tiedostettuja, niiden toteutumista voidaan tarkastella ja arvioida. Tilaa annetaan pohdinnalle ja keskustelulle - kriittisellekin. Lisääntyvän arvotietoisuuden kautta oppilaat haastavat myös henkilökunnan tekemään ja toimimaan koulujen arvojen mukaisesti. Oppilaita osallistetaan näin säännöllisesti pohtimaan koulumme arvoperustaa ja sen toteutumista. Oppilaita kannustetaan myös itsearviointiin, joka tapahtuu eri oppiaineiden opetuksen yhteydessä. Näistä koulu saa tietoa oppilaan omasta käsityksestään itsestään oppijana, jolla merkittävä rooli myös oppimisen kannalta sekä oppimiskäsityksemme rakentumisen kannalta.

2.5.4. Oppimiskäsityksen toteutumisen seuraaminen ja arvioiminen

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Koulujen tehtävänä on tähän perustuen ohjata oppilaita asettamaan tavoitteita, yhdistelemään olemassa olevaa tietämystään uuteen, ratkaisemaan ongelmia, toteuttamaan itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa erilaisia projekteja. Oppimiskäsityksen toteutumisen seuraaminen ja arvioiminen on ennen kaikkea niiden rakenteiden arvioimista, joiden avulla oppilaan

aktiivisuutta korostavat näkemykset saavat sijaa koulun käytänteissä. Arviointiin osallistuvat koulun henkilökunta, oppilaat ja huoltajat.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun oppimiskäsitystä voidaan luonnehtia dynaamiseksi ja dialogiseksi. Dynaamisen oppimisen tuntomerkkejä ovat suotuisten edellytysten luominen oppimiselle, ajattelun kehittäminen, kokemusten ja merkitysten ymmärtäminen, tekemällä ja kokeilemalla oppiminen. Oppiminen on oivaltamista, jäsentämistä, asioiden syvällistä selvittämistä ja yhdistelyä. Siihen liittyy muistamista, tiedonhankintaa, työn tekemistä, tiedon jäsentämistä, kriittisyyttä ja vastuun ottamista. Dialogisuus merkitsee dynaamisen vuorovaikutuksen rakentamista ottamalla huomioon oppilaan kyvyt vuorovaikutukseen. Dialogisuutta käsitellään myös toimintakulttuuria koskevassa luvussa. Merkittävässä roolissa oppilaan oman oppimiskäsityksen muodostamisessa on oppilaille annettava säännöllinen palaute ja heidän kanssaan käydyt arviointikeskustelut. Näissä vuorovaikutustilanteissa opettaja saa tietoa ja palautetta oppilaan kokemuksista koulutyöhön liittyen. On tärkeää, että oppilaan usko omaan oppimiseen säilyy halki peruskoulun. Opetushenkilökunta laatii ja toteuttaa lukuvuoden toimintasuunnitelman sekä arvioi sen toteutuksen. Tällöin arvioidaan arvojemme ja oppimiskäsityksemme toteutumista koko koulun näkökulmasta. Opetuksen järjestäjän edustaja, yhdistyksen hallitus, tarkistaa ja arvioi toimintasuunnitelman vuosittain.

Oppimiskäsityksen toteutumista arvioidaan myös Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla kehitettyjen opetuskäytänteiden avulla. Käytännöt toimivat oppimista palvelevan tehtävänsä lisäksi myös sisäisenä omavalvontana. Tällaisia käytänteitä ovat mm.:

- Ns. **urakkatyöskentelyn** avulla oppilasta kannustetaan tiettyinä ajanjaksoina kokonaisvaltaiseen oman toiminnan tavoitteen asetteluun, toimintaan ja arviointiin, jossa eri oppiaineisiin sidotut ja niitä yhdistelevät urakat ovat osa kristillisen koulun toimintakulttuuria.
- Oppilaan käsitystä omasta oppimisesta vahvistetaan runsailla **kannustavilla sanallisilla palautteilla**. Oppivana työyhteisönä opettelemme jatkuvasti antamaan myönteistä palautetta niin työyhteisön sisällä kuin suhteessa oppilaisiin. Kannustavaa palautetta jaamme suullisesti arjen erilaisissa tilanteissa, keskittymällä Wilma-merkinnöissä tietoisesti onnistumisten kirjaamiseen ja antamalla runsaasti myös muuta sanallista palautetta.
- Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. **Tunnekasvatusohjelmilla** on tärkeä tehtävä vahvistettaessa oppilaan tunnekokemusta itsestään oppijana sekä luokka- ja kouluyhteisön jäsenenä. Tunnekasvatusohjelmien suunnitelmallinen ja kontrolloitu käyttäminen toimii oppimiskäsityksen seurannan ja arvioinnin välineenä ennen kaikkea suhteessa oppimiseen liittyviin tunneulottuvuuksiin.

Oppilaan aktiivisuutta korostavan oppimiskäsityksen todentumista arvioidaan myös erilaisin opettajille, oppilaille ja huoltajille suunnattujen **kyselyjen** avulla. Kyselyjä toteutetaan sekä koulukohtaisena että osana kristillisten koulujen yhteistä laatutyötä. Erilaisin menetelmin saatuja arviointituloksia käsitellään

johtoryhmässä, oppilashuoltotyön ohjausryhmässä, opettajainkokouksissa, johtokunnan kokouksissa, vanhempainilloissa, oppilaskunnan kokouksissa ja muissa tarpeelliseksi katsotuissa tilaisuuksissa. Käsittelyjen pohjalta suunnitellaan, kuinka toimintaa voidaan kehittää. Arviointeja hyödynnetään myös oppilaiden ja opettajien välisissä yhteissuunnitteluissa.

LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

3.1 Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli. Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsä ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa²⁸. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3§:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatusta sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän

---

²⁸ Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 - 4 §

pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojään, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntyneen tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään luvuissa 13, 14 ja 15 vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailta tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena

hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäisellakin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä

tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (TVT) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella: 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen

merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelmista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *mitkä ovat paikalliset, perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös opetussuunnitelmaa täydentävien suunnitelmien kuten esimerkiksi kestävän kehityksen ohjelman tai kulttuurikasvatussuunnitelman avulla, joista tulee tällöin maininta opetussuunnitelmaan)*
- *mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
- *mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain, katso luvut 13 - 15).*

3.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

3.5.1 Perusopetuksen tehtävää ja tavoitteita täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökulmat Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Perusopetuksen tehtävää tarkastellaan kristillisessä koulussa sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän ja kulttuuri- sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu toteuttaa näitä tehtäviä kiinteässä yhteistyössä kotien, muiden kristillisten koulujen, Kuopion kaupungin sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilaiden huoltajat ovat valinneet koulumme lastensa opetus- ja kasvatustehtävään. Huoltajat ovat osallisina koulumme yhteisöllisessä toimintakulttuurissa monin tavoin.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen nähdään kristillisissä kouluissa tavoitteena, jonka merkitys yhteiskunnan moninaistuessaa ja kansainvälistyessä kasvaa entisestään. Yhteiskunnan jäsenyyteen kasvamiseen kuuluu myös katsomustietoisuus, joka kattaa pyrkimyksen edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten sisältöjen ja perinteiden sekä humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Katsomustietoisuuden kasvamista on kuvattu läpi opetussuunnitelman eri oppiaineiden ja koulun toimintakulttuurin näkökulmasta.

Ihmisenä kasvamisella tarkoitetaan kokonaisvaltaista kasvua sekä itsetuntemuksen ja elämänhallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda arvokokemuksia välittävä dialoginen vuorovaikutussuhde ja kasvuympäristö, jotka tukevat toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon, suvaitsevaisuuteen ja toisen ihmisen kunnioitukseen pohjautuvan yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun kehittymistä.

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on käytössään opetussuunnitelmaa täydentäviä asiakirjoja, jotka on laadittu yhteistyössä henkilökunnan, vanhempien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Näitä asiakirjoja ovat:

- Paikallinen tuntijako (LIITE 1)
- Oppilashuollon suunnitelma (LIITE 2)
- Kriisisuunnitelma (LIITE 3)
- Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi häirinnältä, kiusaamiselta ja väkivallalta (LIITE 4)
- Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma (LIITE 5)
- Järjestyssäännöt (LIITE 6)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (LIITE 7)
- Kulttuurikasvatussuunnitelma (LIITE 8)
- Kestävän kehityksen suunnitelma (LIITE 9)
- Koko Kukri liikkuu -suunnitelma (LIITE 10)
- Tieto- ja viestintätekniikan strategia (LIITE 11)

Kaikissa kyseisissä opetussuunnitelmaa täydentävissä asiakirjoissa on yhteisten sisältöjen lisäksi myös paikallisia erityispiirteitä. Jatkuvalle opetussuunnitelma- ja sitä täydentävällä asiakirjatyöllä turvataan oppilaiden mahdollisuus valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti tarpeellisiin tietoihin ja taitoihin sekä luodaan pohjaa elinikäiselle oppimiselle.

3.5.2 Laaja-alaisen osaamisen paikalliset painotukset Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

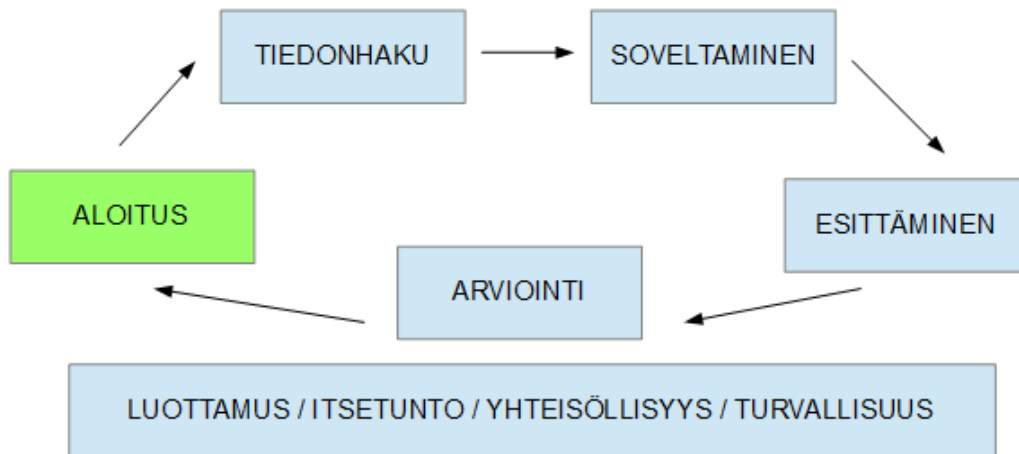
Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu haluaa kehittyä kaikissa laaja-alaisen osaamisen sisältöalueissa painottamatta tietoisesti mitään sisältöaluetta. Tästä syystä olemme kuvanneet tässä kaikkia laaja-alaisen osaamisen sisältöalueita joidenkin konkreettisten esimerkkien avulla. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisällöt tarkentuvat vuosiluokkakokonaisuuksissa. Oppiainekuvauksissa oppiaineiden tavoitteet yhdistyvät laaja-alaiseen osaamiseen. Lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan vuosittain niitä käytännön toimia, joilla laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan.

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoihin pyrimme seuraavin järjestelyin, toimin ja periaattein:

- **Erilaisten tv-t-välineiden käyttäminen**
  - Tietoa etsitään, yhdistellään ja luodaan hyödyntäen erilaisia välineitä ja ohjelmia.
- **Ristiriitaisen käsitteleminen, kriittinen analysointi**
  - Harjoitellaan tiedon jäsentämistä
  - Opetellaan lähde- ja sisältökriittisyyttä.
  - Kristillisessä koulussa opetetaan avoimuutta erilaisia näkemyksiä ja tietorakenteita kohtaan sekä erilaisten näkemysten kunnioittavaa kohtaamista.
- **Taito kysyä ja innostus etsiä vastauksia**
  - Kysymisen kulttuuri: opettajat ja oppilaat kyselevät yhdessä. Kysymyksille ja ihmettelylle annetaan tilaa.
- **Avoimuus uusille ratkaisuille, erilaisten näkemysten yhdisteleminen ja asioiden pohtiminen eri näkökulmista**
  - Pyrimme luomaan toimintakulttuuria, joka on avoin erilaisille näkemyksille.
  - Innovoinnin perusajatuksia on ajatella tuttujakin asioita uudella tavalla.
- **Luottamus itseen ja omiin näkemyksiin**
  - Oppilaita opetetaan perustelemaan näkemyksiään ja mielipiteitään ja pitämään niistä kiinni.
  - Totuuksia ja näkökulmia voi olla useita.
- **Omien ajattelutapojen tarkasteleminen**

- Edellytys ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle on se, että oppilaan käsitys itsestään oppijana on myönteinen. Tätä tuetaan. Hän tietää olevansa hyväksytty ja kykenevä oppimaan.
  - Vaikka luottamus itseän ja omiin näkemyksiin on tärkeää, omia ajattelutapoja tarkastellaan myös kriittisesti. Omat käsitykset voivat muuttua uuden tiedon ja/tai kokemuksen myötä.
- **Toisen kuunteleminen**
  - Ajatteleminen kehittyy vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Kuuntelemisen taidot ovat keskeinen osa vuorovaikutustaitoja ja edellytys syvällisemmän ajattelun ja laajempien näkökulmien kehittymiselle.
- **Tiedonkäyttö itsenäisesti ja toisten kanssa - oman osaamisen jakaminen toisille**
  - Työskentelytaitoja harjoitellaan yksin, pareittain ja isommissa ryhmissä. Tarjotaan mahdollisuuksia itselle mieluisaan tapaan työskennellä ja oppia.
  - Vertaisoppimiseen ohjaaminen on yksi kristillisen koulun kehityskohde.
- **Argumentointitaitojen harjoittelu**
  - Oppilaita opettelevat perustelemaan näkemyksiään ja mielipiteitään eri oppiaineissa toteutettavien väittelyharjoitusten myötä.
- **Eettinen ja kokonaisvaltainen ajattelu**
  - Eettinen ja kokonaisvaltainen ajattelu kumpuaa arvoista, joita käsitellään monipuolisesti ja joita sovelletaan käytännössä koulumme arjessa.
- **Taito tunnistaa itselle soveltuvia oppimistyyliä**
  - Itselle soveltuvat oppimistyyliä löytyvät kokeilemalla.
  - Oppilaita ohjataan kokeillen ja tutkien tunnistamaan itselle sopivia oppimistyyliä. Oppilaiden kanssa käytetään ja kokeillaan systemaattisesti erilaisia muistamis- ja lukemisstrategioita. Heitä ohjataan hyödyntämään näitä jatkuvasti oppimistehtävissään.

- **Kyky rakentaa oma oppimisstrategia (tavoite, toteutuksen työtavat, arviointi)**

Kaavio 1: Innostava koulun muutos: opas laaja-alaisen osaamisen opetukseen (Juho Norrena, 2015).

Young Leader -opetusmenetelmä ajattelun ja oppimisentaitojen harjoittelussa

Yhtenä menetelmänä käytämme Young Leader -ohjelmaa, joka on yhteistoiminnallisen oppimisen toimintamalli. Sen keskeisten periaatteiden soveltaminen auttaa oppilaita kehittymään sekä johtajina että johdettavina. Tiimit ohjaavat jokaisen yksilön toimintaa. Hyvin toteutunut johtajuus näkyy johtamisen oppimisena myös yksilötasolla eli itseohjautuvuutena. Young Leader -opetusmenetelmä on tutkiva tapa opettaa. Opetusmenetelmä perustuu tiimityöhön, johtajuuteen ja vastuuseen kasvattamiseen niin, että kunnioittamisen kulttuuri toteutuu ryhmässä. Menetelmää toteutetaan jakamalla opetusryhmä tiimeihin, jotka työskentelevät yhdessä ratkoen ikätasolleen sopivia haasteita. Tiimi onnistuu tai epäonnistuu yhdessä. Opettaja antaa tiimiläisille mahdollisuuksia ja tilaa omien ongelmanratkaisutapojen löytämiseen. Hän ohjaa oppilaita tunnistamaan oman ryhmän vahvuuksia ja haastaa heitä löytämään ratkaisutapoja, joihin tiimiläiset eivät ilman toisia pystyisi. Jokainen ottaa vuorollaan vastuuta työskentelystä tiimin jäsenenä ja johtajana. Tärkeää on, että tiimiläiset oppivat rohkaisemaan toisiaan ja pitämään huolta jäsenistään sekä jakamaan vastuuta jokaiselle ryhmäläiselle. Tiimiläiset oppivat myös toisten tiimien ratkaisumalleista käymällä vierailuilla toisten tiimeissä ja osallistumalla tiimien tuotoksien ja prosessien arviointiin.

Tavoitteena on synnyttää innostus oppimiseen, tutkimiseen, ihmettelyyn ja tuottaa uniikkeja ratkaisuja haasteisiin. Rohkeus kohdata vaikeita haasteita, ratkaista ongelmia selviytymisen mahdollisuuksiin luottaen ja päätösten tekeminen yhdessä ovat myös menetelmän keskeisiä tavoitteita. Young Leader -metodin avulla pystytään hyödyntämään koko tiimin potentiaali, kun kaikkia tarvitaan yhteiseen

tavoitteeseen pääsemiseen. Menetelmä antaa mahdollisuuden ajatteluun, tutkivan ja luovan työtteen löytymiseen. Alkuopetusikäisten kohdalla tiimihaaste voi esimerkiksi liittyä matemaattisen ongelman mallintamiseen välineiden avulla tai leipomistehtävän suorittamiseen itsenäisesti ryhmässä siten, että tarjolla on tarvittavat välineet ja yksinkertaiset ohjeet.

Oman toiminnanohjaamisen taidot ovat tärkeitä oppimaan oppimisessa. Itseohjautuvuus, pitkäjänteisyys, määrätietoisuus, itsesääntely ja vastuu omasta oppimisesta ovat osa-alueita, joita pyritään vahvistamaan. Young Leader -menetelmä sopii osaltaan hyvin näiden taitojen harjoitteluun. Oppimisprosessin näkyväksi tekeminen auttaa oman toiminnan reflektoinnissa ja suunnittelemisessa. Kun oppilaat miettivät toimintansa tavoitteita ja syitä sekä arvioivat oppimisprosessiaan monipuolisesti heidän ymmärryksensä oppimiseen vaikuttavista asioista kasvaa. Kyky ottaa vastaan palautetta on tässä myös tärkeää.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoihin pyrimme seuraavin järjestelyin, toimin ja periaattein.

Kulttuurinen osaaminen

Oman kulttuurin tunteminen ja itsensä ymmärtäminen osana paitsi omaa perheyhteisöä ja elinpiiriä myös globaalia, monikulttuurista maailmaa vahvistavat lapsen tervettä itsetuntoa. Ne antavat hänelle myös rakennusaineita maailmankansalaisuuteen. Arvostus omaa kulttuuria kohtaan on pohjana moninaisuuden rikkauten ymmärtämiseen. Pidämme yhteisöllisyyttä koulumme toiminnan yhtenä kulmakivistä, johon kulttuurikasvatuksemme nojaa.

Kasvaminen monikulttuurisuuteen

- **Ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuva kulttuurinen osaaminen**
  - Keskustellaan oman ja muiden kulttuurien välisistä yhtäläisyyksistä ja eroista.
  - Tutustutaan Lasten oikeuksien julistukseen.
  - Pidämme tärkeänä sitä, että oppilas saa olla tekemisissä monenlaisten ihmisten kanssa ja lapselle tyypillinen itsekeskeinen maailmankuva laajenee. Lasta opetetaan tunnistamaan elämässä olevat hyvät asiat. Hän oppii huomaamaan, että hyvä elämässä ja ihmisoikeuksien toteutuminen eivät ole itsestäänselvyyksiä. Hän oppii myös jakamaan omastaan ja kantamaan vastuuta toisten hyvinvoinnista.
- **Kulttuurisen moninaisuuden kunnioitus ja arvostus**

- Ihmiset eri puolilla maailmaa elävät eri tavalla; kulttuurillinen moninaisuus ei ole uhka, vaan erilaisuuteen tutustuminen globalisoituvassa maailmassa on välttämättömyys.
  - Teemme yhteistyötä monikulttuurikeskus Kompassin kanssa esimerkiksi vierailujen muodossa. Monikulttuurisista taustoista tulevat oppilaiden vanhemmat voivat halutessaan tulla pitämään oppitunteja omasta kulttuuristaan. Myös näiden perheiden lapset toimivat monikulttuurisuuskasvattajina luokissaan.
- Lähetystyöntekijät eri kristillisistä seurakunnista käyvät aika ajoin vierailemassa koulullamme. Osallistumme vuosittain Patmos-lähetysseuran järjestämään Joulun lapsi -keräykseen, jossa lapsilla on mahdollisuus päästä auttamaan köyhiä lapsia valmistamalla heille joulupaketit vanhempiensa ja koulun avustuksella.
- Koulussamme on usein harjoittelijoina monikulttuurisista taustoista tulevia henkilöitä. Heidän kauttaan lapset tutustuvat toisiin kulttuureihin arkipäiväisissä tilanteissa ja erikseen järjestetyissä tuokioissa. Oppilaat puolestaan tutustuttavat harjoittelijoita suomalaiseen kulttuuriin ja kieleen. Samalla heille muodostuu käsitys omasta ja muista kulttuureista. Vuosittain romanikulttuurin edustaja vierailee luokissa kertomassa kulttuuristaan.
- Pyrimme siihen, että jokaisella luokalla on kummilapsi kehitysmaakohteessa, jonka tukemiseen oppilaat antavat pienen rahallisen panoksensa esimerkiksi keräämistään luokkaretkirahoista luotettavan kummioppilasjärjestön kautta. Kummilapsen edistymistä ja mahdollisuuksien paranemista seurataan jakamalla hänen kuulumisensa yhdessä luokan kanssa. Kummioppilaan kanssa voidaan käydä kirjeenvaihtoa. Tämän yhteydessä pohditaan lasten oikeuksia.
- **Omien juurien ja elinympäristön tunteminen; oman kulttuuri-identiteetin rakentaminen**
    - Sukuhistoria, kotipaikkahistoria, alueellinen historia, Suomen historia, paikalliset ja kansalliset juhlat ja perinteet

- Kristillisen kulttuuriperinnön ja sen vaikutuksen huomioiminen yhteiskuntamme rakentumisessa kautta länsimaisen historian.

- Kerran lukukaudessa järjestettävät koko koulun ja huoltajien yhteiset kristilliset ja muuhun suomalaiseen kulttuuriperinteeseen liittyvät juhlat (esim. joul-, kevät-, äitienpäivä-, pääsiäis tai itsenäisyyspäiväjuhlat).
- Kerran viikossa pidettävät yhteiset aamunavaukset, joiden sisällöt liittyvät kristilliseen ja muuhun suomalaiseen kulttuuriperinteeseen. Aamunavauksia pitävät koulun henkilökunta, oppilaat ja eri kristillisten seurakuntien ja yhteisöjen edustajat.
- Vuosittaiset vierailut eri kulttuurikohteisiin: Kuopion museo, Kuopion korttelimuseo, Kuopion taidemuseo, kirkot, kulttuuritapahtumat (mm. Pakkaspäivät, Anti-festivaalit), Kuopion kaupunginteatteri, Kuopion musiikkikeskus, Kuopion torimarkkinat, Pikku Pietarin torikuja

- Mahdollisuuksien mukaan esiintymiset erilaisissa kulttuuri- ja muissa tapahtumissa (mm. laulaminen Pikku Pietarin torikujalla, vapputapahtuma torilla, vanhainkodeissa ja palvelutaloissa)
- Koulussa juhlitaan suomalaisia liputuspäiviä valiten lukukausittain yksi yhteisen teemapäivän aiheeksi. Järjestetään esimerkiksi vanhan ajan koulupäivä suomalaisen kulttuurin päivänä. Pukeudutaan teeman mukaisesti ja järjestetään päivän opetustuokiot kansakouluhenkisiksi. Isänpäivänä voidaan järjestää isien ja lasten yhteinen toimintapäivä erilaisine pisteineen.

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu

- **Kunnioittavaan vuorovaikutukseen ohjaaminen**
  - Huomioidaan hyvät käytöstavat. Ohjataan oppilaita päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa.
  - Pyritään kohtaamaan oppilas kokonaisvaltaisesti omana ainutlaatuisena persoonanaan.
  - Opettaja näyttää omalla kunnioittavalla käytöksellään esimerkin oppilaalle hyvästä käytöksestä ja rakentavasta tunteiden ilmaisusta.
  - Huumori toimii yhtenä keskeisenä keinona opettajan ja oppilaan välisen suhteen luomisessa.
  - Harjoitellaan tunteiden nimeämistä ja tunnistamista sekä positiivista ongelmanratkaisua erilaisia tunnetaitomateriaaleja käyttäen. Keinovalikoimiin kuuluvat toiminnallisuus ja draama.
  - Kaikki opettajat tuntevat koulun oppilaat nimeltä. Oppilasta pyritään kuuntelemaan keskittyneesti (mukana katsekontakti, hymy, ystävällinen kosketus), jotta oppilas kokisi tulleensa nähdyksi ja ymmärretyksi

- **Yhteistyötaitojen harjoittelu**
  - Annetaan tilaa ja aikaa oppilaiden omille ajatuksille.

- Monipuoliset leikit ja pelit luokissa.
- Koulussamme toimii oppilaskunta, jonka hallitus valitaan syksyisin vaaleilla. Oppilaskunnan hallituksessa on edustajat jokaiselta luokalta. Oppilaskunnan toiminnan kautta lasten omat toiveet koulunkäyntiin liittyen voidaan huomioida. Oppilaskunta järjestää vuosittain itse ideoimiaan teemapäiviä, varainkeruukampanjoita sekä on vaikuttamassa kouluviihtyvyyden lisäämiseen.
- Vuoden alussa käytetään aikaa luokan ja koulun sääntöjen pohtimiseen ja läpikäymiseen sekä luokan ryhmytymiseen toiminnallisoin keinoin. Käytetään tukena vastuun portaita (Opetushallituksen Terve itsetunto-projekti). Vastuun ottamisella tarkoitetaan vaiheittaista prosessia, jossa vääryyden tehnyt oppilas (1) suostuu keskustelemaan tapahtuneesta ja myöntää tekonsa, (2) osoittaa ymmärtävänsä tekonsa haitalliset seuraamukset, (3) pyytää anteeksi tekemänsä vääryyden, (4) suostuu vastaamaan tekonsa seurauksista, joista sovitaan muiden asianomaisten kanssa, (5) lupaa olla tekemättä toiste vastaavaa sekä sopii jo etukäteen tuon lupauksensa rikkomisen seurauksista ja (6) osoittaa vastuuntuntoa osallistumalla jollakin tavalla kyseisen kaltaisten vääryyksien ehkäisemiseen. (<http://www.kidsskills.org/fin/>)

Ilmaisutaitojen harjoittelu

Yhteys toisiin ihmisiin rakentuu ilmaisutaitojen pohjalle. Siksi itsensä ilmaisemisen taidot nousevat tärkeään asemaan koulussamme. Ilmaisutaitojen kehittyminen rakentaa lasten empatiakykyä ja vahvistaa itsetuntoa. Kun oppilas oppii laittamaan itsensä likoon erilaisissa esiintymis- ja vuorovaikutustilanteissa hän saa vahvistavia itsensä voittamisen ja onnistumisen kokemuksia. Itsevarmuus ilmaisijana lisää elämään hyvinvointia ja iloa.

- Koulussamme harjoitellaan tunnetaitoja jo esikoulusta alkaen. Ilmaisutaitoja harjoitellaan jokaisella luokalla draaman keinoin.
- Koululla toimivat kaikille halukkaille avoimet tanssi-, ilmaisu- ja kädentaitojen kerhot. Sen lisäksi näitä taitoja harjoitellaan järjestelmällisesti eri oppiaineiden tunneilla. Kerhot pidetään heti koulupäivän päätyttyä.
- Järjestämme vuosittain oppilaiden töistä koostuvan kädentaitojen näyttelyn. Vieraillemme teatterissa ja teemme omaa teatteria osana äidinkielen opetusta. Lapset esiintyvät paitsi luokassaan, myös yhteisissä juhlissa ja tapahtumissa.

Koulullamme on käytössä myös kulttuurikasvatussuunnitelma, jossa on kuvattu lisää kulttuuriseen osaamiseen ohjaamisen keinoja.

Itsestä ja toisista ihmisistä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Itsestä ja toisista ihmisistä huolehtimisen ja arjen taitoihin pyrimme seuraavin järjestelyin, toimin ja periaattein.

Itsestä huolehtiminen

Arvostaessaan itseään oppilas osaa arvostaa myös muita ja kokee elämänsä ja toimintansa maailmassa merkitykselliseksi. Siitä syystä pidämme tärkeänä tukea oppilaan itsetunnon kehitystä. Kasvatus ja opetus lähtevät oppilaan kunnioituksesta ja hänen kohtaamisestaan. Oppilaille halutaan välittää viesti hänen ainutlaatuisuudestaan ja ainutkertaisuudestaan. Onnistumisen kokemukset, kannustus ja tuki koulun vuorovaikutustilanteissa kasvattavat oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä ja saavat aikaan oppimisen ilon. Oppilasta kasvatetaan kärsivällisyyteen ja pitkäjänteisyyteen sekä pettymysten kohtaamiseen. Kannustamme oppilasta ottamaan vastuuta sekä psyykkisestä että fyysisestä hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan.

- **Oppilaiden osallistaminen**

- Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun, toteutustapojen valintaan ja arviointiin. Näin he ottavat vastuuta omasta oppimisestaan ja heidän oma-aloitteisuutensa ja itsenäisyytensä vahvistuvat.
- Opettaja huomioi ja kohtaa päivittäin jokaisen oppilaan. Oppilas saa palautetta oppimisestaan paitsi opettajalta myös vertaisiltaan myönteisessä ja itsetuntoa tukevassa hengessä.
- Oppilasta opetetaan huolehtimaan mm. koulutarvikkeistaan, kouluuntuloajoistaan (myös välitunneilta) ja kotitehtävistään ikäkauden mukaisesti.

- **Hyviin elämäntapoihin ohjaaminen**

- Oppilasta ohjataan monipuolisiin ruokailutottumuksiin, hyviin ruokatapoihin (arkipäivän lounashetken yhteydessä) riittävään yöuneen, sopivaan ruutu-aikaan sekä hygieniasta huolehtimiseen mm. liikuntatuntien jälkeen.
- Omaa ja yhteistä hyvinvointia edistävien ja haittaavien tekijöiden tunnistaminen yhteistyössä koulun henkilökunnan, kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin kanssa.

- **Koulumme liikuntapainotteisuus oman hyvinvoinnin tukena**

- Koulumme liikuntapainotus näkyy lisäliikuntatunteina, välkäratoimintana, taukojumppina, perinteisen jälki-istunnon korvaamisena yhteisölenkillä, oppituntien toiminnallisuutena ja työympäristön monipuolistamisena mm. jumppapalloilla, istuintyynyillä ja patjoilla.
- Oppitunteja pyritään myös mahdollisuuksien mukaan viemään ulos.

Toisista huolehtiminen

Toisista huolehtiminen ja huolehtimiseen kasvaminen on koulussamme tärkeää. Taustalla on yhteisöllisyyden arvo sekä Kultainen sääntö: Kaikki mitä toivotte toisten tekevän teille, tehkää te heille.

• Toisten huomioiminen

- Oppilaita ohjataan kunnioittavaan vuorovaikutukseen toisten kanssa.
- Heitä kannustetaan auttamaan apua tarvitsevia ja asettumaan heikomman puolelle.
- Oppilaita ohjataan ja rohkaistaan kertomaan aikuiselle mahdollista kiusaamista havaitessaan.
- Toisten huomioon ottamiseen kuuluu hyvät käytöstavat. Tähän oppilaita ohjataan. Jokapäiväisessä arjessa tämä näkyy esimerkiksi kaikkien tervehtimisellä, hymynä ja ystävällisinä sanoina.
- Oppilaita ohjataan anteeksi pyytämiseen ja anteeksi antamiseen.
- Lukuvuoden alkaessa luokissa laaditaan luokan säännöt yhdessä oppilaiden kanssa sekä käydään koulun järjestyssäännöt läpi. Jokainen oppilas sitoutuu noudattamaan luokan ja koulun sääntöjä.
- Koulussa toimii oppilaskunta, jonka kautta jokainen oppilas ja luokka voi vaikuttaa yhteisiin koulua koskeviin asioihin. mm. yhteisiin tapahtumiin ja hankintoihin. Oppilaskunnan hallitukseen kuuluvan on tärkeää tuoda kokouksiin oman luokan oppilaiden ehdotuksia ja toiveita. Näin opetellaan ottamaan toisten mielipiteitä huomioon. Kokouksissa noudatetaan demokratiaa yhteisiä päätöksiä tehtäessä. Oppilaskunnan toiminnasta vastaa vastuopettaja.
- Koulussa on kummioppilastoimintaa, mikä tarkoittaa sitä, että jokaisella pienellä oppilaalla on häntä vanhempi kummioppilas. Kummioppilas opastaa ja neuvoo arkipäivän asioissa tarvittaessa sekä on ohjaamassa häntä mm. erilaisina teemapäivinä. Kummioppilastoiminnasta vastaa vastuopettaja. Tutor-oppilas perehdyttää kouluun tulevan uuden oppilaan koulun käytäntöihin ja tapoihin sekä tutustuttaa häntä muihin oppilaisiin.

Yhteistyö eri-ikäisten välillä

- Yhtenäiskoulumme tapoihin kuuluu yhteistyö eri-ikäisten oppijoiden kesken esikoulusta yläkoululaisiin. Esimerkkinä tästä ovat erilaiset teemapäivät ja juhlat, joiden suunnitteluun ja toteutukseen kaikki osallistuvat.
- Välitunneilla yhteistyö ilmenee mm. välkkäri- toiminnassa, jossa vanhemmat oppilaat ohjaavat pelejä ja leikkejä heitä nuoremmille oppilaille.

Arjen taidot

Tavoitteenamme on kasvattaa oppilaista itsenäisiä ja oma-aloitteisia yhteiskunnan jäseniä. Yksi tärkeä lähtökohta siihen on arjen hallinnan kehittyminen. Lisäksi oman toiminnan ja valintojen seurausten ymmärtäminen auttaa vastuuntunnon kehittymisessä. Turvallisuudesta huolehtiminen on arjen perustaito, johon oppilaita harjaannutetaan. Kestävän elämäntavan omaksuminen osaksi oppilaan omaa arkea kulkee läpäisyperiaatteella kaikessa koulun toiminnassa.

• Arjen hallinnan kehittyminen

- Oppilaat osallistuvat yhteisöllisesti kouluympäristöstä huolehtimiseen erilaisten arjen askareiden myötä. (Esimerkiksi oman luokan, käytävien ja pihan siisteys sekä järjestäjän tehtävät.)
- Opetuksessa käytetään oppilaan arjen elinpiirissä esiintyviä ilmiöitä. Näin oppilas saa mielekkään yhteyden oppimaansa asiaan. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen elämäntapaan ja talouden järkevään suunnitteluun.
- Esimerkiksi matematiikan tunnilla lasketaan ns. pikavippien kustannuksia ja niistä koituvia seurauksia.
- Oppitunneilla harjoitellaan ajan hallintaa ikätason mukaisesti mm. antamalla oppilaille tiedoksi kuinka kauan heillä on kuhunkin työhön käytettävissä aikaa. Valintojen tekemistä ja talouden suunnittelua harjoitellaan esimerkiksi taito- ja taideaineissa osallistumalla materiaalihankintojen suunnitteluun ja tekemiseen.

• Turvallisuudesta huolehtiminen

- Oppilaita ohjataan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulu on lähikoulu vain muutamille oppilaille, joten koulumatkat sujuvat pääsääntöisesti vanhempien kyyditsemänä tai omatoimisesti bussilla matkaten. Bussipysäkkikäyttäytyminen ja hyvien tapojen noudattaminen bussissa liittyvät läheisesti liikenneturvakoulutukseen.
- Liikennesääntöihin ja turvalliseen liikkumiseen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Syksyisin vietetään koko koulun liikenneturvallisuusviikkoa.

• Kestävän elämäntavan omaksuminen

- Koulussamme käytetään monipuolisesti kierrätysmateriaaleja.
- Kierrätämme ja lajittelemme jätteet sekä seuraamme säännöllisesti ruokahävikkiä.
- Kestävän kehityksen näkökulma ja toimenpiteet voivat olla osana MOK-viikkoa.

Koulussamme on kestävän kehityksen suunnitelma.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidon taitoihin pyrimme seuraavin järjestelyin, toimin ja periaattein.

Monilukutaito tavoitteena tähtää taitoihin, joiden avulla sirpaleista maailmaa voidaan lähestyä hallittavina ja ymmärrettävinä kokonaisuuksina. Tulkinta ja ymmärtäminen ovat sen avainlauseita. Jokainen opettaja lähestyy monilukutaitoa oman oppiaineensa näkökulmasta, mutta monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monimediaisten oppimisympäristöjen käyttäminen laajentaa mahdollisuuksia dokumentointiin ja seurantaan. Tekstien tuottaminen vaatii jatkuvasti kehittyvien laitteistoiden, muuttuvien sovellusten ja erilaisten verkkotoimintaympäristöjen hallintaa, mihin Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu on varautunut henkilökuntaa kouluttamalla.

- **Laaja-alainen käsitys tekstistä**

- Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Laaja-alaisuus ylittää ja yhdistää oppiainerajoja. Esimerkiksi taito- ja taideaineiden ja lukuaineiden kesken voidaan tehdä yhteistyötä erilaisten projektien muodossa. Tästä esimerkkinä barokkia ilmiönä voidaan tarkastella historian, kuvataiteen, käsityön ja musiikin yhteisprojektina. Teksteillä tarkoitetaan sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa.

- **Eri lähteistä tulevan tiedon hankkiminen ja yhdistäminen**

- Internetin käyttäminen. Jokaisessa luokassa on oppilaiden käytössä tiedonhankkimiseen ja tuottamiseen tietokoneita.
- Tietokoneohjelmien käyttäminen: esim. tekstin- ja kuvankäsittelyohjelmat, Ekapeli, Opinaika ja Molla abc.
- Koulussa toimii oppimista tukeva koodauskerho, joka syventää tieto- ja viestintätekniikan osaamista.
- Yhteisiä oppimisalustoja mm. monipuolinen oppimisen ja arvioinnin työkalu Qridi
- Oppilaiden kanssa tutustutaan tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin. Oppilaita kannustetaan käyttämään luovuuttaan sekä huomioimaan esteettiset seikat tuottaessaan ja yhdistellessään erilaisia tekstilajeja.
- Sosiaalisen median pelisäännöt ja vastuullisuus.
- Kommunikointitaidot, sosiaalisten käytäntöjen hallinta ja lainsäädännön tunteminen.

- **Arkikielen käytöstä kohti tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaan**
  - Kulttuurinen lukutaito, ympäristölukutaito, työelämään liittyvät tekstit, kuluttaja- ja talousosaaminen, gallupit, kuvanlukutaito, medialukutaito
  - tiedonalakohtaisten oikeiden termien ja käsitteiden omaksuminen.
  - Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa.

- **Erilaisista teksteistä nauttiminen; rikas tekstiympäristö ja sitä hyödyntävä pedagogiikka**
  - Lasten elokuvat, musiikki, lorut jne.
  - Kirjastovierailut ja kirjavinkkaukset
  - Kirjallisuusdiplomit eri vuosiluokille
  - Kuopion kaupungin kulttuuritarjonta

- **Yksin ja yhdessä työskentely**
  - Oppilaita tuetaan niin yksin kuin yhdessä työskentelemisen taidoissa. Erilaisia tekstejä tuotetaan myös yhteisöllisinä prosesseina.
  - Ryhmän yhteinen tekeminen, keskusteleminen ja pohtiminen tukevat taitojen ja ajattelun oppimisen lisäksi myös oppilaiden vuorovaikutustaitojen kehittymistä, osallisuuden tunteen vahvistumista sekä positiivisen itsetunnon kehittymistä.
  - Oppilaan oman ajattelun tekeminen näkyväksi johtaa oppilasta syvällisempään oman oppimisen ymmärtämiseen
  - Väittelytaidot (keskustelutaidot, kuunteleminen, argumentointitaidot, mielipiteen perustelut)
  - Ryhmätyötaidot, yhteisöllinen oppiminen, vertaisopettaminen
  - Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa hyödynnetään myös Young Leadership -tiimipedagogiikkaa.
  - Yhteisiä oppimisalustoja mm. One Drive, Pedanet, Qridi

- **Oppilaille merkitykselliset tekstit, omat tulkinnat maailmasta**
  - Oppilaille pyritään antamaan mahdollisuus valita itselle merkityksellisiä tekstejä. Myös omien tekstien tuottamisessa korostetaan laaja-alaista käsitystä teksteistä.
  - Oma tuottaminen: tekstit, kuunnelmat, videot, blogit, YouTube
  - Päiväkirjan ja portfolion kaltainen Minä-vihko
  - Sähköinen koululehti
  - Kouluesittelyvideot oppilaslähtöisesti ja oppilastyönä
  - Fanifiktio-tekstit

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Monilukutaidon taitoihin pyrimme seuraavin järjestelyin, toimin ja periaattein:

- **Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita, niihin liittyviä käsitteitä ja kehittämään käytännön tv-taitoja omien tuotosten laadinnassa**
  - Oppilaita kannustetaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä. Tvt on väline tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi, kehittää ajattelua ja oppimisen taitoja.
  - Oppilaat ymmärtävät tähän liittyvät mahdollisuudet oman identiteetin rakentumisessa
- **Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti**
  - Tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin tutustuminen ja niiden noudattaminen
  - Oppilaat oppivat, mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla.
  - He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä.
  - Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen.
  - Käsitellään tv-välineiden käyttötottumuksiin liittyviä riskejä.
- **Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä**
  - Oppilaat harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä.
  - Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä.
  - Opitaan arvioimaan omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa.
- **Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa**
  - Toteutamme tv-laitteisiin ja tietokoneohjelmiin liittyvää yhdessä oppimista.
  - Hyödynnämme oppilasosaamista antamalla oppilaille mahdollisuuden opettaa toisia.
- **Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.**

- Oppijat hyödyntävät digitalisaatiota luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään antaakseen oikea-aikaista palautetta sekä syventääkseen oppimisprosessin tehokkuutta, laatua ja merkittävyyttä. Oppijat osaavat kuvata, miten mikäkin digitaalinen ratkaisu on auttanut oppimisprosessin reflektoinnissa tavoilla, jotka eivät muuten olisi olleet mahdollisia. He osaavat soveltaa tätä ymmärrystä uusissa ja erilaisissa konteksteissa.

Tieto- ja viestintäteknologisten taitojen edistämistä koulullamme on kuvattu myös tietostrategia-suunnitelmassa, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidojen ja yrittäjyyden taitoihin pyrimme seuraavin järjestelyin, toimin ja periaattein:

- **Kiinnostuksen herättäminen työtä ja työelämää kohtaan**
  - Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulun toimintatapana on yrittäjyyttä tukeva oppilaslähtöisyys.
  - Oppilaita kannustetaan innovatiiviseen ja yrittäjähenkiseen omatoimisuuteen esim. oman opiskelun suunnittelussa, koulun työskentely-ympäristön kehittämässä sekä luokkaretkien suunnittelussa ja varainhankinnassa.
  - Henkilökunta näyttää omalla esimerkillään vastuullista ja yhteisöllisyyteen kutsuvaa työskentelykulttuuria, jossa jokaisen työpanos on tärkeä ja arvossa pidettävä.
- **Lähialueen elinkeinoelämään tutustuminen**
  - Oppilaan ohjaamiseen eri vuosiluokilla kuuluu ikätason mukainen työelämään tutustuttaminen.
  - Alakoulussa vanhemmat voivat käydä esittelemässä omaa ammattiaan luokissa.
  - Luokat tekevät monipuolisia retkiä koulun ulkopuolelle. Näiden retkien aikana tutustutaan luontevasti yhteiskunnan eri toimijoihin. Oppilaat pääsevät usein tutustumaan eri yrityksiin ja työpaikkoihin. Näin oppilaiden käsitykset eri ammateista ja työelämäkäytännöistä konkretisoituvat.
  - Yläkoulun oppilaanohjauksen tunneilla käy vierailijoita eri työelämän aloilta. Oppilaiden mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon, kun vierailuja järjestetään.
- **Työskentelytaitojen harjoittelu**
  - Työskentelyprosessien hallintaa harjoitellaan pienestä pitäen koulun oppimistilanteissa.
  - Huolehtimalla koulutehtävistä oppilas oppii työelämätaitoja. Tärkeää on, että annetut tehtävät suoritetaan huolella loppuun.
  - Pettymysten ja epäonnistumisten sietämistä harjoitellaan opettajan ja vertaisten tuella.
  - Yhteistyö ja toiminnallisuus ovat toimintaperiaatteitamme. Rohkaisemme oppilaita arvostamaan omaa työtänsä ja kannustamaan toisia.

- Koulussamme toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joissa eri-ikäiset oppilaat työskentelevät yhdessä erilaisissa projekteissa. Nämä projektit kannustavat yhteiseen vastuuseen ja työn jakoon toiminnan eri vaiheissa. Onnistunut työ vaatii mm. ajankäytön suunnittelua ja yhteistyötaitojen hallintaa.
- Koulullamme voi luokkakohtaisesti olla käytössä kotityöpassit. Passeihin oppilaat merkitsevät tekemänsä kotityöt ja tällä tavoin oppilaat voivat esimerkiksi kerätä rahaa retkiin talkooperiaattella.
- Koulumme 5-6-luokkalaiset osallistuvat valtakunnalliseen Yrityskylä-toimintaan. Oppilaiden kanssa valmistaudutaan yrityskyläpäivään tutustumalla talouden rakenteisiin ja yrittäjyyteen monipuolisen yrityskylämateriaalin pohjalta. Varsinaisena yrityskyläpäivänä oppilaat pääsevät kokeilemaan konkreettisesti käytännön yrittäjyyttä erilaisissa tehtävissä. Toiminta laajenee myös koskemaan yläkoululaisia. Alakoulun oppilaille voidaan järjestää samantyyppinen kaupunkileikki koulun sisällä pienimuotoisempana.
- Koulullamme järjestetään ajoittain taksvärkkipäivä, jolloin oppilaat työskentelevät koulun ulkopuolella yhtenä koulupäivänä sovitun ajan. Päivästä ansaittu raha tuodaan koululle, ja se osoitetaan yhteisesti sovittuun kohteeseen. Rahamäärä ja työntekoon käytetty aika sovitaan ikätason mukaisesti.
- Yläkoulun oppilaat tutustuvat työelämään TET-jaksoilla, jolloin työelämätaitoja harjoitellaan konkreettisesti. Seitsemäsluokkalaiset tutustuvat työelämään yhden päivän ajan kevätlukukaudella. Työpaikaksi suositellaan oman vanhemman työpaikkaa, mutta oppilas voi niin halutessaan hankkia paikan myös muualta. Kahdeksaluokkalaiset ovat kevätlukukaudella yhden viikon TET-jaksolla. Tämä jakso ei voi olla vanhemman työpaikalla, vaan se täytyy hankkia jostain muualta. Yhdeksäluokkalaisilla on kahden viikon TET-jakso kevätlukukaudella. Oppilaita kannustetaan etsimään joka jaksolle eri työpaikka, jotta työelämään tutustuminen olisi mahdollisimman monipuolista. Tarkemmat TET-jaksojen ajankohdat löytyvät lukuvuosisuunnitelmasta. Opinto-ohjaaja organisoii työelämään tutustumisjaksot ja auttaa oppilaita tarvittaessa TET-paikan löytämisessä varmistuen näin, että kaikille oppilaille löytyy mielekäs paikka tutustua työelämään. Oppilaat käyvät kuitenkin kysymässä TET-paikkaa itsenäisesti. Jos oppilas tarvitsee siihen erityistä tukea, opinto-ohjaaja hoitaa asiaa yhdessä oppilaan kanssa. Oppilaita kannustetaan etsimään TET-paikkaa omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta. Ennen jakson alkua opo-tunnilla käydään läpi työelämää koskevia ohjeita. Opinto-ohjaaja kiertää TET-paikoissa jakson aikana mahdollisuuksien mukaan ja on käytettävissä, mikäli ongelmia ilmenee.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Monilukutaitoa kehittävät järjestelyt, toimenpiteet ja periaatteet Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa:

- **Kiinnostuksen herättäminen yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin**
  - 4.luokalla alkava yhteiskuntaoppi sisältää runsaasti innostavaa ja uutta tietoa, joka kiinnostaa oppilaita.
  - Oppilaiden kanssa käsitellään heitä koskettavia yhteisöjen ja yhteiskunnan asioita. Seuraamme mm. Lasten uutisia

- **Osallisuuden vahvistaminen**
  - Oppiaineissa käydään läpi vaikuttamismahdollisuuksia ikäkausi huomioiden.
  - Koulussamme on kummioppilastoimintaa, jossa vanhempi oppilas tukee koulutien alussa olevaa oppilasta, ja oppilaat voivat esimerkiksi leikkiä välitunnilla yhdessä. Kummioppilas myös kertoo koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Toiminta hyödyttää kumpaakin, sillä kummioppilas tuntee itsensä tärkeäksi ja nuori oppilas tulee kouluyhteisön jäseneksi paremmin kuin ilman kummioppilasta.
  - Välkärät: yläkouluoppilaat järjestävät välituntiliikuntaa sekä muuta toimintaa alakoulun oppilaille.
  - Koulullamme valitaan vuosittain oppilaskunnan hallitus, jossa harjoitellaan päätöksenteossa ja vaikuttamisessa tarvittavia asioita kuten taustatietoihin perehtymistä, neuvottelua ja perustelua. Hallitus tekee koulussa kehitysehdotuksia, joilla oppilaiden viihtyvyyttä voidaan kehittää. Myös oppilaat, jotka eivät kuulu oppilaskunnan hallitukseen, pääsevät mainitusta harjoittelusta osaksi osana oppilaskuntaa.
  - Oppitunneilla käydään läpi myös paikallisia vaikuttamisen keinoja. Edellä mainittujen vaikuttamiskeinojen lisäksi vaikuttaminen ja osallistuminen voi olla esimerkiksi vapaaehtoistyötä, jonka paikallisista mahdollisuuksista tunneilla keskustellaan myös.
  - Yläkoulun loppuvaiheessa voidaan tutustua kunnanvaltuuston kokoukseen ja esimerkiksi kaavoitustoimintaan, jolloin kunnallinen viranhaltija on oppaana.

- **Omien valintojen tekeminen kestävän elämäntavan näkökulmasta**
  - Kestävään kehitykseen ja kestävään tulevaisuuteen liittyen voidaan järjestää erilaisia projekteja ja teemapäiviä, joissa on erilaista kestävää kehitystä ja tulevaisuutta edistävää toimintaa oppilaan ikätaso huomioiden.
  - Teemapäivänä voi sisältää koululla tapahtuvan työskentelyn lisäksi myös vierailuja esimerkiksi puhtaaseen veteen tai jätteenkäsittelyyn liittyen. Toisaalta teemapäivänä eräs näkökohta voi olla esimerkiksi kuluttajahyödykkeiden tuotannon ympäristö- ja ihmisoikeusnäkökohdat. Teemapäivään saadaan sisällytettyä aiheita monista oppiaineista kuten äidinkielestä, matematiikasta sekä taito- ja taideaineista.
  - Kristilliseen arvokasvatukseen kuuluu kohtuullisuus ja kiitollisuus. Kestävä elämäntapa on mukana toimintakulttuurissamme.

- Keväisin toteutetaan koko koulun voimin koulun lähiympäristön siivoustalkoot.

Koulussamme on kestävän kehityksen suunnitelma, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä. Suunnitelmaa noudatetaan kaikessa toiminnassa, ja siinä on konkreettisia toimintaohjeita sekä opettajille että oppilaille. Opettaja vastaa siitä, että tuo suunnitelman oppilaiden tietoon ja että suunnitelma muuttuu käytännöksi.

3.5.3 Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisen seuranta

Laaja-alaisuuden toteuttamisen lähtökohta on yhteinen suunnittelu, yhteinen ymmärrys suunnittelusta ja yhteinen sitoutuminen tavoitteiden suunnitteluun. Kuopion kristillisessä koulussa laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan monella tasolla. Opettajien kokouksissa ja arviointitiimeissä arvioidaan tavoitteiden toteutumista säännöllisesti. Luokanopettaja tai -valvoja kuvaa lukukausittain tavoitteiden toteutumista luokassaan. Pohdimme yhdessä yhteistyötahojemme kanssa saavutettuja tuloksia ja mahdollisia parantamiskohteita. Myös oppilaita osallistetaan suunnitteluun ja heiltä kerätään palautetta mm. yksittäisten tapahtumien onnistumisesta.

Opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä jatkuvaa oman toiminnan ja käytäntöjen peilaamista opetussuunnitelmaan ja sitä täydentäviin asiakirjoihin sekä OPH:n laatukriteereihin. Valmius avoimeen ja rehelliseen itsearviointiin sekä arvioinnin pohjalta toteutettuun suunnitelmalliseen laadunkehitystyöhön näkyy koulussamme säännöllisinä opetussuunnitelmapäivityksinä.

Kristillisillä kouluilla laatutyötä toteutetaan seuraavien hallinnollisten rakenteiden avulla:

- Laadunkehittämissiimi, johon kuuluu jokaiselta koululta vähintäänkin yksi kehittäjäopettaja.
- Erillisrahoitukseen perustuva laadunkehitykseen liittyvä kristillisten koulujen verkostotyö, jota pyritään edelleen jatkamaan (Laatu -hanke, Osaava -hanke ja Toimintakulttuuritalkoot).
- Säännölliset rehtoritapaamiset.
- Opetushallituksen laatukriteereihin pohjautuva kristillisten koulujen oman laatukriteeristö, jonka avulla laadun kehittymistä arvioidaan.
- Vuosittaiset TESO-koulutukset sekä kristillisen kasvatuksen kesäkurssit (3+2 työpäivää)

LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun²⁹. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat koulu yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiseksi kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää

---

²⁹ Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012

oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuttuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko koulu yhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää

käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä³⁰. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja

---

30 Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)

vuorovaikutusta³¹. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet³². Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon koulu yhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä³³. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja

---

31 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

32 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

33 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaisen luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämällä myös ehkäistään tuen tarpeen syntyä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Opetuksen eheyttämistä käsitellään seuraavassa alaluvussa 4.4.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttavat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelamalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan ehytettynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet

suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään luvussa 4.2 kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

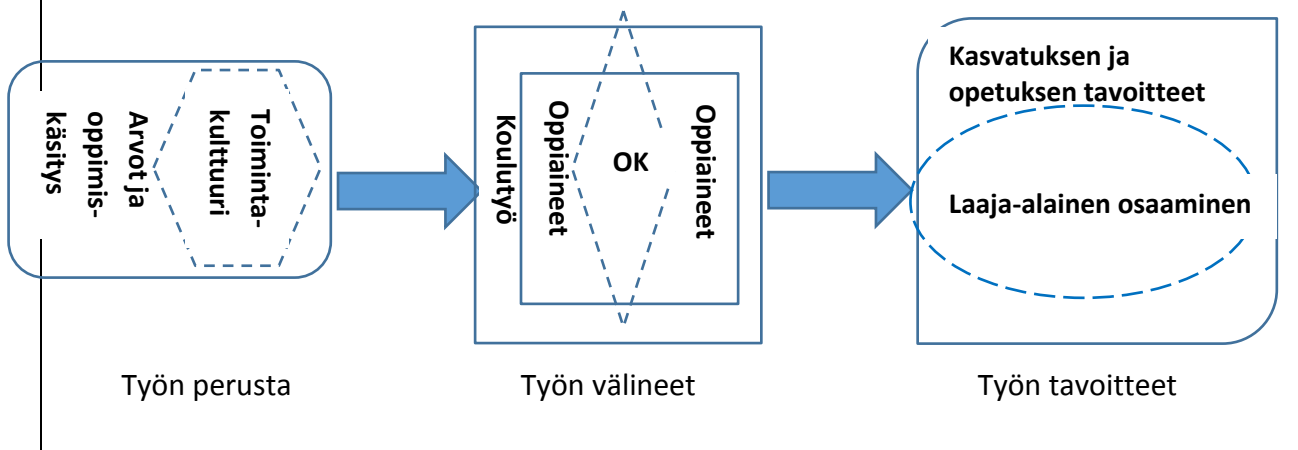
Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
  - nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
  - lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
  - tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
  - innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä. Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
  - miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
- o toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- o toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan

oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)

- tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
- arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
- toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulu-kohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

4.6 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toimintakulttuuri muodostaa jatkumon, jonka voi nähdä kestävän varhaiskasvatuksesta aina peruskoulun päättymiseen. Hallinnollisesti yhtenäiset varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus mahdollistavat yhteisen toimintakulttuurin, jossa nivelvaiheiden yhteistyö on sujuvaa. Koulussamme tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä on yhtenäisen toimintakulttuurin perusta. Lukuvuoden toimintasuunnitelma tehdään yhteistyönä opettajakunnan kesken. Yhteistä toiminnansuunnittelua tehdään viikoittain opettajien ja koulunkäynnin ohjaajien palaverissa. Esi- ja alkuopettajien välinen yhteistyö on vilkasta. Myös muut luokka-asteet tekevät paljon yhteistyötä kokoonpanoja vaihdellen. Teemapäivät ja juhlat toteutetaan usein koko yhtenäiskoulun voimin.

Siirtymävaiheiden yhteistyö muiden alueen päiväkotien, esikoulujen ja koulujen henkilökunnan kanssa sekä yhteiset oppilashuoltopalvelut Kuopion kaupungin kanssa luovat pohjaa alueellisesti yhteiselle toimintakulttuurille. Paikallisella tasolla yhteistyötä on myös esimerkiksi esiopettajan osallistuminen Kuopion kaupungin keskisen alueen tiimin toimintaan.

Yhteistyö perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään opinto-ohjaukseen liittyvän suunnitelman mukaisesti tiedottamalla, työelämään tutustumisilla sekä oppilaitos- ja yritysvierailuin. Tarvittaessa järjestetään oppilaskohtaisia nivelpalavereita, mikäli huoltajat

sitä toivovat ja opetuksen järjestäminen sitä edellyttää. Lisäksi koulumme ottaa vastaan toisen asteen oppilaitosten opiskelijoita harjoittelijoiksi.

4.6.1 Toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet, niiden toteutumisen edistäminen ja arviointi Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet linjaavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet, joita Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa noudatetaan:

- Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
- Hyvinvointi ja turvallinen arki

- Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- Osallisuus ja demokraattinen toiminta
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

4.6.1.1 Toimintakulttuurin painopisteet

Koulun toimintakulttuuria ohjaavana perustana toimivat koulun määrittelemät arvot, joista kumpuavat myös kasvatustavoitteet, käytännöt ja säännöt. Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on perusopetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen kaikkien koulujen yhteisten arvojen lisäksi määritelty erityisiä kristillisiä arvoja. Kyseiset arvot on määritelty yhteistyössä vanhempien ja oppilaiden kanssa. Koulumme arvoja on kuvattu niitä koskevissa luvuissa 2.5.1 ja 2.5.2. Kristillisten arvojen heijastumia on kuvattu myös oppiaine yhteyksissä soveltuvien oppiaineiden osalta ja erillisissä toimintaa ohjaavissa koulun laatimissa asiakirjoissa, jotka löytyvät opetussuunnitelman liitteistä.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu on määrittänyt paikallisesti toimintakulttuurin neljä painopistettä, joilla on yhtymäkohtia kaikkiin perusteissa määriteltyihin toimintakulttuurin kehittämistä ohjaaviin

periaatteisiin. Painopisteistä ihmisenä kasvaminen, dialogisuus ja kristillisuus yhdistävät kristillisiä kouluja. Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla painopisteenä on lisäksi liikunnallisuus.

Ihmisenä kasvaminen

Ihmisenä kasvamisella tarkoitetaan kokonaisvaltaista kasvua sekä itsetuntemuksen ja elämönhallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon, suvaitsevaisuuteen ja toisen ihmisen kunnioitukseen pohjautuvan yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun kehittymistä.

Ihmisenä kasvamisen painopistettä toteutetaan eri oppiaineissa, teemoissa ja koulun toimintakulttuurissa läpi koko perusopetuksen.

Ihmisenä kasvamisen painopistealueen tavoitteina on, että oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

Dialogisuus

Koulumme toimintakulttuurin kulmakivi, dialogisuus, on enemmän kuin vuorovaikutusta. Dialogisuudessa korostuu aito kohtaaminen, jossa jokainen voi kokea tulevaisuutensa nähdyn, kuullun, ymmärretyksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Vuorovaikutuksen kautta lapsi kasvaa vähitellen tietoisesti omasta minuudestaan. Kohtaamisen kautta lasta autetaan tulemaan tietoisesti omista

tunteistaan, tarpeistaan ja suhtautumistavoistaan sekä ottamaan nämä asiat huomioon myös suhteessa toisiin.

Kasvatuksen lähtökohta koulussa on dialoginen kohtaava kasvatussuhde opettajan ja oppilaan välillä. Dialogisuus toteutuu toisen kunnioittamisena, eläytyvänä ja empaattisena kuuntelemisena, oppilaan tarpeiden huomioimisena, huolenpitona sekä hänen ainutlaatuisuutensa arvostamisena. Dialogisuudessa olennainen merkitys on kommunikaatio- ja tunneviestintätaidoilla, luottamuksella sekä henkilökohtaisen ajan antamisella oppilaalle. Tapoina luottamuksen saavuttamiseen ovat esimerkiksi oppilaan empaattinen kuuntelu, ystävällinen katsekontakti ja hymy sekä jakamaton huomio. Tavoitteena on, että oppilaan oma kokemus dialogisesta kasvatussuhteesta sisäistyy hänen omaksi asenteekseen muita ihmisiä ja itseään kohtaan.

Toimintakulttuurimme tavoitteena on, että henkilökunta ja oppilaat omaksuisivat dialogisen asenteen elämään. Tällä tarkoitetaan sitä, että tiedostaen pyrimme kuulemaan ja näkemään toinen toisemme. Näin mahdollistamme yksittäisissä hetkissä tapahtuvan kohtaamisen. Konkreettisesti tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kun oppilaalla on asiaa, pysähdymme kuuntelemaan. Rohkaisemme oppilaita myös kuuntelemaan toinen toisiaan. Näemme vaivaa sen eteen, että oppilas kokee hänen mielipiteellensä olevan merkitystä, mikä näkyy myös käytännössä siirtyen sanoista tekoihin. Olemme aidosti kiinnostuneita oppilaan asioista. Kerromme oppilaalle säännöllisesti, että hän on tärkeä ja arvokas omana ainutlaatuisena itsenään. Kiinnitämme erityistä huomiota positiivisen palautteen antamiseen oppilaille, jotka tarvitsevat kannustusta erityisen paljon. Pienet oppilaat kätellään päivän päätteeksi. Pyrimme siihen, että jokainen oppilas saa henkilökohtaisesti kohdatuksi tulemisen kokemuksia mahdollisimman paljon. Tarjoamme oppilaille kuulluksi tulemisen keinoina esimerkiksi kahdenkeskisiä luokanvalvojavartteja ja välituntikeskusteluja. Luomme luokkaan avoimen ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa jokainen tuntee olevansa tärkeä, ja kaikkia kuullaan. Keskinäinen luottamus luo dialogista ilmapiiriä. Pysyvyys henkilökunnassa ja sen kautta saatu hyvä oppilastuntemus saa aikaan luottamusta, ja oppilaat rohkenevat tulla kertomaan omista asioistaan. Luottamukselliset välit henkilökuntaan sekä luokkatovereihin edistävät sitä, että oppilaat uskaltavat tuoda omia näkemyksiään esille myös luokkatilanteissa.

Lapsen omanarvontuntoa vahvistamalla tuetaan hänen vuorovaikutustaitojensa kehittymistä. Minuuden tukemisen välineinä koulussa käytetään erilaisia tunnetaitokasvatusohjelmia, itsearviointeja ja keskusteluja. Oppilaita kannustetaan kärsivällisyyteen toisiaan kohtaan, ristiriitojen sopimiseen, rehellisyyteen, kiitollisuuteen sekä toisten huomioimiseen. Arkipäivän tilanteissa ohjataan pyytämään ja antamaan anteeksi, puhumaan totta ja toimimaan oikeudenmukaisesti.

Dialogisuuden kautta pyritään luomaan vapaa, avoin, keskusteleva sekä oppilaan mielipidettä kunnioittava ilmapiiri. Tavoitteena on kiireetön ja kannustava ilmapiiri, jossa jokaisella lapsella on tilaa oppimiseen omista lähtökohdista käsin. Toimintakulttuuri kannustaa osallisuuteen, ahkeruuteen ja vastuulliseen työskentelyyn sekä yhdessä oppimiseen. Samalla se pyrkii ehkäisemään suoritus- ja kilpailukeskeisyyttä. Oppilasta ohjataan kantamaan vastuuta omasta itsestään, mutta samalla myös toisista ja ympäristöstä.

Kohtaamisen kulttuurissa toteutuu myös yhteistoiminnallinen oppiminen, johon kuuluvat muun muassa eri-ikäisten oppilaiden yhteiset hankkeet, talkoopäivät, retket, tutustumiskäynnit, teemapäivät ja produktiot. Yhteisöllisyys tulee esiin myös koulun yhteisissä juhlissa, ruokailuissa, isompien oppilaiden ohjaamissa välituntileikeissä ja kummioppilastoiminnassa. Myös vanhemmille annetaan mahdollisuus toistensa kohtaamiseen ja aktiiviseen osallistumiseen koulun toimintaan.

Yhteisöllisyyteen kuuluu myös muiden ihmisten huomioon ottaminen, sääntöjen ja rajojen kunnioittaminen, yhteisen hyvän eteen toimiminen sekä terveiden auktoriteettisuhteiden oppiminen, jolla tarkoitetaan oppilaan kunnioittavaa suhdetta koulun aikuisiin. Koulu yhteisö on erinomainen oppimisympäristö näiden taitojen harjoitteluun. Ikätasolle soveltuvat pienet auttamistehtävät vastuuttavat ja osallistavat yhteisöllisyyteen.

Dialogisuutta voidaan myös toteuttaa Young Leadership -opetusmenetelmän kautta. Menetelmä perustuu yhteistyöhön, oppilaiden osallisuuteen ja vastuuseen omasta sekä tiimin oppimisesta. Menetelmää toteutetaan jakamalla opetusryhmä tiimeihin, jotka työskentelevät yhdessä ratkoen ikätasolleen sopivia haasteita. Tiimi onnistuu tai epäonnistuu yhdessä. Opettaja antaa tiimiläisille mahdollisuuksia ja tilaa omien ongelmanratkaisutapojen löytämiseen. Hän ohjaa oppilaita tunnistamaan oman ryhmän vahvuuksia ja haastaa heitä löytämään ratkaisutapoja, joihin tiimiläiset eivät ilman toisia pystyisi. Jokainen ottaa vuorollaan vastuuta työskentelystä tiimin jäsenenä ja johtajana. Tärkeää on, että tiimiläiset oppivat rohkaisemaan toisiaan ja pitämään huolta jäsenistään sekä vastuuttamaan jokaista ryhmäläistä. Tiimiläiset oppivat myös toisten tiimien ratkaisumalleista käymällä vierailuilla toisten tiimeissä ja osallistamalla tiimien tuotoksien ja prosessien arviointiin.

Young Leadership -menetelmän tavoitteena on synnyttää innostus oppimiseen, tutkimiseen, ihmettelyyn ja tuottaa omanlaisia ratkaisuja haasteisiin. Rohkeus kohdata vaikeita haasteita, ratkaista ongelmia selviytymisen mahdollisuuksiin luottaen ja päätösten tekeminen yhdessä ovat myös menetelmän keskeisiä tavoitteita. Young Leadership -menetelmän avulla pystytään hyödyntämään koko tiimin potentiaali, kun kaikkia tarvitaan yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseen. Menetelmä antaa

mahdollisuuden ajatteluun, tutkivan ja luovan työotteen löytymiseen. Tiimityössä pyritään siihen, että kohtaamisen kulttuuri ja dialogisuus toteutuvat ryhmässä.

Käytämme runsaasti aikaa ryhmäyttämiseen ja tutustumiseen lukuvuoden alussa ja pitkin lukuvuotta. Tästä esimerkkeinä ovat pelit ja leikit, erityisesti koulun teemapäivinä. Lisäksi ryhmäyttämiseen ja tutustumiseen soveltuu yökoulu, jolloin oppilaat jäävät luokan ja opettajan kanssa yöksi kouluun. Ohjelmassa on kivaa yhdessä tekemistä ja oppisisältöjen syventämistä normaaliluokkatilanteesta poikkeavalla tavalla. Yläkoulu viettää syyslukukauden alussa yön Metsäkartanon leirikeskuksessa vahvistamassa ryhmäytymistä niin luokkatasolla kuin koko yläkoulun välisestikin. Alakouluopetuksessa käytetään viikon lapsi -menetelmää. Joka viikolle valitaan viikon lapsi, jota kehuaan ja huomioidaan erityisesti. Lasta haastatellaan, jolloin hän saa esitellä itseään ja omaa osaamistaan. Näin jokainen saa vuorollaan erityiskohtelua ja huomiota osakseen ja toisaalta oppii antamaan huomiota muille.

Kristillisuus

Kristillisen koulun maailmankatsomus tulee ennen kaikkea esille ihmiskuvassa. Kristillisen maailmankuvan mukaan jokainen ihminen on mittaamattoman arvokas ja ainutlaatuinen. Ihmisen arvo on riippumaton suorituksista ja teoista. Jokaisessa ihmisessä on ainutlaatuista potentiaalia, jonka esiin nostaminen on tärkeä kristillisen kouluyhteisön tavoite. Kouluyhteisö rohkaisee ja tukee jokaista oppilasta ja kouluyhteisön jäsentä löytämään omat lahjansa ja vahvuutensa sekä yltämään parhaimpaansa. Vahvuuksia tuetaan käyttämään omaksi ja yhteisön iloksi ja hyödyksi.

Kristillinen ajattelu korostaa kasvattajan vastuuta etsiä oppilaan parasta ja kohdella häntä kunnioittavasti riippumatta siitä, mitä hän tekee tai jättää tekemättä. Oppilasta ohjataan rakkaudellisesti hyvään ja asetetaan hänelle selkeät rajat. Näin pyritään tarjoamaan oppilaalle turvallinen kasvuympäristö.

Toimintakulttuurissamme näkyy kristillisen perinteen olemassaolo ja vaikutus. Kouluvuosi jäsentyy kirkkovuoden mukaan. Toiminnassa huomioidaan kirkkovuoden tapahtumat ja juhlapyhät. Kristilliset aiheet ovat esillä aamunavauksissa, taito- ja taideaineiden töissä, koulun teemapäivissä ja juhlissa. Kirkkovuoden tapahtumat kertaantuvat vuosittain luoden turvallisuutta ja ennakoitavuutta. Kristillinen toimintakulttuuri vahvistaa identiteetin rakentumista sekä kehittää kulttuurista ja eri traditioiden lukutaitoa. Erilaisiin kulttuureihin ja traditioihin suhtaudutaan kunnioittavasti ja suvaitsevaisesti.

Liikunnallisuus

Koulussamme tuodaan esille fyysisen aktiivisuuden merkitystä oppimiselle Liikkuvan koulun periaatteiden mukaan. Vuorovaikutus ja yhteistoiminnallisuus parantavat usein koulun ilmapiiriä, millä on vaikutuksensa myös koulun työrauhaan, oppilaiden sosiaalisiin taitoihin ja oppimiseen. Liikkuessaan lapsi toteuttaa luontaista tarvettaan liikkua. Liikunta tukee fyysistä hyvinvointia ja kasvua. Tavoitteena Liikkuvassa koulussa on entistä aktiivisempi ja viihtyisämpi koulupäivä. Viihtyisämpiä koulupäiviä syntyy tekemällä yhdessä ja ottamalla oppilaat mukaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja toimintaan.

Koulumme toiminnassa pyritään siihen, että oppitunnilla istutaan vähemmän. Oppimista tuetaan toiminnallisilla menetelmillä. Esimerkiksi matematiikan tunneilla voi lukuja harjoitella hyppynaruja muotoillen. Luokkiin on saatavilla jumppapalloja sekä istuintyynejä tuolien tilalle. Oppilaita kannustetaan tekemään koulumatkat kävellen ja pyöräillen. Välitunneilla voidaan järjestää välkkäri-toimintaa, jossa isommat oppilaat ohjaavat pienempien oppilaiden välituntipelejä ja leikkejä. Lisäksi pihalla on liikunta- ja pelivälinelainaamo, josta oppilaat saavat lainata välineitä välituntien ajaksi. Koulun ulkopuolisiin tutustumiskohteisiin liikutaan kävellen mahdollisuuksien mukaan.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun luokille on lisätty liikuntaa tuntikehykseen neljännessä vuosiluokasta eteenpäin. Kantavana ajatuksena on ollut liikunnan mielekkyyden löytäminen. Kristillisten koulujen yhteisen Osaava-hankkeen puitteissa tehty kysely paljasti liikunnan olevan ylivoimaisesti suosituin oppiaine koulussamme.

Koulun iltapäiväkerhossa on joka päivä ohjattua liikuntaa. Koulullamme toimii myös kaikille avoimia, maksuttomia liikunnallisia kerhoja. Liikuntapainotteisuus näkyy myös siinä, että koulullamme on mahdollisuus järjestää perinteisen jälki-istunnon sijaan yhteinen noin tunnin mittainen kävely- tai hiihtolenkki. Lenkille voivat osallistua myös vanhemmat, mikä mahdollistaa yhden kanavan huoltajien osallisuuteen koulun toimintaan ja keskusteluyhteyteen kasvatuksesta ja koulun toiminnasta. Näistä yhteisölenkeistä on tullut hyvää palautetta vanhemmilta, oppilailta ja opettajilta.

4.6.1.2 Toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutuminen

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa toimintakulttuurin kehittämiseen ja periaatteiden toteutumiseen osallistuu koko yhteisö. Vanhemmat ovat keskeisessä roolissa koulun toimintakulttuurin kehittämisessä, toteutuksessa ja arvioinnissa. Käytännössä tämä toteutuu vanhempainilloissa, vanhempainoimikunnan kautta sekä keskusteluissa luokanvalvojan tai koulun muun henkilökunnan kanssa.

Myös yhteistyötahoja, kuten seurakuntia ja urheiluseuroja, otetaan mukaan yhteiseen suunnitteluun toimintakulttuurin kehittämiseksi, toteuttamiseksi ja arvioimiseksi. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu

pyrkii edistämään avointa ilmapiiriä, jossa voi rohkeasti esittää uusia ideoita toimintakulttuurin kehittämiseksi. Yhteistyö kristillisten koulujen verkoston kanssa on myös merkittävää toimintakulttuurin kehittämisessä. Yhteistyö sisältää vuosittaisen yhteisen TESO-päivän, rehtoreiden säännölliset videoneuvottelut, henkilökunnan osallistumista kristillisen kasvatuksen koulutuksiin ja ajoittaisia yhteisiä hankkeita.

Seuraavassa kuvataan, kuinka opetussuunnitelman perusteissa määritellyt toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet ilmenevät Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toiminnassa ja kuinka koulumme omat painopisteet linkittyvät niihin.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Oppivan yhteisön periaatteeseen kuuluu kaikkien yhteisön jäsenten kannustaminen oppimiseen. Koulussamme kannustetaan myös henkilökuntaa jatkuvaan oppimiseen muun muassa täydennyskoulutuksen ja kristillisen kasvatuksen kurssien muodossa. Yhteisön aikuiset osoittavat näin esimerkillään oppilaille jatkuvan oppimisen arvostusta. Koulutusten antia voidaan myös jakaa opettajayhteisössä sekä vanhempainilloissa, jolloin myös huoltajat tulevat osalliseksi oppivaa yhteisöä. Koulumme omista painoalueista dialogisuus ja siihen liittyvä Young Leadership -menetelmä yhdistyvät vahvasti oppivan yhteisön periaatteeseen. Niitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Kuopion kristillisessä koulussa oppilaiden hyvinvointia tukevat toimivat oppilashuollon palvelut, joiden toteutumisesta erityisesti luokanopettajat ja –valvojat yhdessä kouluterveydenhoitajan, -kuraattorin ja –psykologin kanssa huolehtivat. Myös toimiva ja dialoginen kasvatuskumppanuus kodin ja koulun välillä lisää koulussamme oppilaisen hyvinvointia ja turvallisuudentunnetta. Koulumme omista painoalueista ihmisenä kasvaminen, kristillisuus, dialogisuus ja liikunnallisuus yhdistyvät vahvasti hyvinvoinnin ja turvallisen arjen periaatteisiin. Niitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa pidetään yllä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kaikkien yhteisön jäsenten välillä oppilaista, opettajiin ja muuhun henkilökuntaan sekä huoltajiin. Vuorovaikutus voi tapahtua kasvokkain, puhelimitse tai sähköisten viestintäjärjestelmien avulla.

Koulutyössä käytetään monipuolisia työskentelytapoja kuitenkin huolehtien selkeän ja ennakoitavan oppimiskokemuksen turvaamisesta oppilaille. Erilaisia työskentelytapoja ja -ympäristöjä kokeillaan yhdessä ja ohjataan oppilaita huomaamaan niistä itselleen ominaisia tapoja oppia. Koulumme omista painoalueista erityisesti ihmisenä kasvaminen ja dialogisuus yhdistyvät vahvasti vuorovaikutuksen ja monipuolisen työskentelyn periaatteisiin. Niitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Kuopion kristillinen koulu on monikulttuurinen ja –kielinen yhteisö, jossa kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta arvostetaan. Suomalaista kulttuuriperintöä pidetään yllä esimerkiksi huomioimalla liputuspäiviä, kirkkovuoden juhlia ja suomalaisten vähemmistöjen juhlapäiviä. Eri oppiaineissa kulttuurista moninaisuutta ja kulttuurien välistä dialogia nostetaan esille kunnioittavasti keskustellen. Oppilaiden monikulttuurista osaamista koulun ulkopuolelta arvostetaan ja voidaan hyödyntää myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Oppilaiden kielitietoisuutta kehitetään keskustelemalla kielen merkityksestä ja sen eri rekistereistä. Oppilaita ohjataan ikätasoisesti havaitsemaan, että samaakin kieltä käytetään hyvin eri tavoin eri tilanteissa, kuten kouluaineessa ja vapaamuotoisessa keskustelussa kavereiden kanssa.

Koulumme omista painoalueista erityisesti dialogisuus ja kristillisuus yhdistyvät vahvasti kulttuurisen moninaisuuden ja kielitietoisuuden periaatteisiin. Niitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa oppilaat pääsevät osalliseksi yhteisen toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin omilla luokissaan. Uuden aihekokonaisuuden alkaessa oppilaat osallistuvat yhdessä opettajan kanssa oppimistavoitteiden asettamiseen. Oppilaskuntatoiminnan kautta oppilaiden osallisuus laajenee. Oppilaskunnan hallituksessa on luokan sisäisellä demokraattisella vaalilla valittu edustaja jokaiselta luokalta. Tämä edustaja toimii luokan muiden oppilaiden yhdyshenkilönä oppilaskunnan hallitukseen ja mahdollistaa siten kaikkien oppilaiden kuulluksi tuleminen myös koulutasolla.

Koulullamme on kaksi 4.-6.-luokkalaista edustajaa Kuopion Lasten Parlamentissa. Lasten Parlamentti laajentaa oppilaiden osallisuuden kaupunkitasolle. Koulumme Lasten Parlamentin Edustajat toimivat yhteistyössä koulun oppilaskunnan hallituksen kanssa.

Koulumme omista painoalueista etenkin dialogisuus yhdistyy vahvasti osallisuuden ja demokraattisen toiminnan periaatteisiin. Sitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kaikkia toimijoita kohdellaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa myös sitä, että jokaisella oppilaalla on yhdenvertainen oikeus heidän yksilöllisten tarpeidensa huomioimiseen. Tasa-arvoon pyritään myös valitsemalla monipuolisia työtapoja ja oppimisympäristöjä vastaamaan erilaisten oppijoiden tarpeisiin. Aihetta käsitellään tarkemmin erillisessä Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa (LIITE 7). Koulumme omista painoalueista etenkin dialogisuus ja ihmisenä kasvaminen yhdistyvät vahvasti yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteisiin. Niitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa pyritään kouluyhteisön toiminnan esimerkillä ilmentämään yhteistä vastuunkantoa ympäristöstä. Jokaisessa luokkahuoneessa on jätteidenlajittelupiste, jota jokapäiväisessä toiminnassa opetellaan käyttämään. Koulun kalustuksessa ja tietoteknisissä hankinnoissa pyritään hyödyntämään käytettyjä huonekaluja ja laitteita niiden yhä palvellessa toimivaa ja turvallista oppimisympäristöä. Säännöllisin väliajoin järjestetään kilpailuja ja kampanjoita ruokahävikin vähentämiseksi. Aihetta käsitellään tarkemmin erillisessä Kestävän kehityksen suunnitelmassa (LIITE 9). Koulumme omista painoalueista erityisesti ihmisenä kasvaminen yhdistyy periaatteisiin vastuunkannosta ympäristöstä ja kestävään kehitykseen suuntautumisesta. Sitä avataan tarkemmin luvussa 4.6.1.1.

4.6.1.3 Toimintakulttuurin periaatteiden toteutumisen arviointi

Koko koulun henkilökunta osallistuu toimintakulttuurin kehittämiseen, seurantaan ja arviointiin yhteisissä säännöllisissä kokouksissa. Toimintakulttuuri kehittyy ja sitä arvioidaan myös vapaamuotoisissa keskusteluissa. Myös yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä arvioi toimintakulttuurin periaatteiden toteutumista.

Oppilaat osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin yhteisöllisesti vuosittain. Oppilaille järjestetään aika-ajoin kyselyitä, joissa he arvioivat jonkin tai joidenkin toimintakulttuurin osa-alueiden toteutumista. Tällainen kysely voi esimerkiksi olla tasa-arvokysely. Oppilailta nousevat teemat tuovat näkökulmia toimintakulttuurin kehittämiseen. Työtapojen monipuolinen käyttö ja aktiivinen oppilaskuntatoiminta mahdollistavat oppilaiden osa

Säännöllisin väliajoin koulussamme toteutetaan yhteinen Kristillisten koulujen toiminnan laadun arviointi ulkopuolisen toimijan (ZEF Oy) toteuttamana. Kysely on tärkeä osa toimintakulttuurin periaatteiden toteutumisen arvioinnissa. Kyselyyn vastaavat henkilökunnan lisäksi myös oppilaat ja huoltajat, jolloin myös huoltajilla on mahdollisuus olla arvioimassa koulun toiminnan laatua. Myös vanhempainillat ja koulua ylläpitävän yhdistyksen kokoukset mahdollistavat vanhempien osallisuuden toimintakulttuurin periaatteiden toteutumisen arviointiin.

4.6.2 Oppimisympäristöjen valinta, käyttö ja kehittäminen

Tavoitteenamme on virikkeellinen, viihtyisä ja turvallinen oppimisympäristö, joka palvelee oppimista ja koulumme toimintakulttuuria. Tähän tavoitteeseen tähdätään uudisrakennushankkeella, jossa nykyisen rakennuksen jatkumoksi rakentuu kasvavaan tilantarpeeseen vastaava koulu- ja päiväkotirakennus. Tavoitteena on luoda joustavasti oppimisen tarpeisiin vastaava rakennus, jonka tilat ovat esimerkiksi avattavin seinin ja ryhmätyöpistein muunneltavissa erilaisiin pedagogisiin tarpeisiin. Dialogisuuden ja rauhallisen oppimisympäristön takaamiseksi on uudessakin koulurakennuksessa tärkeää tilaratkaisuin mahdollistaa myös luokkakohtainen opiskeluympäristö suurten kiinteästi avointen tilojen sijaan.

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on ajanmukainen ja perusopetuksen tarpeet täyttävä koulurakennus, joka ei kuitenkaan enää tilallisesti riitä yhä kasvavalle oppilasmäärälle. Oppilasmäärän kasvettua olemme ottaneet sen lisäksi käyttöön kaksi väliaikaista viipalekoulurakennusta, jotka sijaitsevat päärakennuksen läheisyydessä. Näistä rakennuksista luovutaan uuden koulurakennuksen valmistuttua. Toimitilat sijaitsevat Neulamäen kaupunginosassa hyvien kulkuyhteyksien varrella; silti koulun sijainti on suojassa autoliikenteen vaaroilta. Koulun piha-alue tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet oppimiseen koulupäivän aikana, välituntileikkeihin ja kerhotoimintaan. Lähellä sijaitseva metsä luonnonsuojelualueineen ja vesistöineen mahdollistaa lähialueiden hyödyntämisen inspiroivana oppimisympäristönä yli oppiainerajojen. Koululla viikoittain pysähtyvä kirjastoauto on myös osa koulumme oppimisympäristöä

Koulurakennuksen kalustamisessa tavoitteena on käyttää kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti uudenveroisia kierrätyskalusteita toimintansa lopettaneista oppilaitoksista. Näin oppilaita ohjataan huomaamaan, että myös käytetty voi olla käyttökelpoista. Oppilaat saavat myös itse vaikuttaa luokkatilojen sisustukseen. Oppilaat ovat esimerkiksi saaneet osallistua seinien maalaamiseen suunnitteluun ja toteutukseen sekä luoneet lattiateippauksin liikkumaan innostavia pisteitä, kuten ruutuhyppelypohjan käytävälle.

Koulullamme on toimiva tvt-laitteisto, jota täydennetään ja päivitetään hiljalleen vuosittain. Tietokoneita on kaikissa luokissa ja niiden ohessa käytetään yhteisiä tablet-tietokoneita. Myös oppilaiden omia laitteita voidaan hyödyntää opetuksessa kuitenkin huolehtien, ettei oman laitteen käyttö ole edellytys oppimiselle ja toimintaan osallistumiselle. Kaikissa luokissa on videotykki ja useimmissa luokissa dokumenttikamera. Oppilaat osallistuvat myös laitteiston ylläpitoon, asennuksiin ja opastukseen. Tämä tarjoaa heille hyvän tilaisuuden harjaantua tv-taidoissaan ja käyttää koulun ulkopuolella hankkimiaan tietoja ja taitoja.

Oppimisympäristön käytössä korostetaan koulussamme tilojen monipuolista ja joustavaa käyttöä ja kehittämistä. Oppilasmäärän kasvaessa kehitetään oppimisympäristöä systemaattisesti vastaamaan muuttuvia tarpeita. Myös tieto- ja viestintäteknologian kehitys otetaan huomioon oppimisympäristöjen kehittämisessä ja sitä voidaan esimerkiksi erilaisten sovellusten kautta hyödyntää laajennettaessa oppimisympäristöä koulua ympäröivään luontoon ja rakennettuun kaupunkiympäristöön.

Tavoitteena onkin tutustua monipuolisesti kotikaupunkiin ja sen luonnon monimuotoisuuteen. Oman kaupungin kulttuuriympäristöihin tutustutaan eri museoiden ja teattereiden kautta sekä erilaisiin tapahtumiin, kuten esimerkiksi Anti-nykytaidefestivaaleihin tai Vilimit-elokuvafestivaaleihin osallistumalla. Näiden lisäksi tavoitteena on Kuopion kaupungin liikuntapaikkoihin tutustuminen. Käymme vuosittain esimerkiksi uimahallissa, Kuopio-hallissa, keilahallissa sekä Väinölänniemen yleisurheilukentällä. Lisäksi vierailut Yrityskylään, yritysvierailut ja retket eri kohteisiin tarjoavat mielenkiintoisen ja vaihtelevan oppimisympäristön. Oppimisympäristöinä toimivat myös lähiseurakuntien tilat, joita hyödynnämme esimerkiksi juhlien ja koululaisjumalanpalveluksien järjestämisessä.

Laajemmin Pohjois-Savon alueellisia mahdollisuuksia hyödynnetään myös retkien ja leirikoulujen myötä. Esimerkiksi vuosittain järjestämme yläkoulun ryhmäytymisleirikoulun Rautavaaran Metsäkartanolla ja talviliikuntapäivän Siilinjärven Kasurilassa.

4.6.3 Työtapojen valinta, käyttö ja kehittäminen

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa työtapojen valintaa ohjaavat dialogisuus ja yhteistoiminnallisuus. Dialogisuus mahdollistaa oppilaiden kuulluksi ja nähdyksi tulemisen. Tavoitteena on oppilaiden itsetunnon ja rohkeuden vahvistaminen ja kasvu sekä itseohjautuvuus. Työtavat ovat joustavia ja monipuolisia.

Työtapoina käytetään:

- pari- ja ryhmätyöskentelyä
- Young Leadership -toimintamallia, jossa jokainen harjoittelee ryhmänjohtamista, johdettavana olemista ja yhteisvastuun kantamista annetun tehtävän suorittamiseksi. Toimintamallin ajatuksena on oman tiedon, taidon ja osaamisen jakaminen muulle ryhmälle ja oppiminen toinen toisiltaan. Ryhmän sisällä kannetaan vastuuta jokaisesta sen jäsenestä mahdollisimman vähällä opettajan interventiolla.
- itsenäistä työskentelyä
- opetuskeskustelua
- työpistetyöskentelyä
- pelejä ja leikkejä
- draaman menetelmiä
- laulua

- Erilaisia työtapoja yhdisteleviä laajempia monialaisia oppimisprojekteja. Esimerkiksi 3.-6.-luokkalaisten toteuttavat vuosittain yleisölle avoimet tietomessut, joissa he esittelevät monipuolisesti mielenkiinnon kohteistaan hankkimaansa tietoa.
- muita liikettä lisääviä toiminnallisia menetelmiä
- tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäviä työtapoja

Lähtökohtana ja tavoitteena on lapsilähtöisyys ja oppijan aktiivinen rooli. Harkitessaan työtapoja opettaja ottaa huomioon kunkin aineen ominaispiirteet. Oppilaat osallistuvat työtapojen suunnitteluun ja valintaan. He saavat vaikuttaa työtapojen valintaan oman ikäkauden edellytyksen, taitojen ja mielenkiinnon mukaan. Opettaja myös ohjaa oppilaita refleктоimaan erilaisten työtapojen käyttöä ja toimivuutta itselle erilaisissa yhteyksissä. Eriyttämällä työtapoja otetaan huomioon erilaiset tavot oppia ja tarjotaan oppilaille mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin.

4.6.4 Opetuksen eheyttäminen

4.6.4.1 Opetuksen eheyttämisen toteutus

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opetusta eheytetään kaikilla perusopetuksen luokilla ikäkaudelle sopivalla tavalla. Luokilla 0-2 opetus voi olla ajoittain kokonaisopetusta. Näillä sekä muilla luokilla opetusta eheytetään myös joustavasti heterogeenisissä ryhmissä. Eheyttämisen tavat kaikilla vuosiluokilla ovat keskeisimmin jaksottaminen, rinnastaminen ja integrointi. Eri aineiden opettajat tekevät yhteistyötä tehdessään lukuvuoden suunnittelutyötä, mikä mahdollistaa samojen teemojen käsittelyn eri oppiaineissa. Myös erilaiset koko koulun yhteiset teemapäivät ja monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat osa koulumme vuosittaista toimintaa. Erilaisten juhlien ja tapahtumien järjestäminen tarjoaa eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia, joissa opitaan monia koulun ulkopuoliseen maailmaan liittyviä taitoja. Esimerkiksi kaupunginosayhdistyksen kanssa yhteistyössä pidettävissä myyjäisissä oppilaat pääsevät harjoittelemaan muun muassa käsityö-, kotitalous- ja matematiikkataitojaan osana koulua laajempaa kontekstia.

Esimerkkejä eheyttävistä kokonaisuuksista ja siitä, kuinka oppijat sitovat oppimaansa käytännön arkielämään:

- Liikenteessä liikkuminen turvallisesti kävellen, pyöräillen ja julkisia liikennevälineitä käyttäen; Koulun ulkopuolelle suuntautuvien opintoretkien yhteyteen voidaan liittää arkielämän hyötyliikuntaa siirtyen ikätasolle sopiville etäisyyksille pyöräillen tai jalan, jolloin liikennekäyttäytymistä harjoitellaan. Bussimatkoilla kerrataan käytöstapoja ja kulkemista julkisilla liikennevälineillä. Samalla tuodaan esille myös kestävä elämäntapaa ja energiavarojen säästöä.
- Yhdeksäsluokkalaisten yhteiskuntaoppia, opinto-ohjausta, äidinkieltä ja englantia yhdistelevä työnhakuteema; opinto-ohjauksessa käsitellään omia vahvuuksia ja erilaisia tulevaisuuden urapolkuja. Yhteiskuntaopissa käsitellään työelämätaitoja ja niihin liittyen työn hakemista. Äidinkielessä kirjoitetaan työhakemus mahdollisuuksien mukaan todellista kesätyöpaikkaa silmällä pitäen. Näin oppilas saa arvokasta tukea kesätyönhakuun. Englannissa käsitellään englannin käyttämistä koulun ulkopuolella ja pohditaan omien kansainvälisten kontaktien luomista. Teemoihin liittyen harjoitellaan työhaastattelutilannetta englanniksi. Haastattelun pohjana on oppilaan äidinkielessä kirjoittama työhakemus.
- Ammattiryhmien edustajien vierailut koulussa ja oppilaiden vierailut yrityksissä ja oppilaitoksissa osana sekä opinto-ohjausta että muita aineita, esimerkiksi fysiikkaa tai yhteiskuntaoppia; vierailut suunnitellaan opettajien kanssa yhdessä, jolloin vierailun anti voidaan integroida mahdollisimman tehokkaasti.
- Luontoretki voidaan toteuttaa helposti, sillä koulua ympäröi monipuolinen luonto; retkillä opitaan luonnon moninaisuutta ja kestävä luontosuhdetta, nähdään historiaan liittyviä siirtolohkareita ja muita luonnonilmiöitä. Retkiin voidaan yhdistää myös esimerkiksi kuvataidetta sekä liikuntaa. Samalla opetetaan vastuullista luonnossa liikkumista.

4.6.4.2 Toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet

Tavoitteena on yhteistyön vahvistaminen ja lisääminen eri paikallisten kristillisten seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön kautta lapsilla on mahdollisuus tutustua erilaisiin kristillisiin perinteisiin ja kristilliseen toimintaan omassa kotikaupungissa sekä tutustua seurakuntien työntekijöihin. Vuosittaiset vierailut eri kristillisissä seurakunnissa opettavat oppilaita havaitsemaan kristillisen moninaisuuden ympärillään ja ymmärtämään kristillisten seurakuntien erilaisia käytäntöjä.

Lähialueen ihmisiä, esimerkiksi vanhuksia, pyritään kohtaamaan järjestämällä erilaisia teemaan liittyviä projekteja, kuten lauluesityksiä vanhainkodeissa. Toiminnan tavoitteena on lisätä oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnan monimuotoisuudesta, vastuunottamisen tärkeydestä ja lähimmäisyyden käsitteestä.

Yhteistyötä pyritään lisäämään koulun eri-ikäisten oppilaiden välille luokka-asteilla 0-9. Tavoitteena on, että isot ja pienet oppilaat tutustuvat toisiinsa ja voivat oppia toisiltaan. Vanhemmat oppilaat oppivat vastuunkantamista pienempiä opastaessaan. Pienemmät saavat kokemuksen osallisuudestaan koko koulun oppilasyhteisöön ja mahdollisuudestaan vaikuttaa siihen rakentavasti. Oppilaskuntatoiminta on myös luonteva väylä osallistavaan yhtenäiskoulun yhteisöllisyyden lisäämiseen, jossa pienemmät oppivat isommilta.

Tavoitteena on myös Kuopion, oman kotikaupungin, tunteminen. Tämä vahvistaa oppilaan paikallisidentiteettiä ja lisää hänen arvostustaan kotiseutuaan kohtaan. Tavoitteena on se, että oppilas myös motivoituu toimimaan kotiseutunsa kannalta rakentavasti. Oppilailla on myös mahdollisuus päästä osalliseksi kaupungin demokraattiseen päätöksentekoon Lasten Parlamentin ja Nuorisovaltuuston kautta. Lasten Parlamentin ja Nuorisovaltuuston yhteistyötahona kouluun toimii oppilaskunnan hallitus.

Juhlien järjestäminen liputuspäivien ja juhlapyhien ympärille on koko koulun yhteisöllisyyttä vahvistavaa. Tavoitteena on yhteisöllisyyden kokeminen oppilaiden, heidän huoltajiensa ja opettajien kesken sekä kristillisen ja suomalaisen kulttuurin erityispiirteisiin tutustuminen.

4.6.5 Monialaiset oppimiskokonaisuudet

4.6.5.1 Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat

Koulun henkilökunta kokoontuu ennen oppilaiden lukuvuoden alkua suunnittelemaan tulevaa vuotta. Näiden yhteissuunnittelutuntien yhteydessä tehdään myös alustava suunnitelma lukuvuoden aikana toteutettavien eheyttävien monialaisten oppimiskokonaisuuksien teemoista. Tällöin varmistetaan, että jokainen oppilas pääsee osallistumaan ainakin yhteen monialaiseen projektiin lukuvuoden aikana. Samoin päätetään projektien laajuus ja tehdään alustava suunnitelma siitä, mitä oppiaineita projektiin otetaan mukaan. Teemoja valittaessa tukena toimii keväällä oppilailta kerätty palaute siitä, millaisia projektiteemoja he toivoisivat koulussa pääsevänsä toteuttamaan.

Suunnitelmia tarkennetaan alkusyksystä siten, että kunkin luokan opettaja tai luokanvalvoja käy ryhmänsä kanssa keskustelun heidän toiveistaan toteutettaviin projekteihin liittyen. Keskusteluissa kuullaan oppilaiden ajatuksia projektin työskentelytavoista, tavoitteista ja kokonaisuudesta. Tämän pohjalta tehdään yhteisessä palaverissa viimeistelty suunnitelma projektista. Tällöin mukana ovat ne opettajat, joiden luokkia suunnitelma koskee, sekä oppilaskunnan edustajat kyseisiltä luokilta. Myös projektissa mukana olevat oppiaineet sovitaan lopullisesti tällöin. Kaikkea suunnittelua ohjaavat koulumme monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiselle asettamat paikalliset tavoitteet sekä opetussuunnitelman perusteista nousevat yleiset tavoitteet.

4.6.5.2 Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt

Monialaisten eheyttävien oppimiskokonaisuuksien vuosikohtaiset tarkemmat sisällöt ja tavoitteet kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaa tarkentavaksi asiakirjaksi, jonka sisällöstä sovitaan lukuvuoden aloittavissa suunnittelupalaverissa. Toteuttamista ohjaavat koulumme tavoitteet huomioidaan suunnittelussa.

Seuraavassa nostamme esimerkinomaisesti esille muutamia jo toteutettuja ja suunnitteilla olevia eheyttäviä monialaisia kokonaisuuksia:

- Suomen satavuotisjuhlat: Projektiin osallistuvat kaikki koulun oppilaat luokilta 0-9 sekä heitä ohjaavat opettajat. Projektia valmistellaan noin kahden kuukauden ajan eri oppiaineiden tunneilla. Projektin aikana tutustutaan satavuotiaan Suomen historiaan historian ja äidinkielen tunneilla. Ympäristöopin, biologian ja maantiedon tunneilla tutkitaan suomalaisia

kansalliskasveja ja -eläimiä sekä suomalaisen kansallismaiseman erityispiirteitä. Kuvataiteessa perehdytään suomalaiseen kultakauden taiteeseen, liikunnassa perinneleikkeihin, musiikissa kansanmusiikkiin, kotitaloudessa suomalaisiin perinneruokiin. Jokainen luokka perehtyy näihin asioihin oman luokka-asteensa edellyttämällä tavalla. Projektin loppupuolella suunnitellaan, valmistellaan ja harjoitellaan yhdessä Suomen satavuotisjuhlat niihin kuuluvine ohjelmineen, lavastuksineen ja tarjoiluineen. Oppilaat tekevät projektista oppimispäiväkirjaa, johon kuvataan mm. työskentelyn vaiheita ja pohditaan omaa oppimista. Oppimispäiväkirjan muoto vaihtelee oppilaiden ikätason mukaan. Opettaja huomioi nämä oppimispäiväkirjat osana opettamiensa oppiaineiden arviointia.

- Yhteistyöprojekti lähialueen vanhuksien kanssa: Oppimiskokonaisuuden tavoitteena on auttaa ja ilahduttaa lähialueella asuvia vanhuksia, ymmärtää vanhuus osana ihmisen elinkaarta, saada molemminpuolista iloa yhdessä vietetystä ajasta ja oppia uutta erilaisia elämäkokemuksia jakoon laittamalla. Projekti tukee myös koulumme painotuksena olevaa kristillistä kasvatusta korostamalla kaikkien yhteisön jäsenten lähimmäisyyttä ja arvoa. Tässä projektissa ovat mukana kaikki koulumme oppilaat luokilta 0-9 siten, että jokainen oppilas osallistuu projektin aikana ainakin 2-3 erilaiseen projektituntiin, joiden yhteydessä teemaa tulee käsiteltyä monialaisesti. Tällaisia tunteja ovat esimerkiksi perinneleikki-, perinneruoka- ja käden taitojen tunnit, joille vetäjävierailijaksi kutsutaan vanhempien ikäluokkien edustajia. Yhtenä vaihtoehtona on myös se, että oppilaat haastattelevat vanhuksia ja laativat saamansa aineiston pohjalta kirjoitelmia, äänitiedostoja tai videoita, jotka esitetään kaikille.

Jokainen oppilaista osallistuu näiden lisäksi vähintään yhteen vanhusten auttamis- tai ilahduttamisvierailuun, joihin valmistaudutaan eri oppiaineiden tunneilla koulussa. Näistä oppilaiden vierailuista esimerkkejä ovat vanhainkodissa musisointi tai teatteriesityksen järjestäminen ja siivoaminen vanhusten kotona heidän tarpeensa huomioiden. Auttamistyö voi olla myös ulkoiluseurana toimimista vanhuksille. Oppilaat arvioivat projektin antia ikätasonsa mukaan oppimispäiväkirjojen ja arviointikeskustelujen avulla. Projektiin osallistuneet vanhukset antavat myös kirjallisen palautteen mahdollisuuksiensa mukaan koululle.

- Koulun 20. juhluvuoden monimediainen lehti: Projektin ideoinnissa ja koordinoinnissa on merkittävässä roolissa oppilaskunnan hallitus ja sen toteutukseen osallistuvat kaikki oppilaat. Esimerkiksi äidinkielen tunneilla perehdytään erilaisiin lehdissä käytettäviin tekstilajeihin ja kuvaamataidossa sekä musiikissa luodaan audiovisuaalista materiaalia yhdistettäväksi lehteen qr-koodien avulla. Projektiviikon aikana oppilaat perehtyvät erilaisiin lehden tuottamisen työvaiheisiin, kuten tiedonhakuun, haastateltavien etsimiseen ja haastattelemiseen, lehden taiton ja kuvituksena suunnitteluun ja toteutukseen. Projektin myötä myös koulun yhteisöllisyys, dialogisuus ja kristillinen painotus nousevat esiin, kun oppilaat perehtyvät koulun vaiheisiin ja kristilliseen perustaan käyden keskusteluita opettajien ja toistensa kanssa sekä kuulevat entisten opettajien ja oppilaiden tarinoita. Kullakin luokalla on lehden valmistumisessa oma roolinsa, jonka mukaan myös oppimiskokonaisuudessa mukana olevat oppiaineet vaihtelevat luokittain. Kunkin luokan oppilaat saavat palautetta ja arvioinnin niistä oppiaineista, joihin heidän luokkansa työskentely liittyy. Itse- ja vertaisarviointi ovat myös osa oppimiskokonnaisuutta.

4.6.5.3 Arviointikäytännöt

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointi toteutetaan monipuolisia menetelmiä käyttäen valiten aina kulloiseenkin teemakokonaisuuteen sopiva menetelmä. Projektin alkaessa oppilaat asettavat kehitystasonsa mukaisesti tuettuna tavoitteita työskentelylleen yksilöinä ja ryhmänä. Oppilaat arvioivat itse omaa työskentelyään ja oppimistaan projektin aikana ja sen päätyttyä. He refleктоivat tekemäänsä yhteistyötä ja koko oppimiskokonaisuutta ohjatuissa pienryhmäkeskusteluissa. Opettaja havainnoi oppilaiden työskentelyä projektin aikana ja dokumentoi sitä esimerkiksi videoiden ja kuvaten projektin osia. Tämä materiaali toimii pohjana sekä oppilaiden itsearvioinnille että opettajan antamalle arviolle.

Projektissa mukana olleet opettajat käyvät keskustelun oppimiskokonaisuuden käytännön toteutuksen onnistumisesta ja jakavat saamiaan kokemuksia. Tämän jälkeen kukin opettaja arvioi projektiin osallistuneiden oppilaiden työskentelyä ja osaamista oppiainekohtaisesti opettamiensa oppiaineiden osalta ja huomioi sen lukuvuosiarvioinnissaan. Sen lisäksi, että opettaja antaa oppilaille palautetta koko prosessin aikana, hän antaa oppilaille sanallisen palautteen pienryhmäkeskustelujen aikana.

4.6.5.4 Toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opettajat vastaavat siitä, että oppimiskokonaisuus toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Seurannassa tukena toimii viikoittainen opettajien yhteistyöpalaveri, jossa projektin etenemisestä voidaan keskustella. Oppilailta pyydetään palautetta projektin päätyttyä. Myös opettajat arvioivat keskenään oppimiskokonaisuuden onnistumista peilaten sitä koulun opetussuunnitelmassa määriteltyihin monialaisen oppimiskokonaisuuden toteuttamisen periaatteisiin. Kokemukset kirjataan ylös, jotta niistä voidaan oppia.

Opettajilta ja oppilailta saatuja palautteita käytetään pohjana suunniteltaessa seuraavia oppimiskokonaisuuksia. Palautteiden kautta myös oppilaat tulevat osalliseksi tulevia monialaisia oppimiskokonaisuuksia suunniteltaessa jo alusta alkaen. Keväällä käydään yhteinen keskustelu opettajakunnan kesken, jossa arvioidaan oppimiskokonaisuuksien laajuutta ja toimivuutta. Lisäksi varmistetaan siitä, että jokainen oppilas on osallistunut vähintään yhteen oppimiskokonaisuuteen lukuvuoden aikana.

LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan koulu yhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus³⁴. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista koulu yhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on koulu yhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti³⁵. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä³⁶. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja

---

34 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

35 Perusopetuslaki 35 § 2 mom.

36 Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

tukevat oppilaita näiden ponnisteluisissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

5.2 Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun³⁷. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista.³⁸ Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa³⁹. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä on

---

37 Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

38 Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

39 Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot.⁴⁰ Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohdaksi on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista⁴¹. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempainverkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille.

---

40 Perusopetuslaki 26 § 1 mom. (477/2003)

41 Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.⁴²

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan

---

42 Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.⁴³

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustavoitteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista⁴⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustavoitteiden ja kurinpidollisten keinojen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun⁴⁵. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä

---

43 Perusopetuslaki 36 (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013)

44 Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

45 Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin, kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa Valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee lattia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuusien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään luvussa 6.^{46 47 48}

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltävien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti⁴⁹. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta

---

46 Alkuperäisessä perustetekstissä ollut alaviite, joka Opetushallituksen määräyksellä OPH-866-2017 poistui

47 Alkuperäisessä perustetekstissä ollut alaviite, joka Opetushallituksen määräyksellä OPH-866-2017 poistui

48 Alkuperäisessä perustetekstissä ollut alaviite, joka Opetushallituksen määräyksellä OPH-866-2017 poistui

49 Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa⁵⁰. Tässä käytetään joustavan

---

50 Perusopetuslaki 5 § (1707/2009)

perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä⁵¹. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erytystä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen⁵². Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä.⁵³ Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös, joka valmistellaan

---

51 Perusopetusasetus 9 a § 1 mom. (1768/2009)

52 Perusopetusasetus 9 a § 2 mom. (1768/2009)

53 Perusopetusasetus 9 b § 2 mom. (1768/2009)

moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvittaessa saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.⁵⁴

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKS:ssa.

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle.⁵⁵ Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella

---

54 Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009)

55 Perusopetuslaki 4 a § (1267/2013)

on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus.⁵⁶ Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa⁵⁷. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

---

⁵⁶ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § (1271/2013)

⁵⁷ Perusopetuslaki 47 §

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna.⁵⁸ Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.⁵⁹

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan

---

58 Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

59 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §

käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin.⁶⁰ Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella⁶¹.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä⁶². Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä⁶³.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

---

60 Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.

61 Perusopetusasetus 6 §

62 Perusopetuslaki 32 §

63 Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (1267/2013)

Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
  - miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
  - mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämistä, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestysäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään
  - mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Koko koulun tai yksittäisen oppilasryhmän opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain sekä vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet

yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yksittäisen oppilaan opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelmansa mukaan opetuksenjärjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yhdysluokkaopetus

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio. Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, tulee opetuksen järjestäjän päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti tai miten oppimäärä jaetaan opintokokonaisuuksiin, jos käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusta.

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavan perusopetuksen toimintaa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan
- miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.

Oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadintaa koskevat määräykset sisältyvät lukuun 6.

Opetus erityisissä tilanteissa

Erytisissä tilanteissa annettavan opetuksen mahdollisuus on syytä kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan. Eryteisesti sairaalassa annettavan opetuksen osalta opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä omasta koulustaan sairaalaopetukseen ja palatessa jälleen omaan kouluun. Yhteistyön ja tuen kysymykset ovat tärkeitä myös muissa tilanteissa.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat mahdollisesti tarjottavan kerhotoiminnan, koulukirjastotoiminnan sekä muun opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan toiminnan tavoitteet ja järjestämiskäytännöt sekä yhteydet mahdollisesti tarjottavaan aamu- ja iltapäivätoimintaan
- mitkä ovat kouluruokailun toteuttamista ohjaavat periaatteet sekä ruoka-, terveys- ja tapakasvatukselliset ja kestävään elämäntapaan liittyvät tavoitteet
- miten oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet otetaan huomioon
- miten koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjoavalla opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukainen paikallinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma⁶⁴.

5.7 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

5.7.1 Yhteisen vastuun kantaminen ja turvallinen koulupäivä

Turvallisen koulupäivän luominen on koulumme keskeinen tavoite. Koulun tulee taata jokaiselle oppilaalle fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen koulupäivä. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa koulu yhteisön toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa koulun toiminnassa. Vastuu turvallisesta ja hyvästä koulupäivästä kuuluu koulun koko henkilökunnalle. Fyysisen ympäristön turvallisuudesta huolehtii ensisijaisesti huoltohenkilökunta, jolle muu henkilöstö välittömästi viestii havaitsemistaan epäkohdista. Opettajat ovat vastuussa siitä, että oppilaille on turvallisuuden takaamiseksi järjestetty valvonta koko koulupäivän ajan. Jokainen koulun aikuinen edistää oppilaiden hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Keskusteluun koulun toimintakulttuurin edistämisestä osallistetaan koko henkilökunta, oppilaat huoltajat ja muut yhteistyötahot. Koko koulu kasvattaa -periaatteen mukaisesti kaikilla koulun aikuisilla on velvollisuus tarvittaessa osallistua kasvatustilanteisiin.

---

64 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet, Opetushallituksen määräys 1/011/2011

Fyysisesti turvallinen koulupäivä luodaan järjestämällä opetus turvallisissa tiloissa tai ympäristössä ja asianmukaisilla välineillä, jotta mahdollisuus hyvään opetukseen ja oppimiseen toteutuu. Koulun järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden kanssa lukuvuoden alkaessa sekä luodaan myös oman luokan säännöt oppilaslähtöisesti. Ryhmäkoot pidetään kohtuullisina ja tarpeen mukaan luokissa on luokka-avustaja tai samanaikaisopettaja opettajan työparina. Nämä järjestelyt luovat myös psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta.

Oppilaille on osaltaan vastuu ylläpitää kaikille turvallista koulupäivää. Heidän tulee noudattaa koulun järjestyssääntöjä, joihin kuuluu esimerkiksi toisten kunnioittava kohtaaminen, työrauhan kunnioittaminen ja yhteisestä omaisuudesta huolehtiminen. Oppilaiden tulee kertoa kouluyhteisön aikuisille havaitessaan koulupäivän turvallisuuteen liittyviä epäkohtia.

Lisäksi oppilaiden oppimisen ja kasvun esteitä ennaltaehkäistään ja tunnistetaan varhain. Opettaja havainnoi oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tekee tiivistä yhteistyötä kodin kanssa. Luokanopettaja tai –valvoja seuraa tuntimerkintöjä ja poissaoloja Wilman avulla. Myös opettajan yhteistyö erityisopettajan ja oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa on tärkeä osa oppilaiden oppimisen ja kasvun esteiden ennaltaehkäisyssä ja tunnistamisessa. Oppilaiden taitoja kartoitetaan erilaisilla seuloilla vuosittain. Näiden ja muun havainnoinnin kautta oppilaat ohjautuvat tukiopetukseen, pienryhmäopetukseen ja tarpeen vaatiessa tarkempiin tutkimuksiin. Kouluterveydenhoitaja tapaa oppilaita ja heidän vanhempiaan säännöllisesti ja aina tarpeen vaatiessa.

Oppilashuollon tavoitteena on tukea toimintakyvyn säilymistä myös fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä niiden edellyttämässä jälkihoidossa huolehditaan oppilaan ja koko yhteisön tarvitsemasta psykososiaalisesta tuesta.

Koulumme opetussuunnitelmaan sisältyvät seuraavat suunnitelmat, jotka edistävät osaltaan mielekkään ja turvallisen koulupäivän luomista:

- oppilashuollon suunnitelma (LIITE 2)
- Turvallisuussuunnitelma, joka sisältää suunnitelman oppilaan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (LIITE 4)
- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (LIITE 7)
- Kulttuurikasvatussuunnitelma (LIITE 8)

Hyvä koulupäivä taataan lisäksi antamalla oppilaalle paljon positiivista palautetta ja opettamalla oppilasta asettamaan tavoitteita sekä suunnittelemaan omaa oppimista tavoitteiden saavuttamiseksi. Koulussamme oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa koulun käytänteisiin. Oppilaat osallistuvat muun muassa monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, tavoitteiden asetteluun ja toteutumisen arviointiin. Oppilaat saavat äänensä kuuluviin myös esimerkiksi oppilaskuntatoiminnan kautta sekä erilaisten juhlien ja teemapäivien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Työjärjestykset laaditaan tasapainoisiksi, jotta päivän rakenne tukee oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Ulkona vietettävät välitunnin tukevat fyysistä hyvinvointia lisäämällä liikettä koulupäivään ja psyykkistä hyvinvointia rytmittämällä koulupäivää ja kannustamalla yhteisiin peleihin ja leikkeihin suojaisalla piha-alueella. Koulussamme on koulukummitoimintaa ja välituntivälinelainaamo. Myös nämä tukevat kouluviihtyvyyttä.

5.7.2 Yhteistyö

5.7.2.1 Oppilaiden osallisuus

Koulussamme oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa koulun käytänteisiin. Oppilaille teetettyjen kyselyjen välityksellä oppilaat ovat olleet osallisena myös tämän opetussuunnitelman valmistelussa. Oppilaat osallistuvat muun muassa monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, tavoitteiden asetteluun ja toteutumisen arviointiin. Oppilaat saavat äänensä kuuluviin myös esimerkiksi oppilaiden aloitelaatikon ja oppilaskuntatoiminnan kautta sekä erilaisten juhlien ja teemapäivien suunnittelussa ja toteutuksessa. Vuorovaikutteisessa ilmapiirissä oppilaat tulevat myös kuulluksi jokapäiväisissä kohtaamisissa.

Oppilaat osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin yhteisöllisesti vuosittain. Oppilailta nousevat teemat tuovat näkökulmia opetuksen suunnitteluun. Uuden aihekokonaisuuden alkaessa oppilaat osallistuvat yhdessä opettajan kanssa oppimistavoitteiden asettamiseen. Oppilaiden rooli oman luokan yhteisen toimintakulttuurin luomisessa on myös tärkeä. Oppilailta kerätyt näkemykset säännöllisin väliajoin toistuvissa Kristillisten koulujen toiminnan laadun arviointi -kyselyissä ovat tärkeitä osallistettaessa oppilaita toiminnan arviointiin.

Aktiivinen oppilaskuntatoiminta mahdollistaa oppilaiden osallisuuden toimintakulttuurin kehittämiseen ja arviointiin. Oppilaskunnan hallitukseen valitaan yksi oppilas joka luokka-asteelta. Luokkansa edustaja toimii linkkinä oppilaskunnan hallituksen ja luokkansa välillä esitellen oppilaskunnan käsittelemät asiat

luokassaan ja välittämällä puolestaan oppilaskunnan hallituksen tietoon luokkansa terveiset. Oppilaskunnan hallitus kehittää koulun yhteisöllisyyttä järjestämällä erilaisia tapahtumia ja tempauksia, kuten arjenpiristyspäiviä ja pukeutumisteemapäiviä. Oppilaskunnan hallitus välittää oppilaiden kehitysehdotuksia opettajakunnalle ja koulun johdolle. Oppilaskunnan hallituksen edustaja myös osallistuu yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään. Koulultamme on kaksi edustajaa Kuopion Lasten Parlamentissa sekä Nuorisovaltuustossa. Näiden kunnallisten elinten edustajat eivät välttämättä ole oppilaskunnan hallituksen jäseniä, mutta toimivat yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen kanssa. Lasten Parlamentin ja Nuorisovaltuuston toiminnan kautta oppilaiden osallisuus laajenee paikkakuntatasolle.

5.7.2.2 Koulun sisäinen yhteistyö

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulusta henkilökunnan yhteistyö eri tasoilla on tiivistä. Lukuvuoden aluksi opettajat kokoontuvat suunnittelemaan tulevan lukuvuoden toimintaa. Koko henkilöstön yhteisvoimin suunnitellaan koulun juhlia ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhteistä toiminnansuunnittelua tehdään myös viikoittain opettajien ja koulunkäynninohjaajien palaverissa. Ajoittain järjestetään myös tiimipalavereja, joissa esi- ja alkuopetuksen opettajat, 3.-6. luokkien opettajat sekä aineenopettajat kokoontuvat keskenään suunnittelemaan yhdessä.

Opettajan ja koulunkäynninohjaajan välinen sujuva yhteistyö takaa toimivan oppimisympäristön oppituntien aikana. Koulussamme toteutetaan tarpeen mukaan myös yhteisopettajuutta, jolloin yhteistyössä voivat olla esimerkiksi luokan- ja kieltenopettaja, aineen- ja erityisopettaja tai luokan- ja resurssiopettaja.

Luonteva yhteistyö myös opettajakunnan ja koulun huoltohenkilöstön välillä välittää oppilaille viestin kaikkien yhteisestä koulusta, jossa jokainen aikuinen on heitä varten. Keittiöhenkilökunnan kanssa opettajat tekevät yhteistyötä ruokailukasvatuksen ja esimerkiksi ruokahävikkipampanjoiden yhteydessä.

5.7.2.3 Kodin ja koulun yhteistyö koulussamme

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun ja kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä toteutuu kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuus on huoltajien ja henkilöstön sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen ja nuoren hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Se kumpuaa henkilöstön aktiivisuudesta ja aloitteellisuudesta. Yhteistyössä korostuu vastavuoroisuus, avoimuus, keskinäinen luottamus, tasavertaisuus, kuunteleminen ja kunnioittaminen. Yhteistyön tavoitteena on, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö tukee oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä turvallisuuden tunnetta. Vastuu kodin ja koulun yhteistyöstä on opetuksen järjestäjällä.

Osa kristillisen koulun ja kodin yhteistyötä on myös koulun kristillisestä painotuksesta kommunikointi. Oppilaan hakeutuessa kouluun käydään huoltajan kanssa keskustelu, jossa käsitellään koulun kasvatuksen ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat, selvitetään koulun toimintakulttuuria ja keskustellaan koulun ja kodin kasvatustavoitteista.

Kodin ja koulun yhteistyö toteutuu niin koko kouluyhteisön tasolla kuin myös luokka- ja yksilötasolla. Koulu- ja luokkatason yhteistyössä käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa opetussuunnitelma, yhteiset oppimisen tavoitteet, koulun oppimisympäristöt ja työtavat, oppimisen tuen ja oppilashuollon mahdollisuudet yleisellä tasolla, arviointi yleisellä tasolla, opiskeluun liittyvät valinnat sekä koulun tapahtumat. Yksilötasoisien koulun ja kodin välisen yhteistyön teemoja ovat muun muassa oppilaan oppimisen ja kasvun edistyminen, poissaolot ja oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen.

Koulutason yhteistyömuotoja ovat:

- koulun yhteiset vanhempainillat
- koulun tiedotteet
- koulun nettisivut
- vanhempaintoimikunta
- vanhempainkoulutus: kristillisen koulun kasvatukselliset seminaarit, joissa perheet voivat muun muassa vaihtaa kokemuksia ja ajatuksia arjen kasvatustilanteista.
- teema- tai tapahtumapäivät yhdessä vanhempien kanssa
- työskentelymahdollisuus Kuopion kristillisen koulun kannatusyhdistyksessä, sen hallituksessa sekä koulun johtokunnassa.
- avoimet ovet

Vanhempia kannustetaan myös keskinäiseen omaehtoiseen yhteistyöhön ja verkostoitumiseen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.

Luokkatason yhteistyömuotoja ovat:

- luokkakohtaiset vanhempainillat
- vanhemmat apuopettajina luokassa
- illanvietot, retket, leirikoulut

- toiminnalliset vanhempainillat, joissa myös lapset ovat mukana
- luokkakohtaiset vanhempainoimikunnat

Yksilötason yhteistyömuotoja ovat:

- keskustelu esimerkiksi koulunkäyntiin tai jatko-opintoihin liittyvistä asioista
- arviointi- ja kehityskeskustelut
- Wilman kautta tapahtuva vuorovaikutus
- tiedotteet
- oppimissuunnitelman laatiminen
- HOJKS- neuvottelut
- muu oppilashuollollinen neuvottelu.

Opettaja kutsuu huoltajat yhteisiin keskusteluihin, mutta myös vanhempi voi olla aloitteentekijä yhteiseen tapaamiseen koulun kanssa. Yhteistyössä on tarvittaessa mukana myös oppilashuoltohenkilöstöä. Vanhempia kannustetaan avoimeen ja aktiiviseen kanssakäymiseen koulun kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä heidän erilaiset tiedon ja tuen tarpeensa.

5.7.2.4 Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

5.7.2.4.1 Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu tekee yhteistyötä Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa erityisesti oppilashuoltoa koskevissa asioissa. Oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun

yhteistyötä koskevalta osalta opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa. Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen palvelualueen vastuuhenkilöiden kanssa on sovittu yhteisistä linjoista ja käytänteistä, jotka mukailevat oppilashuollon osalta Kuopion kaupungin suunnitelmia. Oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä käsitteleviä osuuksia laadittaessa on tehty yhteistyötä oppilashuollon henkilöstön (kouluterveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori) kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökuntaa voidaan kutsua paikalle yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään, joka kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa, samoin kuin yksilöllistä oppilashuoltoa koskeviin asioihin, mikäli tarve vaatii. Näitä asioita on kuvattu tarkemmin oppilashuoltoa käsittelevässä osuudessa sekä oppilashuollon suunnitelmassa (LIITE 2). Erityisesti kriisin kohdatessa koulu yhteisöä tai sen osaa voidaan tehdä yhteistyötä myös evankelisuterilaisen lähiseurakunnan kanssa.

5.7.2.4.2 Yhteistyö muiden koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Koulumme tekee yhteistyötä muiden Kuopion oppilaitosten kanssa erityisesti oppilaiden siirtyessä kouluumme tai sieltä pois nivelvaiheissa tai niiden välissä. Läheisen Neulamäen koulun kanssa yhteistyö on tiiviimpää. Muun muassa koulumme käsityöopetus teknisen työn osalta on toteutettu yhteistyössä Neulamäen koulun kanssa ja oppilaamme käyvät teknisen työn tunneilla heidän tiloissaan. Paikalliseen oppilaitosyhteistyöhön kuuluu myös koulumme esiopettajien osallistuminen Kuopion kaupungin keskisen alueen tiimin toimintaan.

Yhteistyötä tehdään myös muiden Kuopion kaupungin toimialueiden kanssa. Koulultamme on oppilasedustus niin Kuopion Lasten Parlamentissa kuin Nuorisovaltuustossakin. Liikunnan oppimisympäristöjen rikastamiseen hyödynnetään kaupungin liikuntapalveluita, kuten Kuopio-hallia, uimahallia ja Väinölänniemen urheilustadionia. Kulttuurikasvatusta tukevat vierailut kaupunginorkesterin harjoituksissa, kaupunginteatterissa, museoissa ja kirjastoissa. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opettajat osallistuvat Kuopion kaupungin ja eri kulttuurilaitosten antamaan opastukseen ja koulutukseen, esimerkiksi Kuopion kaupungin kulttuurikuriiritoimintaan ja museoiden perehdytyksiin.

Kuopion kristillinen yhteiskoulu tekee yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa. Näkyvimpänä Kuopion Alavan evankelisuterilaisen seurakunnan pitämät aamunavaukset ja koulukirkot. Tutustumme myös vuosittain Kuopion eri kristillisiin seurakuntiin rikastaaksemme oppilaiden ymmärrystä kristillisyyden monimuotoisuudesta. Osallistumme vuorovuosina järjestettäviin valtakunnallisiin virsi- ja raamattuvissoihin.

Teemme paikallista yhteistyötä myös poliisi- ja palolaitosten kanssa. Teemme laitosvierailuja, ja laitosten henkilökunta pitää erilaisia liikenne- ja palovalistuksia. Poliisin Ankkuriryhmä voi myös olla mukana vanhempainilloissa. Vuosittainen yhteistyö Yrityskylän kanssa tukee kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten yrittäjäyyskasvatusta.

Kristilliset koulut tekevät kansallista yhteistyötä toisten kristillisten koulujen kanssa. Yhteistyötä suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan valtakunnallisesti erilaisissa hankkeissa. Kristilliset opettajat tapaavat ja kouluttautuvat Teso-päivillä vuosittain sekä osallistuvat kristillisen kasvatuksen kursseille.

5.7.3 Suunnitelma kasvat keskustelujen ja kurinpitotoimien käyttämisestä Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kasvat keskustelua käytetään keinona puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Mikäli tavallinen ohjaus tilanteessa ei tuota toivottua tulosta oppilaan käyttäytymisessä tai rike on vakava, järjestetään asiasta kasvat keskustelu. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa keskustellen nimetä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, selvittää syyt ja seuraukset asialle ja kuulla oppilaan näkökulma tilanteesta. Keskustelussa pyritään huomaamaan myös laajemmin syitä käyttäytymiselle. Tärkeää on myös yhdessä oppilaan kanssa pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi ja miettiä vaihtoehtoisia tapaa toimia vastaavanlaisissa tilanteissa jatkossa.

Kasvat keskustelun käy luokanopettaja tai luokanvalvoja, joka myös dokumentoi keskustelun ja ilmoittaa asiasta huoltajalle sekä huolehtii seurannasta. Jos epäasiallinen käyttäytyminen tai laiminlyönti oppilaan osalta jatkuu, kutsutaan kasvat keskusteluun mukaan myös huoltaja. Tarvittaessa keskusteluun voidaan kutsua mukaan myös rehtori, koulukuraattori, koulupsykologi tai terveydenhoitaja.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, tai koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan

käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Ensisijainen selvittämisvastuu on paikalla olevalla aikuisella. Vakavammissa häiriö- tai riketilanteissa paikalle kutsutaan toinen aikuinen. Tarvittaessa tilannetta selvittää rehtori. Asiaa selvittämässä ollut aikuinen huolehtii kirjaamisesta. Oppilaalle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi rauhallisessa tilassa. Kurinpidollisiin hallintopäätöksiin liitetään valitusosoitus. Hallinnossa noudatetaan hyvään hallintotapaan liittyviä periaatteita. Opettaja kirjaa rikkeet Wilmaan. Luokilla 3-9 neljä merkintää samasta aiheesta lukukauden aikana johtaa kasvatustalkusteluun ja seuraavat neljä jälki-istuntoon, joka voidaan järjestää myös yhteisöllisenä jälki-istuntolenkinä. Menettelyä käytetään kolmannelta luokalta ylöspäin. Oppilas voidaan määrätä myös rikettä vastaavaan, ikätasolle sopivaan työtehtävään, esimerkiksi itseaiheutettujen sotkujen siivoamiseen. Alkuopetuksessa menettelytavat päättää opettaja oppilaiden kehitystason mukaan.

Kasvatustalkustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva osuus löytyy koulumme opetussuunnitelmasta. Uudet työntekijät tutustuvat suunnitelmaan ennen työn aloittamista. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelma on julkinen ja löytyy koulun internet-sivuilta. Vanhemmat voivat sieltä lukien tutustua koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden alkaessa koulun järjestyssäännöt jaetaan koteihin. Järjestyssäännöt ovat luettavissa myös koulun Internet-sivuilta. Oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet järjestyssääntöjen laatimiseen, päivitykseen ja hyväksyntään. Lukuvuoden alkaessa järjestyssäännöt ja kurinpidolliset toimet käydään läpi oppilaiden kanssa sekä annetaan tiedoksi koteihin esim. Wilmassa tai vanhempainillassa. Kasvatustalkusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan yksilöllisesti formatiivisesti vanhemmilta ja opettajilta tulevan palautteen pohjalta.

5.7.4 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Tulevaisuudessa etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta voidaan käyttää esimerkiksi osana kristillisten koulujen verkoston yhteisiä opintokokonaisuuksia. Tällöin opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut sovitaan yhteisesti koulujen kesken ja kirjataan opetussuunnitelmaan. Tällä hetkellä Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa ei järjestetä etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta.

5.7.5 Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa voidaan käyttää vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua yksittäisten oppilaiden kohdalla silloin, kun oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi tai opinnoissa eteneminen sitä

edellyttää. Päätöksen vuosiluokkaan sitomattomasta opiskelusta tekee rehtori yhdessä huoltajien ja oppilasta opettavien opettajien kanssa.

Tällöin oppimäärään sisältyvät opintokokonaisuudet ja opinnot rakentuvat henkilökohtaisen oppimissuunnitelman tai HOJKS:n mukaan. Oppilasta opettavat opettajat huolehtivat siitä, että kaikki oppimäärään sisältyvät opintokokonaisuudet toteutuvat. Tuntijaosta, opetuksen tavoitteista ja sisällöistä sekä valinnaisuuksista päätetään yksilöllisesti. Opintosuunnitelmaan kirjataan opintojen seuranta ja arviointia koskevat menettelyt. Vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä otetaan huomioon oppimisen arviointia sekä seuraavalle vuosiluokalle siirtymistä koskevat erityismääräykset oppimisen arviointia käsittelevässä luvussa.

5.7.6 Yhdysluokkaopetus

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoululla opetus voidaan järjestää yhdysluokissa. Päätös yhdysluokkien mahdollisesta käytöstä tehdään vuosittaisten oppilasmäärien perusteella. Yhdysluokissa opiskelee kaksi tai useampi vuosiluokka yhdessä. Reaaliaineissa noudatetaan vuorokurssiperiaatetta. Äidinkieli, matematiikka sekä vieraan kielet opiskellaan oman vuosiluokan oppiainesisältöjä ja tavoitteita noudattaen. Vuorokurssiperiaate takaa sen, että valtioneuvoston asetuksen määrittelemät vuosiviikkotunnit toteutuvat. Rehtori huolehtii vuosiviikkotuntien toteutumisesta lukujärjestyksiä laatiessaan.

5.7.7 Joustava perusopetus

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa ei anneta joustavan perusopetuksen toimintaan perustuvaa opetusta.

5.7.8 Opetus erityisissä tilanteissa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opetusta erityisissä tilanteissa annetaan esimerkiksi oppilaan siirtyessä omasta koulusta sairaalaopetukseen ja palatessa jälleen omaan kouluun. Erityisen tärkeää on yhteydenpito sairaalaopettajan ja hoitoalan henkilökunnan sekä huoltajan kanssa. Opettaja osallistuu tarvittaessa oppilasta koskeviin moniammatillisiin palavereihin. Opettaja voi tarvittaessa antaa opetusta oppilaan kotona tai opetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyksiä. Oppilalle laaditaan tai päivitetään HOPPI tai HOJKS moniammatillisesti. Oppilaan tilanteesta keskustellaan luokan kanssa huoltajan ja

oppilaan suostumuksella. Oppilaan oma luokka pitää oppilastoveriinsa yhteyttä mahdollisuuksien mukaan.

5.7.9 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Koulun kerhotoiminta

Kuopion kristillisessä koulussa järjestettävä kerhotoiminta on tavoitteellista toimintaa, joka tukee oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Toiminnalla lisätään oppilaiden osallisuutta, edistetään eettistä kasvua ja tuetaan yhteisöllisyyttä. Monipuolinen kerhotoiminta antaa oppilaille mahdollisuuden onnistumisen ja osaamisen kokemuksiin sekä tukee erilaisten harrastusten viriämistä. Kerhotoiminnan tavoitteena on luovan toiminnan ja ajattelun taitojen kehittäminen, omaehtoisuuteen kannustaminen sekä terveellisten elämäntapojen ja liikunnan lisääminen. Kerhotoiminta tarjoaa monipuolista, oppilasta arvostavaa toimintaa ja tilaisuuksia myönteiseen, kehitystä rikastavaan vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhotyössä oppilas rakentaa vertaissuhteita yli vuosiluokkarajojen. Kerhotoiminnan johtava ajatus on, että jokaiselle oppilaalle löytyisi mahdollisuus osallistua johonkin kerhoon ja kokea osallisuutta kouluyhteisöön oppituntien ulkopuolella.

Opettajalle kerhotoiminta antaa mahdollisuuden oppilaidensa monipuolisempaan tuntemiseen, mikä osaltaan edistää opettajan valmiutta ottaa opetuksessaan huomioon oppilaiden vahvuudet ja tarpeet. Oppilas voi saada kerhotoiminnasta vahvistusta oppimismotivaatiolleen. Se antaa mahdollisuuden soveltaa ja syventää oppitunneilla opittua. Esimerkiksi kokkikerho syventää koulun ruokakasvatuksen tavoitteita. Kerhotoimintaan osallistuminen voidaan suunnitella osaksi tehostettua tai erityistä tukea – kuitenkin vapaaehtoisuuden pohjalta.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa toimii mm. liikuntakerho, tanssikerho, kokkikerho, ilmaisutaidonkerho, kädentaitojen kerho, tiedekerho ja luontokerho. Kerhojen sisällöt ja toteutus voivat vaihdella tarjolla olevien resurssien mukaan. Kerhotoiminnan sisällöt määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. Kerhoja pyritään järjestämään ensisijaisesti oppilaiden toiveet huomioiden, jolloin sitoutuminen toimintaan ja harrastukseen on pitkäjänteistä. Koulun kerhoihin pääsevät osallistumaan koulun kaikki oppilaat. Kerhot ovat oppilaille maksuttomia. Koulun kerhotoiminta ja iltapäivätoiminta pitävät tiivistä yhteyttä ja tiedottavat kumpikin omasta toiminnastaan, jolloin iltapäivätoimintaan osallistuvat voivat osallistua johonkin iltapäivätoiminnan aikana järjestettävään kerhoon.

Kerhotoiminnan järjestämisessä koulu tekee yhteistyötä kotien lisäksi seurakuntien, järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Lähiympäristön elinkeinoelämän eri edustajat voivat olla myös yhteistyötahona. Oppilaat ja opettajat osallistuvat kerhotoiminnan suunnitteluun. Rehtori organisoii toiminnan ja vastaa siitä. Hän myös huolehtii kerhoista tiedottamisesta koteihin ja oppilaille.

Koulun kirjastotoiminta

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on oma koulukirjasto, joka tukee koulun opetus- ja kasvatustavoitteita. Koululla pysähtyy myös viikoittain kirjastoauto, jossa oppilaat tutustuvat kirjasten menettelytapoihin ja pääsevät lainaamaan kirjoja. Lisäksi opettajat voivat tehdä vierailuja Neulamäen lähikirjastoon ja Kuopion kaupunginkirjastoon oppilaiden kanssa.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa koulupäivä rytmitetään ja välitunnit järjestetään oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Oppitunnit ovat pääsääntöisesti 45 minuutin pituisia, jonka jälkeen seuraa 15 minuutin mittainen välitunti. Taito- ja taideaineissa on usein tarkoituksenmukaisinta pitää 90 minuutin mittainen opetusjakso. Ruokailun jälkeen oppilaille voi olla mahdollisuus pidempään noin 30 minuutin ulkoiluun ja virkistäytymiseen. Välitunnit vietetään koulun laajalla ja monipuolisella ulkoilualueella. Välitunneilla on aina riittävä määrä välituntivalvoja, jotka tunnistaa keltaisesta liivistä.

Jokainen päivä alkaa oman luokan päivänavauksella. Joka toinen viikko koulullamme vierailee seurakunnan edustaja pitämässä koulun yhteisen päivänavauksen. Päivänavauksien suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat myös oppilaat luokittain vuorollaan. Myös huoltajat voivat halutessaan osallistua aamunavauksiin ja tulla etukäteen sopien pitämään päivänavauksen. Päivänavaukset ovat hyvä mahdollisuus edistää kodin ja koulun välistä yhteistyötä hyödyntämällä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kokemuksia ja osaamista.

Osa työajasta käytetään työelämään tutustumiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Yhteisiä tapahtumia koulussamme ovat muun muassa erilaiset juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa. Ne lisäävät myös oppilaan vastuullisuutta ja mahdollisuutta siirtää opittua arkielämän eri tilanteisiin. Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä.

Kouluruokailu

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa huomioidaan ruokakasvatuksen merkitys osana oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia. Oppilaille tarjotaan päivittäin monipuolinen, lämmin ateria, joka edistää oppilaan terveyttä ja työtehoa sekä hyviä tapoja. Ateriapalvelu ostetaan koulun ulkopuoliselta toimijalta. Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on jakelukeittiö, jossa koulun oma keittiöhenkilökunta vastaa ruoan esillepanosta. Kouluruoka täydentää kotona tapahtuvaa ruokailua, ohjaa terveelliseen ravitsemukseen sekä kehittää hyviä ruokailutottumuksia. Hyvä kouluateria on maukas, terveellinen, monipuolinen ja vaihteleva. Hyvien ruokailutapojen noudattaminen ja toisen ihmisen huomioon ottava käyttäytyminen on merkittävä sosiaalisen kasvun oppimistilanne. Myös kestävä elämäntapaa harjoitellaan ruokailun yhteydessä kiinnittämällä huomiota ruokahävikkiin. Päivittäinen ruokailu on näin ollen tärkeä osa koulun opetus- ja kasvatustehtävää. Juhlapäivien yhteydessä, kuten joulun alla, on juhlaa, jolloin ruuan esillepanoon, tarjoiluun, käytös- ja pöytätapoihin ja seurusteluun kiinnitetään erikoishuomiota. Opettaja valvoo oppilaiden ruokailun.

Aamutoiminnassa tarjotaan aamiainen ja iltapäivätoiminnassa välipala, jotka ovat ravitsemusterapeutin suunnittelemat. Ruokailun ja välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon kouluruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä kouluruokailutauon virkistystehtävä.

Oppilaiden ruoka-aineallergiat ja erityisruokavaliot otetaan huomioon niin, että jokaiselle oppilaalle taataan maistuva ja terveellinen kouluruoka. Oppilaan huoltajan ja kouluterveydenhuollon edustajan kanssa sovitaan tarvittaessa tukitoimista ja seurannasta oppilaan yksilölliseen ravitsemukseen sekä terveyden- tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulun tehtävä on opettaa turvallinen ja terveyttä ylläpitävä tapa kulkea kouluun. Kannustamme oppilaita kulkemaan koulumatkat jalkaisin tai pyörällä silloin, kun matka on kohtuullisen pituinen ja turvallisten kulkuyhteyksien mahdollistama

Koulussamme koulukuljetus tapahtuu pääasiassa vanhempien toimesta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu järjestää myös koulukyyditystä. Kyyditysoppilaat voivat odottaa koulun alkua aamukerhossa. Koulupäivän päätyttyä koulukyytiä odotetaan tarvittaessa ip-kerhossa. Koulun alkamis- ja päättymisajankohdat on määritelty muutoin siten, että oppilaiden on mahdollisuus kiireettömästi siirtyä julkisten liikennevälineiden pysäkeille. Koulukirjaston yhteyteen on varattu tila oppilaille, jotka joutuvat odottamaan vanhempien kyyditystä tai julkisten liikennevälineiden kulkua. Tässä tilassa he

voivat itsenäisesti tehdä läksyjä tai lukea odottaessaan kyytiä. Kaikille avoin kerhotoimintamme aamulla ja iltapäivällä tukee oppilaiden kokonaisvaltaista ja turvallista koulupäivää.

Koulu puuttuu tietoonsa tulleeseen koulumatkalla tapahtuneeseen kiusaamiseen, väkivallan tai häirinnäntekeihin ja tiedottaa tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajia sekä tarvittaessa tukee heitä asian selvittämisessä.

LUKU 6 OPPILAAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI PERUSOPETUKSESSA

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain⁶⁵ ja -asetuksen⁶⁶ mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1 *Formatiivinen arviointi*

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

⁶⁵ Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

⁶⁶ Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁶⁷

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁶⁸ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.⁶⁹

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.⁷⁰

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

---

⁶⁷ Perusopetusasetus 10 §

⁶⁸ Perusopetusasetus 10 §

⁶⁹ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

⁷⁰ Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁷¹ Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.⁷²

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö koulu yhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

⁷¹ Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

⁷² Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁷³ Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

---

⁷³ Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.⁷⁴

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan

---

⁷⁴ Perusopetusasetus 11 § 1 mom.

opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.⁷⁵ Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushenkilö annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.⁷⁶

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.⁷⁷

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

---

⁷⁵ Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

⁷⁶ Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

⁷⁷ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.⁷⁸

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.⁷⁹ Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuosittodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

⁷⁸ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

⁷⁹ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä

tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus - oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä⁸⁰ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

---

⁸⁰ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

Päätöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päätöarvioinnin kriteereitä. Päätöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päätötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päätöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päätöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päätöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päätöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylypykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.⁸¹ Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.⁸²

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.⁸³

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

---

⁸¹ Perusopetuslaki 35 §

⁸² Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

⁸³ Perusopetusasetus 19 §

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päätötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.⁸⁴ Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päätötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko⁸⁵.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen

⁸⁴ Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

⁸⁵ Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikyöpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3 Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli

- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta⁸⁶ tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

---

⁸⁶ Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylypykieli.

Uskonnon ja elämäntiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäntieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimäärästä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa⁸⁷ tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa⁸⁸. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suoritaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

---

⁸⁷ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

⁸⁸ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

6.14 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta

Arviointia toteutetaan koulussamme monipuolisesti yhteistyössä kotien kanssa. Huoltajia tiedotetaan arvioinnin periaatteista ja käytänteistä lukuvuoden alkaessa vanhempainilloissa, Wilman tiedotteilla ja koulun lukuvuosioppaassa. Oppilaiden huoltajat saavat säännöllisesti tietoa koulun arjesta ja oppilaiden opinnoissa etenemisestä. Oppilaat ja huoltajat voivat osallistua arviointikulttuurin kehittämiseen vanhempainilloissa, vanhempainvarteissa sekä arviointikeskusteluissa. Vuosittain jokaisen oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa käydyssä arviointikeskustelussa huolehditaan siitä, että heillä on mahdollisuus tulla kuulluksi koulun arviointikäytäntöihin liittyvissä asioissa. Keskusteluissa tarkastellaan yhdessä kuinka oppilaan koulunkäynti sujuu sekä tuodaan esiin mahdollisen tuen tarpeet oppimisen ja koulunkäynnin suhteen. Yläkoulussa arviointikeskusteluja käydään aineenopettajan ja oppilaan kanssa kahden kesken. Oppilaat näyttävät suorituksiaan (kokeet, esseet, oppimispäiväkirjat ym.) huoltajille, jolloin he saavat tietoa oppilaansa oppimisen edistymisestä. Koulussamme on käytössä formatiivisen arvioinnin sähköinen alusta Qridi. Qridin avulla osa formatiivisesta arvioinnista tulee näkyväksi. Oppilaiden vanhemmat pääsevät seuraamaan oppilaan opintojen etenemistä, hänen itsearviointejaan sekä opettajan antamia arviointeja Qridin kautta. Opettajat ja rehtori käyttävät yhteydenpitovälineenä

pääasiassa Wilmaa. Muita kirjallisia viestejä ja puhelinta käytetään yhteydenpidossa tarpeen mukaan pitkin vuotta. Lisäksi vanhempien kanssa käydään oppilaiden asioihin liittyviä epävirallisia keskusteluja kohdattaessa.

Arvioinnista tiedottamisen muodot

Huoltajia tiedotetaan oppilasarvioinnin periaatteista ja käytänteistä lukuvuoden alkaessa vanhempainilloissa, Wilman tiedotteilla ja koulun lukuvuosioppaassa. Oppilaille ja huoltajille tiedotetaan, miten ja mistä arvosanat muodostuvat. Oppilaan saamat koe ja muut arvosanat annetaan pääasiassa huoltajille tiedoksi Wilma-järjestelmän kautta. Oppimisen laajemmat tulokset suhteessa oppimisen tavoitteisiin välitetään oppilaille ja huoltajille vähintään kerran lukuvuodessa arviointikeskustelussa ja lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksessa. Päätösarvioinnin kriteereistä, tavoitteista, ja arviointiperusteista kerrotaan huoltajille 7. luokan vanhempainillassa, koska joidenkin oppiaineiden yhteinen oppimäärä päättyy seitsemännen vuosiluokan aikana. Vuosiluokkien päätösarviointiin tulevista hylätyistä arvosanoista tiedotetaan oppilasta ja huoltajia hyvissä ajoin joko suullisesti tai kirjallisesti.

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulumme arvoihin ja koulumme toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen ei vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Käyttäytymisen arvioinnilla halutaan tukea oppilaan kasvua tasapainoiseksi, terveen itsetunnon omaavaksi ihmiseksi, joka osaa toimia eettisesti vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä. Oppilaat harjoittelevat itsearviointia omaa käyttäytymistä arvioidessaan. Oppilaalle annetaan vuosittaisissa arviointikeskusteluissa käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Oppilasta opettavat opettajat tekevät yhteistyötä käyttäytymisen arvioinnissa. Opettajat kokoontuvat yhteiseen arviointipalaveriin, jossa käyttäytymisen arvosana määritellään yhdessä.

Käyttäytymisen tavoitteet

Käyttäytymisen tavoitteiden pohjana ovat Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun arvot, toimintatavat ja järjestyssäännöt. Käyttäytymisen arvioinnin osatavoitteet on jaettu seuraavasti arvojemme pohjalta.
Oppilas

1. Kunnioitus:

- käyttäytyy kunnioittavasti aikuisia ja toisia oppilaita kohtaan
- kunnioittaa työrauhaa ja toimii sitä edistäen
- ottaa vastaan ohjausta

2. Luottamus:

- on luotettava
- noudattaa yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä
- huolehtii annetuista koulutehtävistä ja muista velvoitteista

3. Rehellisyys:

- on rehellinen

4. Armollisuus:

- on oikeudenmukainen ja huomaavainen

5. Kiitollisuus:

- on myönteinen
- edistää ja tukee myönteistä opiskeluilmapiiriä

6. Yhteisöllisyys:

- on yhteistyöhaluinen ja yhteisvastuullinen
- on huomaavainen ja auttavainen
- huomioi ympäristön

7. Turvallisuus:

- ottaa huomioon sekä oman että muiden kouluyhteisön jäsenten turvallisuuden.
- suhtautuu vastuuntuntoisesti työ- ja elinympäristöönsä

Käyttäytymisen arvioinnin kriteerit

Käyttäytyminen arvioidaan eri vuosiluokilla kriteerein, joissa on huomioitu oppilaan ikäkaus. Arviointi perustuu koulun opetussuunnitelman käyttäytymiselle annettuihin tavoitteisiin ja järjestyssääntöihin.

Käyttäytymisen arviointi on sanallista vuosiluokilla 1–2. Nämä vuosiluokat osallistuvat marraskuussa arviointikeskusteluun, jossa oppilas arvioi itse muun muassa omaa käyttäytymistään ja työskentelytaitojaan. Arviointi dokumentoituu lomakkeelle, johon opettaja täydentää oman arvionsa oppilaan jälkeen. Huoltajat ovat paikalla keskustelussa, ja heillä on mahdollisuus tulla kuulluksi myös käyttäytymisen arvioinnin yhteydessä. Lukuvuosidistukseen käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti asteikolla erinomainen, kiitettävä, hyvä ja vaihteleva.

Vuosiluokat 3–9 saavat numeroarvion käyttäytymisestä. Käyttäytymisen arvosana määräytyy eri opettajien oppilaalle antamien käyttäytymisen arvosanojen keskiarvosta seuraavien kriteerien perusteella:

Erinomainen (10)

Oppilaan toiminta ja käyttäytyminen on vastuuntuntoista, rehellistä, yhteistyökykyistä ja myönteistä. Hän kunnioittaa toisia oppilaita ja aikuisia, käyttäytyy moitteettomasti sääntöjä noudattaen ja parantaa luokan työrauhaa ja ilmapiiriä. Hän toimii aktiivisesti ja ilmaisee omat mielipiteensä ja kysymyksensä rakentavalla tavalla. Oppilaan kielenkäyttö on asiallista ja kunnioittavaa, ja hänellä on kohteliaat käytöstavat.

Kiitettävä (9)

Oppilaan toiminta ja käyttäytyminen on lähes aina vastuuntuntoista, rehellistä, yhteistyökykyistä ja myönteistä. Hänellä on kunnioittava asenne toisia oppilaita ja aikuisia kohtaan. Hän käyttäytyy moitteettomasti sääntöjä noudattaen sekä tukee luokan työrauhaa. Hän toimii aktiivisesti ja ilmaisee omat mielipiteensä ja kysymyksensä rakentavalla tavalla. Oppilaan kielenkäyttö on asiallista ja kunnioittavaa.

Hyvä (8)

Oppilas pyrkii vastuuntuntoisuuteen, rehellisyyteen ja myönteiseen yhteistyöhön. Hän käyttäytyy hyvin, sääntöjä noudattaen ja antaa toisille työrauhan. Oppilaan kielenkäyttö on asiallista.

Tyydyttävä (7)

Oppilaan käyttäytymisessä ja kielenkäytössä on huomauttamista. Sääntöjen noudattamisessa on puutteita. Ajoittain oppilas häiritsee oppitunneilla, joskus hän myöhästelee ja suhtautuu välinpitämättömästi koulutyöhön.

Kohtalainen (6)

Oppilaan käyttäytymisessä ja kielenkäytössä on usein huomauttamista. Hän käyttäytyy epäkunnioittavasti (esimerkiksi kiusaaminen, ylimielisyys). Hän häiritsee oppitunneilla, myöhästelee ja suhtautuu välinpitämättömästi koulutyöhön.

Välttävä (5)

Oppilaan käyttäytymisessä ja kielenkäytössä on toistuvasti huomauttamista. Hän käyttäytyy epäkunnioittavasti (esimerkiksi kiusaaminen, ylimielisyys). Hän häiritsee usein oppitunneilla, myöhästelee toistuvasti, on luvatta pois ja on epärehellinen.

Valinnaisten aineiden arviointi

Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimäärää, ja ne myös arvioidaan osana niiden opetusta. Näistä opinnoista ei tule erillistä arviota lukuvuositodistukseen tai päättötodistukseen. Koulumme valinnaisaineet arvioidaan numeroin, mikäli valinnaisaineen oppimäärä on vähintään kaksi vuosiviikkotuntia. **Oppiaineet, joita opiskellaan vähemmän kuin kaksi vuosiviikkotuntia, arvioidaan sanallisesti (hyväksytty - hylätty). Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät arvioidaan seuraavasti: Vapaaehtoinen A-kieli arvioidaan vuosiluokilla 1- 2 sanallisesti ja vuosiluokilla 3 - 9 numeroin. Valinnainen B2- kieli arvioidaan numeroin.**

Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Oppilas etenee opinnoissaan vuosiluokalta toiselle. Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot. Koulu toteuttaa oppilaan opiskelun etenemisen haasteissa ensin ennakoivasti oppilashuollolliset tukitoimenpiteet, kuten tehostettu ja erityinen tuki sekä erityiset opetusjärjestelyt. Vuosiluokalle jättäminen on äärimmäinen tukitoimi. Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tarjotaan tällöin yksi tai useampia mahdollisuuksia osoittaa erillisessä kokeessa ja opetukseen osallistumatta, saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot, mikäli hän on saanut hylätyn jostakin oppiaineesta tai aineryhmästä. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa. Suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Luokalle jättämisestä tehdään koulutyön päättyessä lukuvuositodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Oppilas voidaan jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksen mukaisena. Luokallejättämispäätöksessä huoltaja ja oppilas tulevat kuulluksi. Yhdysluokkaopetus tarjoaa koulussamme pehmeän mahdollisuuden luokalle jättämiseen tarvittaessa. Ryhmä voi säilyä samana, vaikka seuraavalle vuosiluokalle ei siirryttäisi ikätovereiden mukana. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat. Oppilaan opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että hänellä on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiovetusta, osaaikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, asiasta tulee keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Oppilaalle, jolle sairauden tms. yllättävän perhetilanteen vuoksi muodostuu haasteelliseksi suoriutua vuosiluokkansa suorittamisesta opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti, harkitaan vuosiluokattomaan opiskeluun siirtymistä ennen luokalle jättämistä. Tällöin opintoja ei ole sidottu vuosiluokkiin, vaan perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen yksilöllistettyyn etenemistahtiin. Tämä tulee kyseeseen lähinnä silloin, jos oppilas on ollut pitkään sairaana tai hänen oppimisedellytyksensä ovat joiltain osin paljon ikätasosta poikkeavia. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan vuosittaiset tavoitteet opintojen etenemiselle. Esimerkiksi se, mitä oppiaineita oppilas suorittaa minkäkin luokan mukana. Oppilas saa lukuvuositodistuksen, jossa on arvioitu ne

opintokokonaisuudet tai oppiaineet, jotka on merkitty hänen henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa. Seuraavan lukuvuoden aluksi opinto-ohjelmaan päivitetään uudet tavoitteet. Oppilas saa päättötodistuksen sitten, kun on suorittanut kaikki peruskoulun oppisisällöt hyväksytysti.

Sanallisen arvon ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Oppilaat saavat lukuvuositodistuksen lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistuksessa on merkittynä oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. 1–2 luokan lukuvuositodistuksissa sanallinen arviointi annetaan äidinkielen ja matematiikan osalta asteikolla erinomainen, kiitettävä, hyvä ja tarvittavat harjoitusta. Muut oppiaineet arvioidaan asteikolla hyväksytty-hylätty. Luokkien 3–8 lukuvuositodistuksissa oppiaineet arvioidaan numeroin. Samoin 9. luokan päättötodistuksessa.

Koulumme valinnaisaineet arvioidaan numeroin, mikäli valinnaisaineen oppimäärä on vähintään kaksi vuosiviikkotuntia. **Oppiaineet, joita opiskellaan vähemmän kuin kaksi vuosiviikkotuntia, arvioidaan sanallisesti (hyväksytty–hylätty). Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät arvioidaan seuraavasti: Vapaaehtoinen A-kieli arvioidaan vuosiluokilla 1- 2 sanallisesti ja vuosiluokilla 3 - 9 numeroin. Valinnainen B2- kieli arvioidaan numeroin.**

Käyttäytymisen arviointi on sanallista vuosiluokilla 1–3. Näillä luokilla käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti asteikolla erinomainen, kiitettävä, hyvä ja vaihteleva. Käyttäytymistä arvioidaan numeroin vuosiluokilla 4–9. Vuosiluokilla 4–8 kaikki oppiaineet arvioidaan lukuvuositodistuksessa sekä 9. luokan päättötodistuksessa numeroin asteikolla 4–10. Näitäkin voidaan täydentää sanallisin kuvauksin oppilaan osaamisesta.

Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, voi sen suoritus korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Valinnaisissa kielissä oppilaan ja huoltajan kirjallisesta pyynnöstä päättöarvioinnissa voidaan antaa numeroarvioinnin sijaan arviointi hyväksytty/hylätty.

Välitodistukset

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa todistukset ovat opetussuunnitelman perusteiden mukaiset. Välitodistus annetaan vuosiluokille 3–9 syyslukukauden viimeisenä päivänä. Luokilla 3–6 välitodistuksen voi korvata arviointikeskustelulla. Välitodistus voidaan harkinnanvaraisesti jättää joissakin tapauksissa antamatta, jos perusteita arvioinnille ei ole, esimerkiksi oppilaan sairastumisen vuoksi. Annamme lukuvuositodistukset luokka-asteille 1-8 sekä 9. luokalle päättötodistuksen lukuvuoden viimeisenä päivänä.

1–1 luokan lukuvuositodistuksissa sanallinen arviointi annetaan äidinkielen ja matematiikan osalta asteikolla erinomainen, kiitettävä, hyvä ja tarvitset harjoitusta. Muut oppiaineet arvioidaan asteikolla hyväksytty-hylätty. Näihin sanallisiin arvioihin liitetään oppilaan osaamisen tarkemmat kuvaukset. Sanallinen arviointi on luonteeltaan kannustavaa, mutta myös harjoittelua kaipaavat asiat tuodaan esille.

Vuosiluokilla 3–8 kaikki oppiaineet arvioidaan lukuvuositodistuksessa sekä 9. luokan päättötodistuksessa numeroin asteikolla 4–10. Näitäkin voidaan täydentää sanallisilla kuvauksilla oppilaan osaamisesta.

Erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat

Oppilaalle tai muulle henkilölle annetaan tarpeen vaatiessa mahdollisuus erityisen tutkinnon suorittamiseen yksilöllisesti suunnitellussa aikataulussa. Opiskelijalle mahdollistetaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen eteneminen eri oppiaineissa niiden sisältöjen ja tavoitteiden mukaan. Opiskelija voi suorittaa perusopetuksen oppimäärän kokonaisuudessaan tai siitä osan, esimerkiksi vuosiluokan oppimäärän. Opinnoista saatava todistus vastaa suoritettua oppimäärää.

LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Oppilashuolto sisältyy lukuun 8⁸⁹.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁹⁰. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

---

89 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 § (1287/2013)

90 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päätövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päätövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea⁹¹. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntee säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun

---

91 Valtioneuvoston asetus (422/2012)

henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso luku 8 Oppilashuolto).

7.2 Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

7.3 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti ⁹². Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan

---

92 Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon

ammattihenkilöiden kanssa⁹³. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan⁹⁴. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa⁹⁵. Laatumiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa

---

93 Laki perusopetuslain muuttamisesta 16 a § (1288/2013)

94 Perusopetuslaki 16 a § 3 mom. (642/2010)

95 Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät, joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään, vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti
  - opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin
  - perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.
- Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien lisäksi osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

7.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta⁹⁶. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukiovetusta ja osaaikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

7.4.1 Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys⁹⁷. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.⁹⁸

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet

---

96 Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

97 Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki (434/2003) 34 - 36 §

98 Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010)

- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

7.4.2 Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti⁹⁹. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen¹⁰⁰. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla¹⁰¹. Päätös on aina perusteltava¹⁰². Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten¹⁰³. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä¹⁰⁴. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös.

---

99 Hallintolaki (434/2003)

100 Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

101 Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 14 § ja perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)

102 Hallintolaki 45 § 1 mom.

103 Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

104 Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.¹⁰⁵ Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä¹⁰⁶. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaaliin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

---

¹⁰⁵ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

¹⁰⁶ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi¹⁰⁷. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin¹⁰⁸. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistämistä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiseksi kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

---

107 Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

108 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003) ja 11 § 1 mom. (453/2001)

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18§:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä¹⁰⁹. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa¹¹⁰.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin¹¹¹. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta¹¹². Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta¹¹³. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.¹¹⁴ Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta¹¹⁵. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

---

109 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 2 mom.

110 Perusopetusasetus 5 § 1 mom.

111 Perusopetuslaki 25 § 2 mom.

112 Perusopetuslaki 25 § 1 mom.

113 Perusopetuslaki 9 § 2 mom.

114 Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

115 Perusopetuslaki 26 a § 1 mom. (1288/1999)

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.¹¹⁶

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain¹¹⁷. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain¹¹⁸. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä¹¹⁹. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain, kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä

---

116 Perusopetuslaki 27 §

117 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 3 mom.

118 Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

119 Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja

turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta¹²⁰. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

---

120 Perusopetuslaki 16 § 1 mom. (642/2010)

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa¹²¹. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla¹²². Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkiä tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevamman tulkkiä

---

121 Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

122 Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

7.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä mahdollisimman konkreettisesti alla olevissa asioissa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset

- *ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit (loppu omaksi kohdakseen)*
- *toiminta ja yhteistyö nivelvaiheissa*
- *oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako opetustoimessa sekä muiden hallintokuntien kanssa*
- *yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa*
- *kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä*
- *oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä*

Yleinen tuki

- *yleisen tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa*

Tehostettu tuki

- *tehostetun tuen käytännön järjestäminen*
- *pedagogisen arvion laadintaan liittyvät käytänteet*
- *toimintatavat oppilaan tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä*
- *oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*

Eriytynen tuki

- *erityisen tuen käytännön järjestäminen*
- *pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet*
- *oppilaan ja huoltajan kuulemiseen liittyvä menettely*
- *erityisen tuen päätöksen tekeminen*
- *erityisen tuen päätöksen tarkistaminen*
- *toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena*
- *HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä*
- *menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*

- *oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista.*
- *pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen*
- *lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, monialainen yhteistyö prosessissa*
- *opetuksen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako*
- *yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa*
- *eri oppiaineiden mahdollinen yhdistäminen oppiainekokonaisuuksiksi tai jakaminen osa-alueisiin sekä niiden tarkempi kuvaus*
- *tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien tarkempi kuvaus toiminta-alueittain*

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

- *käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat*

Opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla¹²³.

7.7 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

7.7.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit

Lähtökohtana oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa on ennaltaehkäisevä työ ja oikea-aikainen tuki. Tukea suunniteltaessa huomioidaan kunkin oppilaan sekä opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet, ja kiinnitetään huomiota oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppilaalle ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajien ja oppilaan kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää oppilaan tavoitteellisessa

---

123 Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

oppimisessa ja koulunkäynnissä.

Kaikki koulun työntekijät ammattinimikkeestä riippumatta ovat kasvattajia. He osallistuvat koulun kasvatusaiheita käsitteleviin yhteisiin koulutuksiin, oppilaiden kasvatuksellisiin kohtaamisiin kouluarjessa ja koulun toimintakulttuurin luomiseen sekä havainnoivat oppilaiden koulunkäynnin sujumista. Henkilökunnan lisäksi tuen tarpeita ilmaisevat oppilaat itse sekä heidän huoltajansa.

Oppilaille annetaan monipuolista tukea jo yleisessä tuessa. Oppilaan tuki suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä opettajien ja huoltajien kanssa. Oppilaiden kielellisten ja matemaattisten taitojen kehittymistä kartoitetaan suunnitelmallisesti koko perusopetuksen ajan. Lisäksi seurataan oppilaiden keskittymisen, tarkkaavuuden ja oman toiminnan ohjauksen kehittymistä ja hallintaa.

Toiminta ja yhteistyö nivelvaiheissa

Esiopetusryhmään tai koulun oppilaaksi haetaan jättämällä oppilashakemus, jonka perusteella rehtori hyväksyy oppilaat kouluun. Hyväksymisprosessiin kuuluu yhteydenotto tulevan oppilaan entiseen päiväkotiin tai kouluun, oppilaan ja tämän huoltajan tapaaminen sekä kristillisen koulun toimintakulttuurin avaaminen. Uusilla oppilailla on myös mahdollisuus tulla tutustumaan koulun esiopetus- ja kouluarkeen ennen oppilashakemuksen jättämistä. Hakuprosessin aikana oppilaan mahdolliset tuen tarpeet kartoitetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aiempien varhaiskasvattajien tai opettajien kanssa.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun 1. luokalle tulevista oppilasta suurin osa tulee koulun järjestämästä esiopetusryhmästä, ja esiopetusryhmään oppilaat tulevat puolestaan suurelta osin Kuopion kristillisen koulun ja päiväkodin kannatusyhdistyksen ylläpitämistä päiväkodeista. Samoin yhtenäiskoulun 7.-luokkalaisista suurin osa on omasta alakoulusta siirtyviä oppilaita. Oppilas voi siis käydä varhaiskasvatuksesta lähtien koko perusopetuspolkunsa Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa. Yhtenäinen toimintakulttuuri aina päiväkodista yläkouluun saakka madaltaa nivelvaiheiden kynnystä ja tiedonsiirto sujuu helposti koulun sisällä.

Muista kouluista tulevat oppilaat sekä heidän huoltajansa haastatellaan ja tuen tarvetta kartoitetaan huoltajan luvalla myös edellisestä koulusta. Mikäli oppilaalla on jo aiemmassa koulussa ollut tehostetun tai erityisen tuen tarpeita, pidetään opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien asioiden ja dokumenttien tiedonsiirtopalaveri sekä suunnitellaan tehostetun tai erityisen tuen järjestäminen Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla. Erityisopettaja on mukana oppilaiden hakuprosesseissa ja koordinoi uusia oppilaita koskevaa tiedonsiirtoa ja tuen suunnittelua luokanopettajien ja luokanvalvojien tukena.

Oppilaan siirtyessä kristillisestä koulusta toiseen kouluun luokanopettaja tai luokanvalvoja tai erityisopettaja yhdessä huoltajien ja vastaanottavan koulun kanssa järjestää tarvittavan tiedonsiirron.

Yhdeksännen luokan keväällä tarkistetaan tehostetun tuen ja erityisen tuen suunnitelmat. Tarvittava tiedonsiirto tehdään tehostetun ja erityisen tuen oppilailla yhteistyössä huoltajan kanssa toisen asteen oppilaitokseen. Erityisopettaja ja/tai oppilaanohjaaja osallistuu toisen asteen järjestämille tiedonsiirtopäiville, jossa he tapaavat toisen asteen oppilaitosten erityisopettajia tai oppilaanohjaajia.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi

Kaikkien oppilaiden lukemisen, lukusujuvuuden, luetun ymmärtämisen, kirjoittamisen ja matemaattisten perustaitojen kehittymistä seurataan säännöllisillä erityisopettajan organisoimilla seulonnoilla, jotka luokanopettaja tai aineenopettaja toteuttaa. Erityisesti taitojen kehittymistä seurataan alkuopetuksen aikana. Tavoitteena on havaita tuen tarpeet mahdollisimman varhain. Kartoitusten tuloksia käytetään apuna opetusta ja tukea suunniteltaessa. Erityisopettaja tekee lisäksi tarkempia yksilökartoituksia tarpeen mukaan ja ohjaa oppilaan tarvittaessa lisätutkimuksiin koulupsykologille.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako opetustoimessa sekä muiden hallintokuntien kanssa

Kuopion kaupungin opetustoimen kanssa tehdään yhteistyötä nivelvaiheissa, oppilaaksi hyväksyttäessä sekä pienluokka- ja erityisluokkasijoittamisissa. Mikäli oppilas tarvitsee pienryhmää tai kokoaikaista erityisopetusta, etsitään hänelle sopivaa koulupaikkaa yhteistyössä kaupungin opetustoimen ja esimerkiksi erityiskoulu Valterin kanssa.

Yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa

Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen tuen palvelualueen johtavien viranhaltijoiden kanssa on yhteistyössä sovittu oppilashuollon henkilöstön järjestämisestä ja resursoinnista Kuopion kristilliselle yhtenäiskoululle. Koulun käytössä ovat terveydenhoitajan, koululääkärin, koulupsykologin ja -kuraattorin palvelut.

Opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on keskeistä. Tuen tasolta toiselle siirryttäessä pedagoginen arvio tai selvitys käsitellään aina moniammatillisesti, eli moniammatillinen ryhmä sopivalla kokoonpanolla kokoontuu tarvittaessa käsittelemään oppilaan tuen asiaa, tai koulupsykologia, kuraattoria ja/tai kouluterveydenhoitajaa vähintään konsultoidaan asiassa.

Luokanopettajalla/-ohjaajalla sekä aineenopettajalla ja luokanvalvojalla on jatkuva mahdollisuus konsultoida erityisopettajaa ja oppilashuollon henkilöstöä tuen tarpeen suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä. Myös huoltaja tai oppilas voi olla suoraan yhteydessä heihin. Erityisopettajan arvion perusteella oppilas voidaan yhteistyössä huoltajan kanssa ohjata koulupsykologin vastaanotolle esimerkiksi oppimisvaikeuksien kartoittamiseksi. Koulukuraattorin palvelut ovat myös käytettävissä esimerkiksi motivaatioon tai kaverisuhteisiin liittyvissä asioissa.

Oppilaalla voi olla koulun järjestämän oppimisen tuen ulkopuolisia oppimisen edellytyksiin liittyviä tukitoimia, ja tällöin opettaja tekee tarvittaessa yhteistyötä näiden alojen asiantuntijoiden, esimerkiksi puhe- tai toimintaterapeutin, kanssa.

Kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun ja kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä toteutuu kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen ja nuoren hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Kasvatuskumppanuus kumpuaa henkilöstön aktiivisuudesta ja aloitteellisuudesta. Yhteistyössä korostuvat vastavuoroisuus, avoimuus, keskinäinen luottamus, tasavertaisuus, kuunteleminen ja kunnioittaminen.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja oppilaan oppivelvollisuuden suorittamisesta. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa opetuksen antamisesta ja oppimisen tuen järjestämisestä oppilaalle. Vastuu koulun ja kodin välisen yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan asiantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö edistää parhaimmillaan oppilaiden hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa huoltajille kerrotaan jo kouluun tutustumisvaiheessa koulun mahdollisuuksista tarjota erilaisia oppimisen tuen muotoja. Oppilashaastattelun yhteydessä keskustellaan kasvatustavoitteista ja oppilaan oppimisedellytyksistä ja mahdollisista tuen tarpeista. Näin pyrimme avoimeen kanssakäymiseen sekä yhteiseen oppimisen tuen suunnitteluun jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tarvittavan tuen järjestämiseksi tarkastellaan Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa käytössä olevien toimintatapojen, opetusjärjestelyiden ja oppimisympäristöjen soveltuvuutta oppilaalle. Oppilaan etu voi edellyttää myös hänen siirtämistään toiseen opetusryhmään tai kouluun.

Opettaja kutsuu huoltajat oppilaan koulunkäyntiin tai tuen tarpeeseen liittyviin keskusteluihin, mutta myös vanhempi voi olla aloitteentekijä yhteiseen tapaamiseen. Yhteistyössä on tarvittaessa mukana myös erityisopettaja, koulupsykologi tai -kuraattori. Vanhempia kannustetaan avoimeen ja aktiiviseen kanssakäymiseen koulun kanssa.

Koulu antaa huoltajille tietoa oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisestä ja sen toiminnan keskeisistä periaatteista. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajalle annetaan tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista haasteista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

Oppilaan tuen tarpeen lisääntyessä kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Opettajien on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, jos oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin pulmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu ovat osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta.

Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Tieto- ja viestintätekniikkaa, kuten koulun kotisivuja, Wilmaa ja sähköpostia käytetään parantamaan ja monipuolistamaan tiedon kulkua ja yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä

Opetuksen järjestäjän vastuulla on taata edellytykset riittäville tukijärjestelyille. Koko henkilökunnan tehtävänä on havaita tuen tarpeessa olevat oppilaat. Rehtori on koulun pedagoginen johtaja, joten hän vastaa erilaisten tukitoimien järjestämisestä. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiseen liittyvät hallintopäätökset tekee rehtori. Erityisopettaja vastaa tarvittavien tietojen ja lausuntojen toimittamisesta rehtorille päätöksentekoa varten.

7.7.2 Yleinen tuki

Yleisen tuen käytännön järjestäminen Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Yleinen tuki on ensisijainen tuen järjestämisen muoto ja sen tehtävänä on oppilaan tukeminen oppimisen tavoitteiden saavuttamisessa. Tuen järjestämisessä tehdään yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opettajat arvioivat oppilaansa kehitystä ja tuen tarpeita.

Yleisen tuen aikana voidaan antaa kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta painoalueittain opiskelua, vuosiluokkiin sitomatonta opetusta, erityisen tuen päätöksellä annettavaa erityisopetusta tai oppiaineiden oppimäärän yksilöllistämistä. Oppilaalle voidaan tarvittaessa tehdä yleisen tuen oppimissuunnitelma, johon tukitoimet kirjataan. Yleisen tuen oppimissuunnitelman Wilmaan tekee luokanopettaja tai luokanvalvoja.

Tukimuotoja ovat esimerkiksi oppimisympäristön muokkaaminen, oppilaan oppimisen yksilöllinen eriyttäminen ja ohjaaminen, kodin ja koulun välinen yhteistyö, erilaisten konkreettisten apuvälineiden käyttäminen, tukiopetus, samanaikaisopetus, osa-aikainen erityisopetus ja yksilölliset koejärjestelyt, avustajapalvelut sekä oppilashuollon tuki. Jos oppilaan saama tuen määrä kasvaa, tulee hänen saada tehostettua tukea.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opetus- ja kasvatustyö tapahtuu yhteistyössä kotien kanssa. Tämä ilmenee tiiviinä kanssakäymisenä vanhempien kanssa ja on muodoltaan sekä muodollista että epämuodollista. Muodollista kanssakäymistä ovat vanhempainvartit, arviointikeskustelut tai kasvatukseen keskustelut. Vanhempainvartti on lyhyt keskustelutuokio oppilaan koulunkäynnin sujumisesta, jossa paikalla on opettaja sekä oppilaan huoltaja ja mahdollisesti oppilas itse. Arviointikeskustelussa opettaja esittää arvioinnin oppiaineissa, ja oppilas arvioi itseään. Mukana on myös huoltaja. Tyypillisesti arviointikeskustelu pidetään kalenterivuoden vaihteen tienoilla. Epämuodollista kanssakäymistä ovat Wilma-viestit, puhelinkeskustelut ja epäviralliset kohtaamiset. Näissä voidaan käsitellä monen tyyppisiä oppilaan koulunkäyntiin liittyviä asioita puolin ja toisin.

7.7.3 Tehostettu tuki

Tehostetun tuen käytännön järjestäminen

Tehostettu tuki aloitetaan silloin, kun oppilaan saama yleinen tuki arvioidaan riittämättömäksi. Tehostetussa tuessa tuki annetaan yleistä tukea säännöllisempänä, syvällisempänä ja pitkäkestoisempänä. Tehostetussa tuessa käytetään samanaikaisesti useampia tukimuotoja. Sitä annetaan pääsääntöisesti omassa opetusryhmässä ja/tai osa-aikaisena erityisopetuksena pienryhmässä.

Tehostettu tuki järjestetään suunnitelmallisesti yhteistyössä huoltajien ja oppilasta opettavien opettajien kanssa oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Luokanopettaja tai luokanvalvoja vastaa tehostetun tuen suunnittelusta ja käytännön järjestämisestä yhdessä erityisopettajan kanssa.

Tehostetun tuen prosessi

1. Luokanopettaja / aineenopettaja käy erityisopettajan kanssa keskustelua tarpeesta laatia pedagoginen arvio. Keskusteluun osallistuvat myös huoltajat ja muita opettajia tarpeen mukaan. Keskustelun päätteeksi päätetään Pedagogisen arvion laatimisesta ja siihen liittyvistä työnjaosta.
2. Oppilaalle laaditaan pedagoginen arvio, jossa näkyy oppilaalle yleisessä tuessa annettu tuki. Pääsääntöisesti pedagogisen arvion laadinnasta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja.
3. Järjestetään pedagoginen palaveri, johon osallistuvat huoltajat ja luokanopettaja / -valvoja, erityisopettaja (tarvittaessa aineenopettaja) sekä oppilas. Myös oppilashuollon ammattihenkilöstöä osallistuu palaveriin tarpeen mukaan tai heitä konsultoidaan valmistellun pedagogisen arvion pohjalta.
4. Päätös tehostetun tuen aloittamisesta ja järjestelyistä käsitellään pedagogisen arvion pohjalta moniammatillisessa yhteistyössä.
5. Luokanopettaja / luokanvalvoja laatii oppilasta opettavien opettajien sekä huoltajien ja oppilaan kanssa yhteistyönä oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelmaan kirjataan opettajien, kodin ja oppilaan yksilöidyt vastuut suunnitelman toteuttamisesta. Oppimissuunnitelmaa päivitetään lukuvuoden alussa ja silloin, kun tuen tarpeessa tapahtuu muutoksia.
6. Oppimissuunnitelma arvioidaan kerran lukuvuodessa. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tiedot kirjataan Wilman pedagogiseen arvioon ja oppimissuunnitelmaan. Näihin asiakirjoihin kirjataan vain pedagogisia asioita.

7.7.4 Erityinen tuki

Erityisen tuen käytännön järjestäminen

Erityistä tukea annetaan oppilaille, joiden kasvu, kehitys sekä oppimisen ja muiden koulunkäynnin tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu yleisen tai tehostetun tuen toimilla. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa ei ole omaa pienopetusryhmää erityistä tukea tarvitseville. Heidät integroidaan yleisopetuksen ryhmään ja ympärille rakennetaan riittävä tuki.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta perusopetuslaissa määritellystä tuesta. Mikäli koulun tarjoama tuki ei ole riittävää, etsitään oppilalle yhteistyössä Kuopion kaupungin perusopetuksesta vastaavien kanssa oppilaan tarpeet huomioiva koulupaikka, esimerkiksi kaupungin tarjoamasta pienryhmästä.

Pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet

Erityisen tuen päätös tehdään moniammatillisesti laaditun pedagogisen selvityksen ja mahdollisten muiden asiantuntijalausuntojen perusteella, kun huoltajaa ja oppilasta on kuultu. Pedagogisen selvityksen laatii erityisopettaja yhdessä luokanopettajan tai luokanvalvojan kanssa. Yhteistyötä tehdään oppilasta opettavien opettajien kanssa ja tarvittaessa oppilashuollon ammattihenkilöstöä (terveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori) konsultoiden. Erityisopettaja yhdessä luokanopettajan tai luokanvalvojan kanssa kokoaa oppilasta opettavilta opettajilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä ja tuen tarpeista. Selvityksen laatimisessa käytetään tarvittaessa apuna myös psykologiseen, lääketieteelliseen tai sosiaaliseen arvioon perustuvia lausuntoja. Selvitykset kirjataan Wilmaan pedagogisen selvityksen lomakkeeseen.

Oppilaan ja huoltajan kuulemiseen liittyvä menettely

Tavoitteena Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on tehdä hyvää yhteistyötä huoltajien kanssa oppilaan tukemiseksi. Luokanopettaja/-valvoja on heti yhteydessä vanhempiin oppilaan oppimisessa tai koulunkäynnissä tapahtuneista muutoksista. Oppilaan huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä tuen tarpeen selvittämisessä, suunnittelussa ja toteutuksessa. Huoltajien osallisuus koko prosessissa luo luottamusta ja lisää tietämystä asioista, mikä on edellytys hyvälle yhteistyölle ja kasvatuskumppanuudelle.

Erityisen tuen päätöksen tekeminen

Pedagogisen selvityksen pohjalta tehdään moniammatillisesti esitys erityiseen tukeen siirtymisestä tai tehostetun tuen jatkamisesta. Päätös erityiseen tukeen siirtymisestä on hallinnollinen: kirjallisen päätöksen tekee koulun rehtori.

Pedagogisen selvityksen ja erityisen tuen päätöksen lopputuloksena voi olla myös se, että Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu ei pysty tarjoamaan oppilaalle tämän tarvitsemää erityistä tukea. Tällöin ollaan yhteydessä oppilaan asuinkuntaan, joka päättää erityisen tuen antamisesta ja osoittaa oppilaalle sopivan opiskelupaikan (PoL 17§ 5 mom. /642/2010). Käytännössä tämän kaltaiset siirtymiset oman asuinkunnan erityisen tuen piiriin tarkoittavat siirtymistä joustavaan perusopetukseen tai kokoaikaiseen erityisopetukseen. Yhteydenotosta oppilaan asuinkuntaan vastaa rehtori tai oppilashuoltotyöhön osallistuva erityisopettaja.

Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen

Erityisen tuen päätös tarkistetaan aina kun oppilaan tuen tarve muuttuu - kuitenkin ainakin 2. vuosiluokan jälkeen ja ennen siirtymistä 7. vuosiluokalle. Tarkistamista varten laaditaan uusi pedagoginen selvitys, jonka myötä erityinen tuki jatkuu tai se lopetetaan, jolloin oppilas siirtyy tehostettuun tukeen. Erityisen tuen tarkistamisesta vastaa erityisopettaja yhdessä luokanopettajan tai luokanvalvojan kanssa.

Toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena

Mikäli pedagogisen selvityksen perusteella oppilaalla ei ole enää erityisen tuen tarvetta, päätös sen lopettamisesta tehdään kirjallisena hallintopäätöksenä. Oppilaan opetus jatkuu päätöksen jälkeen tehostettuna tukena. Tehostetun tuen oppimissuunnitelma laaditaan mahdollisimman pian.

HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet

Erityisen tuen päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), jonka laatii erityisopettaja yhteistyössä luokan- ja/tai aineenopettajien sekä huoltajan ja oppilaan kanssa. HOJKS on oppilaan oppimiseen ja kehitykseen liittyvä tavoitesuunnitelma sekä suunnitelma pedagogisista menetelmistä ja muista tarvittavista tukitoimista. Siihen kirjataan yksilöllistettyjen aineiden sisällöt ja tavoitteet. HOJKS:n laatimisessa hyödynnetään oppilaalle aiemmin tehtyä pedagogista arviota ja oppimissuunnitelmaa.

HOJKS päivitetään ja arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa. HOJKS:n päivitys tapahtuu koulussamme yleisesti syys-lokakuussa, kun koulutyö on hyvin käynnistynyt, ja arviointi lukuvuoden lopussa huhti-toukokuussa. Siinä arvioidaan saavutettuja tuloksia ja tuen vaikuttavuutta. Tarpeen mukaan voidaan HOJKS:aa päivittää useamminkin. Luokanopettaja tai -valvoja vastaa yhdessä erityisopettajan kanssa pedagogisen selvityksen tekemisestä ja HOJKS:n laadinnasta, arvioinnista ja tarkistamisesta.

Oppilas osallistuu ikätasonsa edellytysten mukaisesti HOJKSin laatimiseen. Hänelle tulee kertoa, mistä HOJKSissa on kysymys ja mitä se sisältää. HOJKS:aan kirjataan vastuualueita, joista oppilaan tulee itse huolehtia ja näin lisätään oppilaan omaa vastuunottoa koulunkäyntiinsä liittyvissä asioissa. Myös huoltajien osuus oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemisessa määritellään HOJKSissa.

Oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista

Pedagogiseen selvitykseen on jo kirjattu ne oppiaineet, joissa oppilaan edun mukaisesti olisi hyvä siirtyä yksilölliseen oppimäärään. HOJKSiin kirjataan yksilöllistettävistä oppiaineista tarkat tavoitteet, sisällöt, toteuttamistavat sekä arviointimenetelmät. Kirjaukset tehdään ainetta opettavan opettajan koordinoimana erityisopettajan, ja huoltajien sekä oppilaan kanssa yhteistyössä.

Oppiaineen yksilöllistämistä harkitaan aina tarkkaan ja moniammatillisesti. Oppiaine voidaan yksilöllistää, mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti (erityiset painoalueet) ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista.

Menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä

Huoltajien kanssa sovitaan lausuntojen lukemisesta, käytöstä ja säilyttämisestä. Mikäli asiantuntijalausunto on pedagogisen selvityksen tai HOJKSin perusteena, säilytetään sitä koulun arkistossa siihen asti, kunnes oppilaan oppivelvollisuudesta on kulunut kymmenen vuotta.

Pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen

Useimmiten pidennetyn oppivelvollisuuden tarve tulee esiin jo ennen kouluikää lasten neuvolan sekä erikoissairaanhoidon tutkimuksissa. Yhteistyö esiopetukseen on koulussamme mutkatonta, sillä esiopetus tapahtuu koululla perusopetuksen yhteydessä. Pääsääntöisesti pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle annetaan esiopetusta kaksi vuotta, jolloin hänellä on rauhassa aikaa opetella niitä perusvalmiuksia, joita koululainen tarvitsee. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle

laaditaan HOJKS jo esiopetuksen alkaessa. Tämä edellyttää erityisen tuen päätöstä. Oppilaan siirtyessä perusopetukseen arvioidaan moniammatillisessa yhteistyöpalaverissa, voiko oppilas siirtyä koulumme perusopetukseen vai onko oppimisen ja koulunkäynnin kannalta oppilaan edun mukaista ohjata hänet toiseen oppilaitokseen. Mukana arvioinnissa on myös oppilaan huoltaja.

Mikäli päädytään siihen, että koulu pystyy tarjoamaan riittävät tukitoimet oppilaan opetuksen järjestämiseksi, sovitaan myös jatkotoimista ja erityisen tuen antamisesta siihen kuuluvine menettelyineen, joita on edellä kuvattu.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan oppilaan opetus tapahtuu yleisopetuksen luokassa joustavin järjestelyin eriyttämällä ja tarpeellisin tukitoimin hänelle laaditun HOJKS:n mukaan. Oppimäärät eri oppiaineissa voivat olla yksilöllistettyjä, ja oppilas voi opiskella vuosiluokkiin sitomattomasti. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu ei järjestä opetusta toiminta-alueittain.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteistyö, vastuut ja työnjako

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa ja siten ennalta ehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Opettaja myös huolehtii oppilaiden mahdollisuudesta saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Opettajat tekevät yhteistyötä oppilaan opetukseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, ja tarvittaessa mukana on myös erityisopettaja tai muita asiantuntijoita. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisestä vastaa rehtori.

Heti tuen tarpeen ilmetessä, luokanopettaja/-valvoja tai aineenopettaja konsultoi erityisopettajaa ja huolehtii siitä, että oppilas ohjataan asianmukaisen oppimisen tuen tai oppilashuollon palveluiden piiriin. Opettaja osallistuu seurantaan ja tekee yhteistyötä moniammatillisesti. Hän osallistuu tarvittaessa moniammatillisiin palavereihin ja tuo oppilaan koulunkäynnin näkökulman niihin.

Toiselle asteelle siirryttäessä tai koulua vaihdettaessa oppilastiedot siirtyvät uuteen kouluun tietosuojamääräysten rajoissa.

	Sisältö	Vastuuhenkilöt ja tehtävät
Yleinen tuki	<ul style="list-style-type: none"> • oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarjoaminen eri opetustilanteissa • tuen tarpeen arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisella opettajalla on vastuu ottaa huomioon opetusryhmän ja jokaisen oppilaan erilaiset lähtökohdat ja tarpeet.

Pedagoginen arvio	<ul style="list-style-type: none"> • arvio oppilaalle järjestetystä tuesta ja sen vaikuttavuudesta ja riittävydestä • toimii pohjana tehostetulle tuelle 	<ul style="list-style-type: none"> • luokanopettaja / luokanvalvoja laatii, hän myös koordinoi, kerää tarvittavat tiedot ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä • päätös tuen tasolta toiselle siirtymisestä tehdään yleisen ja tehostetun tuen välillä pedagogisen avioin pohjalta moniammatillisesti: erityisopettaja ja koulupsykologi / kuraattori / terveydenhoitaja mukana
Tehostettu tuki	<ul style="list-style-type: none"> • suunnitelmallista • dokumentoitua • laadultaan, kestoaltaan ja määrältään vahvempaa ja pitkäkestoisempaa kuin yleinen tuki 	<ul style="list-style-type: none"> • erityisopettaja on mukana tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa • luokanopettaja / luokanvalvoja koordinoi, kerää tarvittavat tiedot ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä
Oppimissuunnitelma	<ul style="list-style-type: none"> • suunnitelma oppilaan opiskelun, oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, opetusjärjestelyistä ja arvioinnin periaatteista yleisen tai tehostetun tuen aikana 	<ul style="list-style-type: none"> • luokanopettaja tai -valvoja laatii oppimissuunnitelman (tarvittaessa yhdessä oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja kanssa) • tarvittaessa konsultoidaan muita asiantuntijoita (esim. erityisopettajaa, koulukuraattoria, koulupsykologia, oppilaanohjaaja) • oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja laatii tarvittaessa oppiaineen painoalueet
Pedagoginen selvitys	<ul style="list-style-type: none"> • moniammatillisesti tehty selvitys erityisen tuen päätöksen tekemistä/ uusimista/purkamista varten • selvitys oppilaalle jo annetusta tehostetusta tai erityisestä tuesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Erityisopettaja koordinoi, kerää tarvittavat tiedot ja laatii yhdessä luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa, sekä toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun sekä oppilashuollon moniammatillisten toimijoiden kanssa
Erityisen tuen päätös	<ul style="list-style-type: none"> • kirjallinen hallintolain 434/2003 mukainen päätös, jossa 	<ul style="list-style-type: none"> • rehtori päättää erityisestä tuesta (erityiseen tukeen siirtymisestä sekä

	<p>määritellään opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset seikat ja pedagogiset ratkaisut</p> <ul style="list-style-type: none"> tarkistetaan aina toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa 	<p>sen jatkamisesta ja purkamisesta) moniammatillisesti laaditun pedagogisen selvityksen ja erityisopettajan esityksen pohjalta</p>
Erityinen tuki	<ul style="list-style-type: none"> kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu muuten riittävästi 	<ul style="list-style-type: none"> Erityisopettaja koordinoi, kerää tarvittavat tiedot ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä yhdessä luokanopettajan / luokanvalvojan kanssa
HOJKS henkilökohtainen aineen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	<ul style="list-style-type: none"> oppilaan oppimiseen, koulunkäyntiin ja tarvittaessa oppiaineen yksilöllistämiseen liittyvä tavoitesuunnitelma erityisen tuen aikana päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa, lisäksi tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa 	<ul style="list-style-type: none"> erityisopettaja koordinoi, kerää tarvittavat tiedot ja toimii yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä yhdessä luokanopettajan / luokanvalvojan kanssa oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja laatii oppiaineen painoalueet tai yksilöllistettyjen oppiaineiden yksilölliset tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet

7.7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot: tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus

Tukiopetus

Tukiopetuksen antamisesta ja järjestämisestä vastaa vuosiluokilla 1-6 luokanopettaja tai oppiaineen opetusta antava opettaja ja vuosiluokilla 7-9 sen oppiaineen aineenopettaja, jossa tukiopetusta tarvitaan. Tukiopetusta annetaan heti tuen tarpeen ilmettyä, jos opettaja huomaa, että oppilas tarvitsee lisäohjausta jossakin oppiaineessa. Tukiopetusta annetaan niin kauan, kuin on tarpeellista. Myös

erityisopettaja voi antaa tukiopetusta. Vastuu tukiopetuksen tiedottamisesta ja yhteistyöstä huoltajan kanssa on luokan- tai aineenopettajalla. Aloitteen tukiopetuksen antamisesta voi tehdä myös oppilas tai huoltaja.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla on oikeus osa-aikaiseen erityisopetukseen, ja sitä annetaan tarvittaessa kaikilla tuen tasoilla. Osa-aikainen erityisopetus perustuu oppilaan tarpeisiin ja se voi olla ennaltaehkäisevää, kuntouttavaa tai korjaavaa. Se voi olla myös jaksottaista tai lyhytaikaista.

Erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt suunnitellaan yhdessä oppilasta opettavien opettajien kesken. Pääpaino osa-aikaisessa erityisopetuksessa on puheeseen, lukemiseen, kirjoittamiseen ja matematiikkaan liittyvissä vaikeuksissa sekä oman toiminnan ohjauksen tukemisessa ja opiskelustrategioiden oppimisessa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tarve selviää luokan- ja/tai aineenopettajan opetuksen yhteydessä. Tarvetta selvitetään myös suunnitelmallisilla kielellisiä ja matemaattisia taitoja mittaavilla kartoituksilla.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Jos luokanopettaja tai aineenopettaja huomaa jollakin oppilaalla osa-aikaisen erityisopetuksen tarpeen, hän keskustelelee ja sopii järjestelyistä erityisopettajan kanssa. Luokanopettaja tai aineenopettaja on tällöin yhteydessä huoltajaan. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestäminen pyritään sopimaan yhteisymmärryksessä huoltajan ja oppilaan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti oppilasta opettavien opettajien ja erityisopettajan kesken.

7.7.6 Tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin liittyvät hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko

Rehtori vastaa opetusryhmien jaosta keskusteltuaan opettajien kanssa. Koulunkäynnin ohjaajien ja erityisopetuksen resurssin jakaa erityisopettaja ryhmien tuen tarpeen mukaan.

Oppilaalle tarjotaan hänen tarpeidensa mukaista ohjausta, yksilökohtaista oppilashuoltoa, tulkitsemis- ja avustajapalveluita sekä erityisiä apuvälineitä. Päätöksen näiden resurssien jakamisesta tekee rehtori.

LUKU 8 OPPILASHUOLTO

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä¹²⁴.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus¹²⁵.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää¹²⁶. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.¹²⁷ Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioitettava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusteiden luvussa 7¹²⁸.

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus¹²⁹. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.¹³⁰ Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun

---

124 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

125 YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

126 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 4 mom.

127 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 1 ja 2 mom.

128 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

129 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 1 mom.

130 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 4 mom. ja 18 § 1 mom.

henkilökunnalla.¹³¹ Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut¹³². Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla¹³³. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa¹³⁴.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja¹³⁵. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia¹³⁶.

Oppilashuoltoryhmät ¹³⁷

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä on perusteltua käyttää nimitystä opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen

---

131 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 ja 2 mom.

132 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 3 mom.

133 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

134 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §

135 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § 1 ja 2 mom.

136 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 25 §

137 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § 1 – 4 mom.

^{121a} Opetushallituksen määräys OPH-866-2017

järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksenjärjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen koulukohtainen ryhmä.^{121a}

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu¹³⁸. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.¹³⁹ Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä¹⁴⁰. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön¹⁴¹. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä¹⁴². Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana

---

138 Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

139 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 mom.

140 Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

141 Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

142 Perusopetuslaki 29 § 4 ja 5 mom. (1267/2013) + Laki perusopetuslain muuttamisesta (1501/2016)

koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.¹⁴³

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa¹⁴⁴. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa¹⁴⁵. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen¹⁴⁶. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti¹⁴⁷. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon

---

143 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013) + Laki perusopetuslain muuttamisesta 1498/2016

144 Terveystarkastuslaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

145 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 1 mom.

146 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

147 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.¹⁴⁸ Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta¹⁴⁹.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:¹⁵⁰

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävät mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu¹⁵¹.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.¹⁵²

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.¹⁵³

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi¹⁵⁴. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan

---

148 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom.

149 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

150 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom.

151 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

152 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

153 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

154 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.

opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot¹⁵⁵. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta¹⁵⁶. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.¹⁵⁷

8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa¹⁵⁸. Oppilaille järjestetään mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Koulun oppilaskuntaa kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista.¹⁵⁹ Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus¹⁶⁰
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta¹⁶¹

---

155 Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

156 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 3 mom.

157 Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

158 Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

159 Perusopetuslaki 47 a § 1 ja 3 mom. (1267/2013)

160 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom. + Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (1501/2016)

161 Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma¹⁶².

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

8.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa kouluissa. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti.

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma¹⁶³

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman koulun yhteinen.¹⁶⁴

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut¹⁶⁵

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio koulun oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien

---

162 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § + Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (1501/2016), joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13§:n 1 momenttia

163 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § + Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (1501/2016), joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13§:n 1 momenttia

164 Opetushallituksen määräyksen OPH-866-2017 perusteella poistettu kohta ja viite

165 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 1-kohta

oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa otetaan huomioon oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan kouluyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä koulussa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös oppilailta ja huoltajilta sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö
- oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat ¹⁶⁶

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän *tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen koulukohtaisen ryhmän* toimintatavat ja käytännöt
- yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
- yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
- järjestyssäännöt
- poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

---

¹⁶⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta + Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (1501/2016), joka muuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14§:n 2 momenttia

- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä¹⁶⁷

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma¹⁶⁸. Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen¹⁶⁹

---

167 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013) + Laki perusopetuslain muuttamisesta 1498/2016

168 Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

169 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa
- oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa
- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys
- yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa ¹⁷⁰

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Suunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ¹⁷¹

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista¹⁷².

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi¹⁷³. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen

---

170 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 3-kohta

171 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 5-kohta

172 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 4 mom.

173 Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta¹⁷⁴.

8.6 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Oppilashuollon kuvaus ja oppilashuoltosuunnitelman laadinta Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kuvattuna Kuopion kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa. Tämän mukaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja koulussa viihtymistä lisätään tuomalla kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluja koulupäivään sekä mahdollistamalla lasten ja nuorten osallistuminen heitä koskevaan päätöksentekoon. Tätä kautta perusopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto nivoutuu kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan, ja sen tavoitteena on oppilaiden kaikenpuolinen oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen ja turvaaminen.

Kuopiossa oppilashuoltosuunnitelman perusrakenne seuraa valtakunnallista rakennetta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu noudattaa Kuopion kaupungin oppilashuoltosuunnitelmaa ja täydentää sekä täsmentää sitä niiltä osin kuin tässä luvussa erikseen määritellään.

Yhteisöllisen oppilashuollon edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössämme työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa. Yhteisöllisyydessä on kyse koko koulun henkilökuntaa, oppilaita, huoltajia ja muita yhteistyökumppaneita koskevasta toimintakulttuurista. Kehitämme palveluasenteella toimintamenetelmiämme ja kohtamme oppilaat päivittäin. Oppilaiden hyvinvointi rakentuu koko kouluyhteisön ihmissuhteissa. Yhteisöllisyydelle luo hyvää pohjaa kodin ja koulun mutkaton yhteistyö. Vanhemmat/huoltajat ovat valinneet koulumme lapsensa kouluksi, ja he haluavat olla aktiivisia toimijoita koulumme kehittämisessä. Oppilaiden osallisuuden lisääminen luo kouluun yhteenkuuluvuuden, avoimen vuorovaikutuksen ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriin, jossa kaikilla on hyvä olla ja oppia.

Monialaisen oppilashuollon yhteistyö ja oppilashuoltoryhmä

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen palvelualueen nimeämä työryhmä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista aina esiopetuksesta toisen asteen opetukseen ja lukiokoulutukseen. Ryhmään kuuluu edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta 2. asteen koulutuksesta, nuorisopalveluista, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, Kasvun ja oppimisen tuesta, lastensuojelusta ja mielenterveyspalveluista. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.

---

174 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla toimii monialainen oppilashuoltoryhmä, jota johtaa rehtori. Lisäksi tähän monialaiseen yhteisölliseen oppilashuollon työryhmään kuuluu terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, oppilaanohjaaja, erityisopettaja sekä opetushenkilöstön, oppilaiden ja huoltajien edustaja. Ryhmän tehtävänä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa suunnitellen, kehittäen ja arvioiden yhteisöllistä oppilashuoltotyötä ja päivittäen oppilashuoltosuunnitelman asiakirjoja. Näitä ovat esimerkiksi koulun järjestyssäännöt, väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamisen suunnitelma sekä kriisisuunnitelma.

Yksilökohtainen oppilashuolto

Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen tuen palvelualue vastaa yksilökohtaisen oppilashuollon henkilöstön (kouluterveydenhuollon sekä oppilashuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen) resursoinnista ja järjestämisestä Kuopion kristilliselle yhtenäiskoululle.

Kutakin yksilökohtaista oppilashuollollista asiaa varten kootaan erikseen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmän kokoaja vastaa, että ryhmällä on toimintaansa varten oppilaan suostumus tai huoltajan suostumus, jos oppilaalla ei ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä.

Oppilashuoltosuunnitelmat Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla

Oppilashuoltosuunnitelma, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä, on oppilashuollon osalta laadittu yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhoitoviranomaisten kanssa. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu tekee yhteistyötä Kuopion kaupungin viranomaisten kanssa. Opetussuunnitelma on oppilashuollon osalta samassa linjassa Kuopion kaupungin laatiman suunnitelman kanssa.

Oppilaat pääsevät oppilaskunnan toiminnan kautta vaikuttamaan Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmaan ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen valmisteluun. Huoltajia osallistetaan koulun toimintaan vanhempaintoimikunnan, yhteisöllisten vanhempainiltojen ja Wilma-viestinnän kautta. Huoltajien ja oppilaiden edustus on myös mukana yhteisöllisissä oppilashuoltopalavereissa, joissa näitä suunnitelmia päivitetään.

LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.¹⁷⁵

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma, joka kuvataan alaluvussa 7.3.2.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.¹⁷⁶

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä¹⁷⁷. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen

---

175 Suomen perustuslaki (731/1999) 17 §

176 Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

177 Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

9.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

9.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä¹⁷⁸. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille opetus tulee antaa viittomakielellä¹⁷⁹. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

---

178 Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

179 Hallituksen esitys eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi 86/1997

9.4. Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹⁸⁰. Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

9.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset ja ratkaistaan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *miten oppilaiden kieli, kielelliset valmiudet ja kulttuuri otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään*
- *minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä tuetaan*
- *käytetäänkö oppimissuunnitelmaa oppilaan opiskelun tukena sekä mikä on oppimissuunnitelman rakenne ja keskeinen sisältö.*

---

180 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 § 2 mom.

9.6 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetuskieli on suomen kieli. Koulussa ei anneta saamen-, romani- tai viittomakielistä opetusta. Koulussa on kuitenkin oppilaita eri kieli- ja kulttuuriryhmistä, joten oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan opetuksen järjestämisessä huomioon jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä monipuolisesti tukien.

Koulumme perusopetukseen otetaan oppilaksi muista kieliryhmistä vain niitä lapsia ja nuoria, jotka selviävät pääosin suomenkielisessä opetuksessa. Oppilaat voivat mahdollisuuksien puitteissa osallistua vanhempien valinnan mukaan kotikielen opetukseen kaupungin, oman kotikuntansa tai oman kulttuuriryhmän järjestämissä opetusryhmissä.

Maahanmuuttajaoppilaalle opetetaan äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea toisena kielenä, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidoissansa on puutteita yhdellä tai usealla kielitiedon osa-alueella, ja jolloin oppilaan osaaminen ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen. Opetus tapahtuu suomi äidinkielenä -opetuksen yhteydessä osa-aikaisella erityisopetuksella tuettuna. Mahdollisuuksien mukaan luokkaan, jossa on maahanmuuttajaoppilas, järjestetään luokka-avustaja. Maahanmuuttajille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oppilaan oman äidinkielen opetusta. Suomen kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella maahanmuuttajille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppilaan oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa. Oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja alueita kuin tehostettua tukea varten laadittu oppimissuunnitelma. Se sisältää oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteet, tarvittavat opetusjärjestelyt, tarvittavan tuen ja ohjauksen kuvauksen sekä seurannan ja arvioinnin. Oppimissuunnitelma tukee kunkin oppilaan oman työn suunnittelua, opettajien keskinäistä suunnittelua sekä kodin ja koulun yhteistyötä.

Opetuksessa ja oppimissuunnitelmassa otetaan huomioon oppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

1. Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä koulun toiminnassa ja eri oppiaineiden tunneilla sopivissa yhteyksissä. Pidämme tärkeänä, että myös oppilaan oman äidinkielen taito kehittyy, ja hänelle tarjoutuu mahdollisuuksia käyttää osaamiaan kieliä koulussa.
2. Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa. Esimerkiksi ympäristöopin tai yläkoulussa maantiedon tunnit ovat erittäin sopivia yhteyksiä tutustua eri oppilaiden kulttuuriin vaikkapa erilaisten ryhmätöiden muodossa. Eri kulttuureihin tutustuminen sopii

erinomaisesti myös monialaiseksi oppimiskokonaisuudeksi. Sen sisältöä voidaan kirjata tarkemmin lukuvuosisuunnitelmaan.

Eri kulttuureihin tutustumisesta on lisää myös kulttuurikasvatussuunnitelmassamme, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

LUKU 10 KAKSIKIELINEN OPETUS

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä.¹⁸¹

Perusopetuslain mukainen opetuskieli määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan¹⁸². Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit voidaan kuitenkin tarvittaessa yhdistää valtioneuvoston asetuksen mukaisesti¹⁸³. Yhdistetystä tuntimäärästä on tällöin vähintään puolet opetettava koulun varsinaisella opetuskielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Sitä voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena, josta käytetään tässä nimitystä kielirikasteinen opetus. Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikylvyn tapaan. Tällainen opetus, samoin kuin mahdolliset kestoltaan lyhyemmät kielikylpyohjelmat katsotaan tässä kuuluvaksi muun kaksikielisen opetuksen piiriin.

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkántähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja

---

181 Perusopetuslaki 10 §

182 Perusopetuslaki 12 §

183 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 §

kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielelle/kohdekielelle asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa¹⁸⁴. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellalla.

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielen käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearviointin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Kyseisestä kielestä käytetään tässä nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90 %, vuosiluokilla 3–4 noin 70 % ja vuosiluokilla 5–9 keskimäärin 50 %. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on saman kielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuureiden kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin, kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu 1.-2.- luokilla ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä *kohdekieli*.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi myös vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Osa oppilaista tulee kouluun ulkomailta niin myöhäisessä perusopetuksen vaiheessa, että oppisisältöjen opiskelu suomeksi/ ruotsiksi tuottaa heille vaikeuksia. Ellei näitä oppilaita jostakin syystä voida ohjata valmistavaan opetukseen, heille tarjotaan muita tukitoimia (katso luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielellä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi tai ruotsiksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen/ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on usein runsas kielten ja kulttuurien kirjo niin oppilaiden kuin koulun henkilökunnankin keskuudessa. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia tuoda kieliä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus

Kielirikasteinen opetus

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

10.2 Paikallisesti päätettävät asiat

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa kaksikielistä opetusta jossakin muodossa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- kenelle kaksikielinen opetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi otton periaatteet
- mikä on kielikylpykielen/kohdekielen sekä koulun opetuskielen tuntijako
- mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä/kohdekielellä; mikäli tilanne on tarpeen tarkistaa kunkin lukuvuoden osalta erikseen, opetussuunnitelmassa määritellään, miten tarkistus tehdään ja miten asia kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa
- mitkä ovat kielikylpykielellä/kohdekielellä opettavien oppiaineiden keskeiset kielelliset tavoitteet
- mitkä ovat kielikylpykielen/kohdekielen ja tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain.

Lisäksi varhaisen täydellisen kielikylvyn osalta päätetään ja kuvataan

- o mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylypykielellä.

Lisäksi laajamittaisen kaksikielisen opetuksen osalta päätetään ja kuvataan

- o miten järjestetään sellaisten lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus, jotka eivät pysty opiskelemaan opetuskielellä eivätkä kohdekielellä
- o käytetäänkö oppilaaksi otossa soveltuvuuskokeita ja mikä niiden vaikutus on oppilaaksi ottoon.

10.3 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla annetaan opetusta suomen kielellä. Kaksikielistä opetusta ei koulussamme anneta.

LUKU 11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS

11.1 Opetuksen järjestämisen periaatteet

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatustieteellisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- tai kasvatustieteelliseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa¹⁸⁵.

11.2 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva paikallinen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksen määrittämässä rajoissa. Opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa perusopetuslain ja -asetusten, tavoitteita ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjän tulee päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa sen lisäksi mitä tämän perusteasiakirjan muissa luvuissa määrätään

- Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva opetuksen osalta
  - mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat, perusopetuksen arvoperustaa sekä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä täydentävät näkökulmat
  - miten nämä näkökulmat näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa
  - miten ko. maailmankatsomukseen perustuvia arvoja, tietoja, taitoja ja valmiuksia painottavaa opetusta toteutetaan läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.
- Erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan opetuksen osalta
  - mitkä ovat erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvat näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä perusopetuksen pedagogisia linjauksia täydentävät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut

---

185 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §

- miten nämä näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa sekä eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.

11.3 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

11.3.1 Kristilliseen maailmankatsomukseen perustuva opetus

Erityiseen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa noudatetaan perusopetuslain 11 §:n 1 momentin määräyksiä perusopetuksen sisällöstä, Opetushallituksen 22.12.2014 päättämiä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sekä Valtioneuvoston asetusta 422/2012 (28.6.2012), jossa on selitetty erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetuksen lähtökohta.

Erityiseen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa oppilaalle annetaan läpäisyperiaatteella opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen perustuvia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Maailmankatsomukseen perustuvalla taidolla tarkoitetaan taitoa etsiä, löytää ja ymmärtää maailmankatsomuksellisia tietoja ja käsitteitä sekä kykyä käsitellä maailmankatsomuksellisia kysymyksiä, muodostaa oma maailmankatsomus ja arvioida sitä. Maailmankatsomukseen perustuvalla valmiudella puolestaan tarkoitetaan kykyä käydä omia maailmankatsomuksellisia taitoja hyväksi käyttäen maailmankatsomuksellista keskustelua ympäristön kanssa.

Kristillisellä arvoperusteisella opetuksella tuetaan katsomustietoisuuden kehittymistä, oppilaiden omaehtoista ajattelua ja tarjotaan aineksia maailmankatsomuksen rakentamiseksi. Opettajan tulee kasvatustyössään kunnioittaa oppilaan oikeutta omaan maailmankuvaansa ja sen muodostamiseen. Oppilaalla on oikeus kristillisen koulun maailmankatsomuksesta poikkeaviin tai sen kanssa ristiriitaisiin maailmankatsomuksiin ja arvovalintoihin. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toiminta, kasvatustavoitteet ja opetus noudattavat perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita sitouttamatta opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen.

Kristilliseen maailmankatsomukseen perustuva opetus ei muuta perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä yhteisten aineiden oppimääriä eikä vaaranna oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien saavuttamista.

Kristillisen koulun opetuksen on opetuksenjärjestämisluvan mukaan perustuttava kristilliselle maailmankatsomukselle. Tämä katsomustietoisuus on opetussuunnitelmaa yhtenäistävä tekijä, jonka avulla tarkastellaan tiedon eri osa-alueiden välistä yhteyttä. Oppiaineiden opetuksen perustana on kristillisen sivistysperinteen ja eri tieteenalojen välinen vuoropuhelu.

Kristillinen maailmankatsomus ilmenee Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun arvoissa, kasvatustavoitteissa, toiminta-ajatuksessa ja toimintakulttuurissa, mutta myös soveltuvin osin läpäisyperiaatteella eri oppiaineissa ja oppimiskokonaisuuksien opettamisessa kunnioittaen oppilaslähtöisyyttä.

Kristillisen koulun toimintakulttuuri heijastaa kristillisen maailmankatsomuksen kokonaisvaltaista perustaa, mikä ilmenee

- henkilökunnan, oppilaiden ja vanhempien välisissä kohtaamisissa
- kirkkovuoden erilaisten juhlien esille nostamisessa
- uskonnollista ainesta sisältävien tilaisuuksien järjestämisessä (aamunavaukset, jumalanpalvelukset: noudatetaan Opetushallituksen tiedotteen 19/2006 mukaisia menettelyjä)
- uskonnon opetuksen tuntimäärässä
- seurakuntavierailujen määrässä
- mahdollisuutena siunata kouluruoka
- pitämällä yhteyttä muihin kristillisiin kouluihin
- yhteydenpidossa kehitysyhteistyötä ja kansainvälistä diakoniaa tekeviin kansalaisjärjestöihin

Kristillinen arvomaailma ilmenee myös maailmankatsomuksesta nousevana tapana ajatella ja pohtia arvopohjan mukaisia katsomusnäkökulmia. Näin tuetaan katsomustietoisuuteen kasvamista, minkä myötä oppilas saa käytännön välineitä kriittiseen ajatteluun ja arvovalintoihin. Tämä eri katsomusnäkökulmista tapahtuva tarkastelu pitää sisällään myös kristillisen maailmankatsomuksen. Katsomusnäkökulmista lähtevä tarkastelu on itsenäistä ja kriittistä ajattelua tukevaa, ei mihinkään tiettyyn katsomukseen sitouttavaa. Kyse on metodisista ja tilannekohtaisista ratkaisuista - ei tavoitteiden tai sisältöjen määrittelemisestä tässä suhteessa ennakoon. Erityisestä maailmankatsomuksesta lähtevä opetus ei tuo opetukseen opetussuunnitelman perusteita haastavia paradigmaattisia ongelmia.

Kristillisen ihmiskäsityksen yksi tärkeä näkökulma on ihmisen vapaus ja vapaan tahdon kunnioittaminen. Tämän arvon kunnioittaminen merkitsee esimerkiksi sitä, että oppilailta tai heidän perheiltään ei edellytetä kristillistä maailmankatsomusta tai kannanottoa siihen. Riippumatta oppilaan tai tämän perheen maailmankatsomuksellisista kannoista, oppilas nähdään kristillisessä koulussa ainutlaatuisena, Jumalan luomana persoonana (vrt. uskonnon toisen vuosiluokan oppisisältö). Häntä opetetaan arvostamaan itseään ja toisia ainutkertaisina ja luovuttamattoman arvokkaina.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu pyrkii olemaan avoin ja läpinäkyvä toiminnassaan sekä edistämään avointa ja rehellistä keskustelukulttuuria. Näin kukin oppilas ja perhe voi vapaasti arvioida koulun opetusta ja muuta toimintaa, sen taustalla vaikuttavia maailmankatsomuksellisia näkemyksiä ja kristillisten arvojen ilmenemisen muotoja. Koulussamme ei ole sijaa minkäänlaiselle uskonnolliselle tai maailmankatsomukselliselle indoktrinaatiolle – tarkoitukselliselle tai tahattomalle. Kristillisestä arvomaailmasta, maailmankatsomuksesta ja niiden vaikutuksia ilmentävästä elämäntavasta löytyy maailmassa erilaisia näkemyksiä ja tulkintoja. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu ei toimintansa perustana olevan maailmankatsomuksellisen kristillisen järjestelmän osalta edusta mitään tiettyä kristillistä näkemystä, painotusta, tunnustuskuntaa tai traditiota. Toiminnassa pyritään ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisia kristillisiä näkemyksiä ja myös muita vakaumuksia. Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan arvostavasti ja kunnioittavasti eri tavoin ajatteleviin ja erilaisen maailmankatsomuksen omaaviin ihmisiin.

Maailmankatsomuksellisten tietojen, taitojen ja valmiuksien opettamiseen liittyvät tilanteet nousevat oppitunneilla usein oppilaiden esittämistä spontaaneista kysymyksistä. Näissä tilanteissa Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunnalla on valmiutta käsitellä kristilliseen maailmankatsomukseen

liittyviä teemoja, mutta heillä on myös syvällistä ymmärrystä muista maailmankatsomuksista. Opetuksessa on tilaa kyselyille, ihmettelylle ja kriittisyydelle. Oppilas saa vapaasti pohtia ja tulkita asioita niin kristillisen kuin jonkun muunkin maailmakatsomuksen mukaisesti. Opettaja pyrkii edistämään monipuolista, avointa, rakentavaa, rehellistä ja toista kunnioittavaa keskustelua ja rohkaisemaan puhumista myös vaikeista ja kiistaa aiheuttavista kysymyksistä. Näin opetuksella pyritään kehittämään oppilaan katsomustietoisuutta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu ei ole oppiaineiden opetuksessa sitoutunut mihinkään uskonnolliseen tunnustukseen ja on siten uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kasvatusta ja opetus tukee valtioneuvoston perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta antaman asetuksen 2 - 4 §:ssä määriteltyjen valtakunnallisten tavoitteiden saavuttamista.

11.3.2 Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatusta ja opetustyötä asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Koulun kasvatustavoitteet, arvot ja pyrkimykset monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaille ja huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen erityisesti koulun oppilaskuntien ja vanhempien verkoston kautta.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toimintakulttuuri ei ilmennä minkään yksittäisen kirkkokunnan tai seurakunnan traditiota tai hengellistä kulttuuria. Koulu on itsenäinen toimija eikä ole sitoutunut minkään yksittäisen tunnustuskunnan toimintaan, tapakulttuuriin tai opillisiin näkemyksiin. Koulu tekee omista tavoitelähtökohdistaan käsin yhteistyötä lähialueen eri kristillisten seurakuntien kanssa, mutta ei ota kantaa seurakuntien opillisiin näkemyseroihin, vaan opillisten korostusten ja hengellisen elämän erilaisten ilmenemismuotojen välittäminen jäsenilleen on perheiden ja seurakuntien vastuulla kouluajan ulkopuolella. Koulun tehtävä on antaa laadukasta perusopetusta ja kasvattaa oppilaita yhteiskunnan jäseniksi.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toimintakulttuuria tarkastellaan seuraavista näkökulmista:

- a) arvot ja periaatteet
- b) koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten
- c) juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat
- d) dialoginen kasvatussuhteiden henkilöiden ja oppilaiden välillä, kohtaamisen kulttuuri
- e) henkilökuntakoulutus
- f) koulun suhde paikallisseurakuntiin
- g) kerhotoiminta
- h) sitoutuminen laadunkehitystyöhön

a) Arvot ja periaatteet:

Opetussuunnitelman perusteiden yleinen arvopohja ja Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassaan määrittelemät arvot ohjaavat toimintaamme ja toimintakulttuurin kehittämistä. Maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvassa koulussa arvojen tiedostaminen on tärkeää.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun arvopohja on luotu opetussuunnitelman perusteiden, vanhempien, oppilaiden ja henkilökunnan arvokeskustelujen sekä kristillisten koulujen yhteistyön tuloksena. Niiden konkretisoitumiseen lukuvuosisuunnitelmatasolla vaikuttavat henkilökunnan lisäksi:

- vanhemmat, jotka voivat vaikuttaa suorien yhteydenottojen lisäksi toimintakulttuuriin vanhempaintapaamisten, vanhempainiltojen ja vanhempaintoimikunnan kautta.
- oppilaat, jotka osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen säännöllisesti kokoontuvien luokkakokousten ja oppilaskuntatyön kautta.

Koulumme arvot on määritelty luvussa 2. Ne realisoituvat kaikissa kouluarjen tilanteissa. Kristillisten arvojen ilmenemisessä on ennen kaikkea kyse arvoista nousevasta tavasta ajatella ja tehdä oppilasta tukevia arvopohjan mukaisia valintoja. Siten kristilliset arvot voivat olla potentiaalisesti läsnä koulupäivän aikana kaikissa kohtaamisissa ja oppimistilanteissa. Opettajan ammatilliseen vastuuseen kuuluu kuitenkin se, ettei maailmankatsomuksellista ainesta tai pohdintaa suunnitella sellaisiin yhteyksiin, minne se ei luontevasti kuulu tai milloin oppilaslähtöisyys ei sitä edellytä. Kristillisissä kouluissa oppilaat kysyvät spontaanisti kristilliseen elämään liittyviä kysymyksiä.

Oppilaista itsestään nousevat kysymykset ja sanomiset tarjoavatkin luontevia mahdollisuuksia maailmankatsomuksellisten arvojen pohtimiseen ja opettamiseen. Arvojen syvälinen tiedostaminen on lähtökohta niiden huomioimiselle arjessa. Koko henkilökunta osallistuu arvokasvatuksen asiantuntijoiden järjestämiin alan koulutuksiin.

Seuraavassa on esitetty Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kristillisten arvojen mahdollisesta ilmenemisestä käytännössä. Lista on esimerkinomainen; se on todellisuutta kaventava kuvaus, jolla pyritään kuitenkin aitoon läpinäkyvyyteen.

Kunnioitus ja luottamus

- Kunnioitusta opetetaan osoittamalla kunnioitusta oppilaille. Kunnioitusta kokenut osaa osoittaa sitä myös muille.
- Hyvät tavat osoittavat kunnioitusta. Koululla järjestetään hyviin tapoihin liittyviä omia teema- viikkoja ja osallistutaan Opetushallituksen ohjeistamiin teemapäiviin, -viikkoihin ja - tapahtumiin.
- Kunnioitusta rakennetaan myös tutustumalla henkilökunnan ja oppilaiden erilaisiin taustoihin, tapakulttuuriin ja ajattelutapaan. Samalla rakentuu ymmärrys erilaisista katsomuksista ja seurakunnista.
- Luottamusta opetetaan olemalla itse luottamuksen arvoisia ja antamalla oppilaille tehtäviä,

joissa he voivat opetella ja harjoitella luottamuksen arvoisena olemista. Tällaisia tehtäviä ovat esim. luokkajärjestäjän kaltaiset tehtävät ja luokkaretkirahankeruutyömenetelmät

Rehellisyys

- Kipeitäkin asioita käsitellään asioina. Koulu tunnustaa keskeneräisyytensä ja halunsa kehittyä kouluna niin vanhemmille kuin oppilaille. Opettajatkin tekevät virheratkaisuja.
- Oppilaiden rehellisyyttä omien virheiden ja laiminlyöntien edessä arvostetaan, mikä kasvatuskeskustelussa myös sanoitetaan oppilaalle itselleen. Opetetaan puhumaan totta.
- Oppilaita kannustetaan omien vahvuuksien rehelliseen arviointiin ja tunnistamiseen.
- Oppilaat harjaantuvat arvioimaan arvojen ilmenemistä omassa toiminnassaan (itsereflektio).
- Oppilaat ja vanhemmat voivat antaa vuosittain nimettömänä rehellistä palautetta koulun toiminnasta heille suunnattujen kyselyjen välityksellä.

Armollisuus

- Oppilaat opetetaan pyytämään ja antamaan anteeksi
- Oppilaalla on mahdollisuus olla pyytämättä tai antamatta anteeksi, jos ei ole siihen valmis
- Anteeksi pyytämiseen ja antamiseen liittyy aina keskustelu siitä, mitä on pyydetty ja annettu anteeksi
- Keskustelua anteeksipyytämisen ja -antamisen sekä niiden ilmaisemisen vaikeuksista käydään myös osana toimintakulttuuriin liittyvää tunnekasvatusta
- Opettajatkin pyytävät oppilailta anteeksi tehdessään virheitä
- Oppilaiden välisistä vaikeuksista keskustellaan avoimesti ja rehellisesti. Keskusteluissa on mahdollista käyttää apuna myös koulukuraattoria.
- Kurinpitotoimissa oppilas kirjaa myös itse oman rikkeensä paperille. Asiasta käydyn kasvatuskeskustelun jälkeen paperi hävitetään. Tällä halutaan kuvata asian konkreettista loppuun käsittelyä ja uudelleen aloittamista. Kristillisen ihmiskäsityksen ja armollisuuden näkökulmasta jokaisessa oppilaassa nähdään kasvamisen mahdollisuus
- Jos koulussa kohdennetaan oppilaaseen Perusopetuslain määrittelemiä kurinpitotoimia, henkilökunta käy myös itsereflektiota työ- ja kouluyhteisön tasolla siitä, mitä olisi voitu tehdä toisin. Armollisuuteen liittyy halu ymmärtää kurinpitotoimiin johtaneiden rikkeiden syitä syvällisesti ja laajasti. Armollisuus siis kutsuu koko kouluyhteisön tarkastelemaan oman toimintansa integriteettiä.

Kiitollisuus

- Opetellaan kiittämään niin elämään liittyvistä suurista perimmäisistä asioista kuin myös oppilaan arkipäivää leimaavista asioista, kuten mahdollisuudesta opiskella. Ihmisenä kasvamisen aihekokonaisuus antaa mahdollisuuden opetella kiitollisuutta monin tavoin. Kiittäminen kuuluu hyviin tapoihin ja sitä opetellaan asiaan kuuluvissa tilanteissa.
- Kiitollisuutta ja arvostavaa suhtautumista kaikkeen koulun yhteiseen omaisuuteen opetetaan.

Oppilailta edellytetään myös sen asiallista ja vastuullista käyttöä. Samalla opetetaan kiitollisuutta maamme korkeasta hyvinvoinnista. Asiamme ovat monelta osin hyvin.

- Oppilailla on mahdollisuus ruoan siunaamiseen ja siitä kiittämiseen.

Yhteisöllisyys ja turvallisuus

- Osallistuminen kansalliseen KiVa Koulu -ohjelmaan: kaveriongelmiä ja kiusaamisia käsitellään yhteisöllisinä ongelmina, joihin voimme myös yhteisönä vaikuttaa.
- Luokkakohtaisten sosiogrammien laatiminen, joiden perusteella kartoitetaan ystävyys-suhteita. Niiden avulla löydetään syrjäytymisuhanalaisia oppilaita ja ohjataan heihin kohdistuvia tukitoimia.
- Viikon/Kuukauden oppilas: Kannustamme ja palkitsemme niitä oppilaita, jotka ansioituvat toisten oppilaiden huomioimisessa
- Roolileikkien ja tunnetaitojen opettaminen
- Kehupenkki: Oppilaat osallistuvat toisten oppilaiden myönteisten arvioiden kohteeksi. Kehut kirjataan ylös.
- Jokainen oppilas nähdään luovuttamattoman arvokkaana Jumalan luomana yksilönä. Oppilaalle myös osoitetaan ehdotonta hyväksyntää ilmein, elein, sanoin kaikissa kouluelämän tilanteissa
- Ihmisarvon tunnustaminen ja lähimmäisyyden kokeminen ulotetaan myös koulun ja Suomen rajojen ulkopuolelle. Osallistumme humanitaarista apua antaviin kansainvälistä diakoniaa ja kehitysyhteistyötä toteuttaviin projekteihin, kansalaisjärjestöjen ja evankelisluterilaisen kirkon kansallisiin ja kansainvälisiin hyväntekeväisyysprojekteihin
- Kuopion kristillistä yhtenäiskoulua ylläpitävä yhdistys ylläpitää myös kristillistä päiväkotia, mikä mahdollistaa turvallisen ja yhtenäisen kasvupolun päiväkodista yläkoulun päätökseen. Tiedonsiirto päiväkodista kouluun siirtyvien lasten osalta on mutkatonta. Opettajat ja päiväkodista siirtyvät lapset ovat jo entuudestaan toisille tuttuja
- Koulun henkilökunta opettelee tuntemaan koulumme kaikki oppilaat nimeltä.
- Koko henkilökunta esitellään oppilaille.
- Luokkaan tulevat uudet oppilaat toivotetaan erityisen tervetulleiksi
- Pyrimme tutustumaan kunkin oppilaan tärkeään lähipiiriin (huoltajat/vanhemmat, perhe, seurakunta, kotimaa) ja rakentamaan oppilaiden keskuudessa arvostavaa ja kunnioittavaa suhtautumista toistensa erilaisiin taustoihin.
- Huoltajilla on mahdollisuus tuoda omaa erikoisosaamistaan koulun arkeen ja kerhotoimintaan.
- Oppilaat ja huoltajat/vanhemmat voivat osallistua koulun organisoimaan varainkeruuseen.
- Koulun teemapäiviin osallistuvat oppilaiden lisäksi kaikki henkilökuntaan kuuluvat (siivoojat, keittiöväki, koulusihteeri, aamu- ja iltapäivätyöntekijät, koulunkäynninohjaajat, opettajat).
- Koko koulua koskevia ja luokkakohtaisia vanhempainiltoja järjestetään usein.
- Kouluyhteisössä käydään säännöllisesti keskustelua koulun arvopohjan ja toiminnan välisestä yhteydestä.
- Oppilaat ja huoltajat osallistuvat koulun sääntöjen ja rajojen laatimiseen, mikä helpottaa niihin

sitoutumista.

- Palvelevaa asennetta opetetaan omalla sitoutumisella työhön ja toimimalla joustavasti oppilaiden ja perheiden parhaaksi.
- Yhteisöllisyyteen kuuluvia terveitä auktoriteettisuhteita opetetaan tapakasvatuksen avulla (johtamistaidot, alaistaidot, oppilastaidot.)

b) Koulun viralliset säännöt sekä toiminta- ja käyttäytymismallit

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toimintaa ohjaavat lait, asetukset, opetussuunnitelma, johtosääntö ja järjestyssäännöt (LIITE 6). Lisäksi koulun arkeen liittyy koko joukko käytänteitä ja ohjeistuksia, jotka ovat lukuvuosisuunnitelmassa ja viikkotiedotteissa sekä erillisissä koulun käyttöön suunnitelluissa asiakirjoissa (LIITE 3: Kriisisuunnitelma, LIITE 4: Kriisisuunnitelma, LIITE 5: Oppilaan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä).

Koulutyötä koskevat säännöt ja ohjeistukset laaditaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä henkilökunnan, oppilaiden ja vanhempien kanssa. Yhdessä tehtyyn myös sitoudutaan yhdessä. Pyrimme näin edistämään tasa-arvoa, demokratiaa, vastuullista lähimmäisyyttä, kunnioitusta, luottamusta, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Sääntöjä, ohjeistuksia ja Perusopetuslain 36 § mukaisia työrauhaa turvaavia menettelyjä pohditaan yhdessä monesta eri näkökulmasta pyrkien samalla arvioimaan ja kehittämään maailmankatsomukseen perustuvia taitoja ja valmiuksia. Tavoitteena ja ihanteena on se, että kristillisen etiikan periaatteet, kuten ns. Kultainen sääntö ja Vuorisaarna soveltuvin osin, voisivat näkyä paitsi valmiiden sääntöjen ja ohjeistusten soveltamisessa myös niiden rakentumisprosessissa.

c) Juhlat, teemapäivät ja erilaiset tapahtumat

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu osallistuu mahdollisuuksien mukaan Kuopion kaupungin järjestämiin urheilu- ja kulttuuritapahtumiin sekä Opetushallituksen suositteliin teemaviikkoihin ja -tapahtumiin (mm. Kodin ja koulun päivä, Liikenneturvallisuusviikko, Tapakasvatusviikko).

Kirkkovuoden kiertoön liittyviä juhlia otamme huomioon erityisellä tavalla. Juhlistamme adventtiaikaa, joka päättyy perinteiseen joulujuhlaan. Pääsiäisenä ja muina kirkkovuoden juhlina järjestämme esimerkiksi pienimuotoisia oppilasesityksiä (esimerkiksi mikkelinpäivä, pyhäinpäivä, loppiainen, laskiainen, helatorstai ja helluntai). Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun oppilaat osallistuvat Neulamäen kirkossa pidettäviin koululaiskirkkoihin neljä kertaa vuodessa.

d) Dialoginen kasvatussuhde, kohtaamisen kulttuuri

Kristillinen maailmankatsomus tulee toimintakulttuurissa esille siinä, että kasvatuksen lähtökohtana on koulussamme dialoginen, kohtaava kasvatussuhde opettajan ja oppilaan välillä. Dialogisuus on enemmän kuin vuorovaikutusta. Siinä korostuu aito kohtaaminen, jossa jokainen voi kokea tulevansa nähdyksi, kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on. Dialogisuus toteutuu toisen kunnioittamisena, eläytyvänä ja empaattisena kuuntelemisena, oppilaiden tarpeiden huomioimisena, huolenpitona sekä hänen ainutlaatuisuutensa arvostamisena. Oppilaiden oppiainekohtaisesta oppimisesta, työskentelytaidoista sekä käytöstavoista laaditaan muun muassa arviointikeskusteluissa vuorovaikutuksessa oppilaan ja huoltajien kanssa tavoitteellinen suunnitelma, jossa otetaan huomioon kehityshaasteiden lisäksi myös oppilaan vahvuudet. Lisäksi oppilaan henkilökohtaisia ja vaikeitakin asioita on mahdollisuus purkaa kuraattoritapaamisissa, joihin oppilailla on mahdollisuus hakeutua aina tarvittaessa. Henkilökunnalle tarjotaan myös mahdollisuutta kehittyä kohtaamisen kulttuurissa osallistumalla kehityskeskusteluihin ja työnohjaukseen.

Koulun toimintakulttuuri korostaa aitoa kohtaamista, jossa jokainen voi kokea tulevansa nähdyksi, kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Vuorovaikutuksen kautta lapsi kasvaa vähitellen tietoiseksi omasta minuudestaan. Kohtaamisen kautta oppilasta autetaan tulemaan tietoiseksi omista tunteistaan, tarpeistaan ja suhtautumistavoistaan sekä ottamaan nämä asiat huomioon myös suhteessa toisiin.

Kasvatuksen lähtökohta koulussa on dialoginen, kohtaava kasvatussuhde opettajan ja oppilaan välillä. Dialogisuus toteutuu toisen kunnioittamisena, eläytyvänä kuuntelemisena, oppilaan tarpeiden huomioimisena, huolenpitona sekä hänen ainutlaatuisuutensa arvostamisena. Dialogisuudessa olennainen merkitys on kommunikaatio- ja tunneviestintätaidoilla, luottamuksella sekä henkilökohtaisen ajan antamisella oppilaalle. Tapoina luottamuksen saavuttamiseen ovat esimerkiksi kasvatettavan empaattinen kuuntelu, ystävällinen katsekontakti ja hymy sekä jakamaton huomio. Tavoitteena on, että oppilaan oma kokemus dialogisesta kasvatussuhteesta sisäistyy hänen omaksi asenteekseen muita ihmisiä ja itseään kohtaan.

Oppilaan omanarvontuntoa vahvistamalla tuetaan hänen vuorovaikutustaitojensa kehittymistä. Minuuden tukemisen välineinä koulussa käytetään erilaisia tunnetaitokasvatusohjelmia, itsearviointeja ja keskusteluja. Oppilaita kannustetaan kärsivällisyyteen toisiaan kohtaan, ristiriitojen sopimiseen, rehellisyyteen, kiitollisuuteen sekä toisten huomioimiseen. Arkipäivän tilanteissa ohjataan pyytämään ja antamaan anteeksi, puhumaan totta ja toimimaan oikeudenmukaisesti.

Dialogisuuden kautta pyritään luomaan vapaa, avoin, keskusteleva sekä oppilaan mielipidettä kunnioitava ilmapiiri. Tavoitteena on levollinen ja kannustava ilmapiiri, jossa jokaisella oppilaalla on tilaa oppi-

miseen omista lähtökohdista käsin. Toimintakulttuuri kannustaa osallisuuteen, ahkeruuteen ja vastuulliseen työskentelyyn sekä yhdessä oppimiseen. Samalla se pyrkii ehkäisemään suoritus- ja kilpailukeskeisyyttä.

Kohtaamisen kulttuurissa toteutuu myös yhteisöllinen oppiminen, jota on muun muassa eri-ikäisten oppilaiden yhteiset hankkeet, talkoopäivät, retket, tutustumiskäynnit, teemapäivät ja produktiot. Yhteisöllisyys tulee esille myös koulun yhteisissä juhlissa, ruokailuissa ja kummioppilastoiminnassa. Myös vanhemmille annetaan mahdollisuus toistensa kohtaamiseen ja aktiiviseen osallistumiseen koulun toimintaan.

Yhteisöllisyyteen kuuluu lähimmäisyys, sääntöjen ja rajojen kunnioittaminen, palveleva asenne sekä terveiden auktoriteettisuhteiden oppiminen, jolla tarkoitetaan oppilaan kunnioittavaa suhdetta kouluyhteisön aikuisiin. Kouluyhteisö on erinomainen oppimisympäristö näiden taitojen harjoitteluun. Ikätasolle soveltuvat pienet auttamistehtävät vastuuttavat ja osallistavat yhteisöllisyyteen.

e) Henkilökunnan koulutus

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunta osallistuu aktiivisesti erilaisten koulutusta järjestävien tahojen kuten Opetushallituksen, Kuopion kaupungin opetustoimen, Snellman-kesäyliopiston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Niilo Mäki Instituutin, Itä-Suomen yliopiston, Jyväskylän yliopiston ja Varhaiskasvatuspalvelun sekä Kristillisten Koulujen ja Päiväkotien liitto ry:n koulutuksiin.

Koulu on oppimiseen sitoutunut yhteisö. Henkilökuntaa kannustetaan jatkuvaan itsensä kehittämiseen ja ammatilliseen täydennyskoulutukseen (esimerkiksi lasten ja nuorten tunnetaito-ohjaajakoulutus). Ihmisenä ja opettajana kasvaminen on kehittyvän koulun tärkeä voimavara. Jokainen kouluyhteisön jäsen pyrkii kasvattamaan näyttämällä myönteistä esimerkkiä. Kun oppilas kokee tulevaisuutta kunnioitetuksi, hän saa myönteisen mallin omalle käyttäytymiselleen. Samalla tavoin kasvattaja antaa esimerkin mm. vastuun ottamisesta, asioiden selvittämisestä, oppimisesta ja omien virheiden käsittelystä sekä anteeksi pyytamisestä. Myös opettaja on oppija.

f) Koulun suhde paikallisseurakuntiin

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu tekee opetussuunnitelmansa ja oppimistavoitteidensa mukaisesti yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa (Kuopion evankelisluterilaiset seurakunnat, Kuopion ortodoksinen seurakunta, Kuopion katolinen seurakunta, Kuopion vapaaseurakunta, Kuopion helluntaiseurakunta, Kuopion metodistiseurakunta, Kuopion Koti-seurakunta, Kuopion Kulmakivi-

seurakunta). Kokoonnumme kerran lukuvuodessa pohtimaan erilaisia yhteistyön muotoja ja kehittämään yhteistyötä. Koulumme pitää yhteyttä myös kehitysyhteistyötä ja kansainvälistä diakoniaa tekeviin kansalaisjärjestöihin (Patmos-lähetysäätiön Operaatio Joulun Lapsi). Seurakuntien ja järjestöjen tulee koulussa vieraillessaan suhtautua kunnioittavasti kaikkiin kristillisiin tunnustusperinteisiin. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu tunnistaa koulun ja seurakunnan erilaiset roolit. Koululla ei pidetä seurakuntien tilaisuuksia eikä koulun kautta välity oppilaille kutsuja seurakunnallisiin tapahtumiin.

g) Kerhotoiminta

Koulupäivän päätyttyä järjestämme laadukasta ja monipuolista kerhotoimintaa, johon kaikilla koulumme oppilailla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua. Ilta- ja aamupäivätoimintaan on myös kaikilla alakoulun oppilaillamme mahdollisuus osallistua.

Kerhoissamme on mahdollista liikkua monipuolisesti, harjoittaa käden taitoja ja ilmaisutaitoa, tehdä terveellisiä välipaloja ja tutustua Kuopion kaupungin kulttuurikohteisiin. Luontotuntemusta voi opetella yhteistyössä Suomen luontoliiton kanssa pidettävässä kerhossa.

Kerhotoiminnalla pyrimme järjestämään oppilaille kokonaisvaltaisen koulupäivän. Tämä vähentää lasten yksinäisiä iltapäiviä, tarjoaa monipuolisen harrastusmahdollisuuden turvallisessa ympäristössä ja helpottaa näin perheiden arkea. Kokonaisvaltainen koulupäivä lisää yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta.

h) Sitoutuminen laadunkehitystyöhön

Kristillisestä arvopohjasta ja koulun toiminta-ajatuksesta seuraa sitoutuminen koulun toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Kristilliset koulut kehittävät toimintansa laatua sekä kansallisena että kansainvälisenä verkostona. Osaava-hankkeen myötä on luotu yhteinen laatukriteeristö ja mittarit, joiden avulla löydetään kehittämiskohteita, arvioidaan toiminnan laatua ja järjestetään tarvittavaa koulutusta www.kristillinenkoulu.fi

Koulumme oppilaat pitävät myös säännöllisesti yhteyttä muihin kristillisiin kouluihin Suomessa esimerkiksi yläkoululaisten vuosittaisen sähköturnauksen merkeissä.

Koulu kehittää myös kolmiportaisen tuen toimintamalleja ja käytäntöjä, joiden avulla pyritään löytämään entistä monipuolisempia ja joustavampia tapoja tukea erilaisia oppijoita niin oppimisen- ja koulunkäynnin vaikeuksissa kuin erityislahjakkuuksissa.

Koulun tehtävä on yleisen oppivelvollisuuden mukaisen yleissivistyksen antaminen. Koulu pyrkii auttamaan huoltajia/vanhempia lapsen kehityksen ja kasvatuksen sekä koulun opetuksellisten tavoitteiden ymmärtämisessä. Huoltajat/vanhemmat ovat ensisijaisesti vastuussa lastensa kasvatuksesta. Heillä on mahdollisuus osallistua koulun toiminnan kehittämiseen eri tavoin esimerkiksi palautekyselyjen ja vanhempainkeskustelujen kautta.

LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

12.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia.¹⁸⁶ Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri

---

186 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle¹⁸⁷.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielille varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

12.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa:

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miten taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit käytetään
  - miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin jakamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken.

---

¹⁸⁷ Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen
- mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt niillä vuosiluokilla, joilla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista.

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
  - mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
  - miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
  - mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
  - miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
  - mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määritellyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

12.5 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja on sijoitettu vuosiluokille 1-6 yhteensä 6 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokille 7-9 on osoitettu yhteensä viisi vuosiviikkotuntia taide- ja taitoaineiden valinnaisia opintoja. Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavia taide- ja taitoaineiden oppiaineita ja ne arvioidaan osana tätä opetusta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on sijoitettu vuosiluokilla 3- 6 seuraavasti:

- **Kuvataidetta** on yhteensä 7 vuosiviikkotuntia, joista 2 vuosiviikkotuntia on opetuksen järjestäjän sijoittamia taide -ja taitoaineiden valinnaisia tunteja.
- **Käsityötä** on yhteensä 6 vuosiviikkotuntia, joista 1 vuosiviikkotunti on opetuksen järjestäjän sijoittama taide -ja taitoaineiden valinnainen tunti.

- **Liikuntaa** on yhteensä 12 vuosiviikkotuntia, joista 3 on opetuksen järjestäjän sijoittamia taide -ja taitoaineiden valinnaisia tunteja.

Tarkempi vuosiluokkajako on nähtävissä koulumme tuntijaosta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisien oppiaineiden arviointi tapahtuu osana yhteisiä oppiaineita.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on sijoitettu vuosiluokilla 7-9 seuraavasti:

- **Kuvataidetta** on yhteensä 3 vuosiviikkotuntia, joista 1 vuosiviikkotunti on opetuksen järjestäjän sijoittama taide -ja taitoaineiden valinnainen tunti.
- **Käsityötä** on yhteensä 3 vuosiviikkotuntia, joista 1 vuosiviikkotunti on opetuksen järjestäjän sijoittama taide -ja taitoaineiden valinnainen tunti.
- **Liikuntaa** on yhteensä 10 vuosiviikkotuntia, joista 3 on opetuksen järjestäjän sijoittamia taide -ja taitoaineiden valinnaisia tunteja.

Tarkempi vuosiluokkajako on nähtävissä koulumme tuntijaosta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisien oppiaineiden arviointi tapahtuu osana yhteisiä oppiaineita.

Valinnaiset aineet

Valinnaiset aineet syventävät ja laajentavat oppilaan osaamista ja perustuvat suurimmaksi osaksi oppilaan omaan valintaan. Olemme käyttäneet osan valinnaisista aineista painotetun opetuksen järjestämiseen. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu oppimäärä on vuosiluokilla 1-9 yhteensä 14 vuosiviikkotuntia.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa valinnaiset aineet sijoittuvat seuraavasti:

- **uskontoa** yhteensä 3 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 4-6. Jako tapahtuu siten, että kullakin vuosiluokalla 4-6 opetetaan yhteensä 2 vuosiviikkotuntia uskontoa.
- **syventävää uskontoa** yhteensä 2 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 8-9 (kummallakin vuosiluokalla 1 vuosiviikkotunti)
- **oppilaan omavalintaista valinnaisainetta** 8 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 8-9 (kummallakin vuosiluokalla 4 tuntia valinnaista oppiainetta). Oppilaat valitsevat kaksi valinnaisainetta koulun tarjoamista valinnaisista oppiaineista, joiden laajuus on kaksi vuosiviikkotuntia.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa voi valinnaisena oppiaineena opiskella espanjan kieltä A2- tai B2-oppimäärän mukaan.

A2-oppimäärän mukaisena kieltä opiskellaan neljänneltä vuosiluokalta alkaen kaksi tuntia viikossa. Vuosiluokilla 4-7 espanjan kielen tunnit lisätään sitä opiskelevien oppilaiden tuntikehykseen. Vuosiluokilla 8-9 oppilas voi oman valintansa mukaan sisällyttää espanjan tunnit yhdeksi valinnaisaineeksi tai valita espanjan rinnalle kaksi muuta valinnaisainetta, jos se lukujärjestysteknisesti on mahdollista.

B2-oppimäärän mukaisesti kieltä opiskellaan 8. ja 9. vuosiluokalla yhteensä neljä vuosiviikkotuntia. B2-oppimäärän mukaisena opiskeltaessa espanja on toinen oppilaan valinnaisaineista.

Espanjan kielen tavoitteita, sisältöjä ja arviointia Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa käsitellään tarkemmin vuosiluokkien 3-6 (luku 14) ja 7-9 (luku 15) vieraiden kielten opiskelua käsittelevissä alaluvuissa.

Valinnaiset aineet:

Musiikki

Musiikin valinnaiset sisällöt näyttäytyvät koulussamme musiikin taitojen syventämisenä soittamisen ja laulamisen kautta. Oppilaita rohkaistaan kokeilemaan uusia soittimia ja jo opittuja taitoja kehitetään edelleen. Bändisoittaminen ja muu yhteismusisointi on valinnaisen musiikin opiskelun keskiössä. Lisäksi musiikkitekniologia on tärkeä osa syventävää musiikin opiskelua ja tämä näyttäytyy erilaisten sovellusten (esim. GarageBand) hyödyntämisenä.

Valinnaisen musiikin ohjelmistossa hyödynnetään opettajan ja oppilaiden valitsemaa musiikkia ja tarkoituksena on, että osaa ohjelmistosta hyödynnetään koulun yhteisissä juhlissa. Oppimisympäristönä on pääasiassa koulun oma musiikkiluokka, mutta muitakin tiloja voidaan hyödyntää esimerkiksi digitaalisen musiikin teossa.

Syventävä uskonto

Oppimisympäristö ja työtavat, ohjaus, eriyttäminen sekä tuen järjestelyt tämän valinnaiskurssin osalta ovat samat kuin kaikille yhteisen uskonnon opetuksessa. Kurssin hyväksytyt suorittaminen edellyttää annettujen tehtävien suorittamista.

Kurssin arviointi: hyväksytyt/hylätty

Kristillinen etiikka

Tämä kurssi syventää kaikille yhteisen uskonnon S3 Hyvä elämä -sisältöalueen kysymyksiä ja pohdintoja. Siinä käsitellään kristillisen maailmankuvan ja etiikan soveltamista elämää ja yhteiskuntaa positiivisesti muuttaviksi toimenpiteiksi. Kurssin tärkeimmät tavoitteet ovat:

1. ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista
2. ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä moninaisuus
3. ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista
4. auttaa oppilasta löytämään uusia ja itselleen relevantteja näkökulmia Raamatun ajan tapahtumiin, henkilöihin ja sisältöihin
5. ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä
6. harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja uskonnollisista teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenomaisia käsitteitä käyttäen
7. rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin
8. ohjata oppilasta näkemään kristillisen etiikan soveltamisen mahdollisuuksia
9. ohjata oppilasta pohtimaan eettisesti perusteltujen tekojen konkreettisia seurauksia niin yksilön kuin yhteisön kannalta.
10. ohjata oppilasta tarkastelemaan auttamistyön vaikuttavuutta ja merkitystä niin sen toteuttajille kuin vastaanottajille

11.rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Sisällöt:

- Vanhan ja Uuden testamentin kertomukset
- kristillisen maailmankatsomuksen peruslähtökohdat
- vastaukset ihmisen pohtimiin elämän suuriin kysymyksiin erilaisten maailmankatsomusten näkökulmasta
- Raamatun tekstien tulkinnan erilaiset päälinjat ja niiden taustalla olevat maailmankatsomukset.

VALINNAINEN KOTITALOUS VUOSILUOKILLA 8-9

Kotitalous laajentaa ja syventää perusopetuksessa saatuja tietoja ja taitoja niin, että oppilas selviää tulevaisuudessa arjen hallinnasta. Kehitetään yhteistyövalmiuksia, luovuutta ja mielikuvitusta, tiedonhankintataitoja sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa.

Kotitalouden opetus perustuu käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muutuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Kotitalouden valinnaisella kurssilla huomioidaan kansallinen ja kansainvälinen ruoka- ja tapakulttuuri, kalenterivuoden mukaiset juhlat ja juhlien järjestäminen sekä erilaiset ruokailutilanteet (esim. kattaminen, noutopöytä). Kurssilla opitaan myös kulutuksen ympäristövaikutuksista.

VALINNAINEN KOTITALOUS: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas suunnittelee työskentelyään itsenäisesti ja 	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelmallinen työskentely asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi 	L3

<p>omatoimisesti sekä yksin että ryhmässä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hän asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. • Oppilas vahvistaa taitojaan ajankäytön arvioinnissa ja hallinnassa. • Oppilas kehittyy itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteiden saavuttamisen ja oman työskentelyn itsearviointi 	
<p>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas vahvistaa taitojaan ja tietojään ruoanvalmistuksen- ja leivonnassa työmenetelmissä ja välineissä sekä asumiseen ja yhdessä elämiseen ja puhtaanapitoon liittyvissä keskeisissä taidoissa. • Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja hän osaa havainnoida ja ottaa huomioon myös ravintoon ja asumiseen liittyvät esteettiset näkökulmat. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavallisimpien työmenetelmien kertaaminen ja syventäminen ruoan valmistuksessa, leivonnassa ja kodinhoidossa • Esteettinen näkökulma mm. pöydän kattamisessa, leivonnaisten koristelussa ja tarjoiltavien ruokien esille laittamisessa 	L2, L3
<p>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ateroita myös taloudelliset ja ekologiset seikat huomioiden. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raaka-aineiden, materiaalien, työvälineiden ja laitteiden tarkoituksenmukainen käyttö ja valinta hyvinvoinnin ja kestävän kulutuksen kannalta • Tieto- ja viestintäteknologian käyttö 	L3, L4, L5, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas pohtii omia valintojaan ruokasuositusten ja ruokaturvallisuuden näkökulmasta ja osaa perustella niitä. • Oppilas kehittää myös asumisen taitojaan sekä asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuttaan. 		
<p>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjaantuu tulkitsemaan, ymmärtämään ja noudattamaan ruoanvalmistus- ja leivontaohjeita, puhtaanapitoon ja tekstiilihuoltoon liittyviä ohjeita sekä erilaisia asumiseen ja kotitalouteen liittyvien välineiden ja laitteiden käyttöön liittyviä ohjeita. • Oppilas osaa suunnitella ja hallita näihin liittyvää ajankäyttöään. • Oppilas osaa itsenäisesti hallita työn etenemistä sekä ylläpitää järjestystä työskentelyn ja tehtävien aikana 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annettujen ohjeiden mukaan toimiminen, järjestelmällinen työskentely ja ajankäyttö 	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas työskentelee asianmukaisesti, huomioiden ruokaturvallisuuden ja syventäen tietoaan ruokaketjusta ja elintarviketuntemuksestaan. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hygieeninen ja turvallinen työskentely • Ajan, kustannusten tai energiankäytön huomioinen • Oikeat työasennot ja ergonomia 	<p>L3, L5, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas toimii hygieeniset ja turvalliset työskentelytavat huomioiden ja ottaa huomioon myös taloudelliset ja ekologiset sekä eettiset näkökohdat työskentelyssään ja valinnoissaan. • Oppilas havaitsee ja huomioi myös tasapuolisen voimavarojen käytön ja vastuunoton perheen yhteisessä arjessa. • Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota hyvään työergonomiaan. 		
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
<p>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas toimii ryhmässä rakentavasti ja vastuuntuntoisesti. Hän syventää vuorovaikutustaitojaan erilaisissa yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa. • Oppilas saa itsetuntoa vahvistavia osaamisen ja onnistumisen kokemuksia ja tunnistaa omia vahvuuksiaan sekä näkee realistisesti myös omia kehittymistarpeitaan. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakentava ja toisia kuunteleva keskustelu • Argumentointi, omien mielipiteiden esittäminen ja perustelemine suunnittelussa ja työskenneltäessä 	L1, L2, L6, L7
<p>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa työskennellä sekä itsenäisesti että osana ryhmää. • Oppilas kykenee itsenäisesti tasapuoliseen työnjakoon ja sen yhdessä 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kodin arkirutiinien tunnistaminen, asumistaidot • Suomalainen ruokakulttuurin perinteitä ja muutoksia • Vuotuiset juhlat • Paikalliset erityispiirteet, maakuntaruokat 	L2, L3

<p>suunnittelemiseen ja sopimiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa suunnitella ajankäyttöään myös ryhmän jäsenenä ja sopia vastuullisesti tehtävien jaosta sekä osallistua rakentavasti yhteiseen päätöksentekoon. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erityis- ja elämäntaparuoakavaliot • Eurooppalainen ruoka- ja tapakulttuuri: aterioiden suunnittelu, toteutus 	
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää vuorovaikutustaitojaan ja osaa huomioida hyvien tapojen merkityksen ihmisten välisessä kanssakäymisessä. • Oppilas osaa havainnoida ja arvioida oman käytöksensä merkitystä osana ryhmän toimintaa. • Syvennetään ruokailutilanteisiin liittyviä hyviä käytöstapoja. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotitaloustöiden tekeminen yksin ja erilaisissa kokoonpanoissa työtehtäviä tasapuolisesti jakaen • Rakentava neuvottelu ja sopiminen 	<p>L3, L6, L7</p>
<p>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas soveltaa kotitalouden tietojaan ja taitojaan eri ympäristöissä kuten esimerkiksi koulun monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa tai soveltavissa kotitehtävissä. • Oppilas osaa rohkeasti käyttää luovuuttaan ja soveltaa erilaisia reseptejä tilanteeseen sopivaksi. • Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä asianmukaisesti. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman käytöksen vaikutus yhteistyöhön ja työilmapiiriin • Hyvien tapojen mukaan toimiminen ja toisten huomioon ottaminen 	<p>L2, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas hahmottaa erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden merkitystä arjessa 		
Tiedonhallintataidot		
<p>T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää taitojaan kotitaloustunneilla resurssien taloudellista käytöstä ja osaa kiinnittää huomiota kotitalouden rahankäytön suunnitelmallisuuteen ja kustannustietoisuuteen. • Oppilas ymmärtää kotitalouden vastuullisuuden myös ympäristön ja kestävä kehityksen kannalta kaikissa arjen valinnoissa, hän toimii esimerkiksi kierrätyksen ja jätteiden lajittelun periaatteiden mukaisesti. • Oppilas osaa soveltaa näitä periaatteita omassa arjen päätöksenteossa ja toiminnassa. • Oppilas kiinnittää huomiota myös median ja vertaisryhmien vaikutuksiin omissa kulutusvalinnoissaan. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotitalouden monialaiset sisältöalueet • Tiedon hankkiminen eri lähteistä, lähdekritiikki 	L1, L4
<p>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeiden lukeminen, tulkinta ja arviointi • Tyypillisten kotitalouden merkkien ja symbolien lukeminen ja tulkitseminen arjen ilmiöiden yhteydessä 	L4

<p>T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotitalouden käsitteiden, tietojen ja taitojen käyttö ja soveltaminen eri ympäristöissä sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa • Erilaiset kotitalouden palvelut ja niiden merkitys <p>ja mahdollisuudet arkielämässä</p>	<p>L1</p>
<p>T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulutustavat • Kodin jätteiden peruslajittelu • Mm. mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana laajempaa kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa 	<p>L1, L7</p>

VALINNAINEN KOTITALOUS: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas suunnittelee työskentelyään itsenäisesti ja omatoimisesti sekä yksin että ryhmässä. Hän asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. • Oppilas vahvistaa taitojaan ajankäytön arvioinnissa ja hallinnassa. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteiden asettaminen ja suunnitelmallinen työskentely niiden saavuttamiseksi • Oman osaamisen tunnistaminen itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen avulla 	<p>L3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas kehittyy itsearviointin ja vertaispalautteen antamisessa. 		
<p>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas vahvistaa taitojaan ja tietojään ruoanvalmistuksen- ja leivonnän työmenetelmissä ja välineissä sekä asumiseen ja yhdessä elämiseen ja puhtaanapitoon liittyvissä keskeisissä taidoissa. • Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja hän osaa havainnoida ja ottaa huomioon myös ravintoon ja asumiseen liittyvät esteettiset näkökulmat. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruoanvalmistus- ja leivontataitojen harjoittelu ja syventäminen: vaativimmat ateriakokonaisuudet ja leivonnaiset, suunnittelu ja toteutus • Erialaisten työmenetelmien käyttäminen ruoan valmistuksessa, leivonnassa ja kodinhoidossa • Esteettisyys ja luovuus kotitalouden eri osa-alueilla 	<p>L2, L3</p>
<p>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä aterioita myös taloudelliset ja ekologiset seikat huomioiden. • Oppilas pohtii omia valintojaan ruokasuositusten ja ruokaturvallisuuden näkökulmasta ja osaa perustella niitä. • Oppilas kehittää myös asumisen taitojaan sekä 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raaka-aineiden, materiaalien, työvälineiden ja laitteiden tarkoituksenmukainen käyttö ja valinta hyvinvoinnin ja kestävän kulutuksen mukaisesti • Tieto- ja viestintäteknologian käyttö 	<p>L3, L4, L5, L7</p>

<p>asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuttaan.</p>		
<p>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjaantuu tulkitsemaan, ymmärtämään ja noudattamaan ruoanvalmistus- ja leivontaohjeita, puhtaanapitoon ja tekstiilihuoltoon liittyviä ohjeita sekä erilaisia asumiseen ja kotitalouteen liittyvien välineiden ja laitteiden käyttöön liittyviä ohjeita. • Oppilas osaa suunnitella ja hallita näihin liittyvää ajankäyttöään. • Oppilas osaa itsenäisesti hallita työn etenemistä sekä ylläpitää järjestystä työskentelyn ja tehtävien aikana. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annettujen ohjeiden mukaan toimiminen, järjestelmällinen työskentely ja ajankäyttö 	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas työskentelee asianmukaisesti, huomioiden ruokaturvallisuuden ja syventäen tietojaan ruokaketjusta ja elintarviketuntemuksestaan. • Oppilas toimii hygieeniset ja turvalliset työskentelytavat huomioiden ja ottaa huomioon myös taloudelliset ja ekologiset sekä eettiset näkökohdat työskentelyssään ja valinnoissaan. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja hygieeninen työskentely • Kustannusten, ajan ja energiankäytön huomioinen • Oikeat työasennot ja ergonomia 	<p>L3, L5, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas havaitsee ja huomioida myös tasapuolisen voimavarojen käytön ja vastuunoton perheen yhteisessä arjessa. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota hyvään työergonomiaan. 		
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
<p>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas toimii ryhmässä rakentavasti ja vastuuntuntoisesti. Hän syventää vuorovaikutustaitojaan erilaisissa yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa. • Oppilas saa itsetuntoa vahvistavia osaamisen ja onnistumisen kokemuksia ja tunnistaa omia vahvuuksiaan sekä näkee realistisesti myös omia kehittymistarpeitaan. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistuva, rakentava ja toisia kuunteleva keskustelu • Toisten mielipiteiden ottaminen huomioon <p>ja niiden käyttäminen oman argumentoinnin tukena</p> <p>suunnittelu- ja työtilanteissa</p>	L1, L2, L6, L7
<p>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa työskennellä sekä itsenäisesti että osana ryhmää. • Oppilas kykenee itsenäisesti tasapuoliseen työnjakoon ja sen yhdessä suunnittelemiseen ja sopimiseen. • Oppilas osaa suunnitella ajankäyttöään myös ryhmän jäsenenä ja sopia vastuullisesti tehtävien jaosta 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset ruokailutilanteet, mm. juhlien järjestäminen, noutopöytä • Hyvät tavat juhla- ja tapakulttuurissa • Kaukomaiden ruoka- ja tapakulttuuri: aterioiden suunnittelu ja toteutus • Asumistaidot: omaa kotia suunnittelemassa ja hoitamassa 	L2, L3

<p>sekä osallistua rakentavasti yhteiseen päätöksentekoon.</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää vuorovaikutustaitojaan ja osaa huomioida hyvien tapojen merkityksen ihmisten välisessä kanssakäymisessä. • Oppilas osaa havainnoida ja arvioida oman käytöksensä merkitystä osana ryhmän toimintaa. • Syvennetään ruokailutilanteisiin liittyviä hyviä käytöstapoja. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotitaloustöiden tekeminen yksin ja erilaisissa kokoonpanoissa työtehtäviä tasapuolisesti jakaen • Rakentava neuvottelu, sopiminen ja yhteinen päätöksenteko 	<p>L3, L6, L7</p>
<p>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas soveltaa kotitalouden tietojaan ja taitojaan eri ympäristöissä kuten esimerkiksi koulun monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa tai soveltavissa kotitehtävissä. • Oppilas osaa rohkeasti käyttää luovuuttaan ja soveltaa erilaisia reseptejä tilanteeseen sopivaksi. • Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä asianmukaisesti. • Oppilas hahmottaa erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden merkitystä arjessa. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman käytöksen vaikutus yhteistyöhön ja työilmapiiriin • Hyvien käytöstapojen mukaan toimiminen ja toisten huomioon ottaminen 	<p>L2, L6, L7</p>
Tiedonhallintataidot		

<p>T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää taitojaan kotitaloustunneilla resurssien taloudellista käytöstä ja osaa kiinnittää huomiota kotitalouden rahankäytön suunnitelmallisuuteen ja kustannustietoisuuteen. • Oppilas ymmärtää kotitalouden vastuullisuuden myös ympäristön ja kestävän kehityksen kannalta kaikissa arjen valinnoissa, hän toimii esimerkiksi kierrätyksen ja jätteiden lajittelun periaatteiden mukaisesti. • Oppilas osaa soveltaa näitä periaatteita omassa arjen päätöksenteossa ja toiminnassa. • Oppilas kiinnittää huomiota myös median ja vertaisryhmien vaikutuksiin omissa kulutusvalinnoissaan. 	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotitalouden monialaiset sisältöalueet • Tiedon hankkiminen eri lähteistä, lähdekritiikki 	<p>L1, L4</p>
<p>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten kotitalouden toimintaohjeiden lukeminen, tulkinta ja käyttö • Tyypillisten kotitalouden merkkien ja symbolien nimeäminen ja tulkitseminen arjen ilmiöiden yhteydessä 	<p>L4</p>
<p>T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ongelmanratkaisu ja luovuus erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä 	<p>L1</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kotitalouden käsitteiden, tietojen ja taitojen käyttö ja soveltaminen eri ympäristöissä sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa • Erilaiset kotitalouden palvelut ja niiden merkitys <p>ja mahdollisuudet arkielämässä</p>	
<p>T13 ohjata oppilasta kestäväään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotitalouksien rahankäyttö • Kodin jätteiden peruslajittelusta huolehtiminen • Mm. mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana laajempaa kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa 	<p>L1, L7</p>

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi,

pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Päättöarvioinnin kriteerejä käytetään oppilaan arvioinnissa, kun hänen kotitalouden opintonsa yhteisenä oppiaineena päättyvät: joko 7. vuosiluokalla tai 9. vuosiluokalla, jos oppilas on valinnut kotitalouden taide- ja taitoaineiden valinnaisiksi tunneiksi.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Käytännön toimintataidot			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään	S1, S2, S3	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.

oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin			Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot			
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä- sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3		Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja	S1, S2, S3	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden

arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä		käyttö ja jäsenyminen	merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

VALINNAINEN LIIKUNTA VUOSILUOKILLA 8-9

Valinnaisen liikunnan tehtävä

Liikunnan tehtävänä on tuoda fyysistä aktiivisuutta koulupäivään. Tärkeänä tehtävänä on vahvistaa osallisuutta. Liikunnantunneilla koetaan liikunnan iloa ja saadaan positiivisia kokemuksia kehollisuudesta. Liikunnallisten yhteisten hetkien kokeminen vahvistavat oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Valinnainen liikunta tukee osaltaan oppilaiden kasvamista liikkumaan ja liikunnan avulla. Valinnainen liikunta tarjoaa mahdollisuuksia leikkimieliseen kisailuun ja rentoutumiseen. Oppitunneilla kiinnitetään huomiota yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Sisältöjä valittaessa valitaan liikuntamuotoja oppilaiden mielenkiinnonkohteiden ja harrastuneisuuden mukaan. Tavoitteena on vahvistaa itsetuntoa ja myönteistä minäkuvaa. Kiinnitämme huomiota oppilaiden osallistamiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen. Tavoitteena on kehittää monipuolisesti erilaisten välineiden käsittelytaitoja tutuissa ja uusissa liikuntamuodoissa, peleissä ja leikeissä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ja turvallisesti erilaisissa ympäristöissä eri vuodenaikoina. Koulun ympäristö tarjoaa loistavat mahdollisuudet monipuoliseen liikkumiseen. Oppitunneilla hyödynnetään Kuopion kaupungin liikuntapaikkoja sekä muita läheisiä liikuntaympäristöjä. Neulamäen luontopolut ja luonnonsuojelualueet antavat hyvän mahdollisuuden retkeilyyn ja suunnistukseen, samoin kuin talvella erilaisiin hiihtoretkiin. Yhteistyötä ylläpidetään kuopiolaisten urheiluseurojen kanssa. Osallistumme vuosittain järjestettävään Ice Marathoniin, jossa luistellaan matkaa luonnon jäällä. Keväällä käymme laskettelemassa lähellä sijaitsevassa Kasurilan laskettelukeskuksessa. Oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Liikuntapaikoille siirtymisessä otetaan huomioon oppilaiden turvallisuus. Liikunnan työtapojen valinnoissa korostuu yhteistoiminnallisuus ja mahdollisuudet vuorovaikutukseen.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Liikuntatunneille luodaan kannustava ja positiivinen ilmapiiri. Oppilaita ohjataan luomaan hyvää ryhmähenkeä. Oppilaita kannustetaan toimimaan erilaisissa ryhmissä erilaisissa liikuntamuodoissa sekä paikoissa ja tilanteissa. Oppimistilanteita havainnoidaan ja tuetaan oppilasta hänen tarpeidensa mukaan. Henkilökohtainen huomiointi ja kannustus ovat tärkeitä.

Arviointi

Arvioidaan oppilaan työskentelyä ja asennoitumista liikuntatuntien aikana. Arvioidaan ryhmätyöskentelytaitoja ja osallistumista kannustavan ilmapiirin luomiseen. Palautetta annetaan säännöllisesti oppituntien aikana ja myös kahdenkeskisessä arviointikeskustelussa. Oppilaan itsearvio on tärkeää. Käytämme monipuolisia itsearviointimenetelmiä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi liikuntapäiväkirjoja.

Valinnaisen liikunnan opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 8 ja 9

VALINNAINEN LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>S1 FYYSINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • fyysinen aktiivisuus • havainto- ja ratkaisuntekötaitojen kehittäminen • tasapaino- ja liikuntataitojen kehittäminen • uimataito ja vesipelastustaito • monipuoliset liikuntatehtävät, pelit ja leikit 		
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on aktivoida oppilas liikkumaan ja löytämään liikunta osaksi terveellistä elämäntapaa. • Oppilas motivoituu yrittämään parhaansa ja kokeilemaan eri liikuntalajeja monipuolisesti. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kehitystasolle sopivia tehtäviä, jotka mahdollistavat onnistumisen kokemukset • Onnistumisen kokemusten myötä aktiivisuuteen ja harjoitteluun innostavaa toimintaa • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot • Syvennetään, monipuolistetaan ja rohkaistaan erilaisten liikuntalajien (myös vieraampien lajien) kautta lisäämään fyysistä aktiivisuutta 	<p>L1, L3</p>
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää sekä ylläpitää havaintomotorisia taitoja ja havaintokykyä. • Oppilas huomioi liikkueessaan muun ryhmän ja tekee järkeviä 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät • Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • Suunnistuksessa kartanlukutaidon harjoittaminen: yleisimpien karttamerkkien ymmärtäminen ja kartan suuntaamisen harjoittelu, reitinvalinta maastossa sekä ennakoiva kartanluku, koulun lähimaastossa sekä kaupunkialueella liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen 	<p>L1, L3, L4</p>

<p>ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas kehittää havainnointikykyään 	<ul style="list-style-type: none"> • Pallopeleissä monipuolisten sisältöjen, vaihtelevien ympäristöjen ja erilaisten välineiden käyttäminen sekä pelikäsitystä harjaannuttavat tehtävät, pienpelit ja viitepelit • Tanssissa ja musiikkiliikunnassa kehon hahmotusta harjaannuttavat tehtävät ja yleisimmät paritanssit sekä niiden perusaskeleet • Voimistelussa kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat • Syvennetään ja sovelletaan havaintomotorisia taitoja 	
<p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä. • Oppilas kehittää liikkumistaitojaan vaativammissakin ympäristöissä. • Oppilas saa valmiuksia liikunnallista elämäntapaa varten. <p>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Perusliikuntataidot: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • Voimistelussa pyörimisliikkeet eteen ja taakse, tasapainoliikkeet eri välineillä ja telineillä sekä hyppääminen eri tavoin; voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa, telineradat • Musiikkiliikunnassa erilaiset käynnit, hypyt, hyppelyt ja askelsarjat sekä niiden yhdistelmät tanssin elementtejä hyödyntäen • Luistelussa ja jääpeleissä peruluistelutaitojen harjaannuttaminen: liukuminen, pysähtyminen ja kaarreluistelu • Hiihdossa perinteisen ja vapaan tyylin harjoittelussa liukumista ja tasapainoa harjaannuttavat tehtävät. • Circuit-harjoittelussa erilaiset rytmisissä hyppimistä, juoksemista, loikkaamista, hyppelemistä ja 	L3

<p>välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti. • Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan niin, että käsittely on tarkoituksenmukaista ja turvallista. Taitoa välineenkäsittelyssä harjoitellaan säännöllisesti. 	<p>kinkkaamista harjaannuttavat tehtävät –</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamppailulajeista koulupaini • Parkourissa erilaiset juoksemista, loikkimista, hyppimistä ja kiipeilemistä harjaannuttavat tehtävät • Palloilulajeissa kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • Esimerkkejä eri pallopelien tekniikoista välineiden käsittelyyn: <p>- Jalkapallossa pallon kuljettaminen, syöttäminen ja syötön vastaanottaminen eri tavoin, rajaheitto sekä pukkaaminen, laukaisu</p> <p>- Koripallossa yhden käden perusheitto, lay up ja syöttäminen eri tavoin</p> <p>- Lentopallossa sormi- ja hihalyöntien tekniikat sekä ala-aloitus</p> <p>- Pesäpallossa pallon heittäminen ja kiinniottaminen, peruslyönti ja pystynäpätys sekä syöttäminen</p> <p>- Salibandyssä pallon hallittu kuljetus, syöttäminen ja erilaiset laukaisutekniikat</p> <p>- Sulkapallossa mailaote ja peruslyöntitekniikat sekä syöttäminen</p> <p>- Ultimatussa ja frisbeegolfissa erilaiset heitto- ja kiinniottotekniikat</p> <p>- Muiden pallopelien, esimerkiksi viitepelien, tekniikat</p>	
--	---	--

<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena saavuttaa, ylläpitää ja kehittää edelleen fyysisiä kunto-ominaisuuksia. • Oppilas motivoituu arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Myönteistä minäkäsitystä tuetaan kannustaen oppilasta etenemään realistisin tavoittein positiivisessa hengessä. • Oppilasta kannustetaan kehonhuoltoon ja ylläpitämään sekä kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • VOIMA: Oman kehon kannattelua vaativat tehtävät ja lihaskuntoliikkeet ja vastusta lisäävien välineiden käyttö (kuntopallo, kevyet lisäpainot, kuminauha) kuntopiireissä ja circuit-harjoittelussa • NOPEUS: Perusliikunnan, palloilun ja kamppailulajien reaktionopeutta, räjähtävää ja liikenopeutta kehittävät tehtävät (= juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyppyt, heitot, loikat ja kisailut) • KESTÄVYYS: Pallopelit (vauhtikestävyys) Perusliikunnan eripituiset kävely-, juoksu-, pyöräily-, luistelu- ja hiihtomatkat, uinti ja musiikkiliikunta (peruskestävyys, vauhtikestävyys, maksimikestävyys) Maastossa liikkuminen suunnistaen ja retkeillen (peruskestävyys) • LIKKUVUUS: Liikuntatuntien alku- ja loppuverryttelyt, monipuolinen venyttely ja erilaiset kehonhuoltomenetelmät • FYYSISEN TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI: Itsearviointia määräajoin Liikuntapäiväkirja 	<p>L3</p>
<p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä 	<p>L3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyvä uima- ja vesipelastustaito. • Oppilas kehittää uimataitoaan ja vesipelastustaitoaan. Opetus antaa koko elämän kannalta tärkeitä turvataitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Krooli- rinta ja selkäuinnin tekniikat • Syvyys- ja pituussukeltaminen • Turvallinen hyppääminen veteen • Pohjoismainen uintitesti • Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa hyödynnetään 	
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on turvallinen liikuntatunti sekä asiallinen käyttäytyminen liikuntapaikoilla. • Oppilas ottaa huomioon toiset liikkujat liikuntatunnilla sekä liikenteessä. Osallisuuden kokemus ja hyvä ryhmähenki kasvattavat yhteiseen huolenpitoon ja vastuuseen. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden oikeaoppinen ja turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	L3, L6, L7
<p>S2 SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ryhmätehtävät • sääntöleikit- ja pelit • reilupeli • toisen auttaminen ja kannustaminen 		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunteilmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Toisen huomioimista, auttamista ja avustamista kehittävät pari- ja ryhmätehtävät, leikit, harjoitukset ja pelit 	L2, L3, L6, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. • Oppilaat tekevät yhteistyötä ja kokevat liikunnan iloa erilaisissa ryhmissä toimiessaan. • Opitaan vastuullista ryhmäjäsenyyttä ja vastuunkantoa toisista sekä yhteisen tavoitteen saavuttamisesta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisissa erilaisissa liikuntatilanteissa toimiminen 	
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesäätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja säännöistä • Vuosittaisen valinnaisen liikunnan lajiohjelman vaikuttaminen 	L2, L6, L7
<p>S3 PSYKKINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • lajitutustumiset • positiivisuus ja ilo • yhteisöllisyys ja vastuunotto 		
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyyttä ja ponnistelua sekä vastuunottoa vaativat, yksin ja yhdessä tehtävät harjoitukset ja tehtävät • Liikuntapäiväkirjan kautta oman toiminnan ja itsenäisen työskentelyn 	L1, L2, L3

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesäätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 	<p>seuranta ja vaikutukset omaan oppimiseen ja fyysiseen aktiivisuuteen</p>	
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla liikunnan iloa ja saada myönteistä minäkäsitystä tukevia liikunnallisia kokemuksia. • Koetaan ja opitaan liikuntatilanteissa positiivista ryhmähenkeä ja yhteenkuuluvuutta. Rohkaistaan oppilaita kannustamaan toisia ja luomaan hyvää mieltä ympärille liikuntatunneilla. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat • Paikallisten liikuntaseurojen kanssa tehtävä yhteistyö ja tutustuminen vieraampiinkin liikuntalajeihin 	<p>L1, L2</p>
<p>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tukea liikunnallista elämäntapaa. • Oppilas oppii taitoja ja omaksuu tietoja, jotka motivoivat ylläpitämään liikunnallista elämäntapaa. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle sekä tutustuminen harjoittelun periaatteisiin sekä vaikutuksiin oman terveellisen ja aktiivisen toimintakyvyn ylläpitämiseen 	

<p>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilaita harrastamaan liikuntaa ja löytämään uusia liikuntamuotoja. • Oppilas löytää uusia tapoja liikkua. Oppilas kokeilee omakohtaisesti erilaisia ja uusia liikuntamuotoja. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan harrastusmahdollisuuksista Kuopiossa ja toimintavoista eri liikuntamuodoissa • Kerho - ja välituntiliikuttajatoimintaan perehtyminen ja kannustaminen • Yhteistyö kuopiolaisten liikuntaseurojen kanssa tutustuen heidän järjestämäänsä toimintaan 	
--	---	--

VALINNAINEN LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>S1 FYYSINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • fyysinen aktiivisuus • havainto- ja ratkaisuntekötaitojen kehittäminen • tasapaino- ja liikuntataitojen kehittäminen • uimataito ja vesipelastustaito • monipuoliset liikuntatehtävät, pelit ja leikit 		
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on aktivoida oppilas liikkumaan ja löytämään 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kehitystasolle sopivia tehtäviä, jotka mahdollistavat onnistumisen kokemukset • Onnistumisen kokemusten myötä aktiivisuuteen ja harjoitteluun innostavaa toimintaa 	L1, L3

<p>liikunta osaksi terveellistä elämäntapaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas motivoituu yrittämään parhaansa ja kokeilemaan eri liikuntalajeja monipuolisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot • Syvennetään, monipuolistetaan ja rohkaistaan erilaisten liikuntalajien (myös vieraampien lajien) kautta lisäämään fyysistä aktiivisuutta 	
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää sekä ylläpitää havaintomotorisia taitoja ja havaintokykyä. • Oppilas huomioi liikkessaan muun ryhmän ja tekee järkeviä ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa • Oppilas kehittää havainnointikykyään 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät alkulämmittelyissä • Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • Suunnistuksessa kartanlukutaidon harjoittaminen, maastossa kuljetun matkan arvioiminen ja mittaaminen sekä kompassisuunnassa kulkeminen • Pallopeleissä monipuolisten sisältöjen, vaihtelevien ympäristöjen ja erilaisten välineiden käyttäminen sekä pelikäsitystä harjaannuttavat tehtävät, pienpelit ja viitepelit • Tanssissa ja musiikkiliikunnassa kehon hahmotusta harjaannuttavat tehtävät ja yleisimmät paritanssit sekä niiden perusaskeleet • Voimistelussa kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat • Syvennetään ja sovelletaan havaintomotorisia taitoja haastamalla ja kokeilemalla myös vaikeita havaintomotorisia tehtäviä 	L1, L3, L4
<p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina 	L3

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä. • Oppilas kehittää liikkumistaitojaan vaativammissakin ympäristöissä. • Oppilas saa valmiuksia liikunnallista elämäntapaa varten. <p>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti. • Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan niin, että käsittely on tarkoituksenmukaista ja turvallista. Taitoa välineenkäsittelyssä harjoitellaan säännöllisesti. Harjoitellaan välineenkäsittelyä ja hallintaa nopeutuvissa peleissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Perusliikuntataidot: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • Voimistelussa pyörimisliikkeet eteen ja taakse, tasapainoliikkeet eri välineillä ja telineillä sekä hyppääminen eri tavoin; voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa, telineradat • Musiikkiliikunnassa erilaiset käynnit, hyppyt, hyppelyt ja askelsarjat sekä niiden yhdistelmät tanssin elementtejä hyödyntäen • Luistelussa ja jääpeleissä perusluistelutaitojen harjaannuttaminen: liukuminen, pysähtyminen ja kaarreluistelu • Hiihdossa perinteisen ja vapaan tyylin harjoittelussa liukumista ja tasapainoa harjaannuttavat tehtävät. • Circuit-harjoittelussa erilaiset rytmisissä hyppimistä, juoksemista, loikkaamista, hyppelemistä ja kinkkaamista harjaannuttavat tehtävät – • Kamppailulajeista koulupaini • Parkourissa erilaiset juoksemista, loikkimista, hyppimistä ja kiipeilemistä harjaannuttavat tehtävät • Palloilulajeissa kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • Esimerkkejä eri pallopelien tekniikoista välineiden käsittelyyn: <p>- Jalkapallossa pallon kuljettaminen, syöttäminen ja syötön vastaanottaminen eri tavoin, rajaheitto sekä pukkaaminen, laukaisu</p> <p>- Koripallossa yhden käden perusheitto, lay up ja syöttäminen eri tavoin</p> <p>- Lentopallossa sormi- ja hihalyöntien tekniikat sekä ala-aloitus</p>	
--	--	--

	<p>- Pesäpallossa pallon heittäminen ja kiinniottaminen, peruslyönti ja pystynäpätys sekä syöttäminen</p> <p>- Salibandyssä pallon hallittu kuljetus, syöttäminen ja erilaiset laukaisutekniikat</p> <p>- Sulkapallossa mailaote ja peruslyöntitekniikat sekä syöttäminen</p> <p>- Ultimatussa ja frisbeegolfissa erilaiset heitto- ja kiinniottotekniikat</p> <ul style="list-style-type: none"> • - Muiden pallopelien, esimerkiksi viitepelien, tekniikat 	
<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena saavuttaa, ylläpitää ja kehittää edelleen fyysisiä kunto-ominaisuuksia. • Oppilas motivoituu arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Myönteistä minäkäsitystä tuetaan kannustaen oppilasta etenemään realistisin tavoittein positiivisessa hengessä. • Oppilasta kannustetaan kehonhuoltoon ja ylläpitämään sekä kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • VOIMA: <p>Oman kehon kannattelua vaativat tehtävät ja lihaskuntoliikkeet ja vastusta lisäävien välineiden käyttö (kuntopallo, kevyet lisäpainot, kuminauha) kuntopiireissä ja circuit-harjoittelussa</p> <ul style="list-style-type: none"> • NOPEUS: <p>Perusliikunnan, palloilun ja kamppailulajien reaktionopeutta, räjähtävää ja liikenopeutta kehittävät tehtävät (= juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyppy, heitot, loikat ja kisailut)</p> <ul style="list-style-type: none"> • KESTÄVYYS: <p>Pallopelit (vauhtikestävyys)</p> <p>Perusliikunnan eripituiset kävely-, juoksu-, pyöräily-, luistelu- ja hiihtomatkat, uinti ja musiikkiliikunta (peruskestävyys, vauhtikestävyys, maksimikestävyys)</p> <p>Maastossa liikkuminen suunnistaen ja retkeillen (peruskestävyys)</p> <ul style="list-style-type: none"> • LIIKKUVUUS: 	<p>L3</p>

	<p>Liikuntatuntien alku- ja loppuverryttelyt, monipuolinen venyttely ja erilaiset kehonhuoltomenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> • FYYSISEN TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI: <p>Itsearviointia määräajoin</p> <p>Liikuntapäiväkirja</p>	
<p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyvä uima- ja vesipelastustaito. • Oppilas kehittää uimataitoaan ja vesipelastustaitoaan. Opetus antaa koko elämän kannalta tärkeitä turvataitoja. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä • Krooli- rinta ja selkäuinnin tekniikat • Syvyys- ja pituussukeltaminen • Turvallinen hyppääminen veteen • Pohjoismainen uintitesti • Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa hyödynnetään 	L3
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on turvallinen liikuntatunti sekä asiallinen käyttäytyminen liikuntapaikoilla. • Oppilas ottaa huomioon toiset liikkujat liikuntatunnilla sekä liikenteessä. Osallisuuden kokemus ja hyvä ryhmähenki kasvattavat yhteiseen huolenpitoon ja vastuuseen. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden oikeaoppinen ja turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	L3, L6, L7

S2 SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY		
<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ryhmätehtävät • sääntöleikit- ja pelit • reilupeli • toisen auttaminen ja kannustaminen 		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. • Oppilaat tekevät yhteistyötä ja kokevat liikunnan iloa erilaisissa ryhmissä toimiessaan. • Opitaan vastuullista ryhmänjäsenyyttä ja vastuunkantoa toisista sekä yhteisen tavoitteen saavuttamisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunneilmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Toisen huomioimista, auttamista ja avustamista kehittävät pari- ja ryhmätehtävät, leikit, harjoitukset ja pelit • Monipuolisissa erilaisissa liikuntatilanteissa toimiminen 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesääätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja säännöistä • Vuosittaisen valinnaisen liikunnan lajiohjelmaan vaikuttaminen 	L2, L6, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Kiinnitetään huomiota yhteistyötaitoihin ja -muotoihin, joita tulevaisuudessa tarvitaan 		
<p>S3 PSYKKINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • lajitutustumiset • positiivisuus ja ilo • yhteisöllisyys ja vastuunotto 		
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesäätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyyttä ja ponnistelua sekä vastuunottoa vaativat, yksin ja yhdessä tehtävät harjoitukset ja tehtävät • Liikuntapäiväkirjan kautta oman toiminnan ja itsenäisen työskentelyn seuranta ja vaikutukset omaan oppimiseen ja fyysiseen aktiivisuuteen 	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla liikunnan iloa ja saada myönteistä minäkäsitystä tukevia liikunnallisia kokemuksia. • Koetaan ja opitaan liikuntatilanteissa positiivista ryhmähenkeä 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	<p>L1, L2</p>

<p>ja yhteenkuuluvuutta. Rohkaistaan oppilaita kannustamaan toisia ja luomaan hyvää mieltä ympärille liikuntatunneilla..</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Paikallisten liikuntaseurojen kanssa tehtävä yhteistyö ja tutustuminen vieraampiinkin liikuntalajeihin 	
<p>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tukea liikunnallista elämäntapaa. • Oppilas oppii taitoja ja omaksuu tietoja, jotka motivoivat ylläpitämään liikunnallista elämäntapaa. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan merkityksestä kasvuille ja kehitykselle sekä tutustuminen harjoittelun periaatteisiin sekä vaikutuksiin oman terveellisen ja aktiivisen toimintakyvyn ylläpitämiseen 	
<p>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilaita harrastamaan liikuntaa ja löytämään uusia liikuntamuotoja. • Oppilas löytää uusia tapoja liikkua. Oppilas kokeilee omakohtaisesti erilaisia ja uusia liikuntamuotoja. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan harrastusmahdollisuuksista Kuopiossa ja toimintavoista eri liikuntamuodoissa • Kerho - ja välituntiliikuttajatoimintaan kannustaminen • Yhteistyö kuopiolaisten liikuntaseurojen kanssa tutustuen heidän järjestämäänsä toimintaan 	

Valinnaisen kuvataiteen tehtävä

Valinnaisen kuvataiteen tehtävänä on vahvistaa oppilaan taitoja tutkia ja ilmaista kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteetin rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä tuetaan ja vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kulttuuriperinnön tuntemusta syvennetään ja samalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja syvennetään ja laajennetaan. Oppilasta kannustetaan myös tutkimaan visuaalisen kulttuurin merkityksiä omassa elämässä ja koko yhteiskunnassa ja soveltamaan niitä oman vaikuttamisen välineinä. Valinnaisen kuvataiteen tehtävänä on syventää kuvataiteen perusopetuksen oppimäärän sisältöjä. Sisältöjä pohditaan ja valitaan yhdessä oppilaiden kanssa lukuvuoden alkaessa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kuvataiteen oppitunneilla oppilaiden käytettävissä on monipuolisesti erilaisia materiaaleja. Oppilaita ohjataan käyttämään erilaisia tekniikoita ja ilmaisukeinoja omien ja yhteisten tuotosten tekemiseen. Opiskelu tapahtuu kannustavassa ja mielikuvitusta rikastuttavassa ilmapiirissä ja ympäristössä, jossa hyödynnetään erilaisia havaintovälineitä ja virikkeitä kuten taidekuvat, sarjakuvat ja tietokonepelit. Oppilaat otetaan mukaan töiden ja tekniikoiden suunnitteluun. Oppilaiden käytettävissä on tietoja viestintäteknologiavälineistöä (tietokone, tabletit). Oppiminen tapahtuu yksin ja yhdessä. Kuvataiteen oppitunneilla hyödynnetään Kuopion kaupungin kulttuuritarjontaa. Opetustilanteet tapahtuvat kouluympäristön lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös muissa rakennetuissa ympäristöissä kuten taidemuseoissa, luonnon ympäristössä ja verkkoympäristössä.

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen koulun kuvataiteen opetuksessa

Kuopion kristillisessä koulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Kuvataiteella on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille myös kuvataiteen tunneilla.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi taidenäyttelyssä, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa

mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet valinnaisessa kuvataiteessa vuosiluokilla 8–9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kuvataiteessa oppilaat saavat osallistua niin sisältöjen muokkaamiseen kuin erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisukeinojen valitsemiseen. Taiteellinen työskentely on prosessinomaista. Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja dokumentoimaan oman työskentelyprosessin etenemistä. Työskentelymenetelminä käytetään yksilötyöskentelyn lisäksi myös pari- ja ryhmätyöskentelyä. Oppilasta ohjataan asettamaan tavoitteita omalle sekä ryhmän työskentelylle. Oppilasta ohjataan ottamaan eri aistit ja tunteet huomioon niin tehtävien asettelussa kuin niiden läpikäymisessä. Oppilasta ohjataan soveltamaan eri oppiaineiden tunneilla saamaansa tietoa kuvallisessa työskentelyssään. Työskentelyprosessin eri vaiheissa käytetään opettajan arviointia sekä yksilö-, ryhmä- ja vertaisarviointia. Saadun arvioinnin perusteella suunnataan jatkotyöskentelyä ja omaa toimintaa. Tuotoksista keskustellaan ryhmässä ja annetaan ideoita sekä palautetta myös toisille.. Oppimistehtävien kautta oppijan aktiivinen ja luova

toiminta vahvistuu ja oppimisen ilo sekä vuorovaikutus korostuvat. Oppilasta kannustetaan yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja mahdollistetaan uuden oivaltaminen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kuvataiteessa kuvallisen tuottamisen ja tutkimisen avulla edetään omasta lähipiiristä ja kouluympäristöstä kaupunkiympäristöön ja edelleen laajemmalle kansainvälisiin ympäristöihin. Tavoitteena on korostaa paitsi esteettisyyttä myös eettistä toimintaa sekä ihmisoikeuksien kunnioittamista. Taiteellisen prosessin kautta rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja itseilmaisuun sekä kekseliäisyyteen. Oppilaiden maailman ajankohtaiset mediakuvastot ja tapahtumat toimivat arvopohdintojen välineinä. Teemallinen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Kuvataiteen opinnoissa oppilaat saavat paljon mahdollisuuksia taiteen kokemiseen ja tulkitsemiseen myös erilaisten vierailukäyntien avulla sekä kokevat kulttuurin merkityksen yksilön ja yhteisön hyvinvoinnille. Oppilaat tuntevat suuren osan tärkeimmistä kuopiolaisista taide- ja kulttuurilaitoksista. Oppilaat tuntevat paikallista kulttuuriperintöä ja siihen liittyviä arvoja, osaavat peilata sitä nykytrendeihin ja osallistuvat sen muovaamiseen ja eteenpäin välittämiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Kuvataiteen opinnoissa oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti sekä kestävä tulevaisuus ja työturvallisuus huomioiden omassa työskentelyssään. Tutustuessaan mediakulttuurin ja muotoilun sisältöihin oppilaat oppivat toimimaan kriittisenä ja vastuullisena kuluttajana. Työskentelyssä harjoitellaan ajanhallintaa erilaisten projektien avulla. Myös teknologiaa käytetään kuvataiteen opinnoissa ja samalla ohjataan oppilasta teknologian vastuulliseen ja hyvän tavan mukaiseen käyttöön. Kuvataiteessa ohjataan oppilaita tarkastelemaan median kuvastoa monipuolisesti erilaisista näkökulmista ja havaitsemaan esimerkiksi mainonnan toimintatapoja. Pohditaan kuluttajan eettistä vastuuta valinnoissaan ja ohjataan oppilaita kriittiseen kuluttajuuteen. Oppilaat oppivat käsittelemään yhdessä toisten kanssa ristiriitaistenkin tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaidon syventämiseen käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjoittelevat analyttistä, kriittistä, katsomuksellista, kulttuurista ja ympäristölukutaitoa. Oppilaat oppivat hyödyntämään monipuolisesti kaikkia aistialueita oppimisessa. Oppilaat harjoittelevat tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja eri kuvataiteen ilmaisulle

ominaisilla tavoilla ja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa lähiympäristössään, mediassa ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvantulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaita ohjataan oma-aloitteiseen ja monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen ja kriittiseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. Oppilaat osaavat rakentaa tietoa yhdessä toistensa ja muiden toimijoiden kanssa. Oppilaat ovat lähdekriittisiä ja osaavat arvioida omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Oppilaat harjaantuvat yhteisöllisen tiedon luomisessa ja sosiaalisen median hyödyntämisessä. Oppilaat ymmärtävät yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaat harjaantuvat valitsemaan, käyttämään ja arvioimaan erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja tieto- ja viestintäteknikan alueelta. Oppilaita ohjataan hyödyntämään eri hakupalveluita taiteen tutkimisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Kuvataiteen opinnoissa oppilas oppii ottamaan vastuun omasta tekemisestään. Oppilaita rohkaistaan avoimeen, joustavaan ja luovaan toimintaan uusia mahdollisuuksia tai muutostilanteita kohdatessa. He oppivat tunnistamaan omien vahvuksiensa ja taipumuksiensa sekä kehittämään niitä. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa sekä oman ja toisten työn arvostamiseen. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella monipuolisia työelämätaitoja kuten verkostoitumista ja projektityöskentelyä. He oppivat hallitsemaan työprosessia, johon kuuluu suunnittelu, kokeileminen, uudet ratkaisut, johtopäätökset ja arviointi. Oppilaita ohjataan suuntaamaan ajatuksiaan tulevaisuuteen, jatko-opintoihin ja uravalintaan. Heille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua visuaalisen alan ammatteihin, ammattilaisiin ja paikallisiin yrittäjiin ja yrityksiin. harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Kuvataiteen opinnoissa vahvistetaan ja syvennetään oppilaan kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan ajattelemaan ja toimimaan kestävä tulevaisuutta rakentaen. Opitaan huomaamaan vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja omassa elämässä. Oppilaat tutustuvat yhä

monipuolisempiin vaikuttamisen ja osallistumisen tapoihin omassa yhteisössä, Suomessa ja globaalisti. Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin mahdollisuudet vaikuttamisen välineenä käyvät heille tutuksi. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhdessä sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Oppilaan kanssa tarkastellaan kestävään kehitykseen, rauhaan ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja pohditaan omien valintojen ja tekojen vaikutusta paitsi itselle, myös lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat harjoittelevat käytännön tekoja, joilla voivat itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta omassa elämässä. Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien kestäväen tulevaisuuden innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn.

Valinnaisen kuvataiteen sisältöalueet

Valinnaisen kuvataiteen opinnoissa vuosiluokilla 8-9 hyödynnetään kahdeksannen luokan sisältöjä alla olevista taulukoista siten, että jo opittua syvennetään ja sovelletaan sekä oppilaille annetaan mahdollisuus myös valita itse työtapoja, tekniikoita ja aiheita. Lisäksi 9. luokalla voidaan toteuttaa lopputyö, jossa oppilaat saavat itse ideoida, suunnitella ja toteuttaa kuvataiteellisen tuotoksen. Työn tarkoituksena on osoittaa miten oppilas on sisäistänyt esimerkiksi tietyn tekniikan tai tekniikat ja miten hän pystyy soveltamaan ja syventämään aiemmin oppimaansa.

VALINNAINEN KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	<p>Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä • omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta • oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt <p>Ympäristön kuvakulttuurit</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ympäristöt, esineet, mediakulttuuri ja virtuaalimaailmat • rakennettu ja luonnon ympäristö • media • erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitys sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista <ul style="list-style-type: none"> • nuorisokulttuurit ja viihteen maailmat <p>Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide • erilaiset taidekäsitykset ja taiteen ilmiöt taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista • kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista. <ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuuksien mukaan tutustuminen Kuopion taidemuseon, kirjastojen ja gallerioiden näyttelyihin ja teoksiin 	
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää osaamistaan erilaisten havaintovälineiden käytössä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa. 	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristön kulttuuristen viestien tutkiminen • omaan elinympäristöön ja sen kulttuuriperintöön tutustuminen • taiteen havainnoiminen omien kokemusten kautta • taiteen tutkiminen eri aistien ja koko kehon yhteistyön avulla • erilaisten taiteen tekemisen tekniikoiden monipuolinen kokeileminen • oppilaiden laajenevan elinpiirin ja median merkityksen ja vaikutuksen kasvun huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa 	L1, L3, L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta tekee monipuolisia havaintoja monin eri aistein ja havaintovälinein luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä, taiteesta sekä mediasta ja uusista kuvakulttuureista sekä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta. • Oppilas syventää tuntemustaan taiteelle ominaisista toimintatavoista, taiteen eri lajeista sekä erilaisista käsityksistä taiteesta. • Oppilas osaa pohtia kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan. 		
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittaa ja kehittää taitoaan sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista. • Oppilas kykenee keskustelemaan omasta 	<ul style="list-style-type: none"> • omien ajatusten jäsentäminen kuvien äärellä • ryhmässä oppiminen, elämysten ja tiedon jakaminen • erilaisten näkemysten vertailu ja ymmärtäminen • oppilaan ohjaaminen syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. • Keskusteluissa huomioidaan oppilaan laajeneva elinpiiri ja median jatkuvasti kasvava merkitys yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>kuvakulttuurista ja sen merkityksestä eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas sanallistaa myös havaintoja ja ajatuksia ympäristöstä, mediasta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ja sen ilmiöistä sekä eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä. • Oppilas osaa perustella omia mielipiteitään ja käyttää kuvataiteelle ominaista käsitteistöä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan ohjaaminen havaitsemaan ja pohtimaan omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä. 	
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen monipuolisesti ja luovasti. • Oppilas osaa käyttää ilmaisussaan monipuolisesti erilaisia välineitä ja yhdistellä ja soveltaa 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten taiteentekemisen tapojen harjoittelu • tarkoituksenmukaisten ilmaisutapojen valitseminen omien ajatustensa esille tuomiseksi eri ympäristöissä 	<p>L2, L3, L4, L5</p>

<p>aikaisemmin oppimaansa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu laajentamaan ja avartamaan omaa ilmaisutapaansa. • Oppilas osaa asettaa määrätietoisesti tavoitteita toiminnalleen. 		
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti ja luovasti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan. • Ohjataan oppilasta syventämään ja laajentamaan kuvan tekemisen taitojaan ja kokeilemaan, soveltamaan sekä yhdistelemään rohkeasti ja luovasti eri tekniikoita ja materiaaleja sekä kehittämään mahdollisesti täysin uusia tapoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • opitun syventämistä tukevien tehtävien tekeminen • harjoiteltujen asioiden kertaaminen • ympäristön kuva – kulttuurin soveltaminen tutkimalla • eri aikakausien suurilta taiteen mestareilta oppiminen • Oppilaan ohjaaminen syventämään kuvan tekemisen taitojaan käyttäen monipuolisesti soveltaen erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa. • Oppilaan ohjaaminen kokeilemaan sekä yhdistelemään rohkeasti ja luovasti eri tekniikoita ja materiaaleja sekä kehittämään mahdollisesti täysin uusia tapoja, joissa voidaan hyödyntää myös teknologisia ilmaisukeinoja. • Oppilaan ohjaaminen etsimään vaikutteita omaan ilmaisuun myös ympäristön kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta. • Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja medioiden kasvavan merkityksen huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. 	L2, L3, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa asettaa selkeitä tavoitteita oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. Kannustetaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn. • Oppilas syventää taiteelle ominaisten toimintatapojen tuntemustaan ja kykenee etsimään vaikutteita omaan ilmaisuun myös ympäristön kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta. 		
<p>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • taiteen tutkiminen ja havainnointi itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti siten, että saatua aineistoa voidaan käyttää kuvataiteellisen työskentelyn lähtökohtana • taiteilijoille ominaiseen prosessinomaiseen työskentelyyn perehtyminen • Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset. 	<p>L1, L2, L3, L5</p>
<p>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin. 	<ul style="list-style-type: none"> • kantaaottavaan taiteeseen tutustuminen ja vaikuttaminen taiteen avulla nuoren omassa elinpiirissä • sen tiedostamaan oppiminen, millä keinoin ympäristössä ja mediassa pyritään vaikuttamaan • esimerkkejä taiteilijoiden ja yhteiskunnan vuoropuhelusta eri aikakausina • Oppilaan ohjaaminen kriittiseen ajatteluun ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää ja soveltaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään. • Oppilas tuntee erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. 		
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
<p>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna mene – telmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tuntee ja osaa soveltaa kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä. • Oppilas tarkastelee esim. sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. • Oppilas tarkastelee eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omien ja tovereiden tuotosten tulkitseminen ja niistä keskusteleminen • ympäristössä esiintyvän kuvaston tulkitseminen mediasta katutaiteeseen • eri kulttuurien ja eri aikakausien taiteen tarkastelua ja taiteen viestien tulkitsemisen harjoittelua • Oppilaan ohjaaminen pohtimaan sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella ja tulkita kuvia. • Ympäristön visuaalisten viestien lukemaan ja tulkitsemaan oppiminen eri menetelmin. 	L1, L4, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tiedostaa taideteosten tulkintaan vaikuttavia elementtejä. 		
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä. • Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omista tulkinnoistaan ja kokemuksistaan ja ohjataan oppilasta ymmärtämään taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitys hänen nykyelämässään ja koko nykyisen yhteiskunnan rakentumisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • oman taideilmaisun merkitys itselle ja itselle merkittävistä asioista viestiminen toisille kuvailmaisun keinoin • oman ympäristön julkisen taiteen tutkiminen osana kulttuuriamme ja sen pohditaan, millä tavoin se heijastelee merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle • eri aikakausien taiteen tarkasteleminen ja sen kontekstimerkityksen pohtiminen • Työskentelyn lähtökohdaksi voidaan ottaa oppilaille merkityksellisiä taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas soveltaa kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja. • Oppilas kokeilee ja soveltaa rohkeasti ja luovasti erilaisia kuvailmaisun tapoja eri aikakausien ja eri kulttuurien tyyleillä ja tekniikoilla. 	<ul style="list-style-type: none"> • eri aikojen ja kulttuurien taiteeseen tutustuminen ja niiden ilmaisukeinojen soveltaminen tehtävien yhteydessä • Opetuksen sisällöt valitaan eri aikojen ja kulttuurien aiheista, tekniikoista ja ilmaisutavoista. Aiheet valitaan kulloinkin ajankohtaisista teemoista ja ilmiöistä ja niitä sisällytetään monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin 	L1, L2, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas vertailee omaa kuvakulttuuria ja omia ilmaisukeinoja eri aikojen ja kulttuurien tapoihin. • Oppilas etsii yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja pohtii syitä niille. 		
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
<p>T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. • Oppilas tunnistaa omassa kuvakulttuurissa ilmeneviä arvoja ja osaa pohtia esim. median vaikutusta. • Oppilas pyrkii ottamaan kantaa ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin arvoihin. • Oppilas pohtii, miten eri aikakausien ja eri kulttuurien arvot näkyvät taiteessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omien arvojen ilmaiseminen kuvallisin keinoin sekä oppilaan ohjaaminen etsimään ja löytämään arvoja taideteoksista • ympäristössä esiintyvän kuvakulttuurin heijastamien arvojen havainnointi ja siihen kantaa ottaminen • siihen tutustuminen, miten taiteilijoiden teokset kertovat arvoista ja vertaillaan niitä nuoren omiin arvoihin • Oppilaan ohjaaminen ymmärtämään muita kulttuureja ja erilaisia arvomaailmoja taiteen kautta. 	L3, L4, L6, L7
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nuoren käsityksen laajentaminen erilaisista kulttuureista ja kestävästä kehityksestä siten, että hän voi soveltaa tietoaan omassa kuvailmaisussaan 	L1, L2, L4, L7

<p>moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia. • Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen moninaisuuden omassa lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa. • Oppilas osaa ottaa huomioon kulttuurisen moninaisuuden taideteoksia tarkasteltaessa ja valintoja omassa työskentelyssä tehdessä. • Oppilas tiedostaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ja mahdollisuuksia oppilaan ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan ohjaaminen kriittiseen ajatteluun ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen. 	
--	---	--

VALINNAINEN KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	<p>Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä • omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta • oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt <p>Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ympäristöt, esineet, mediakulttuuri ja virtuaalimaailmat • rakennettu ja luonnon ympäristö • media • erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitys sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista <ul style="list-style-type: none"> • nuorisokulttuurit ja viihteen maailmat <p>Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide 	

	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset taidekäsitykset ja taiteen ilmiöt taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista • kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista. <ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuuksien mukaan tutustuminen Kuopion taidemuseon, kirjastojen ja gallerioiden näyttelyihin ja teoksiin 	
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää osaamistaan erilaisten havaintovälineiden käytössä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa. • Oppilasta tekee monipuolisia havaintoja monin eri aistein ja havaintovälinein luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä, taiteesta sekä mediasta ja uusista kuvakulttuureista sekä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta. • Oppilas syventää tuntemustaan taiteelle ominaisista 	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristön kulttuuristen viestien tutkiminen • omaan elinympäristöön ja sen kulttuuriperintöön tutustuminen • taiteen havainnoiminen omien kokemusten kautta • taiteen tutkiminen eri aistien ja koko kehon yhteistyön avulla • erilaisten taiteen tekemisen tekniikoiden monipuolinen kokeileminen • oppilaiden laajenevan elinpiirin ja median merkityksen ja vaikutuksen kasvun huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa 	L1, L3, L4, L5

<p>toimintatavoista, taiteen eri lajeista sekä erilaisista käsityksistä taiteesta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa pohtia kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan. 		
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittaa ja kehittää taitoaan sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista. • Oppilas kykenee keskustelemaan omasta kuvakulttuurista ja sen merkityksestä eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. • Oppilas sanallistaa myös havaintoja ja ajatuksia ympäristöstä, mediasta ja muusta visuaalisesta kulttuurista ja sen ilmiöistä sekä eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä. 	<ul style="list-style-type: none"> • omien ajatusten jäsentäminen kuvien äärellä • ryhmässä oppiminen, elämysten ja tiedon jakaminen • erilaisten näkemysten vertailu ja ymmärtäminen • oppilaan ohjaaminen syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. • Keskusteluissa huomioidaan oppilaan laajeneva elinpiiri ja median jatkuvasti kasvava merkitys yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. • Oppilaan ohjaaminen havaitsemaan ja pohtimaan omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa perustella omia mielipiteitään ja käyttää kuvataiteelle ominaista käsitteistöä. 		
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen monipuolisesti ja luovasti. • Oppilas osaa käyttää ilmaisussaan monipuolisesti erilaisia välineitä ja yhdistellä ja soveltaa aikaisemmin oppimaansa. • Oppilas rohkaistuu laajentamaan ja avartamaan omaa ilmaisutapaansa. • Oppilas osaa asettaa määrätietoisesti tavoitteita toiminnalleen. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten taiteentekemisen tapojen harjoittelu • tarkoituksenmukaisten ilmaisutapojen valitseminen omien ajatustensa esille tuomiseksi eri ympäristöissä 	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opitun syventämistä tukevien tehtävien tekeminen • harjoiteltujen asioiden kertaaminen • ympäristön kuva – kulttuurin soveltaminen tutkimalla 	L2, L3, L5, L6

syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

- Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti ja luovasti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.
- Ohjataan oppilasta syventämään ja laajentamaan kuvan tekemisen taitojaan ja kokeilemaan, soveltamaan sekä yhdistelemään rohkeasti ja luovasti eri tekniikoita ja materiaaleja sekä kehittämään mahdollisesti täysin uusia tapoja.
- Oppilas osaa asettaa selkeitä tavoitteita oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. Kannustetaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn.
- Oppilas syventää taiteelle ominaisten toimintatapojen tuntemustaan ja kykenee etsimään vaikutteita omaan ilmaisuun myös ympäristön

- eri aikakausien suurilta taiteen mestareilta oppiminen
- Oppilaan ohjaaminen syventämään kuvan tekemisen taitojaan käyttäen monipuolisesti soveltaen erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa.
- Oppilaan ohjaaminen kokeilemaan sekä yhdistelemään rohkeasti ja luovasti eri tekniikoita ja materiaaleja sekä kehittämään mahdollisesti täysin uusia tapoja, joissa voidaan hyödyntää myös teknologisia ilmaisukeinoja.
- Oppilaan ohjaaminen etsimään vaikutteita omaan ilmaisuun myös ympäristön kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta.
- Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja medioiden kasvavan merkityksen huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

<p>kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta.</p>		
<p>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • taiteen tutkiminen ja havainnointi itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti siten, että saatua aineistoa voidaan käyttää kuvataiteellisen työskentelyn lähtökohtana • taiteilijoille ominaiseen prosessinomaiseen työskentelyyn perehtyminen • Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset. 	<p>L1, L2, L3, L5</p>
<p>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin. • Oppilas osaa käyttää ja soveltaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään. • Oppilas tuntee erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. 	<ul style="list-style-type: none"> • kantaaottavaan taiteeseen tutustuminen ja vaikuttaminen taiteen avulla nuoren omassa elinpiirissä • sen tiedostamaan oppiminen, millä keinoin ympäristössä ja mediassa pyritään vaikuttamaan • esimerkkejä taiteilijoiden ja yhteiskunnan vuoropuhelusta eri aikakausina • Oppilaan ohjaaminen kriittiseen ajatteluun ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. 		
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
<p>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna mene – telmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tuntee ja osaa soveltaa kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä. • Oppilas tarkastelee esim. sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. • Oppilas tarkastelee eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta. • Oppilas tiedostaa taideteosten tulkintaan vaikuttavia elementtejä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omien ja tovereiden tuotosten tulkitseminen ja niistä keskusteleminen • ympäristössä esiintyvän kuvaston tulkitseminen mediasta katutaiteeseen • eri kulttuurien ja eri aikakausien taiteen tarkastelua ja taiteen viestien tulkitsemisen harjoittelua • Oppilaan ohjaaminen pohtimaan sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella ja tulkita kuvia. • Ympäristön visuaalisten viestien lukemaan ja tulkitsemaan oppiminen eri menetelmin. 	L1, L4, L5, L6
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen 	<ul style="list-style-type: none"> • oman taideilmaisun merkitys itselle ja itselle merkittävistä asioista viestiminen toisille kuvailmaisun keinoin • oman ympäristön julkisen taiteen tutkiminen osana kulttuuriamme ja sen pohditaan, millä tavoin se heijastelee merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle • eri aikakausien taiteen tarkasteleminen ja sen kontekstimerkityksen pohtiminen • Työskentelyn lähtökohdaksi voidaan ottaa oppilaille merkityksellisiä taiteen ja 	L2, L3, L6, L7

<p>kulttuurin merkityksestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omista tulkinnoistaan ja kokemuksistaan ja ohjataan oppilasta ymmärtämään taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitys hänen nykyelämässään ja koko nykyisen yhteiskunnan rakentumisessa. 	<p>muun visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä.</p>	
<p>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas soveltaa kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja. • Oppilas kokeilee ja soveltaa rohkeasti ja luovasti erilaisia kuvailmaisun tapoja eri aikakausien ja eri kulttuurien tyyleillä ja tekniikoilla. • Oppilas vertailee omaa kuvakulttuuria ja omia ilmaisukeinoja eri aikojen ja kulttuurien tapoihin. • Oppilas etsii yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja pohtii syitä niille. 	<ul style="list-style-type: none"> • eri aikojen ja kulttuurien taiteeseen tutustuminen ja niiden ilmaisukeinojen soveltaminen tehtävien yhteydessä • Opetuksen sisällöt valitaan eri aikojen ja kulttuurien aiheista, tekniikoista ja ilmaisutavoista. Aiheet valitaan kulloinkin ajankohtaisista teemoista ja ilmiöistä ja niitä sisällytetään monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin 	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omien arvojen ilmaiseminen kuvallisin keinoin sekä oppilaan ohjaaminen etsimään ja löytämään arvoja taideteoksista 	<p>L3, L4, L6, L7</p>

<p>muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. • Oppilas tunnistaa omassa kuvakulttuurissa ilmeneviä arvoja ja osaa pohtia esim. median vaikutusta. • Oppilas pyrkii ottamaan kantaa ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin arvoihin. • Oppilas pohtii, miten eri aikakausien ja eri kulttuurien arvot näkyvät taiteessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristössä esiintyvän kuvakulttuurin heijastamien arvojen havainnointi ja siihen kantaa ottaminen • siihen tutustuminen, miten taiteilijoiden teokset kertovat arvoista ja vertaillaan niitä nuoren omiin arvoihin • Oppilaan ohjaaminen ymmärtämään muita kulttuureja ja erilaisia arvomaailmoja taiteen kautta. 	
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia. • Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen moninaisuuden omassa 	<ul style="list-style-type: none"> • nuoren käsityksen laajentaminen erilaisista kulttuureista ja kestävästä kehityksestä siten, että hän voi soveltaa tietojaan omassa kuvailmaisussaan • Oppilaan ohjaaminen kriittiseen ajatteluun ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>

<p>lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ottaa huomioon kulttuurisen moninaisuuden taideteoksia tarkasteltaessa ja valintoja omassa työskentelyssä tehdessä. • Oppilas tiedostaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ja mahdollisuuksia oppilaan ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa.		
---	--	--

Opetus vuosiluokilla 1-2

LUKU 13 VUOSILUOKAT 1-2

13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltpäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet

tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla luvun 4 mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1-2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeitä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämiseksi korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien

ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemissa sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tvt) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan

näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvt:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työkaksojen merkitykseen hyvinvoinnille. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

13.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen sekä toiselta kolmannelle vuosiluokalle
  - o toimintatavat siirtymävaiheessa

- tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 1-2 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan hyödyntää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 1-2 (perusteiden tavoitekuvaus voidaan hyödyntää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 1-2
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokalla 1 ja vuosiluokalla 2
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 1-2.

13.4 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

13.4.1 Oppilaiden siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen sekä toiselta kolmannelle vuosiluokalle

Oppilaiden siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen on oppilaiden koulupolun onnistuneen alkamisen kannalta erityisen tärkeä vaihe. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun yhteydessä annetaan myös esiopetusta. Esiopetuksen oppilaat siirtyvät pääosin jatkamaan opiskelua koulumme 1. luokalle. Yhteistyö esiopetusryhmän ja alkuopetusluokkien välillä on saumatonta:

- Jokaisen esiopetusoppilaan tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet kartoitetaan ja otetaan huomioon. Esiopetusryhmän opettaja kartoittaa esiopetusvuoden aikana oppilaiden oppimisvalmiudet ja tarpeet yhteistyössä koulumme erityisopettajan kanssa.
- Mahdollisuuksien mukaan esiopettajana toiminut luokanopettaja jatkaa hänelle jo pääosin tutun oppilasryhmän kanssa 1-2 -luokille alkuopetukseen. Tämä mahdollistaa oppilaille mahdollisimman helpon ja turvallisen siirtymän peruskouluun.
- Esiopetuksen oppilaat osallistuvat koulun yhteisiin tapahtumiin kuten aamunavauksiin, juhliin ja teemapäiviin.
- Esiopetusryhmän ja 1-2 -luokkien oppilailla on joitakin yhteisiä opetushetkiä ja esi- ja alkuopetuksen yhteisiä toimintapäiviä järjestetään säännöllisesti, vähintään neljä kertaa lukuvuoden aikana. Yhteistyötä kuvataan myös lukuvuosisuunnitelmassa. Toimintaa organisoii säännöllisesti kokoontuva esi- ja alkuopettajista koostuva ryhmä.
- Esioppilaat osallistuvat koululaisten kanssa yhteisille välitunneille esiopetusvuoden loppupuolella.
- Esiopetusoppilaan huoltajille järjestetään mahdollisuus siirtymävaiheen keskusteluihin.

Koulun toimintakulttuuri ja henkilökunta tulevat esioppilaille tutuiksi esiopetusvuoden aikana ja siirtymä koululaiseksi tapahtuu portaattomasti.

Yksittäisiä oppilaita kouluumme tulee myös muiden päiväkotien esiopetusryhmistä.

Siirtymävaiheessa tulevan ekaluokan luokanopettaja käy oppilaan huoltajien luvalla siirtokeskustelun lähettävän esiopetusryhmän opettajan kanssa. Lisäksi tiedonsiirrossa hyödynnetään ensimmäiselle luokalle siirryttäessä yksilöllistä esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Kouluumme tuleville ekaluokkalaisille ja heidän

huoltajilleen järjestetään kouluun tutustumispäivä esiopetusvuoden keväällä. Tällöin harjoitellaan koululaisena olemista yhden päivän ajan ja tutustutaan mahdollisiin uusiin luokkakavereihin ja opettajaan. Huoltajille annetaan tietoa Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun aamu- ja iltapäivätoiminnasta ja siihen hakemisesta.

Mikäli esioppilas siirtyy muuhun kuin omaan kouluumme, toimitamme tulevaan kouluun Kuopion kaupungin tiedonsiirtolomakkeen lapsesta ja käymme tarvittaessa tiedonsiirtokeskustelun lapsen koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Huoltajat huolehtivat siitä, että tuleva koulu saa esiopetusryhmän opettajan antamat lapsen kasvua ja oppimisedellytyksiä koskevat tarpeelliset dokumentit. Kouluumme esiopettaja antaa tietoa tämän asian merkityksestä huoltajille. Siirtymävaiheiden yhteistyön tavoitteena on lapsen oppimispolun mahdollisimman sujuva kulku ja hänen kasvunsa ja kehityksensä tukemisen turvaaminen.

Kolmannelle vuosiluokalle siirtyminen on selkeä taitekohta oppilaan kouluelämässä. Opetuksen viikkotuntimäärä kasvaa ja oppilaalle saattaa tulla useampia uusia opettajia. Kuopion kristillisessä koulussa oppilaille tuttu alkuopettaja jatkaa kolmannelle mikäli tämä on kokonaisuuden kannalta mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Näin pystytään osaltaan tekemään siirtymästä oppilaan kannalta tutumpi ja turvallisempi. Mikäli opettaja kuitenkin vaihtuu, pääsevät oppilaat tutustumaan lisää uuteen opettajaansa loppukeväästä järjestettävän tutustumispäivän aikana. Tutustumispäivän aikana oppilaat saavat kokeilla yhden päivän ajan kolmannella vuosiluokalla olemista riippumatta siitä kuka opettaja heidän kanssaan jatkaa kolmannelle luokalle. Tämä vähentää jännitystä, jota oppilailla mahdollisesti liittyy siirtymätilanteeseen. He näkevät, ettei moni asia muutukaan ja pääsevät kokemaan pystyvyyttä uusien asioiden suhteen.

Siirtymävaihetta toiselta kolmannelle luokalle helpottaa myös kouluumme yhteisöllinen ilmapiiri ja suhteellisen pieni oppilasmäärä, jonka ansiosta opettajat tuntevat kaikki oppilaat ja oppilaat kaikki opettajat. Opettajat tulevat oppilaille tutuiksi muun muassa välituntien, yhteisten teemapäivien, sijaisuusjärjestelyjen ja juhlien kautta. Näin ollen vaihtuva luokanopettajakin on todennäköisesti oppilaille entuudestaan tuttu.

Lisäksi yhteistyö kotien kanssa on tärkeää opintojen sujuvuuden varmistamiseksi. Kouluumme opettajat tekevät myös keskinäistä yhteistyötä siirtymisen helpottamiseksi muun muassa keskustelemalla keskenään oppilaista ja heidän mahdollisista erityistarpeistaan oppimisen tuen järjestämisessä tai koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Toiselta kolmannelle vuosiluokalle siirtymistä ohjaavat pitkälti opetussuunnitelman perusteisiin kirjatut toimintatavat. Alkuopetuksen aikana varmistetaan oman opettajan toimesta opiskelun edellyttämien

perustaitojen hallinta yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Oppilaita on tuettu erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista. Erityisessä tuessa olevalle oppilaalle tehdään uusi pedagoginen selvitys ja erityisen tuen hallintopäätös. Itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitoja ja vastuullisuutta omista koulutehtävistä on monin muodoin opeteltu.

Laajennettuun aamu- ja iltapäivätoimintaamme pääsevät osallistumaan kaikki, joilla on siihen tarve ikään ja luokkatasoon katsomatta. Käytännössä osallistujat ovat yleensä luokilta 1-4. Oppilaat tutustuvat iltapäiväkerhotoiminnassa toisiinsa näin ollen myös ylitse luokkarajojen. Samoin toimintaa järjestävät koulunkäynninohjaajat ovat oppilaille tuttuja ja madaltavat omalla työskentelyllään kynnystä siirtyä toiselta luokalta kolmannelle.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Tukea ja toimenpiteitä siirtymävaiheessa esiopetuksesta perusopetukseen kuvataan tarkemmin Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelmassa (LIITE 5).

13.4.2 Vuosiluokkakokonaisuuden 1–2 erityispiirteet, tehtävät, paikalliset painotukset sekä toteutumisen seuranta ja kehittäminen

Vuosiluokkien 1–2 erityisenä tehtävänä on opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeätä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuun ottamiseen omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1–2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien

kanssa.

Tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään niiden periaatteiden mukaisesti, jotka on kuvattu luvussa 1.3 opetussuunnitelman toteutumisen arviointia käsittelevissä kohdissa ja 1.5.2.

13.4.3 Vuosiluokkakokonaisuuden 1–2 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin liittyvä tukeminen

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 1–2 on esitetty luvussa 13.2. sekä yleisellä tasolla luvussa 3, jossa kuvataan esimerkein niitä koulun järjestelyjä ja toimenpiteitä, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista ja toteutumisen seuranta harjoitetaan. Luvussa 13.5 eri oppiaineita käsittelevien alalukujen vuosiluokkakohteisissa taulukoissa kuvataan, kuinka laaja-alaisen osaamisen tavoitteet liittyvät kyseiseen oppiaineeseen. Joidenkin oppiaineiden kohdalla on osin kuvattu myös koulukohtaisia oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia.

13.4.4 Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2

Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1 ja 2 on kuvattu luvussa 13.5.

13.4.5. Oppiaineiden oppimisympäristöihin, työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen, tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 1-2.

Oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä mahdollisia erityispiirteitä vuosiluokilla 1-2 kuvataan kunkin oppiaineen yhteydessä.

13.5 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2

Opetussuunnitelman perusteissa ja tässä opetussuunnitelmassa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN ERI OPPIMÄÄRIEN JA TOISEN KOTIMAISEN KIELEN OPISKELU

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8§:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-

saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

13.5.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuvat.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3
T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin	S1	L1, L2, L7
T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L7
T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin	S1	L1, L2, L7
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä	S2	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan-lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen	S2	L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	S3	L1, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L2, L4, L5
T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	S3	L1, L4, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen	S4	L2, L4, L7
T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön	S4	L2, L3, L4
T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	S4	L2, L4, L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja

harjoitellaan tekstinyymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyyppisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omassa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Suomen kieli ja kirjallisuus vuosiluokilla 1–2

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa on kaksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärää: suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. Oppiaineen tehtävän kuvaus sekä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ovat yhteisiä molemmille oppimäärille ja samoin ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen sekä oppimisen arviointiin liittyvät näkökulmat.

Vuosiluokilla 1-2 molempien suomen kieli ja kirjallisuuden -oppimäärien painopiste on rakentavien vuorovaikutustaitojen, oppimaan oppimisen taitojen sekä luku- ja kirjoitustaidon perustan luomisessa. Painotamme erityisesti sitä, että oppilaan kiinnostus kieleen ja kielen käyttämiseen kasvaa, hän tulee kielestä tietoisemmaksi ja hänen kielellinen identiteettinsä vahvistuu. Hän käyttää erilaisia ilmaisukeinoja sekä tutustuu erilaisiin teksteihin ja niiden tuottamiseen ja tulkitsemiseen. Opetus tukee monilukutaidon rakentumista. Oppilaita ohjataan näkemään myös koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisessa. Suomen kielen ja kirjallisuuden opettamisessa tavoitteena on, että oppilaasta kasvaisi aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä ja lukija ja hän pystyisi saamiensa tietojen ja taitojen pohjalta kokemaan kuuluvansa yhteisöihin, vaikuttamaan asioihin ja luomaan omaa kulttuuria.

Empatiankyvyn harjaannuttaminen on koulussamme keskeinen osa myös suomen kielen ja kirjallisuuden opettamista. Monipuolisen tekstien lukemisen ja kuulemisen nähdään lisäävän myös ihmisen kykyä ymmärtää toista ihmistä ja asettua tämän asemaan. Kirjoittaminen, puhuminen ja kuunteleminen puolestaan tarjoavat mahdollisuuden itse jäsentää ja käsitellä ihmisen moninaisuutta. Kieltä tutkimalla pyritään havainnoimaan yhdessä, kuinka sanoilla osoitetaan ymmärtämystä tai muodostetaan vuorovaikutukseen vastakkainasetteluja. Opiskelussa korostetaan rakentavan kielenkäytön harjoittelua, koska kieli on tärkeä väline vuorovaikutussuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen. Oppilasta kannustetaan rehelliseen ja toista kunnioittavaan itseilmaisuun. Tähän kuuluvat myös hyvät kuuntelemisen taidot.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kannustamme oppilaita kielen käyttäjinä luovuuteen ja kriittisyyteen. Esimerkiksi tekstien kirjallisessa sekä suullisessa tuottamisessa ja työskentelytapojen yhteissuunnittelussa oppilaita kannustetaan omiin ideoihin ja luoviin ratkaisuihin. Runsaan viestitulvan maailmassa ihminen kohtaa kaikenlaisia tekstejä. Senkin vuoksi opetuksessa pidetään tärkeänä, että oppilas perehtyy monenlaisiin teksteihin, oppii näkemään tekstien vaikutuskeinoja ja arvioimaan kriittisesti tekstin luotettavuutta ja tarkoituksperiä.

Kristillisen koulun suomen kielen ja kirjallisuuden sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksessa koulun kristillinen arvopohja näkyy esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. Oppilaiden suorittamiin lukudiplomeihin ja lukuhaasteisiin lisätään tarjolle koulun arvoista nousevia eettisiä aiheita ja kristillisiä teemoja sisältävää ikätasolle sopivaa lastenkirjallisuutta. Mahdollisuuksien mukaan myös kulttuurikokemuksia, kuten teatteri ja elokuva, pyritään valitsemaan samoin periaattein. Osallistumme yleisönä esimerkiksi eri kristillisten seurakuntien järjestämiin joulu- ja pääsiäisaiheisiin draamaseikkailuihin ja musiikinäytelmiin. Lisäksi lasten omista runo- ja teatteriesityksissä ja muussa draamatyöskentelyssä voivat näkyä eettiset ja kristilliset teemat. Esimerkiksi joulujuhlista alkuopetuksen oppilaat esittävät usein jouluevankeliumiin pohjautuvan esityksen.

Suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa huomioidaan Kuopion kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma ja kulttuuripolku. Opetuksessa hyödynnetään kaupungin monipuolisia kulttuuri- ja kirjastopalveluita. Vierailimme kirjastossa ja koulun pihalla viikoittain pysähtyvässä kirjastoautossa sekä osallistumme Neulamäen kirjaston järjestämiin kirjastoon tutustumis- ja lukuvinkkaustapahtumiin. Lisäksi koulun ja luokkien omat kirjavalikoimat ovat oppilaiden käytettävissä. Oppilaita kannustetaan suorittamaan opetushallituksen

Tapiiri -lukudiplomi tai Kuopion kaupungin koululaisille tarkoitettu lukudiplomi.

Kuopion kristillisen koulun kulttuurikasvatuksen suunnitelma (LIITE 8) täydentää äidinkielen opetusta.

Oppilaat saavat kokemuksia useista eri kielistä, esimerkiksi kansainvälisten vierailijoiden, suomen kieltä luokassa opettelevien maahanmuuttajaharjoittelijoiden ja luokkatovereittensa kielistä. Tämä kasvattaa kielitietoisuutta. Oppilaat osallistuvat Kuopion kaupungin koululaisten yhteisten Kyhähäys -lehden valmistamiseen ja yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan muidenkin medioiden kanssa. Savon murteen erityispiirteet ja savolainen kulttuuriperintö otetaan huomioon opetuksessa. Tutustutaan esimerkiksi savon murteella kirjoitettuihin puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin. Oppilaat harjoittelevat esiintymistä myös koulun yhteisissä tilanteissa kuten aamunavauksissa ja juhlissa.

1-2 –luokkien luokkatiloja sisustettaessa otetaan huomioon se, että ne mahdollistavat motivaatiota, aktiivisuutta ja syväoppimista lisäävän toiminnallisuuden toteutumisen myös suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa. Lisäksi hyödynnetään ulkona oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Mahdollisten kielellisten vaikeuksien tunnistamiseen käytetään alkuopetuksessa erityisopettajan teettämiä testejä, joiden avulla selvitetään monipuolisesti oppilaan kielellisen osaamisen eri osa-alueita. Seulontatestejä käytetään lukuvuoden aikana myös kielellisen kehittymisen seurantaan. Tukea tarvitsevalle oppilaalle annetaan tukiovetusta. Tarvittaessa hänet ohjataan saamaan erityisopettajan tukea ja koulupsykologin tutkimuksiin. Opetusta eriytetään luokassa valitsemalla tehtävät oppilaan taitojen mukaan siten, että jokaisella on mahdollisuus kehittyä ja oppia uutta sekä saada kieleen liittyviä onnistumisen kokemuksia. Ekapelin ja muiden oppimispelien pelaaminen toimii yhtenä opetuksen eriyttämisen keinona. Oppilaita myös ohjataan itseään kiinnostavan ja vaativuustasoltaan sopivan kirjallisuuden pariin. Eriyttämisen apuna käytetään erilaisia joustavia ryhmittelyjä siten, että ryhmän jäsenet voivat olla kannustamassa toisiaan uuden oppimiseen ja rohkaista toisiaan ylittämään itsensä. Oppilaita voidaan jakaa myös omantasoiisiin vertaisryhmiin, joissa yhdessä ponnistellen päästään oppimaan uutta ja kaikkien osaamista tarvitaan päämäärän saavuttamiseksi.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla

1-2

Oppilaat arvioivat lukuvuosittain itse omaa osaamistaan paitsi tuntitilanteissa myös lukuvuosittaisissa

arviointikeskusteluissa, joihin osallistuvat myös huoltajat. Arviointikeskustelut pidetään marraskuun ja tammikuun välisenä aikana opettajan harkinnan mukaan. Kakkosluokalta kolmasluokalle siirryttäessä järjestetään oppilaalle tarvittaessa uusi arviointikeskustelu huhti-toukokuussa. Lisäksi opettaja järjestää tarvittaessa oppilaan kanssa kahdenkeskisiä keskustelutilanteita. Arviointikeskusteluissa käydään läpi kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisen osa-alueet. Oppilas valmistautuu arviointikeskusteluihin täyttämällä etukäteen itsearviointilomakkeen. Tärkeää on, että oppilaita rohkaistaan, kannustetaan ja autetaan huomaamaan oppimisensa sekä näkemään keinoja sen vahvistamiseksi. Myös huoltajat arvioivat taitojen kehittymistä kotona tehtyjen havaintojen pohjalta.

Oppilaille järjestetään pitkin vuotta testejä, joiden avulla käsitys heidän luku- ja kirjoitustaitonsa kehittymisestä pysyy hyvänä. Tuntitilanteissa lapset harjoittelevat antamaan myös kannustavaa ja perusteltua vertaisarviointia toisilleen. Jokaisen vahvuuksien tunnistaminen muodostaa pohjan arvioinnille.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu: Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2 vuosiluokittain

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
<p>T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakentavien ja eettisesti vastuullisten vuorovaikutustaitojen perustan opettelu • Kasvaminen aktiivisena, rehellisenä ja selkeänä viestijänä toimimisessa • Yhteisöihin kuulumisen vahvistuminen vuorovaikutustaitojen kehittymisen kautta • Kokemus siitä, että asioihin voi vaikuttaa rakentavasti viestien, vahvistuu • Harjaantuminen huomiomaan myös toisen ihmisen 	<p>Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Pyritään selkeään puhetapaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suullisia harjoituksia jokapäiväisissä puhetilanteissa ja osallistumista luokkakeskusteluihin. • Harjoitellaan omien kokemusten jakamista ja toisen kunnioittavaa kuuntelemista. • Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä ja ystävällistä puhetapaa arjen tilanteissa • Harjoitellaan ilmaisemaan oma mielipide ja tunne rakentavasti, kertomaan omista tunteista ja tarpeista arjen vuorovaikutustilanteissa sekä säätämään niitä. Harjoitellaan tekemään toiselle konkreettisia 	L1, L2, L3

<p>näkökulmaa ja erilaisia viestintätapoja viestintätilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehittyminen toista kunnioittavan kuuntelemisen taidoissa 	<p>kunnioittavia pyyntöjä hankalien vuorovaikutustilanteiden eteenpäinviemiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan huomioimaan nykyaika ja mennyt aika kerronnassa 	
<p>T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistuminen aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin • Selkeä, kunnioittava ja tarkoituksenmukainen viestintä ryhmäviestintätilanteissa vahvistuu • Oppilas saa kokemuksia monenlaisissa erilaisissa ryhmissä toimimisesta ja siitä, että hänen osuudellaan on merkitystä koko ryhmän toimimiseen 	<p>Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vuorovaikutus- ja tunnetaitoharjoituksia • Selkeän ja tilanteeseen sopivan äänenkäytön harjoittelemista • Harjoitellaan oman vuoron odottamista ja toisen tarkkaa kuuntelemista • omien ajatusten, oivallusten, kokemusten ja kysymysten jakamista toisten kanssa rakentavalla tavalla • Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja ja tunnistetaan inhimillisiä tarpeita niiden taustalla. • Ryhmätöitä 	L1, L2, L7

<p>T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimintaan uskaltautuminen ja sitoutuminen draamatilanteissa • Innostuminen ilmaisemaan itseään eri keinoin • Erilaisten tekstien käsitteleminen draaman avulla • Ajankohtaisten arkitilanteiden käsitteleminen esteettisen kahdentumisen tilassa • Empatiataitojen harjoittelu • Perinteisiin ja tapakulttuuriin tutustuminen hyödyntämällä draamallisia työvälineitä • Erilaisiin taidemuotoihin tutustuminen • Kieltä kohtaan kohdistuvan kiinnostuksen kasvattaminen 	<p>Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esiintymiskokemuksen kartuttamista: luokan ja ryhmien yhteiset draamaharjoitukset, draamaleikit, roolileiki ja prosessidraamakokonaisuudet • Kulttuurikohteissa vieraileminen (esim. Nukketeatterivierailut, musiikkiteatteriesitykset, draamavaellukset) • Omien pienien esitysten ja muiden kulttuurituotteiden tekeminen (esim. Näytelmät, nukketeatteriesitykset, runoesitykset, roolileikit) 	L1, L2, L7
<p>T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palautteen vastaanottaminen ja hyödyntäminen mm. oman viestinnän kehittämisessä • Rakentavan palautteen antaminen • Selkeä, kunnioittava ja tarkoituksenmukainen viestiminen vahvistuu 	<p>Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta ohjataan erilaisissa viestintätilanteissa ja harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. • Erilaisiin viestintätilanteisiin tutustutaan ja niitä reflektoidaan mm. draamasimulaatioiden ja roolileikkien avulla 	L1, L2, L7

	S2 Tekstien tulkitseminen	
<p>T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan lukutaidon perusteet • Kiinnostutaan kirjoitetun kielen käyttämisestä • Kasvetaan kohti aktiivisena lukijana toimimista. Saadaan kokemuksia siitä kuinka lukutaito tukee mahdollisuutta liittyä erilaisiin yhteisöihin, ymmärtää erilaisia ihmisiä sekä vaikuttaa ja luoda omaa kulttuuria • Pystytään hyödyntämään joitakin tekstinymmärtämisen strategioita • Harjaannutaan pohtimaan luettua yksin, parin kanssa ja ryhmässä 	<p>Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita (esim. Omien kokemusten huomiointi, otsikoiden ja kuvien tulkinta, ydinasian etsiminen tekstistä) • Vahvistetaan lukemisen sujuvuutta ja nopeutta monipuolisella päivittäisellä harjoittelulla. 	L1, L4, L5
<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. • Etsitään tietoa vieraista sanoista • Tutustutaan myös savolaisen murteen ilmaisutapoihin ja merkityksiin. • Tutustutaan ja harjoitellaan käyttämään kielen perusrakenteita ja 	<p>Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä ja laajennetaan käsitevarantoa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin teksteihin; satu, runo, tiedote, mainos, tietoteksti, sarjakuva, mediateksti, päiväkirja. • Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa. • Keskustellaan yhdessä vieraammista sanoista ja sanoinnoista sekä niiden merkityksestä tekstiyhteydessä • Lukustrategioiden harjoittelua • Kielen perusrakenteiden ja käsitteiden käyttämisen harjoittelua (äänne, tavu, sana, virke, lopetusmerkki otsikko, teksti, kuva) 	L1, L2, L4

<p>käsitteitä (ääne, tavu, sana, virke, lopetusmerkki otsikko, teksti, kuva)</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saadaan kokemusta tiedon etsimisestä ympäristöä havainnoiden, kysymyksiä kysyen sekä kuvia ja tekstejä tulkiten. • Harjaannutaan tarkastelemaan kriittisesti tekstien vaikutuskeinoja, luotettavuutta ja tarkoituseriä 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä. • Harjoitellaan tiedon jakamista toisille. • Arvioidaan tekstien luotettavuutta ja sitä miksi tekstit ovat olemassa. 	L1, L4, L5
<p>T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saadaan erilaisia kokemuksia omien lukukokemusten jakamisesta toisten kanssa (mm. kertominen, keskustelu, kirjoittaminen, piirtäminen) • Oppilas harjaantuu ja motivoituu lukemaan ja kuuntelemaan tekstejä ja pyrkii lukemaan myös oma-aloitteisesti 	<p>Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa.</p> <p>Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Vertaillaan omia kokemuksia luettuun.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuunnellaan ääneen luettuna lapsille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. • Kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja 	L2, L4, L5
	S3 Tekstien tuottaminen	

<p>T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saada mahdollisuuksia ja työkaluja sille, että voi itse jäsentää ja käsitellä kokemuksiaan ja oivalluksiaan tuottamalla tekstiä suullisesti ja kirjallisesti sekä käyttäen tukenaan kuvia • Pystyä välittämään toisille omia ideoita ja ajatuksia kirjallisesti, kuvien ja puheen avulla 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi. Harjoitellaan tekstien tuottamista. • Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin esim. ajan ja paikan ilmaisutapoihin. • Tutustutaan kertomuksen perusrakenteeseen. 	L1, L4, L5, L7
<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan kirjoittamaan tekstejä sekä käsin että koneella. • Saadaan runsaasti kokemuksia tekstien tuottamisesta kertoen ja kirjoittaen eri menetelmiä hyödyntäen 	<p>Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä, esimerkiksi saduttamalla ja tarinoiden, videokuvaten ja nauhoittaen.</p>	L2, L4, L5
<p>T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystytään tuottamaan ymmärrettävää tekstiä ensin äänne-kirjain – tasolla, sitten tavu, sana ja lopulta virkkeiden sekä hieman pidempien tekstikokonaisuuksien tasolla. 	<p>Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Äänneiden muuttaminen kirjaimiksi, kirjainten kokoaminen tavuiksi, tavujen kokoaminen sanoiksi ja sanojen kokoaminen virkkeiksi. • Harjoitellaan sanojen kirjoittamista äänne- kirjainvastaavuudeltaan oikein. <p>Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso</p>	L1, L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> • Opitaan kiinnittämään huomiota tekstin oikeinkirjoitukseen mm. siihen, että sanoissa on kaikki kirjaimet • Opetellaan kirjoittamaan käsin tekstauskirjaimin • Tutustutaan tietokoneen tekstinkäsittelyohjelman perusasioihin ja näppäilytaitojen alkeisiin 	<p>alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan virkkeen muodostamista puhumalla ja sen kirjoittamista (iso alkukirjain, sanaväli, lopetusmerkki, tavutus). • Harjoitellaan kirjautumista käytössä olevaan sähköiseen oppimisympäristöön. Tutustutaan tekstin tuottamisessa tarvittaviin näppäintaitoihin. 	
	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään kieltä toista kunnioittavilla tavoilla • Kielellinen tietoisuus ja kyky havainnoida kieleen liittyviä yksityiskohtia vahvistuu • Uskaltaudutaan leikittelemään kielen avulla ja tekemään kielellisiä kokeiluja 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. • Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Harjoitellaan erilaisten vuorovaikutusharjoitusten kautta, mikä vaikutus omalla viestinnällä on toiseen. • Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. 	L2, L4, L7
<p>T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan toimimaan kirjastossa hyvien tapojen mukaisesti • Valitaan itseä kiinnostavaa luettavaa 	<p>Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oman lukutaidon mukaisten tekstien lukemiseen ja kannustetaan kirjallisuusdiplomin suorittamiseen. • Vierailut Neulamäen kirjastoon (tutustuminen kirjastossa toimimiseen, kirjavinkkausvierailut) • Kirjastoautovierailut <p>Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin,</p>	L2, L3, L4

<ul style="list-style-type: none"> Innostutaan kirjallisuudesta ja lukemisesta 	<p>ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa.</p>	
<p>T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> Saadaan kokemuksia lastenkulttuurin tuottamisesta yhdessä toisten kanssa Kiinnostus eri kielellisen kulttuurin muotoja kohtaan herää ja kokemuspäiri laajentuu Saadaan kokemuksia siitä, miten paljon merkitystä omalla kielellä ja kulttuurilla on ihmiselle. 	<p>Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen. Omaan kieleen ja kulttuuriin tutustumisen lisäksi huomioidaan monikulttuurisuus omassa luokassa sekä lähiympäristössä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Esitykset omassa luokassa sekä oman luokan ja koulun juhlissa Huomioidaan Kuopion kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma Osallistumme tarjoutuvien mahdollisuuksien mukaan Kuopion kaupungin kulttuuritarjontaan (esim. Koulurauhan julistaminen Kuopion torilla, Nukketeatteri Satuaarten nukketeatteriesitykset, Pakkaspäivien kulttuuritarjonta, Kino-kuvakukon Vilimit –festivaali) Osallistumme tarjoutuvien mahdollisuuksien mukaan seurakuntien kulttuuritarjontaan (esim. Joulu- ja pääsiäisvaellukset ja musiikinäytelmät) 	L2, L4, L7

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 2		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakentavien ja eettisesti vastuullisten vuorovaikutustaitojen perustan opettelu Kasvaminen aktiivisena, rehellisenä ja selkeänä viestijänä toimimisessa 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <p>Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Pyritään selkeään puhetapaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> Suullisia harjoituksia jokapäiväisissä puhetilanteissa ja osallistumista luokkakeskusteluihin. Harjoitellaan omien kokemusten jakamista ja toisen kunnioittavaa kuuntelemista. 	L1, L2, L3

<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisöihin kuulumisen vahvistuminen vuorovaikutustaitojen kehittymisen kautta • Kokemus siitä, että asioihin voi vaikuttaa rakentavasti viestien, vahvistuu • Harjaantuminen huomiomaan myös toisen ihmisen näkökulmaa ja erilaisia viestintätapoja viestintätilanteissa • Kehittyminen toista kunnioittavan kuuntelemisen taidoissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä ja ystävällistä puhetapaa arjen tilanteissa • Harjoitellaan ilmaisemaan oma mielipide ja tunne rakentavasti, kertomaan omista tunteista ja tarpeista arjen vuorovaikutustilanteissa sekä säätelemään niitä. Harjoitellaan tekemään toiselle konkreettisia kunnioittavia pyyntöjä hankalien vuorovaikutustilanteiden eteenpäinviemiseksi • Harjoitellaan huomioimaan nykyaika ja menneet aika kerronnassa 	
<p>T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistuminen aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin • Selkeä, kunnioittava ja tarkoituksenmukainen viestintä ryhmäviestintätilanteissa vahvistuu • Oppilas saa kokemuksia monenlaisissa erilaisissa ryhmissä toimimisesta ja eri pääsee kokeilemaan erilaisia rooleja ryhmäviestintätilanteissa toimiessaan (esim. tiimivetäjä) 	<p>Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vuorovaikutus- ja tunnetaitoharjoituksia • Ilmeiden ja eleiden käyttö kerronnan tukena • Harjoitellaan oman vuoron odottamista ja toisen tarkkaa kuuntelemista • omien ajatusten, oivallusten, kokemusten ja kysymysten jakamista toisten kanssa rakentavalla tavalla • Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja ja tunnistetaan inhimillisiä tarpeita niiden taustalla. • Toimitaan ryhmässä eri rooleissa (esim. tiiminvetäjä, sihteeri) 	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää oman osuutensa tärkeyden osana toimivaa ryhmää 		
<p>T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimintaan uskaltaminen ja sitoutuminen draamatilanteissa • Innostuminen ilmaisemaan itseään eri keinoin • Erilaisten tekstien käsitteleminen draaman avulla • Ajankohtaisten arkitilanteiden käsitteleminen esteettisen kahdentumisen tilassa • Empatiataitojen harjoittelu • Perinteisiin ja tapakulttuuriin tutustuminen hyödyntämällä draamallisia työvälineitä • Erilaisiin taidemuotoihin tutustuminen • Kieltä kohtaan kohdistuvan kiinnostuksen kasvattaminen 	<p>Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esiintymiskokemuksen kartuttamista: luokan ja ryhmien yhteiset draamaharjoitukset, draamaleikit, roolileiki ja prosessidraamakokonaisuudet • Kulttuurikohteissa vieraileminen (esim. Nukketeatterivierailut, musiikkiteatteriesitykset, draamavaellukset) • Omien pienien esitysten ja muiden kulttuurituotteiden tekeminen (esim. Näytelmät, nukketeatteriesitykset, runoesitykset, roolileikit) 	L1, L2, L7
<p>T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta ohjataan erilaisissa viestintätilanteissa ja harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. 	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Palautteen vastaanottaminen ja hyödyntäminen mm. oman viestinnän kehittämisessä • Rakentavan palautteen antaminen • Selkeä, kunnioittava ja tarkoituksenmukainen viestiminen vahvistuu 	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisiin viestintätilanteisiin tutustutaan ja niitä reflektoidaan mm. draamasimulaatioiden ja roolileikkien avulla 	
S2 Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan</p> <p>T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukemisesta tulee entistä sujuvampaa. • Harjaannutaan taitotaso huomioiden lukemaan virkettä pidempiä tekstejä, esim. kirjoja ja tarinoita • Kiinnostutaan kirjoitetun kielen käyttämisestä eri tavoin • Kasvetaan kohti aktiivisena lukijana toimimista. Saadaan kokemuksia siitä kuinka lukutaito tukee mahdollisuutta liittyä erilaisiin yhteisöihin, ymmärtää erilaisia ihmisiä sekä vaikuttaa ja luoda omaa kulttuuria • Pystytään hyödyntämään harjoiteltuja tekstinymmärtämisen strategioita 	<p>Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä niiden merkityksiä ja rakenteita esim. sadut, runot, lorut, kuvakirjat, lyhyet kokonaisteokset, lasten tietokirjat, sarjakuvat, mediatekstit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sujuvoitetaan lukutaitoa päivittäisten monipuolisten lukuharjoitusten avulla yksin ja yhdessä toisten kanssa • Suoritetaan lukudiplomi. • Luetaan ääneen ja hiljaa omassa mielessä. • Harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Esim. Päätelmien tekeminen otsikoista ja väliotsikoista, kuvien tutkiminen ennen tekstin lukemista, omien kokemusten tarkastelu tekstiin liittyen, tärkeimpien asioiden etsiminen tekstikappaleista. 	L1, L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan pohtimaan luettua yksin, parin kanssa ja ryhmässä 		
<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. • Etsitään tietoa ja opitaan keskustelemaan vierais- ta sanoista • Tutustutaan myös savolaisen murteen ilmaisutapoihin ja merkityksiin. • Harjaannutaan lukustrategioiden käytössä • Ymmärretään kielen peruskäsitteiden merkitys (tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko ja kuva) 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan lukemisessa tarvittavia käsitteitä tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. • Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. • Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä. • Opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Harjoitellaan kertomaan tarinan juoni omin sanoin. 	L1, L2, L4
<p>T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saadaan kokemusta tiedon etsimisestä ympäristöä havainnoiden, kysymyksiä kysyen sekä kuvia ja tekstejä tulkiten. • Harjaannutaan tarkastelemaan kriittisesti tekstien vaikutuskeinoja, 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä. • Harjoitellaan tiedon kertomista toisille. • Haetaan tietoa painetun tekstin lisäksi myös internetistä ja asiantuntijahenkilöiltä. • Arvioidaan erilaisten tekstien luotettavuutta, luotettavuuden mittareita, vaikutuskeinoja ja tarkoituksia. Harjoiteltavia käsitteitä ovat mm. tosiasia ja mielipide 	L1, L4, L5

<p>luotettavuutta ja tarkoitusperiä</p>		
<p>T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saadaan erilaisia kokemuksia omien lukukokemusten jakamisesta toisten kanssa (mm. kertominen, keskustelu, kirjoittaminen, piirtäminen) • Oppilas harjaantuu ja motivoituu lukemaan ja kuuntelemaan tekstejä ja pyrkii lukemaan myös oma-aloitteisesti 	<p>Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Luodaan myönteisiä luku- kokemuksia esimerkiksi draamaa, lukupiiriä, ääneen lukemista ja elokuvaa hyödyntäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukemisen sujuvuuden ja nopeuden vahvistamista monipuolisella päivittäisellä harjoittelulla • Luetaan ja kuunnellaan ääneen luettuna yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia • Kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. • Tehdään ikäryhmälle suunnattu lukudiplomi. 	<p>L2, L4, L5</p>
	S3 Tekstien tuottaminen	
<p>T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saada mahdollisuuksia ja työkaluja sille, että voi itse jäsentää ja käsitellä kokemuksiaan ja oivalluksiaan tuottamalla tekstiä suullisesti ja kirjallisesti sekä käyttäen tukenaan kuvia • Pystyä välittämään toisille omia ideoita ja ajatuksia kirjallisesti, kuvien ja puheen avulla 	<p>Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla käsin ja koneella ja kuvien avulla yksin ja yhdessä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tekstien tuottamista (esim. mielipide, tarina, päiväkirja, kirje, ilmoitus, tietoteksti) . • Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin esim. ajan ja paikan ilmaisutapoihin. • Tutustutaan kertomuksen perusrakenteeseen. 	<p>L1, L4, L5, L7</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kerrotaan ja kirjoitetaan luetusta ja kuullusta omin sanoin. 	
<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan kirjoittamaan tekstejä sekä käsin että koneella. • Saadaan runsaasti kokemuksia tekstien tuottamisesta kertoen ja kirjoittaen eri menetelmiä hyödyntäen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kertomiselle tyypillisiin tekstuaalisiin piirteisiin, esim. ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen sekä harjoitellaan niiden käyttämistä omista teksteistä. • Harjoitellaan tekstin suunnittelua ja yksinkertaisten tekstien tuottamista: viesti, kortti, kirje, mielipide, ilmoitus, kutsu, lyhyt tarina, tietoteksti. • Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä kynällä ja paperilla sekä monimediaisessa ympäristössä esimerkiksi tietokoneella, nauhoittaen, videokuvaten ja animoiden. 	L2, L3 L4, L5
<p>T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan luettavaa tekstiä kirjoittamalla sekä sanoja, virkkeitä että pidempiä tekstikokonaisuuksia. • Tietoisuus kielen rakenteista ja niiden käyttämisestä kehittyy. • Harjaannutaan tuottamaan käsin tekstauskirjoitusta • Opitaan kiinnittämään huomiota tekstin 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan isojen ja pienten tekstauskirjainten sujuvaa käsin kirjoittamisen taitoa sekä harjoitellaan tekstin tuottamisessa tarvittavia näppäintaitoja esim. rivin vaihto, isot kirjaimet virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä, tekstin tallentaminen. • Harjoitellaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita ja virkkeen tuntomerkkejä: iso alkukirjain, sanaväli, lopetusmerkit. • Vahvistetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä mm. kaksoiskonsonantit, diftongit, äng-äänne, isot kirjaimet erisnimissä, yhdyssanat. • Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen 	L1, L4, L5

<p>oikeinkirjoituksen perusasioihin (isot kirjaimet, lopetusmerkit sanavälit, jne.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan tietokoneen tekstinkäsittelyohjelman perusasioihin ja näppäilytaitojen alkeisiin 	<p>perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omista teksteissä.</p>	
	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> Käytetään kieltä toista kunnioittavilla tavoilla Kielellinen tietoisuus ja kyky havainnoida kieleen liittyviä yksityiskohtia vahvistuu Uskaltaudutaan leikittelemään kielen avulla ja tekemään kielellisiä kokeiluja 	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien.</p> <p>Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin.</p> <p>Harjoitellaan erilaisten vuorovaikutusharjoitusten kautta, mikä vaikutus omalla viestinnällä on toiseen.</p> <p>Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa.</p> <p>Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Tutustutaan eri kulttuurien kirjoitettuun ja puhuttuun perinteeseen.</p>	<p>L2, L4, L7</p>
<p>T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön</p>	<p>Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Kannustetaan kirjallisuudiplomin suorittamiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjataan oman lukutaidon mukaisten tekstien lukemiseen ja kannustetaan kirjallisuudiplomin suorittamiseen. Vierailut Neulamäen kirjastoon (tutustuminen kirjastossa toimimiseen, kirjavinkkausvierailut) 	<p>L2, L3, L4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Opitaan toimimaan kirjastossa hyvien tapojen mukaisesti • Valitaan itseä kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa • Innostutaan kirjallisuudesta ja lukemisesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjastoautovierailut 	
<p>T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saadaan kokemuksia lastenkulttuurin tuottamisesta yhdessä toisten kanssa • Kiinnostus eri kielellisen kulttuurin muotoja kohtaan herää ja kokemuspiiri laajentuu • Saadaan kokemuksia siitä, miten paljon merkitystä omalla kielellä ja kulttuurilla on ihmiselle. 	<p>Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen. Omaan kieleen ja kulttuuriin tutustumisen lisäksi huomioidaan monikulttuurisuus omassa luokassa sekä lähiympäristössä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitykset omassa luokassa sekä oman luokan ja koulun juhlissa • Huomioidaan Kuopion kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma • Osallistomme tarjoutuvien mahdollisuuksien mukaan Kuopion kaupungin kulttuuritarjontaan (esim. Koulurauhan julistaminen Kuopion torilla, Nukketeatteri Satuaarten nukketeatteriesitykset, Pakkaspäivien kulttuuritarjonta, Kino-kuvakukon Vilimit –festivaali) • Osallistomme tarjoutuvien mahdollisuuksien mukaan seurakuntien kulttuuritarjontaan (esim. Joulun- ja pääsiäisvaellukset ja musiikinäytelmät) 	L2, L4, L7

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹⁸⁸. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista¹⁸⁹. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta¹⁹⁰. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on

188 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 422/2012.

189 Perusopetuslaki 628/1998, 30 §.

190 Perusopetuslaki 628/1998, 3 §.

muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen koulu yhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1	L2, L4
T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua	S1	L1, L2, L7
T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin	S1	L1, L2, L7
Tekstien tulkitseminen		

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen	S2	L1, L2, L4
T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden tuottamista	S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja	S3	L4, L5
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita	S3	L1, L4, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen	S4	L4, L6, L7
T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen		
T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin	S4	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana	S5	L1, L2, L4
T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin	S5	L1, L2, L4
T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan	S5	L1, L2, L4

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia, että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa.

Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne. Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus vuosiluokilla 1–2

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on laadittu laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosiluokilla 1–2 yleisten laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden lisäksi.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppimaan oppiminen ja oppimisstrategioiden tietoinen kehittäminen ovat keskeinen suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitealue. Maahanmuuttajataustaisen oppilaan täytyy paitsi opiskella suomea

myös opiskella suomeksi. Hän joutuu omaksumaan kielen rakenteita ja abstraktia sanastoa samanaikaisesti kognitiivisesti vaativien sisältöjen kanssa. Tällöin tarvitaan ymmärtämisen taitojen opetusta. S2-oppimäärän opetussuunnitelmassa ensimmäisestä luokasta yhdeksänteen saakka oppilasta ohjataan vuorovaikutukseen, jossa luetaan, kuunnellaan, analysoidaan, tutkitaan ja työstetään erilaisia tekstilajeja ja samalla opitaan tarvittavaa metakieltä, jonka avulla tekstejä opitaan ymmärtämään.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

S2-oppimäärän opiskelu tähtää oppilaiden omien kielellisten ja kulttuuristen juurien tiedostamiseen ja vahvistamiseen. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden kielellistä repertuaaria esimerkiksi kielellisen päättelyn ja vertailun avulla. Tavoitteena on kehittää ja tukea oppilaiden kielellistä identiteettiä siten, että oppilas tiedostaa ja arvostaa kielellisiä resurssejaan ja osaa käyttää niitä hyödyksi niin suomen kielen kuin muiden oppiaineiden oppimisessa. Tällä tavoin oppilas voi vahvistaa omaa toimijuuttaan niin koulussa, vapaa-ajalla kuin yhteiskunnassa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita ohjataan sopivaan viestintään jokapäiväisissä vuorovaikutustilanteissa niin yksin kuin ryhmissä. Heitä kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä ja toisista. Lisäksi heitä ohjataan ottamaan vastuu viestien tuottamisesta ja välittämisestä kodin, koulun ja kavereiden välillä. He saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. Oppilaita ohjataan myös teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohtimaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä

L4 Monilukutaito

S2-oppimäärän opiskelussa oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa perusopetuksen aikana. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Ylemmillä luokilla harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Kaikilla suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärää opiskelevilla oppilailta erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen – niin tulkitsejan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Alaluokilla oppilasta opastetaan harjaannuttamaan näppäintaitojaan ja tuottamaan tekstejä monimediaisissa ympäristöissä. Ylemmillä luokilla oppilaita ohjataan harjoittelemaan erilaisten tekstien tuottamista eri mediaympäristöissä ja sujuvoittamaan näppäin- ja viestintäteknologisia taitojaan. Kaikilla vuosiluokilla oppilaita ohjataan toimimaan verkossa vastuullisesti, eettisesti yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Oppilaat opastetaan tiedostamaan tieto- ja viestintäteknologian merkitys

arjessa, opiskelussa ja myöhemmin työelämässä sekä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämätaidot ja yrittäjyys ovat erilaisten työtapojen ja monipuolisten viestintätaitojen opiskelua. Alaluokilta lähtien harjoitellaan toimimaan yksin ja yhdessä. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä omassa yhteisössä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa eri-ikäisille sopivilla tavoilla. Yläluokkien aikana omaa osaamista syvennetään erilaisissa projektityöskentelyissä, jolloin korostuu laajan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Oppilaita kannustetaan olemaan aloitteellisia ja rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja viemään aloitetut työt loppuun. Varsinkin yläluokilla edistetään oppilaiden myönteistä asennetta ja kiinnostusta työtä, yrittäjyyttä ja yleensä työelämää kohtaan.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen kehittämiseen ja rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti koulun toimintaan. Ikä kautensa ja edellytystensä mukaisesti he suunnittelevat omaa ja ryhmänsä opiskelua, siihen liittyviä tavoitteita, toimintatapoja ja arviointia. Oppilaat työskentelevät yhdessä harjoitellen neuvottelutaitoja, ristiriitojen ratkaisemista ja päätöksentekoa. Samalla he oppivat ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen. Oppilaita ohjataan myös ymmärtämään omien valintojen sekä toimintatapojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1–2 vuosiluokittain

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	

<p>T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakentavien ja eettisesti vastuullisten vuorovaikutustaitojen perustan opettelu • Kokemus siitä, että asioihin voi vaikuttaa rakentavasti suomen kielellä viestien vahvistuu • Toista kunnioittavan kuuntelun taidot kehittyvät • Selviydytään arjen toistuvista vuorovaikutustilanteista. Saadaan näissä tilanteissa kokemuksia toisen ymmärtämisestä ja ymmärretyksi tulemisesta. • Harjaannutaan suomen kielen ääntämisessä siten, että perusviesti vuorovaikutustilanteissa välittyy puolin ja toisin • Opitaan toisia kuuntelemalla, kysymällä ja osallistumalla aktiivisesti vuorovaikutustilanteisiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua, tunteista ja tarpeista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. • Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. • Koulun arjessa toistuvien vuorovaikutustilanteiden harjoittelu (esim. esittely, kysyminen, vastaaminen, puhekuppanin kuunteleminen) 	L2, L4
<p>T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin 	Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista, tunteiden nimeämistä ja kohteliaita ilmaisuja	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Tarkoituksenmukainen viestintä arjen tilanteissa vahvistuu • Sanavarasto kehittyy monipuolisesti 		
<p>T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimintaan uskaltautuminen ja sitoutuminen draamatilanteissa • Innostuminen ilmaisemaan itseään eri keinoin • Ajankohtaisten arkitilanteiden käsitteleminen esteettisen kahdentumisen tilassa • Erilaisiin taidemuotoihin tutustuminen • Kiinnostus kieleen kasvaa 	<p>Hyödynnetään erilaisia draamamenetelmiä, mm. rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.</p>	<p>L1, L2, L7</p>
S2 Tekstien tulkitseminen		
<p>T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan lukutaidon perusteet • Ymmärretään äänne-kirjain –vastaavuus, tavun, sanan ja virkkeen käsitteet • Sanavarasto karttuu suomen kieltä päivittäin koulussa jatkuvasti kuunnellen, lukien ja kirjoittaen sekä 	<p>Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Äänne-kirjain-vastaavuus, aakkoset, tavu, sana, virke (Esim. Ekapeli maahanmuuttajaversio) <p>Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kielelliset leikit ja pelit • Omalle taitotasolle sopivat tekstit • keskustelut 	<p>L1, L2, L4</p>

suomenkielellä vuorovaikuttamalla		
<p>T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnostus tekstejä ja kirjallisuutta kohtaan herää ja vahvistuu • Harjaannutaan pohtimaan luettua yhdessä toisten kanssa • Opitaan kertomaan ilmaisten tarkoituksenmukaisesti aikaa, paikkaa ja tapahtumien järjestystä 	<p>Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.</p>	L2, L4
S3 Tekstien tuottaminen		
<p>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsitään rohkeasti tietoa vieraista sanoista • Tiedostetaan, että eri tarpeita ja tavoitteita palvelevat erityyppiset tekstit. • Tutustutaan eri tekstilajeihin piirteineen • Kartutetaan sanavarastoa, mm. eri tekstilajeihin liittyvää 	<p>Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin (kuva ja kuvateksti, kuvitettu ohje, sarjakuva, mainos, kyltti, aikataulu, lukujärjestys, muistilappu, lyhyt arkinen viesti) 	L2, L4
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tuottamaan tekstejä suomeksi oman taitotason mukaan (tavuja, sanoja, virkkeitä ja pidempiä tekstejä) 	<p>Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan yksilölliset tv-taidot • Isot ja pienet tekstauskirjaimet 	L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> • Taito tekstata kirjaimia käsin kehittyy • Tutustutaan kirjoittamiseen tietokoneella 		
<p>T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystytään tuottamaan ymmärrettävää tekstiä äänne-kirjain –tasolla, sitten tavu, sana ja lopulta virkkeiden tasolla. • Opitaan kiinnittämään huomiota tekstin oikeinkirjoitukseen, mm. siihen, että sanassa on kaikki kirjaimet 	<p>Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Isot ja pienet tekstauskirjaimet • sanojen kirjoittaminen äänne-kirjain-vastaavuudeltaan oikein 	L1, L4, L5
	S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
<p>T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään kieltä toista kunnioittavalla tavalla • Kielellinen tietoisuus ja kyky havainnoida kieleen liittyviä yksityiskohtia vahvistuu 	<ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä. • Havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. • Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. 	L4, L6, L7
<p>T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lastenkirjallisuuteen tutustumista kuunnellen ja itse lukien • Kirjastovierailut, kirjastoautovierailut • Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. 	L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Opitaan toimimaan hyvin kirjastossa • Harjaannutaan valitsemaan itseä kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa • Innostutaan kirjoista ja lukemisesta 		
<p>T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnostus eri kielellisen kulttuuri muotoja kohtaan herää ja kokemuspiiri laajentuu • Saadaan kokemuksia siitä, miten paljon merkitystä omalla kielellä ja kulttuurilla ihmiselle on • Empatiataitojen harjoittelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin. • Järjestetään mahdollisuuksia sille, että suomea toisena kielenään puhuvat oppilaat ja heidän huoltajansa voivat halutessaan opettaa kieleensä ja kulttuuriinsa liittyviä asioita kotiluokan oppilaille • Pyritään asettumaan toisten ihmisten asemaan mm. draamasimultaatioiden, keskustelujen ja tarinoiden avulla 	L2
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
<p>T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan huomaamaan omia vahvuuksia ja oppimisen tapoja kielenoppijaina • Otetaan vastaan kannustavaa palautetta ja annetaan sitä itse toisille • Saadaan monipuolista kokemusta erilaisista vuorovaikutustilanteista ja teksteistä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista. • Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena. • Hyödynnetään oppimisen tukena monipuolisesti erilaisia tekstejä, vuorovaikutustilanteita, kuvia ja draaman keinoja. Hyödynnetään myös tieto- ja viestintäteknikkaa. 	L1, L2, L4
<p>T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monilukutaitoon ohjaaminen: luokittelu, ylä- ja alakäsitteiden väliset suhteet • Tutustutaan pikku hiljaa eri oppiaineiden 	L1, L2, L4

<p>tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri oppiaineille ominaiseen sanastoon ja harjoitellaan sen käyttöä • Tutustutaan eri oppiaineille tyyppillisten tekstilajien ominaispiirteisiin (esim. Tietoteksti) 	<p>yhteydessä esiintyviin tekstilajeihin ja siihen, mistä ne tunnistaa</p>	
<p>T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan ottamaan vastaan rakentavaa palautetta kielen omasta oppimisesta ja hyödyntämään sitä opiskelussaan • Tiedostetaan ja hyödynnetään omia vahvuuksia kielenoppimisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan valitsemaan omaan osaamisen tasoon sopivia lukemis- ja kirjoitustehtäviä • Arvioidaan omaa oppimista monipuolisesti • Pysähdytään huomaamaan onnistumisia 	<p>L1, L2, L4</p>

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 2

Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakentavien ja eettisesti vastuullisten 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua, tunteista ja tarpeista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. • Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. • Kielenkäytön havainnoiminen eri 	<p>L2, L3, L4</p>

<p>vuorovaikutustaitojen perustan opettelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokemus siitä, että asioihin voi vaikuttaa rakentavasti suomen kielellä viestien, vahvistuu • Toista kunnioittavan kuuntelun taidot kehittyvät • Suoriudutaan arjen toistuvista vuorovaikutustilanteista. Saadaan näissä tilanteissa kokemuksia toisen ymmärtämisestä ja ymmärretyksi tulemisesta. • Harjaannutaan suomen kielen ääntämisessä siten, että perusviesti vuorovaikutustilanteissa välittyy puolin ja toisin • Opitaan toisia kuuntelemalla, kysymällä ja osallistumalla aktiivisesti vuorovaikutustilanteisiin 	<p>tilanteissa; autenttisia kielenkäyttötilanteita erilaisissa vuorovaikutustilanteissa (esim. ryhmätöiden tekemisessä, asioiminen kaupassa, opintovierailut)</p>	
<p>T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin • Tarkoituksenmukainen viestintä arjen tilanteissa vahvistuu • Sanavarasto kehittyy monipuolisesti 	<p>Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa.</p>	<p>L1, L2, L7</p>

<p>T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimintaan uskaltautuminen ja sitoutuminen draamatilanteissa • Innostuminen ilmaisemaan itseään eri keinoin • Ajankohtaisten arkitilanteiden käsitteleminen esteettisen kahdentumisen tilassa • Erilaisiin taidemuotoihin tutustuminen • Kiinnostus kieleen kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään erilaisia draamamenetelmiä, esimerkiksi rooli- ja teatterileikkejä, haastatteluja ja näytelmiä. • Esitetään videolle erilaisia vuorovaikutustilanteita ja näytelmiä sekä nauhoitetaan tekstiä. 	L1, L2, L5, L7
	S2 Tekstien tulkitseminen	
<p>T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukusujuvuus ja lukunopeus vahvistuvat • Sanavarasto karttuu suomen kieltä päivittäin koulussa jatkuvasti kuunnellen, lukien ja kirjoittaen sekä suomenkielellä vuorovaikuttamalla • Tunnistetaan kerronnan peruskäsitteitä • Otetaan käyttöön tekstin ymmärtämisen perusstrategioita 	<ul style="list-style-type: none"> • Lukemisen sujuvuuden ja nopeuden vahvistaminen (Ekapeli sujuvuus) • Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita (ennakointi, päättely, pääasioiden etsiminen). Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa • Opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni) • Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. 	L1, L2, L4

<p>T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnostus erilaisia tekstejä ja kirjallisuutta kohtaan vahvistuu • Ymmärrys eri tekstilajien käytöstä kasvaa • Harjaannutaan pohtimaan luettua entistä monipuolisemmin 	<ul style="list-style-type: none"> • Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. • Pohditaan luettua keskustellen, kertoen ja kirjoittaen oman taitotason mukaan. 	L2, L4, L5
S3 Tekstien tuottaminen		
<p>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsitään rohkeasti tietoa vieraista sanoista • Tiedostetaan, että eri tarpeita ja tavoitteita palvelevat erityyppiset tekstit. • Tutustutaan eri tekstilajeihin piirteineen • Kartutetaan sanavarastoa, mm. eri tekstilajeihin liittyvää 	<p>Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin (kuva, kaavio, kuvitettu ohje, sarjakuva, ilmoitus, mainos, kyltti, aikataulu, lukujärjestys, muistilappu, lyhyt arkinen viesti, satu, tietoteksti, vuoropuhelu) 	L2, L4
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tuottamaan tekstejä suomeksi oman taitotason mukaan (virkkeitä, kuvatekstejä ja pidempiä tekstejä) • Opitaan kirjoittamaan tekstejä käsin tekstaten 	<p>Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Isot ja pienet tekstauskirjaimet • Huomioidaan yksilölliset tv-taidot 	L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoitetaan lyhyitä tekstejä tietokoneella 		
<p>T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan ymmärrettävää tekstiä, sanoja, virkkeitä ja pidempiä tekstikokonaisuuksia. • Opitaan kiinnittämään huomiota tekstin oikeinkirjoitukseen, mm. siihen, että sanassa on kaikki kirjaimet ja virkkeet alkavat isoilla kirjaimilla ja päättyvät pisteisiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. • Oikeinkirjoitusharjoituksia: sanatason oikeinkirjoitus (esim. Kaksoiskonsonantit, diftongit), sanavälit, isot kirjaimet, lopetusmerkit 	L1, L4, L5
	S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
<p>T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään kieltä toista kunnioittavalla tavalla • Kielellinen tietoisuus ja kyky havainnoida kieleen liittyviä yksityiskohtia vahvistuu 	<ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä. • Havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. • Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. 	L4, L5, L6, L7
<p>T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan toimimaan hyvin kirjastossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Lastenkirjallisuuteen tutustumista kuunnellen ja itse lukien • Kirjastovierailut, kirjastoautovierailut • Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. 	L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan valitsemaan itseä kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa • Innostutaan kirjoista ja lukemisesta 		
<p>T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnostus eri kielellisen kulttuuri muotoja kohtaan herää ja kokemuspiiri laajentuu • Saadaan kokemuksia siitä, miten paljon merkitystä omalla kielellä ja kulttuurilla ihmiselle on • Empatiataitojen harjoittelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin • Vertaillaan oppilaiden puhumia kieliä • Järjestetään mahdollisuuksia sille, että suomea toisena kielenään puhuvat oppilaat ja heidän huoltajansa voivat halutessaan opettaa kieleensä ja kulttuuriinsa liittyviä asioita kotiluokan oppilaille • Pyritään asettumaan toisten ihmisten asemaan mm. draamasimultaatioiden, keskustelujen ja tarinoiden avulla 	L2
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
<p>T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan huomaamaan omia vahvuuksia ja oppimisen tapoja kielenoppijoina • Otetaan vastaan kannustavaa palautetta ja annetaan sitä itse toisille • Saadaan monipuolista kokemusta erilaisista vuorovaikutustilanteista ja teksteistä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista. • Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena. • Hyödynnetään oppimisen tukena monipuolisesti erilaisia tekstejä, vuorovaikutustilanteita, kuvia ja draaman keinoja. Hyödynnetään myös tieto- ja viestintäteknologiaa. 	L1, L2, L4
<p>T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monilukutaitoon ohjaaminen: luokittelu, ylä- ja alakäsitteiden väliset suhteet • Tutustutaan monipuolisesti eri 	L1, L2, L4, L5

<p>tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri oppiaineille ominaiseen sanastoon ja harjoitellaan sen käyttöä • Ymmärretään mikä on esimerkiksi tietotekstin ja kertomuksen ja kaavion ero 	<p>oppiaineiden tekstilajeihin (esim. tietoteksti, kertomus ja kaavio)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä • tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. 	
<p>T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan ottamaan vastaan rakentavaa palautetta kielen omasta kielen oppimisesta ja hyödyntämään sitä opiskelussaan • Tiedostetaan ja hyödynnetään omia vahvuuksia kielenoppimisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. • Harjoitellaan valitsemaan omaan osaamisen tasoon sopivia lukemis- ja kirjoitustehtäviä • Arvioidaan omaa oppimista monipuolisesti • Pysähdytään huomaamaan onnistumisia 	L1, L2, L4, L5

13.5.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin

opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

TOISEN KOTIMAISEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on opetussuunnitelman perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomen-keskipitkä eli B1-oppimäärä.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Paikalliseen opetussuunnitelmaan laaditaan tällöin kielikohtainen sovellus näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Englantiin on opetussuunnitelman perusteissa laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman noudattaen näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kieliohjelma on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 1.5.3.5 Toisen kotimaisen kielen opiskelu alkaa 6. vuosiluokalla.

13.5.3 VIERAAT KIELET

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

VIERAS KIELI/SAAMEN KIELI, A1-OPPIMÄÄRÄ ENGLANTI, MUU VIERAS KIELI

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät

aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

VIERAS KIELI/SAAMEN KIELI, A1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 1–2

Vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.	Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekieli muista osaamistaan kielistä. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.	L1, L2, L5, L7
T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta	Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustansa sekä eri kieliä ja kulttuureja. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.	L1, L2
Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.	S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.	L1, L2, L6
T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä	Oppilas oppii arvaamaan ja päättämään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään	S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai	L1, L4, L5

	havainnot kielestä ja kielenkäytöstä. (tavoitetta ei arvioida)	muiden kielten osaamisen perusteella.	
T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.	Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.	S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.	L1, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.	L1, L2, L4, L6, L7
T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä	Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja,	L1, L2, L3, L4, L5, L7

viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.	joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on ongelmia.	
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia	S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.	L2, L4, L6, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa	Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja	Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja	L1, L2, L3, L4, L5, L7

harjoittelemaan ääntämistä		intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.	
----------------------------	--	--	--

Vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärän työtapoihin ja oppimisympäristöihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana on toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat

tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen/saamen kielen A1-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämistä. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

KUOPION KRISTILLISEN KOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Vieraan kielen A1-oppimäärän opetus (englanti)

Oppiaineen tehtävä

Vieraan kielen opetus on olennainen osa läpi peruskoulun jatkuvaa kielikasvatusta. Sen tärkeä tehtävä alkuopetusaikana on herättää ja vahvistaa lapsen kielitietoisuutta: tehdä näkyväksi kielten moninaisuus, lapsen oma kieliympäristö ja kielten väliset erot ja yhtäläisyydet. Erityisen tärkeää alkuopetuksen vieraan kielen opetuksessa on myös kiinnostuksen ja myönteisten asenteiden herättäminen elinikäistä kielten oppimista kohtaan. Siksi on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden kokemusmaailma ja toiveet sisältöjä ja työtapoja valitessa sekä huomioida kaikki oppilaiden sekä oppitunneilla että muussa elämässä hankkima kielitaito.

A1-kielenä Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opiskellaan englantia.

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun esiopetuksessa pidetään läpi lukuvuoden kielisuihkutusta tai tuokioita vieraalla kielellä. Esikoulun opettaja voi pitää kielisuihkutusta muun toiminnan yhteydessä tai varhaiseen kielenopetukseen perehtynyt kielenopettaja voi pitää esikoululaisille erillisiä kielituokioita, joissa tutustutaan vieraaseen kieleen mm. erilaisten leikkien, laulujen ja pelien kautta. Sujuvan siirtymän esikoulun ja perusopetuksen välillä takaa ammatillinen yhteistyö ja tiedonsiirto myös vieraan kielen opetukseen liittyen.

Vieraan kielen A1-oppimäärän työtapoihin ja oppimisympäristöihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Koulussamme kielenopetus vuosiluokilla 1-2 painottaa erilaisia toiminnallisia tapoja oppia. Oppitunneilla käytetään paljon musiikkia yhdistettynä liikkeeseen sekä erilaisia pelejä ja leikkejä, joiden varjolla kieltä opitaan käyttämään kommunikaation välineenä. Koska vuorovaikutus on erottamaton osa kielen käytön opettelua, on yhteistyö ja kommunikaatio tärkeä osa kielen oppimista alusta saakka. Oppilaiden toiveita käsiteltävien aiheiden ja käytettävien toimintatapojen suhteen kuunnellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien rajoissa. Hyvin varhaisesta vaiheesta lähtien oppilaille annetaan malli myös kirjoitetusta kielestä, mutta tietoisemmin kielen kirjoitusasua aletaan tutkiskella toiselta luokalta lähtien.

Oppimisen tukena käytetään erilaisia auditiivisia, visuaalisia ja audiovisuaalisia materiaaleja sekä jossain määrin myös sähköisiä oppimisympäristöjä. Oppimisympäristönä voi toimia luokkahuoneen lisäksi myös esimerkiksi piha, joka mahdollistaa sisätiloja paremmin monia kinesteettisiä oppimistapoja. Halutessaan luokanopettaja voi myös tuoda vierasta kieltä osaksi muuta luokkahuonetoimintaa, kuten aamuisia tervehdyksiä tai kuulumisten vaihtoa.

Kuopion kristillinen koulu: Vieraan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 1.

VIERAS KIELI, A1-OPPIMÄÄRÄ, ENGLANTI: VUOSILUOKKA 1			
Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			

<p>T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.</p>	<p>Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekieli muista osaamistaan kielistä.</p> <p>(tavoitetta ei arvioida)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu omassa luokassa ja lähiympäristössä käytettäviin kieliin. • Oppilas opettelee tunnistamaan puhutun englannin muista lähiympäristössään esiintyvistä kielistä. 	<p>S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan ja nimetään omassa luokassa ja muussa lähiympäristössä puhuttavia kieliä. • Kuunnellaan eri kieliä ja pyritään havainnoimaan opiskeltava kieli niiden joukosta. • Tarkastellaan vieraan kielen ja äidinkielen välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja. 	<p>L1, L2, L5, L7</p>
<p>T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta</p>	<p>Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.</p> <p>(tavoitetta ei arvioida)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tiedostaa oman äidinkieltensä ja arvostaa sitä. • Oppilas oppii suhtautumaan arvostavasti eri kieliin ja kulttuureihin lähiympäristössään. 	<p>S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan omassa luokassa ja koulussa esiintyviin kieliin ja kulttuureihin. 	<p>L1, L2</p>

Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja. <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii harjoittelemaan vierasta kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. 	S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä. <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyötaitojen osalta pääpaino on koko ryhmän yhteisissä leikeissä, lauluissa ja muissa harjoituksissa. • Harjoitellaan parin kanssa työskentelyä esimerkiksi kysymys-vastaus -parien kautta. 	L1, L2, L6
T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä	Oppilas oppii arvaamaan ja päättämään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä. (tavoitetta ei arvioida) <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii arvaamaan äidinkieltään tai muita osaamiaan kieliä muistuttavien sanojen merkityksiä. • Oppilas havaitsee, että oleellista kielen käytössä on viestin välittyminen. 	S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan äänneasultaan äidinkieltä muistuttavien sanojen päättelyä sekä usein toistuvien sanojen ja fraasien päättelyä tilanteen ja nonverbaalisen viestinnän avulla. 	L1, L4, L5
T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan	Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.	S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin	L1, L7

<p>tavoitteita kielten opiskelulle.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas havaitsee, että hänen omalla aktiivisuudellaan on yhteys kielitaidon kehittymiselle. 	<p>keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppitunneilla kiinnitetään huomiota tehtyjen harjoitusten ja kielitaidon kehittymisen väliseen suhteeseen sanoittamalla oppilaalle hänen oppimistaan. • Keskitytään harjoittelemaan suullisia taitoja laulujen, leikkien ja toiminnallisuuden kautta painottaen jatkuvaa toistamista. • Tarjotaan kuitenkin malli myös kirjoitetusta kielestä. 	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
<p>T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu käyttämään kieltä toistuvissa yksinkertaisissa viestintätilanteissa, kuten tervehdyksissä ja kuulumisten vaihtamisessa. 	<p>Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat erikielisen viestintätarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehdymisen, hyvästelyn, omasta kielestä kertominen ja arkeen liittyvät viestintätilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja kielenkäyttöä fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rohkaistaan kielen käyttöön alusta asti ottamalla käyttöön toistuvia vieraskielisiä fraaseja, kuten tervehdymistä ja kuulumisten kysymistä. • Käytetään esimerkiksi toistuvia alku- ja loppulauluja sekä erilaisia kommunikaation rohkaisevia pelejä ja leikkejä sanojen ja fraasien toiston 	<p>L1, L2, L4, L6, L7</p>

		takaamiseksi.	
T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	<p>Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas havaitsee, että nonverbaalisen viestinnän avulla hän ymmärtää vierasta kieltä enemmän, kuin pystyy itse tuottamaan. • Oppilas oppii hyödyntämään ilmeitä ja eleitä viestintänsä apuna. 	<p>S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on ongelmia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia kommunikaatiota tukevia eleitä, kuten nyökkäyksiä ja tunnetilojen ilmaisua kasvoilla kielellisen ilmaisun tukena. 	L1, L2, L3, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	<p>Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii yleisimmät kohteliaisuussanat, kuten kiittämisen, pyytämisen ja 	<p>S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagoitua vuorovaikutustilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kohteliaisuuden ilmauksia ja niihin reagoitua 	L2, L4, L6, L7

	kohteliaat tervehdykset.	toistuvasti oppitunnin tilanteissa, kuten tervehtiessä tai tarvikkeita jaettaessa sekä erilaisten laulujen ja leikkien avulla.	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa	<p>Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii joitakin yksinkertaisia ja opetuksessa toistuvia sanoja ja fraaseja sekä rohkaistuu ilmaisemaan ymmärtävänsä silloinkin, kun vieraan kielen taidot eivät vielä riitä keskustelun jatkamiseen. 	<p>S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan yksinkertaisia sanoja ja fraaseja toistuvasti luokkarutiinien, laulujen ja leikkien avulla. • Käytetään kielen tukena visuaalisia keinoja, kuten kuvia, videota tai esineitä. • Havainnoidaan erilaisia vieraaseen kieleen liittyviä äänneitä ja sanapainoja esimerkiksi kysymyslauseissa. 	L1, L2, L3, L4, L5, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja	Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.	<ul style="list-style-type: none"> • S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen 	L1, L2, L3, L4, L5, L7

harjoittelemaan ääntämistä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu tuottamaan suullisesti oppimiaan sanoja ja fraaseja. 	<p>ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan paljon sanojen ääntämistä mallin mukaan erilaisten laulujen, pelien ja leikkien avulla. Harjoitellaan sanoja pienissä vuorovaikutustilanteissa, kuten kysymällä ja vastaamalla. 	
----------------------------	---	--	--

Kuopion kristillinen koulu: Vieraan kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 2.

VIERAS KIELI, A1-OPPIMÄÄRÄ, ENGLANTI: VUOSILUOKKA 2			
Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.	Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekieli muista osaamistaan kielistä. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista. <ul style="list-style-type: none"> • Laajennetaan puhuttujen kielten havainnointia omasta lähipiiristä 	L1, L2, L5, L7

	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu joihinkin koulussa ja kotipaikkakunnalla käytettäviin kieliin ja kulttuureihin. • Oppilas tunnistaa englannin muista lähiympäristössään esiintyvistä kielistä yhä varmemmin. 	<p>laajemmin Suomessa puhuttujen kielten havainnointiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aletaan kiinnittää hiljalleen huomiota myös vieraan kielen suomen kielestä poikkeavaan oikeinkirjoitukseen. 	
T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta	<p>Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.</p> <p>(tavoitetta ei arvioida)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas arvostaa äidinkieltään. • Oppilas oppii lisää erilaisista kielistä ja kulttuureista ja suhtautuu arvostavasti kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. 	<p>S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan kielitaidon merkitystä omassa koulussa ja lähipiirissä esiintyvien kielten kautta. • Pohditaan, mitä eri kulttuureista voi oppia. 	L1, L2
Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	<p>Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan taidot pari- ja ryhmätyöskentelytaidoissa vahvistuvat. Erityisesti hänen taitonsa kehittyvät suullisissa parityöskentelytilanteissa. 	<p>S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan edelleen ryhmässä toimimista. • Kehitetään parityöskentelytaitoa esimerkiksi fraasi- ja dialogiharjoitusten kautta. 	L1, L2, L6

<p>T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä</p>	<p>Oppilas oppii arvaamaan ja päättämään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä.</p> <p>(tavoitetta ei arvioida)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii käyttämään aiemmin opittua uusien sanojen ja ilmausten oppimiseen. 	<p>S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään jo opittuja taitoja. • Harjoitellaan merkityksen päättelyä laajentamalla aiemmin opittuja fraaseja ja dialogeja arkipäivästä tutuilla malleilla. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää, että hänen omalla aktiivisuudellaan on yhteys kielitaidon kehittymiselle. 	<p>S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jatketaan suullisten taitojen harjoittelua laulujen, leikkien ja toiminnallisuuden kautta. • Huomiota kohdistetaan entistä enemmän myös kielen kirjoitusasuun ja sen eroavaisuuteen puhutusta kielestä harjoittelemalla yksittäisten sanojen ja fraasien kirjoittamista mallin kautta. • Ohjataan oppilasta huomaamaan, miten hänen kielitaitonsa on kehittynyt alkuopetuksen aikana sekä rohkaistaan siirtymävaiheessa kolmannelle luokalle. 	<p>L1, L7</p>

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
<p>T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii tuettuna käyttämään kieltä itsestään kertomiseen. • Oppilas rohkaistuu myös esittämään puhekumppanilleen yksinkertaisia kysymyksiä. 	<p>S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan kysymään ja kertomaan omaan elämään liittyvistä asioista, kuten mieltymyksistä tai perheestä käyttäen apuna esimerkiksi kommunikaatioon rohkaisevia pelejä, leikkejä ja lauluja. 	<p>L1, L2, L4, L6, L7</p>
<p>T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä</p>	<p>Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoa ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättämään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas</p>	<p>S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai</p>	<p>L1, L2, L3, L4, L5, L7</p>

viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	<p>oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii päättämään yksittäisiä uusia sanoja aiemmin opitun perusteella. • Oppilas oppii käyttämään myös esimerkiksi kuvasanastoja ja TVT-taitoja uusien sanojen oppimiseen. • Oppilas rohkaistuu tuomaan esille omia oivalluksiaan ja ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. 	<p>muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ilmaisemaan vieraalla kielellä, jos ei ymmärretä puhekumppania. • 	
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	<p>Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää, että eri kieliin liittyy erilaisia kohteliaan kielenkäytön tapoja, kuten että vieraita aikuisia puhutellaan englanninkielisissä maissa yleensä toisin kuin Suomessa. 	<p>S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään ja kerrataan kohteliaaseen vuorovaikutukseen liittyviä sanoja ja fraaseja. 	L2, L4, L6, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja	Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas	L1, L2, L3, L4, L5, L7

<p>ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii ymmärtämään uusia sanoja. Hän oppii myös tunnistamaan joitakin yksinkertaisia sanoja kirjoitettuina. 	<p>tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuun teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan yhä enemmän sanoja ja fraaseja, joita oppilas henkilökohtaisesti on kiinnostunut käyttämään. • Harjoitellaan yksinkertaisten sanojen kirjoitusasun tunnistamista äänneasun rinnalla. 	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
<p>T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas käyttää entistä laajempaa sanavarastoa ääntäen sanat ymmärrettävästi. • Oppilas harjoittelee tuottamaan joitain sanoja myös kirjoitettuna. 	<p>S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja</p>	<p>L1, L2, L3, L4, L5, L7</p>

		<p>pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnitetään entistä enemmän huomiota sana- ja lausepainoon sekä intonaatioon esimerkiksi kysymyslauseissa. • Harjoitellaan vähitellen yksinkertaisten ja tuttujen sanojen kirjoittamista mallin mukaan.	
--	--	--	--

13.5.4 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisilla välineillä, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	S1-S4	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	S1-S4	L4

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1-S4	L1, L4, L6
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1-S4	L1, L4
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä	S2	L1, L4
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	S2	L1, L4
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita	S2	L1, L4
T9 tutustuttaa oppilas geometriin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	S3	L1, L4, L5
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	S3	L1, L4
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	S4	L4, L5
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1	L1, L2, L4, L5

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

S1 Ajattelun taidot: Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaihteittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä

taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Pehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Pehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässästrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen: Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot: Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativimmat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsittelyn ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Matematiikka vuosiluokilla 1-2

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Pyrimme hyödyntämään erilaisten oppimisympäristöjen tarjoamia mahdollisuuksia monipuolisesti myös matematiikan tunneilla. Sisällä ja ulkona toteutettavat matemaattiset pelit ja leikit vahvistavat oppilaan käsitystä oppisisällöstä ja lisäksi ne palvelevat sosiaalista kanssakäymistä ja ryhmäytymistä sekä

motivoivat oppilaita matematiikan aiheiden pariin. Myös tietokoneella koulun tietojärjestelmässä ja kirjankustantajien pelipalveluissa on monipuolisia oppimispelejä, joita käytetään opetuksen tukena.

Opetuksessa käytetään tukena myös oppilaskohtaisia havainnointivälineitä (esim. kymmenjärjestelmävälineitä, helmitauluja, loogisia paloja, kelloja, mittausvälineitä jne.) sekä piirtämistä. Monipuolisen havainnollistamisen kautta ymmärrys esimerkiksi lukukäsitteestä ja kymmenjärjestelmästä vahvistuu ja oppilas saa vankan pohjan matemaattisen osaamisensa kehittämiseksi.

Oppilaat saavat ratkaistakseen heidän lähikehitysvyöhykkeellään olevia ongelmia ikä- ja kehitystaso huomioiden. Osa ongelmista voi sisältää myös ympäristön tutkimista. Lähiympäristöstä voidaan löytää matematiikkaan liittyviä ilmiöitä kuten esimerkiksi geometrisiä muotoja ja lukumääriä. Raportoinnissa voidaan hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativimmat peruslaskutoimitusten sovellukset. Havainnoimme oppilaan edistymistä huolellisesti. Kokeet ja erilaiset testit sekä opettajan omat havainnot kertovat oppilaan edistymisestä. Opettaja pyrkii eriyttämään opetustaan oppilaiden tarpeita vastaavaksi esimerkiksi erilaisia havaintovälineitä käyttämällä. Tukiopetusta tai erityisopetusta annetaan tarvittaessa. Nopeammin edistyville oppilaille tarjotaan lisähaasteita oppilaan taitojen mukaan. Tavoitteena on, että jokainen oppilas voi kehittyä.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on laadittu matematiikan laaja-alaisen osaamisen tavoitteita vuosiluokilla 1–2 yleisten alkuopetusta koskevien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden lisäksi.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Oppilaita kannustetaan kysymään, kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia.

Yhteistoiminnalliset työtavat ja vertaisoppiminen mahdollistavat yksilölliset oppimispolut ja oman oppimisen omistajuuden.

Kouluvuosiensa aikana oppilas tulee yhä tietoisemmaksi omasta oppimisestaan ja kehittymistarpeistaan sekä ottaa entistä enemmän vastuuta omasta ja muiden oppimisesta. Itseluottamus matematiikan oppijana vahvistuu. Oppilaita ohjataan huomaamaan säännöllisen harjoittelun merkitys oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen

Ikäkaudelle sopivien tutkimus- ja ongelmanratkaisutehtävien avulla viritetään kiinnostusta ympäröivän maailman matemaattisia ilmiöitä kohtaan. Matematiikka on kieli, joka ylittää kulttuurien rajat ja siten toimii metakulttuurisena ja kulttuureita yhdistävänä tekijänä. Oppilaita ohjataan näkemään matematiikan merkitys yhteiskunnassa ja historiassa. Koulutyössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen kautta yli kulttuuristen rajojen sekä pystyvät kehittämään sosiaalisia taitoja. Oppilaita ohjataan nauttimaan matematiikan esteettisyydestä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Aika- ja rahalaskujen avulla opitaan itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja koulun alusta alkaen. Ylemmillä luokilla saadaan valmiudet suunnitella omaa taloutta ja aikatauluja sekä ottaa vastuuta niistä. Oppilasta opastetaan kehittämään taitojaan kuluttajana ja tarkastelemaan kriittisesti mainontaa sekä ohjataan kestävän ja terveen elämän mukaisiin valintoihin. Oppilaat myös oppivat käyttämään teknologiaa arjen ongelmien ratkaisussa.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan matemaattiseen ilmaisuun, tulkitsemiseen, joustavaan ongelmanratkaisuun ja mallintamiseen sanallisin, kuvallisin, numeerisin ja graafisin keinoin. Sinänsä matemaattinen symbolijärjestelmä on kieli, jonka käyttöön ja ymmärtämiseen ohjataan vähitellen. Oppilaita ohjataan näkemään ja ymmärtämään ympäristönsä avaruudellisia ja fysikaalisia elementtejä ja jopa vaikuttamaan niihin.

Oppilaita ohjataan tarkkaan tieteelliseen ilmaisuun projektitöissään ja kirjoitelmissaan sekä perustelemaan tuloksiaan matemaattisilla totuuksilla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään havainnollistamisessa, motivoinnissa, eriyttämisessä, taitojen automatisoinnissa sekä ongelmanratkaisussa. Oppilas oppii käyttämään matematiikkaan soveltuvia tietoteknisiä välineitä, kuten tekemään kaavioita ja kuvioita. Tieto- ja viestintäteknologia on oivallinen apuväline tutkivassa ja luovassa toiminnassa ja matemaattisessa tiedon käsittelyssä.

L6 Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjyys

Oppilasta opastetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilaan taito asettaa hypoteeseja sekä tehdä johtopäätöksiä kehittyy asteittain. Oppilasta kannustetaan omatoimiseen ja aktiiviseen työskentelyyn ja heitä ohjataan tekemään pienimuotoisia tutkimuksia sekä raportoimaan havainnoistaan toisille.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Monipuolisten opetusmenetelmien ja erilaisten tehtävien avulla oppilas oppii tarkkailemaan omaa elinympäristöään, yhteiskuntaa ja luontoa ja arvioimaan niitä matematiikan keinoin.

Matematiikan opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 1:

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

<p>T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostus matematiikkaa kohtaan syttyy • Opetellaan huomaamaan omaa edistymistä ja antamaan kannustavaa palautetta sekä kehittämään omaa toimintaa lisäohjeiden pohjalta • Havainnoidaan matematiikan esiintymistä lähiympäristössä • Käytetään pelejä ja välineitä matematiikassa motivaation ja oppimisen tukena tarkoituksenmukaisella tavalla 	<p>S1 Ajattelun taidot</p> <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>S3 Geometria ja mittaaminen</p> <p>S4 Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Pyritään antamaan oppilaille omaan matematiikan taitotasoon nähden sopivia haasteita: Lisätehtäviä nopeille, ongelmatehtäviä haastetta kaipaaville ja riittävää tukea hitaammin edistyville, jotta oppimisen ja osaamisen ilo säilyisivät.</p> <p>Annetaan kannustavaa palautetta ja otetaan sitä vastaan toisilta. Havainnoidaan omaa edistymistä.</p> <p>Havainnoidaan matematiikan läsnäoloa omassa arjessa ja lähiympäristössä (esim. luonnon geometria, lukumäärät jne.).</p> <p>Tukena motivoinnissa ovat myös matemaattiset pelit, leikit, piirtämällä mallintaminen, rakentelu, havaintomateriaalit ja tieto- ja viestintätekniikka</p>	<p>L1, L2, L3, L5</p>
<p>T2 ohjata oppilasta kehittämään taitojaan, tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa, kodin ja koulun arjessa ja ympäristössä • Monilukutaidon kehittyessä harjaannutaan 	<p>S1 Ajattelun taidot</p> <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>S3 Geometria ja mittaaminen</p> <p>S4 Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Kiinnitetään huomiota matemaattisiin ongelmiin arjen tilanteissa ja mietitään niihin ratkaisuja yhdessä keskustellen. (esim. ruuanjakotilanteet, pelit, leikit, oppilaiden</p>	<p>L4, L2</p>

<p>hahmottamaan, tulkitsemaan ja yhdistelemään saatua matemaattista tietoa sisältäviä havaintoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan vertailun, luokittelun, sarjoittamisen ja järjestämisen taidoissa. Havaitaan syy-seuraussuhteita. • Opetellaan sanallistamaan omaa havainnointia ja päätelyä. 	<p>kokemukset, ostoksilla käynti). Huomioidaan eri näkökulmat.</p> <p>Tarjotaan mahdollisuuksia yhtäläisyyksien, erojen ja säännönmukaisuuksien löytämiseen eri aistien avulla sekä sanallistamiseen.</p> <p>Tukena matemaattisen ajattelun kehittämisessä ovat myös diagrammit ja kaaviot, matemaattiset pelit, leikit, piirtämällä mallintaminen, rakentelu, havaintomateriaalit ja tieto- ja viestintätekniikka</p> <p>Tutustutaan vertailuun, luokitteluun ja järjestykseen asettamiseen konkreettisin välinein.</p>	
<p>T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen</p>	<p>Tutustutaan syy- ja seuraussuhteiden havaitsemiseen ja sanallistamiseen.</p>	L2, L4, L5
<p>T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan</p>		L1, L2, L4, L6
<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan alusta lähtien täsmälliset merkintätavat (merkitään esim. laskulausekkeet ja tarvittavat mittayksiköt) • Harjaannutaan siistien ja kaikille ymmärrettävien matemaattisten 	<p>S1 Ajattelun taidot</p> <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>S3 Geometria ja mittaaminen</p> <p>S4 Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Ohjataan lukujen tarkoituksenmukaiseen käyttöön eri tilanteissa lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa ja laskutoimituksissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsitään diagrammeja eri lähteistä ja tulkitaan niitä 	L1, L2, L4

<p>merkintöjen tekemisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään käsiteltyihin aiheisiin sopivat käsitteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Laskulausekkeiden ja mittayksiköiden merkitseminen oikein • Tutuksi tulevat mm. käsitteet: yhteenlasku, vähennyslasku, summa, erotus, suurempi kuin, pienempi kuin, yhtä suuri kuin, senttimetri, metri, euro, sentti, litra, parillinen, pariton, tunnit, minuutit, neliö, kolmio, ympyrä jne. 	
<p>T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsitellään luonnollisia lukuja ja ymmärretään niiden ominaisuuksia • Ymmärretään lukumäärän, lukusanan ja numeromerkin yhteys • Ymmärretään kymmenjärjestelmän pääperiaatteet ja harjaannutaan lukujonotaidoissa lukualueella 0-100. • Käsitteenmuodostus ja laskemistoiminnot vahvistuvat 	<p>Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkin välisen yhteyden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasketaan, kirjoitetaan, piirretään, hahmotetaan ja arvioidaan lukumääriä <p>Harjoitellaan lukujono- ja vertailutaitoja lukualueella 0-100.</p> <p>Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien ja välineiden avulla.</p> <p>Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja.</p> <p>Käsitteenmuodostusta ja laskemistoimintoja vahvistetaan rinnakkain.</p> <p>Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, moni- kertoja ja puolittamista. Ohjataan oppilasta käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa</p>	<p>L1, L2, L4</p>

	<p>Havainnoidaan kymmenjärjestelmää esim. Lukusuoran, lämpömittarin ja muiden kymmenjärjestelmävälineiden avulla</p> <p>Tutkitaan lukujen ominaisuuksia: parillisuus, monikerrat, puolittaminen</p>	
<p>T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> Hallitaan yhteen- ja vähennyslaskutaidot lukualueella 0-20. Osataan soveltaa niitä erilaisiin käytännön tilanteisiin. Hahmotetaan yhteen- ja vähennyslaskun 	<p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>Lukualue 0-20</p> <p>Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa esim. välineiden avulla.</p> <p>Opitaan hyödyntämään laskutoimitusten välistä yhteyttä hyödyntämällä vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.</p>	<p>L1, L2, L4</p>

vaihdannaisuus ja liitännäisyys.	Perehdytään lukujen 1-10 hajoitelmiin. Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.	
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita	Luvut ja laskutoimitukset Laskutaidon sujuvuuden harjoittelua luonnollisilla luvuilla. Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita. Käytetään laskemisen apuna esimerkiksi vaihdannaisuuden oivaltamista ja hajotelmia.	L1, L2, L4
T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia <ul style="list-style-type: none"> • Tunnistetaan seuraavat tasokuviot: ympyrä, nelikulmio, kolmio, neliö niiden ominaispiirteiden pohjalta • Käytetään sujuvasti suunta- ja sijaintikäsitteitä arjessa 	Geometria ja mittaaminen Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijainti- käsitteiden käyttöä erilaisissa arjen tilanteissa Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita (esim. ympyrä, nelikulmio, kolmio, pallo, kuutio) Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään tasokuvioita ja kappaleita. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja taso- kuvioita myös luokitellaan.	L1, L2, L4, L5

<p>T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin mittavälineisiin ja käytetään niitä • Osataan mitata lyhyitä mittoja senttimetrit näyttävällä viivaimella ja ilmoittaa mittatulos opeteltua mittayksikköä käyttäen • Tutustutaan kellon käyttöön, tunteihin, minuutteihin ja ajan kulumiseen vuorokauden aikana. • Osataan kertoa tasatunnit ja puolet tunnit. 	<p>Geometria ja mittaaminen</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja mittaamisen periaatteen oivaltamista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aloitetaan mittaamisen harjoittelu siten, että mittaamisen suureita ei käytetä heti. Mitataan esimerkiksi palikoiden avulla. <p>Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.</p> <p>Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä. (vuorokausi, tunti, minuutti, sekunti)</p> <p>Keskeisiä mittayksiköitä ovat pituuden pituutta ilmaisevat metri ja senttimetri, rahayksiköt euro ja sentti, tilavuutta ilmaisevat litra ja desilitra, litra sekä tasatunnit ja puolet tunnit. Näihin tutustutaan konkreettisin välinein.</p>	L1, L2, L4
<p>T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään taulukoita ja diagrammeja apuna pienten tutkimusten tekemisessä ja tutkimustulosten tulkitsemisessä • Harjaannutaan tiedon käsittelyn taidoissa 	<p>Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Pohjustetaan tiedon keräämisen, tallentamisen ja tulkinnan taitoja kiinnostavista, oppilaan arkea lähellä olevista aihepiireistä hyödyntämällä yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.</p> <p>Innostetaan oppilaita keräämään ja tallentamaan tietoa itseä kiinnostavista aihepiireistä.</p>	L4, L2, L5

<p>T12 harjoittaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tekemään yksiselitteisiä ja täsmällisiä toimintaohjeita ja toimimaan sellaisten pohjalta. 	<p>Ajattelun taidot</p> <p>Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan. (esim. kerronta, kuvat, symbolit)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaiheittaisia toimintaohjeita voidaan käyttää myös oman toiminnanohjauksen tukena. 	<p>L1, L2, L4, L5, L6</p>
---	--	---------------------------

Matematiikan opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 2:

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 2		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itse-luottamuksen kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostus matematiikkaa kohtaan säilyy ja syventyy sopivien mm. Itselle sopivien haasteiden ja työtapojen sekä oppimisen myötä • opetellaan huomaamaan omaa edistymistä ja antamaan kannustavaa palautetta sekä kehittämään omaa toimintaa lisäohjeiden pohjalta. 	<p>S1 Ajattelun taidot</p> <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>S3 Geometria ja mittaaminen</p> <p>S4 Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Pyritään antamaan oppilaille omaan matematiikan taitotasoon nähden sopivia haasteita: Lisätehtäviä nopeille, ongelmatehtäviä haastetta kaipaaville ja riittävää tukea hitaammin edistyville, jotta oppimisen ja osaamisen ilo säilyisivät.</p> <p>Annetaan kannustavaa palautetta ja otetaan sitä vastaan toisilta. Havainnoidaan omaa edistymistä.</p> <p>Havainnoidaan matematiikan läsnäoloa omassa arjessa.</p>	<p>L1, L2, L3, L5</p>

<ul style="list-style-type: none"> Havainnoidaan matemaattisten ilmiöiden esiintymistä lähiympäristössä 	<p>Tukena motivoinnissa ovat myös matemaattiset pelit, leikit, piirtämällä mallintaminen, rakentelu, havaintomateriaalit ja tieto- ja viestintäteknikka.</p> <p>Yhdistellään matematiikan ilmiöitä myös muiden oppiaineiden tuntien toimintaan.</p>	
<p>T2 ohjata oppilasta kehittämään taitojaan, tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> Havainnoidaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa, kodin ja koulun arjessa ja ympäristössä Monilukutaidon kehittyessä harjaannutaan hahmottamaan, tulkitsemaan ja yhdistelemään saatua matemaattista tietoa sisältäviä havaintoja. Harjaannutaan vertailun, luokittelun, sarjoittamisen ja järjestämisen taidoissa. Havaitaan syy-seuraussuhteita. Opetellaan sanallistamaan omaa havainnointia ja päättelyä Opitaan kohdistamaan tarkkaavaisuutta oikeisiin havaintokohteisiin. Harjaannutaan yhdistämään oikeat havainnot ja tiedot 	<p>S1 Ajattelun taidot</p> <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>S3 Geometria ja mittaaminen</p> <p>S4 Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Kiinnitetään huomiota matemaattisiin ongelmiin arjen tilanteissa ja mietitään niihin ratkaisuja yhdessä keskustellen. (esim. ruokailu, pelit, leikit, oppilaiden kokemukset, ostoksilla käynti). Huomioidaan eri näkökulmat ongelmiin.</p> <p>Tarjotaan mahdollisuuksia yhtäläisyyksien, erojen ja säännönmukaisuuksien löytämiseen eri aistien avulla sekä sanallistamiseen.</p> <p>Tukena matemaattisen ajattelun kehittämisessä ovat myös diagrammit ja kaaviot, matemaattiset pelit, leikit, piirtämällä mallintaminen, rakentelu, havaintomateriaalit ja tieto- ja viestintäteknikka.</p> <p>Vertaillaan, luokitellaan ja järjestetään konkreettisia välineitä hyödyntäen.</p> <p>Tutustutaan syy-seuraussuhteen havaitsemiseen ja sanallistamiseen.</p> <p>Hyödynnetään mm. Vihkotyötä, piirtämistä ja draamallistamista matemaattisen työskentelyn tukena.</p>	<p>L4, L2</p>

<p>matematiikan ongelmien ratkaisemisessa.</p>		
<p>T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen</p>		L2, L4, L5
<p>T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan merkitsemään päätelmiä paperille ja käyttämään piirtämistä ja konkreettisia välineitä ongelmanratkaisun tukena 		L1, L2, L4, L6
<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan alusta asti täsmälliset merkintätavat (merkitään esim. laskulausekkeet ja tarvittavat mittayksiköt) • Harjaannutaan siistien ja kaikkien 	<p>S1 Ajattelun taidot</p> <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>S3 Geometria ja mittaaminen</p> <p>S4 Tietojen käsittely ja tilastot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsitään tarkoituksen mukaisia diagrammeja ja taulukoita eri lähteistä ja tulkitaan niitä. Tehdään omia taulukoita ja diagrammeja. • Laskulausekkeiden ja mittayksiköiden merkitseminen oikein 	L1, L2, L4

<p>ymmärrettävien matemaattisten merkintöjen tekemisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään käsiteltyihin aiheisiin sopivat käsitteet • Ymmärrys lukujen ominaisuuksista kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutuksi tulevat mm. käsitteet: yhteenlasku, vähennyslasku, summa, erotus, suurempi kuin, pienempi kuin, yhtä suuri kuin, senttimetri, metri, euro, sentti, litra, parillinen, pariton, tunnit, minuutit, neliö, kolmio, ympyrä jne. • Tutkitaan lukujen ominaisuuksia: parillisuus, monikerrat, puolittaminen 	
<p>T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsitellään luonnollisia lukuja ja ymmärretään niiden ominaisuuksia • Ymmärretään lukumäärän, lukusanan ja numeromerkin yhteys lukualueella 0-100 • Muodostetaan alustava käsitys myös lukualueesta 101-1000 • Ymmärretään kymmenjärjestelmän pääperiaatteet ja harjaannutaan lukujonotaidoissa lukualueella 0-100. • Käsitteenmuodostus ja laskemistoiminnot vahvistuvat 	<p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>Varmistetaan lukujen hajotelmia lukualueella 0-100</p> <p>Varmistetaan hajotelmien osaaminen ja niiden monipuolinen hyödyntäminen</p> <p>Harjoitellaan lukujono- ja vertailutaitoja lukualueella 0-1000</p> <p>Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden.</p> <p>Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista.</p> <p>Ohjataan oppilasta käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa</p> <p>Vahvistetaan kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämistä konkreettisten mallien avulla.</p>	<p>L1, L2, L4</p>

	<p>Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja.</p> <p>Käsitteenmuodostusta ja laskemistoimintoja vahvistetaan rinnakkain.</p>	
<p>T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hallitaan yhteen- ja vähennyslaskutaidot lukualueella 0-100. Osataan soveltaa niitä erilaisiin käytännön tilanteisiin. • Hahmotetaan yhteen- ja vähennyslaskun vaihdannaisuus ja liitännäisyys sekä ymmärretään kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskuissa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen. • Opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. • Alkuymmärrys jakolaskuista ja murtoluvuista muodostuu. 	<p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>Lukualue 0-100</p> <p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1- 5 ja 10.</p> <p>Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys.</p> <p>Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.</p> <p>Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja.</p> <p>Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja erilaisissa sovellustilanteissa lukualueella 0-100 konkreettisten välineiden avulla.</p> <p>Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa.</p> <p>Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa. Tarkastetaan yhteenlasku vähennyslaskulla ja päinvastoin.</p> <p>Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.</p> <p>Murtolukujohdanto toteutetaan konkreettisella tasolla havaintovälineitä apuna käyttäen.</p>	<p>L1, L2, L4</p>

<p>T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutulla lukualueella yhteen- ja vähennyslaskun ja kertolaskujen päässä laskemismetodeja pystytään hyödyntämään arjen tilanteissa, esim. kauppareissuilla 	<p>Luvut ja laskutoimitukset Laskutaidon sujuvuuden harjoittelua luonnollisilla luvuilla.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita lukualueella 0-100. (Hyödynnetään harjoittelussa myös välittömän osaamispalautteen antamia tietokonepelejä.)</p> <p>Käytetään laskemisen apuna esimerkiksi vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden oivaltamista ja hajotelmia. Etsitään ratkaisuun pääsemiseksi useita eri reittejä.</p>	L1, L2, L4
<p>T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan ominaispiirteiden pohjalta seuraavat tasokuvioihin liittyvät käsitteet: ympyrä, nelikulmio, suorakulmio, kolmio, neliö ja monikulmio niiden ominaispiirteiden pohjalta Tunnistetaan ominaispiirteiden pohjalta seuraavat kappaleisiin liittyvät 	<p>Geometria ja mittaaminen</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa ja erilaisia kappaleita.</p> <p>Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä erilaisissa arjen tilanteissa.</p> <p>Tutkitaan yhdessä kappaleita (kuutio, pyramidi, pallo) ja tasokuvioita (ympyrä, kolmio, nelikulmio, neliö, suorakulmio. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään.</p> <p>Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.</p>	L1, L2, L4, L5

<p>käsitteet: pallo, kuutio ja pyramidi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan kuvioiden peilaamisessa sekä suurentamisessa ja pienentämisessä • Käytetään sujuvasti suunta- ja sijaintikäsitteitä arjessa 		
<p>T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan erilaisiin mittavälineisiin ja käytetään niitä tarkoituksenmukaisesti • Osataan mitata pituutta, tilavuutta ja painoa oikeita mittayksiköitä käyttäen • Osataan kertoa kellon aika ja hahmotetaan entistä paremmin kuinka monta tuntia ja minuuttia eri asioihin kuluu aikaa. 	<p>Geometria ja mittaaminen</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja mittaamisen periaatteen oivaltamista.</p> <p>Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.</p> <p>Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä. (vuorokausi, tunti, minuutti, sekunti). Harjoitellaan muita kellon käyttöön liittyviä käsitteitä kuten yli –ajat ja vaille –ajat. Hahmotetaan ajan kulumista.</p> <p>Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri, senttimetri ja millimetri, euro ja sentti, litra ja desilitra, kilogramma ja gramma. Näihin tutustutaan konkreettisin välinein.</p>	<p>L1, L2, L4</p>

<p>T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään taulukoita ja diagrammeja apuna pienten tutkimusten tekemisessä ja tutkimustulosten tulkitsemisessä • Harjaannutaan tiedon käsittelyn taidoissa 	<p>Tietojen käsittely ja tilastot</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista ja oppilaiden arkea lähellä olevista aihepiireistä. Esim. Tehdään yksinkertaisia tiedonkeruita havaintokohteista ja taulukoidaan havaintomäärät.</p> <p>Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita sekä pylväs- ja viivadiagrammeja. Tässä voidaan hyödyntää myös tieto- ja viestintäteknikkaa.</p>	<p>L4, L2, L5</p>
<p>T12 harjoittaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tekemään yksiselitteisiä ja täsmällisiä toimintaohjeita ja toimimaan sellaisten pohjalta. 	<p>Ajattelun taidot</p> <p>Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin. Laaditaan vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.</p> <p>Ryhmätyönä tehdään tieto- ja viestintäteknikka ja -ohjelmia hyödyntäen kevyitä algoritmeja, joita toinen ryhmä voi toteuttaa. Lisäksi mietitään, miten algoritmia voidaan kulloinkin parantaa.</p>	<p>L1, L2, L4, L5, L6</p>

13.5.5 YMPÄRISTÖOPPI

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana¹⁹¹ ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön

---

191 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 §

ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tarjota oppilaille mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	
T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	S1-S6	L1, L6
T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	S2-S4, S6	L3
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	S1-S6	L1, L4
T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä	S1-S6	L1, L4

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita	S1-S6	L3
T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2, S4, S6	L3 L1
T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista	S1-S6	L2, L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä	S1-S6	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	S1-S6	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	S1-S6	L4, L1
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S6	L2, L4
T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä	S1, S5	L3

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Kasvu ja kehitys: Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan

turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen: Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen: Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen: Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden

osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Ympäristöoppi vuosiluokilla 1–2

Opetuksen linkittäminen lapsen arkeen ja kokemusmaailmaan on tärkeää. Ympäristöoppi antaa mahdollisuuden erilaisille käytännön kokeiluille, tutkimuksille, mallintamisille ja retkille. Näitä pyrimme toteuttamaan monipuolisesti. Valmiiksi annettujen sisältöjen lisäksi tarttumisen ja kannustaminen lasten omiin havaintoihin, ihmettelyihin ja arkipäivän kokemusten jakamiseen ruokkii motivaatiota. Koulussamme nähdään tärkeänä myös lajintuntemus sekä kotipaikka- ja kotikaupunkituntemus. Kuopion sijaintia Järvi-Suomessa järvien, metsien ja vaarojen läheisyydessä integroidaan sisältöihin. Ympäristöopin opetus antaa oppilaalle valmiuksia maailmankuvan muodostamiseen. Sen keskeisiä sisältöjä on myös terveen minäkäsityksen muodostuminen kristillinen ihmiskäsitys huomioiden.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu on metsien ympäröimä, joten ympäristöopin oppimisympäristön laajennus luokkahuoneen ulkopuolelle on hyvin mahdollinen. Lähiympäristöön kuuluvat mm. Neulamäen monipuoliset luontopolut vaaramaisemassa ja Vuorilampi. Myös järviluonto on melko lähellä. Nämä puitteet tarjoavat käytännön kiinnityspisteen ympäristöopin jokaisen ulottuvuuden käyttöön. Myös luonnontieteellinen museo, Kuopion liikennepuisto, paikalliset maatilat ja kotieläinpihat, kirjastot ja muut vastaavat kohteet Kuopion keskustassa tarjoavat täydentävän oppimisympäristön. Myös yritysvierailut ja mahdolliset asiantuntijavierailut luokassa, ikäkausi huomioiden, antavat täydennystä opittuun. Sama pätee teemapäiviin, kuten vuosittain Valkeisen lammella lapsille järjestettävä kalastustapahtumaan.

Opiskelussa käytetään työtapoja, jotka edistävät oppilaan omaa aktiivisuutta ja keskinäistä yhteistyötä. Tällaisia työtapoja ovat:

- Young leader -opetusmenetelmä ja muut pari- ja ryhmätyöt
- yksin työskentely
- pelit
- leikit
- draamatyötavat
- aktiivinen toiminta ja tutkimustehtävät lähiympäristössä

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa pyritään kouluyhteisön toiminnan esimerkillä ilmentämään yhteistä vastuunkantoa ympäristöstä. Kestävän elämäntavan välttämättömyys on myös yksi valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden määrittelemiä keskeisiä opetusta ohjaavia arvoja ja tärkeä arvo myös meidän koulussamme ja erityisesti ympäristöopin opetuksessa. Tämän arvon lisäksi Kuopion kristillisen koulun arvoista erityisesti kunnioitus korostuu ympäristöopin opiskelussa. Kestävän elämäntavan vaaliminen näkyy valinnoissamme, jotka vaikuttavat omaan, toisten ja ympäristön hyvinvointiin. Käytännön elämässä tämä ilmenee mm. suhtautumisessa toisiin ihmisiin, omaan ja koulun/toisten omaisuuteen, koulutyöhön, terveyteen, koulun lähiympäristöön ja -luontoon, säästämiseen, kulutukseen jne. Pienistä virroista kasvavat suuret joet. Kuulumme erilaisiin yhteisöihin ja olemme osa erilaisia ekosysteemejä. Antamalla lapsille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia esim. viihtyisän ympäristön luomisessa tai energian säästämässä tuemme lapsen käsitystä vastuunoton ja omien tekojen vaikutuksista.

Vastuullisuus edellyttää kunnioitusta, mikä kuuluu osana ihmisenä kasvamiseen. Havaintoja tekemällä,

tutkimalla, kokeilemalla, retkeilemällä, miettimällä syitä ja seurauksia, nimeämällä ilmiöitä ja asioita toivomme lisääntyvän tietämyksen ja tuntemuksen myötä syntyvän kiinnostusta, ihmettelyä ja sitä kautta kunnioitusta elämän monimuotoisuutta ja sen ilmiöitä kohtaan. Yhteisten löytöretkien lomassa on merkittävää kokea yhteisöllisyyttä, turvallisuutta ja toisistamme huolehtimista, jotka rakentavat sosiaalista ympäristöämme kestäväälle pohjalle.

Arviointiin liittyvät painotukset Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan ja -taitojaan. Tuotosten lisäksi arvioidaan oppilaiden työskentelyä ja keskusteluja. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämissuositusten avulla. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan. Oppilaat voivat, erityisesti vuosiluokilla 1-2, ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä.

Oppilas arvioi itse omaa oppimistaan, omaa työskentelyään ja työskentelytaitojaan ympäristöopin tunneilla etenkin oppimisjaksojen tai -projektien lopussa. Hän arvioi myös ryhmätöitä yhdessä toisten kanssa ja harjoittelee kannustavan ja rakentavan palautteen antamista luokkatovereille. Yhtenä arviointikohteena on tietojen luotettavuus. Opettajalta oppilas saa arviointipalautetta päivittäisissä tilanteissa ympäristöopin tunneilla ja myös lukuvuosittaisissa arviointikeskusteluissa. 1-2 luokkien oppilaat saavat sanallisen todistuksen, johon opettaja voi myös kirjata huomioitaan ympäristöopin opiskelusta.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on laadittu ympäristöopin laaja-alaisen osaamisen tavoitteita vuosiluokilla 1–2 yleisten alkuopetusta koskevien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden lisäksi.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ympäristöopissa ajattelun taidot, ihmettely, kyseenalaistaminen ja tutkiminen ovat olennaisia asioita. Vuorovaikutus toisten kanssa, omista havainnoista kumpuava tutkiminen, ideoiden kehittäminen, itsereflektio sekä oppimisyhteisön kannustava palaute ja omien vahvuuksien tunnistaminen synnyttävät oppimisen iloa ja virittävät uteliaisuuden oppia lisää. Leikkiä, taidetta, liikettä, mielikuvitusta ja tarinallisuutta hyödyntävä lähestymistapa ympäristön ilmiöiden tutkimisessa kehittää ajattelua ja muistamista sekä motivoi oppimaan.

Ympäristöopin tunneilla oppilasta kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Ongelmien ratkominen suunnitellusti ja rauhassa asiaan paneutuen yhdessä toisten kanssa sekä oman työn tulosten huomaaminen ja kuvaileminen opettavat työhön sitoutumisen ja pitkäjänteisen työskentelyn merkitystä. Oppilaiden kanssa keskustellaan oppimisprosessiin liittyvistä valinnoista ja autetaan heitä ymmärtämään niiden merkitystä. Oppilaita ohjataan huomaamaan edistymisensä ja iloitsemaan siitä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kulttuurinen moninaisuus on arkipäivää. Erilaisten ihmisten kanssa rakentavassa vuorovaikutuksessa toimiminen on luonteva osa koulumme toimintakulttuuria. Yhdessä opetellaan toisia kunnioittavaa ja arvostavaa ystävällistä käytöstä. Tämä luo hyvän pohjan monimuotoisessa ympäristössä toimimiselle. Itsetuntemus ja omien tunteiden tunnistaminen ovat tärkeitä asioita vuorovaikutustaitojen hallitsemisessa. Hyvät vuorovaikutustaidot omaava henkilö kykenee paitsi ilmaisemaan monipuolisesti itseään, tunteitaan ja näkemyksiään myös ottamaan näitä viestejä vastaan toiselta. On tärkeää pystyä asettumaan toisen ihmisen asemaan tämän taustoista riippumatta sekä pystyä perustelemaan mielipiteensä. Omien vaikutusmahdollisuuksien oivaltaminen on olennainen osa ympäristön kannalta merkityksellisen ja rakentavan yhteistyön tekemistä.

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan ympäristöopin tunneilla käyttäen työvälineinä Young Leader -menetelmää, seikkailukasvatusta, liikettä, draamaa, tarinoita, eri medioita, musiikkia, kädentaitoja ja kuvallisia keinoja. Oppilaita kannustetaan luovaan ja rohkeaan esiintymiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Terveellisten elämäntapojen merkityksen ymmärtäminen on edellytys hyvälle kasvulle. Ympäristöopin tunneilla unen, hyvän ravinnon ja liikunnan merkitystä korostetaan. Niillä on vaikutusta kaikkeen oppimiseen. Tärkeä osa itsestä huolehtimista ja terveyttä on psyykinen hyvinvointi, jonka ylläpitämiseen tarvitaan fyysisen hyvinvoinnin lisäksi muun muassa merkityksellisiä ihmissuhteita, jotka rakentuvat huolenpidon sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen pohjalle. Niiden pohjalle rakentuu ryhmän jäsenten keskinäinen luottamus.

Itsestä huolehtimisen taitoihin kuuluu muun muassa kyky toimia turvallisesti ja järkevästi eri tilanteissa ja ympäristöissä sekä hakea tarvittaessa apua. Lasta autetaan ymmärtämään itsestä huolehtimisen ja turvallisen liikennekäyttämisen merkitys lähiympäristölle ja kouluyhteisölle. Oppilas huomaa oman toimintansa vaikutuksen myös toisten henkiseen hyvinvointiin. Teemme retkiä lähiympäristöön ja Kuopion keskustaan. Retkillä oppilaita ohjataan tunnistamaan turvallisuutta vaarantavia tekijöitä.

Yhdessä harjoitellaan myös avun hakemisen taitoja, pieniä itsehoitotaitoja sekä sään mukaista pukeutumista. Liikkuessaan ja retkeillessään lähiympäristössä lapset harjoittelevat tekemään valintoja, jotka tukevat kaikkien hyvää, mielekästä arkea, ovat kohtuullisia sekä materiaalisia resursseja säästäviä.

Kyky toimia turvallisesti eri ympäristöissä ja tilanteissa edellyttää myös rakentavassa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa yhteistyötä toisten kanssa. Oppilaiden on tärkeää saada kokemus siitä, että he voivat itse vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja omatoimisuus lisääntyy. Itseohjautuvuuden kehittymiseen vaikuttaa olennaisesti kyky omien tunteiden säätelyyn.

L4 Monilukutaito

Ympäristöopissa monilukutaito ilmenee kykynä etsiä, muokata, tuottaa, valikoida, esittää ja arvioida tietoa eri tavoin monipuolisissa ympäristöissä erilaisia välineitä käyttäen. Oppilaat tutustuvat erilaisten kuvien, kaavioiden, diagrammien ja karttojen käyttöön. He myös harjoittelevat omien tutkimustensa kuvaamista näiden avulla. Monilukutaitoa harjoitellaan monipuolisissa ja moniaistillisissa ympäristöissä sanallisten, kuvallisten ja auditiivisten ja numeeristen tekstien muodossa. Teknologiaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Leikki on alkuopetuksessa keskeinen ympäristöopin työväline. Tietokonepelit ja -sovellukset ovat myös leikkejä ja ne motivoivat oppilaita oppimaan uutta. Kuvaaminen, videokuvaaminen ja esimerkiksi sähköisten animaatioiden teko sopivat hyvin työvälineiksi ympäristöopin tunneille.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulussamme käytössä oleva Young Leader -työskentelytapa sopii hyvin ympäristöopin tunneille. Sitä kautta oppilaille tulevat tutuiksi tiimityö, vastuunkanto omasta ja ryhmän yhteisestä toiminnasta, hyvä johtajuus ja ongelmien ratkominen yhdessä neuvotellen ja ponnistellen. Tiimityö edellyttää jokaisen vahvuuksien tunnistamista. Vertaisarviointia toteutetaan antaen rakentavaa palautetta muille ryhmille ja omille ryhmäläisille. Nämä kaikki ovat myös työelämään ja yrittäjyyteen valmentavia taitoja. Young Leader -tiimityöskentely rohkaisee oppilasta toimimaan uusissa tilanteissa itsen ja ryhmään luottaen ja tunnistamaan jokaisen ryhmäläisen panoksen merkityksen ryhmän toiminnalle.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaiden kokemusta siitä, että he voivat itse vaikuttaa oman elämänsä kulkuun pyritään ympäristöopin tunneilla vahvistamaan niin, että omatoimisuus kasvaa. Tällainen aloitteellisuus ja usko omiin vaikuttamisen mahdollisuuksiin näkyy myönteisesti myös lähiympäristöissä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa omaa opiskeluaan. Heille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa oman ryhmänsä käyttämiin työtapoihin, tavoitteisiin ja ilmiöihin, joihin lähdetään yhdessä tutustumaan tarkemmin. Oppilaan omat havainnot, kokemukset, ideat ja näkemykset nähdään oppimisprosessin kannalta tärkeitä

asioina. Oppilaita kannustetaan kyselemään ja ihmettelemään.

Oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus ovat arvoja, joita pohditaan yhdessä ja joihin pyritään. Nämä periaatteet liitetään oppilaiden arjen kokemuksiin ja käsityksiin sekä globaalisti että paikallisella tasolla. Ympäristöherkkyyden kehittymistä tuetaan tutkimalla ja ihmettelemällä oman elinympäristön ja lähiluonnon ilmiöitä sekä pyrkimällä huomaamaan niiden merkitys ihmisen elämälle nyt ja tulevaisuudessa. Tämä johtaa pohtimaan niitä konkreettisia toimenpiteitä, kuinka yhteisen hyvän kannalta tärkeitä asioita voidaan vaalia. Lapsia ohjataan tekemään kestäviä arjen valintoja, esimerkiksi kierrättämään, säästämään ja harkitsemaan sitä, minkä asioiden omistaminen on tarpeellista ja mistä voisi kenties luopua esimerkiksi toisten hyväksi.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2 vuosiluokittain

YMPÄRISTÖOPPI: VUOSILUOKKA 1		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen</p> <ul style="list-style-type: none"> Kokea käsitellyt asiat mielekkäiksi itselleen ja omalle elinpiirilleen Päästä ihmettelemään ja selvittämään yhdessä asioita, jotka herättävät oppilaiden uteliaisuutta ja kiinnostusta 	<p>S1 – S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Lähdetään liikkeelle lapsen omista kokemuksista ja havainnoista Lähiympäristön tarkkailu ja havainnointi eri vuodenaikoina ja säätiloissa: koulun piha, luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö, elollinen ja eloton luonto Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen: koulun ja kodin lähiympäristö, retket (esim. Vuorilampi, Tervaruukki, Neulamäen lähimetsät, Kuopion luonnontieteellinen museo) 	L1, L3, L7
<p>T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä</p>	<p>S1 – S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Leikkiin perustuvat ongelma- ja tutkimustehtävät Opiskelutaitojen ja erilaisten työtapojen harjoittelu Kannustetaan ahkeruuteen ja pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen 	L1, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan ja kehitetään omaa oppimista • Jaetaan omasta osaamisesta toisille • Arvioidaan yksinkertaisten visuaalisten, suullisten ja mahdollisesti myös kirjallisten keinojen avulla omaa oppimista oppimisprosessin eri vaiheissa • Huomataan omia vahvuuksia ja onnistumisia. • Huomataan uusiin haasteisiin tarttumisessa mahdollisuuksia uuden löytämiseen • Perehdytään asioihin, jotka vaikuttavat omaan oppimiseen positiivisesti 	<p>työskentelyyn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan omia ja toisten onnistumisia ja vahvuuksia. 	
<p>T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan tekemään havaintoja lähiympäristöstä ja sen yksityiskohtaisista ominaisuuksista, elottomasta ja elollisesta luonnosta, säästä, vuodenaajoista ja eri eliölajeista • Huomataan lähiympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä pohditaan ja selvitetään niiden syitä • Havainnoidaan ihmisen vaikutusta lähiympäristöön • Tiedostetaan oma vaikutusmahdollisuus oman 	<p>S1 – S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävä kehityksen eri osa-alueilta • Harjoitellaan omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista • Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. • Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin • Kierrätys kotona ja koulussa. • Tutustutaan luonnon monimuotoisuuteen. • Lähiympäristön tutkimista, havainnointia, kuvailemista ja luokittelua (esim. Elollinen ja eloton, sääilmiöt, vuodenaikojen vaihtuminen, eri eliölajit, rakennettu ympäristö ja luonnon ympäristö) 	<p>L3, L7</p>

<p>lähiympäristön ja kouluyhteisön asioihin</p> <ul style="list-style-type: none"> Kohdellaan vastuullisesti omia ja toisten tavaroita 		
<p>Tutkimisen ja toimimisen taidot</p>		
<p>T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään</p> <ul style="list-style-type: none"> Kokemukset lähiympäristöstä ja sen luonnosta eri vuodenaikoina karttuvat Tutkitaan ja kuvaillaan lähiympäristön luontoa, sääilmiöitä sekä ihmisen vaikutuksia luonnossa. Tunnistetaan tavallisempia eliölajeja ja niiden elinympäristöjä Toimitaan lähiympäristössä turvallisuusohjeet huomioiden ja luontoa kunnioittaen. 	<p>S3, S4</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä Karttaan tutustuminen. Jokamiehenoikeuksiin tutustuminen 	<p>L3</p>
<p>T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan tekemään yksinkertaisia kokeiluja, tutkimus- ja ongelmanratkaisutehtäviä Ryhmien yhteisten pohdintojen tuottamia 	<p>S4 (S1-S6)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pienimuotoisia tutkimustehtäviä Sisällöiksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tutkitaan veden ja ilman ominaisuuksia 	<p>L1, L7</p>

<p>kysymyksiä hyödynnetään tutkimustehtäviä mietittäessä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tieto tutkittavista ilmiöistä karttuu 		
<p>T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan tekemään yksinkertaisia ikätasolle sopivia kokeiluja, tutkimustehtäviä ja ongelmanratkaisutehtäviä lähiympäristöissä Harjaannutaan täsmällisten käsitteiden käytössä ja luokittelemisessa. Esitetään omien tutkimusten tuloksia toisille ymmärrettävällä ja monipuolisilla tavoilla 	<p>S4, S3 (S1-S6)</p> <ul style="list-style-type: none"> Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla. Harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita ja tutkimuksen dokumentointia. Luokitellaan ja harjoitellaan käsiteltyihin aiheisiin sopivia peruskäsitteitä 	<p>L1, L4</p>
<p>T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan yleisimpiä eliölajeja, niiden elinympäristöjä ja rakennetun ympäristön kohteita 	<p>S4, S3</p> <ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. (esim. Lähiympäristön kaikkein yleisimmät puut ja muut kasvit sekä eläimet) Havainnoidaan luonnon erityispiirteitä, ilmiöitä, ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja 	<p>L1, L4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan havainnoimaan luonnon erityispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia • Tunnistetaan eri vuodenaikojen ominaispiirteitä ja sääolosuhteita • Käsitevarasto laajenee • Harjaannutaan pienten tutkimustehtävien tekemisessä 	<p>ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luokitellaan ja harjoitellaan käsiteltyihin aiheisiin sopivia peruskäsitteitä • Tutustutaan erilaisiin suomalaisiin maisematyyppeihin ja maiseman elementteihin 	
<p>T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan liikkumaan lähiympäristössä turvallisesti • Liikutaan ja retkeillään lähiympäristössä turvallisesti ja tunnetaan turvallisuuden kannalta olennaiset jalankulkijoita ja pyöräilijöitä koskevat liikennesäännöt. • Ymmärretään liikennesääntöjen merkitys kaikkien turvallisuuden kannalta. • Toimitaan lähiympäristössä turvallisuusohjeet huomioiden ja luontoa kunnioittaen. • Ymmärretään itsestä ja toisesta huolehtiminen yhdeksi elämän perusedellytyksistä 	<p>S2, S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta (esim. Koti, koulu, lähiympäristö) • Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä (heijastin, pyöräilykypärä) • Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin • Arjen pienet itsehoitotaidot ja avun hakeminen. • Käsihygienia. • Tutustutaan turvalliseen netin käyttöön. 	<p>L3</p>

<p>T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään arjen teknologiaan liittyviä ongelmanratkaisu ja tutkimustehtäviä yhdessä • Hyödynnetään omia ideoita tehtävien ja tutkimusten ratkaisemisessa • Rakennetaan ja luodaan uutta • Harjaannutaan huomioimaan oman toiminnan vaikutuksia lähiympäristöön 	<p>S2, S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. • Tutustutaan geomedian (kartat, kuvat, videot, tilastot) avulla arjen ympäristöoppiin. • Arjen teknologiaan tutustuminen liitetään osaksi esimerkiksi elämän perusedellytyksistä nousevia teemoja, joita ovat vesi, lämpö, ravinto, ilma ja huolenpito 	<p>L3, L1</p>
<p>T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan tunnistamaan omia ja toisten vahvuuksia ja niiden merkitystä oppimiselle. • Vuorovaikutustaidot kehittyvät tunnetaitojen oppimisen ja ryhmätyökokemusten kertymisen myötä • Kunnioitetaan ryhmän yhteisiä sääntöjä ja sopimuksia. • Ymmärretään, että kiusaaminen on väärin ja toimitaan vuorovaikutustilanteissa sitä ehkäisevällä tavalla. • Tiedetään, että osa toisen kunnioittamista on turvata hänen fyysinen koskemattomuutensa. 	<p>S1,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. • Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti. • positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen kristillisten arvojen mukaisesti. • rohkaistaan oppilasta tunnistamaan, nimeämään ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan • Hyödynnämme tunnekasvatusmateriaaleja: mm. Anne-Mari Jääskisen tunnemateriaalit, Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas, Askeleittain – tunnekasvatusmateriaali ja Fanny - 	<p>L2, L3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Muodostetaan alustavaa ymmärrystä ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. 	tunnekasvatuskirjat, Lastenkeskuksen Molli ja Piki -kuvakirjat.	
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa osana tiedon prosessointia • Käytetään yksinkertaisia hakupalveluita tiedon etsimiseen eri ilmiöistä • Käydään merkityksellisiä keskusteluja tiedon luotettavuudesta 	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan ja käytetään tv-välineitä ja -taitoja monipuolisesti ja ikäkauden mukaisesti. 	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		
<p>T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuvataan ympäristön ilmiöitä käyttäen oikeita opeteltuja käsitteitä 	S3, S5 <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. • Koulun ja kodin lähiympäristö • Ikäkauden mukaisiin arjen ilmiöihin tutustuminen: vesi, ilma, ääni, valo, lämpö, suoja, ravinto. 	L1
<p>T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osataan tulkita pihakarttaa 	S3 <ul style="list-style-type: none"> • Käsitekarttaan tutustuminen. • pihakartta, Suomen kartta 	L4, L1

<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan Suomen karttaan ja ymmärretään sen värejä ja muita symboleita • Tunnetaan jalankulkijoita ja pyöräilijöitä koskevat liikennemerkkit 		
<p>T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitetään omia havaintoja ja näkemyksiä esim. Suullisesti, piirtäen ja mittatuloksia kaavioihin merkiten • Perustellaan oma näkemys 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan omien havaintojen esittämistä esim. suullisesti. • Harjoitellaan omien havaintojen ja näkemysten liittämistä opittavaan asiaan. • Harjoitellaan perustelevaan näkemyksiä 	L2, L4
<p>T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muodostetaan ymmärrys ihmisen kehonosista ja elintoiminnoista sekä elämäkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään • Ymmärretään, että liikkuminen, terveellinen ruoka, puhtaus ja lepo ovat hyvinvoinnin tärkeitä osia • Ymmärretään, että huolenpito, ravinto, vesi, ilma ja lämpö ovat elämän kannalta välttämättömiä. • Ymmärretään, että ihmiset tekevät erilaisia töitä ja saadaan käsitys työn tekemisen merkityksestä yhteiskunnalle 	<p>S1, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, unen, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. • (Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään.) • Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. • Pohditaan mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. • Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. • Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti • Arjen käyttäytymistavat erilaisissa tilanteissa, fyysinen koskemattomuus, kiusaamisen ehkäisy. • Erilaiset ammatit ja työn merkitys 	L3

<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan veden ominaisuuksiin ja kiertokulkuun 		
---	--	--

YMPÄRISTÖOPPI: VUOSILUOKKA 2		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen</p> <ul style="list-style-type: none"> Kokea käsitellyt asiat mielekkäiksi itselleen ja omalle elinpiirilleen Päästä ihmettelemään ja selvittämään yhdessä asioita, jotka herättävät oppilaiden uteliaisuutta ja kiinnostusta 	<p>S1 – S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Lähdetään liikkeelle lapsen omista kokemuksista ja havainnoista Lähiympäristön tarkkailu ja havainnointi eri vuodenaikoina ja säätiloissa: koulun piha, luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö, elollinen ja eloton luonto Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen: koulun ja kodin lähiympäristö, retket (esim. Vuorilampi, Tervaruukki, Neulamäen lähimetsät, Kuopion luonnontieteellinen museo) Aiheena esim. kakkosluokkaa motivoiva avaruus ja planeettamme maa 	L1, L3, L7
<p>T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä</p>	<p>S1 – S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Leikkiin perustuvat ongelma- ja tutkimustehtävät Opiskelutaitojen ja erilaisten työtapojen harjoittelu Kannustetaan ahkeruuteen ja pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen työskentelyyn. 	L1, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan omaa oppimista • Jaetaan omasta osaamisesta toisille • Arvioidaan yksinkertaisten visuaalisten, suullisten ja mahdollisesti myös kirjallisten keinojen avulla omaa oppimista oppimisprosessin eri vaiheissa • Huomataan omia vahvuuksia ja onnistumisia. • Huomataan uusiin haasteisiin tarttumisessa mahdollisuuksia uuden löytämiseen • Perehdytään asioihin, jotka vaikuttavat omaan oppimiseen positiivisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan omia ja toisten onnistumisia ja vahvuuksia 	
<p>T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan tekemään havaintoja lähiympäristöstä ja sen yksityiskohtaisista ominaisuuksista, elottomasta ja elollisesta luonnosta, säästä, vuodenaajoista ja eri eliölajeista • Huomataan lähiympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä pohditaan ja selvitetään niiden syitä • Havainnoidaan ihmisen vaikutusta lähiympäristöön 	<p>S1 – S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävä kehityksen eri osa-alueilta. • Harjoitellaan omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista • Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. • Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin • Kierrätys kotona ja koulussa. • Tutustutaan luonnon monimuotoisuuteen. • Lähiympäristön tutkimista, havainnointia, kuvailemista ja luokittelua (esim. Elollinen ja eloton, sääilmiöt, vuodenaikojen vaihtuminen, eri eliölajit, rakennettu ympäristö ja luonnon ympäristö) 	L3, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Tiedostetaan oma vaikutusmahdollisuus oman lähiympäristön ja kouluyhteisön asioihin • Kohdellaan vastuullisesti omia ja toisten tavaroita 		
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
<p>T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokemukset lähiympäristöstä ja sen luonnosta eri vuodenaikoina karttuvat • Tutkitaan ja kuvaillaan lähiympäristön luontoa, sääilmiöitä sekä ihmisen vaikutuksia luonnossa. • Tunnistetaan tavallisempia eliölajeja ja niiden elinympäristöjä • Toimitaan lähiympäristössä turvallisuusohjeet huomioiden ja luontoa kunnioittaen. • Opitaan hyödyntämään karttaa lähiympäristössä liikkumisessa • Ymmärretään mikä kartta on ja mihin sitä voidaan käyttää 	<p>S3, S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä • Karttaan tutustuminen. • Pohditaan, mikä kartta on ja mihin sitä käytetään (huoneen kartta, pihakartta, kotiseudun kartta, Suomen kartta) • Jokamiehenoikeuksiin tutustuminen 	L3
<p>T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana</p>	<p>S4 (S1-S6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pienimuotoisia tutkimustehtäviä • Sisällöiksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisuja ja tutkimustehtäviä. 	L1, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tekemään yksinkertaisia kokeiluja, tutkimus- ja ongelmanratkaisutehtäviä • Ryhmien yhteisten pohdintojen tuottamia kysymyksiä hyödynnetään tutkimustehtäviä mietittäessä • Tieto tutkittavista ilmiöistä karttuu 		
<p>T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tekemään yksinkertaisia ikätasolle sopivia kokeiluja, tutkimustehtäviä ja ongelmanratkaisutehtäviä lähiympäristöissä • Harjaannutaan täsmällisten käsitteiden käytössä ja luokitteluissa. • Esitetään omien tutkimusten tuloksia toisille ymmärrettävällä ja monipuolisilla tavoilla 	<p>S4, S3 (S1-S6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. • Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla. • Harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita ja tutkimuksen dokumentointia. 	L1, L4
<p>T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokitteluun monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä</p>	<p>S4, S3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. • Tutustutaan eliökunnan ja eläinten luokitteluun. • Aiheina mm. Metsän marjat ja sienet, hyötykasvit puutarhassa ja pelloilla, 	L1, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Tunnistetaan yleisimpiä eliölajeja, niiden elinympäristöjä ja rakennetun ympäristön kohteita • Harjaannutaan havainnoimaan luonnon erityispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia • Käsitevaramo laajenee • Harjaannutaan pienten tutkimustehtävien tekemisessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvin osien tunnistaminen. • Havainnoidaan luonnon erityispiirteitä, ilmiöitä, ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. • Luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. • Luokitellaan ja harjoitellaan käsiteltyihin aiheisiin sopivia peruskäsitteitä 	
<p>T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan liikkumaan lähiympäristössä turvallisesti • Liikutaan ja retkeillään lähiympäristössä turvallisesti ja tunnetaan turvallisuuden kannalta olennaiset jalankulkijoita ja pyöräilijöitä koskevat liikennesäännöt. • Ymmärretään liikennesääntöjen merkitys kaikkien turvallisuuden kannalta. • Toimitaan lähiympäristössä turvallisuusohjeet huomioiden ja luontoa kunnioittaen. • Ymmärretään itsestä ja toisesta huolehtiminen yhdeksi elämän perusedellytyksistä 	<p>S2, S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta (esim. Liikenne kodin ja koulun lähellä, maastossa liikkuminen turvallisesti) • Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä (jalankulkijan ja pyöräilijän liikennemerkkit, heijastin, pyöräilykypärä) • Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin • Arjen pienet itseaputaidot ja avun hakeminen. • Käsihygieniat. • Ensiaputaidot: 112, myrkytykset (mitä saa syödä ja mitä ei, toisten ihmisten lääkkeit) • Tutustutaan turvalliseen internetin käyttöön 	L3

<p>T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään arjen teknologiaan liittyviä ongelmanratkaisu ja tutkimustehtäviä yhdessä • Hyödynnetään omia ideoita tehtävien ja tutkimusten ratkaisemisessa • Rakennetaan ja luodaan uutta • Harjaannutaan huomioimaan oman toiminnan vaikutuksia lähiympäristöön 	<p>S2, S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. • Tutustutaan geomedian (kartat, kuvat, videot, tilastot) avulla arjen ympäristöoppiin. • Arjen teknologiaan tutustuminen liitetään osaksi esimerkiksi elämän perusedellytyksistä nousevia teemoja, joita ovat vesi, lämpö, ravinto, ilma ja huolenpito 	<p>L3, L1</p>
<p>T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opitaan tunnistamaan omia ja toisten vahvuuksia ja niiden merkitystä oppimiselle. • Vuorovaikutustaidot kehittyvät tunnetaitojen oppimisen ja ryhmätyökokemusten kertymisen myötä • Kunnioitetaan ryhmän yhteisiä sääntöjä ja sopimuksia. • Ymmärretään, että kiusaaminen on väärin ja toimitaan vuorovaikutustilanteissa sitä ehkäisevällä tavalla. • Tiedetään, että osa toisen kunnioittamista on turvata 	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänculusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. • Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti. • positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen kristillisten arvojen mukaisesti. • rohkaistaan oppilasta tunnistamaan, nimeämään, säätämään ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan • Hyödynnämme tunnekasvatusmateriaaleja: mm. Anne-Mari Jääskisen tunnemateriaalit, Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas, Askeleittain – tunnekasvatusmateriaali ja Fanny -tunnekasvatuskirjat, 	<p>L2, L3</p>

<p>hänen fyysinen koskemattomuutensa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muodostetaan alustavaa ymmärrystä ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänculusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. • 	<p>Lastenkeskuksen Mollin ja Piki -kuvakirjat</p>	
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan käyttämään tietojen- ja viestintäteknologiaa osana tiedon prosessointia • Käytetään yksinkertaisia hakupalveluita tiedon etsimiseen eri ilmiöistä • Harjaannutaan tiedon luotettavuuden arvioinnissa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan ja käytetään tvv-välineitä ja -taitoja monipuolisesti ja ikäkauden mukaisesti. (Tiedon hakeminen, kuvaaminen, taltioiminen ja pienten esitysten tekeminen tekstinkäsittelyä, kuvaa ja videota hyödyntäen) 	<p>L5, L4</p>
<p>Tiedot ja ymmärrys</p>		
<p>T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuvataan ympäristön ilmiöitä käyttäen oikeita opeteltuja käsitteitä 	<p>S3, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla (esim. Aikaan ja avaruuteen liittyvät ilmiöt). • Koulun ja kodin lähiympäristö • Ikäkauden mukaisesti arjen ilmiöihin tutustuminen: vesi, ilma, ääni, valo, lämpö, suoja, ravinto, aika ja avaruus. 	<p>L1</p>
<p>T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja kartoja ympäristön kuvaajina</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan käsittekartan käyttöä. • Käytetään pihakarttaa ja tulkitaan sitä 	<p>L4, L1</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Osataan tulkita pihakarttaa • Tutustutaan Suomen karttaan ja ymmärretään sen värejä ja muita symboleita • Tunnetaan jalankulkijoita ja pyöräilijöitä koskevat liikennemerkkit 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kartan käyttöä (Suomi ja naapurimaat, Kuopion seudun kartta, maailma karttapallossa). • Harjoitellaan erilaisten kuvioiden ja mallien laatimista ja tulkitsemista. 	
<p>T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitetään omia havaintoja ja näkemyksiä esim. Suullisesti, piirtäen ja mittatuloksia kaavioihin merkiten • Perustellaan oma näkemys 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan omien havaintojen esittämistä esim. suullisesti. • Harjoitellaan omien havaintojen ja näkemysten liittämistä opittavaan asiaan. • Harjoitellaan perustelemaan näkemyksiä 	L2, L4
<p>T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muodostetaan ymmärrys ihmisen kehonosista ja elintoiminnoista sekä elämäkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään • Ymmärretään, että liikkuminen, terveellinen ruoka, puhtaus ja lepo ovat hyvinvoinnin tärkeitä osia • Ymmärretään, että huolenpito, ravinto, vesi, ilma ja lämpö ovat elämän kannalta välttämättömiä. • Ymmärretään, että ihmiset tekevät erilaisia töitä ja saadaan käsitys työn tekemisen merkityksestä yhteiskunnalle 	<p>S1, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. • Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. • Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. • Pohditaan mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. • Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti (Huomaa hyvä! -materiaalit) • Arjen käyttäytymistavat erilaisissa tilanteissa, fyysinen koskemattomuus, kiusaamisen ehkäisy. • Perehdytään ihmisen eri elämänskaaren vaiheisiin • Perehdytään ihmisen eri kehonosiin ja elintoimintoihin (aiheina esim. luut ja lihakset, ruuansulatus, hengitys ja verenkierto, aivot ja aistit) 	L3

13.5.6 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomuserinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä, että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden

huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvuorokiertoon, juhliin ja tapoihin	S1	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S3	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman

uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

S2 Uskontojen maailma: Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämäkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunteiden kehittymistä.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluympäristön luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn,

kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteeseen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin joulun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämäntapaan liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämäntapaan liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonottomuus.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämäkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja

Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Evangelisluterilainen uskonto vuosiluokilla 1–2

Uskonnon oppimäärä Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa sisältää valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteet ja sisällöt. Opetuksessa otetaan kuitenkin huomioon, että oppilaat kuuluvat useisiin eri kristillisiin kirkkokuntiin ja seurakuntiin. Opetuksen tavoitteena ei ole uskontoon sitouttaminen eikä minkään yksittäisen uskonnollisen yhdiskunnan jäsenyyteen kasvattaminen, vaan laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Opetus ei sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä eikä tunnustuksellisia tai ns. uskontoon sitouttavia aineksia. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunta ymmärtää oman roolinsa ja mandaattinsa ammattimaista ja laadukasta perusopetusta tarjoavana oppilaitoksena myös uskonnonopetuksen osalta. Kristillisillä seurakunnilla on mandaatti antaa huoltajien luvalla ja toivomuksesta tunnustuksellista ja seurakunnan uskoon sitouttavaa kristillisen uskon opetusta, esimerkiksi kaste- tai rippikouluopetusta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu voi tarjota tukea kasvatusvastuussa olevien huoltajien lapsilleen järjestämälle kristilliselle kasvatukselle, kun perusopetuksen uskonnon opetuksessa, opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti, onnistutaan vahvistamaan oppilaiden oman (kristillisen) uskonnon tuntemusta. Kristilliset arvot ja maailmankatsomus ovat läpäisyperiaatteella läsnä koulumme arjessa ja toimintakulttuurissa. Oman tukensa kotien uskontokasvatukselle tuovat kristilliset juhlat ja muut tilaisuudet, joita järjestetään Opetushallituksen antaman ohjeistusten mukaisesti (esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018).

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on kuvattu uskonnon -oppimäärän oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 1-2

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Vuosiluokilla 1-2 ajattelemaan ja oppimaan oppiminen on kaiken koulussa opittavan aineksen perustana. Se luo pohjaa oppilaan omalle käsitykselle oppimisestaan, opiskelutyyleistä, oppimisen tavoista ja keinoista sekä omien mielipiteiden muodostamisesta. Uskonnessa oppilaan ihmettelylle, kysymyksille ja

pohtimiselle annetaan tilaa ja vapautta. Omien kokemusten kautta elämyksellinen oppiminen korostuu ja omatoimiselle oppimiselle annetaan monipuolisia mahdollisuuksia. Oppilasta kannustetaan tiedon etsintään ja löytämiseen, tiedon kokoamiseen ja sen pohjalta näkemysten muodostamiseen. Musiikin, runouden ja kuvataiteen monipuolinen käyttäminen uskonnon opetuksessa rikastuttaa oppimista ja rohkaisee oppilasta tulkitsemaan syy-seuraussuhteita ja uskonnon monimuotoista ilmiömaailmaa. Taiteen moninainen käyttö opetuksessa edistää lapsen ajattelun kehittämistä ja tarjoaa yllättäviäkin näkökulmia tavallisiksi koetuista ilmiöistä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilasta ohjataan omaksumaan vuorovaikutuksen aakkoset koulumaailmassa. Ystävällinen käyttäytyminen, toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen, huomioiva asenne oppilastovereita kohtaan ja omien mielipiteiden asiallinen esittäminen ovat keskeisessä roolissa. Erityisesti oppitunneilla käydyt keskustelut antavat mahdollisuuden oppimiseen pintaa syvemältä oppilaiden harjoitellessa vuorovaikutustaitoja. Oppilaita rohkaistaan keskinäiseen kunnioitukseen ja suvaitsevaisuuteen. Oppilaan elämänpirissään kohtaamia uskonnollisia sisältöjä tutkitaan oppilaan omasta kokemusmaailmasta käsin. Kristillisen kulttuuriperinnön teemoihin tutustutaan ja niiden kunnioittamisesta keskustellaan.

Monilukutaito (L4)

Uskonnon symboliikan peruskäsitteitä tuodaan tutuksi. Oppilas tutustuu kirkkorakennukseen ja sen erityispiirteistä sisällä ja ulkona keskustellaan. Kirkollisen taiteen yleisimmät piirteet ja niiden merkitys tuodaan mukaan opetukseen niin, että oppilaan monilukutaito kehittyy tulkitsevaan ja ymmärtävään suuntaan. Opetuksessa tuodaan esiin, että uskonnollinen taide voidaan ymmärtää hyvin eri tavoin, ja että taiteen kokeminen on aina henkilökohtaista ja yksilöllistä. Oppilas tutustutetaan oman uskontoperinteensä mukaiseen musiikkiin.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Uskonnon opetuksessa osallistumiseen, vaikuttamiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyy kaksi näkökulmaa. Yhtäältä oman ja muiden viihtyvyyden ylläpitäminen omassa luokassa ja koulussa on jokaisen oppilaan päämääränä. Oikeudenmukaisen päätöksenteon ja demokratian ensiaskeleet opitaan jo ensiluokalta alkaen. Toisaalta uskonnossa nimenomaisesti aiheeseen liittyy globaali näkökulma, jossa jokainen maailman ihminen on suorassa vastuussa toisistaan ja yhteisestä ympäristöstämme. Oppilasta ohjataan omaksumaan sekä paikallinen että kansainvälinen näkökulma. Omista valinnoista seuraavat vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin, luontoon ja yhteiskuntaan otetaan mukaan keskusteluihin ikäkauteen soveltuvalla tavalla.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Vuosiluokkien 1-2 uskonnonopetuksessa käytetään monimuotoisia, elämyksellisiä työtapoja. Tärkeitä työvälineinä uskonnonopetuksessa ovat oppikirjojen ohella kertomukset sekä Raamatusta että muista

kirjoista. Kertomuksia voidaan kuunnella, lukea, katsella, käsitellä draaman keinoin sekä tehdä omia tallenteita. Monelle koulumme oppilaalle Raamatun kertomukset voivat olla ennestään tuttuja, jolloin päästään vähän pintaa syvemmälle kertomusten opetukseen ja arvoihin, jotka niistä nousevat esiin. Katsomustietoisuutta kehittävä mielekäs ja oppilaslähtöinen opetus rakentuu oppilaan omakohtaisista kokemuksista ja mahdollisuuksista purkaa ajatuksia ja tunteita keskustelemalla opettajan ja muiden aikuisten sekä toisten saman ikäisten kanssa.

Työtavoissa korostuvat havainnollisuus, toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja ja asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään. Opetustilanteessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimeen, keskustelemaan ilmapiiriin. Oppilasta rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, omien mielipiteiden perusteluun ja erilaisuuden hyväksymiseen. Oppimisessa käytetään apuna kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa ja projekteja, joissa on mahdollista hyödyntää kaikkia aisteja.

Uskonnonopetusta integroidaan erityisesti musiikin, kuvataiteen ja äidinkielen opetukseen. Uskonnolliseen musiikkiin tutustutaan laajasti kaikissa tyylilajeissaan sekä kuuntelemalla että laulamalla. Opetusta elävöitetään muun muassa havaintoesinein, nukketeatterin keinoin, taidekuvin sekä tekemällä itse kuvia ja sarjakuvia. Pedagoginen draama eri muodoissaan tarjoaa monia käyttökelpoisia menetelmiä prosessidraama -menetelmästä lasten itse tekemiin näytelmiin. Uskonnolliset kysymykset herättävät myös tarpeen keskustella, ja keskustelu onkin työskentelyn tärkeimpiä osia. Saadut elämykset voidaan prosessoida ja sulatella itse tehtyihin töihin esimerkiksi askarrellen, muotoillen ja maalaten käyttämällä erilaisia materiaaleja ja välineitä. Erilaiset vierailukäynnit ovat suositeltavia tilanteen mukaan, esimerkiksi lähiseurakunnan rakennuksiin, hautausmaalle ja niin edelleen.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu rakentaa avoimia, kunnioittavia ja luottamukseen perustuvia suhteita Kuopiossa toimiviin kristillisiin seurakuntiin (mm. evankelisluterilaiset seurakunnat, ortodoksinen seurakunta, katolinen seurakunta, vapaakirkkoseurakunta, helluntaiseurakunnat, metodistiseurakunta jne.), jotta sisältötavoitteisiin kuuluva tutustuminen evankelisluterilaiseen kirkkoon ja muihin kirkkokuntiin toteutuisi monipuolisesti. Yhteistyö seurakuntien kanssa toteutuu esimerkiksi seurakuntavierailujen, koululaisaamunavauksien, oppituntivierailujen ja yhteisten tapahtumien kautta (yhteistyötä on avattu tarkemmin maailmankatsomuksellisuutta käsittelevässä luvussa 11.3). Yhteistyöseurakuntien ja -järjestöjen tulee koulussa vieraillessaan suhtautua kunnioittavasti kaikkiin kristillisiin tunnustusperinteisiin. Koulumme myös tunnistaa koulun ja seurakunnan erilaiset roolit. Koulullamme ei pidetä seurakuntien tilaisuuksia eikä koulumme kautta välity oppilaille kutsuja seurakunnallisiin tapahtumiin.

Kirkkovuoden kierto on liittyviä juhlia otamme huomioon erityisellä tavalla. Juhlistamme adventtiaikaa, joka päättyy usein perinteiseen joulujuhlaan. Pääsiäisenä joko järjestämme juhlan koulullamme tai osallistumme seurakunnan kouluille suunnattuun vuosittain järjestettävään pääsiäisvaellukseen. Huomioimme kouluarjessa myös muita kirkkovuoden juhlapäiviä (Mikkelin päivä, pyhäinpäivä, loppiainen, laskiainen, helatorstai ja helluntai). Kirkkovuoden juhlat luovat luontevan yhteyden vieraillessa kirkossa. Lukuvuoden aikana järjestetään läheisessä Neulamäen kirkossa kolme yhteistä koululaisjumalanpalvelusta (lukuvuoden alkaessa, jouluna ja pääsiäisenä). Lisäksi oppilaat tekevät

opintomatkan itselleen vieraan kristillisen seurakunnan jumalanpalvelukseen ja käsittelevät siellä koetun jumalanpalveluksen tapoja, ohjelmaa, symboleita, kirkon tiloihin liittyviä asioita yhdessä opettajan kanssa keskustellen. Samalla sanoitetaan eri kristillisten seurakuntien tapoja ilmentää uskoa. Luokka- ja koulukohtaiset aamunavaukset tukevat uskonnon opetuksen tavoitteita ja sisältöjä.

Oppilaiden kanssa pohditaan moraalisia ja eettisiä ratkaisuja sekä niiden perusteita katsomusnäkökulmien kannalta. Eettisen ja moraalisen kasvatuksen tukena ovat mm. Raamatun kertomukset, tarinat ja sadut. Rohkaisemme koulumme oppilaita tunnistamaan, sietämään, säätämään ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä voimaantumaan toimiessaan onnistuneesti erilaisissa tunnetilanteissa. Käsittelemme ja harjoittelemme tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä vastuun ottamista omasta itsestään ja toisista. Apuna tässä käytämme mm. päivittäisiä vuorovaikutustilanteita, erilaisia tunnekasvatusmateriaaleja ja draaman menetelmiä. Koulullamme työskentelee Lasten ja nuorten tunnetaito-ohjaajakoulutuksen (LTTO, 40 op) saanut luokanopettaja, jonka osaamista hyödynnetään myös alkuopetuksen tunnetaitokasvatuksessa.

Oppiaineen ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen liittyvät erityispiirteet

Oppimisen ohjauksessa ja eriyttämisessä korostuvat eri kulttuuritaustoista tulevien oppilaiden erilaiset tarpeet, kielitaito, valmiudet keskustelemaan oppimiseen ja muut ominaisuudet suhteessa opettajan auktoriteettiin sekä opiskelutovereita koskevaan huomioonottamiseen ja yhteistyöhön. Keskeisten käsitteiden osaaminen ja ymmärtäminen tulee varmistaa jokaisen oppilaan kohdalla. Tavoitteena on antaa kokemus avoimesta oppimistilanteesta, jossa saa olla eri mieltä ja väitelläkin, ja jossa kaikki osanottajat kunnioittavat toisiaan. Tukiopetustilanteessa vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja herätetään mielenkiintoa oppiaineeseen keskustelevalle ja hyväksyvälle otteella.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun uskonnon opetukseen liittyvä erityispiirre on oppilaiden kuuluminen lukuisiin eri kirkko- ja tunnustuskuntiin. Oppilaittemme uskonnollinen tausta on hyvin heterogeeninen: kotien valitsemissa seurakuntayhteyksissä ovat edustettuina käytännössä kaikki merkittävät kristilliset kirkkokunnat ja Suomessa vaikuttavat luterilaiset herätysliikkeet sekä myös 2000-luvulla syntyneet uudentyypiset seurakunnat. Osalla oppilaista ei ole taustallaan yhteyttä mihinkään seurakuntaa. Kristillisen koulun ydinarvoihin kuuluva kunnioitus ja maailmankatsomuksellinen suvaitsevaisuus rakentuvat luontevasti, kun oppilaat eri kristillisiin tunnustuskuntiin tutustuttaessa saavat itsekkin esitellä heille tutun oman seurakunnan tai herätysliikkeen elämää. Oppilaiden kotien uskonnollisten traditioiden ja kokemustaustan moninaisuus antaa mahdollisuuden katsomustietoisuuden ja suvaitsevaisuuden kasvattamiseen. Kristillisen koulun ydinarvoihin kuuluva kunnioitus ja maailmankatsomuksellinen suvaitsevaisuus rakentuvat luontevasti, kun erilaisuus on jatkuvasti läsnä koulun arjessa. Samalla vahvistuu yhteisöllisyys, joka on toinen kristillisestä maailmankatsomuksesta kumpuava arvo.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu: Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2 vuosiluokittain.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 1		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedostetaan oman perheen ja/tai suvun uskonto tai katsomus ja tutustutaan siihen liittyviin tapoihin ja perinteisiin • Kerrotaan oman perheen tavoista ja perinteistä • Tutustutaan kristinuskon peruskertomuksiin (esim. kirkkovuoden juhliin liittyvät kertomukset, luomiskertomus, oppilaiden arjen tilanteista nousevat kertomukset) • Opitaan tuntemaan kristilliseen elämäntapaan liittyviä juhlia ja tapoja • Tutustutaan kristilliseen musiikkiin • Ymmärretään, että uskontoja ja katsomuksia on erilaisia ja jotkut ovat myös uskonnottomia. • Edistytään lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä • Omia elämäntapojensa pohditaan yhdessä toisten kanssa ja keskustellaan myös kristillisestä näkökulmasta niihin liittyen 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon ja S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden lähiympäristössä havaittavat uskonnolliset ilmiöt keskustelun lähtökohtana • oman perheen hengelliset perinteet ja juuret, erilaiset perheet • lasten hengelliset laulut ja virret • kotikirkko ja seurakunta (luokan oppilaiden eri seurakuntayhteyksiin tutustumista) • Vierailut evankelis-luterilaisessa Neulamäen kirkossa sekä mahdollisuuksien mukaan muissa kristillisissä seurakunnissa. Myös virtuaalisia ympäristöjä hyödynnetään • oman perheen hengelliset perinteet ja juuret • hengelliset laulut ja virret 	<p>L1, L2, L4</p>
	S1 Suhde omaan uskontoon	

<p>T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kristinuskon keskeisiin symboleihin (esim. risti, liturgiset värit, kala) ja käsitteisiin (esim. Raamattu, rukous, armo) • Tutustutaan kristinuskon kertomuksiin (esim. Luomiskertomus, juhlapyyhiin liittyvät kertomuksia, Uuden Testamentin kertomuksia, joista löytyy yhtymäkohtia oppilaiden arkeen) symboleineen ja peruskäsitteineen • Tutustutaan alustavasti kristilliseen jumalakäsitykseen • Opitaan kultainen sääntö 	<ul style="list-style-type: none"> • Raamattuun ja Raamatun ajan elämään tutustuminen • luomiskertomus • Uuden testamentin keskeiset kertomukset Jeesuksen elämästä ja lapsuudesta sekä kertomukset, joissa Jeesus kohtaa lapsia • Tutustutaan alustavasti kristilliseen jumalakäsitykseen. Jumala Luojana ja rakastavana Taivaan Isänä • kultainen sääntö • rukous: iltarukous, ruokarukous • lasten virret ja hengelliset laulut, juhlapyyhien musiikki ja kirkkotaide 	L1, L2, L4, L7
<p>T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kristillisiin juhliin, etenkin joulun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin kertomuksiin, perinteisiin, musiikkiin ja muuhun taiteeseen • Tutustutaan kristilliseen elämäntapaan sekä niihin liittyviin juhliin, perinteisiin, musiikkiin ja muuhun taiteeseen. • Osallistutaan joulu- tai pääsiäisjuhlien suunnitteluun ja toteuttamiseen 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan opetuksessa kirkkovuoden keskeiset juhlat ja niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet (joulu, pääsiäinen) • juhlapyyhien musiikkia ja kirkkotaidetta • osallistetaan oppilaat mukaan juhlien suunnitteluun ja toteutukseen 	L2, L6, L7

<p>T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskonnollisten perinteiden ja tapojen tuntemus laajenee • Toimitaan kunnioittavasti kulttuuriltaan, katsomukseltaan, tavoiltaan ja perinteiltään toisenlaisten ihmisten kanssa. Erilaisuutta kohdatessa vuorovaikutus on myönteistä • Toimitaan yhteisten pelisääntöjen ja hyvien tapojen mukaisesti • Tutustutaan oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja vastavuoroisuuden käsitteisiin ja näiden merkityksiin. Edistytään näiden periaatteiden mukaisessa toiminnassa. • Tutustutaan luokan oppilaiden katsomuksiin ja niiden keskeisiin juhliin sekä katsomuksiin ja juhliin, jotka nousevat oppilaiden tietoisuuteen muuta kautta, esim. Mediasta. Tiedostetaan, että joidenkin elämäkatsomus on myös uskonnottomuus ja saadaan käsitys siitä, mitä se tarkoittaa. 	<p>S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan omassa luokkayhteisössä esiintyvään kristinuskon moninaisuuteen ja oppilaiden lähiympäristössään kohtaamiin uskonnollisiin katsomuksiin ja uskonnottomuuteen • juutalaisuus Raamatun kertomuksissa • asianmukainen, kunnioittava toiminta erilaisia kulttuureita kohdatessa 	<p>L2, L3, L4, L7</p>
<p>T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • turvallisuuden tunne ja luottamuksellinen ilmapiiri luokan toimintakulttuurissa • annetaan mahdollisuuksia omien kokemusten jakamiseen, opitaan 	<p>L2, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Edistytään itselle merkityksellisten ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa • Tunnetaidot kehittyvät. Opitaan myös eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. • Edistytään ryhmässä toimimisen taidoissa • Nähdään omia vahvuuksia ja oma arvo • Rohkaistutaan toimimaan uusissa tilanteissa itseen luottaen ja sovittamaan omia ideoita yhteen toisten kanssa. 	<p>kuuntelemaan toisen ajatuksia ja hyväksymään erilaisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen Jumalalle rakkaana, ainutlaatuisena persoonana. • rohkaistaan oppilasta tunnistamaan, nimeämään, sietämään, säätelemään ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan tarjoamalla hänelle monimenetelmällistä ja säännöllistä tunnetaitokasvatusta. Tunnetaitokasvatuksessa hyödynnetään mm. keskustelua, draamaa, liikettä, musiikkia, pelejä ja leikkejä sekä kuvataiteen menetelmiä • Hyödynnämme erilaisia tunnekasvatusmateriaaleja: mm. Fanny –tunnekirjat, Askeleittain – materiaali, Molli ja Piki – tunnekirjat, Huomaa hyvä - materiaali ym. 	
<p>T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta. • Ymmärrys elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkityksestä kasvaa. 	<p>S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehitetään valmiuksia muodostaa käsityksiä oikeasta ja väärästä, rehellisyys, omatunto • auttamisen ilo lähiympäristössä ja laajemminkin (esim. Joulun Lapsi -keräys, lähiympäristön siivoustalkoot) • tarkastellaan elämää ja eettisiä kysymyksiä Raamatun kertomusten ja arjen esimerkkien avulla 	<p>L2, L3, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. • Ymmärretään, että toisen ihmisen vakaumukset, ajatukset, mielipiteet sekä tunteet ja tarpeet eri tilanteissa voivat poiketa omista. Opitaan kunnioittamaan toisen oikeutta ajatella ja kokea omalla tavallaan. • Saadaan kokea merkityksellisyyttä toisia auttaen 	<ul style="list-style-type: none"> • empatiataitojen kehittäminen (kertomukset, tarinat, sadut, draama) • Empatiataidon opettamisessa voidaan hyödyntää lapsentasoisesti NVC -menetelmää (rakentavan ja myötäelävän vuorovaikutuksen menetelmää), jossa oppilas harjoittelee kertomaan omista havainnoistaan, tunteistaan ja tarpeistaan sekä esittämään niiden pohjalta toisille täsmällisiä pyyntöjä. Lisäksi hän harjoittelee eläytymään vaiheittain toisen näkökulmaan edellä mainittuihin asioihin liittyen. 	
<p>T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan pohtimaan oikeudenmukaisuuden toteutumista eri tilanteissa ja peilaamaan sitä myös omaan toimintaan. • Pohditaan, mitä merkitsee kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja miten voidaan itse olla sitä edesauttamassa. • Harjaannutaan kantamaan vastuuta omasta koulutyöstä ja luokkayhteisön hyvinvoinnista. 	<p>S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • oman toiminnan vaikutus luokkayhteisön hyviin ihmissuhteisiin ja viihtyisyyteen, kiusaamisen vastainen toiminta • oppilas pohtii ja kokeilee kuinka hän voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirin hyvinvointiin perheensä ja luokkayhteisönsä jäsenenä (esim. roskienkeruukampanjat, hävikkiruuanvähentämiskampanjat, kotityöpässit, Joulun lapsi -keräys, kannustava palaute, kehupiirit) • luonnonsuojelun ja kestävän kehityksen näkökulman huomioiminen • vapaus ja vastuu omista teoista 	L3, L6, L7
<p>T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S3 Hyvä elämä</p>	L1, L5, L6, L7

<p>ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilmaistaan itseä ja itselle merkityksellisiä asioita myönteisessä vuorovaikutuksessa • Edistetään omalla toiminnalla hyvää vuorovaikutusta rakentavia puheenvuoroja käyttäen ja toisia myötätuntoisesti kuunnellen. • Hyväksytään ihmisten erilaisuus.	<ul style="list-style-type: none"> • rohkaistaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään • harjoitellaan kuuntelemaan toisen kertomaa ja esittämään kysymyksiä • opetellaan ymmärtämään ja hyväksymään, että ihmiset voivat olla asioista eri mieltä	
--	--	--

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 2		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tiedostetaan oman perheen ja/tai suvun uskonto tai katsomus ja tutustutaan siihen liittyviin tapoihin ja perinteisiin Kerrotaan oman perheen tavoista ja perinteistä Tutustutaan kristinuskon peruskertomuksiin (esim. kirkkovuoden juhliin liittyvät kertomukset, luomiskertomus, oppilaiden arjen tilanteista nousevat kertomukset) Opitaan tuntemaan kristilliseen elämäntapaan liittyviä juhlia ja tapoja Tutustutaan kristilliseen musiikkiin Ymmärretään, että uskontoja ja katsomuksia on erilaisia ja jotkut ovat myös uskonottomia. Edistytään lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä Omia elämäntapojen pohditaan yhdessä toisten kanssa ja keskustellaan myös kristillisestä näkökulmasta niihin liittyen 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon ja S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> kotikirkko ja seurakunta (luokan oppilaiden eri seurakuntayhteyksiin tutustumista) Vierailut evankelis-luterilaisessa Neulamäen kirkossa sekä mahdollisuuksien mukaan muissa kristillisissä seurakunnissa. Myös virtuaalisia ympäristöjä hyödynnetään oman perheen hengelliset perinteet ja juuret hengelliset laulut ja virret 	L1, L2, L4
<p>T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan kristinuskon keskeisiin symboleihin (esim. risti, liturgiset 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Raamattu, kristittyjen pyhä kirja tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen 	L1, L2, L4, L7

<p>värit, kirkkorakennuksen symboliikka) ja käsitteisiin (esim. Raamattu, rukous, armo)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kristinuskon kertomuksiin (Jeesuksen elämänvaiheita, opetuksia ja ihmetekoja) symboleineen ja peruskäsitteineen • Opitaan rakkauden kaksoiskäsky • Kristillinen jumalakäsitys tulee entistä tutummaksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeesuksen elämänvaiheita, opetuksia (Hyvä Paimen ja Tuhlaajapoika-kertomus) ja ihmetekoja • rakkauden kaksoiskäsky • rukous: Isä meidän -rukous, esirukous • lasten virret ja hengelliset laulut 	
<p>T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvuorokiertoon, juhliin ja tapoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jatketaan perehtymistä kristillisiin juhliin, etenkin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin kertomuksiin, perinteisiin, musiikkiin ja muuhun taiteeseen • Tutustutaan kristilliseen elämänkaareen sekä niihin liittyviin juhliin, perinteisiin, musiikkiin ja muuhun taiteeseen. • Osallistutaan joulu- tai pääsiäisjuhlien suunnitteluun ja toteuttamiseen 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan opetuksessa kirkkovuoden keskeiset juhlat ja niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet • juhlapyhien musiikki ja kirkkotaide • osallistetaan oppilaat mukaan juhlien suunnitteluun ja toteutukseen • Sakramentit , kristilliset perhejuhlat, erilaiset tavat viettää elämänkaareen liittyviä juhlia • koululaisjumalanpalvelus, kirkkorakennuksen symboliikka 	L2, L6, L7
<p>T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskonnollisten perinteiden ja tapojen tuntemus laajenee • Toimitaan kunnioittavasti kulttuuriltaan, katsomukseltaan, tavoiltaan ja perinteiltään toisenlaisten ihmisten kanssa. Erilaisuutta kohdatessa vuorovaikutus on myönteistä 	<p>S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan oppilaan lähiympäristössään kohtaamiin uskontoihin ja uskonnollisiin katsomuksiin (myös mediassa kohdatut) • huomioidaan kristinuskon monimuotoisuus ja uskonottomuus • juutalaisuus Raamatun kertomuksissa 	L2, L3, L4, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Toimitaan yhteisten pelisääntöjen ja hyvien tapojen mukaisesti • Syvennetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja vastavuoroisuuden käsitteiden ymmärtämystä. Edistytään näiden periaatteiden mukaisessa toiminnassa. • Tutustutaan luokan oppilaiden katsomuksiin ja niiden keskeisiin juhliin sekä katsomuksiin ja juhliin, jotka nousevat oppilaiden tietoisuuteen muuta kautta, esim. Mediasta. Tiedostetaan, että joidenkin elämäkatsomus on myös uskonnottomuus ja saadaan käsitys siitä, mitä se tarkoittaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • asianmukainen, kunnioittava toiminta erilaisia kulttuureita kohdatessa 	
<p>T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edistytään itselle merkityksellisten ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemissa • Tunnetaidot kehittyvät. Opitaan myös eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. • Edistytään ryhmässä toimimisen taidoissa • Nähdään omia vahvuuksia ja oma arvo • Rohkaistutaan toimimaan uusissa tilanteissa itseän luottaen ja sovittamaan omia ideoita yhteen toisten kanssa. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • turvallisuuden tunne ja luottamuksellinen ilmapiiri luokan toimintakulttuurissa, omien kokemusten jakaminen • positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen Jumalalle rakkaana, ainutlaatuisena persoonana • Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan, nimeämään, sietämään, säätämään ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan tarjoamalla hänelle monimenetelmällistä ja säännöllistä tunnetaitokasvatusta. 	<p>L2, L6, L7</p>

	<p>Tunnetaitokasvatuksessa hyödynnetään mm. keskustelua, draamaa, liikettä, musiikkia, pelejä ja leikkejä sekä kuvataiteen menetelmiä</p> <p>Hyödynnämme erilaisia tunnekasvatusmateriaaleja: mm. Fanny –tunnekirjat, Askeleittain –materiaali, Molli ja Piki –tunnekirjat, Huomaa hyvä -materiaali ym.</p>	
<p>T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta. • Ymmärrys elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkityksestä kasvaa. • Tutustutaan demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. • Ymmärretään, että toisen ihmisen vakaumukset, ajatukset, mielipiteet sekä tunteet ja tarpeet eri tilanteissa voivat poiketa omista. Opitaan kunnioittamaan toisen oikeutta ajatella ja kokea omalla tavallaan. • Saadaan kokea merkityksellisyyttä toisia auttaen 	<p>S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskuntoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehitetään valmiuksia muodostaa käsityksiä oikeasta ja väärästä, anteeksipyyttäminen ja antaminen • tutustutaan YK:n lapsenoikeuksien sopimukseen • asianmukainen toimiminen erilaisia kulttuureita ja uskonnollisia vakaumuksia kohdattaessa • tarkastellaan elämää ja eettisiä kysymyksiä Raamatun kertomusten ja arjen esimerkkien avulla • Empatiataidon opettamisessa voidaan hyödyntää lapsentasoisesti NVC -menetelmää (rakentavan ja myötäelävän vuorovaikutuksen menetelmää), jossa oppilas harjoittelee kertomaan omista havainnoistaan, 	<p>L2, L3, L6, L7</p>

	<p>tunteistaan ja tarpeistaan sekä esittämään niiden pohjalta toisille täsmällisiä pyyntöjä. Lisäksi hän harjoittelee eläytymään vaiheittain toisen näkökulmaan edellä mainittuihin asioihin liittyen.</p>	
<p>T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan pohtimaan oikeudenmukaisuuden toteutumista eri tilanteissa ja peilaamaan sitä myös omaan toimintaan. • Pohditaan, mitä merkitsee kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja miten voidaan itse olla sitä edesauttamassa. • Harjaannutaan kantamaan vastuuta omasta koulutyöstä ja luokkayhteisön hyvinvoinnista sekä vaikuttamaan pienin asioin lähiympäristön hyvinvointiin • Pohditaan syntymän ja kuoleman kysymyksiä 	<p>S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • auttamisen ilo lähiympäristössä ja laajemminkin (esim. Joulun lapsi -keräys, lähiympäristön siivoustalkoot), lähetysjärjestöjen ja kirkkojen kansainvälinen työ • elämän kunnioittaminen, syntymän ja kuoleman kysymykset • luonnonsuojeluun ja kestävä kehityksen näkökulmaan tutustuminen • ihmisen vapaus ja vastuu 	<p>L3, L6, L7</p>
<p>T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilmaistaan itseä ja itselle merkityksellisiä asioita myönteisessä vuorovaikutuksessa • Edistetään omalla toiminnalla hyvää 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • rohkaistaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään • harjoitellaan kuuntelemaan toisen kertomaa ja esittämään kysymyksiä 	<p>L1, L5, L6, L7</p>

<p>vuorovaikutusta rakentavia puheenvuoroja käyttäen ja toisia myötätuntoisesti kuunnellen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyväksytään ihmisten erilaisuus.	<ul style="list-style-type: none"> • opetellaan ymmärtämään ja hyväksymään, että ihmiset voivat olla asioista eri mieltä	
--	---	--

13.5.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on tärkeitä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaisiksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 1-2 elämäkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	S1-S4	L1, L2, L4
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2	L1, L2, L7
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1	L1, L2, L7

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	S1-S4	L1, L2, L7
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	S1-S4	L1, L3, L4
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä	S1-S4	L1, L3, L7
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	S2	L2, L4
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S1-S4	L2, L3, L7
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4	L3, L5, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyuden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

S3 Yhteiselämän perusteita: Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutta kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämäkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Elämäkatsomustieto vuosiluokilla 1-2

Kuopion kristillinen koulu: Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista. Keskustelutaidot ja toisten kuunteleminen esim. <ul style="list-style-type: none"> Oman vuoron odottaminen Mitä toinen henkilö sanoi? 	L1, L2, L4
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2 Erilaisia elämäntapoja Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Kuka minä olen? Miten minä elän? Mahdolliset työtavat: Piirretään sukupuu, koti ja perhe. Kerätään uutisia eri lähteistä, mitä on tapahtunut kotisi/ koulusi lähellä?	L1, L2, L7
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1 Kasvaminen hyvään elämään Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä. Tuetaan terveen itsetunnon rakentumista. Toisten ja omien mielipiteiden kunnioittaminen/arvostaminen <ul style="list-style-type: none"> kunnioitus: Mitä minä saan tehdä? Mitä minä en saa tehdä? samasta asiasta voi olla monta eri mielipidettä 	L1, L2 L7
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	Keskustelutaitojen kehittäminen esim. <ul style="list-style-type: none"> vastaa kysymykseen miksi? toisten kuunteleminen mielipiteiden perusteleva mielipiteen ilmaisu esim. sosiaalisessa mediassa 	L1, L2, L7
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	<ul style="list-style-type: none"> ystävyyssuhteet riidat, sopiminen, kiusaaminen omien tekojen vaikutukset itseän ja muihin, empatia harjoitellaan myös netinkäyttöä eettisestä näkökulmasta 	L1, L3, L4
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä	<ul style="list-style-type: none"> hyvyys-pahuus: Mikä on hyvää/pahaa saduissa, kertomuksissa? jne. 	L1, L3, L7

	<ul style="list-style-type: none"> • oikein-väärin: Miksi jokin teko on oikein ja miksi jokin teko on väärin? • Mikä on minun omaa ja mikä toisen omaa? (myös tietoverkkojen näkökulmasta) • näytelmät, keskustelut, nettiharjoitukset 	
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	S2 Erilaisia elämäntapoja Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan. <ul style="list-style-type: none"> • tapakulttuuri omassa perheessä, kodissa, esim. juhlapyyhiin liittyvät tavat 	L2, L4
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S3 Yhteiselämän perusteita <ul style="list-style-type: none"> • ihmisten yhteiselämän perusteet oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän asioissa, esim. omassa luokassa ja perheessä • käsitellään esim. teemoja sääntö, luottamus, reiluus ja rehellisyys • lasten oikeudet 	L2, L3, L7
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Pehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia. Lähiympäristö: Mahdollisia työtapoja: <ul style="list-style-type: none"> • lähiretket luontoon, Mitä ympäriltä löytyy? Mitä eläimiä näit? Mitä kasveja löytyi? • Miten voin suojella luontoa? (omat valinnat) 	L3, L5, L7

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 2

Opetuksen tavoitteet	Sisällöt Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista.	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	Keskustelu arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä esim. <ul style="list-style-type: none"> • Kuvitteellinen välituntikeskustelu pelityökaluja hyödyntäen, keskustelu kotona • Näytelmä, oma elokuva 	L1, L2, L4
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan	S2 Erilaisia elämäntapoja Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella.	L1, L2, L7

eri tavoin	Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.	
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään</p> <p>Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä. Tuetaan terveen itsetunnon rakentumista.</p> <p>Lapsen/koululaisen oikeudet ja velvollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvot, mielipide, ajatus 	L1, L2 L7
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	<p>Keskustelutaitojen kehittäminen esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastaa kysymykseen miksi? • toisten kuunteleminen • mielipiteiden perustelevuus • mielipiteen ilmaisu esim. sosiaalisessa mediassa 	L1, L2, L7
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	<p>S3 Yhteiselämän perusteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • ystävyyssuhteet • riidat, sopiminen, kiusaaminen • omien tekojen vaikutukset itseän ja muihin, empatia • harjoitellaan myös netinkäyttöä eettisestä näkökulmasta 	L1, L3, L4
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä	<ul style="list-style-type: none"> • hyvyys-pahuus: Mikä on hyvää/pahaa saduissa, kertomuksissa? jne. • oikein-väärin: Miksi jokin teko on oikein ja miksi jokin teko on väärin? • Mikä on minun omaa ja mikä toisen omaa? (myös tietoverkkojen näkökulmasta) • näytelmät, keskustelut, nettiharjoitukset 	L1, L3, L7
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	<p>S2 Erilaisia elämäntapoja</p> <p>Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kulttuuri lähiympäristössä: Mitä erilaisia tapakulttuureja tunnet: tavat koulussa, koulumatkalla, harrastuksissa, suvussa jne. • kieli- ja kulttuurivähemmistöt esim. saamelaiset ja romanit 	L2, L4

<p>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ihmisten yhteiselämän perusteet oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän asioissa, esim. omassa luokassa ja perheessä • käsitellään esim. teemoja sääntö, luottamus, reiluus ja rehellisyys • lasten oikeudet 	<p>L2, L3, L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa</p>	<p>S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus</p> <p>Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perektyään kertomuksiin maailman synnystä.</p> <p>Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.</p> <p>Luonto ja kestävä tulevaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailman synty/ eri kulttuurien käsityksiä, tieteellinen selitys maailman synnystä • Erilaiset elämänmuodot maapallolla • luonto: syntyminen, elämä ja kuolema luonnossa • oma toiminta osana kestävää kehitystä 	<p>L3, L5, L7</p>

13.5.8 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnossa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen	S1-S4	L2, L7
Musisointi ja luova tuottaminen		

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L1, L2, L4
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	S1-S4	L1, L4
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	S1-S4	L5, L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S1-S4	L2, L4
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	S1-S4	L7
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat tutustuvat musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omassa yhteisössä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto: Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaille annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaitoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Musiikki vuosiluokilla 1–2

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet Kuopion kristillisessä koulussa vuosiluokilla 1-2

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa musiikin opetusta ja musiikkikasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana tuntiopetuksena. Koulupäivien ulkopuolella oppilaille on mahdollisuus saada opetusta musiikkikerhojen sekä koulullamme vierailevien soitonopettajien myötä.

Musiikin oppimisympäristöinä voidaan hyödyntää musiikkiluokan lisäksi muita koulun tiloja ja lähiympäristöä sekä koulun ulkopuolisia vierailukohteita kulttuurikasvatussuunnitelman (LIITE 8) mukaisesti. Musiikissa erikokoiset ja erilaiset pienryhmät yhteismusisoinnissa ja muussa musiikillisessa toiminnassa ovat luonteva osa musiikin oppimista. Koulun kulttuuripäivät, juhlat ja muut esiintymiset sekä mahdolliset tutkimusprojektit toimivat tärkeinä oppimisen ja kasvun ympäristöinä.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun järjestämissä kulttuuritapahtumissa voi olla esiintyjiä myös koulun ulkopuolelta. Kouluun sopivia esityksiä suunnitellaan yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Esiintymiset järjestetään esimerkiksi koulun juhlissa tai yhteisissä aamunavaushetkissä. Oppilaat pääsevät kuuntelemisen ja laulamisen lisäksi ottamaan osaa esityksiin esimerkiksi tutustumalla esitystekniikkaan ja soittimiin. Esityksistä otetaan teemoja ja keskustelunavauksia myös tuntiopetukseen

Kulttuuripäivät

Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista, joissa musiikilla on tärkeä rooli. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan. Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut kulttuurikohteet voivat sisältyä kulttuuripäivien antiin.

Musiikin kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- Itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä
- Isänpäivä
- Äitienpäivä
- Runebergin päivä
- ystävänpäivä
- Lucian päivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulukuun, pääsiäisen, pyhäinpäivä, laskiainen, helatorstai ja helluntai

Muita huomioitavia tapahtumia ovat muun muassa:

- hyvän käytöksen teemapäivät ja -viikot
- monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyvät teemaviikot

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun musiikin opetuksessa

Kuopion kristillisessä koulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Musiikilla on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa. Uskonnollinen musiikki voidaan nähdä omana tyylilajinaan. Kuopion kristillisen koulun omista maailmankatsomuksellisista arvolähtökohdista käsin nähdään tärkeänä tarjota oppilaille runsaasti mahdollisuuksia ja resursseja musiikkiin liittyvien kokemusten, tietojen, taitojen, valmiuksien sekä myös katsomustietoisuuden kehittämiseen ja syvenemiseen.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille musiikintunneilla. Musiikki sisältää sekä peilaa useita erilaisia arvoja ja asenteita, joita käsitellään yhteisessä keskustelussa. Kuopion kristillisessä koulussa uskonnollinen musiikki on luonnollinen osa musiikin opetuksen ohjelmistoa sekä koulun toimintakulttuuria. Musiikin ja sen ympärillä tapahtuvien ilmiöiden objektiivinen tarkastelu on tärkeä osa musiikin opetuksen mediakasvatusta.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi konserteissa, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja

tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä koulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä koulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa. Oppilaiden tekemien projektien tuotoksista on valmistettu digitaalisia tallenteita, minkä on havaittu tehokkaasti vahvistavan yhteisöllisyyttä myös oppilaiden perheiden suuntaan.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi musiikin tunneilla voidaan käsitellä äänenvoimakkuuteen ja kuuloon liittyviä turvallisuusasioita ja kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Laaja-alaiset osaamisalueet musiikissa:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Musiikillisessa ideoinnissa vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä. Musisoidessaan oppilaat oppivat kokemuksen, toiminnan, yhdessä tekemisen, oivaltamisen sekä saadun palautteen kautta. Musiikin oppikokonaisuudet rakentuvat loogiseksi jatkumoksi oppilaiden oppiessa kullakin ikätasolla uusia taitoja jo opittujen lisäksi. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erilaisissa musiikillisissa ympäristöissä ja hahmottamaan itsensä muusikkoina ja persoonina toimiessaan vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa erilaisissa soitin- ja laulukokoonpanoissa. Oppilaita rohkaistaan luoviin ideoihin musiikin tekemisen ja ilmaisemisen kautta.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea musiikkia ja huomaavat sen merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Oppilailla on mahdollisuus ilmaista kulttuurista osaamistaan. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Oppilaat oppivat ymmärtämään, että suomalainen musiikki on osa länsimaista musiikkikulttuuria. He tutustuvat musiikillisten työtapojen avulla maailmanmusiikin eri lajeihin sekä muihin musiikkikulttuureihin. Oppilaita kannustetaan luovaan toimintaan sekä musiikilliseen ilmaisuun ja keksimiseen: säveltämiseen, sovittamiseen, sanoittamiseen, tulkintaan ja improvisointiin. Esiintyminen ja yhteinen musisointi antavat oppilaille vuorovaikutuskokemuksia oman tekemisen ja yleisön palautteen kautta.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa ja oppii huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristönsä turvallisuudesta. Hän ymmärtää musiikin kuuntelemisen, soittamisen ja laulamisen edistävän terveyttä ja auttavan hallitsemaan tunteita. Yhteismusisointitilanteissa oppilas kehittää kurinalaisuutta ja ihmissuhdetaitojaan. Hän harjoittelee tervettä äänenkäyttöä ja hengitystapaa erilaisten ääniharjoitusten ja laulujen avulla.

Monilukutaito (L4)

Oppilas oppii musiikin kieltä, symboleja ja merkintätapoja kuten nuotteja, tabulatuureja ja sointumerkkejä. Oppilas tutustuu musiikin eri viestintävälineisiin ja niillä vaikuttamiseen sekä kehittää monilukutaitoaan. Musiikki on aina ollut myös uskonnollisen viestinnän kieli, joka vaatii lukutaitoa ja tulkintaa. Musiikin monilukutaito kehittyy aktiivisesti musisoimalla, kuuntelemalla, säveltämällä,

sanoittamalla sekä analyttisyyteen ja kriittisyyteen ohjaavalla kuuntelukasvatuksella. Katsomustietoisuuden kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia havaita ja tulkita oikein musiikin kantamia sanomia. Niitä opetellaan ymmärtämään erilaisten maailmankatsomusten ja eri uskontojen viitekehyksissä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilas oppii hyödyntämään ja käyttämään tietotekniikan mahdollisuuksia musiikin eri osa-alueilla. Oman musiikin tuottamisen lisäksi tietotekniikkaa voidaan hyödyntää esimerkiksi tiedonhaussa. Opitaan huomioimaan tekijänoikeudet ja niihin liittyvät haasteet. Musiikkiteknologiaan tutustaan myös luokka- ja konserttitilanteissa, kun mietitään tilankäyttöä ja akustiikkaa tai käytetään vahvistimia ja muuta äänentoistoa sekä valaistusta.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita kannustetaan kehittämään omia vahvuuksiaan. Oppilaalle esitellään musiikki ammatillisesta näkökulmasta, minkä kautta kannustetaan oppilasta musiikin tekemiseen ammattina tai musiikin käyttöön osana ammattia. Musiikin ammattilaisten vierailut ja yhteistyömenetelmät oppilaiden kanssa edesauttavat luovan työn arvostamista ja tekijänoikeuksien kunnioittamista. Tutustutaan kristillisten seurakuntien tarjoamiin mahdollisuuksiin toimia musiikin alueella joko ammatikseen tai harrastuksena. Samalla ohjataan oppilaita hyödyntämään musiikkia työelämätaidona. Rohkaistaan oppilaita omaaloitteisuuteen, pitkäjänteisyyteen ja ajankäytön suunnitteluun harjoitustilanteissa sekä sietämään epäonnistumisia ja jännitystä musiikin tekemisessä ja esiintymistilanteissa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilas tutustuu musiikin merkitykseen yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä. Huomioidaan samalla musiikki osana yhteiskunnallista kulttuuripolitiikkaa. Omassa kouluyhteisössään oppilaita rohkaistaan kehittämään yhteistä toimintakulttuuria osallistumalla musiikkitilaisuuksien suunnitteluun ja järjestelyihin. Yhteisö- ja laulutyo-skentelyssä opetellaan lisäksi ryhmän osana toimimista sekä työskentelyssä ilmenevien ristiriitojen ja tunteiden käsittelemistä. Kestävä kehitys tuetaan muun muassa opastamalla oppilaita akustisten ja teknisten musiikkilaitteiden asianmukaiseen käyttöön, ylläpitämiseen ja korjaamiseen. Musiikkilaitteita voidaan valmistaa myös kierrätysmateriaaleista käsityön opetukseen integroiden.

Kuopion kristillisen koulun vuosiluokkaistetut tavoitteet ja sisällöt musiikissa vuosiluokilla 1-2.

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 1		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
<p>T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaan rakentaen</p> <ul style="list-style-type: none"> Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen rohkaisten oppilaita huomaamaan omia ja toisten vahvuuksia sekä antamaan ja ottamaan vastaan positiivista palautetta. Oppilaita autetaan hyväksymään omia ja toisten virheitä musisoinnissa ja näin kannustetaan jokaista yrittämään parhaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> ryhmän jäsenenä toimiminen myönteisen yhteishengen luominen ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen luontevan hengityksen ja äänenkäytön harjoittelu laulaminen erilaisiin soittimiin tutustuminen, esim. rytmisoittimet, kellopelit ja kanteleet ja niiden käyttäminen käytössä olevien soittimien tunnistaminen soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely omaan ääneen tutustuminen terveelliseen ja ergonomiseen musisointiin ohjaaminen 	L2, L7
Musisointi ja luova tuottaminen		
<p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilaat oppivat käyttämään omaa ääntänsä luontevasti, rohkeasti ja terveellisesti 	<ul style="list-style-type: none"> perussykkeen harjoittelu kehosoitimet rytmisoittimet erilaiset äänimaailmat, kokeilut, oman äänen tuottaminen eri tavoin luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen laulut, lorut, leikit ja soittotehtävät toisten tuotosten kuuntelu 	L1, L2, L4

<p>sekä laulaen että puhuen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on synnyttää oppimisen iloa musisoiden ryhmässä. • Tavoitteena on, että oppilaat uskaltavat laulaa ja soittaa ryhmän jäsenenä omilla taidoillaan. • Tavoitteena on kasvattaa oppilaiden laulu- ja soittotaitoja ryhmässä. 	<ul style="list-style-type: none"> • yhteiset onnistumisen kokemukset 	
<p>T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat havainnoimaan ja huomioimaan aktiivisesti ympärillään olevaa ääniympäristöä. • Oppilaita kannustetaan kuuntelemaan musiikkia ja ääntä tarkasti sekä löytämään sieltä tuttuja elementtejä hahmottaen sitä kautta opiskeltuja musiikkikäsitteitä. • Oppilaita rohkaistaan liikkumalla ilmaisemaan kuulemaansa ääntä ja musiikkia. • Oppilaita ohjataan jakamaan kokemaansa 	<ul style="list-style-type: none"> • havainnoidaan ääniympäristöjä lähellämme, esim. luokassa, koulun pihalla, liikenteessä, luonnossa • ohjattu kuuntelu • tutustutaan peruskäsitteisiin taso, kesto, voima ja väri • keskustelu musiikista • musiikin merkitys esim. lastenohjelmissa, peleissä 	L1, L4

<p>äänimaailmaa toisille ja sitä kautta jäsentämään oppimaansa.</p>		
<p>T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on luoda ryhmään myönteinen ilmapiiri, jotta jokainen oppilas uskaltaa toteuttaa omia musiikillisia ideoitaan ja improvisoiteja. • Positiivisen palautteen merkitystä korostetaan ja sen antamista ja vastaanottamista harjoitellaan. • Oppilaiden suunnittelemat kokonaisuudet esitetään joko ryhmän kesken tai suuremmalle yleisölle esimerkiksi koulun juhlia hyödyntäen. • Oppilaiden omia tuotoksia hyödynnetään ohjelmiston osana. 	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolisia ilmaisuharjoituksia • improvisointi • äänen tuotto eri keinoin • oma ääni • kehosoitimet • soittimet • sanoitusten keksiminen, kokeileminen leikin kautta • sadut, kuvat ja tarinat lähteenä tai tuotoksena • oppilaiden omat pienet sävellykset tai muut musiikilliset tuotokset • teknologian monipuolinen hyödyntäminen esim. valmiit taustat 	<p>L5, L6</p>
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>		

<p>T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden erilaiset kulttuuritausta ja tutustutaan heidän kulttuuriperintönsä • Tavoitteena on tutustua esimerkiksi romanikulttuurin musiikkiin tai afrikkalaiseen musiikkiperinteeseen suomalaisen lasten- ja kansanmusiikkiperinteen rinnalla. • Tavoitteena on antaa oppilaille kokemuksia musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta ja rohkaista heitä nauttimaan siitä. 	<ul style="list-style-type: none"> • kuuntelu • laulaminen • keho- ja rytmisoittimet • paikalliset toimijat, esim. orkesterit, kuorot, teatteri, tanssi ym. vierailut • lorut, leikit, laulut (myös oppilailta) • vuodenvuorokiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat • kristilliseen kulttuuriperintöön liittyvät laulut: lasten virret, hengelliset laulut ja laululeikit 	L2, L4
<p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräilyitä musisoinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat hahmottavat 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitteisiin ja merkintätapoihin tutustuminen kuuntelun ja toimimisen kautta • äänen kesto (pitkä - lyhyt) • äänen korkeus (korkea - matala) • hiljainen - voimakas • hidas - nopea 	L4

<p>musiikin kieltä ja merkityksiä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat tutustuvat nuotteihin, aika-arvoihin ja muihin merkintätapoihin ja peruserätyyksiin musisoidessaan yksin ja ryhmän jäsenenä. • Tavoitteena on, että oppilaat ymmärtävät merkintätapojen ja peruskäsitteiden yhteyden soivaan musiikkiin, ääniympäristöjen havainnointiin ja musisointiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • soolo – tutti 	
<p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää oman toimintansa seuraukset ja oppii kantamaan vastuuta omalta osaltaan yhteisistä välineistä. 	<ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan toiset • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	L7
<p>Oppimaan oppiminen musiikissa</p>		
<p>T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tavoitteiden asettamisen harjoittelu • oman ja yhteisen tekemisen arviointi • oppilaiden omat kokemukset ja havainnot 	L1

<p>merkityksestä musiikin oppimisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat saavat kokemuksen siitä, että harjoittelu palkitaan ja että harjoittelun kautta epäonnistumiset muuttuvat onnistumisiksi. • Tavoitteena on saada oppilaat ymmärtämään toiston ja harjoittelun yhteyden musiikillisten taitojen oppimiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikkiesitysten valmistaminen 	
---	---	--

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 2

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Osallisuus</p>		
<p>T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Musisoinnissa harjoitellaan ryhmän jäsenenä toimimista 	<ul style="list-style-type: none"> • kuunteleminen • rohkaiseminen osallistumaan • toisten huomioiminen ja kannustaminen • tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta • ohjataan oppilasta sovittamaan oma osuutensa 	<p>L2, L7</p>

<p>rohkaisten oppilaita huomaamaan omia ja toisten vahvuuksia sekä antamaan ja ottamaan vastaan positiivista palautetta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat harjoittelevat hyväksymään omia ja toisten virheitä musisoinnissa ja kannustavat jokaista yrittämään parhaansa. 	<p>musiikilliseen kokonaisuuteen</p>	
<p>Musisointi ja luova tuottaminen</p>		
<p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaiden äänenkäyttö kehittyy ja he käyttävät omaa ääntänsä luontevasti, rohkeasti ja terveellisesti sekä laulaen että puhuen. • Äänenkäyttöä harjoitellaan leikkien, tarinoiden ja laulujen kautta, jotta motivaatio oppimiseen säilyy. • Tavoitteena on, että oppilaat laulavat ja soittavat rohkeasti ryhmän jäsenenä omilla taidoillaan musisoinnista iloiten. • Tavoitteena on oppilaiden laulu- ja soittotaitojen kehittyminen. 	<ul style="list-style-type: none"> • perussykkeen harjoittelu • kehosoitimet • äänimaailmat, kokeilut, improvisointi, oman äänen tuottaminen eri tavoin • luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen • rytmisoittimet • melodiasoitteihin tutustuminen • toisten tuotosten kuuntelu • yhteiset onnistumisen kokemukset 	<p>L1, L2, L4</p>

<p>T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmotta- maan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaiden taidot havainnoida ja huomioida aktiivisesti ympärillään olevaa ääniympäristöä vahvistuvat. • Oppilaita kannustetaan kuuntelemaan musiikkia ja ääntä tarkasti sekä erottelemaan sieltä tuttuja elementtejä hahmottaen sitä kautta opiskeltuja musiikkikäsitteitä. • Oppilaita rohkaistaan liikkumalla ilmaisemaan kuulemaansa ääntä ja musiikkia. • Oppilaita tuetaan heidän jakaessaan kokemaansa äänimaailmaa toisille ja sitä kautta jäsentämään oppimaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> • havainnoidaan ääniympäristöjä lähellämme esim. kotona, koulussa, kaupungissa, luonnossa, • ohjattu kuuntelu • keskustelu musiikista • laajennetaan käsitteistöä esim. rytmi, melodia, muoto, harmonia, sointiväri, dynamiikka • musiikin merkitys esim. lastenelokuvissa, teatterissa 	L1, L4
<p>T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolisia ilmaisuharjoituksia • improvisointia • äänen tuotto eri keinoin • oma ääni 	L5, L6

<p>äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ylläpitää ryhmän myönteistä ilmapiiriä, jotta jokainen oppilas uskaltaa toteuttaa omia musiikillisia ideoitaan ja improvisointeja. • Positiivisen palautteen merkitystä korostetaan ja sen antamista ja vastaanottamista harjoitellaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • kehosoitimet • soittimet • sanoitusten keksiminen, kokeileminen leikin kautta, riimien kanssa leikittely • liike, liikunta • kuvat, sadut ja tarinat lähteenä tai tuotoksena • rohkaiseminen omaan ilmaisuun • teknologian monipuolinen hyödyntäminen, esim. valmiit taustat ja musiikkiohjelmien kokeileminen • omat sävellyskokeilut 	
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>		
<p>T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta moni- muotoisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaiden erilaiset musiikilliset kulttuuriperinteet tulevat tutuiksi ja oppilaat kokevat ne myönteisenä rikkautena. • Tavoitteena on tutustua esimerkiksi romanikulttuurin musiikkiin tai afrikkalaiseen 	<ul style="list-style-type: none"> • kuuntelu • laulaminen • keho- ja rytmisoittimet • paikalliset toimijat, esim. orkesterit, kuorot, teatteri, tanssi ym. vierailut • lorut, leikit, laulut (myös oppilailta) • vuodenvuorokiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat • kristilliseen kulttuuriperintöön liittyvät laulut: lasten virret, hengelliset laulut ja laululeikit • lastenlaulut, kansanmusiikki ja taidemusiikki • paikallinen musiikkikulttuuri • huomioidaan oppilaille tutut kappaleet 	<p>L2, L4</p>

<p>musiikkiperinteeseen suomalaisen lasten ja kansanmusiikkiperinteen rinnalla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on syventää oppilaille kokemuksia musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta ja rohkaista heitä nauttimaan siitä. 		
<p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat syventävät tietoisuuttaan musiikin kielestä ja merkityksestä. • Oppilaat kiinnittävät huomiota nuotteihin, aika-arvoihin ja muihin merkintätapoihin ja peruseriaatteisiin musisoidessaan yksin ja ryhmän jäsenenä. • Tavoitteena on, että oppilaat ymmärtävät merkintätapojen ja peruskäsitteiden yhteyden soivaan musiikkiin, ääniympäristöjen havainnointiin ja 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitteisiin ja merkintätapoihin tutustuminen kuuntelun ja toimimisen kautta • äänen kesto (pitkä - lyhyt) • äänen korkeus (korkea - matala) • hiljainen - voimakas • hidas – nopea • soolo - tutti • oppilaiden omat kokemukset ja havainnot musiikista keskeisiä 	L4

<p>musisointiin ja hyödyntävät niitä.</p>		
<p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää oman toimintansa seuraukset ja kantaa vastuuta omalta osaltaan yhteisistä välineistä. 	<ul style="list-style-type: none"> huomioidaan toiset välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	L7
<p>Oppimaan oppiminen musiikissa</p>		
<p>T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilaat kokevat harjoittelun palkitsevuuden ja epäonnistumisten muuttumisen onnistumisiksi harjoittelun kautta. Tavoitteena on syventää oppilaiden ymmärrystä toiston ja harjoittelun yhteyden musiikillisten taitojen oppimiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> tavoitteiden asettamisen harjoitleminen oman ja yhteisen tekemisen arviointi oppilaiden omat tuotokset musiikin merkitys oppilaiden omassa yhteisöissä 	L1

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on että oppilaat oivaltavat, että harjoittelemiselle asetetun tavoitteen ja musiikillisen keksimisen välillä on ero.		
--	--	--

13.5.9 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
--	------------	----------------

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tutujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Kuvataide vuosiluokilla 1-2

Kuvataiteen opetuksessa kiinnitetään huomiota luomakunnan kauneuden näkemiseen, joka on nähtävissä niin luonnossa kuin maalauksissa ja rakennetuissa kokonaisuuksissakin. Kuvataiteen aiheina voidaan hyödyntää kirkkovuoden kiertoa, jolloin myös kristillisiä aiheita esimerkiksi jouluun ja pääsiäiseen liittyen käytetään. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on lisäksi oma kulttuurikasvatussuunnitelma (Liite 8), jota voidaan hyödyntää kuvataiteen opetuksessa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kulttuuriopetusta ja -kasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti, mutta sen lisäksi esimerkiksi juhlien ja kulttuuripäivien muodossa. Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan.

Kuvataiteen kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- Itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä
- Runebergin päivä
- Ystävänpäivä
- Vappu
- Äitienpäivä
- Isänpäivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulu, pääsiäinen, Mikkelin päivä, pyhäinpäivä, loppiainen, laskiainen, helatorstai ja helluntai

Lisäksi kuvataide tuodaan esille monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu osallistuu Kyhähäys -kouluväen lehden tekemiseen oppilaiden piirroksilla ja muilla tuotoksilla.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kuvataiteen oppitunneilla oppilaiden käytettävissä on monipuolisesti erilaisia materiaaleja. Oppilaita ohjataan käyttämään erilaisia tekniikoita ja ilmaisukeinoja omien ja yhteisten tuotosten tekemiseen. Opiskelu tapahtuu kannustavassa ja mielikuvitusta rikastuttavassa ilmapiirissä ja ympäristössä, jossa hyödynnetään erilaisia havaintovälineitä ja virikkeitä kuten taidekuvat, sarjakuvat ja tietokonepelit. Oppilaat otetaan mukaan töiden ja tekniikoiden suunnitteluun. Oppilaiden käytettävissä on tieto- ja viestintäteknologiavälineistöä (tietokone, tabletit...). Oppiminen tapahtuu yksin ja yhdessä. Kuvataiteen oppitunneilla hyödynnetään Kuopion kaupungin kulttuuritarjontaa (taidemuseot...). Opetustilanteet tapahtuvat kouluympäristön lisäksi muissa rakennetuissa ympäristöissä kuten taidemuseoissa, luonnon ympäristössä ja verkkoympäristössä.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opettaja ottaa huomioon oppilaiden erityistarpeet kuvataidetunteja suunnitellessaan. Tämä voi tapahtua esimerkiksi työtapoja soveltamalla. Myös nopeasti etenevien ja taitavien oppilaiden tarpeet huomioidaan antamalla virikkeitä oppilaan taitoja vastaavasti ja edelleen kehittävästi.

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kuvataiteen opetuksessa

Kuopion kristillisessä koulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Kuvataiteella on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille myös kuvataiteen tunneilla.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi taidenäyttelyssä, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja tapakodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä koulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita

kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä koulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Kuvataiteen opetuksen oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 1-2:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilaiden ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja tuetaan uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Harjoitellaan asettamaan kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksia sekä itsenäisesti että yhdessä toisten kanssa pohtien. Kannustetaan uusien näkökulmien etsimiseen ja oivalluksien tekemiseen. Oppilaita kannustetaan kuulemaan toisten näkemyksiä. Toiminta tukee mielikuvituksen käyttämistä ja luovuutta. Oppilaan oppiminen tehdään näkyväksi ja oppilaat tulevat tietoisiksi omista vahvuuksistaan ja kehitystarpeistaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat tutustuvat kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen edeten omasta

lähipiiristä ja kouluympäristöstä kaupunkiympäristöön ja laajemmallekin. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen. Oppilaat voivat ilmaista itseään ja iloita taitojensa kehittymisestä. Taiteellisen prosessin kautta rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja itseilmaisuuksiin sekä kekseliäisyyteen. Teemallinen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Kuvataiteen opinnoissa oppilaat saavat paljon mahdollisuuksia taiteen kokemiseen ja tulkitsemiseen. Oppilaat tutustuvat Kuopiolaisiin taide- ja kulttuurilaitoksiin mahdollisuuksien mukaan.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilas oppii ajankäytön periaatteita, hyvää käytöstä sekä muita oman ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Yhteisiä materiaaleja ja työvälineitä käyttäessään oppilas oppii ymmärtämään yhteisten sääntöjen merkitystä ja osallistumaan yhteisten sääntöjen ja toimintatapojen kehittämiseen. Oppilas oppii teknologian turvallista ja toisia kunnioittavaa käyttöä. Oppilaat oppivat käsittelemään yhdessä toisten kanssa ristiriitaistenkin tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan harjoittelemaan monilukutaitoa kuvien, esineiden, rakennusten ja muiden visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotojen tulkitsemisessa, tuottamisessa ja arvioimisessa. Toden, epätoden ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöä ja huomaamaan, että kuvilla on erilaisia tavoitteita.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaita ohjataan oma-aloitteiseen ja monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen ja kriittiseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. Oppilaat osaavat rakentaa tietoa yhdessä toistensa ja muiden toimijoiden kanssa. Oppilaat ovat lähdekriittisiä ja osaavat arvioida omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Oppilaat harjaantuvat yhteisöllisen tiedon luomisessa ja sosiaalisen median hyödyntämisessä. Oppilaat ymmärtävät yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaat harjaantuvat valitsemaan, käyttämään ja arvioimaan erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja tieto- ja viestintäteknikan alueelta. Oppilaita ohjataan hyödyntämään eri hakupalveluita taiteen tutkimisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaiden ohjataan vastuun ottamiseen omasta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita rohkaistaan oma-aloitteisuuteen ja luovien vaihtoehtojen kokeiluun. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa sekä oman ja toisten työn arvostamiseen. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Kuvataiteen opinnoissa vahvistetaan ja syvennetään oppilaan kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan ajattelemaan ja toimimaan kestävää tulevaisuutta rakentaen. Opitaan huomaamaan vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja omassa elämässä. Oppilaat tutustuvat vaikuttamisen ja osallistumisen tapoihin omassa yhteisössä ja Suomessa. Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin mahdollisuudet vaikuttamisen välineenä käyvät heille tutuksi. Oppilaiden kanssa keskustellaan mitä heille merkitsee kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta. Oppilaan kanssa tarkastellaan kestävään kehitykseen, rauhaan ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja pohditaan omien valintojen ja tekojen vaikutusta paitsi itselle, myös lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat harjoittelevat käytännön tekoja, joilla voivat itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta omassa elämässä. Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien kestäväen tulevaisuuden innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2 vuosiluokittain

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja omaehtoiset kuvakulttuurit • toisten kuvakulttuureihin tutustuminen • omat kuvakulttuurit työskentelyn lähtökohtina • omien kuvakulttuurien merkitys oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja omaehtoiset kuvakulttuurit • toisten kuvakulttuureihin tutustuminen 	

	<ul style="list-style-type: none"> • omat kuvakulttuurit työskentelyn lähtökohtina • omien kuvakulttuurien merkitys oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri ympäristöissä tuotettu kuvataide • eri aikoina tuotettu kuvataide • erilaisten teosten, aihepiirien ja ilmiöiden tarkastelu • taideteokset kuvallisen työskentelyn lähtökohtana 	
<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu</p>		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja monin eri aistein ympäristöstä kuvia tekemällä. - Tarkastellaan oppilaiden omia kuvakulttuureja. - Oppilasta ohjataan tekemään lähiympäristöstään ja taiteesta. 	<ul style="list-style-type: none"> • taiteen ja ympäristön havainnoimisen opetteleminen pelien, leikkien ja omien kokemusten kautta • taiteen ja ympäristön tutkiminen eri aistien ja koko kehon avulla (esim. etsi teoksesta värejä, muotoja, tee taideteoksesta äänimaailma) • tutustuminen paikallisiin kohteisiin (esim. luontoretket, näyttelyt, julkiset teokset) 	<p>L1, L3, L4, L5</p>

<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omasta kuvakulttuurista, lähiympäristön kuvakulttuureista ja taiteesta tekemiään havaintoja. - Opetellaan kertomaan toisille havaintoja ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista. - Keskustellaan eri aikoina tuotettujen taideteosten herättämistä ajatuksista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omista havainnoista (mitä näen, koen, ajattelen ja tunnen) kertominen aiheina esim. minä itse, oma koti, perhe, koulu, kaverit, harrastukset, kirjat, pelien visuaalinen maailma, vuodenaajat • ajankohtaiset asiat ja teemat työskentelyn lähtökohtina 	L2, L4, L5, L6
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innostetaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja havaintojaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapoja käyttäen ja erilaisin välinein. - Myös taideteosten herättämiä havaintoja ja ajatuksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten kuvallisen tuottamisen tapojen harjoittelu • valitaan aihe, teema tai ilmiö, jota jokainen oppilas käsittelee joko yhteisesti valitulla tai itse valitsemallaan kuvallisen tuottamisen tavalla 	L2, L3, L4, L5
<p>Kuvallinen tuottaminen</p>		
<p>T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten papereiden, piirtimien ja värien kokeileminen ja • viivan, muodon ja liikkeen tutkiminen • erilaisten maalaustekniikoiden kokeileminen • väri-ilmaisuu: päävärit, välivärit 	L2, L3, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta käyttämään erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa. - Oppilas tutustuu taiteelle ominaisiin toimintatapoihin ikätaso huomioiden ja oppii samalla myös välineiden huoltoa, puhdistamista ja säilyttämistä. - Opetellaan käyttämään erilaisia kuvan tekemisen ja ilmaisun keinoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • eri materiaalien (savi, hiekka, kivet, lumi, jää, kasvit ja muut luonnonmateriaalit) kokeileminen ja tutkiminen • kierrätysmateriaalien käyttäminen • erilaisten jälkien painaminen (esim. leimasimet, tarttumapiirros) • välinehuollon alkeet (esim. siveltimen pesu) 	
<p>T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta ohjataan työskentelemään pitkäjänteisesti ja viimeistelemään työn huolellisesti loppuun saakka. - Oppilaita kannustetaan työskentelemään sekä yksin että yhdessä muiden kanssa rakentavassa vuorovaikutuksessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • yksin ja ryhmässä työskentelyn opetteleminen • keskeneräisyyden sietämisen opetteleminen • luonnostelun sisällyttäminen osaksi työskentelyprosessia 	L1, L2, L3, L5
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat kuvataiteen 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten kuvien tutkiminen ja niistä keskusteleminen (esim. kuvakirjat, oppikirjat, sarjakuva, lehtikuva, mainoskuva, taidekuva, valokuva, tv, video ja elokuva) 	L1, L4, L5, L6

<p>peruskäsitteistöön ja he harjoittelevat käyttämään niitä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaille tarjotaan mahdollisuus tutustua erilaisiin kuvatyyppeihin ja heitä ohjataan tarkastelemaan niitä. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten kuvantarkastelun tapojen käyttäminen (esim. elämyksellinen kuvantarkastelu) 	
<p>T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita ohjataan tarkastelemaan lähiympäristöään taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria havainnoiden. - Tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan niitä lähiympäristöstään. 	<ul style="list-style-type: none"> • tuttujen esineiden havainnoiminen; esineiden muotoilu ja graafinen suunnittelu (esim. koulureput, omat vaatteet, erilaiset tuotemerkit) • lähiympäristön ja sen arkkitehtuurin tutkiminen (esim. oma koulu ja koulun piha-alue, oma koulumatka) 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita ohjataan tarkastelemaan omaa elinympäristöään ja eri aikoja visuaalisesta näkökulmasta. - Oppilaita innostetaan tekemään kuvia näiden havaintojen pohjalta yksin ja yhdessä toisten kanssa. - Tavoitteena on, että oppilaat kokevat tekemisen iloa ja käyttävät rohkeasti luovuuttaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten taideteosten tutkiminen ja niiden käyttäminen kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. 	L1, L2, L5, L6

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita ohjataan huomioimaan kulttuurien moninaisuus kuvailmaisussaan. - Oppilaita ohjataan keskustelun kautta huomaamaan kestävän kehityksen merkitys ja heille tarjotaan mahdollisuus käyttää kierrätysmateriaaleja kuvataiteen työskentelyssään. 	<ul style="list-style-type: none"> • kierrätysmateriaaleista rakentaminen ja kestävän kehityksen arvoista keskusteleminen 	L1, L2, L4, L7

Seuraavassa taulukossa on esitetty esimerkkejä kuvataiteen sisältöalueista vielä yksityiskohtaisemmin.

KUVATAIDE, SISÄLTÖALUEET: VUOSILUOKKA 1		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Omat kuvakulttuurit	
T1-T11	<ul style="list-style-type: none"> • piirustukset (erilaiset piirtimet ja piirustustavat) <ul style="list-style-type: none"> o elävä viiva o perusmuodot o luonnostelu ja hahmottelu o lyijykynä, puukynä ja vahaliitu • maalaus (erilaiset maalausvälineet ja -tekniikat sekä välineiden huolto ja säilytys) <ul style="list-style-type: none"> o sivellin- ja liitutekniikat alkeet o värien nimeäminen o värin sekoittaminen o kylmät ja lämpimät värit 	L2, L4, L6

	<ul style="list-style-type: none"> o akvarellimaalaus • kollaasi o erilaisten tekniikoiden yhdistely o kortit • painanta ja grafiikka (yksinkertaisia painomenetelmiä) • muovailu ja rakentelu (esim. muovailuvaha, savi, lumi, hiekka, paperi, pahvi, tikut ja muu luonnonmateriaali) o kolmiulotteisen rakentelun perustaidot 	
	S2 Ympäristön kuvakulttuurit	
T1-T11	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristö (luonto ja rakennettu ympäristö esteettisen tarkastelun kohteena) o koulun piha o tutun kohteen (esimerkiksi liikennemerkkin) uudelleen suunnittelu) • mediakuvat (valokuvat ja liikkuvat kuvat) o oman työn tallentaminen valokuvaksi (esimerkiksi maataide) 	L2, L4, L5, L7
	S3 Taiteen maailmat	
T1-T11	<ul style="list-style-type: none"> • kuvan tarkastelu ja taidekuva (voi hyödyntää myös paikallisia taideteoksia) o kuvan sanallistaminen (kuvan tunnelmista ja sen herättämistä tunteista keskusteleminen) o kuvan tekotapojen tarkastelu ja värien elämyksellinen havainnointi o eläimet ja kasvit kuvataiteen aiheina 	L2, L3, L4,

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 2

Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Omat kuvakulttuurit <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja omaehtoiset kuvakulttuurit 	

	<ul style="list-style-type: none"> •toisten kuvakulttuureihin tutustuminen •omat kuvakulttuurit työskentelyn lähtökohtina •omien kuvakulttuurien merkitys oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> •rakennetut ja luonnonympäristöt •mediakulttuurit •virtuaalimaailma•oppilaiden lähiympäristöt•esineet <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> •eri ympäristöissä tuotettu kuvataide •eri aikoina tuotettu kuvataide •eri kulttuureissa tuotettu kuvataide •erilaisten teosten, aihepiirien ja ilmiöiden tarkastelu •taideteokset kuvallisen työskentelyn lähtökohtana •taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvä kulttuurinen moninaisuus 	
<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu</p>		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä</p> <p>- Oppilasta ohjataan tekemään</p>	<ul style="list-style-type: none"> • taiteen havainnoimisen opetteleminen omien kokemuksien, pelien ja leikkien kautta (esim. taidekuva palapeliksi, etsi teoksesta värejä, muotoja, tee taideteoksesta äänimaailma) • taiteen tutkiminen eri aistien ja koko kehon yhteistyön avulla (draama, liike) • tutustutaan paikallisiin kohteisiin 	<p>L1, L3, L4, L5</p>

<p>havaintoja monin eri aistein ympäristöstä kuvia tekemällä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan oppilaiden omia kuvakulttuureja - Oppilasta ohjataan tekemään lähiympäristöstään. - Ohjataan oppilasta tekemään havaintoja taiteesta. 		
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omasta kuvakulttuurista , lähiympäristön kuvakulttuureista ja taiteesta tekemiään havaintoja. - Opetellaan kertomaan toisille havaintoja ympäristöstä ja muusta 	<ul style="list-style-type: none"> • omista havainnoista kertominen (mitä näen, koen ja tunnen) • toisten kuuntelemisen opetteleminen ja taiteen herättämien omien ajatusten ja näkemysten perustelemisen oppiminen • oppilaiden omien kiinnostuksen kohteiden ja ajankohtaisten aiheiden huomioiminen 	L2, L4, L5, L6

<p>visuaalisesta kulttuurista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keskustellaan eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettujen taideteosten herättämistä ajatuksista. 		
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innostetaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja havaintojaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapoja käyttäen ja erilaisin välinein. Myös taideteosten herättämiä havaintoja ja ajatuksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. 	<ul style="list-style-type: none"> • yhteisen aiheen, teeman tai ilmiön valitseminen, (esim. monialaiset oppimiskokonaisuudet) jota jokainen oppilas käsittelee yhteisesti valitulla tai itse valitsemallaan kuvallisen tuottamisen tavalla (esim. veistos, maalaus jne.) 	L2, L3, L4, L5
<p>Kuvallinen tuottaminen</p>		

<p>T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta käyttämään erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa. - Oppilas tutustuu taiteelle ominaisiin toimintatapoihin ikätason huomioiden ja oppii samalla myös välineiden huoltoa, puhdistamista ja säilyttämistä. - Opetellaan käyttämään erilaisia kuvan tekemisen ja ilmaisun keinoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten papereiden, piirtimien, värien ja materiaalien (savi, hiekka, kivet, lumi, jää, muut luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit) tutkiminen ja kokeileminen • erilaisten grafiikan työtapojen kokeileminen • viivan, muotojen ja liikkeen tutkiminen esim. ääriiviivapiirustus, frottaasi (esim. lehtimuoto hinkkaamalla) • välinehuollon ja työturvallisuuden opettelemista • eri materiaalien vaikutuksen havainnoiminen työn luonteeseen (esim. sama aihe / tehtävä piirtäen, maalaten tai rakentaen) 	L2, L3, L5, L6
<p>T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on, että oppilas oppii työskentelemään 	<ul style="list-style-type: none"> • yksin ja ryhmässä työskentelyn opetteleminen • arviointi prosessin osana • keskeneräisyyden sietämisen opetteleminen 	L1, L2, L3, L5

<p>pitkäjänteisesti ja viimeistelemään työn huolellisesti loppuun saakka.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita kannustetaan työskentelemään sekä yksin että yhdessä muiden kanssa rakentavassa vuorovaikutuksessa. 		
<p>T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on, että oppilaat ymmärtävät kuvien merkityksen vaikuttamisessa - Oppilaita ohjataan ja rohkaistaan tarkastelemaan vaikuttamisen keinoja sekä omissaan että toisten töissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • esim. lapsille suunnattua mainonnan tutkiminen ja kuvan muokkaamisen kokeileminen esim. kuvakollaasin tai kuvankäsittely-ohjelman avulla • värien vaikutukseen mediassa tutustuminen 	L1, L2, L4, L7
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</p>		

<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on, että oppilaat laajentavat osaamistaan kuvataiteen peruskäsitteistö ssä ja niiden käyttämisessä. - Oppilaille tarjotaan mahdollisuus tutustua erilaisiin kuvatyyppeihin ja heitä ohjataan tarkastelemaan niitä. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten kuvien tutkiminen viestinnän välineenä: valokuva, taidekuva, kuvitus, sarjakuva, uutiskuva, mainoskuva, tv, video jne. 	L1, L4, L5, L6
<p>T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oman lähiympäristön arkkitehtuurin havainnoiminen • muotoiluun ja graafiseen suunnitteluun tutustuminen • arkkitehdin tai tekstiilisuunnittelijan ammatteihin tutustuminen 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita ohjataan tarkastelemaan omaa elinympäristöä 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten taideteoksien, aihepiirien ja ilmiöiden tutkiminen ja niiden käyttäminen kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. • ympäristötaiteen tekeminen, oman lähiympäristön kuvaaminen, kartan piirtäminen 	L1, L2, L5, L6

<p>n, eri aikoja ja erilaisia kulttuureja visuaalisesta näkökulmasta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita innostetaan tekemään kuvia näiden havaintojen pohjalta yksin ja yhdessä toisten kanssa. - Tavoitteena on, että oppilaat kokevat tekemisen iloa ja käyttävät rohkeasti luovuuttaan. 		
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita ohjataan tarkastelemaan taidetta lähiympäristössä, taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissaan arvojen näkökulmasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • lasten arjesta keskusteleminen (esim. lelut, pelit, lastenohjelmat, pukeutuminen) 	<p>L2, L3, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaiden kanssa käydään keskustelua siitä, miten arvot näkyvät visuaalisessa kontekstissa. - Oppilaille tarjotaan mahdollisuus avata havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisen keskustelun kautta. 		
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita ohjataan huomioimaan kulttuurien moninaisuus kuvailmaisussaan. - Oppilaita ohjataan keskustelun kautta huomaamaan kestävän kehityksen merkitys ja heille tarjotaan mahdollisuus käyttää kierrätysmateri 	<ul style="list-style-type: none"> • kierrätysmateriaaleista rakentaminen ja kestävän kehityksen arvoista keskusteleminen • jää- ja lumitaideteokset 	L1, L2, L4, L7

aaleja kuvataiteen työskentelyssä n.		
---	--	--

Seuraavassa taulukossa on esitetty esimerkkejä kuvataiteen sisältöalueista vielä yksityiskohtaisemmin.

KUVATAIDE, SISÄLTÖALUEET: VUOSILUOKKA 2		
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Omat kuvakulttuurit	
T1-T11	<ul style="list-style-type: none"> • piirustukset (erilaiset piirtimet ja piirustustavat sekä havaintoon pohjautuvan piirtämisen harjoittaminen) <ul style="list-style-type: none"> o vapaat muodot ja muodot luonnossa o eri piirtimien valinta erilaisiin viivoihin o frottage eli hierrepiirros o kokoperspektiivin harjoittelua (etualan aihe suurempi kuin takalan) • kirjoitus (kuvan ja tekstin yhdistäminen, esimerkiksi kuvateksti tai sarjakuva) • maalaus (erilaiset maalausvälineet ja -tekniikat, välineiden huolto ja säilytys) <ul style="list-style-type: none"> o sivellin- ja liitutekniikat o pää- ja välivärit o värin sekoittaminen o akvarellitekniikoihin tutustuminen (esim. laveeraus) o sekatekniikoihin tutustuminen (esim. liitu+vesiväri) • kollaasi (esim. erilaiset paperit ja pahvit, taittelu, revintä, leikkaus ja liimaus sekä sommittelun ja työn kerroksellisuuden harjoittelu) <ul style="list-style-type: none"> o erilaisten valmiiden (esimerkiksi aikakauslehtien) kuvien ja väripintojen käyttö osana omaa työtä • painanta ja grafiikka • muovailu ja rakentelu (esim. muovailuvaha, savi, lumi, hiekka, paperi, pahvi, tikut ja muu luonnonmateriaali) <ul style="list-style-type: none"> o kolmiulotteisen rakentelun perustaidot o maataide 	L2, L4, L6
	S2 Ympäristön kuvakulttuurit	

T1-T11	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristö (luonto ja rakennettu ympäristö esteettisen tarkastelun kohteena) <ul style="list-style-type: none"> o koulun piha o tutun kohteen (esimerkiksi liikennemerkki) uudelleen suunnittelu • mediakuvat (valokuva ja liikkuvat kuvat) <ul style="list-style-type: none"> o oman työn tallentaminen valokuvaksi (esimerkiksi maataide) 	L2, L3, L4,
	S3 Taiteen maailmat	
T1-T11	<p>kuvan tarkastelu ja taidekuva</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvan sanallistaminen (kuvan tunnelmista ja sen herättämistä tunteista keskusteleminen) • kuvan tekotapojen tarkastelu ja värien elämyksellinen havainnointi • eläimet ja kasvit kuvataiteen aiheina • paikallisten taideteosten hyödyntäminen 	L2, L3, L4,

13.5.10 KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologioita sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia,

osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 1-2 käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	S1-S4	L1, L2
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa	S1-S5	L1, L7
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	S2-S4	L4, L6
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta	S1-S6	L1, L3

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Sisällöt valitaan siten, että kokonaisen käsityön prosessi toteutuu ja erilaiset materiaalit ja työtavat tulevat tutuksi. Työskennellään yhteisten ilmiöiden parissa useiden oppiaineiden kanssa.

S1 Ideointi: Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu: Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu: Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen: Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi: Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi: Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua, että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana, että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Käsityö vuosiluokilla 1-2

Maailmankatsomuksellisten arvojen ilmenemistä Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun käsityön opetuksessa on kuvattu Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kulttuurikasvatussuunnitelmassa (LIITE 8).

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on kuvattu käsityön oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 1-2:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen L1

Käsityöprosessi on luonteeltaan oppilaan aktiivisuutta ja vastuuta korostava. Käsityön laaja-alaisessa osaamisessa keskeistä on harjaantua itsenäisen ajattelun sekä oppimaan oppimisen taitoihin. Käsityö ohjaa oma-aloitteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn suunnittelu-, arviointi- ja käsityöprosessin kautta. Oman toiminnan ja oppimisen kehittäminen sekä oman ja toisten työskentelyn arviointi ovat keskeisiä asioita oppimisprosessissa. Käsityön oppimistehtävät ohjaavat oppilasta luovuuden ja ongelmanratkaisun taitojen kehittämiseen. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on positiivisten kokemusten ja onnistumisen ilon saaminen osana omaa oppimisprosessia.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L2

Käsityössä oppilaat toimivat luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa sekä keskenään että opettajien kanssa. Oppimistilanteiden yhteydessä oppilas harjaantuu arvioimaan ja kehittämään omaa ja toisten työskentelyä sekä käsityöllistä produktia. Oppilaat oppivat ilmaisemaan itseään käsityötuotteiden avulla ja vuorovaikutustilanteissa. Kulttuurinen osaaminen käsitetään oman identiteetin, itsetunnon ja ilmaisutaitojen vahvistamisena. Oman sekä muiden kulttuurien ja perinteiden arvostaminen ja ymmärtäminen vahvistaa yksilöä osana rakennettua ja kulttuurista ympäristöä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L3

Pukeutumiseen, liikkumiseen, koteihin ja vapaa-aikaan liittyviä asioita tarkastellaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Käsityötunneilla opitaan ottamaan vastuuta sekä oman tuotteen että työskentelyn turvallisuudesta. Työskentelyssä huomioidaan myös toisten turvallisuus. Teknologian hyödyntäminen, rakentaminen ja ymmärtäminen osana ihmisen toimintaa ovat luonteva

osa käsityötä. Kädentaitoja kehitetään siten, että ne antavat oppilaalle perustan kotona, koulussa, työelämässä ja vapaa-aikana toimimiseen.

Monilukutaito L4

Käsityössä hyödynnetään monipuolisesti laajaa tekstikäsitystä esimerkiksi työohjeissa ja oppimateriaaleissa. Työohjeet ja oppimateriaalit koostuvat esimerkiksi kirjoitetuista, puhutuista, painetuista, audiovisuaalisista ja digitaalisista muodoista. Oppilaalla on mahdollisuus tuottaa erilaisia tekstejä esimerkiksi portfolioissa, joissa kuvataan käsityöprosesseja. Tavoitteena on oppia käyttämään ja ymmärtämään paremmin käsityön käsitteistöä. Oppimisprosessin kuvaus voidaan laatia esimerkiksi digitaaliseen muotoon, jolloin erilaisten tekstien yhdistäminen on luontevaa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L5

Käsityössä tieto- ja viestintäteknologia tukee oppimista. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaiden ikäkaudet huomioiden, käsityön perustaitoja unohtamatta. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus kehittää tv-taitojaan esimerkiksi tuotteiden suunnittelussa, portfolioissa, tiedon haussa, ohjelmoinnissa ja arvioinnissa. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen sekä hyvän tavan mukaiseen työskentelyyn. Tieto- ja viestintäteknologia tukee tutkivaa ja luovaa käsityöprosessia. Oppilaat voivat esitellä käsityöprosesseja vuorovaikutteisesti toisten oppilaiden kanssa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 opetukset muodostavat tv-taitojen jatkumon, joka antaa esiammatillisia valmiuksia teknologisiin ja käden taitoja vaativiin ammatteihin sekä innostaa käsityön harrastamiseen.

Työelämätaidot ja yrittäjyys L6

Käsityössä opitaan työelämätaitoja ja yrittäjyyttä. Opetuksessa pyritään järjestämään yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden, esimerkiksi käsityöyrittäjien, teollisuuden ja yliopiston yhteydessä toimivien innovaatiohankkeiden kanssa. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja yrittämiseen ja itsensä työllistämiseen. Toiminta käsityötunneilla tukee yksilötyöskentelyn lisäksi ryhmätyö- ja projektityöskentelytaitojen kehittymistä. Oppilaita kasvatetaan pitkäjännitteiseen työskentelyyn, työn loppuunsaattamiseen ja omien sekä toisten tuotosten arvostamiseen. Käsityön laaja-alainen osaaminen muodostaa oppilaille käsityksen suunnittelusta, tuottamisesta, käyttämisestä ja näiden kaikkien merkityksestä osana rakennettua ympäristöämme. Innovoiminen ja ennakkoluulottomuus nähdään tulevaisuuden työelämän näkökulmasta tärkeänä voimavarana.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen L7

Käsityössä oppilaat osallistuvat omien käsityötuotteiden sekä oman ja ryhmän työskentelyn suunnitteluun. Tunneilla harjoitellaan tavoitteiden ja toimintatapojen suunnittelua sekä arviointia ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Opetustilanteissa mietitään kulutustottumuksia ja materiaalivalintoja sekä niiden merkitystä kestävä kehityksen näkökulmasta. Käsityön tavoitteena on ymmärtää ihmisen toimintaa osana kestävä kehitystä. Eri valintojen pohtiminen sekä oppilaan omasta että toisten näkökulmasta auttaa kestävään elämäntapaan kasvamisessa.

Käsityön opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2 vuosiluokittain

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita, mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä Innostavat ja oppilaan omasta elämänpäästä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta Luonnosten ja suunnitelmapiirrosten tekeminen Tutkitaan liikettä ja tasapainoa Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla <p>S2 Kokeilu Huomioidaan työturvallisuus, oikeat työskentelyasennot sekä ekologinen näkökulma</p>	L1- L7
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaalliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen Kokeillaan erilaisia materiaaleja (puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta) Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin <p>S3 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja (sanallisesti, kuvallisesti) Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana Harjoitellaan luonnosten ja suunnitelmapiirrosten tekemistä ja mittaamista Rohkaiseminen luoviin ratkaisuihin, omiin oivalluksiin ja oma-aloitteisuuteen 	L1, L2, L4, L5, L6
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai -teoksia luottaen	<ul style="list-style-type: none"> Rohkaiseminen luoviin ratkaisuihin, omiin oivalluksiin ja oma-aloitteisuuteen 	L1, L4, L5, L6, L7

<p>omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa</p>	<p>S4 Tekeminen Huomioidaan kaikessa tekemisessä työturvallisuus, oikeat työskentelyasennot sekä ekologinen näkökulma</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostava työympäristö ja tekemisen ilo • valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia • käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita tarkoituksenmukaisella ja turvallisella tavalla • Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen • Kokeillaan erilaisia materiaaleja, esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. • Tutustutaan käsityön tekemisessä tarvittaviin välineisiin (esim. neulat, sakset, huovutusneulat, nuppineulat, virkkuukoukku, vasara, saha) • Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla. • Omaksutaan oikeat työskentelyasennot <p>Harjoitellaan erilaisia tekniikoita</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaisia lankatöitä (esimerkiksi punonta, palmikointi, sormivirkkaus, virkkaus, pujotteluja, kehyskudonta, tupsujen ja solmujen teko) • Käsienompelutaitoja (esimerkiksi ompelun aloittaminen ja päättelyminen, kaavan käyttö, leikkaaminen ja nuppineulojen kiinnittäminen) • erilaisia pistoja (esimerkiksi etupisto saumassa, etu-, pykä-, risti-, laaka- ja ryijypisto kirjonnassa) • erikoistekniikoita (esimerkiksi huovutus, yksinkertaiset kankaanpainomenetelmät, liimaus ja erilaiset koristelutekniikat) • mittaamista (esimerkiksi mallin ja mittapalikan avulla) • kiinnittämään työstettävä kappale ja sahaamaan • kappaleen liittäminen (esimerkiksi liimaamalla, naulaamalla) • maalaamaan (esimerkiksi ohennetuilla maaleilla) • metallin työstön perustekniikoita (esimerkiksi taivuttaminen, muotoilu) 	
<p>T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti</p>		<p>L2, L3, L4, L6</p>

	<p>S5 Dokumentointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana Työvaiheiden ja prosessin dokumentointia esim. valokuvin, piirroksin ja tekstein <p>S6 Arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä Hyväksyvä, turvallinen, kannustava ilmapiiri Positiivisen palautteen antaminen Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille ohjataan arvostamaan omia ja muiden tuotoksia 	
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta		L1, L3, L5, L6

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 2		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita, mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta Luonnosten ja suunnitelmapiirrosten tekeminen Tutkitaan liikettä ja tasapainoa Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla <p>S2 Kokeilu</p>	L1- L7

<p>T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta</p>	<p>Huomioidaan työturvallisuus, oikeat työskentelyasennot sekä ekologinen näkökulma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen • Kokeillaan erilaisia materiaaleja (puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta) • Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin <p>S3 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti • Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja (sanallisesti, kuvallisesti) • Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana • Harjoitellaan luonnosten ja suunnitelmapiirrosten tekemistä ja mittaamista • Rohkaiseminen luoviin ratkaisuihin, omiin oivalluksiin ja oma-aloitteisuuteen 	<p>L1, L2, L4, L5, L6</p>
<p>T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa</p>	<p>S4 Tekeminen</p> <p>Huomioidaan kaikessa tekemisessä työturvallisuus, oikeat työskentelyasennot sekä ekologinen näkökulma</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostava työympäristö ja tekemisen ilo • valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia • käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita tarkoituksenmukaisella ja turvallisella tavalla 	<p>L1, L4, L5, L6, L7</p>
<p>T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen • Kokeillaan erilaisia materiaaleja, esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. • Tutustutaan käsityön tekemisessä tarvittaviin välineisiin (esim. neulat, sakset, huovutusneulat, nuppineulat, virkkuukoukku, vasara, saha) • Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla. • Omaksutaan oikeat työskentelyasennot 	<p>L2, L3, L4, L6</p>

<p>vastuuntuntoisesti ja turvallisesti</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia tekniikoita</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaisia lankatöitä (esimerkiksi punonta, palmikointi, sormivirkkaus, virkkaus, pujotteluja, kehyskudonta, tupsujen ja solmujen teko) • käsinompelutaitoja (esimerkiksi ompelun aloittaminen ja päättelemine, kaavan käyttö, leikkaaminen ja nuppineulojen kiinnittäminen) • erilaisia pistoja (esimerkiksi etupisto saumassa, etu-, pykä-, risti-, laaka- ja ryijypisto kirjonnassa) • erikoistekniikoita (esimerkiksi huovutus, yksinkertaiset kankaanpainomenetelmät, liimaus ja erilaiset koristelutekniikat) • mittaamista (esimerkiksi mallin ja mittapalikan avulla) • kiinnittämään työstettävä kappale ja sahaamaan • kappaleen liittäminen (esimerkiksi liimaamalla, naulaamalla) • maalaamaan (esimerkiksi ohennetuilla maaleilla) • metallin työstön perustekniikoita (esimerkiksi taivuttaminen, muotoilu) <p>S5 Dokumentointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana • Työvaiheiden ja prosessin dokumentointia esim. valokuvien, piirroksien ja tekstein <p>S6 Arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä • Hyväksyvä, turvallinen, kannustava ilmapiiri • Positiivisen palautteen antaminen • Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille • ohjataan arvostamaan omia ja muiden tuotoksia 	
<p>T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta</p>		<p>L1, L3, L5, L6</p>

13.5.11 LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	S1	L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	S1	L3
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä	S1	L3
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito	S1	L3
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	S2	L2, L3, L6, L7
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	S2	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.	S3	L1, L2, L3
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3	L1, L2

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisoin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

S3 Psykkinen toimintakyky: Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psykkinen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovituihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa

- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Liikunta vuosiluokilla 1-2

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun liikunnanopetuksen arvoihin kuuluva ihmisenä kasvaminen ohjaa aikuisia ja lapsia vastuulliseen lähimmäisyyteen, kunnioitukseen ja luottamukseen. Pyrimme toimimaan ”Toinen toistenne kunnioittamisessa kilpailee keskenämme” -ajatuksen mukaisesti. Liikuntatuntien tavoitteena on tuottaa oppilaalle koulupäivään iloa, myönteisiä kokemuksia ja hyvinvointia. Liikuntatunneilla koetut positiiviset kokemukset ja onnistumisen elämykset ohjaavat oppilasta liikunnalliseen elämäntapaan.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu hyödyntää kaupungin monipuolisia sisä- ja ulkoliikuntaympäristöjä. Pohjoisen sijainnin ansiosta myös talviliikuntaan, luisteluun ja hiihtoon on hyvät mahdollisuudet koulun lähimaastossa. Kuopion kaupungissa toimii useita urheilu- ja liikuntaseuroja, joiden kanssa opettajat voivat tehdä yhteistyötä esimerkiksi lajiesittelyiden kautta. Koululla on useana vuonna järjestetty myös liikuntakerho. Olemme lisäksi mukana erilaisissa liikuntaa edistävissä valtakunnallisissa hankkeissa, kuten esimerkiksi Liikkuva koulu -hankkeessa. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa toteutetaan valtakunnallisen opetus suunnitelman perusteita, jota tukee opetushallituksen laatima tukimateriaali:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-opetuksen-tukimateriaalit>

sekä

http://www.edu.fi/download/166299_ops2016_liikunnan_tukimateriaalit.pdf

Koulumme kulttuurikasvatuksen suunnitelma (LIITE 8) sekä Koko Kukri liikkuu -suunnitelma (LIITE 10) täydentävät liikunnan opetusta.

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-2 vuosiluokittain

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 1		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisti ja yhdessä uusia,	S1 Fyysinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa • Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) 	L1, L3

<p>erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla.</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p>	<p>ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot • Liikuntatunneilla harjoitteita, jotka ohjaavat aktiiviseen toimintaan <p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>HAVAINNOMOTORISTEN TAITOJEN</u> harjaanuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • <u>KEHONHALLINTAA</u> edistetään käyttämällä tehtäviä, joissa harjaanutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista (kehonkaavio, oman kehon hahmottaminen, kirjainten ja numeroiden piirtely/muodostaminen omalla keholla, jännitys/rentoutus, ristikävely, taputusleikit, kehon keskilinjan ylittäminen) • <u>KIINNIOTTOLEIKIT</u>: reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaanuttavat tehtävät • <u>VOIMISTELU</u>: kehon hahmottamista harjaanuttavat tehtävät, telineradat • <u>MUSIIKKILIIKUNTA</u>: tehtävät, joissa omaa kehoa liikutetaan tahdonalaisesti suhteessa tilaan, aikaan ja voimaan, liikkuminen musiikin rytmisissä yksin sekä suhteessa muihin • <u>PALLOPELIT- JA LEIKIT</u>: tehtäviä, joissa käytetään eri välineitä ja ympäristöjä monipuolisesti, pelikäsitystä harjaanuttavat pienpelit ja viitepelit • <u>SUUNNISTUS</u>: koulun pihalla ja lähimaastossa liikkuminen, kartanlukutaidon harjaanuttaminen 	<p>L1, L3, L4</p>
<p>T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina.</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • <u>VOIMISTELU</u>: hypyt, hyppelyt yhdellä ja kahdella jalalla, liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa (hernepussit, vanteet, erilaisilla palloilla välineleikit) • <u>TELINVOIMISTELU</u>: teline- ja temppuradat, tasapainoliikkeet, riipunnat ja kiipeilyt • <u>LUISTELU</u>: perusluistelutaidot, liukuharjoitukset • <u>HIHHTO</u>: perushihtotaitojen harjoittelu 	<p>L3</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • <u>PALLOPELIT</u>: harjoitellaan eri välineillä yhdellä/ kahdella kädellä heittäen, työntäen, vierittäen, potkaisten, pomputtaen, helpot pienpelit ja viitepelit • <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi laululeikit ja helpot piiritanssit, luovat tehtävät, liikkuminen musiikin rytmin, melodian, sanojen, tunnelman, tempon ja korkeuden mukaan • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun pihalla ja lähimaastossa liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen 	
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä	S1 Fyysinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Telineiden ja välineiden turvallinen käyttö • Yhteisistä tavaroista ja välineistä huolehtiminen • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	L3
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito	S1 Fyysinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Kuopion kaupungin järjestämä uinninopetus, jossa on oma suunnitelma • Veteen tutustuminen, alkeisuimataidot 	L3
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1 Fyysinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • oman työskentelyn kontrollointi ja harkitseva toimintatapa liikuntatunneilla • sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	S2 Sosiaalinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunnelmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä • Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan häviämistä ja voittamista, toisten huomioonottamista ja muiden auttamista 	L2, L3, L6, L7
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen	S2 Sosiaalinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. 	L2, L6, L7

noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	<ul style="list-style-type: none"> • Oman vuoron odottaminen • Leikit ja pelit, joissa harjoitellaan häviämistä ja voittamista (perinteiset pihaleikit, yksinkertaiset sääntöleikit ja joukkuelajit) • Toimiminen reilun pelin periaatteella • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä 	
Psyykinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen	S3 Psyykinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia (luovat harjoitteet) • Tunneilmaisuun ja tunteiden tunnistamiseen liittyvät harjoitteet • Pätevyyden kokemusten vahvistaminen onnistumisista kehumalla 	L1, L2, L3
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3 Psyykinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat leikit ja tehtävät, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita (leikit, kisailut, pelit) • Oppilaan huolen aiheiden kuunteleminen ja turhien pelkojen poistaminen ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy • Omien kykyjen ja ominaisuuksien kokeileminen eri tehtävissä • Sinnikkyyttä ja yrittämistä vaativat harjoitteet 	L1, L2

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisti ja yhdessä uusia,	S1 Fyysinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa • Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) 	L1, L3

<p>erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla.</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p>	<p>ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot • Liikuntatunneilla harjoitteita, jotka ohjaavat aktiiviseen toimintaan <p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>HAVAIMOTORISTEN TAITOJEN</u> harjaanuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • <u>KEHONHALLINTAA</u> edistetään käyttämällä tehtäviä, joissa harjaanutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista (kehonkaavio, oman kehon hahmottaminen, kirjainten ja numeroiden piirtely/muodostaminen omalla keholla, jännitys/rentoutus, ristikävely, taputusleikit, kehon keskilinjan ylittäminen) • <u>KIINNIOTTOLEIKIT</u>: reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaanuttavat tehtävät • <u>VOIMISTELU</u>: kehon hahmottamista harjaanuttavat tehtävät, telineradat • <u>MUSIIKKILIIKUNTA</u>: tehtävät, joissa omaa kehoa liikutetaan tahdonalaisesti suhteessa tilaan, aikaan ja voimaan, liikkuminen musiikin rytmisissä yksin sekä suhteessa muihin • <u>PALLOPELIT- JA LEIKIT</u>: tehtäviä, joissa käytetään eri välineitä ja ympäristöjä monipuolisesti, pelikäsitystä harjaanuttavat pienpelit ja viitepelit • <u>SUUNNISTUS</u>: koulun pihalla ja lähimaastossa liikkuminen, kartanlukutaidon harjaanuttaminen 	<p>L1, L3, L4</p>
<p>T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina.</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppely yhdellä ja kahdella jalalla, liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa (hernepussit, vanteet, erilaisilla palloilla välineleikit) • <u>TELINVOIMISTELU</u>: teline- ja tempuradat, tasapainoliikkeet, riipunnat ja kiipeilyt • <u>LUISTELU</u>: perusluistelutaidot, liukuharjoitukset • <u>HIIHTO</u>: perushihtotaitojen harjoittelu 	<p>L3</p>

<p>T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä</p> <p>T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PALLOPELIT: harjoitellaan eri välineillä yhdellä/ kahdella kädellä heittäen, työntäen, vierittäen, potkaisten, pomputtaen, helpot pienpelit ja viitepelit • MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA: esimerkiksi laululeikit ja helpot piiritanssit, luovat tehtävät, liikkuminen musiikin rytmin, melodian, sanojen, tunnelman, tempon ja korkeuden mukaan • PERUSLIIKUNTA: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • SUUNNISTUS- JA RETKEILY: koulun pihalla ja lähimaastossa liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen <p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Telineiden ja välineiden turvallinen käyttö • Yhteisistä tavaroista ja välineistä huolehtiminen • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti <p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuopion kaupungin järjestämä uinninopetus, jossa on oma suunnitelma • kellunnat, liukuminen, liukujen ja potkujen yhdistäminen, myyräuinti, alkeisselkä 	<p>L3</p> <p>L3</p>
<p>T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • oman työskentelyn kontrollointi ja harkitseva toimintatapa liikuntatunneilla • sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	<p>L3, L6, L7</p>
<p>Sosiaalinen toimintakyky</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa</p>	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunnelmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä • Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan häviämistä ja voittamista, toisten huomioonottamista ja muiden auttamista 	<p>L2, L3, L6, L7</p>
<p>T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta</p>	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. • Oman vuoron odottaminen 	<p>L2, L6, L7</p>

ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	<ul style="list-style-type: none"> • Leikit ja pelit, joissa harjoitellaan häviämistä ja voittamista (perinteiset pihaleikit, yksinkertaiset sääntöleikit ja joukkuelajit) • Toimiminen reilun pelin periaatteella • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä 	
Psyykinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen	S3 Psyykinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia (luovat harjoitteet) • Tunneilmaisuun ja tunteiden tunnistamiseen liittyvät harjoitteet • Pätevyyden kokemusten vahvistaminen onnistumisista kehumalla 	L1, L2, L3
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3 Psyykinen toimintakyky <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat leikit ja tehtävät, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita (leikit, kisailut, pelit) • Oppilaan huolen aiheiden kuunteleminen ja turhien pelkojen poistaminen ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy • Omien kykyjen ja ominaisuuksien kokeileminen eri tehtävissä • Sinnikkyyttä ja yrittämistä vaativat harjoitteet 	L1, L2

13.5.12 OPPILAANOHJAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1 -2

Kuopion kristillisellä koululla oppilaanohjaukselle ei ole varattu erillisiä oppitunteja vuosiluokilla 1 – 2. Oppilaanohjaus toteutetaan osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Luokanopettaja vastaa oppilaanohjauksesta yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Oppilaanohjauksessa valitaan sellaisia työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, joiden avulla oppilaalla on mahdollisuus saada myönteinen käsitys itsestään oppijana, koululaisena ja ryhmän jäsenenä. Oppimisympäristöinä käytetään monipuolisesti kaikkia tiloja ja lähiympäristöä sekä hyödynnetään teknologiaa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutukset vahvistavat oppiaineiden välistä yhteistyötä ja oppilaan oppimista sekä osallisuutta. Kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä on merkittävä rooli oppilaanohjauksessa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 1 -2

Oppilaita ohjataan omatoimisuuteen ja vastuunottamiseen omista kouluun liittyvistä asioista, esim. tehtävät ja koulutavarat. Oppilaat harjoittelevat tavoitteiden asettamisesta opiskelulle, vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimista. Oppilaanohjauksessa ohjataan oppilasta havaitsemaan tunnistamaan omat vahvuutensa ja edistyminen opiskelussa. Oppilaalle annetaan tarvittaessa ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään ja annetaan mahdollinen tarvittava tuki oikeaan aikaan sekä huomioidaan oppilaan kehittymistä ajatellen riittävä haasteellisuus.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 1 – 2

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa. Oppilasta opettavat opettajat antavat kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden asettamisesta sekä saavuttamisesta. Oppilas harjoittelee oman työskentelynsä arviointia. Oppilas, huoltajat ja luokanopettaja arvioivat yhdessä koulunkäynti- ja opiskelutaitoja.

Opetus vuosiluokilla 3-6

LUKU 14 VUOSILUOKAT 3–6

14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kielivalintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Vuosiluokat 3-6: Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa

oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyys ja hyväksytyksi tuleminen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävä elämäntavan omaksumiselle ja kestävä kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä

ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla

alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkuttaa ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tvt:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseräaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tvt:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tvt:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

14.3. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä toiselta kolmannelle vuosiluokalle sekä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle
  - toimintatavat siirtymävaiheessa
  - tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 3-6 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 3-6 (perusteiden tavoitekuvaus voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 3-6
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 3-6.

14.4 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

14.4.1 Oppilaiden tukeminen siirtymävaiheissa

Siirtyminen toiselta kolmannelle vuosiluokalle

Kolmannelle vuosiluokalle siirtyminen on selkeä taitekohta oppilaan kouluelämässä. Opetuksen viikkotuntimäärä kasvaa, uusien oppiaineiden opetus alkaa ja joidenkin oppiaineiden opetus voi järjestyä jonkun muun kuin oman luokanopettajan toimesta.

Siirtymävaihetta helpottaa koulumme yhteisöllinen ja kyläkoulumainen ilmapiiri, jonka puitteissa opettajat ja oppilaat tuntevat jo toisiaan. Yhteistyö kotien kanssa on niin ikään tärkeää siirtymän sujuvuuden varmistamiseksi. Koulumme opettajat tekevät keskenään yhteistyötä siirtymisen helpottamiseksi muun muassa keskustelemalla kolmannelle luokalle siirtyvistä oppilaista ja heidän mahdollisista erityistarpeistaan oppimisen tuen järjestämisessä tai muissa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Koulussamme järjestetään myös kouluun tutustumispäivän yhteydessä päivä, jolloin 2. vuosiluokan oppilaat saavat kokeilla olla yhden päivän ajan kolmannelle vuosiluokalla. Tämä purkaa oppilaiden omaan jännitystä siirtymässä, kun he huomaavat, ettei niin moni asia muutukaan ja uusistakin haasteista selvittää yhdessä.

Jos on kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista ja mahdollista, oppilaita 1-2 -luokilla opettanut alkuopettaja jatkaa luokanopettajana myös kolmannelle vuosiluokalla. Toteutuessaan tämä luonnollisesti tekee siirtymään kolmannelle luokalle hyvin helpoksi.

Alkuopetuksen aikana varmistetaan oman opettajan toimesta opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Oppilaita on tuettu erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista. Erityisessä tuessa olevalle oppilaalle tehdään uusi pedagoginen selvitys ja erityisen tuen hallintopäätös. Itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitoja ja vastuullisuutta omista koulutehtävistä on monin muodoin opeteltu.

Laajennettuun aamu- ja iltapäivätoimintaamme voivat osallistua tarpeen mukaan kaikki oppilaamme, myös kolmosluokkalaiset. Muun muassa tämän toiminnan kautta kolmosluokkalaiset tuntevat jo entuudestaan sekä itseään vanhempia että nuorempia oppilaita. Koska toimintaan osallistuvat miltei kaikki näillä vuosiluokilla olevat oppilaamme, ovat he toinen toisilleen tuttuja jo entuudestaan. Samoin aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat ovat yleensä oppilaille tuttuja jo aiemmilta vuosilta. Näin he helpottavat työskentelyllään omalta osaltaan kynnystä siirtyä toiselta luokalta kolmannelle.

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle

Kuopion kristillinen koulu on yhtenäiskoulu, jossa suurin osa 7. -luokkalaisista on jo ollut koulun oppilaalla 6. luokalla ja aiemmin. Siirtyminen kuudennelta vuosiluokalta seitsemännelle on näin ollen oppilaille turvallinen, eikä itsessään sisällä suuria toimintakulttuuritason muutoksia. Koulurakennus säilyy samana ja opettajistakin suurin osa on tuttuja ennestään, sillä yläkoulun aineenopettajat opettavat jonkin verran oppiaineitaan jo 6. luokkalaisille ja ovat muutenkin mukana koko koulun arjessa mm. välituntivalvonnoissa ja teemapäivissä jne.

Siirtymän isoimmat muutokset liittyvät lisääntyvään viikkotuntimäärään, puhtaaseen aineenopettajajärjestelmään siirtymiseen sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytänteiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy. Oppilaiden ja heidän kotiensa kanssa ollaan tiiviissä vuorovaikutuksessa ja tuodaan esille oppilaiden opiskelun kannalta olennaisia asioita. Näitä ovat

esimerkiksi oppilaan vastuunottamisen lisääntyminen omasta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Keskusteluun hyviä mahdollisuuksia voidaan luoda esimerkiksi tulevien seiskaluokkalaisten huoltajille suunnatuissa vanhempainilloissa. Lisäksi oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa keskustellaan 7. vuosiluokalla alkavista uusista oppilaineista, kuten kotitaloudesta ja terveystiedosta. Keskustelua käyvät sekä kuudennen luokan luokanopettaja lukukauden päättyessä että luokanvalvoja viimeistään heti 7. vuosiluokan alussa, jolloin hän tapaa jokaisen oppilaan ja hänen huoltajansa. Kodin vastuulla on ottaa kouluun yhteyttä välittömästi, kun oppilaan kouluelämässä näyttäytyy heidän näkökulmastaan haasteita.

Luokanvalvoja perehdyttää uudet 7.-luokkalaiset yläkoulun tuomiin muutoksiin. Syyslukukauden ensimmäinen viikko ei keskity niinkään luokan sisäiseen ryhmäytymiseen, koska oppilaat ovat jo pääsääntöisesti tuttuja toisilleen, vaan ryhmäytymiseen 8. ja 9.-luokkalaisten kanssa. Yläkoulun oppilaat toimivat monin muodoin yhteistyössä keskenään niin oppituntien kuin välituntienkin puitteissa; siksi koko yläkoulun ryhmäytymiseen panostaminen heti lukuvuoden alussa nähdään tärkeäksi. Elokuussa järjestetään myös koko yläkoulun yhteinen leirikoulu Rautavaaran Metsäkartanolla. Leirikoulu sisältää osaltaan myös paljon yhteistä ryhmäyttävää toimintaa yläkoululaisille. Negatiivisille oppilaslähtöisille 7.-luokkalaisiin kohdistuville siirtymäriitteille ei anneta minkäänlaista tilaa. Yläkouluun siirtyminen itsessään ei siis synnytä oppilaissa negatiivista huolta, vaan positiivisia odotuksia.

Kuopion kristilliseen kouluun tulee vuosittain muutama oppilas 7. luokalle jostakin muusta kuopiolaisesta tai toisen paikkakunnan koulusta. Heidän perehdyttämisestään ja ryhmäytymisestään vastaa luokanvalvoja yhteistyössä muiden aineenopettajien kanssa. Mikäli oppilaalla on jo aiemmassa koulussa ollut tehostetun tai erityisen tuen tarpeita, käynnistetään opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien asioiden tiedonsiirtopalaveri välittömästi, kun oppilas on hyväksytty kristillisen koulun oppilaaksi. Mukana tiedonsiirtopalaverissa ovat mahdollisuuksien mukaan luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja ja tarvittavat aineenopettajat.

Jos Kuopion kristillisen koulun oppilas siirtyy 6. vuosiluokan jälkeen johonkin muuhun kouluun, järjestetään oppilaan siirtopalaveri joko puhelimitse tai tapaamalla uuden koulun luokanvalvoja. Oppilaan tuen tarpeissa konsultoidaan tarpeen mukaan.

14.4.2 Vuosiluokkakokonaisuuden 3–6 erityispiirteet, tehtävät, paikalliset painotukset sekä toteutumisen seuranta ja kehittäminen

Vuosiluokkien 3–6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksien ja vastuun ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmiasuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamisista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostus eettisiin, moraalisiin ja hengellisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumiseen ja vastuun

ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjaukseen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3–6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saattamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään niiden periaatteiden mukaisesti, jotka on kuvattu luvussa 1.5.2. opetussuunnitelman toteutumisen arviointia käsittelevässä kohdassa.

14.4.3 Vuosiluokkakokonaisuuden 3–6 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin liittyvä tukeminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet luokilla 3-6 ovat näkyvillä luvussa 14.2 sekä yleisellä tasolla luvussa 3, jossa kuvataan esimerkein niitä koulun järjestelyjä ja toimenpiteitä, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista ja toteutumisen seuranta harjoitetaan. Luvussa 14.5 eri oppiaineita käsittelevien alalukujen vuosiluokakohtaisissa taulukoissa kuvataan, kuinka laaja-alaisen osaamisen tavoitteet liittyvät kyseiseen oppiaineeseen. Tämän lisäksi tässä luvussa kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajatteluun ja oppimaan oppimisen taidot muodostavat kaiken oppimisen perustan. Edellytys ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle on se, että oppilaan käsitys itsestään oppijana on myönteinen. Hän tietää olevansa hyväksytty ja kykenevä oppimaan. Ajattelun ja oppimisen taitoja pyritään vahvistamaan muun muassa seuraavin keinoin:

- Pyrimme luomaan toimintakulttuuria, joka on avoin erilaisille näkemyksille, kysymyksille ja ihmettelulle. Oppilaita ohjataan pohtimaan oman ja toisten ratkaisujen vaikuttimia, perustelemaan näkemyksiään ja mielipiteitään. Ajattelemisen kehittyä vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Kuuntelemisen taidot ovat keskeinen osa vuorovaikutustaitoja ja edellytys syvällisemmän ajattelun ja laajempien näkökulmien kehittymiselle.
- Oppilaita ohjataan kokeillen ja tutkien tunnistamaan itselle sopivia oppimistyyliä. Oppilaiden kanssa käytetään ja kokeillaan systemaattisesti erilaisia muistamis- ja lukemisstrategioita. Heitä ohjataan hyödyntämään näitä jatkuvasti oppimishaasteissaan.
- Oman toiminnan ohjaamisen taidot ovat tärkeitä oppimaan oppimisessa. Itseohjautuvuus, pitkäjänteisyys, määrätietoisuus, itsesääntely ja vastuu omasta oppimisesta ovat osa-alueita, joita pyritään vahvistamaan. Young Leader -menetelmää (menetelmästä lisää luvussa 3.5) voidaan käyttää osaltaan näiden taitojen harjoitteluun. Oppimisprosessin näkyväksi tekeminen auttaa oman toiminnan reflektoinnissa ja suunnittelemisessa. Kun oppilaat miettivät toimintansa tavoitteita ja

- syitä sekä arvioivat oppimisprosessiaan monipuolisesti heidän ymmärryksensä oppimiseen vaikuttavista asioista kasvaa. Kyky ottaa vastaan palautetta on tässä myös tärkeää.
- Yhtenä menetelmänä käytämme Young Leader -ohjelmaa, joka on yhteistoiminnallisen oppimisen toimintamalli. Sen keskeisten periaatteiden soveltaminen auttaa oppilaita kehittymään sekä johtajina että johdettavina. Tiimit ohjaavat jokaisen yksilön toimintaa. Hyvin toteutunut johtajuus näkyy johtamisen oppimisena myös yksilötasolla eli itseohjautuvuutena. Young Leader -opetusmenetelmä on tutkiva tapa opettaa. Opetusmenetelmä perustuu tiimityöhön, johtajuuteen ja vastuuseen kasvattamiseen niin, että kunnioittamisen kulttuuri toteutuu ryhmässä. Menetelmää toteutetaan jakamalla opetusryhmä tiimeihin, jotka työskentelevät yhdessä ratkoen ikätasolleen sopivia haasteita. Tiimi onnistuu tai epäonnistuu yhdessä. Opettaja antaa tiimiläisille mahdollisuuksia ja tilaa omien ongelmanratkaisutapojen löytämiseen. Hän ohjaa oppilaita tunnistamaan oman ryhmän vahvuuksia ja haastaa heitä löytämään ratkaisutapoja, joihin tiimiläiset eivät ilman toisia pystyisi. Jokainen ottaa vuorollaan vastuuta työskentelystä tiimin jäsenenä ja johtajana. Tärkeää on, että tiimiläiset oppivat rohkaisemaan toisiaan ja pitämään huolta jäsenistään sekä jakamaan vastuuta jokaiselle ryhmäläiselle. Tiimiläiset oppivat myös toisten tiimien ratkaisumalleista käymällä vierailuilla toisten tiimeissä ja osallistumalla tiimien tuotoksien ja prosessien arviointiin.
  - Young Leader -menetelmän tavoitteena on synnyttää innostus oppimiseen, tutkimiseen ja ihmettelyyn sekä tuottaa uniikkeja ratkaisuja haasteisiin. Rohkeus kohdata vaikeitakin haasteita, ratkaista ongelmia selviytymisen mahdollisuuksiin luottaen ja päätöksiä tekeminen yhdessä ovat myös menetelmän keskeisiä tavoitteita. Young Leader -metodin avulla pystytään hyödyntämään koko tiimin potentiaali, kun kaikkia tarvitaan yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseen. Menetelmä antaa mahdollisuuden ajatteluun, tutkivan ja luovan työotteen löytymiseen.

Kulttuurinen moninaisuus, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kasvaminen monikulttuurisuuteen

Pidämme tärkeänä sitä, että oppilas saa olla tekemisissä monenlaisten ihmisten kanssa ja lapselle tyypillinen itsekeskeinen maailmankuva laajenee. Lasta opetetaan tunnistamaan elämässä olevat hyvät asiat. Hän oppii huomaamaan, että hyvä elämässä ja ihmisoikeuksien toteutuminen eivät ole itsestäänselvyksiä. Hän oppii myös jakamaan omastaan ja kantamaan vastuuta toisten hyvinvoinnista. Tässä keinoina ovat muun muassa hyväntekeväisyysprojektit ja vierailijat eri kulttuurien parista.

Koulussamme on usein harjoittelijoina monikulttuurisista taustoista tulevia henkilöitä. Heidän kauttaan lapset tutustuvat toisiin kulttuureihin arkipäiväisissä tilanteissa ja erikseen järjestetyissä tuokioissa. Oppilaat puolestaan tutustuttavat harjoittelijoita suomalaiseen kulttuuriin ja kieleen. Samalla heille muodostuu käsitys omasta ja muista kulttuureista. Aika ajoin romanikulttuurin edustaja vierailee luokissa kertomassa kulttuuristaan. Teemme yhteistyötä monikulttuurikeskus Kompassin kanssa esimerkiksi vierailujen muodossa.

Lisäksi monikulttuurisista taustoista tulevat oppilaiden vanhemmat voivat halutessaan tulla pitämään oppitunteja omasta kulttuuristaan. Myös näiden perheiden lapset toimivat monikulttuurisuuskasvattajina luokissaan. Lähetystyöntekijät eri kristillisistä seurakunnista käyvät mahdollisuuksien mukaan vierailemassa koulullamme tai kutsuvat oppilaita erilaisiin lähetysteemaisiin

tapahtumiin. Osallistumme vuosittain Patmos-lähetyssätiön järjestämään Joulun lapsi -keräykseen, jossa lapsilla on mahdollisuus päästä auttamaan köyhiä lapsia valmistamalla heille joulupaketit huoltajiensa ja koulun avustuksella. Kampanjan videomateriaalin avulla he pääsevät näkemään hieman millaisille ihmisille avustukset kohdistuvat ja miten paljon niiden avulla voi olla levittämässä iloa.

Koulussamme toimii oppilaskunta, joka valitaan syksyisin vaaleilla. Oppilaskunnassa on edustajat jokaiselta luokalta. Oppilaskunnan toiminnan kautta lasten omat toiveet koulunkäyntiin liittyen voidaan huomioida. Oppilaskunta järjestää vuosittain itse ideoimiaan teemapäiviä, varainkeruukampanjoita sekä on vaikuttamassa kouluviihtyvyyden lisäämiseen.

Kulttuurinen osaaminen

Oman kulttuurin tunteminen ja itsensä ymmärtäminen osana, paitsi omaa perheyhteisöä ja elinpiiriä, myös globaalia, monikulttuurista maailmaa vahvistavat lapsen tervettä itsetuntoa. Se antaa hänelle myös rakennusaineita maailmankansalaisuuteen. Arvostus omaa kulttuuria kohtaan on pohjana moninaisuuden rikkauden ymmärtämiseen. Pidämme yhteisöllisyyttä koulumme toiminnan yhtenä kulmakivistä, johon kulttuurikasvatuksemme nojaa. Kulttuurista osaamista edistetään seuraavin keinoin:

- Vähintään kerran lukuvuodessa järjestettävät koko koulun ja huoltajien yhteiset kristilliset ja muuhun suomalaiseen kulttuuriperinteeseen liittyvät juhlat (esim. joul-, kevät-, äitienpäivä-, pääsiäis tai itsenäisyyspäiväjuhlat).
- Kerran viikossa pidettävät yhteiset aamunavaukset, joiden sisällöt liittyvät kristilliseen ja muuhun suomalaiseen kulttuuriperinteeseen. Aamunavauksia pitävät koulun henkilökunta, oppilaat ja eri kristillisten seurakuntien ja yhteisöjen edustajat.
- Vuosittaiset vierailut eri kulttuurikohteisiin: Kuopion museo, Kuopion korttelimuseo, Kuopion taidemuseo, kirkot, kulttuuritapahtumat, Kuopion kaupunginteatteri, Kuopion musiikkikeskus, Kuopion torimarkkinat, Pikku Pietarin torikuja.
- Mahdollisuuksien mukaan esiintymiset erilaisissa kulttuuri- ja muissa tapahtumissa (mm. laulaminen Pikku Pietarin torikujalla, vapputapahtuma torilla, vanhainkodeissa ja palvelutaloissa)
- Koulussa juhlitaan suomalaisia liputuspäiviä ja valitaan lukukausittain yksi yhteisen teemapäivän aiheeksi. Järjestetään esimerkiksi vanhan ajan koulupäivä suomalaisen kulttuurin päivänä. Pukeudutaan teeman mukaisesti ja järjestetään päivän opetustuokiot kansakouluhenkisiksi.

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu

Hyviin tapoihin ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen ohjataan päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Pyritään kohtaamaan oppilas kokonaisvaltaisesti omana ainutlaatuisena persoonanaan. Kaikki opettajat tuntevat koulun oppilaat nimeltä. Oppilasta pyritään kuuntelemaan keskittyneesti (mukana katsekontakti, hymy, ystävällinen kosketus), jotta oppilas kokisi tullessa nähdyn ja ymmärretyksi. Annetaan tilaa ja aikaa oppilaiden omille ajatuksille. Huumori toimii yhtenä keskeisenä keinona opettajan ja oppilaan välisen suhteen luomisessa. Opettaja näyttää omalla kunnioittavalla käytöksellään esimerkin oppilaille hyvästä käytöksestä ja rakentavasta tunteiden ilmaisusta.

Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja nimeämistä, sietämistä, säätelemistä sekä ilmaisemista. Lisäksi opetellaan positiivista ja väkivallatonta ongelmanratkaisua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa erilaisia tunnetaitomateriaaleja käyttäen. Keinovalikoimiin kuuluvat toiminnallisuus ja draama. Sääntöjä rikkoneiden oppilaiden kanssa pyritään järjestämään tilaisuuksia keskustella toiminnasta ja sen seurauksista. Tarvittaessa järjestetään kasvatuskeskustelu, johon pyydetään huoltajat mukaan. Päämääränä on käyttäytymisen ohjaamisen lisäksi tarjota osapuolille mahdollisuus kiireettömään kohtaamisen tilanteeseen, jossa ihmissuhteita voidaan vahvistaa keskustellen ja uusia näkökulmia etsien.

Vuoden alussa käytetään aikaa luokan ja koulun sääntöjen pohtimiseen ja läpikäymiseen sekä luokan ryhmäyttämiseen toiminnallisilla keinoilla. Käytetään tukena vastuun portaita (Opetushallituksen Terve itsetunto-projekti). Vastuun ottamisella tarkoitetaan vaiheittaista prosessia, jossa vääryyden tehnyt oppilas (1) suostuu keskustelemaan tapahtuneesta ja myöntää tekonsa, (2) osoittaa ymmärtävänsä tekonsa haitalliset seuraamukset, (3) pyytää anteeksi tekemänsä vääryyden, (4) suostuu vastaamaan tekonsa seurauksista, joista sovitaan muiden asianomaisten kanssa, (5) lupaa olla tekemättä toiste vastaavaa sekä sopii jo etukäteen tuon lupauksensa rikkomisen seurauksista ja (6) osoittaa vastuuntuntoa osallistumalla jollakin tavalla kyseisen kaltaisten vääryyksiä ehkäisemiseen. (<https://www.kidsskills.org/fin/vastuunportaat/>)

Ilmaisutaitojen harjoittelu

Yhteys toisiin ihmisiin rakentuu ilmaisutaitojen pohjalle. Siksi itsensä ilmaisemisen taidot nousevat tärkeään asemaan koulussamme. Ilmaisutaitojen kehittyminen rakentaa lasten empatiakykyä ja vahvistaa itsetuntoa. Kun oppilas oppii laittamaan itsensä likoon erilaisissa esiintymis- ja vuorovaikutustilanteissa hän saa vahvistavia itsensä voittamisen ja onnistumisen kokemuksia. Itsevarmuus ilmaisijana lisää elämään hyvinvointia ja iloa.

Ilmaisutaitoja harjoitellaan järjestelmällisesti eri oppiaineiden tunneilla ottamalla osaa keskusteluihin ja esityksiin sekä osallistumalla draamatoimintaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia esiintymisiin luokassa, koulun juhlissa ja erilaisissa teematilaisuuksissa.

Vierailemme teatterissa ja teemme omaa teatteria osana äidinkielen opetusta. Koulullamme on käytössä myös kulttuurikasvatussuunnitelma, jossa on kuvattu lisää kulttuuriseen osaamiseen ohjaamisen keinoja.

Itsestä ja toisista ihmisistä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen

Arvostaessaan itseään oppilas osaa arvostaa myös muita ja kokee elämänsä ja toimintansa maailmassa merkitykselliseksi. Pidämmekin hyvin tärkeänä tukea oppilaan itsetunnon kehitystä. Kasvatus ja opetus lähtee oppilaan kunnioituksesta ja hänen kohtaamisestaan. Oppilaille halutaan välittää viesti hänen ainutlaatuisuudestaan ja ainutkertaisuudestaan. Onnistumisen kokemukset, kannustus ja tuki koulun vuorovaikutustilanteissa kasvattavat oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä ja saavat aikaan oppimisen

ilon. Oppilasta kasvatetaan kärsivällisyyteen ja pitkäjänteisyyteen sekä pettymysten kohtaamiseen. Kannustamme oppilasta ottamaan vastuuta sekä psyykkisestä että fyysisestä hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan.

Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun, toteutustapojen valintaan ja arviointiin. Näin he ottavat vastuuta omasta oppimisestaan ja heidän oma-aloitteisuutensa ja itsenäisyytensä vahvistuvat. Opettaja huomioi ja kohtaa päivittäin jokaisen oppilaan. Oppilas saa palautetta oppimisestaan paitsi opettajalta myös vertaisiltaan myönteisessä ja itsetuntoa tukevassa hengessä.

Oppilasta opetetaan huolehtimaan mm. koulutarvikkeistaan, kouluuntuloajoistaan, välitunnilta saapumisistaan ja kotitehtävistään ikäkauden mukaisesti. Oppilasta ohjataan monipuolisiin ruokailutottumuksiin, hyviin ruokailutapoihin, riittävään yöneen, sopivaan ruutu-aikaan, sosiaalisen median turvalliseen käyttöön sekä hygieniasta huolehtimiseen mm. liikuntatuntien jälkeen. Koulumme liikuntapainotus näkyy lisäliikuntatunteina, välkkäritoimintana, taukojumppina ja oppituntien toiminnallisuutena. Oppitunteja pyritään myös mahdollisuuksien mukaan viemään ulos. Nämä kaikki tukevat omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtimista.

Toisista huolehtiminen

Oppilaita ohjataan kunnioittavaan vuorovaikutukseen toisten kanssa. Heitä kannustetaan auttamaan apua tarvitsevia ja asettumaan heikomman puolelle. Toisten huomioon ottamiseen kuuluvat hyvät käytöstavat. Jokapäiväisessä arjessa tämä näkyy esimerkiksi kaikkien tervehtimisellä, hymyinä ja ystävällisinä sanoina. Pidämme tärkeänä anteeksi pyytämisen ja antamisen merkityksen korostamista.

Lukuvuoden alkaessa luokissa laaditaan luokan säännöt yhdessä oppilaiden kanssa sekä käydään koulun järjestyssäännöt läpi. Jokainen oppilas sitoutuu noudattamaan luokan ja koulun sääntöjä. Koulussa toimii oppilaskunta, jonka kautta jokainen oppilas ja luokka voi vaikuttaa yhteisiin koulua koskeviin asioihin. mm. yhteisiin tapahtumiin ja hankintoihin. Oppilaskunnan toiminnasta vastaa vastuupettaja.

Koulussa on kummioppilastoimintaa, mikä tarkoittaa sitä, että koulun pienimmillä oppilailta on heitä useamman vuoden vanhempi kummioppilas. Kummioppilas opastaa ja neuvoo arkipäivän asioissa tarvittaessa sekä on ohjaamassa häntä mm. erilaisina teemapäivinä. Kummioppilastoiminnasta vastaa vastuupettaja. Tutor-oppilas perehdyttää kouluun tulevan uuden oppilaan koulun käytäntöihin ja tapoihin sekä tutustuttaa häntä muihin oppilaisiin.

Välitunneilla yhteistyö eri-ikäisten välillä ilmenee mahdollisuuksien mukaan välkkäri-toiminnassa, jossa vanhemmat oppilaat ohjaavat pelejä ja leikkejä heitä nuoremmille oppilaille. Yhtenäiskoulumme tapoihin kuuluu yhteistyö eri-ikäisten oppijoiden kesken esikoulusta yläkoululaisiin. Esimerkkinä tästä ovat erilaiset teemapäivät ja juhlat, joiden suunnitteluun ja toteutukseen kaikki osallistuvat.

Arjen taidot

Tavoitteenamme on kasvattaa oppilaita itsenäisiä ja oma-aloitteisia yhteiskunnan jäseniä. Yksi tärkeä

lähtökohta siihen on arjen hallinnan kehittyminen. Lisäksi oman toiminnan ja valintojen seurausten ymmärtäminen auttaa vastuuntunnon kasvattamisessa. Turvallisuudesta huolehtiminen on arjen perustaito, johon oppilaita harjaannutetaan. Kestävän elämäntavan omaksuminen osaksi oppilaan omaa arkea kulkee läpäisyperiaatteella kaikessa koulun toiminnassa.

Opetuksessa käytetään oppilaan arjen elinpiirissä esiintyviä ilmiöitä. Näin oppilas saa mielekkään yhteyden oppimaansa asiaan. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen elämäntapaan ja talouden järkevään suunnitteluun. Esimerkiksi matematiikan tunnilla lasketaan ns. pikavippien kustannuksia ja niistä koituvia seurauksia. Oppitunneilla harjoitellaan ajan hallintaa ikätason mukaisesti mm. antamalla oppilaille tiedoksi kuinka kauan heillä on kuhunkin työhön käytettävissä aikaa.

Oppilaat osallistuvat yhteisöllisesti kouluympäristöstä huolehtimiseen erilaisten arjen askareiden myötä. (Esimerkiksi oman luokan, käytävien ja pihan siisteys sekä järjestäjän tehtävät.) Koulussamme käytetään monipuolisesti kierrätysmateriaaleja. Kierrätämme ja lajittelemme jätteet sekä pyrimme säästäväisyyteen materiaalien käytössä.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Monilukutaitoa tarvitaan sirpaleisen maailman hahmottamiseen ymmärrettävinä ja hallittavina kokonaisuuksina. Monilukutaidon avulla pyritään tulkinnan ja ymmärtämisen kehittymiseen. Jokaisessa oppiaineessa lähestytään monilukutaitoa oppiaineen omasta näkökulmasta. Monilukutaidon kehittyminen luo pohjaa myös muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaitoon kuuluu kulttuurinen, teknologinen, kuvallinen ja visuaalinen lukutaito sekä medialukutaito ja mainontaan liittyvä lukutaito. Monilukutaitoa kehitetään lukemalla, tulkitsemalla ja ilmaisemalla näihin osa-alueisiin kuuluvaa tietoa. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa.

Monilukutaitoa kehittävät järjestelyt, toimenpiteet ja periaatteet Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa:

- Laaja-alainen käsitys tekstistä mahdollistaa oppiainerajat ylittävän yhteistyön oppiaineiden välillä. Esimerkiksi taito- ja taideaineiden ja lukuaineiden kesken voidaan tehdä yhteistyötä erilaisten projektien muodossa. Esimerkiksi historiaan liittyviä ilmiöitä voidaan tarkastella historian, kuvataiteen, käsityön ja musiikin yhteisprojektina.
- Jokaisessa luokassa on oppilaiden käytössä tiedonhankkimiseen ja -tuottamiseen tietokoneita. Lisäksi käytössä on tabletteja, joita voi varata luokalle tarpeen mukaan.

- Oppilaiden kanssa tutustutaan tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin. Oppilaita kannustetaan käyttämään luovuuttaan sekä huomioimaan esteettiset seikat tuottaessaan ja yhdistellessään erilaisia tekstilajeja.
- Arkikielen käytöstä pyritään kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa esimerkiksi tiedonalakohtaisten oikeiden termien ja käsitteiden omaksumisessa.
- Oppilaiden kanssa tutustutaan lasten ja nuorten tuottamaan kulttuuriin sekä erilaisiin lasten ja nuorten elokuviin, musiikkiin ja kirjallisuuteen. Yhteistyötä tehdään erilaisten toimijoiden, kuten kirjastojen, museoiden ja muiden kulttuurilaitosten kanssa. Oppilaat suorittavat eri vuosiluokilla kirjallisuus- ja lukudiplomeja.
- Oppilaita tuetaan niin yksin kuin yhdessä työskentelemisen taidoissa. Erilaisia tekstejä tuotetaan myös yhteisöllisinä prosesseina. Ryhmässä tekeminen, keskusteleminen ja pohtiminen tukevat taitojen ja ajattelun oppimisen lisäksi myös oppilaiden vuorovaikutustaitojen kehittymistä, osallisuuden tunteen vahvistumista ja positiivisen itsetunnon kehittymistä. Ryhmätyötaitoja pyritään kehittämään myös mm. yhteisöllisen oppimisen ja vertaisopettamisen keinoin. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa hyödynnetään myös Young Leader -tiimipedagogiikkaa.
- Oppilaille pyritään antamaan mahdollisuus valita itselle merkityksellisiä tekstejä. Myös omien tekstien tuottamisessa korostetaan laaja-alaista käsitystä teksteistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitoja omien tuotosten laadinnassa:

- Oppilaita kannustetaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä. TVT on väline tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi, kehittää ajattelua ja oppimisen taitoja.
- Oppilaat ymmärtävät tähän liittyvät mahdollisuudet oman identiteetin rakentumisessa – mutta myös TVT-välineiden käyttötottumuksiin liittyvät riskit.

Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti:

- Tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin tutustuminen ja niiden noudattaminen
- Oppilaat oppivat, mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla.
- Oppilaat oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältetään tiedon häviämistä.
- Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen.

Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä:

- Oppilaat harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä
- Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa.

Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat TVT:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa:

- Toteutamme paljon TVT-laitteisiin ja tietokoneohjelmiin liittyvää yhdessä oppimista
- Hyödynnämme oppilasosaamista antamalla oppilaille mahdollisuuden opettaa toisia ja sanoittaa näin omaa osaamistaan

Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan TVT:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen. Tavoitteena on, että:

- Oppijat hyödyntävät digitalisaatiota luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään antaakseen oikea-aikaista palautetta sekä syventääkseen oppimisprosessin tehokkuutta, laatua ja merkittävyyttä. Oppijat osaavat kuvata, miten mikäkin digitaalinen ratkaisu on auttanut oppimisprosessin reflektoinnissa tavoilla, jotka eivät muuten olisi olleet mahdollisia. He osaavat soveltaa tätä ymmärrystä uusissa ja erilaisissa konteksteissa.
- Oppijat käyttävät digitaalisuutta luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään syventääkseen oppimisprosessin globaalia, kulttuurista ja ympäristöä tukevaa näkökulmaa. Oppijat osaavat kuvata, miten digitaaliset ratkaisut ovat parantaneet tuotosten tai ratkaisujen laatua sekä edistäneet yhdenvertaisuutta, oikeudenmukaisuutta ja kestäväää elämäntapaa eri kulttuureissa. Oppijat osaavat soveltaa tätä ymmärrystä uusissa ja erilaisissa konteksteissa.
- Oppijat hyödyntävät digitalisaatiota luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään syventääkseen ja vahvistaakseen viestinnän tehoa, tavoitavuutta ja lisäarvoa sekä oppijoiden omasta että kohdeyleisön näkökulmasta. Oppijat osaavat kuvata, miten digitaaliset ratkaisut ovat parantaneet viestinnän vaikuttavuutta ja lisänneet todennäköisyyttä sille, että yleisö käyttää ryhmältä oppimaansa ja osaa myös soveltaa tietoa muissa konteksteissa.
- Oppijat käyttävät digitaalisia ratkaisuja luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään löytääkseen ja kehittääkseen luovia ideoita. Oppijat osaavat kuvata, miten digitaaliset ratkaisut ovat auttaneet toimimaan luovasti tavoilla, jotka eivät muuten olisi mahdollisia. He osaavat soveltaa oppimansa myös muihin konteksteihin.

Tieto- ja viestintäteknologisten taitojen edistämistä koulullamme on kuvattu myös tietostrategiasuunnitelmassa, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulun toimintatapana on yrittäjyyttä tukeva oppilaslähtöisyys. Oppilaita kannustetaan innovatiiviseen ja yrittäjähenkiseen omatoimisuuteen esim. oman opiskelun suunnittelussa, koulun työskentely-ympäristön kehittämisessä sekä luokkaretkien suunnittelussa ja varainhankinnassa. Myös henkilökunta näyttää omalla esimerkillään vastuullista ja yhteisöllisyyteen kutsuvaa työskentelykulttuuria, jossa jokaisen työpanos on tärkeä ja arvossa pidettävä.

Työskentelyprosessien hallintaa harjoitellaan pienestä pitäen koulun oppimistilanteissa. Huolehtimalla koulutehtävistä oppilas oppii työelämätaitoja. Tärkeää on, että annetut tehtävät suoritetaan huolella loppuun. Pettymysten ja epäonnistumisten sietämistä harjoitellaan opettajan ja vertaisten tuella. Yhteistyö ja toiminnallisuus ovat opiskeluperiaatteitamme. Rohkaisemme oppilaita arvostamaan omaa

työtänsä ja kannustamaan toisia. Koulussamme toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joissa eri-ikäiset oppilaat työskentelevät yhdessä erilaisissa projekteissa. Nämä projektit kannustavat yhteiseen vastuuseen ja työn jakoon toiminnan eri vaiheissa. Onnistunut työ vaatii mm. ajankäytön suunnittelua ja yhteistyötaitojen hallintaa.

Seuraavassa konkreettisia esimerkkejä siitä, miten työelämätaitoja ja yrittäjyyttä koulussamme tuetaan:

- Oppilaan ohjaamiseen eri vuosiluokilla kuuluu ikätason mukainen työelämään tutustuttaminen. Luokilla 3-6 vanhemmat voivat käydä esittelemässä omaa ammattiaan luokissa. Lisäksi luokat tekevät monipuolisia retkiä koulun ulkopuolelle. Näiden retkien aikana tutustutaan luontevasti yhteiskunnan eri toimijoihin.
- Koulullamme voi luokkakohtaisesti olla käytössä kotityöpassit. Passeihin oppilaat merkitsevät tekemänsä kotityöt ja tällä tavoin oppilaat voivat esimerkiksi kerätä rahaa retkiin.
- Koulullamme pyritään järjestämään vuosittain taksvärkkipäivä, jolloin oppilaat työskentelevät koulun ulkopuolella yhtenä koulupäivänä sovittun ajan. Päivästä ansaittu raha tuodaan koululle, ja se osoitetaan yhteisesti sovittuun kohteeseen. Rahamäärä ja työntekoon käytetty aika sovitaan ikätason mukaisesti.
- Kuudennen luokan oppilaat osallistuvat ikäisilleen suunnatun Yrityskylän toimintaan, jossa pääsevät harjoittelemaan työelämä- ja yrittäjyystaitoja

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Eri oppiaineissa käydään läpi vaikuttamismahdollisuuksia liittyen erityyppisiin ratkaistaviin asioihin ikäkausi huomioiden. Järjestetään muun muassa luokkakokouksia ja tehdään päätöksiä demokraattisesti. Koulullamme valitaan vuosittain oppilaskunnan hallitus, jossa harjoitellaan päätöksenteossa ja vaikuttamisessa tarvittavia asioita kuten taustatietoihin perehtymistä, neuvottelua ja perustelua. Hallitus tekee koulussa kehitysehdotuksia, joiden avulla oppilaiden viihtyvyyttä voidaan parantaa. Myös oppilaat, jotka eivät kuulu oppilaskunnan hallitukseen, ovat kuitenkin osa koulun oppilaskuntaa ja voivat harjoitella koulun asioihin vaikuttamista esimerkiksi ottamalla kehitysehdotuksiaan esille hallituksen jäsenien kautta.

Koulussamme on kummioppilastoimintaa, jossa 5-6-luokan oppilas tukee koulutien alussa olevaa oppilasta, ja oppilaat voivat esimerkiksi leikkiä välitunnilla yhdessä. Kummioppilas myös kertoo koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Toiminta hyödyttää molempia osapuolia, sillä kummioppilas kokee itsensä tärkeäksi ja osaavaksi sekä saa harjoitella vastuunottamista uudella tavalla. Nuori oppilas puolestaan integroituu kouluuyhteisön jäseneksi paremmin kuin ilman kummioppilasta.

Yhteiskuntaopin opiskelu neljännellä luokalla sisältää runsaasti vaikuttamiseen liittyvää tietoa, jota on esimerkiksi kansalaisjärjestöt, puolueet, kunnallinen ja valtionhallinto sekä lehdistön kautta vaikuttaminen. Oppitunneilla käydään läpi myös paikallisia vaikuttamisen keinoja. Edellä mainittujen vaikuttamiskeinojen lisäksi vaikuttaminen ja osallistuminen voi olla esimerkiksi vapaaehtoistyötä, jonka paikallisista mahdollisuuksista tunneilla keskustellaan myös.

Kestävään kehityksen idea ja kestävien elämäntapojen omaksuminen koulussa on tärkeää. Opettelemme rakentamaan kestävämpää tulevaisuutta yhdessä. Koulussamme on kestävä kehityksen suunnitelma, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä. Suunnitelmaa noudatetaan kaikessa toiminnassa, ja siinä on konkreettisia toimintaohjeita sekä opettajille että oppilaille. Opettaja vastaa siitä, että tuo suunnitelman oppilaiden tietoon ja että suunnitelma muuttuu käytännöksi.

Kestävään kehitykseen ja kestävään tulevaisuuteen liittyen voidaan järjestää erilaisia projekteja ja teemapäiviä, joissa on erilaista kestävä kehitystä ja tulevaisuutta edistävää toimintaa oppilaan ikätaso huomioiden. Teemapäivänä voi sisältää koululla tapahtuvan työskentelyn lisäksi myös vierailuja esimerkiksi puhtaaseen veteen tai jätteenkäsittelyyn liittyen. Toisaalta teemapäivänä eräs näkökohta voi olla esimerkiksi kuluttajahyödykkeiden tuotannon ympäristö- ja ihmisoikeusnäkökohdat. Teemapäivään saadaan sisällytettyä aiheita monista oppiaineista kuten äidinkielestä, matematiikasta sekä taito- ja taideaineista

14.4.4. Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3-6

Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3-6 on kuvattu kunkin oppiaineen yhteydessä.

14.4.5. Oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 3-6.

Oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen, tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä mahdollisia erityispiirteitä vuosiluokilla 3-6 kuvataan kunkin oppiaineen yhteydessä.

14.5 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa määritellään oppiaineiden tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet, jotka on vuosiluokkaistettu taulukkomuotoon. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa. Opetussuunnitelman perusteissa on esitetty arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arvioita tai arvosana kahdeksaa varten. Ne on siirretty kristillisen koulun opetussuunnitelmaan sellaisenaan.

Kaikki opetussuunnitelmaan kirjatut mahdolliset tutustumiskäynnit ja retket esimerkiksi kulttuurikohteisiin toteutetaan resurssien salliessa rehtorin tai apulaisrehtorin erillisellä päätöksellä.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

14.5.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten

kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkittamiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 3–6 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuvat.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Äidinkieli ja kirjallisuus vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun opetussuunnitelmassa on kaksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärää: suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. Oppiaineen tehtävän kuvaus sekä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ovat yhteisiä molemmille oppimäärille ja samoin ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen sekä oppimisen arviointiin liittyvät erityiset näkökulmat. Laajalaisen osaamisen tavoitteet on kuvattu erikseen kummassakin oppimäärässä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	L1, L2, L7
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L4, L7

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3, L4
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	L1, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	L1, L2, L4, L7
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L1, L4, L5, L7
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	L1, L4, L5
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	L1, L2, L4
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2, L4, L5, L7
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	L2, L4, L6, L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan

kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omilla teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omilla teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tutujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykyculttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja	S1	Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

ilmaisemaan mielipiteensä			
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen-ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen-sekä osallistuu draamatoimintaan.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Tekstinymmärtämisen perustrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia-tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perustrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä	S2	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman

edistämään ajattelutaitojaan			ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	Lapsille ja nuorille tarkoitettun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.
Tekstien tuottaminen			
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja	S3	Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstile tyypillistä kieltä.

yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä			Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja	S4	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia			
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Äidinkieli ja kirjallisuus vuosiluokilla 3-6

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa oppilas saa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän kokee olevansa ainutlaatuinen persoona ja samalla osa yhteisöään. Äidinkielen opetus luo pohjan kaikelle oppimiselle; kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Opiskelussa korostetaan rakentavan kielenkäytön harjoittelua, koska kieli on tärkeä väline vuorovaikutussuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen. Oppilasta

kannustetaan rehelliseen ja toisia kunnioittavaan itseilmaisuun. Hedelmälliseen vuorovaikutukseen kuuluu myös se, että kuuntelee ja hyväksyy toisen itseilmaisun.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa huomioidaan Kuopion kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma ja kulttuuripolku. Oppilaat osallistuvat myös Kuopion kaupungin koululaisten yhteisen Kyhhäys -lehden valmistamiseen ja yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan muidenkin medioiden kanssa.

Opetuksessa hyödynnetään kaupungin monipuolisia kulttuuri- ja kirjastopalveluita. Vierailemme kirjastossa ja koulun pihalla viikoittain pysähtyvässä kirjastoautossa sekä osallistumme Neulamäen lähikirjaston järjestämiin kirjaston tutustumis- ja lukuvinkkaustapahtumiin. Lisäksi koulun ja luokkien omat kirjavalikoimat ovat oppilaiden käytettävissä. Oppilaita kannustetaan suorittamaan opetushallituksen lukudiplomi tai Kuopion kaupungin koululaisille tarkoitettu lukudiplomi. Kuopion kristillisen koulun kulttuurikasvatuksen suunnitelma (LIITE 8) täydentää äidinkielen opetusta.

Oppilaiden kielitietoisuutta harjoitetaan hyödyntämällä kokemuksia useista eri kielistä kouluarjessa: kansainvälisten vierailijoiden, suomen kieltä luokassa opettelevien maahanmuuttajajarjoittelijoiden ja luokkatovereiden kotikielistä. Savon murteen erityispiirteet ja savolainen kulttuuriperintö otetaan huomioon opetuksessa tutustumalla esimerkiksi savon murteella puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin.

Kristillisen koulun arvopohja näkyy äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä ja kristillisiä aiheita ja teemoja. Mahdollisuuksien mukaan myös muita kulttuurikokemuksia, kuten teatteri ja elokuva, pyritään valitsemaan samoin periaattein.

Laaja-alaisen osaamisen oppiainelähtöisiä painotuksia suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosiluokilla 3-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimaan oppimisen yksi keskeisistä tavoitteista on vahvistaa oppilaan aktiivista ja vastuullista roolia oppimisprosesseissa. Näin hän oppii vähitellen huomaamaan omat vahvuutensa ja siten saavuttamaan myönteisiä oppimiskokemuksia. Tavoitteena on myös kannustaa kriittiseksi ajattelijaksi, joka osaa ottaa huomioon myös muiden, toisinaan ristiriitaisiakin näkemyksiä. Koulutaipaleen alusta saakka korostuvat myös itsensä ilmaisemisen, vuorovaikutuksen, luovuuden ja taiteiden merkitys ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymisessä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu ovat läpi koko perusopetuksen keskeinen oppimäärän tavoitealue. Kielen ja kirjallisuuden sekä monenlaisten taidemuotojen avulla tutustutaan muihin ihmisiin ja kulttuureihin. Suomen kielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelma ensimmäisestä kouluvuodesta yhdeksännen kouluvuoden loppuun sisältää monipuoliset puhumisen ja kirjoittamisen polut, jotka

kuljettuaan peruskoulunsa päättävä oppilas kykenee toimimaan arkielämässä, opiskelumaailmassa ja työelämässä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilasta ohjataan sopivaan viestintään arjen jokapäiväisissä vuorovaikutustilanteissa niin yksin kuin ryhmissä. Vastuun ottaminen erilaisten viestien tuottamisessa koulun, kodin ja kavereiden välillä sekä viestien merkityksen ymmärtäminen edistävät koululaiseksi kasvamista.

Monilukutaito (L4)

Suomen kielessä ja kirjallisuudessa monilukutaito näkyy laajana tekstitarjontana ja sen monipuolisena käsittelynä. Vuosiluokilla 3–6 alkuopetuksessa saavutettuja taitoja ja tietoja varmennetaan ja omaa osaamista laajennetaan. Vuosiluokkien 7–9 aikana omaa osaamista vahvistetaan ja syvennetään edelleen, ja tällöin painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaita ohjataan harjoittelemaan erilaisten tekstien tuottamista eri mediaympäristöissä ja sujuvoittamaan näppäin- ja viestintäteknologisia taitojaan. Kaikilla vuosiluokilla oppilaita ohjataan toimimaan verkossa vastuullisesti sekä eettisesti yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Oppilaat opastetaan tiedostamaan tieto- ja viestintäteknologian merkitys arjessa, opiskelussa ja myöhemmin työelämässä sekä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Suomen kielessä ja kirjallisuudessa työelämätaidot ja yrittäjyys ovat erilaisten työtapojen ja monipuolisten viestintätaitojen opiskelua. Vuosiluokilla 3–6 taitoja varmennetaan ja syvennetään tekemällä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja rohkaistaan osallistumaan koulun toimintaan. Oppilaat harjoittelevat suunnittelemaan omaa ja ryhmänsä opiskelua, siihen liittyviä tavoitteita, toimintatapoja ja arviointia ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaat saavat kokemuksia yhdessä työskentelystä ja tilaisuuksia harjoitella neuvottelutaitoja, ristiriitojen ratkaisemista ja päätöksentekoa. Samalla he oppivat ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen. Oppilaita ohjataan myös ymmärtämään omien valintojensa sekä toimintatapojensa merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän vuosiluokkaistetut tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3, 4, 4 ja 6

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden rehellistä jakamista, toisten kunnioittavaa kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista. • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteessa turvallista toimimista. 	L1, L2, L7
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan vastuullisia vuorovaikutustaitoja: esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia sopimusten mukaan ja esittää oma mielipiteensä ottaen toiset huomioon. 	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ilmaisukeinoja ja hyödynnetään myös draaman toimintamuotoja erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi erilaisten teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. • Esiintymistä harjoitellaan myös koulun yhteisissä tilaisuuksissa kuten aamunavauksissa ja juhlissa. • Ohjataan oman luovuuden vahvistamiseen ja monipuoliseen ilmaistamiseen. 	L1, L2, L4, L7
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen • hyödynnetään Kuopion <i>kaupungin</i> varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen Kulttuuripolkua. 	L1, L2, L3, L4

<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa ja ymmärtävää lukemista (esimerkiksi kaunokirjallisuus, tietotekstit, kuvat ja mediatekstit). • Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Annetaan esimerkiksi aikaa yhteisöllisille lukutuokioille. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan selittämään ja vertailemaan sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Opitaan pohtimaan ja tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien piirteitä. • Tutkitaan kielen piirteitä tekstien avulla. • Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat: substantiivit, adjektiivit, pronominit, verbit). 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedonhankintaa painetuista lähteistä ja verkosta. • Opetellaan arvioimaan tiedon tarvetta ja luotettavuutta sekä harjoitellaan lähteiden merkitsemistä. • Tutustutaan nettietikettiin sekä asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia • Kristillisen koulun arvopohja näkyy kirjallisuuden opetuksessa esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. • Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. • Kerrataan aiemmin opittuja kirjallisuuskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni). 	<p>L1, L4, L5</p>

<p>monimediaisissa ympäristöissä</p> <p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kirjoittamaan ja tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä tekstejä omien kokemusten, havaintojen ja ajatusten pohjalta. • Rohkaistaan oppilasta luovaan ja monipuoliseen oman tekstin tuottamiseen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan käyttämään teksteissä kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä piirteitä ja elävöittämään tekstejä. • Huomataan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. • Kannustetaan luovaan ja persoonalliseen itseilmaisuun. 	<p>L1, L4, L5, L7</p>
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ja sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. • Opitaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita; esimerkiksi vakiinnutetaan erityisesti ison alkukirjaimen ja loppuvälimerkin käyttöä. • Harjoitellaan tekstien otsikointia. • Opitaan tunnistamaan ja kirjoittamaan erilaisia lauseita ja virkeitä. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan oman tekstin suunnittelua. • Opitaan antamaan ja saamaan vastuullisesti palautetta omista ja toisten teksteistä. • Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja lähteiden käyttöä ja merkitsemistä. • Tutustutaan nettietikettiin sekä asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	<ul style="list-style-type: none"> • Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita harjoitellaan monipuolisesti vuosittain esimerkiksi yhteisöllisissä <i>Tietomessut</i>-projektissa. 	
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin. • Rikastutetaan sanavarastoa esimerkiksi kirjallisuuden avulla. 	L1, L2, L4
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan yhteisöllisesti ja itsenäisesti monipuolista lapsille suunnattua kauno- ja tietokirjallisuutta (myös kokonaisteoksia) ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. • Jaetaan lukukokemuksia. • Opetellaan käyttämään kirjastoa monipuolisesti ja etsimään itseä kiinnostavaa luettavaa • Koulussa tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista 	L2, L4, L5, L7
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan oppilaan omaan kulttuuriin, kieleen ja kansanperinteeseen. • Hyödynnetään lapsille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museota. • Tarkastellaan kriittisesti mediaa ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. • Ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen median hyödyntämiseen. • Tutustutaan ja osallistutaan suomalaisen juhlaperinteen mukaisiin tapahtumiin. 	L2, L4, L6, L7

	<ul style="list-style-type: none"> • Mahdollisuuksien mukaan myös muita kulttuurikokemuksia, kuten teatteri ja elokuva, pyritään valitsemaan samoin periaattein. 	
--	---	--

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 4		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden rehellistä jakamista, toisten kunnioittavaa kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista. • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteessa turvallista toimimista. 	L1, L2, L7
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta monipuolisissa viestintätilanteissa toiset huomioon ottaen. 	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ilmaisukeinoja ja hyödynnetään myös draaman toimintamuotoja esimerkiksi erilaisten teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. • Ohjataan oman luovuuden vahvistamiseen ja monipuoliseen ilmaisemiseen. 	L1, L2, L4, L7
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen • Hyödynnetään Kuopion <i>kaupungin</i> varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen Kulttuuripolkua. 	L1, L2, L3, L4

<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan erilaisten tekstien sujuvaa ja ymmärtävää lukemista (esimerkiksi kaunokirjallisuus, tietotekstit, kuvat ja mediatekstit). • Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. • Annetaan esimerkiksi aikaa yhteisöllisille lukutuokioille. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. • Opitaan tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien piirteitä. • Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. • Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat: adjektiivien vertailumuodot, verbin persoonamuodot, numeraalit, taipumattomat sanat). 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedonhankintaa painetuista lähteistä ja verkosta. • Opetellaan arvioimaan tiedon tarvetta ja luotettavuutta sekä harjoitellaan lähteiden merkitsemistä. • Tutustutaan nettietikettiin sekä asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. • Kristillisen koulun arvopohja näkyy kirjallisuuden opetuksessa esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. • Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. 	<p>L1, L4, L5</p>

<p>tydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään aiemmin opittuja kirjallisuuskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni). 	
<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kirjoittamaan ja tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä tekstejä omien kokemusten, havaintojen ja ajatusten pohjalta. • Rohkaistaan oppilasta luovaan ja monipuoliseen oman tekstin tuottamiseen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kirjoittamaan ja tuottamaan kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä elävöittämään niitä. • Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin sanavalinnoissa. • Kannustetaan luovaan ja persoonalliseen itseilmaisuun. 	<p>L1, L4, L5, L7</p>
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. • Opitaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita; vakiinnutetaan erityisesti ison alkukirjaimen ja loppuvälimerkin käyttöä. • Harjoitellaan tekstien otsikointia ja kappalejakoja. • Opitaan tunnistamaan ja tuottamaan erilaisia lauseita ja virkkeitä ja harjoitellaan käyttämään verbin persoonamuotoja. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suunnitellaan ja tuotetaan omaa tekstiä esimerkiksi ajatuskartan tai juonikaavion avulla. • Opitaan arvioimaan omaa ja toisten tekstejä rehellisesti ja vastuullisesti. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja lähteiden käyttöä ja merkitsemistä. • Tutustutaan nettietikettiin asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa. • Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita harjoitellaan monipuolisesti vuosittain esimerkiksi yhteisöllisissä <i>Tietomessut</i>-projektissa. 	
<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan aiheen, vastaanottajan ja tilanteen vaikutusta kielenkäyttöön. • Rikastutetaan sanavarastoa esimerkiksi kirjallisuuden avulla. 	L1, L2, L4
<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan yhteisöllisesti ja itsenäisesti monipuolista lapsille suunnattua kauno- ja tietokirjallisuutta (myös kokonaisteoksia) ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. • Jaetaan lukukokemuksia. • Opetellaan käyttämään kirjastoa monipuolisesti ja etsimään itseä kiinnostavaa luettavaa. • Koulussa tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista 	L2, L4, L5, L7
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin, kieliin ja kansanperinteeseen. • Hyödynnetään lapsille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita • Tarkastellaan kriittisesti mediaa ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. 	L2, L4, L6, L7

tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen median hyödyntämiseen. • Tutustutaan ja osallistutaan suomalaisen juhlaperinteen mukaisiin tapahtumiin. 	
---	---	--

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 5

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden rehellistä jakamista, toisten kunnioittavaa kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista. • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteessa turvallista toimimista. 	L1, L2, L7
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta monipuolisissa viestintätilanteissa toiset huomioon ottaen. 	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ilmaisukeinoja ja hyödynnetään myös draaman toimintamuotoja esimerkiksi erilaisten teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. • Ohjataan oman luovuuden vahvistamiseen ja monipuoliseen ilmaisemiseen. 	L1, L2, L4, L7
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen <ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen (esimerkiksi hyödynnetään Kuopion <i>kaupungin</i> varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen Kulttuuripolkua) 	L1, L2, L3, L4

<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan erilaisten tekstien sujuvaa ja ymmärtävää lukemista (esimerkiksi kaunokirjallisuus, tietotekstit, kuvat ja mediatekstit). • Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. • Annetaan esimerkiksi aikaa yhteisöllisille lukutuokioille. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. • Opitaan tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien piirteitä. • Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. • Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat: substantiivien yleis- ja erisnimet, adjektiivien vertailumuodot, verbin persoona- ja aikamuodot, numeraalit, taipumattomat sanat). 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedonhankintaa painetuista lähteistä ja verkosta. • Opetellaan arvioimaan tiedon tarvetta ja luotettavuutta sekä harjoitellaan lähteiden merkitsemistä. • Tutustutaan nettietikettiin sekä asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. • Kristillisen koulun arvopohja näkyy kirjallisuuden opetuksessa esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. • Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. 	<p>L1, L4, L5</p>

<p>elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään aiemmin opittuja kirjallisuuskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni). 	
<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kirjoittamaan ja tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä tekstejä omien kokemusten, havaintojen ja ajatusten pohjalta. • Rohkaistaan oppilasta luovaan ja monipuoliseen oman tekstin tuottamiseen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kirjoittamaan ja tuottamaan kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä elävöittämään niitä. • Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin sanavalinnoissa. • Kannustetaan luovaan ja persoonalliseen itseilmaisuun. 	<p>L1, L4, L5, L7</p>
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. • Opitaan käyttämään omilla teksteillä oikeinkirjoituksen perusasioita; vakiinnutetaan erityisesti ison alkukirjaimen ja loppuvälimerkin käyttöä. • Harjoitellaan tekstien otsikointia ja kappalejakoja. • Opitaan tunnistamaan ja tuottamaan erilaisia lauseita ja virkkeitä ja harjoitellaan käyttämään verbin persoonamuotoja. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suunnitellaan ja tuotetaan omaa tekstiä esimerkiksi ajatuskartan tai juonikaavion avulla. • Opitaan arvioimaan omaa ja toisten tekstejä rehellisesti ja vastuullisesti. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja lähteiden käyttöä ja merkitsemistä. • Tutustutaan nettietikettiin asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa. • Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita harjoitellaan monipuolisesti vuosittain esimerkiksi yhteisöllisissä <i>Tietomessut</i>-projektissa. 	
<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan aiheen, vastaanottajan ja tilanteen vaikutusta kielenkäyttöön. • Rikastutetaan sanavarastoa esimerkiksi kirjallisuuden avulla. 	L1, L2, L4
<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan yhteisöllisesti ja itsenäisesti monipuolista lapsille suunnattua kauno- ja tietokirjallisuutta (myös kokonaisteoksia) ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. • Jaetaan lukukokemuksia. • Opetellaan käyttämään kirjastoa monipuolisesti ja etsimään itseä kiinnostavaa luettavaa. • Koulussa tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista 	L2, L4, L5, L7
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin, kieliin ja kansanperinteeseen. • Hyödynnetään lapsille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museota • Tarkastellaan kriittisesti mediaa ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. 	L2, L4, L6, L7

<p>kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen median hyödyntämiseen. • Tutustutaan ja osallistutaan suomalaisen juhlaperinteen mukaisiin tapahtumiin. 	
--	---	--

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 6		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä</p>	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan eri viestintäympäristöissä omien mielipiteiden esittämistä vastuullisesti ja rehellisesti sekä perustelemista tavoitteellisesti, toisten mielipiteiden kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista kunnioittavasti. • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteessa turvallista toimimista. 	<p>L1, L2, L7</p>
<p>T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa</p>	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään omia vuorovaikutustaitoja ja taitoa huomioida toiset vastuullisesti ja kunnioittavasti monipuolisissa viestintätilanteissa. 	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla</p>	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään myös draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oman luovuuden vahvistamiseen ja monipuoliseen ilmaismiseen. 	
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan oman luokan ja kouluuyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen • hyödynnetään Kuopion <i>kaupungin</i> varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen Kulttuuripolkua 	L1, L2, L3, L4
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään ja arvioidaan erilaisten tekstien (esimerkiksi kaunokirjallisuus, tietotekstit, kuvat ja mediatekstit) lukutaitoa ja käytetään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. • Vahvistetaan tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla tekstejä. • Annetaan esimerkiksi aikaa yhteisöllisille lukutuokioille. 	L1, L4, L5
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selitetään, vertaillaan ja pohditaan sanojen, synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. • Opitaan tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. • Syvennetään oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. • Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat, peruslauseenjäsenet, sijamuotoja). 	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan arvioimaan tiedon tarvetta ja luotettavuutta. • Etsitään tietoa painetuista lähteistä ja verkosta osana tiedonhankinnan prosessia. 	L1, L4, L5

<p>ja tiedon luotettavuuden arviointiin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan lähteiden merkitsemistä ja lähdekriittisyyttä. • Perehdytään tekijänoikeuksiin sekä asialliseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimimiseen verkossa 	
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. • Kristillisen koulun arvopohja näkyy kirjallisuuden opetuksessa esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. • Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja. • Käytetään kirjallisuuskäsitteitä monipuolisesti. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. • Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. • Rohkaistaan oppilasta luovaan ja monipuoliseen oman tekstin tuottamiseen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä sekä otetaan huomioon niiden kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. • Harjoitellaan tekstien elävöittämistä sekä tarkastellaan sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin eri tilanteissa. 	<p>L1, L4, L5, L7</p>

<p>monimediaisissa ympäristöissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan luovaan ja persoonalliseen itseilmaisuun. 	
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. • Syvennetään tietämystä oikeinkirjoituksen perusasioista sekä tekstin rakentumisesta (otsikointi, lause- ja virkerakenteet sekä kappalejako). • Hyödynnetään aiemmin opittujen kielen rakenteiden tuntemusta omien tekstien tuottamisessa. 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä, tiivistämistä, tekstien tarkastelua ja arviointia sekä vastuullista palautteen antamista ja saamista. • Opitaan monipuolista lähteiden käyttöä ja merkitsemistä sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti, turvallisesti ja vastuullisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen. • Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita harjoitellaan monipuolisesti vuosittain esimerkiksi yhteisöllisissä <i>Tietomessut</i>-projektissa. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutkitaan aiheen, vastaanottajan, tilanteen ja tekstiympäristön vaikutusta kielenkäyttöön ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. • Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tutujen kielten piirteisiin ja tutustutaan Suomen puhutun kielen muotoihin, esimerkiksi murteisiin. • Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. 	<p>L1, L2, L4</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan Raamatun intertekstuaaliseen käyttöön. • Rikastutetaan sanavarastoa esimerkiksi kirjallisuuden avulla. 	
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan yhteisöllisesti ja itsenäisesti koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin (myös kokonaisteoksia) ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. • Jaetaan lukukokemuksia. • Opetellaan käyttämään kirjastoa monipuolisesti ja etsimään itseä kiinnostavaa luettavaa. • Koulussa tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista 	L2, L4, L5, L7
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin, kieliin sekä kansanperinteeseen ja nykykulttuuriin. • Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. • Tarkastellaan kriittisesti mediakulttuurin ilmiöitä ja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. • Ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen median hyödyntämiseen. • Tutustutaan ja osallistutaan suomalaisen juhlaperinteen mukaisiin tapahtumiin 	L2, L4, L6, L7

14.5.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus 3-6

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹⁹². Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista¹⁹³. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta¹⁹⁴. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

192 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 422/2012.

193 Perusopetuslaki 628/1998, 30 §.

194 Perusopetuslaki 628/1998, 3 §.

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramiaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	L1; L2, L4
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L4
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	L2, L4
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	L1, L4, L5
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipillisiä rakenteita	S3	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	L1, L2, L4
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	L2, L4
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	L2, L4
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	L1, L2, L7
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	L4, L7
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisua ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä koulu yhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä-palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi arviota ”hyvä” / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.
Tekstien tulkitseminen			

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
Tekstien tuottaminen			
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia	S3	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan

tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta			tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja	S5	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita			
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T 15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsenneilyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Kuopion kristillisen koulun suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetus pyritään toteuttamaan huomioiden empatia-, luovuus-, kannustavuus- ja kriittisyysnäkökulmat. Kykyä ymmärtää toista ihmistä ja asettua toisen ihmisen asemaan harjoitellaan monella eri osa-alueella: kirjallisuuden lukeminen auttaa näkemään erilaisia ihmiskohtaloita, kirjoittaminen, puhuminen ja kuunteleminen puolestaan tarjoavat mahdollisuuden itse käsitellä ihmisen moninaisuutta. Myös kieltä tutkimalla voidaan havaita, kuinka sanoilla osoitetaan ymmärtämystä tai vastakkainasettelua.

Luova työskentely mahdollistuu kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden osa-alueilla. Esimerkiksi tekstien kirjallisessa sekä suullisessa tuottamisessa ja työskentelytapojen yhteissuunnittelussa oppilaita kannustetaan omiin ideoihin ja luoviin ratkaisuihin. Luovuus edellyttää rohkeutta, jonka kasvamisessa avoin, luotettava ja kannustava ilmapiiri on merkittävää.

Runsaassa viestitulvassa ihminen kohtaa kaikenlaisia tekstejä. Sen vuoksi opetuksessa pidetään tärkeänä, että oppilas perehtyy monenlaisiin teksteihin, oppii näkemään tekstien vaikutuskeinoja ja arvioimaan kriittisesti tekstin luotettavuutta sekä tarkoitusperiä.

Kristillisen koulun arvopohja näkyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa esimerkiksi yhteisesti luettavien kokonaisteosten ja tekstikatkelmien valinnassa. Lukemisen ja kirjallisuuden materiaalina käytetään monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä ja kristillisiä aiheita ja teemoja. Mahdollisuuksien mukaan myös muita kulttuurikokemuksia, kuten teatteri ja elokuva, pyritään valitsemaan samoin periaattein. Kaikilla vuosiluokilla oppilaita kannustetaan myös suorittamaan kirjallisuudiplomi. Lähikirjastossa ja kirjastoautossa vierailaan ja osallistutaan muun muassa kirjavinkkauksiin Kuopion kristillisen koulun kulttuurikasvatuksen suunnitelma (LIITE 8) täydentää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen opetusta.

Kuopion kristillisessä koulussa on kuvattu myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 3-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppimaan oppiminen ja oppimisstrategioiden tietoinen kehittäminen ovat keskeinen suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitealue. Maahanmuuttajataustaisen oppilaan täytyy paitsi opiskella suomea myös opiskella suomeksi. Hän joutuu omaksuma kielen rakenteita ja abstraktia sanastoa samanaikaisesti kognitiivisesti vaativien sisältöjen kanssa. Tällöin tarvitaan ymmärtämisen taitojen opetusta. S2-oppimäärän opetussuunnitelmassa ensimmäisestä luokasta yhdeksänteen saakka oppilasta ohjataan vuorovaikutukseen, jossa luetaan, kuunnellaan, analysoidaan, tutkitaan ja työstetään erilaisia tekstilajeja ja samalla opitaan tarvittavaa metakieltä, jonka avulla tekstejä opitaan ymmärtämään.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

S2-oppimäärän opiskelu tähtää oppilaiden omien kielellisten ja kulttuuristen juurien tiedostamiseen ja vahvistamiseen. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden kielellistä repertuaaria esimerkiksi kielellisen päättelyn ja vertailun avulla. Tavoitteena on kehittää ja tukea oppilaiden kielellistä identiteettiä siten, että oppilas tiedostaa ja arvostaa kielellisiä resurssejaan ja osaa käyttää niitä hyödyksi niin suomen kielen kuin muiden oppiaineiden oppimisessa. Tällä tavoin oppilas voi vahvistaa omaa toimijuuttaan niin koulussa, vapaa-ajalla kuin yhteiskunnassa.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaita ohjataan sopivaan viestintään jokapäiväisissä vuorovaikutustilanteissa niin yksin kuin ryhmissä. Heitä kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä ja toisista. Lisäksi heitä ohjataan ottamaan vastuu viestien tuottamisesta ja välittämisestä kodin, koulun ja kavereiden välillä. He saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. Oppilaita ohjataan myös teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohtimaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Monilukutaito (L4)

S2-oppimäärän opiskelussa oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa perusopetuksen aikana. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämään todellisuutta. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Ylemmillä luokilla harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Kaikilla suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää opiskelevilla oppilailla erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen – niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Alaluokilla oppilasta opastetaan harjaannuttamaan näppäintaitojaan ja tuottamaan tekstejä monimediaisissa ympäristöissä. Ylemmillä luokilla oppilaita ohjataan harjoittelemaan erilaisten tekstien

tuottamista eri mediaympäristöissä ja sujuvoittamaan näppäin- ja viestintäteknologisia taitojaan. Kaikilla vuosiluokilla oppilaita ohjataan toimimaan verkossa vastuullisesti, eettisesti yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Oppilaat opastetaan tiedostamaan tieto- ja viestintäteknologian merkitys arjessa, opiskelussa ja myöhemmin työelämässä sekä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjyys ovat erilaisten työtapojen ja monipuolisten viestintätaitojen opiskelua. Alaluokilta lähtien harjoitellaan toimimaan yksin ja yhdessä. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä omassa yhteisössä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa eri-ikäisille sopivilla tavoilla. Yläluokkien aikana omaa osaamista syvennetään erilaisissa projektityöskentelyissä, jolloin korostuu laajan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Oppilaita kannustetaan olemaan aloitteellisia ja rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja viemään aloitetut työt loppuun. Varsinkin yläluokilla edistetään oppilaiden myönteistä asennetta ja kiinnostusta työtä, yrittäjyyttä ja yleensä työelämää kohtaan.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen kehittämiseen ja rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti koulun toimintaan. Ikä kautensa ja edellytystensä mukaisesti he suunnittelevat omaa ja ryhmänsä opiskelua, siihen liittyviä tavoitteita, toimintatapoja ja arviointia. Oppilaat työskentelevät yhdessä harjoitellen neuvottelutaitoja, ristiriitojen ratkaisemista ja päätöksentekoa. Samalla he oppivat ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen. Oppilaita ohjataan myös ymmärtämään omien valintojen sekä toimintatapojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3–6 vuosiluokittain

SUOMI TOISENA KIELENÄ: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan rakentavien ja eettisesti vastuullisten vuorovaikutustaitojen käytössä • Kokemus siitä, että asioihin voi vaikuttaa rakentavasti suomen kielellä viestien, vahvistuu • Toista kunnioittavan kuuntelun taidot kehittyvät • Suoriudutaan arjen toistuvista vuorovaikutustilanteista. Saadaan 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <p>Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien pohjalta. Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.</p>	L1, L2, L4

<p>näissä tilanteissa kokemuksia toisen ymmärtämisestä ja ymmärretyksi tulemisesta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan suomen kielen ääntämisessä siten, että pystytään välittämään monipuolisesti ymmärrettäviä viestejä arjen tilanteissa • Opitaan toisia kuuntelemalla, kysymällä ja osallistumalla aktiivisesti vuorovaikutustilanteisiin 		
<p>T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään opetuspuheen keskeiset sisällöt • Opetellaan huolehtimaan omalta osalta siitä, että riittävä yhteisen ymmärryksen taso on saavutettu • Osallistutaan aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin • Tarkoituksenmukainen viestintä arjen tilanteissa vahvistuu • Sanavarasto kehittyy monipuolisesti 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset).</p>	L1, L2, L4
<p>T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskaltaudutaan toimimaan monipuolisesti draama- ja esiintymistilanteissa • Innostutaan ilmaisemaan itseä eri keinoin monipuolisesti • Tehdään rakentavaa yhteistyötä toisten kanssa • Ymmärretään non-verbaalisten ilmaisukeinojen 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.</p>	L2

<p>käyttömahdollisuuksia sanallisen viestinnän tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kulttuuritoimintaan ja osallistutaan kulttuurin tuottamiseen aktiivisina toimijoina 		
<p>T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukusujuvuus ja lukunopeus vahvistuvat • Käytetään tekstin ymmärtämisen strategioita • Erotetaan tutut tekstilajeja toisistaan • Lähdekriittisyys kehittyy • Osataan jaotella arjesta tuttuja suomenkielen sanoja eri sanaluokkiin 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Vahvistetaan lukusujuvuutta. Tutustutaan eri tekstilajien piirteisiin (esim. satu, kirje, ilmoitus, tietoteksti, vuoropuhelu).</p> <p>Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella.</p> <p>Oppilas oppii nimeämään sanaluokat verbi, substantiivi ja adjektiivi.</p>	L1, L4
<p>T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään erilaisia tekstinymmärtämisen strategioita • Kiinnostus erilaisia tekstejä ja kirjallisuutta kohtaan kasvaa • Harjaannutaan pohtimaan luettua entistä monipuolisemmin • Tuotetaan tekstiä, jossa nykyistä ja mennyttä kuvaavat aikamuodot ja eri persoonamuodot ovat tarkoituksenmukaisesti käytössä 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Harjoitellaan luku- ja ymmärtämisstrategioita.</p> <p>Harjoitellaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.</p>	L2, L4
<p>T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sana ja käsitevarasto laajenee. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.</p>	L1, L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Etsitään rohkeasti tietoa vieraista sanoista ja päätellään sanojen ja ilmaisujen merkityksiä • Kartutetaan sanavarastoa, mm. eri tekstilajeihin liittyvää • Selitetään ymmärrettävästi sanojen merkityksiä toisille • Harjaannutaan synonyymien, kielikuvien ja sanontojen käytössä. Pystytään käyttämään yksinkertaisia suomenkielisiä vertauskuvia. • Löydetään ala- ja yläkäsitteitä arkisille asioille. 		
<p>T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tuottamaan tekstejä suomeksi oman taitotason mukaan (Esim. Kuvailevat virkkeet, pienet tarinat ja tietotekstit, mielipidetekstit, sarjakuvat) • Käsien kirjoittamistaito sujuvoituu ja ymmärrettävää ja huolellista tekstiä syntyy entistä vaivattomammin • Kirjoitetaan erilaisia tekstejä myös tietokoneella • Suoriudutaan arjen toistuvista vuorovaikutustilanteista. Saadaan näissä tilanteissa kokemuksia toisen ymmärtämisestä ja ymmärretyksi tulemisesta. • Harjaannutaan suomen kielen ääntämisessä siten, että pystytään välittämään monipuolisesti ymmärrettäviä viestejä arjen tilanteissa 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsien kirjoittaminen huolellisesti tekstaten • Konekirjoitus ja tekstinkäsittelyohjelman käyttö • Huomioidaan yksilölliset tv-taidot 	L1, L4, L5

<p>T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virketason oikeinkirjoitus sujuvoituu • Teksteissä käytettävä sanasto monipuolistuu • Tuotetaan monipuolisesti erilaisia hyvin luettavia ja ymmärrettäviä tekstejä huomioiden tekstin luettavuuteen vaikuttavia kieliopillisia rakenteita 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita (virketason oikeinkirjoitus, kappalejakoon tutustuminen).</p>	L1, L2, L4
<p>T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annetaan rakentavaa palautetta toisille • Otetaan vastaan rakentavaa palautetta ja muokataan omaa tekstiä sen pohjalta • Huomataan onnistumisia omassa oppimisessa ja oppimista edesauttavia asioita • Huomataan kehittymiskohtia omassa oppimisessa ja ymmärretään, että keskeneräisyyden sietäminen on osa elämää ja elinikäistä oppimisprosessia 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.</p> <p>Annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta.</p>	L1, L2, L4
<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä.</p>	L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Erotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ominaisuuksia toisistaan • Käytetään kieltä tarkoituksenmukaisesti • Ymmärretään sanaluokan ja verbin, substantiivin ja adjektiivien käsitteet ja näihin sanaluokkiin kuuluvien sanojen merkitys tekstin rakentamisessa 	<p>Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat).</p>	
<p>T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjaston käyttö on luonteva osa lukuharrastuksen ylläpitoa • Harjaannutaan valitsemaan itseä kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa • Rohkaistutaan tarttumaan myös itselle vieraampiin teksteihin ja kirjoihin • Innostutaan kirjoista ja lukemisesta 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.</p> <p>Lukuharrastukseen kannustaminen (esim. lukudiplomi).</p>	L2
<p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnostus eri kielellisen kulttuuri muotoja kohtaan vahvistuu ja kokemuspiiri laajentuu • Ymmärretään, miten paljon merkitystä omalla kielellä ja kulttuurilla ihmiselle on. 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <p>Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.</p> <p>Harjoitellaan omasta kielestä ja kulttuurista kertomista, tehdään näkyväksi oppilaiden osaamia kieliä.</p>	L2, L4
<p>T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita</p>	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p> <p>Jäsennetään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin.</p> <p>Havainnoidaan omia onnistumisia.</p>	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Huomataan omia vahvuuksia ja oppimisen tapoja kielenoppijolina • Otetaan vastaan kannustavaa palautetta ja annetaan sitä itse toisille • Saadaan monipuolista kokemusta erilaisista vuorovaikutustilanteista ja teksteistä • Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin. 	<p>Asetetaan oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden saavuttamista.</p> <p>Hyödynnetään oppimisen tukena monipuolisesti erilaisia tekstejä, vuorovaikutustilanteita, kuvia ja draaman keinoja. Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniiikkaa.</p>	
<p>T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan käyttämään ja tunnistamaan eri oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja ilmaisuja 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p> <p>Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p> <p>Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.</p>	L4, L7
<p>T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhankinnan taidot vahvistuvat • Ymmärretään tekijänoikeuksien merkitys 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p> <p>Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.</p> <p>Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen ikäluokalle soveltuvin harjoittein.</p>	L1, L6, L7

SUOMI TOISENA KIELENÄ: VUOSILUOKKA 4

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
----------------------	--------------------------------	-------------------------

<p>T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan rakentavien ja eettisesti vastuullisten vuorovaikutustaitojen käytössä • Kokemus siitä, että asioihin voi vaikuttaa rakentavasti suomen kielellä viestien, vahvistuu • Toista kunnioittavan kuuntelun taidot kehittyvät • Opitaan toisia kuuntelemalla, kysymällä ja osallistumalla aktiivisesti vuorovaikutustilanteisiin 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <p>Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien pohjalta. Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.</p>	L1, L2, L4
<p>T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään opetuspuheen keskeiset sisällöt • Opetellaan huolehtimaan omalta osalta siitä, että riittävä yhteisen ymmärryksen taso on saavutettu • Osallistutaan aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin • Tarkoituksenmukainen viestintä arjen tilanteissa vahvistuu • Sanavarasto kehittyy monipuolisesti 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <p>Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa).</p>	L1, L2, L4
<p>T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimitaan monipuolisesti draama- ja esiintymistilanteissa • Innostutaan ilmaisemaan itseä eri keinoin monipuolisesti • Tehdään rakentavaa yhteistyötä toisten kanssa 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <p>Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.</p>	L2

<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään non-verbaalisten ilmaisukeinojen käyttömahdollisuuksia sanallisen viestinnän tukena • Tutustutaan kulttuuritoimintaan ja osallistutaan kulttuurin tuottamiseen aktiivisina toimijoina 		
<p>T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukusujuvuus ja lukunopeus vahvistuvat • Käytetään tekstin ymmärtämisen strategioita • Erotetaan tutut tekstilajeja toisistaan. Tunnistetaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. • Lähdekriittisyys kehittyy. Harjaannutaan erottamaan tekstistä mielipiteet ja arvot 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.</p> <p>Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.</p>	L1, L4
<p>T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään erilaisia tekstinymmärtämisen strategioita • Kiinnostus erilaisia tekstejä ja kirjallisuutta kohtaan kasvaa • Harjaannutaan pohtimaan luettua entistä monipuolisemmin • Tuotetaan tekstiä, jossa nykyistä ja mennyttä kuvaavat aikamuodot ja eri persoonamuodot ovat tarkoituksenmukaisessa muodossa 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Kerrataan miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä.</p> <p>Käytetään erilaisia tekstinymmärtämisen strategioita.</p> <p>Pohditaan luettua tekstiä eri tavoin.</p>	L2, L4

<p>T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sana- ja käsitevarasto laajenee. • Etsitään rohkeasti tietoa vieraista sanoista ja päätellään sanojen ja ilmaisujen merkityksiä • Selitetään ymmärrettävästi sanojen merkityksiä toisille • Harjaannutaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita tekstin ymmärtämisen tukena. • Osataan luokitella sanoja eri sanaluokkiin. Harjaannutaan ymmärtämään entistä paremmin sanojen merkityksen ja muodon suhde sanaluokkajakoon. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.</p> <p>Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.</p> <p>Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause) tekstin ymmärtämisen tukena.</p> <p>Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (kaikki sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa.</p>	L1, L2, L4
<p>T7 innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tuottamaan tekstejä suomeksi oman taitotason mukaan • Käsien kirjoittamistaito sujuvoituu ja ymmärrettävää ja huolellista tekstiä syntyy entistä vaivattomammin • Kirjoitetaan erilaisia tekstejä myös tietokoneella • Arjen vuorovaikutustilanteissa toimiminen sujuvoituu. Saadaan näissä tilanteissa kokemuksia toisen ymmärtämisestä ja ymmärretyksi tulemisesta. 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista käsin ja näppäillen, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	L1, L4, L5

<p>T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oikeinkirjoitus sujuvoituu. Oppilaan tuottamat tekstit ovat sisällöltään johdonmukaisia ja ymmärrettäviä. • Teksteissä käytettävä sanasto monipuolistuu. • Tuotetaan monipuolisesti erilaisia hyvin luettavia ja ymmärrettäviä tekstejä huomioiden tekstin luettavuuteen vaikuttavia kieliopillisia rakenteita. 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita.</p>	L1, L2, L4
<p>T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annetaan rakentavaa palautetta toisille • Otetaan vastaan rakentavaa palautetta ja muokataan omaa tekstiä sen pohjalta • Huomataan onnistumisia omassa oppimisessa ja oppimista edesauttavia asioita • Huomataan kehittymiskohtia omassa oppimisessa ja ymmärretään, että keskeneräisyyden sietäminen on osa elämää ja oppimisprosessia 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.</p> <p>Annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta.</p>	L1, L2, L4
<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ominaisuuksia toisistaan esim. tekstiä tuottaessa 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä.</p> <p>Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun</p>	L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään kieltä tarkoituksenmukaisesti • Opitaan erottamaan toisistaan sanojen sanaluokat. Ymmärretään eri sanaluokkiin kuuluvien sanojen merkitys tekstin rakentamisessa. 	<p>suomen piirteitä mm. Tekstintuottamisen tasolla. Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat).</p>	
<p>T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjaston käyttö on luonteva osa lukuharrastuksen ylläpitoa • Harjaannutaan valitsemaan itseä kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa • Rohkaistutaan tarttumaan myös itselle vieraampiin teksteihin ja kirjoihin • Kiinnostus kirjoja ja lukemista kohtaan näkyy oppilaan arjessa 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.</p> <p>Lukuharrastukseen kannustaminen (esim. lukudiplomi).</p>	L2
<p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinnostus eri kielellisen kulttuuri muotoja kohtaan vahvistuu ja kokemuspiiri laajentuu • Ymmärretään, miten paljon merkitystä omalla kielellä ja kulttuurilla ihmiselle on. 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.</p> <p>Harjoitellaan omasta kielestä ja kulttuurista kertomista, tehdään näkyväksi oppilaiden osaamia kieliä.</p>	L2, L4
<p>T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huomataan omia vahvuuksia ja oppimisen tapoja kielenoppijaina 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin.</p> <p>Toimitaan monenlaisissa</p>	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> • Otetaan vastaan kannustavaa palautetta ja annetaan sitä itse toisille • Saadaan monipuolista kokemusta erilaisista vuorovaikutustilanteista ja teksteistä • Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin 	<p>vuorovaikutus tilanteissa ja monenlaisten tekstien parissa.</p> <p>Annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta.</p>	
<p>T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan käyttämään ja tunnistamaan eri oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja ilmaisuja 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p> <p>Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p> <p>Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.</p>	L4, L7
<p>T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhankinnan taidot vahvistuvat • Ymmärretään tekijänoikeuksien merkitys ja toimitaan niiden suhteen eettisesti 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p> <p>Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.</p> <p>Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen ikäluokalle soveltuvin harjoittein.</p>	L1, L6, L7

SUOMI TOISENA KIELENÄ: VUOSILUOKKA 5

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <p>Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.</p> <p>Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja</p>	L1, L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Toimitaan vuorovaikutustilanteissa rakentavasti ja eettisesti vastuullisesti • Käytetään suomen kieltä luontevasti ja tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa huomioiden viestintätilanteiden kokonaisvaltaisuus (verbaalinen ja non-verbaali viestintä, erilaiset viestien tulkintamahdollisuudet) • Harjaannutaan tulkitsemaan ja käyttämään tilannesidonnaisia fraaseja ja ilmaisuja. Ilmaistaan aikaa oikein. 	<p>ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus).</p>	
<p>T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään pääosin opetuspuheen sisällöt • Kannetaan vastuuta omalta osalta siitä, että riittävä yhteisen ymmärryksen taso on saavutettu • Osallistutaan aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin • Viestintä arjen tilanteissa muuttuu entistä varmemmaksi • Sanavarasto kehittyy monipuolisesti • Suomen kielen ääntäminen kehittyy • Osataan kunnioittavan ja aktiivisesti havainnoivan kuuntelun taitoja ja hyödynnetään kuuntelemistilanteita oppimisessa ja vuorovaikutustilanteen eteenpäinviemisessä 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia dialogitilanteita reagoimaan toisen puheeseen tarkoituksenmukaisesti</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimitaan monipuolisesti draama- ja 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Osallistutaan oman luokan sekä koulu yhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.</p>	<p>L2</p>

<p>esiintymistilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innostutaan ilmaisemaan itseä eri keinoin monipuolisesti • Osallistutaan koulu yhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan aktiivisina toimijoina 	<p>Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä monipuolisesti osana oppimista.</p>	
<p>T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita • Kaunokirjallisten ja erilaisten tieto- ja mediatekstien lukeminen sujuvoituu • Erotetaan eri tekstilajeja toisistaan niiden piirteiden pohjalta ja tunnetaan kirjallisuuden peruskäsitteitä • Lähdekriittisyys kehittyy. Harjaannutaan erottamaan tekstistä mielipiteet ja arvot. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <p>Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.</p> <p>Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.</p>	<p>L1, L4</p>
<p>T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään erilaisia tilanteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita onnistuneesti • Harjaannutaan pohtimaan ja selittämään mm. käsitteiden, sanontojen ja kielikuvien merkityksiä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä • Tutustutaan sijamuotoihin ja ymmärretään niiden merkityksiä 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <p>Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.</p> <p>Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena.</p>	<p>L2, L4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Osataan taivuttaa verbiä persoona- ja aikamuodoissa. • Ymmärretään virkkeen osien suhteita ja käytetään niitä tekstin ymmärtämisen tukena. • Kehitetään omaa lukutaitoa aktiivisesti 		
<p>T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsitään rohkeasti tietoa vieraista sanoista ja päätellään sanojen ilmaisujen merkityksiä. • Sana- ja käsitevarasto laajenee oppilaan tutkiessa ja käyttäessä suomen kieltä aktiivisesti • Harjaannutaan käyttämään synonyymejä, kielikuvia, sanontoja ja vertauksia suomen kielisiä tekstejä tuottaessa • Osataan luokitella sanoja eri sanaluokkiin. Ymmärretään sanojen ja merkityksen ja muodon suhde sanaluokkajakoon. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Kerrataan sanaluokat.</p>	L1, L2, L4
<p>T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan erilaisia tekstejä suomeksi omalla taitotasolla eteenpäin kehittyen • Näppäin- ja käsinkirjoittamistaidot sujuvoituvat • Oppilas osaa tekstinkäsittelyn perusteet • Ymmärretään mitä on yleiskieli ja pystytään pääosin käyttämään sitä tekstien tuottamisessa. 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista käsin ja näppäillen, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	L1, L4, L5

<p>T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan monipuolisesti erilaisia hyvin luettavia ja ymmärrettäviä tekstejä huomioiden tekstin luettavuuteen vaikuttavia kieliopillisia rakenteita • Pystytään tuottamaan eri tekstilajien tekstejä • Teksteissä käytettävä sanasto monipuolistuu 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita (otsikointi, kappalejako, sanavalinnat, oikeinkirjoitus).</p>	L1, L2, L4
<p>T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annetaan rakentavaa palautetta toisille • Otetaan vastaan rakentavaa palautetta ja muokataan omaa tekstiä sen pohjalta. • Huomataan onnistumisia omassa oppimisessa ja oppimista edesauttavia asioita. • Tuotetaan omaa tekstiä prosessikirjoittamisen keinoin 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään itse- ja vertaisarviointeja 	L1, L2, L4
<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään kieltä tarkoituksenmukaisella tavalla • Erotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ominaisuuksia toisistaan tekstejä luettaessa ja tuottaessa • Opitaan tunnistamaan ja päättelemään kielen säännönmukaisuuksia. 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kulttuuri- ja luettuja tekstejä.</p> <p>Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä.</p>	L2, L4

<p>T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjaston käyttö on luonteva osa lukuharrastuksen ylläpitoa. • Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja prosessoidaan lukukokemuksia yksin ja yhdessä toisten kanssa • Kiinnostus kirjojen lukemista kohtaan näkyy oppilaan arjessa 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.</p> <p>Kannustetaan lukuharrastukseen (esim. lukudiplomi, kirjaston käyttäminen).</p>	L2
<p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedostetaan oma kielellinen identiteetti, arvostetaan sitä ja käytetään voimavarana suomen kielen oppimisessa • Toimitaan aktiivisesti kielen käyttäjinä • Kiinnostus eri kielellisen kulttuurin muotoja kohtaan sekä muita kulttuuriperinteitä kohtaan vahvistuu ja tietämys lisääntyy. 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.</p> <p>Tarkastellaan oman elinympäristön monikielisyttä ja kulttuureja, pyritään oman kielellisen identiteetin tiedostamiseen ja oman toimijuuden vahvistamiseen.</p>	L2, L4
<p>T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huomataan omia vahvuuksia ja oppimisen tapoja kielenoppijoina. • Otetaan vastaan kannustavaa palautetta ja annetaan sitä itse toisille. • Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita.</p>	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnetään oman tekstin tuottamisessa erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita 		
<p>T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan käyttämään ja tunnistamaan eri oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja ilmaisuja 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p> <p>Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.</p>	L4, L7
<p>T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tiedonhankinnan taidot vahvistuvat Ymmärretään tekijänoikeuksien merkitys ja toimitaan niiden suhteen eettisesti 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.</p> <p>Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen ikäluokalle soveltuvin harjoittein.</p>	L1, L6, L7

SUOMI TOISENA KIELENÄ: VUOSILUOKKA 6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuväriänsä ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimitaan vuorovaikutustilanteissa rakentavasti ja eettisesti vastuullisesti Käytetään suomen kieltä luontevasti ja tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa huomioiden viestintätilanteiden 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen).</p>	L1, L2, L4

<p>kokonaisvaltaisuus (verbaalinen, non-verbaalinen viestintä, erilaiset viestien tulkintamahdollisuudet)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjaannutaan tulkitsemaan ja käyttämään tilannesidonnaisia fraaseja, ilmaisuja ja vertauksia. • Pystytään viittaamaan vuorovaikutustilanteissa toisen puheeseen sekä ilmaisemaan asioita myös epäsuorasti 		
<p>T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään pääosin opetuspuheen sisällöt • Kannetaan vastuuta omalta osalta siitä, että riittävä yhteisen ymmärryksen tason on saavutettu • Osallistutaan aktiivisena vuorovaikuttajana erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. • Viestintä arjen tilanteissa muuttuu entistä varmemmaksi • Sanavarasto kehittyy monipuolisesti • Suomen kielen ääntäminen kehittyy • Osataan kunnioittavan ja aktiivisesti havainnoivan kuuntelun taitoja ja hyödynnetään kuuntelemistilanteita oppimisessa ja vuorovaikutustilanteen eteenpäinviennissä 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia dialogitilanteita ja reagoidaan toisen puheeseen niissä tarkoituksenmukaisesti.</p>	L1, L2, L4
<p>T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimitaan monipuolisesti draama- ja esiintymistilanteissa • Innostutaan ilmaisemaan itseä eri keinoin monipuolisesti • Osallistutaan kouluyhteisön 	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.</p> <p>Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.</p>	L2

<p>vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan aktiivisina toimijoina</p>		
<p>T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. • Kaunokirjallisten ja erilaisten tieto- ja mediatekstien lukeminen sujuvoituu • Erotetaan eri tekstilajeja toisistaan niiden piirteiden pohjalta ja tunnetaan kirjallisuuden peruskäsitteitä • Lähdekriittisyys kehittyy. Harjaannutaan erottamaan tekstistä mielipiteet ja arvottavat ilmaukset. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <p>Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.</p> <p>Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.</p>	<p>L1, L4</p>
<p>T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään erilaisia tilanteeseen sopivia tekstinymmärryksen strategioita onnistuneesti. • Harjaannutaan pohtimaan ja selittämään mm. käsitteiden, sanontojen ja kielikuvien merkityksiä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä • Tutustutaan sijamuotoihin ja ymmärretään niiden merkityksiä • Osataan taivuttaa verbiä persoona- ja aikamuodoissa. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p> <p>Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita.</p> <p>Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena.</p>	<p>L2, L4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään virkkeen osien suhteita ja käytetään niitä tekstin ymmärtämisen tukena. • Kehitetään omaa lukutaitoa monipuolisesti 		
<p>T6 ohjata oppilasta päättelävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsitään rohkeasti tietoa vieraista sanoista ja päätellään sanojen ilmaisujen merkityksiä. • Sana- ja käsitevarasto laajenee oppilaan tutkiessa ja käyttäessä suomen kieltä aktiivisesti • Harjaannutaan käyttämään synonyymejä, kielikuvia, sanontoja ja vertauksia suomen kielisiä tekstejä tuottaessa • Osataan luokitella sanoja eri sanaluokkiin. Ymmärretään sanojen ja merkityksen ja muodon suhde sanaluokkajakoon. 	<p>S2 Tekstien tulkitseminen Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Kerrataan sanaluokat.</p>	L1, L2, L4
<p>T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan erilaisia tekstejä suomeksi omalla taitotasolla eteenpäin kehittyen • Näppäin- ja käsinkirjoittamistaidot sujuvoituvat • Oppilas käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa monipuolisesti • Ymmärretään mitä on yleiskieli ja pystytään käyttämään sitä suomenkielisiä puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä tuottaessa 	<p>S3 Tekstien tuottaminen Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista käsin ja näppäillen, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	L1, L4, L5

<p>T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan monipuolisesti erilaisia hyvin luettavia ja ymmärrettäviä tekstejä huomioiden tekstin luettavuuteen vaikuttavia kieliopillisia rakenteita • Pystytään tuottamaan eri tekstilajien tekstejä entistä sujuvammin • Teksteissä käytettävä sanasto monipuolistuu 	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <p>Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita (otsikointi, kappalejako, sanavalinnat, oikeinkirjoitus).</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annetaan rakentavaa palautetta toisille • Otetaan vastaan rakentavaa palautetta ja muokataan omaa tekstiä sen pohjalta. • Huomataan onnistumisia omassa oppimisessa ja oppimista edesauttavia asioita. • Tuotetaan omaa tekstiä prosessikirjoittamisen keinoin 	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p> <p>Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointeja</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään kieltä tarkoituksenmukaisella tavalla • Erotetaan puhutun ja kirjoitetun kielen ominaisuuksia toisistaan tekstejä luettaessa ja tuotettaessa • Opitaan tunnistamaan ja päättämään kielen säännönmukaisuuksia 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> <p>Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä.</p> <p>Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda</p>	<p>L2, L4</p>

	merkityksiä.	
<p>T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjaston käyttö on luonteva osa lukuharrastuksen ylläpitoa. • Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja prosessoidaan lukukokemuksia yksin ja yhdessä toisten kanssa • Kiinnostus kirjojen lukemista kohtaan näkyy oppilaan arjessa 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina.</p> <p>Kannustetaan lukuharrastukseen (esim. Lukudiplomi, kirjaston käyttö, lukupiirit).</p>	L2
<p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedostetaan oma kielellinen identiteetti, arvostetaan sitä ja käytetään voimavarana suomen kielen oppimisessa • Toimitaan aktiivisesti kielen käyttäjinä • Kiinnostus eri kielellisen kulttuurin muotoja kohtaan sekä muita kulttuuriperinteitä kohtaan vahvistuu ja tietämys lisääntyy. 	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.</p> <p>Tarkastellaan oman elinympäristön monikielisyyttä ja kulttuureja, pyritään oman kielellisen identiteetin tiedostamiseen ja oman toimijuuden vahvistamiseen.</p>	L2, L4
<p>T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunnistetaan omia vahvuuksia ja oppimisen tapoja kielenoppijoina. • Otetaan vastaan kannustavaa palautetta ja annetaan sitä itse toisille. 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita.</p>	L1, L2, L7

<ul style="list-style-type: none"> Jäsennetään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin Hyödynnetään oman tekstin tuottamisessa erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita 		
<p>T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan käyttämään ja tunnistamaan eri oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja ilmaisuja 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p> <p>Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista.</p>	L4, L7
<p>T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tiedonhankinnan ja tiedon jakamisen taidot vahvistuvat Ymmärretään tekijänoikeuksien merkitys ja toimitaan niiden suhteen eettisesti 	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin.</p> <p>Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen ikäluokalle soveltuvien harjoittein.</p>	L1, L6, L7

14.5.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnaissa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

TOISEN KOTIMAISEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi kolme oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kieliohjelma on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 1.5.3.5.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta	S1	L1, L2, L4
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	L2
Kieltenopiskelutaidot		
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	L1, L5, L3
T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	L3, L5
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	L4
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	L4

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot: Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota /arvosanaa kahdeksan (8) varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
-------------------	----------------	---------------------------------	------------------------------------

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 Auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.
Kielenopiskelutaidot			
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	Toiminta opiskelutilanteessa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.
T4 rohkaista oppilaita näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja - mahdollisuuksia.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso: A1.2
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein

saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta			keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.2
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tehdä ruotsin kieleen tutustumisesta mielenkiintoista. Tehdään paljon pari- ja pienryhmätöitä erilaisissa oppimisympäristöissä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan. Oppilaat tutustuvat Kuopion monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen. Heille pyritään myös tarjoamaan mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Ruotsin B1-kielen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 6.

RUOTSI: VUOSILUOKKA 6		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii hahmottamaan kielisuhteita ja erottamaan ruotsin kieli muista kielistä. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan, mitä kieliä oppilaiden lähiympäristöön kuuluu ja missä suhteessa ne ovat keskenään. • Opetellaan päätelemään hänelle ennestään tuntemattomien ruotsin kielen sanojen merkityksiä osaamiensa kielten avulla. • Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja. 	L1, L2, L4
<p>T2 tutustuttaa oppilaan suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutuksesta suomen kieleen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on tutustua ruotsin kielen asemaan ja merkitykseen Suomessa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan joihinkin ruotsin kielestä suomen kieleen lainautuneisiin sanoihin. • Oppilaita kannustetaan kertomaan omia kokemuksiaan ruotsin kielestä ja kontakteista Ruotsiin ja ruotsinkielisiin. 	L2
<p>T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjaannuttaa opiskelutaitojaan erilaisten viestintävälineiden avulla ja yhteistyössä 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. • Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä. • Pohdimme, miten kannattaa lähestyä erilaisia tekstejä ja millä tavoin voi opiskella uusia sanoja ja ilmauksia. 	L1, L3

<p>muiden oppilaiden kanssa.</p>		
<p>T4 rohkaista oppilaita näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas motivoituu ruotsin opiskeluun ja havaitsee ruotsin kielen käyttömahdollisuuksia omassa elämässä. <p>T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tutustuu tavallisimpiin viestintätilanteisiin. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä. • Oppilasta ohjataan mm. etsimään tietoa verkosta ja huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy ja kuuluu hänen arjessaan (esim. ruokapakkauksissa). • Mietitään, miten suomenruotsalainen ja ruotsalainen lastenkulttuuri on ollut ja on läsnä oppilaiden lapsuudessa ja nuoruudessa. <p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia aihepiirejä. • Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. • Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. 	<p>L3, L5</p> <p>L4</p>
<p>T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on, että oppilas rohkaistuu toimimaan viestintätilanteissa. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. • Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. • Harjoitellaan vieraan sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. 	<p>L4</p>
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on oppia käyttämään 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niihin liittyviä kohteliaan kielenkäytön ilmauksia. • Oppilas tunnistaa tilanteet, joissa kohteliaisuuksia 	<p>L4</p>

<p>tavallisimpia kohteliaita ilmaisuja.</p>	<p>on tapana käyttää ja osaa toimia niissä oikealla tavalla.</p>	
<p>T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kielen tulkintataitoja. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. • Tutustutaan tekstityyppeihin, kuten dialogit, haastattelut, tarinat, blogitekstit ja lyriikka. • Opetellaan hyödyntämään myös kuvallisia vihjeitä tekstin sisällön hahmottamiseksi. 	<p>L4</p>
<p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on vahvistaa oppilaan suullista ja kirjallista ilmaisutaitoa. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. • Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. • Oppilasta kannustetaan tuottamaan omaa tekstiä sekä suullisesti että kirjallisesti alusta lähtien. Suulliset harjoitukset liittyvät aina oppilaan omaan elämään tai tuttuun ympäristöön, jotta kynnys viestiä olisi mahdollisimman matala. • Ääntämistä harjoitellaan systemaattisesti. 	<p>L4</p>

14.5.3 VIERAAT KIELET

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikie-lisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa koonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

14.5.3.1 ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuisissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan- sa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L2
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla run- saasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	L2, L3
Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opis- keluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	L1, L4, L5, L6
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen mo- nenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	L4
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L3, L4, L5, L7

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työväliseen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Englannin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja	S1	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä

kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä.			ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.1
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä

monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta			toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja

			monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
--	--	--	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Englannin kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Kuopion kristillisessä koulussa englantia opetetaan jo esiopetuksesta lähtien. Oppimisen tukena käytetään oppilaan ikätason huomioiden erilaisia havaintovälineitä sekä pelejä, leikkejä ja lauluja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa (tietokone, internet, tabletit jne.) sekä englanninkielisiä elokuvia, kirjallisuutta, musiikkia ja sosiaalista mediaa oppimisen välineenä ja tukena. Oppimisilmapiiri pyritään luomaan kannustavaksi ja innostavaksi. Kuunteluharjoituksia sekä pari- ja ryhmäharjoituksia tehdään runsaasti. Oppilaita kannustetaan huomaamaan lähiympäristön ja oman koulun kansainvälisyys sekä käyttämään englantia aina kun siihen tarjoutuu mahdollisuus. Koulussamme vierailevat ulkomaalaiset sekä mahdolliset harjoittelijat tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kokeilla ja harjoittaa kielitaitoaan. Vierailukohteita lähialueella voidaan hyödyntää, esimerkiksi Kuopion Suomalais-Brittiläinen Seura, Kuopion Suomi-Amerikka Yhdistys ja Monikulttuurisuuskeskus Kompassi.

Kuopion kristillisessä koulussa englannin A-oppimäärän vuosiluokkaistetut tavoitteet ja niihin liittyvien sisältöjen kuvailu vuosiluokilla 3-6:

ENGLANTI A-OPPIMÄÄRÄ: VUOSILUOKKA 3		
Keskeisiä aihepiirejä ja alueita: <ul style="list-style-type: none"> - Perhe - Harrastukset - Koti ja asuminen - Koulu - Keho - Vaatteet - Ruokia ja juomia - Eläimiä 	Kielioppi ja rakenteet (T10-T11): <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan substantiivin yksikköön ja monikkoon. - - Opetellaan persoonapronominien perus- ja omistusmuodot. - - Harjoitellaan käyttämään haverakennetta yksikön 1., 2. ja 3. persoonassa. - - Harjoitellaan käyttämään be-verbiä. - - Harjoitellaan käyttämään yleispreesenssiä. - - Tutustutaan muutamaiin paikan prepositioihin. - Tutustutaan muutamaiin kysymyssanoihin. - Tutustutaan muutamaiin apuverbeihin. 	
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen <ul style="list-style-type: none"> - Havainnoidaan sitä, mitä kieliä oppilaat osaavat. 	L1, L2

<p>sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii havainnoimaan lähiympäristössä esiintyviä kieliä. - Oppilas tietää, että englantia puhutaan useissa maissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehdään havaintoja englannin kielen esiintymisestä lähiympäristössä ja maailmalla. - Tehdään havaintoja kielten ja kulttuurien moninaisuudesta lähiympäristössä ja maailmalla. 	
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii hahmottamaan oman kieli- ja kulttuuritaustansa. - Oppilas kunnioittaa ja arvostaa kulttuurista moninaisuutta lähipiirissään. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan arvostaen erilaisiin kulttuuritaustoihin. - Opetellaan havainnoimaan, miten kulttuurinen moninaisuus rikastuttaa omaa lähiympäristöä. 	
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas alkaa hahmottaa, että hänen äidinkieltensä ja englannin välillä on rakenteellisia eroja (esimerkiksi prepositioiden käyttö). - Oppilas hahmottaa, että erilaisissa kielissäkin voi olla samankaltaisuuksia. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nostetaan esiin lainasanoja oppilaan äidinkielessä. - Havainnoidaan eroja oppilaan äidinkielen ja englannin oikeinkirjoituksessa. - Harjoitellaan kielellistä päättelyä esimerkiksi havainnoimalla englanninkielisistä teksteistä sanoja, jotka oman äidinkielen perusteella on helppo tunnistaa. 	L1, L2
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii etsimään tietoa lähinnä omasta 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käytetään omaa oppikirjaa monipuolisesti tiedon etsimisessä (sanastot, harjoitukset, kielioppiosiot). - Tutustutaan opettajan esimerkin kautta internetin tarjoamiin materiaaleihin englannin oppimiseksi. 	L2, L3

kirjasta, mutta myös muista tietolähteistä.		
<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas suhtautuu muihin oppilaisiin kannustavasti. - Oppilas pyrkii saamaan viestin perille tarvittaessa ilmein ja elein. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan yhdessä englannin opiskelun tavoitteisiin ja pohditaan omia tavoitteita. - Oppilas harjoittelee englannin puhumista parin kanssa kannustavassa ja rohkaisevassa ilmapiirissä, jossa ei tarvitse pelätä virheitä. 	L1, L3
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii käyttämään joitakin kielenopiskelutekniikoita, kuten lukemista, kirjoittamista, suullista harjoittelua ja oppimissovelluksia. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käsitellään erilaisia keinoja oppia kieltä: esimerkiksi ääneen lukemista, omien lauseiden kirjoittamista ja tutustutaan joihinkin kieltenoppimissovelluksiin. - Oppilas harjoittelee sanojen oppimistekniikoita. - Harjoitellaan itsearviointia. 	L1, L4, L5, L6
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas selviytyy tuttuihin aiheisiin liittyvistä yksinkertaisista vuorovaikutustilanteista. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa kertomaan omaan itseen ja lähiympäristöön liittyvistä asioista yksinkertaisin rakentein. 	L2, L4, L5, L7
<p>T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa käyttää viestinnän jatkumisen tukena joitakin nonverbaalisia keinoja. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan selviytymistä viestintätilanteista esimerkiksi eleiden tai ilmeiden avulla - Havainnoidaan ja harjoitellaan ääntämistä, sana- ja lausepainoa sekä puherytimiä. 	L4

<p>T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa joitakin viestinnän kulttuurisia piirteitä, kuten kohteliaisuussanoja. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan englannin kielen yleisimpiin kohteliaisuuden ilmauksiin, kuten tapaan käyttää puhuteltavan henkilön nimeä tervehtiessä - Harjoitellaan sopivia tapoja pyytää anteeksi eri tilanteissa sekä kohteliasta pyytämistä ja tarjoamista 	L2, L4
<p>T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kykenee löytämään tarvittavan tiedon lyhyistä ja aihepiireiltään tutuista kirjallisista ja suullisista teksteistä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan lukemaan omalle tasolle sopivia tekstejä yksin ja pareittain. - Harjoitellaan löytämään yksittäisiä tietoja lyhyistä teksteistä. - Opetellaan tunnistamaan sanoja ja lyhyitä fraaseja oppilaalle läheisistä aiheista. - Harjoitellaan sanan merkityksen päättelystä asiayhteyden tai kuvituksen perusteella. - Havainnoidaan puhutun ja kirjoitetun tekstin eroa englannin kielessä. 	L4
<p>T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tuottaa puhetta ja kirjoitusta lausetasolla tutuista aiheista. - Oppilas hallitsee tuotoksissaan joitakin keskeisimpiä rakenteita, kuten be-verbin käytön preesensissä. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tekee suullisia harjoituksia ryhmässä ja pareittain. - Oppilas kirjoittaa lauseita ja lyhyitä tarinoita sekä opettelee keskeisiä rakenteita. - Oppilas harjoittelee ääntämään mallin avulla toistaen sekä tutustuu IPA-äänne-merkkeihin. 	L3, L4, L5, L7

ENGLANTI A-OPPIMÄÄRÄ: VUOSILUOKKA 4

<p>Keskeisiä aihepiirejä ja alueita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaupunki ja liikenne - Luonto - Ruokailu - Maat ja kielet - Sää - Loma 	<p>Kielioppi ja rakenteet (T10-T11):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3. luokan sisältöjen kertaaminen - Harjoitellaan käyttämään be-verbiä yksikössä ja monikossa - Tutustutaan kestopreesenssiin - Opetellaan ajan ja paikan prepositioita - Lyhyiden adjektiivien vertailu - Kysymyslauseet, joissa on be-verbi - Epämääräinen ja määräinen artikkeli
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - Ammatit - Ajan ilmaukset 	<ul style="list-style-type: none"> - Epäsäännöllisiä monikkoja - Käskeminen ja kieltäminen 	
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilaan tuntemus englanninkielisestä maailmasta laajenee Euroopan ulkopuolelle. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havainnoidaan englannin asemaa maailmankielenä. - Tutustutaan englanninkieliseen kulttuuriin myös Euroopan ulkopuolella. - Pyritään hyödyntämään englanninkielisiä vierailijoita kulttuurin ja kielen esittelijöinä. - Luodaan käsitystä siitä, mitkä ovat maailman eniten puhuttuja kieliä. 	L1, L2
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kunnioittaa ja arvostaa kulttuurista moninaisuutta asuinalueellaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. 	
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tarkastelee eri tapoja kirjoittaa kieliä ja osaa hahmottaa tutuista kielistä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja. - Oppilas tietää, että suomen kieleen on tullut lainasanoja myös muista kielistä. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhtäläisyyksiä niin puhutun kuin kirjoitetun kielen osalta. 	L1, L2
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas vahvistaa taitojaan käyttäen omaa oppikirjaa tiedonlähteenä - Oppilas osaa käyttää sanastoja sekä joitakin verkkomateriaaleja. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan lähteisiin, joista oppilas voi löytää englanninkielistä materiaalia, esimerkiksi erilaisiin sähköisiin materiaaleihin tai kirjaston tarjoamiin mahdollisuuksiin. 	L2, L3

<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa kannustaa ja rohkaista myös muita kieltenoppimistilanteissa. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. - Asetetaan yhdessä englannin oppimisen tavoitteita. - Tavoitellaan kielitaitoa, joka mahdollistaa ennen kaikkea halutun viestin välittämisen. 	L1, L3
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa asettaa joitain lyhyen aikavälin tavoitteita omalle oppimiselleen sekä kantaa vastuuta omasta opiskelustaan. - Oppilas harjoittelee itsearviointia. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja oppimisesta. - Harjoitellaan edelleen kielenopiskelurutiineja. - Harjoitellaan lisää tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten muistiinpainamiskeinoja ja uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuisissa. - Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa. - Tehdään näkyväksi se, mitä on jo opittu (esim. osaamiskartan, kielisalkun tai muun kokoavan työkalun avulla). 	L1, L4, L5, L6
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta pari- ja ryhmätilanteissa edistäen vuorovaikutuksen jatkumista. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan viestintää arkisissa tilanteissa, kuten asiointi, liikenne, säästä puhuminen, ajan kysyminen ja kertominen, neuvon antaminen ja pyytäminen 	L2, L4, L5, L7
<p>T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas hallitsee joitakin keinoja reagoida puhekeskustelun viesteihin. - Oppilas kysyy apua puhekeskustelun tärkeitä asioita. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tukeutumaan viestintäkumppanin apuun, esimerkiksi kysymällä apua tai hyödyntämällä eleitä ja ilmeitä. - Harjoitellaan hyödyntämään puhekeskustelua myös ääntämisen opettelussa. - Harjoitellaan puhekeskustelun aktiivista kuuntelemista ja sopivaa reagoimista. 	L4
<p>T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas käyttää viestinnässään joitakin verbalisia ja nonverbalisia kulttuurisesti sopivia viestejä. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, miten englannin kielellä kommunikoidessa on kohteliasta huomioida puhekeskustelun, esim. pienet äännehdykset ja luontevat reagoitavat. - Harjoitellaan pyytämään ja vastaamaan pyyntöön kohteliaasti. 	L2, L4

<p>T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kykenee päättelemään yksittäisiä sanoja ja fraaseja tutusta asiayhteydestä. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tulkitaan dialogeja. - Harjoitellaan löytämään tietoja lyhyistä teksteistä. - Opetellaan tunnistamaan puhuttuna ja kirjoitettuna oppilaan lähipiiriin liittyviä sanoja ja fraaseja. - Harjoitellaan päättelemään sanan tai fraasin merkitys asiayhteyden perusteella. 	L4
<p>T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perus- sääntöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tuottaa lausetasoisesti kirjoitettua ja puhuttua kieltä tutuista aiheista. - Oppilas havaitsee, että englannin kielen äänneissä on äidinkielestä poikkeavia merkitystä muuttavia minimipareja. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan tuottamaan puhuttuna ja kirjoitettuna oppilaan lähipiiriin liittyviä sanoja ja fraaseja. - Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä dialogeja. - Tuotetaan lauseita ja lyhyitä viestejä. - Harjoitellaan ääntämistä: tutustutaan joihinkin merkitystä erottaviin minimipareihin (esimerkiksi wet ja vet) ja tutustutaan joihinkin ääntämiseroihin eri englanninkielisissä maissa. - Harjoitellaan foneettisen kirjoituksen keskeisimpien merkkien tuottamista puheeksi. 	L3, L4, L5, L7

ENGLANTI A-OPPIMÄÄRÄ: VUOSILUOKKA 5

<p>Keskeisiä aihepiirejä ja alueita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Urheilu - Sairastaminen - Eri englanninkieliset maat - Asioimistilanteita 	<p>Kielioppi ja rakenteet (T10-T11):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan persoonapronominien objektimuodot - Käytetään yleispreesensia - Harjoitellaan käyttämään kestopreesensia - Tutustutaan imperfektiin - Opetellaan lisää prepositioita - Opetellaan lisää kysymyssanoja - Opetellaan (kysymyssana +) do/does -kysymyksiä - Opetellaan järjestysluvat - Opetellaan päivämäärän ilmaiseminen - Harjoitellaan lyhyiden ja pitkien adjektiivien vertailua - Tutustutaan there is / there are -rakenteeseen 	
<p>Opetuksen tavoitteet</p>	<p>Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>
<p>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee laajalti englanninkielistä maailmaa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen. - Tutustutaan yhä laajemmin englanninkieliseen maailmaan. - Havainnoidaan englannin asemaa globaalissa viestinnässä ja mm. Internetissä 	L1, L2

<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. - Pyritään hyödyntämään englanninkielisiä vierailijoita kulttuurin ja kielen esittelijöinä. 	
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas vertailee kieliä myös rakennetasolla. - Oppilas huomaa, että äidinkielestä opituista termeistä on hyötyä myös englannin opiskelussa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. - Verrataan englannin kieltä oppilaan äidinkieleen tai muihin hänen osaamiinsa kieliin yhä enemmän myös rakennetasolla. 	L1, L2
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa</p> <ul style="list-style-type: none"> - etsii tietoa eri lähteistä ja soveltaa niitä omiin tuotoksiinsa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan, miten oppilas voi löytää itseään kiinnostavaa englanninkielistä aineistoa. - Harjoitellaan lisää tapoja etsiä kielenopiskeluun tarvittavaa tietoa internetistä. 	L2, L3
<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas työskentelee pareittain ja ryhmissä sekä harjoittelee kannustamaan ja rohkaisemaan myös toisia. - Oppilas arvioi omaa ja toisten työskentelyä ja harjoittelee palautteen antamista toisille. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. - Työskennellään ryhmässä ja arvioidaan omaa toimintaa ryhmän jäsenenä. - Tavoitellaan kielitaitoa, joka mahdollistaa viestin välittämisen. 	L1, L3
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa</p>	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p>	L1, L4, L5, L6

<p>harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas opettelee ottamaan vastuuta omasta opiskelusta yhä enemmän. - Oppilas pyrkii löytämään itselle parhaiten sopivan tavan oppia sanoja ja rakenteita sekä käyttämään opittua omassa tuotoksissa. - Oppilas arvioi omaa ja toisten työskentelyä ja antaa toisille palautetta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Otetaan vastuuta omasta oppimisesta: Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita. - Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa kielenoppimista esimerkiksi kielisalkkutyöskentelyä hyödyntäen. - Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia kielenoppimistapoja, huomioidaan myös digitaaliset mahdollisuudet. - Harjoitellaan lisää tehokkaita kielenopiskelutapoja - Harjoitellaan uusien sanojen ja rakenteiden käyttöä omassa ilmauksissa. 	
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kykenee toimimaan yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa yhä uusiin aihepiireihin liittyen. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vuorovaikutusta harjoitellaan esimerkiksi asioimistilanteissa sekä asioita kuvaillessa ja vertaillen. - Harjoitellaan reagoimista ja mielipiteen ilmaisemista. 	L2, L4, L5, L7
<p>T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa jonkin verran keinoja reagoida ja pitää yllä viestintätilanteita. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan hyödyntämään apuvälineitä, kuten esimerkiksi kuvaa, karttaa tai digitaalisia apuvälineitä viestintätilanteissa. - Oppilas opettelee pari- ja ryhmätyöskentelynä miten reagoidaan ja vastataan viestintätilanteissa. 	L4
<p>T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa joitakin eri englanninkielisissä maissa käytettäviä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan eri englanninkielisissä maissa tarvittavaan kohteliaaseen viestintään. 	L2, L4

kohteliaita ilmauksia, kuten tervehdyksiä.		
<p>T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaatavuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kykenee löytämään pääkohdat tuttuun aihepiiriin liittyvästä lyhyehköstä tekstistä tai puheesta, vaikka ei ymmärtäisikään kaikkea. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tulkitaan lyhyitä kertomuksia ja dialogeja. - Harjoitellaan etsimään tietoja kirjallisista teksteistä itsenäisesti apuneuvoja käyttäen. - Opetellaan oleellisen informaation löytämistä spesifeistä teksteistä (sähköposti, mainos, aikataulu jne.) - Tutkitaan koulunkäyntiin, vapaa-aikaan ja harrastamiseen liittyviä puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. - Harjoitellaan käyttämään monipuolisia apuvälineitä tekstejä tulkittaessa (esim. kuvat, sanastot). 	L4
<p>T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa ilmaista joitakin mielipiteitään tutuista aiheista. - Oppilas kykenee tuottamaan lyhyitä lausetasoa laajempia kuvauksia tutuista aiheista. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan tuottamaan puhuttuna ja kirjoitettuna englanninkielisessä ympäristössä elämiseen liittyvää sanastoa ja fraaseja. - Opetellaan kertomaan omista mielipiteistä vertaillen asioita. - Opetellaan luomaan omia lyhyitä tuotoksia käyttäen tuttuja sanoja ja fraaseja. Harjoitellaan tekstien tuottamista monilla eri tavoilla (esimerkiksi digitaalisesti, yhteistoiminnallisesti kirjoittaen). - Tuotetaan lyhyitä viestejä ja kertomuksia apuneuvoja hyväksi käyttäen. - Harjoitellaan hyvää ääntämistä ja intonaatiota. 	L3, L4, L5, L7

ENGLANTI A-OPPIMÄÄRÄ: VUOSILUOKKA 6

<p>Keskeisiä aihepiirejä ja alueita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ammatit - Ihmiskeho - luonto - Elokuva - Tietotekniikka 	<p>Kielioppi ja rakenteet (T10-T11):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan ainesanoihin - Opetellaan indefiniittipronominit (some, every-, any- ja no-alkuiset pronominit) - Opetellaan prepositioiden käyttöä - Syvennetään osaamista genetiivin käyttämisessä (of-genetiivi) - Tutustutaan uusiin apuverbeihin - Syvennetään osaamista yleispreesensin käyttämisessä - Käytetään kestopreesensia - Käytetään säännöllistä ja epäsäännöllistä imperfektiä - Tutustutaan perfektiin - Tutustutaan futuuriin - Harjoitellaan there is / there are –rakenteen käyttämistä
---	--

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas perehtyy tarkemmin englannin kielisiin maihin ja niiden kulttuuriin. - Oppilas tietää syitä siihen, miksi englanti on levinnyt niin laajalle. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen. - Tutustutaan englannin levinneisyyteen mm. internetissä - Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. - Pyritään hyödyntämään englanninkielisiä vierailijoita kulttuurin ja kielen esittelijöinä. 	L1, L2
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas syventää tietämystään englanninkielisten maiden perinteistä. - Oppilas tutustuu englannin murteisiin ja huomaa, että ei ole olemassa yhtä ainoaa tapaa puhua englantia. 		
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas vertailee englannin ja ruotsin kieliä sana- ja rakennetasolla. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen, etenkin englannin ja ruotsin kielten välillä. - Tehdään joitakin havaintoja oppilaan äidinkielen ja englannin sekä ruotsin ja englannin rakenteellisista eroista. 	L1, L2
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa</p>	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään tietolähteisiin, joista oppilas voi löytää omaa oppimistaan hyödyttävää aineistoa. Harjoitellaan esimerkiksi hakukoneiden ja sanakirjojen monipuolista käyttöä. 	L2, L3

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas etsii tietoa eri lähteistä ja soveltaa sitä omiin tuotoksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta käyttämään englantia myös vapaa-ajallaan taitotasolleen sopivalla tavalla. 	
<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas työskentelee ryhmässä ja pareittain kiinnittäen huomiota toisten kannustamiseen ja rohkaisuun. - Oppilas arvioi omaa ja toisten työskentelyä sekä antaa toisille palautetta. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Annetaan kannustavaa palautetta. - Tehdään yhteiset tavoitteet näkyväksi. - Pidetään yllä näkemystä siitä, mitä jo osataan (esimerkiksi osaamiskartan, kielisalkun tai muun kokoavan työkalun avulla). - Tavoitellaan kielitaitoa, joka mahdollistaa viestin välittämisen 	L1, L3
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas syventää jo oppimiaan taitoja ja tapoja oppia kieltä. - Oppilas asettaa omalle opiskelulle tavoitteita ja pohtii, miten ne voitaisiin saavuttaa. 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otetaan vastuuta omasta oppimisesta: Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja seuraamaan tavoitteiden toteutumista - Käytetään itselle hyödyllisimpiä kielenoppimistapoja. - Opetellaan käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omassa ilmauksissa. 	L1, L4, L5, L6
<p>T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii viestimään rakentavasti ja toista kuunnellen mielipiteistä ja asenteista. - Oppilas oppii viestimään yhä enemmän myös nykyhetken ulkopuolella tapahtuneista tai tapahtuvista asioista. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vuorovaikutusta aihealueena globaali maailma, kansat ja kulttuurit, työelämään tutustuminen ja tulevaisuus. Lisäksi valitaan yhdessä aiheita. - Harjoitellaan kielen käyttämistä asiointitilanteissa. - Harjoitellaan kysymään tunteita ja asenteita. - Harjoitellaan oman suhtautumisen ja mielipiteen ilmaisua sekä toisten mielipiteen kuuntelua ja siihen vastaamista. 	L2, L4, L5, L7

<p>T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa enenevissä määrin keinoja reagoida ja pitää yllä viestintätilanteita. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan monipuolisesti hyödyntämään eri apukeinoja viestintätilanteissa (eleet, ilmeet, puhekumppaniin tukeutuminen, apuvälineet). 	L4
<p>T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjoittelee edelleen kohteliasta ja kulttuurin huomioivaa viestintää. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kohteliaita tapoja tehdä ehdotuksia ja kutsuja sekä vastata niihin. 	L2, L4
<p>T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monen tasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas työskentelee erilaisten. oman tasoisten tekstien parissa niitä tutkien, analysoiden, kuunnellen, puhuen ja kirjoittaen. - Oppilas tutustuu myös englannin kieliseen kertomakirjallisuuteen. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan tulkitsemaan lyhyitä tekstejä, jotka käsittelevät globaalia maailmaa, eri maita ja kansoja sekä muita oppilaita kiinnostavia aiheita. - Etsitään yhdessä sopivia autenttisia tekstejä ja perehdytään niihin, mm. sarjakuvia, blogi-kirjoituksia, nettisivuja, runoja, mainoksia, julisteita ja uutisia. - Tutkitaan kirjallisia tekstejä itsenäisesti apuvälineitä käyttäen. - Kiinnitetään huomiota foneettiseen kirjoitukseen esimerkiksi sanaston opettelu yhteydessä. - Hyödynnetään erilaisia apuvälineitä tekstien tulkinnassa. 	L4
<p>T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tuottaa erilaisia lyhyehköjä tekstejä tutuista aihepiireistä. - Oppilas osaa kertoa suullisesti lyhyesti tuttuun aihepiiriin liittyvästä ilmiöstä etukäteen valmistauduttuaan. 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan tuottamaan lyhyitä suullisia ja kirjallisia tekstejä, jotka käsittelevät globaalia maailmaa sekä muita oppilaita kiinnostavia tai ajankohtaisia aiheita. - Harjoitellaan tuottamaan englanniksi erilaisia tekstityyppejä, esimerkiksi sähköpostia, pikaviestejä, animaatioita, blogeja / vlogeja tai diaesityksiä. - Harjoitellaan erilaisia pieniä esiintymistilanteita. - Tarkkaillaan omaa ääntämistä, esimerkiksi audion tai videon sekä foneettisen kirjoituksen avulla. 	L3, L4, L5, L7

15.5.3.2 ESPANJAN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso vuosiluokan 6 lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
Mahdollinen väliotsikko		
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L2
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	L2, L3
Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa	S2	L1, L4, L5, L6

käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten		
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 järjestää oppilaalle-tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L3, L4, L5, L7

Vieraan kielen A2-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan

opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen A2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A2-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A2-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Vieraan kielen A2-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
-------------------	----------------	---------------------------------	------------------------------------

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten			
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3 T7 – T9
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat

sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin			harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.
---	--	--	---

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Espanjan kielen A2-oppimäärä

Kuopion kristillisessä koulussa on mahdollisuus opiskella A2-kielenä espanjaa. Opetuksessa oppilaan kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistaminen on keskeisessä asemassa. A2-kielen opiskelu vahvistaa oppilaan kieltenopiskelutaitoja ja vertailevan sanoittamisen kautta pyritään siihen, että kaikki oppilaan opiskelemat ja osaamat kielet tukisivat toisiaan. Oppimisympäristöjen valinnassa kuullaan oppilaiden mielipidettä ja pyritään monipuolisuuteen. Fyysistä luokkahuonetta laajennetaan esimerkiksi verkon tarjoamilla mahdollisuuksilla. Työtapoina käytetään monipuolisesti esimerkiksi kirjatyöskentelyä, musiikkia, yhteistoiminnallisia pelejä ja verkkoharjoituksia korostaen suullista osaamista ja viestinnällisiä tilanteita. Espanjankielisten maiden kulttuureihin tutustutaan myös käsitellen eri maiden kirkkovuoden merkityksellisiä juhlia, kuten pääsiäinen (Semana Santa) ja kuolleiden päivä (Día de muertos).

Kuopion kristillisen koulun vuosiluokkaistetut tavoitteet ja niihin liittyvien sisältöjen kuvailu vuosiluokilla 4-6:

ESPANJA: VUOSILUOKKA 4

Keskeiset teemat ja rakenteet:

- Tervehtiminen ja esittäytyminen
- Perhe
- Koulu
- Harrastukset
- Lukusanat
- Viikonpäivät
- Värit
- Eläimet
- Artikkelit
- Omistussanoja
- Ser ja tener
- Gustar

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tiedostaa espanjan aseman myös Euroopan ulkopuolella. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa sekä eri kieliin, joita Espanjassa puhutaan. - Pohditaan, mitä tietoja oppilailta on ennestään espanjankielisistä maista ja niiden kulttuureista. 	<p>L2</p>
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa jonkin verran vertailla oman kulttuurinsa ja jonkin espanjankielisen maan jonkin juhlahän viettoa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan käyttämään alkavaa kielitaitoa rohkeasti erityisesti suullisesti. • Tutustutaan erilaisiin espanjankielisten maiden perinteisiin ja juhliin, kuten joulu ja siihen liittyvät perinteet. 	<p>L1, L2</p>
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas ymmärtää, että eri kielissä on yhtäläisyyksiä, joita voi hyödyntää kielten opiskelussa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan kohdekulttuurin kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa vuorovaikutusta. - Havainnoidaan espanjan kielen yhtäläisyyksiä englannin kieleen ja opetellaan päättelemään sanoja toisen kielen avulla. 	<p>L1, L2</p>
<p>T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas tiedostaa, että oppikirjan lisäksi espanjankielistä aineistoa voi löytää verkosta. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan yhdessä espanjaa erilaisten verkkosisältöjen avulla (esim. oppimispelit ja videot). 	
<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva</p>	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan kielenopiskelurutiineja, kuten 	<p>L1, L3</p>

<p>opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa työskennellä toisten kanssa kannustavasti 	<p>parityöskentelyä ja sanojen opettelua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskustellaan yhdessä jokaiseen jaksoon liittyvistä tavoitteista ja niiden saavuttamisesta • suunnitellaan työskentelytapoja yhdessä • Kiinnitetään huomiota kehittyvään kielitaitoon siitä iloitien 	
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaantumaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa huolehtia opiskeluvälineistään ja läksyistään - oppilas harjoittelee erilaisia tapoja oppia kieltä 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokeillaan erilaisia tapoja opiskella kieltä • Hyödynnetään verkkomateriaaleja niin yhteistoiminnallisessa kuin yksilöharjoittelussakin • Harjoitellaan läksyjen merkitsemistä ja vieraan kielen läksyjen tekemistä 	<p>L1, L4, L5, L6</p>
<p>T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa joitakin arkisen vuorovaikutuksen perusfraaseja 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan fraasitasoista vuorovaikutusta erilaisissa itseä ja lähipiiriä koskevissa arkisissa tilanteissa - Harjoitellaan perusfraaseja myös verkkomateriaaleja ja yhteistoiminnallisia harjoituksia hyödyntäen 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa käyttää ilmeitä ja eleitä verbaalisen viestinnän tukena 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, miten ilmein ja elein voi vastata, jos ymmärtää kysymyksen, muttei löydä tarvittavia sanoja 	<p>L2, L4</p>
<p>T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa joitakin kohteliaaseen 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä erilaisissa arkielämään liittyvissä tilanteissa, kuten tervehtiessä 	<p>L2, L4</p>

<p>kielenkäyttöön kuuluvia espanjankielisiä ilmauksia, kuten tervehdyksiä, kiitos ja anteeksi</p>		
<p>T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas pystyy tulkitsemaan yksinkertaisia, tuttuja aiheita käsitteleviä dialogeja ja lausetasoista tekstiä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan lukemaan ja kuuntelemaan lyhyitä dialogeja ja kertovia tekstejä. - Harjoitellaan löytämään tekstistä tuttuun aiheeseen liittyviä tietoja, vaikka kaikkea ei ymmärtäisikään. - Tutustutaan myös autenttisiin ikätasolle sopiviin teksteihin, kuten videoihin ja lauluihin 	<p>L4</p>
<p>T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas tuntee joitakin espanjan ääntämisen perussääntöjä - oppilas osaa kertoa itsestään joitakin opeteltuja asioita lausetasolla kirjoittaen ja puhuen 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kirjoittamaan espanjan erikoismerkit - Harjoitellaan ääntämään espanjan poikkeavia äänteitä - Harjoitellaan tunnistamaan joidenkin kirjoitusasujen ja äänteiden yhteys (esim. ll, ñ) - Opetellaan kertomaan itsestä joitakin perustietoja ja kysymään sanoja asioita keskustelukumppanilta. - Tutustutaan joihinkin kielen toistuviin rakenteisiin esimerkkifraasien kautta. 	<p>L3, L4, L5, L7</p>

ESPANJA: VUOSILUOKKA 5

Keskeiset teemat ja rakenteet:

- Vapaa-aika
- Kaupunkiympäristö ja kulkuneuvot
- Vaatetus

<ul style="list-style-type: none"> - Eläimiä - Säännöllisten verbien taivutus - Adjektiivien taivutus - Ser ja tener käytön eroihin tutustuminen - Joitakin epäsäännöllisiä verbejä 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tiedostaa omassa lähiympäristössään vaikuttavan erilaisia kieliä ja kulttuureja 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa sekä eri kieliin, joita Espanjassa puhutaan. - Pohditaan oman lähiympäristön kieliä ja kulttuureita ja tarkastellaan espanjan mahdollista näkymistä siinä 	<p>L2</p>
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas ymmärtää, että eri kulttuureissa on erilaisia tapoja toimia. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan käyttämään alkavaa kielitaitoa rohkeasti erityisesti suullisesti. • Tutustutaan joihinkin espanjankielisen kulttuurialueen tapoihin, jotka poikkeavat omasta kotikulttuurista (esim. koulukulttuuri, juhlapyyhiin liittyvät tavat). 	<p>L1, L2</p>
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas havaitsee säännönmukaisuuksia opittavassa kielessä. - Oppilas pystyy hyödyntämään muiden kielten taitoansa soveltuvilta osin espanjan oppimisessa. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan kohdekulttuurin kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa vuorovaikutusta. - Opetellaan kiinnittämään huomiota joihinkin kielen säännönmukaisuuksiin, kuten maskuliini- ja feminiinisanojen loppukirjaimiin. - Havainnoidaan espanjan kielen yhtäläisyyksiä englannin kieleen ja opetellaan päättelemään sanoja toisen kielen avulla. 	<p>L1, L2</p>
<p>T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa</p>	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa melko itsenäisesti hakeutua joidenkin tuttujen espanjankielisten aineistojen pariin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan yhdessä uusiin ikätasolle sopiviin aineistoihin (esim. oppimispelit, videot, musiikki). 	
<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas harjoittelee espanjaa rohkeasti ja toisia kannustaen 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan kielenopiskelurutiineja, kuten parityöskentelyä ja sanojen opettelua • Keskustellaan yhdessä jokaiseen jaksoon liittyvistä tavoitteista ja niiden saavuttamisesta • Harjoitellaan käyttämään opittua kielitaitoa esimerkiksi erilaisissa draamallisissa vuorovaikutustilanteissa. 	L1, L3
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas käyttää ohjatusti monipuolisia tapoja opetella kieltä 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokeillaan erilaisia tapoja opiskella kieltä ja pohditaan, mihin tarkoituksiin ne sopivat • Hyödynnetään verkkomateriaaleja niin yhteistoiminnallisessa kuin yksilöharjoittelussakin 	L1, L4, L5, L6
<p>T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa kertoa joistakin itselleen läheisistä asioista, kuten mieltymyksistään ja esittää niihin liittyviä kysymyksiä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan fraasitasoista vuorovaikutusta erilaisissa itseä ja lähipiiriä koskevissa arkisissa tilanteissa - Harjoitellaan perusfraaseja myös verkkomateriaaleja ja yhteistoiminnallisia harjoituksia hyödyntäen 	L2, L4, L5, L7
<p>T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa käyttää nonverbaalisia keinoja verbaalisen viestinnän tukena 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, miten ilmein ja elein voi vastata, jos ymmärtää kysymyksen, muttei löydä tarvittavia sanoja 	L2, L4
<p>T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen</p>	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p>	L2, L4

<p>kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas ymmärtää, että kohtelias kielenkäyttö on erilaista espanjankielisissä maissa kuin suomessa (esim. tiedostaa teitittelyn merkityksen) 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä erilaisissa arkielämään liittyvissä tilanteissa, kuten tervehtiessä - Pohditaan eri maiden käsityksiä kohteliaasta kielenkäytöstä esimerkiksi oppilaan ja opettajan välillä 	
<p>T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas pystyy tulkitsemaan lyhyitä kirjoitettuja tekstejä tutuista aiheista - oppilas pystyy löytämään yksittäisiä tietoja tutuista aiheista selkeästi puhutusta kielestä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan lukemaan ja kuuntelemaan lyhyitä dialogeja ja kertovia tekstejä. - Harjoitellaan löytämään tekstistä tuttuun aiheeseen liittyviä tietoja, vaikka kaikkea ei ymmärtäisikään. - Tutustutaan myös autenttisiin ikätasolle sopiviin teksteihin, kuten videoihin ja lauluihin 	L4
<p>T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas hallitsee yleisimmät espanjan ääntämisen perussäännöt ja osaa soveltaa niitä - oppilas osaa kertoa lausetasoisesti joitakin asioita itsestään soveltaen muutamaa oleellista rakennetta (esim. adjektiivin sukupuolisidonnainen päätte) 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ääntämään espanjan poikkeavia äänteitä - Opetellaan kertomaan joitakin omaan itseen ja lähipiiriin liittyviä asioita ja kysymään samoja asioita keskustelukumppanilta. - Tutustutaan joihinkin kielen toistuviin rakenteisiin esimerkkifraasien kautta. 	L3, L4, L5, L7

ESPANJA: VUOSILUOKKA 6

Keskeiset teemat ja rakenteet:

- Sää
- Matkustaminen
- Ruokia
- Ajanilmaisuja
- Maatila
- koti
- Kenkäverbit
- Aikoa, täytyä
- Imperatiivi
- Persoonapronominien omistua- ja dativimuodot
- Ser ja estar käytön syventäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tiedostaa espanjan kielialueen kulttuurisen moninaisuuden. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa. - Tutustutaan jonkin Euroopan ulkopuolisen espanjankielisen maan kulttuuriin. 	L2
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa vertailla joitain oman kulttuuristaustansa ja jonkin espanjankielisen kulttuurin piirteitä arvottamatta niitä. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan käyttämään alkavaa kielitaitoa rohkeasti erityisesti suullisesti. • Tutustutaan joihinkin espanjankielisen kulttuurialueen tapoihin, jotka poikkeavat omasta kotikulttuurista (esim. koulukulttuuri, juhlapyyhiin liittyvät tavat). • Pohditaan oman kulttuurin ja jonkin espanjankielisen kulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä. 	L1, L2
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa soveltaa käyttöön joitain 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan kohdekulttuurin kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvaa vuorovaikutusta. - Opetellaan kiinnittämään huomiota joihinkin kielen säännönmukaisuuksiin. 	L1, L2

<p>havaitsemiaan kielen säännönmukaisuuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan soveltamaan opittuja säännönmukaisuuksia ääntämisessä ja rakenteissa uusien opittujen ilmaisujen yhteydessä. 	
<p>T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa etsiä tuttua espanjankielistä aineistoa itsenäisesti. 	<p>S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan yhdessä uusiin ikätasolle sopiviin aineistoihin (esim. oppimispelit, videot, musiikki). - Opetellaan hakeutumaan itsenäisesti tuttujen espanjankielisten verkkoaineistojen pariin. 	
<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas havaitsee kehittyvän kielitaitonsa suomat mahdollisuudet erilaisten yksinkertaisten viestien välittämiseen keskustelukumppanille 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan kielenopiskelurutiineja, kuten parityöskentelyä ja sanojen opettelua • Harjoitellaan käyttämään opittua kielitaitoa esimerkiksi erilaisissa draamallisissa vuorovaikutustilanteissa. 	<p>L1, L3</p>
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa jonkin verran arvioida hänelle sopivia tapoja oppia kieltä 	<p>S2 Kielenopiskelutaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokeillaan erilaisia tapoja opiskella kieltä ja pohditaan, mihin tarkoituksiin ne sopivat • Hyödynnetään verkkomateriaaleja niin yhteistoiminnallisessa kuin yksilöharjoittelussakin • Pohditaan, mitkä ovat itselle sopivimpia tapoja oppia kieltä 	<p>L1, L4, L5, L6</p>
<p>T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa viestiä joistakin tutuista aiheista ja esittää niihin liittyviä kysymyksiä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan fraasitasoista vuorovaikutusta erilaisissa itseä ja lähipiiriä koskevissa arkisissa tilanteissa - Harjoitellaan perusfraaseja myös verkkomateriaaleja ja yhteistoiminnallisia harjoituksia hyödyntäen 	<p>L2, L4, L5, L7</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitämistä esittämällä kysymyksiä ja kiinnostusta ilmaisevia ilmauksia. 	
<p>T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa jossain määrin kiertää vaikeita ilmauksia kielitaitonsa puitteissa 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan, miten vaikeita ilmaisuja voi kiertää esimerkiksi yläkäsitteitä käyttäen. 	L2, L4
<p>T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa käyttää jo jonkin verran kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia, kuten kiinnostusta ilmaisevia lisäkysymyksiä ja huudahduksia (esim. ¿De verdad?, ¡Qué bien!) 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kohteliaista kielenkäyttöä erilaisissa arkielämään liittyvissä tilanteissa, kuten tervehtiessä - Pohditaan eri maiden käsityksiä kohteliaasta kielenkäytöstä esimerkiksi kiinnostuksen ilmaisemisen osalta 	L2, L4
<p>T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas pystyy löytämään tuttuihin aiheisiin liittyviä tietoja lyhyehköistä teksteistä - oppilas pystyy tulkitsemaan tuttuja aiheita käsittelevää puhuttua kieltä 	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan lukemaan ja kuuntelemaan lyhyitä dialogeja ja kertovia tekstejä. - Harjoitellaan löytämään tekstistä tuttuun aiheeseen liittyviä tietoja, vaikka kaikkea ei ymmärtäisikään. - Tutustutaan myös autenttisiin ikätasolle sopiviin teksteihin, kuten videoihin ja lauluihin 	L4
<p>T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa soveltaa espanjan ääntämisen 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ääntämään espanjan poikkeavia äänteitä - Opetellaan kertomaan joitakin omaan itseen ja lähipiiriin liittyviä asioita ja kysymään samoja asioita keskustelukumppanilta. - Tutustutaan joihinkin kielen toistuviin rakenteisiin esimerkifraasien kautta. 	L3, L4, L5, L7

<p>oleellisia sääntöjä uusissa oppimissaan sanoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa tuottaa lyhyitä kirjallisia ja suullisia dialogeja ja tekstejä tutuista aihealueista soveltaen oleellisia harjoiteltuja rakenteita, kuten verbien persoonamuotoja.		
---	--	--

14.5.4 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1-S5	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	L1, L4
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	S1-S5	L1, L3, L4, L5
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5	L1, L2, L4, L5

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5	L1, L4, L5
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5	L1, L3
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	S1-S5	L1, L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	L1, L4
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	L1, L4
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometriisiin käsitteisiin	S4	L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.	S4	L1, L3, L6
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	L4, L5
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	L1, L4, L5, L6

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Ajattelun taidot: Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan

kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Pehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra: Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Pehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Pehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi arviota ”hyvä” / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvion ”hyvä” / arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1-S5		Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1-S5	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	S4	Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä arvon.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.
---	----	---	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Matematiikka vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisessä koulussa on kuvattu matematiikan -oppimäärän oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 3-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Oppilaita kannustetaan kysymään, kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia.

Yhteistoiminnalliset työtavat ja vertaisoppiminen mahdollistavat yksilölliset oppimispolut ja oman oppimisen omistajuuden.

Oppilasta ohjataan tulemaan tietoisemmaksi omasta oppimisestaan ja kehittymistarpeistaan sekä ottamaan entistä enemmän vastuuta omasta ja muiden oppimisesta. Oppilaita ohjataan huomaamaan säännöllisen harjoittelun merkitys oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen (L2)

Ikäkaudelle sopivien tutkimus- ja ongelmanratkaisutehtävien avulla viritetään kiinnostusta ympäröivän maailman matemaattisia ilmiöitä kohtaan. Matematiikka on kieli, joka ylittää kulttuurien rajat ja siten toimii metakulttuurisena ja kulttuureita yhdistävänä tekijänä. Oppilaita ohjataan näkemään matematiikan merkitys yhteiskunnassa ja historiassa. Koulutyössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen kautta yli kulttuuristen rajojen sekä pystyvät kehittämään sosiaalisia taitoja. Oppilaita ohjataan nauttimaan matematiikan esteettisyydestä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Aika- ja rahalaskujen avulla opitaan itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja koulun alusta alkaen. Ylemmillä luokilla kiinnitetään huomio valmiuksiin suunnitella omaa taloutta ja aikatauluja sekä ottaa vastuuta niistä. Oppilasta opastetaan kehittämään taitojaan kuluttajana. Oppilaat myös oppivat käyttämään teknologiaa arjen ongelmien ratkaisussa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan matemaattiseen ilmaisuun, tulkitsemiseen, joustavaan ongelmanratkaisuun ja mallintamiseen sanallisin, kuvallisin, numeerisin ja graafisin keinoin. Oppilaita ohjataan näkemään ja ymmärtämään ympäristönsä avaruudellisia ja fysikaalisia elementtejä ja jopa vaikuttamaan niihin.

Oppilaita ohjataan tarkkaan tieteelliseen ilmaisuun projektitöissään ja kirjoitelmissaan sekä perustelemaan tuloksiaan matemaattisilla totuuksilla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologia on oivallinen apuväline tutkivassa ja luovassa toiminnassa ja matemaattisessa tiedon käsittelyssä ja sitä hyödynnetään havainnollistamisessa, motivoinnissa, eriyttämisessä, taitojen automatisoinnissa sekä ongelmanratkaisussa. Oppilas oppii käyttämään matematiikkaan soveltuvia tietoteknisiä välineitä, kuten tekemään kaavioita ja kuvioita.

Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjyys (L6)

Oppilasta opastetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilaan taito asettaa hypoteeseja sekä tehdä johtopäätöksiä kehittyy asteittain. Oppilasta kannustetaan omatoimiseen ja aktiiviseen työskentelyyn ja heitä ohjataan tekemään pienimuotoisia tutkimuksia sekä raportoimaan havainnoistaan toisille.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Monipuolisten opetusmenetelmien ja erilaisten tehtävien avulla oppilas oppii tarkkailemaan omaa elinympäristöään, yhteiskuntaa ja luontoa ja arvioimaan niitä matematiikan keinoin.

Kuopion kristillisessä koulussa matematiikan opetuksen vuosiluokkaistetut tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta</p> <p>Oppilas vahvistaa jo harjoiteltuja taitoja ja kiinnostuu oppimaan uutta. Oppilas ratkaisee tehtäviä, jotka tulevat oppilaan arjen tilanteista. Oppilas ymmärtää matematiikan merkityksen hänen omassa kokemusmaailmassaan sekä ympäristössään ja kehittää matemaattista ajattelutapaansa.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p> <p>Lukualue 0-1000</p> <p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p>	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä</p> <p>Oppilas oppii yhteen- ja vähennyslaskun, kerto- ja jakolaskun yhteyden sekä harjoittelee murto- ja desimaalilukujen välistä yhteyttä. Oppilas hallitsee kertolaskun vaihdannaisuuden. Oppilas tutkii geometrinen muotojen esiintyvyyttä lähiympäristössä ja harjoittelee yleisimpien mittayksiköiden muunnoksia.</p>	<p>Ensin lukualueella 0-100 ja sitten lukualueella 0-1000 harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja opetellaan algoritmeja.</p> <p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja opitaan kertotaulut 6-9.</p> <p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.</p>	L1, L4

<p>T4 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.</p> <p>Oppilas havaitsee ympäristössä ilmiöitä, joita voidaan selittää matemaattisin keinoin. Oppilas harjoittelee laskulausekkeiden ja konkreettisten mallien sekä piirrosten välisen yhteyden havaitsemista myös ilmiöiden pohjalta.</p>	<p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p> <p>Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p>	L1, L3, L4, L5
<p>T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen</p> <p>Oppilas harjoittelee ilmaisemaan ratkaisujaan konkreettisin välinein ja piirroksin, esim. lukujonoja lukualueella, kymmenylityksiä, kerto- ja jakolaskuja, murto- ja desimaalilukuja, laskulausekkeitä, geometrisia kuvioita, pinta-aloja ja piirejä, yleisimpiä pituuden (mm, cm, m, km), massan (g, kg, t), tilavuuden (dl, l) ja ajan mittayksiköitä (s, min, h, d, vk, kk, a) ja niiden muunnoksia, taulukoita, diagrammeja ja koordinaatistoja. Oppilas tutustuu perusyksiköiden kymmenes- ja sadasosiin sekä kymmen- ja satakertoihin ja niiden muunnoksiin.</p>	<p>Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p> <p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Tutustutaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p> <p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p> <p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p>	L1, L2, L4, L5
<p>T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä</p> <p>Oppilas ymmärtää matemaattisen ajattelun merkityksen ongelmanratkaisussa käytännön tilanteissa, esimerkiksi sisältö- ja ositusjakotilanteissa kertolaskujen hyödyntäminen. Oppilas harjoittelee</p>	<p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	L1, L4, L5

ja kehittää ongelmanratkaisutaitojaan.		
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä</p> <p>Oppilas harjoittelee arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa ja mielekkyyttä. Oppilas harjoittelee esimerkiksi pituuden ja massan yksikkö- muunnosten järkevyyttä.</p>		L1, L3
<p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään esimerkiksi kerto- ja jakolaskun sekä geometrian matemaattisia käsitteitä ja yksikkömerkintöjä matemaattisessa ilmaisussa. Oppilas harjoittelee laskulausekkeen ja tuloksen yksikkömerkintöjä.</p>		L1, L4
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p> <p>Oppilas syventää kymmenjärjestelmän ymmärtämistä konkreettisin välinein ja piirroksin.</p>	<p>Lukualue 0-1000</p> <p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p> <p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p>	L1, L4
<p>T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin</p> <p>Oppilas oppii negatiivisia kokonaislukuja, murto- ja</p>	<p>Ensin lukualueella 0-100 ja sitten lukualueella 0-1000 harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja opetellaan algoritmeja.</p>	L1, L4

desimaalilukujen käsitteet sekä lukujen välisen yhteyden.	Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja opitaan kertotaulut 6-9.	
<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p> <p>Oppilas harjoittelee erilaisia kerto- ja jakolaskun laskutekniikoita päässä laskuissa ja kirjallisissa tehtävissä. Oppilas harjoittelee tekemään huolellisia kirjallisia merkintöjä.</p>	<p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.</p> <p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p> <p>Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p>	L1, L3, L6
<p>T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin</p> <p>Oppilas oppii monikulmioiden ominaisuuksia ja niiden eroja sekä osaa etsiä geometrisia kuvioita lähiympäristössä. Oppilas ymmärtää pinta-alan ja piirin käsitteiden erot.</p>	<p>Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p> <p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p>	L4, L5
<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushuoneen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.</p> <p>Oppilas arvioi mittaushuoneen suuruuden ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtii mittaustuloksen järkevyyttä.</p>	<p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p> <p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p>	L1, L3, L6
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään	Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.	L4, L5

<p>tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä</p> <p>Oppilas oppii taulukkojen ja diagrammien laatimista ja tulkitsemista.</p>	<p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	
<p>T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä</p> <p>Oppilas harjoittelee loogisten toimintaohjeiden laatimista.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 4		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta</p> <p>Oppilas vahvistaa jo harjoiteltuja taitoja ja kiinnostuu oppimaan uutta. Oppilas ratkaisee tehtäviä, jotka tulevat oppilaan arjen tilanteista. Oppilas ymmärtää matematiikan merkityksen hänen omassa kokemusmaailmassaan sekä ympäristössään ja kehittää matemaattista ajattelutapaansa.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p> <p>Lukualue 0-1000</p>	<p>L1, L3, L5</p>
Työskentelyn taidot		
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä</p> <p>Oppilas oppii kerto- ja jakolaskun, sekä murto- ja desimaalilukujen yhteyden. Oppilas tutkii</p>	<p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p>	<p>L1, L4</p>

<p>geometristen muotojen esiintyvyyttä lähiympäristössä ja harjoittelee yleisempien mittayksiköiden muunnoksia. Oppilas tunnistaa positiivisten ja negatiivisten kokonaislukujen yhteyden arkielämään. Oppilas pyrkii löytämään säännönmukaisuuksia aiemmin opittujen ja uusien asioiden välillä, esimerkiksi yksikkömuunnosten, lukujonojen ja allekkainlaskualgoritmien yhteydessä.</p>	<p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p> <p>Ensin lukualueella 0-100 ja sitten lukualueella 0-1000 harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja opetellaan algoritmeja.</p> <p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja opitaan kertotaulut 6-9.</p>	
<p>T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.</p> <p>Oppilas havaitsee ympäristössä ilmiöitä, joita voidaan selittää matemaattisin keinoin. Oppilas harjoittelee laskulausekkeiden ja konkreettisten mallien sekä piirrosten välisen yhteyden havaitsemista myös ilmiöiden pohjalta.</p>	<p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.</p> <p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p>	L1, L3, L4, L5
<p>T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisilla välineillä, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen</p> <p>Oppilas harjoittelee ilmaisemaan ratkaisujaan konkreettisilla välineillä ja piirroksin, esim. lukujonoja lukualueella, kymmenylityksiä, kerto- ja jakolaskuja, murto- ja desimaalilukuja, laskulausekkeita, geometrisia kuvioita, pinta-aloja ja piirejä, yleisimpiä pituuden (mm, cm, m, km), massan (g, kg, t), tilavuuden (dl, l) ja ajan mittayksiköitä (s, min, h, d, vk, kk, a) ja niiden muunnoksia, taulukoita, diagrammeja ja koordinaatistoja. Oppilas tutustuu perusyksiköiden kymmenes- ja sadasosiin sekä kymmen- ja satakertoihin ja niiden muunnoksiin.</p>	<p>Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p> <p>Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p> <p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p>	L1, L2, L4, L5

<p>T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä</p> <p>Oppilas ymmärtää matemaattisen ajattelun merkityksen ongelmanratkaisussa käytännön tilanteissa, esimerkiksi sisältö- ja ositusjakotilanteissa kertolaskujen hyödyntäminen. Oppilas harjoittelee ja kehittää ongelmanratkaisutaitojaan.</p>	<p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p> <p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p> <p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	L1, L4, L5
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä</p> <p>Oppilas harjoittelee arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa ja mielekkyyttä. Oppilas harjoittelee esimerkiksi pituuden ja massan yksikkömuunnosten järjestyttä.</p>		L1, L3
<p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään esimerkiksi kerto- ja jakolaskun sekä geometrian matemaattisia käsitteitä ja yksikkömerkintöjä matemaattisessa ilmaisussa. Oppilas harjoittelee laskulausekkeen ja tuloksen yksikkömerkintöjä.</p>		L1, L4
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p> <p>Oppilas syventää kymmenjärjestelmän ymmärtämistä konkreettisin välinein ja piirroksin.</p>	<p>Lukualue 0-1000</p> <p>Varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.</p>	L1, L4
<p>T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin</p> <p>Oppilas oppii negatiivisia kokonaislukuja, murto- ja</p>	<p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p> <p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p>	L1, L4

desimaalilukujen käsitteet sekä lukujen välisen yhteyden.	Ensin lukualueella 0-100 ja sitten lukualueella 0-1000	
<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p> <p>Oppilas harjoittelee erilaisia kerto- ja jakolaskun laskutekniikoita päässä laskuissa ja kirjallisissa tehtävissä. Oppilas harjoittelee tekemään huolellisia kirjallisia merkintöjä.</p>	<p>harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja opetellaan algoritmeja.</p> <p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja kertotaulut 6-9.</p> <p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.</p> <p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p> <p>Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p>	L1, L3, L6
<p>T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin</p> <p>Oppilas oppii monikulmioiden ominaisuuksia ja niiden eroja sekä osaa etsiä geometrisia kuvioita lähiympäristössä. Oppilas ymmärtää pinta-alan ja piirin käsitteiden erot.</p>	<p>Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p> <p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p>	L4, L5
<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaustuloksen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.</p> <p>Oppilas arvioi mittaustuloksen suuruuden ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtii mittaustuloksen järkevyyttä.</p>	<p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p> <p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p>	L1, L3, L6

<p>T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä</p> <p>Oppilas oppii taulukkojen ja diagrammien laatimista ja tulkitsemista.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p> <p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	L4, L5
<p>T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä</p> <p>Oppilas harjoittelee loogisten toimintaohjeiden laatimista.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	L1, L4, L5, L6

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 5		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta</p> <p>Oppilas vahvistaa jo harjoiteltuja taitoja ja kiinnostuu oppimaan uutta. Oppilas ratkaisee tehtäviä, jotka tulevat oppilaan arjen tilanteista. Oppilas ymmärtää matematiikan merkityksen hänen omassa kokemusmaailmassaan sekä ympäristössään ja kehittää matemaattista ajattelutapaansa.</p>	<p>Varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p>	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä</p>	<p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	L1, L4

<p>Oppilas oppii murto-, desimaali- ja prosenttilukujen yhteyden. Oppilas tutkii geometrinen muotojen esiintyvyyttä lähiympäristössä, harjoittelee mittayksiköiden muunnoksia sekä pinta-alojen ja tilavuuksien yhteyksiä käytäntöön. Oppilas tunnistaa positiivisten ja negatiivisten kokonaislukujen sekä prosenttikäsitteen yhteyden arkielämään. Oppilas oppii havaitsemaan pituuden mittayksiköiden yhteyden mittakaavaan ja pinta-aloihin. Oppilas pyrkii löytämään säännönmukaisuuksia yksikkömuunnosten ja mittakaavan sekä desimaalilukujen ja prosenttien välillä.</p>	<p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p> <p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p> <p>Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla.</p> <p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja varmistetaan kertotaulut 6-9.</p> <p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.</p>	
<p>T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.</p> <p>Oppilas havaitsee ympäristössä ilmiöitä, joita voidaan selittää matemaattisin keinoin. Oppilas oppii laskulausekkeiden ja konkreettisten mallien sekä piirrosten välisen yhteyden myös ilmiöiden pohjalta.</p>	<p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla.</p> <p>Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla.</p>	L1, L3, L4, L5
<p>T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen</p> <p>Oppilas oppii ilmaisemaan ratkaisujaan konkreettisin välinein ja piirroksin, esim. lukujonoja lukualueella, kymmenylityksiä, kerto- ja jakolaskuja, murto- ja desimaalilukuja, laskulausekkeitä, geometrisia kuvioita, pinta-aloja ja piirejä, suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia, mittayksiköitä ja niiden muunnoksia, prosentteja, taulukoita, diagrammeja ja koordinaatistoja. Oppilas harjoittelee perusyksiköiden kymmenes- ja sadasosia sekä</p>	<p>Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa.</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p> <p>Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p> <p>Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p>	L1, L2, L4, L5

kymmen- ja satakertoja ja niiden muunnoksia.	Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.	
<p>T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä</p> <p>Oppilas ymmärtää matemaattisen ajattelun merkityksen ongelmanratkaisussa käytännön tilanteissa, esimerkiksi lämpötilamuutosten vaikutus veden olomuotoihin. Oppilas harjoittelee ja kehittää ongelmanratkaisutaitojaan.</p>	<p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p> <p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p>	L1, L4, L5
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä</p> <p>Oppilas harjoittelee arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa ja mielekkyyttä. Oppilas harjoittelee esimerkiksi pinta-alan yksikkömuunnosten järjestyttä.</p>	<p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p>	L1, L3
<p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p>	Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.	
<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään esimerkiksi koordinaatistoon liittyviä matemaattisia käsitteitä ja yksikkömerkintöjä matemaattisessa ilmaisussa. Oppilas käyttää laskulausekkeen ja tuloksen yksikkömerkintöjä. Oppilas tutustuu jakoviivaan.</p>		L1, L4
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p> <p>Oppilas oppii lukualueen lukujonotaitoja ja oppii löytämään lukujonojen säännön.</p>	<p>Lukualue 0-1000</p> <p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p> <p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p>	L1, L4
<p>T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin</p>	<p>Ensin lukualueella 0-100 ja sitten lukualueella 0-1000 harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja opetellaan algoritmeja.</p>	L1, L4

<p>Oppilas oppii murto-, desimaali- ja prosenttilukujen käsitteet sekä lukujen väliset yhteydet.</p>	<p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja painopiste erityisesti kertotauluissa 6-9.</p>	
<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p> <p>Oppilas oppii erilaisia desimaalilukujen laskutekniikoita päässä laskuissa ja kirjallisissa tehtävissä. Oppilas oivaltaa, että samaan tulokseen voi päästä eri laskutoimituksia käyttäen. Oppilas oppii tekemään huolelliset kirjalliset merkinnät.</p>	<p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.</p> <p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p>	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin</p> <p>Oppilas oppii monikulmioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ja niiden eroja sekä osaa etsiä geometrisia kappaleita lähiympäristössä. Oppilas ymmärtää pinta-alan ja piirin, sekä pinta-alan ja tilavuuden käsitteiden erot. Oppilas oppii piirtämään symmetrisiä kuvioita suoran suhteen.</p>	<p>Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p> <p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p>	<p>L4, L5</p>
<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushetken suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.</p> <p>Oppilas arvioi mittaushetken suuruuden ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtii mittaustuloksen järkevyyttä.</p>	<p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p> <p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p>	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p>	<p>L4, L5</p>

<p>tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä</p> <p>Oppilas harjaantuu taulukkojen ja diagrammien laatimisessa ja tulkitsemisessa sekä harjoittelee käyttämään tilastollisia tunnuslukuja. Oppilas tutustuu todennäköisyyksiin arkitilanteiden päättelyn kautta.</p>	<p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	
<p>T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä</p> <p>Oppilas harjoittelee ohjelmointia jossakin graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 6		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta</p> <p>Oppilas vahvistaa jo harjoiteltuja taitoja ja kiinnostuu oppimaan uutta. Oppilas ratkaisee tehtäviä, jotka tulevat oppilaan arjen tilanteista. Oppilas ymmärtää matematiikan merkityksen hänen omassa kokemusmaailmassaan sekä ympäristössään ja kehittää matemaattista ajattelutapaansa.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p> <p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p>	<p>L1, L3, L5</p>
Työskentelyn taidot		
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä</p> <p>Oppilas varmentaa ymmärtämystään murto-, desimaali-</p>	<p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p>	<p>L1, L4</p>

<p>ja prosenttilukujen yhteydestä. Oppilas tutkii geometrinen muotojen esiintyvyyttä lähiympäristössä, oppii mittayksiköiden muunnoksia sekä pinta-alojen ja tilavuuksien yhteyksiä käytäntöön. Oppilas varmentaa ja syventää ymmärtämystään positiivisten ja negatiivisten kokonaislukujen sekä prosenttikäsitteen yhteydestä arkielämään. Oppilas oppii pituuden mittayksiköiden yhteyden mittakaavaan, pinta-aloihin ja tilavuuteen. Oppilas oppii laskemaan ja käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä hallitsee taulukoiden ja diagrammien tarkoituksenmukaisen käytön arkielämän asioiden kuvaamisessa. Oppilas pyrkii löytämään säännönmukaisuuksia pituuden-, pinta-alan ja tilavuuden yksiköiden sekä desimaalilukujen ja prosenttikertoimen välillä.</p>	<p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja kertotaulujen 1-10 osaaminen.</p> <p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa.</p> <p>Varmistetaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p> <p>Varmistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p> <p>Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p>	
<p>T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.</p> <p>Oppilas havaitsee ympäristössä ilmiöitä, joita voidaan selittää matemaattisin keinoin. Oppilas kehittää edelleen ymmärtämystään laskulausekkeiden ja konkreettisten mallien sekä piirrosten välisissä yhteyksissä myös ilmiöiden pohjalta.</p>	<p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p>	L1, L3, L4, L5
<p>T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen</p> <p>Oppilas osa ilmaista ratkaisujaan konkreettisin välinein ja piirroksin, esim. lukujonoja lukualueella, kymmenylytyksiä, kerto- ja jakolaskuja, murto- ja desimaalilukuja, laskulausekkeitä,</p>	<p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p> <p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p> <p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p>	L1, L2, L4, L5

<p>geometrisia kuvioita, pinta-aloja ja piirejä, suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia, mittayksiköitä ja niiden muunnoksia, prosentteja, taulukoita, diagrammeja ja koordinaatioita.</p>	<p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	
<p>T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä</p> <p>Oppilas ymmärtää matemaattisen ajattelun merkityksen ongelmanratkaisussa käytännön tilanteissa, esimerkiksi prosentuaalisen hinnanmuutoksen laskeminen euroina. Oppilas harjoittelee ja kehittää ongelmanratkaisutaitojaan.</p>		L1, L4, L5
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä</p> <p>Oppilas harjoittelee arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa ja mielekkyyttä. Oppilas harjoittelee esimerkiksi tilavuuden yksikkömuunnosten järkevyyttä.</p>		L1, L3
<p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään esimerkiksi mittakaavaan ja prosentteihin liittyviä matemaattisia käsitteitä ja yksikkömerkintöjä matemaattisessa ilmaisussa. Oppilas käyttää laskulausekkeen ja tuloksen yksikkömerkintöjä. Oppilas oppii jakoviivan käytön.</p>		L1, L4
<p>T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä</p> <p>Oppilas oppii lukualueen lukujonotaitoja ja oppii löytämään lukujonojen säännön.</p>		<p>Lukualue 0-1000</p> <p>Harjaannutetaan monipuolisesti taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä.</p>

<p>T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin</p> <p>Oppilas varmentaa ja oppii murto-, desimaali- ja prosenttilukujen käsitteet sekä lukujen väliset yhteydet.</p>	<p>Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.</p> <p>Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua ja opetellaan algoritmeja.</p>	L1, L4
<p>T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia</p> <p>Oppilas käyttää oppimiaan laskutekniikoita päässä laskussa ja kirjallisissa tehtävissä. Oppilas oppii käyttämään laskutekniikoita murto- ja desimaaliluvuilla. Oppilas oivaltaa, että samaan tulokseen voi päästä eri laskutoimituksia käyttäen. Oppilas osaa tehdä huolellisesti kirjalliset merkinnät.</p>	<p>Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen sekä joukkomallilla että pinta-alamallilla ja varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen.</p> <p>Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista.</p> <p>Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukuja osana yhtä suuriin osiin jakamista, murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla.</p> <p>Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan.</p> <p>Tunnistetaan kellonajat ja tutustutaan 60-järjestelmään.</p>	L1, L3, L6
<p>T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin</p> <p>Oppilas oppii varmentaa monikulmioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ja niiden eroja sekä osaa etsiä geometrisia kappaleita lähiympäristössä. Oppilas syventää ymmärrystään pinta-alan ja piirin sekä pinta-alan ja tilavuuden käsitteiden eroista. Oppilas osaa piirtää symmetrisiä kuvioita pisteen suhteen. Oppilas oppii käyttämään mittakaavaa pienennöksissä ja suurennoksissa.</p>	<p>Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita.</p> <p>Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia.</p> <p>Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.</p> <p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu.</p>	L4, L5

<p>T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushetken suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.</p> <p>Oppilas osaa arvioida mittaushetken suuruutta ja valita mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön, mitata sekä arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa tehdä mittayksikkömuunnoksia.</p>	<p>Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.</p>	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä</p> <p>Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti tilastollisia tunnuslukuja, päättämään ja laskemaan todennäköisyyksiä.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.</p> <p>Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla.</p>	<p>L4, L5</p>
<p>T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä</p> <p>Oppilas harjoittelee ohjelmointia jossakin graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.</p> <p>Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>

14.5.5 YMPÄRISTÖOPPI

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana¹⁹⁵ ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

---

195 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 §

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1-S6	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1-S6	L1, L7
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestäväen kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestäväen kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	L1, L5
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	L1, L2, L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	L2, L3, L5
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa,	S1-S6	L2, L3

innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan		
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	L1, L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	L2, L4, L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6	
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1-S3, S6	L3

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Pehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihitteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Pehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan

ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevista henkilökohtaisista asioista. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osaluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet ympäristöopissa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi	S1-S6	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja	S1, S3-S6	Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen,	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä

elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen		eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomeediataitoja	S3-S6	Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomeediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi	S2, S4-S6	Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi	S2, S4-S6	Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta	S1-S3, S6	Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkautteen liittyvän	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämäntapaa eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen

harjoittelemaan ja soveltamaan terveystoimintaa arjessa.		kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.
--	--	--	---

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Ympäristöoppi vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Oppiaine sitoo eri luonnontieteen alueet yhteen, jolloin luonnon ilmiöiden taustoja opitaan erittelemään ja perustelemaan monipuolisesti. Samalla opitaan asioiden ja ilmiöiden syy-seuraussuhteita ikäkauden taso huomioiden. Oppilas oppii myös projektityötä, johon monet käsiteltävät sisällöt on sisällytetty.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, toiminnallisuus, elämyksellisyys sekä ympäristöopin monitieteellinen perusta. Opetuksen linkittäminen lapsen arkeen ja kokemusmaailmaan on tärkeää. Ympäristöoppi antaa mahdollisuuden erilaisille käytännön kokeiluille, tutkimuksille, mallintamisille ja retkille. Vuorovaikutus ja oppilaiden osallistuminen tutkimusten suunnitteluun ja toteuttamiseen on tärkeää. Ympäristöopin ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristönä käytetään koulun tilojen lisäksi monipuolisesti lähiympäristöä, verkkoympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia.

Koulumme on metsien ympäröimä, joten ympäristöopin oppimisympäristön laajennus luokkahuoneen ulkopuolelle on hyvin mahdollinen. Myös järviluonto on melko lähellä. Nämä puitteet tarjoavat käytännön kiinnityspisteen ympäristöopin jokaisen ulottuvuuden käyttöön. Myös luonnontieteellinen museo, kirjastot ja muut vastaavat kohteet Kuopion keskustassa tarjoavat täydentävän oppimisympäristön. Myös yritysvierailut ja mahdolliset asiantuntijavierailut luokassa, ikäkausi huomioiden, antavat täydennystä opittuun. Sama pätee teemapäiviin kuten kalastustapahtumiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Oppilaan yksilölliset tarpeet ja ominaisuudet huomioidaan opetuksessa. Oppilas saa ohjausta tarvittaessa muiden muassa opiskelutekniikassa. Tarvittaessa on mahdollisuus tukiopetukseen. Joissain tilanteissa edistynyt oppilas voi auttaa apua tarvitsevaa päävastuun ollessa kuitenkin opettajalla. Oppilaan ominaisuudet otetaan myös kokeellisessa työskentelyssä ja maastoretkillä sekä yritysvierailuilla erityisesti huomioon.

Myös lahjakkailta oppilailta on mahdollisuus riittävän haastaviin tehtäviin. Tämä voi tapahtua esimerkiksi ryhmätöissä yksilöllisesti työn aiheen valinnan tai esityslaajuuden yhteydessä.

Oppilaita tuetaan kantamaan vastuuta ryhmän toiminnasta ja antamaan apua sitä tarvitsevalle. Myös kysymiseen rohkaistaan. Samalla voi auttaa sitä, jolla ehkä on sama kysymys mielessä.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Arvioinnin tulee olla monipuolista, opintojen etenemisestä riittävän tiedon antavaa ja kannustavaa. Arvioinnissa merkittävä paino on kirjallisella kokeella. Sen lisäksi arviointiin vaikuttaa oppilaan kirjallinen tuntityö sekä osallistuminen oppitunneilla. Kotitehtävien laatu vaikuttaa myös merkittävästi arviointiin. Luokilla 3-6 arviointi toteutetaan numeroarvosanalla. Sitä ennen on sanallinen arviointi. Numeroarvosanaa voidaan täydentää sanallisesti. Myös arviointikeskusteluun on mahdollisuus.

Ympäristöopin vuosiluokkaistetut tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

YMPÄRISTÖOPPI: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> • luontoon, lähiympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyvää havainnointia, ihmettelyä, tutkimista, keksimistä ja ongelmanratkaisua • oppilaan oma luonnontieteellinen havainnointi ja kokemusperäinen oppiminen • opiskelua monipuolisissa ympäristöissä 	L1,L3,L4,L5
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> • opiskelutaidot ja omaa oppimista tukevat asiat • tavoitteellinen työskentely ja pitkäjänteisyyden harjoittelu 	L1, L7
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja ymmärtämään kestävä elämäntavan merkitys	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> • oman toiminnan vaikutusten pohtiminen itselle, toisiin ihmisiin, lähiympäristöön ja luontoon • viihtyisän ympäristön luominen ja ylläpito • luonnonvarojen kestävä käyttö: erilaiset materiaalit, kierrätys kotona ja koulussa • vesien suojeleminen 	L3, L7

<p>T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • omaan elinympäristöön liittyvät ihmettely ja havainnot, ja niistä nousevat kysymykset ja tutkimusaiheet • tutkimusaiheina esim. sää, vuodenajat, vesi, veden ja rannan tai pihapiirin kasvit ja eläimet, kalan rakenne, eläinten sopeutuminen, kasvin kasvattaminen, sähkö, tuli ja aineen olomuodot • esim. Luontohavaintopäiväkirja ja seurantatutkimukset 	<p>L1, L7</p>
<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy- seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä materiaaleihin liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä • havaintojen dokumentointi ja raportointi ikäkauden mukaisesti 	<p>L1, L2, L5</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan sekä lähiympäristössään</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteistyötaidot, fyysinen koskemattomuus, kiusaamisen ehkäisy • polkupyörällä liikenteessä turvallisesti liikkuminen • vesillä ja jäällä turvallisesti liikkuminen • internetin turvallinen käyttö • säänmukainen pukeutuminen • sähköturvallisuus • tulen käyttö ja tulipalolta suojautuminen 	<p>L3</p>
<p>T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä</p>	<p>S2-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • retkiä lähiympäristöön • ympäristön monipuolisen havainnoinnin opettelu, aiheeseen liittyvät tutkimukset, havaintojen kirjaaminen ja/tai seuranta • vastuullinen toiminta ympäristössä • jokamiehenoikeudet • toisesta huolehtiminen • kartan avulla suunnistaminen 	<p>L3</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • ryhmässä toimiminen: vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot • tunteiden tunnistamisen, ilmaisun ja säätelyn harjoittelu 	<p>L2, L3</p>

oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	<ul style="list-style-type: none"> omia vastuualueita ja rooleja esim. luokan järjestäjänä, retkillä, tutkimus- ja seurantatehtävissä 	
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> luonnon ja rakennetun ympäristön sekä ihmisen vaikutuksen hahmottaminen kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkityksen ymmärtäminen: koulun ja kodin lähiympäristö eri tiedonalojen käsitteiden käyttö niiden luonnollisissa yhteyksissä ikäkauden mukaisesti 	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> esim. veden kiertokulku 	L1, L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> ajankohtaisiin ja aiheeseen liittyviin uutisiin tutustuminen mm. paikallislehden avulla 	L2, L4, L5

YMPÄRISTÖOPPI: VUOSILUOKKA 4

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> luontoon, lähiympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyvää havainnointia, ihmettelyä, tutkimista, keksimistä ja ongelmanratkaisua oppilaan oma luonnontieteellinen havainnointi ja kokemusperäinen oppiminen opiskelua monipuolisissa ympäristöissä 	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> opiskelutaidot ja omaa oppimista tukevat asiat 	L1, L7

<p>työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan</p> <p>T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle</p> <p>T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tavoitteellinen työskentely ja pitkäjänteisyyden harjoittelu • ahkeruus ja vastuullisuus elämänarvoina <p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastuulliset valinnat arjessa • jätteen vähentäminen, kierrätys kotona ja koulussa • ravinnontuotanto, ruokaa maailmalta • metsien kestävä hyödyntäminen ja luonnon monimuotoisuuden arvostaminen • ilman suojelu <p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • omaan elinympäristöön liittyvät havainnot ja tutkimusaiheet • tutkimuksen teon eri vaiheiden harjoittelua tehtävien avulla • tutkimusaiheina esim. pientareiden, niittyjen ja metsän kasvit ja eläimet, viljelykasvit, ilma, ääni • esim. luontohavaintopäiväkirja, seurantatutkimukset, kokeelliset ja aistinvaraiset tutkimukset 	<p>L3, L7</p> <p>L1, L5</p>
<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy- seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p> <p>T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä • havaintojen dokumentointia ja raportointia ikäkauden mukaisesti <p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulon suojelu • tapaturmat ja yksinkertaiset ensiaputaidot sekä hätänumero • yhdessä toimiminen, fyysinen koskemattomuus, kiusaamisen ehkäisy 	<p>L2, L3</p> <p>L3</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetunto, erilaisuuden kunnioittaminen • vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot • tunteiden tunnistamisen, ilmaisun ja säätelyn harjoittelu 	<p>L2, L3</p>

oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	<ul style="list-style-type: none"> omia vastuualueita ja rooleja esim. luokan järjestäjänä, retkillä, tutkimus- ja seurantatehtävissä 	
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> internetin ja sähköisen viestinnän vastuullinen käyttö oppimista tukevat sivustot ja pelit internetin hyödyntäminen tiedonhaussa tutustuminen digitaalisiin karttoihin huomion kiinnittäminen hyvään ergonomiaan 	L4, L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6 <ul style="list-style-type: none"> luonnon ympäristö: niityt, pientareet ja metsät eliöiden elinympäristönä, kasveja ja eläimiä rakennettu ympäristö: maatila, viljelykasvit, kotieläimet kasvion laatimista ohjatusti, esim. metsän ja niityn kasveja Pohjoismaat ja Baltia Itämeri 	L1
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S2, S4-S6 <ul style="list-style-type: none"> lasten sairauksia ja sairauksien ehkäisyä terveelliset elintavat 	L1, L3

YMPÄRISTÖOPPI: VUOSILUOKKA 5

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> monipuolista luontoon, lähiympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyvää havainnointia, ihmettelyä, tutkimista, keksimistä ja ongelmanratkaisua oppilaan oma luonnontieteellinen havainnointi ja kokemuseräinen oppiminen 	

	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelua monipuolisissa ympäristöissä 	
<p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskelutaidot ja omaa oppimista tukevat asiat • tavoitelähtöinen työskentely ja pitkäjänteisyys • ahkeruus ja vastuullisuus elämänarvoina 	<p>L1, L7</p>
<p>T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • ympäristöystävällinen ja eettinen kuluttaminen • luonnonvarojen rajallisuus ja kestävä käyttö • tuotteen elinkaari, lajittelu ja kierrätys 	<p>L3, L7</p>
<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy- seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä • havaintojen dokumentointia ja raportointia sekä tiedon koontia ja esittelyä eri tavoin 	<p>L1, L2, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien</p>	<p>S2-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • laitteiden toimintaperiaatteiden ja rakenteiden tutkiminen: pyörä, lentämiseen liittyvät koneet • voima, liike, kitka, ilmanvastus, tasapaino 	<p>L2, L3, L5</p>
<p>T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä</p>	<p>S2-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • retkiä mm. lähiympäristöön, Kuopion kaupungin ja lähikuntien tarjoamiin opetuskohteisiin, esim. puutarha-/eläinmuseovierailu, marjastus-/sienestysretki • lähimmäs- ja ympäristövastuullinen toiminta 	<p>L3</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetunto, erilaisuuden kunnioittaminen • vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot • tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely • omia vastuualueita ja rooleja sopivissa tilanteissa ja tehtävissä 	<p>L2, L3</p>

kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	.	
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6 <ul style="list-style-type: none"> puutarhaviljely, marjastus, metsästys, kalastus eri tiedonalojen käsitteistön käyttö niiden luonnollisissa yhteyksissä ikäkauden mukaisesti 	L1
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartan käyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6 <ul style="list-style-type: none"> maapallon luonto eri alueilla, sademetsät, savannit, aavikot ja kylmät alueet Euroopan alueet, väestö ja kulttuurit geomedian hyödyntäminen: fyysiset kartat, teemakartat, ajankohtaiset uutiset, ilmastodiagrammi 	L1, L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6 <ul style="list-style-type: none"> liike ja liike-energia, voima, kitka, tasapaino, ilmasta aiheutuvat voimat maailmankaikkeus, avaruus, aurinkokunta, maapallon rakenne, Maa ja Kuu 	L1
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S2, S4-S6 <ul style="list-style-type: none"> kasvun ja kehityksen eri vaiheet, murrosiän muutokset ja vaikutukset, seksuaalinen kehitys itsestä huolehtiminen, arjen terveystottumukset 	L1, L3

YMPÄRISTÖOPPI: VUOSILUOKKA 6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja	S1-S6	

<p>ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolista luontoon, lähiympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyvää havainnointia, ihmettelyä, tutkimista, keksimistä ja ongelmanratkaisua • oppilaan oma luonnontieteellinen havainnointi ja kokemusperäinen oppiminen • opiskelua monipuolisissa ympäristöissä 	
<p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskelutaidot ja omaa oppimista tukevat asiat • tavoitelähtöinen työskentely ja pitkäjänteisyys • ahkeruus ja vastuullisuus elämänarvoina 	<p>L1, L7</p>
<p>T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutkiminen, ihmettely, kokeileminen, keksiminen, ajatteleva • eri aihepiireihin liittyviä tutkimuksia tutkimuksen teon eri vaiheita hyödyntäen 	<p>L1, L7</p> <p>L1, L5</p>
<p>T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy- seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä • havaintojen dokumentointia ja raportointia sekä tiedon koontia ja esittelyä eri tavoin 	<p>L1, L2, L5</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • nuoren identiteetti ja ihmissuhteet • vastuulliset valinnat, päihteettömyys • ympäristön viihtyisyyden edistäminen 	<p>L3</p>
<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • internetin hyödyntäminen tiedonhaussa ja viestinnässä • oppimista tukevat sivustot ja pelit • internetin ja sähköisen viestinnän vastuullinen käyttö 	<p>L4, L5</p>

<p>vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti</p> <p>T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • huomion kiinnittäminen hyvään ergonomiaan <p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • esim. yhteyttäminen, ravintoketju 	<p>L1, L5</p>
<p>T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaisiin tietolähteisiin tutustumista ja niiden luotettavuuden ja käytettävyyden arviointia, mm. aiheeseen liittyvä kirjallisuus, internetin asiantuntijasivustot, ajankohtaiset uutiset 	<p>L2, L4, L5</p>
<p>T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen</p>	<p>S1, S3-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasvien lisääntyminen, hyvä kasvupaikka, kasvien kasvattaminen • ekosysteemi, ravintoketju • seksuaalisuuden kehittyminen 	<p>L1</p>
<p>T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartan käyttö- ja muita geomediataitoja</p>	<p>S3-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • maapallon kulttuurit eri maanosissa • fyysiset kartat, teemakartat, ajankohtaiset uutiset, tilastot 	<p>L1, L5</p>
<p>T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle</p>	<p>S2, S4-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • hiilen kierto • palaminen • päihteet ja myrkylliset aineet 	<p>L1</p>
<p>T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa</p>	<p>S1-S2, S3,S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • nuoreksi kasvaminen, seksuaalisuuden kehittyminen • päihteet ja päihteettömyys 	<p>L1, L3</p>

14.5.6 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämönhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	L1

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	L1, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S3	L1, L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S3	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S3	L2, L5, L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3	L7
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	L1, L3, L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	L1

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri

vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä: Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään

rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Tavoitteet	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvion "hyvä" / arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S3	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta
T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä.

			Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S2, S3	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestäväen tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.
T11 luoda oppilalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita

myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään			ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
--	--	--	---

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteeseen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaille välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

KUOPION KRISTILLISEN KOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Evangelisluterilainen uskonto vuosiluokilla 3-6

Uskonnon oppimäärä Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa sisältää valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteet ja sisällöt.

Opetus ei sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä eikä tunnustuksellisia tai ns. uskontoon sitouttavia aineksia. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunta ymmärtää oman roolinsa ja mandaattinsa ammattimaista ja laadukasta perusopetusta tarjoavana oppilaitoksena myös uskonnonopetuksen osalta. Kristillisillä seurakunnilla on mandaatti antaa huoltajien luvalla ja toivomuksesta tunnustuksellista ja seurakunnan uskoon sitouttavaa kristillisen uskon opetusta, esimerkiksi kaste- tai rippikouluopetusta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu voi tarjota tukea kasvatusvastuussa olevien huoltajien lapsilleen järjestämälle kristilliselle kasvatukselle, kun perusopetuksen uskonnon opetuksessa, opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti, onnistutaan vahvistamaan oppilaiden oman (kristillisen) uskonnon tuntemusta. Kristilliset arvot ja maailmankatsomus ovat läpäisyperiaatteella läsnä koulumme arjessa ja toimintakulttuurissa. Oman tukensa kotien uskontokasvatukselle tuovat kristilliset juhlat ja muut tilaisuudet, joita järjestetään Opetushallituksen antaman ohjeistusten mukaisesti (esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018).

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksen tehtävä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys on uskontoon, katsomuksiin ja etiikkaan liittyvää tietoa, taitoa ja asennetta. Opetus edistää uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetuksessa käsitellään opiskeltavaa uskontoa, muita uskontoja ja katsomuksia sekä eettistä ajattelua lähtien oppilaan omasta lähiympäristöstä, Kuopiosta ja laajentuen kohti Suomea ja maailmaa.

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee keskeiset asiat opiskeltavasta uskonnosta ja sen monimuotoisuudesta.
- tuntee keskeisiä asioita muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta.
- osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia monipuolisesti eri näkökulmista.
- tuntee keskeisiä asioita uskontokritiikistä ja katsomusten välisestä dialogista.
- kunnioittaa elämää, jokaisen ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.
- tuntee eettisen ajattelun perusteita ja osaa keskustella eettisistä kysymyksistä.
- saa aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen.
- kasvaa vastuulliseksi yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi sekä maailmankansalaiseksi.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä oppilaan elämänpiiriin kuuluvia digitaalisia sisältöjä ja mediaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun uskonnon opetuksessa otetaan huomioon kaupungissa vaikuttavat kristilliset yhteisöt sekä kaupungin tarjoamat mahdollisuudet: museot ja näyttelyt, esimerkiksi Kuopion ortodoksinen kirkkomuseo, Riisa. Koulumme erityispiirteenä on kulttuurinen moninaisuus. Kulttuurista monimuotoisuutta tuovat myös monet vierailijat ulkomailta mm. lähetystyöntekijät eri maista. Teemme yhteistyötä monikulttuurisuuskeskus Kompassin, ja monien muiden kansalaisjärjestöjen kanssa (monipuolista yhteistyötä on avattu tarkemmin maailmankatsomuksellisuutta käsittelevässä luvussa 11.3).

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu rakentaa avoimia, kunnioittavia ja luottamukseen perustuvia suhteita monipuolisesti Kuopiossa toimiviin kristillisiin seurakuntiin, jotta sisältötavoitteisiin kuuluva tutustuminen evankelisluterilaiseen kirkkoon ja muihin kirkkokuntiin toteutuisi monipuolisesti. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu tekee yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa (yhteistyötä on avattu tarkemmin maailmankatsomuksellisuutta käsittelevässä luvussa 11.3). Yhteistyöseurakuntien ja -järjestöjen tulee koulussa vieraillessaan suhtautua kunnioittavasti kaikkiin kristillisiin tunnustusperinteisiin. Koulumme tunnistaa koulun ja seurakunnan erilaiset roolit. Koulullamme ei pidetä seurakuntien tilaisuuksia eikä koulumme kautta välity oppilaille kutsuja seurakunnallisiin tapahtumiin.

Laaja-alainen osaaminen uskonnon opetuksessa vuosiluokilla 3-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilasta rohkaistaan aktiivisesti asettamaan kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksia itsenäisesti ja vertaisoppimalla. Samalla myös yhteistyötaidot kehittyvät. Oppilaita ohjataan tunnistamaan erilaisia näkökulmia, huomioimaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Oppilaita kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä, harjoittelemaan ajattelun taitoja, tarkastelemaan asioita kriittisesti ja pohtimaan omaa sisäistä tietoaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilasta ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuurisia, uskonnollisia ja katsomuksellisia juuriaan sekä omaa taustaansa ja sen merkitystä. Tutustutaan kotiseudun uskonnolliseen perintöön ja kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristön muutokseen ja moninaisuuteen. Analysoidaan mediakulttuuria, tunnistetaan median vaikutuksia katsomuksellisiin asioihin. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen esim. kultaisen säännön ja rakkauden kaksoiskäskyn avulla. Mahdollisuuksia kulttuurien ymmärtämiseen ja vertailuun sekä kansainvälisyyden kokemiseen tarjotaan yhteistyöllä esim. seurakuntien ja lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöjen kanssa. Oppilaita ohjataan empatiaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmasta.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Yhteistyössä toisten kanssa oppilaat kehittävät sosiaalisia taitojaan ja tunneälyään. Tällöin opitaan myös ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys. Ymmärretään yksityisyyden kunnioittamisen ja henkilökohtaisten rajojen merkitys ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Työskentelyssä on tärkeää ottaa huomioon teknologian vastuullinen ja turvallinen käyttö sekä tarkastella siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Opetuksessa pohditaan myös vastuullisen kuluttamisen periaatteita (kestävä kulutus, kohtuullisuus ja säästäväisyys) sekä niihin liittyviä omia valintoja. Mediaa ja mainontaa tarkastellaan myös kriittisesti.

Monilukutaito (L4)

Uskonnon opetuksessa monilukutaitoa kehitetään opetustilanteiden moniaistisuuden, kokonaisvaltaisuuden ja ilmiökeskeisyyden avulla. Kuvanlukutaito on keskeistä, koska erilaiset visuaaliset lähteet ja uskonnollinen symboliikka sisältävät paljon piilossa tai tulkittavissa olevaa informaatiota. Kriittisen ajattelun kehittymistä tuetaan, sillä on tärkeää ymmärtää erilaisten lähteiden perimmäistä tarkoitusta. Suojaava tuki median käytön yhteydessä kehittää oppilaan omia valmiuksia tunnistaa ja kontrolloida mediaan liittyviä asioita. Tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla kehitetään tuottamisen taitoja. Opetuksella tarjotaan mahdollisuus kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiä ja jakaa kokemuksia erilaisin tavoin ja ilmaisun keinoin.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Opetuksessa hyödynnetään oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian tietoja ja taitoja. Pelillisyyttä käytetään oppimisen edistäjänä. Kirkot sekä lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöt ovat toteuttaneet pelillisyyttä hyödyntäviä materiaaleja. Oppitunneilla opitaan teknologian järkevää ja eettisesti vastuullista käyttöä sekä niihin liittyviä hyviä käytöstapoja. Osa tehtävistä voidaan suorittaa

yksin tai yhdessä toisten kanssa teknologiaa hyödyntäen. Käyttämällä erilaisia oppimista tukevia yhteisöllisiä palveluita, harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa myös vuorovaikutustilanteissa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta tekemisistään ja opiskelustaan. Erilaisissa työskentelytilanteissa opitaan näkemään yrittämisen ja vaivannäön merkitys lopputulokseen. Oppilaan on tärkeää oppia tiedostamaan oman yritteliäisyyden ja sinnikkyuden vaikutus opinnoissa ja elämässä yleensä. Tämä on tärkeää koko oppilaan oman arvomaailman ja maailmankatsomuksen rakentumisen kannalta.

Omien vahvuuksien hahmottamisen ja löytämisen kautta ryhmätöissä, projekteissa tai yhteistyössä seurakuntien, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa, oppilaat saavat toiminnan kautta positiivista vahvistusta ja mielekkäitä elämyksiä. Oppilaat oppivat samalla myös kantamaan ja jakamaan vastuuta.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Vierailijoiden ja vierailukäyntien avulla opitaan seurakuntien ammateista ja työtehtävistä. Yhteistyössä seurakuntien kanssa oppilaat voivat ottaa vastuuta esim. koululaisjumalanpalveluksen ohjelmasta ja saada sitä kautta kokemuksia seurakunnissa toteutettavista työtehtävistä ja niiden sisällöistä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Eettisiä kysymyksiä pohtimalla ja tutustumalla eri uskontoihin ja maailmankatsomuksiin, tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Opiskellaan esim. kristillisen etiikan antamia ohjeita ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Samalla käsitellään myös mediaa ja sen valtaa yhteiskunnassa esim. näkökulmien valinnan kautta asenteiden ja mielipiteiden muokkauksessa.

Keskustelua, mielipiteiden vaihtoa ja pohdintaa sisältävän opetuksen avulla oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa. Luottamusta rakennetaan kokemuksilla yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Oppilaita innostetaan osallistumaan seurakuntien ja järjestöjen toimintaan, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen vapaaehtoistyöntekijänä toimimisen kaltaisissa tehtävissä. Uskonnon opetuksen avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 3		
Tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta Raamattuun ja sen kertomuksiin. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Raamatun osat: Vanha testamentti ja Uusi testamentti Vanhan testamentin Patriarkka- ja Mooses-kertomukset Rukous: Herran siunaus Kymmenen käskyä Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen: Jumalan johdatus ja huolenpito Raamatun henkilöiden elämässä Kirkkovuoden keskeiset juhlat huomioidaan opetuksessa 	L1
<p>T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tuoda tutuksi oman uskonnon käytännön elämää, tapoja ja paikkoja. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Oma perhe, suku, kotikirkko, seurakunta ja uskonto (luokan oppilaiden eri seurakuntayhteyksiin tutustumista) Kirkkovuoden juhliin liittyvät perinteet Lasten virret ja hengelliset laulut, kirkkovuoden musiikki ja kirkkotaide Seurakunta, koululaisjumalanpalvelus 	L1, L2
<p>T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on antaa oppilaalle aineksia kehittää monilukutaitoa uskonnon piirteiden tarkastelussa. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustutaan Vanhan testamentin kertomusten kieleen ja uskonnolliseen erityissanastoon ja käsitteiden merkityksiin 	L2, L3, L4
<p>T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustutaan Raamatun käyttöön 	L4, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on antaa oppilaalle valmiuksia Raamatun käyttämiseen tiedon haussa. 		
<p>T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta Euroopan uskontojen historialliseen kehitykseen. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> Oman perheen hengelliset perinteet ja juuret Luterilainen kirkko ja luokan oppilaiden kirkkokunnat 	L1, L2
<p>T6 opastaa oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta kristinuskon, juutalaisuuden ja islaminuskon välisiin suhteisiin. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Juutalaisuuden pyhät kirjoitukset: Mooseksen kirjat Kymmenen käskyn vertailua ja vaikutukset esim. Suomen lakiin ja YK:n ihmisoikeuksien julistukseen Oman luokkayhteisön ja lähiympäristön muut katsomukselliset ja uskonnolliset ryhmät 	L2
<p>T7 Kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilas pyhän käsitteeseen ja tunnistamaan itselle pyhiä asioita. Toisen pyhän kunnioittaminen. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimiminen kunnioittavasti erilaisten kulttuurien ja perinteiden keskellä koulun arjessa, päivänavauksissa, koululaisjumalanpalveluksissa ja juhlissa oppilas tuntee pyhän käsitteen ja harjaantuu oman ja toisen pyhän tunnistamiseen ja kunnioittamiseen 	L2, L5, L6
<p>T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan elämää ja eettisiä kysymyksiä Raamatun kertomusten ja arjen esimerkkien valossa tekojen seurauksia (Joosef-kertomukset esimerkkinä) 	L7

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on syventää oppilaan tietämystä erilaisista eettisistä ohjeista ja niiden käytännön toteutumistavoista. 	<ul style="list-style-type: none"> anteeksi pyytäminen ja antaminen (esim. Jaakob ja Esau, Joosefin veljet) kymmenen käskyn soveltamista arjen tilanteissa 	
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ihmisyyden arvon. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Vastuu omasta toiminnasta yksilönä ja erilaisissa yhteisöissä, kuten luokassa, koulussa, kaveripiirissä, perheessä ja suomalaisena Elämän kunnioittaminen, tasa-arvo, yksilöllisyyden ja erilaisuuden hyväksyminen Kiusaamisen vastainen toiminta oppilaan lähiympäristössä koulun vähemmistöryhmät ja heidän oikeudenmukainen kohtelu Auttamisen ilo lähiympäristössä ja laajemminkin Lähimmäisen auttaminen ja omastaan jakaminen <ul style="list-style-type: none"> Koulun nimikkokohteet kehitysyhteistyö- ja lähetystyöprojekteissa (esim. Operaatio Joulun Lapsi) 	L2
<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua kristinuskon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin. Oman elämän pohdinta näiden ohjeiden, elämän ja toisten kunnioittamisen näkökulmasta. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan ottamaan vastuuta omista teoista ja sanoista vuorovaikutuksessa toisten kanssa kestävän kehityksen näkökulmat otetaan huomioon pohdinnoissa (suhde kuluttamiseen, kohtuullisuus, omastaan antaminen) elämän kunnioittaminen ja huolenpito luomakunnasta 	L1, L3, L6
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> turvallisuuden tunne ja luottamuksellinen ilmapiiri luokan toimintakulttuurissa rohkastaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään ja näkemyksiään eettisissä kysymyksissä sekä kuuntelemaan toisia tunnekasvatus: tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja rakentava toiminta 	L1, l4, L6, L7

<p>itseilmaisua ja itsetuntemusta.</p> <p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja myönteistä maailmankatsomusta. 	<p>S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen Jumalalle rakkaana, ainutlaatuisena persoonana. Jumalan huolenpidon ja turvallisuuden kokemusten jakaminen Selviytymistarinat Raamatun kertomuksissa ja nykymaailmassa (esim. Joosef-kertomukset) 	L1
--	--	----

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 4

Tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua Raamatun avulla Jeesuksen elämään ja opetuksiin. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanhan testamentin kertomukset Tuomarien, kuninkaiden ja profeettojen ajalta Uuden testamentin sisältö ja käyttäminen Jeesuksen toiminta ja opetukset Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen (armo, anteeksiantamus UT:n ja VT:n kertomuksissa) Rukous: rukouksia elämänkaaren eri tilanteissa, seurakunnassa ja omassa elämässä Kirkkovuoden keskeiset juhlat huomioidaan opetuksessa 	L1
<p>T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta kristinuskoon 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Oma perhe, suku, kotikirkko, seurakunta ja uskonto Luterilainen kirkko ja luokan oppilaiden kirkkokunnat ja niihin tutustumista Seurakunta kristityn elämänkaaressa: messu, kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset Virret ja hengelliset laulut (virsivisa), lasten ja varhaisnuorten hengellinen musiikki, kirkkovuoden musiikki ja kirkkotaide (esim. kirkkorakennukset ja kirkkotaide Pohjoismaissa), kirkkorakennuksen symboliikka Kirkkovuoden juhliin liittyvät perinteet 	L1, L2
<p>T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustutaan Uuden testamentin kertomusten kieleen ja uskonnolliseen erityissanastoon ja käsitteiden merkityksiin 	L2, L3, L4

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on antaa oppilaalle aineksia kehittää monilukutaitoa uskonnon piirteiden tarkastelussa. 		
<p>T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta kristinuskoon 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> opetellaan käyttämään Raamattua ja löytämään sieltä oman uskonnon kannalta keskeisiä tekstejä tutustutaan digiraamattuun 	L4, L5, L6
<p>T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta Euroopan uskontojen historialliseen kehitykseen. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> Oma perhe, suku, kotikirkko, seurakunta ja uskonto Luterilainen kirkko ja luokan oppilaiden kirkkokunnat 	L1, L2
<p>T6 opastaa oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta kristinuskon, juutalaisuuden ja islaminuskon välisiin suhteisiin. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustuminen juutalaisuuteen kristinuskon lähtökohtana Kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin yhteisiin ja erilaisiin piirteisiin tutustuminen 	L2
<p>T7 Kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimiminen kunnioittavasti erilaisten kulttuurien ja perinteiden keskellä koulun arjessa, päivänavauksissa, koululaisjumalanpalveluksissa ja juhlissa harjaantuminen oman ja toisen pyhän tunnistamiseen ja kunnioittamiseen 	L2, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilas pyhän käsitteeseen ja tunnistamaan itselle pyhiä asioita. Toisen pyhän kunnioittaminen. 		
<p>T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on syventää oppilaan tietämystä erilaisista eettisistä ohjeista ja niiden käytännön toteutumistavoista. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan elämää ja eettisiä kysymyksiä Raamatun kertomusten ja arjen esimerkkien valossa <ul style="list-style-type: none"> VT:n kuninkaat ja profeetat Jeesuksen opetukset ja vertaukset UT:ssa Juutalaisen ja kristillisen eettisen opetuksen vertailua eri uskontojen elämänohjeita 	<ul style="list-style-type: none"> L7
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ihmisyyden arvon. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Vastuu omasta toiminnasta luokkayhteisössä yksilönä sekä erilaisten yhteisöjen jäsenenä Kiusaamisen vastainen toiminta Elämän kunnioittaminen, tasa-arvo, yksilöllisyyden ja erilaisuuden hyväksyminen Koulun vähemmistöryhmät ja heidän oikeudenmukainen kohtelu Auttamisen ilo lähiympäristössä ja laajemminkin Lähimmäisen auttaminen ja omastaan jakaminen <ul style="list-style-type: none"> Osallistuminen kehitysyhteistyö- ja lähetystyöprojekteihin (esim. Operaatio Joulun Lapsi) 	<p>L2</p>
<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua kristinuskon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin. Oman elämän pohdinta näiden ohjeiden, elämän ja toisten 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan ottamaan vastuuta omista teoista ja sanoista vuorovaikutuksessa toisten kanssa kestävän kehityksen näkökulmat otetaan huomioon pohdinnoissa (suhde kuluttamiseen, kohtuullisuus, omastaan antaminen) elämän kunnioittaminen ja huolenpito luomakunnasta 	<p>L1, L3, L6</p>

<p>kunnioittamisen näkökulmasta.</p> <p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan itseilmaisua ja itsetuntemusta. <p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tukea oppilaan myönteistä itsetuntoa ja maailmankuvaa. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> turvallisuuden tunne ja luottamuksellinen ilmapiiri luokan toimintakulttuurissa rohkastaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään ja näkemyksiään eettisissä kysymyksissä sekä kuuntelemaan toisia tunnekasvatus: tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja rakentava toiminta <p>S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen Jumalalle rakkaana, ainutlaatuisena persoonana Jumalan huolenpidon ja turvallisuuden kokemusten jakaminen Selviytymistarinat Raamatun kertomuksissa ja nykymaailmassa (esim. Daavid ja Daniel VT:n kertomuksissa) 	<p>L1, I4, L6, L7</p> <p>L1</p>
---	--	---------------------------------

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 5

Tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on perehtyä Raamattuun. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Uuden testamentin evankeliumit, Jeesuksen elämä ja toiminta Jeesuksen opetukset (mm. Vuorisaarna) ja vertaukset, lähetyksäsky Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen Jeesuksen opetusten pohjalta Rukous: Jeesuksen opetukset rukouksesta (Isä meidän -rukous), rukousperinne eri kirkkokunnissa ja evankelisluterilaisen kirkon vaiheissa Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus, eri kirkkokunnat sekä herätysliikkeet 	<p>L1</p>
<p>T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> Keskeiset virret ja hengelliset laulut, varhaisnuorten hengellinen musiikki, kirkkovuoden musiikki. 	<p>L1, L2</p>

<p>ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on laajentaa uskontoa koskevaa tietopohjaa ja monilukutaitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirkkotaide (esim. kirkkorakennukset ja kirkkotaide Euroopassa), J.S. Bachin ja muiden klassisten säveltäjien merkitys kirkkomusiikissa Kirkkovuoden juhlien ja pyhien ja perinteet Euroopassa 	
<p>T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on avata oppilaille uskonnollista kieltä ja sen symboleja. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> Pohditaan Raamatun kertomusten vertauskuvallisuutta ja sanomaa Tutustutaan kristillisiin symboleihin 	L2, L3, L4
<p>T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden monilukutaitoja. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Raamatun ja digiraamatun käytön harjoittelu ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa tiedon luotettavuuden pohtimista 	L4, L5, L6
<p>T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustuttaa oppilasta uskonnon historiaan Euroopan alueella. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> Oman suvun juuret suhteessa uskontoon Herätysliikkeet Suomessa ja oppilaiden elämäntilanteissa Kristinuskon tulo Suomeen, luterilaisen kirkon synty, Suomen kristilliset kirkot, herätysliikkeet ja uskonnolliset yhteisöt 	L1, L2
<p>T6 opastaa oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua kristinuskon ohella juutalaisuuteen ja islamiin. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> juutalaisuus evankeliumeissa ja Jeesuksen opetuksissa uskonnot Euroopassa Muiden kirkkokuntien ja uskontojen historia, musiikki ja taide Euroopassa 	L2

<p>T7 Kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas omaksuu arvostavan suhtautumistavan omaa ja toisten uskontoa kohtaan. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Asianmukainen toiminta erilaisia kulttuureita kohdatessa sekä uskonnollisissa tilaisuuksissa oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen 	<p>L2, L5, L6</p>
<p>T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan elämää ja eettisiä kysymyksiä Jeesuksen opetusten ja arjen esimerkkien valossa. Eri uskontojen eettisten periaatteiden ja arvojen vertailua 	<p>○ L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua ihmisoikeuksiin ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Omien valintojen ja toiminnan vaikutus hyvään elämään, lähimmäisyyteen ja ihmissuhteisiin Kiusaamisen vastainen toiminta YK:n ihmisoikeudet, tasa-arvo, yhteisvastuu ekumenia, eurooppalainen ja maailmanlaajuinen näkökulma 	<p>L2</p>
<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on antaa oppilaalle valmiuksia keskustella eettisistä kysymyksistä. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan ottamaan vastuuta omista teoista ja sanoista vuorovaikutuksessa toisten kanssa kestävän kehityksen näkökulmat otetaan huomioon pohdinnoissa (suhde kuluttamiseen, kohtuullisuus, omastaan antaminen) elämän kunnioittaminen ja huolenpito luomakunnasta 	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p>	<p>L1, I4, L6, L7</p>

eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	<ul style="list-style-type: none"> • turvallisuuden tunne ja luottamuksellinen ilmapiiri luokan toimintakulttuurissa • rohkaistaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään ja näkemyksiään eettisissä kysymyksissä sekä kuuntelemaan toisia • rohkaistaan itsenäiseen ajatteluun • tunteista puhuminen ja empatiataitojen harjoittelu 	
<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja myönteistä maailmankäsitystä. 	<p>S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen Jumalalle rakkaana, ainutlaatuisena persoonana. • Jumalan huolenpidon ja turvallisuuden kokemusten jakaminen • Selviytymistarinat Raamatun kertomuksissa ja nykymaailmassa • Oman kulttuurin tunteminen perustana maailmankatsomuksen kehittämiselle 	L1

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 6

Tavoitteet	Tavoitteiden mukaiset sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on perehtyä Raamattuun. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kristinuskon juuret, alkuseurakunnan synty, lähetyskäsky ja kristinuskon leviäminen • Uuden testamentin kirjoja: Apostolien teot, Paavalin kirjeet ja Johanneksen ilmestys • Kokonaiskuva Raamatusta, kristittyjen pyhästä kirjasta • Lähetyskäskyn toteutuminen: kristinusko Euroopassa ja maailmassa • Martti Luther ja reformaatio • Luterilaisen ja muun protestanttisen uskontulkinnan keskeiset piirteet 	L1
<p>T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on laajentaa uskontoa koskevaa tietopohjaa ja monilukutaitoa. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirkkovuoden juhlat ja perinteet Euroopassa ja • Nuorten virret ja hengelliset laulut, hengellinen musiikki, kirkkovuoden musiikki ja kirkkotaide maailman laajasti • Messu, sakramentit, koululaisjumalanpalvelus, kristillinen symboliikka ja kirkon työntekijät Euroopassa ja maailmassa 	L1, L2

<p>T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on avata oppilaille uskonnollista kieltä ja sen symboleja. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyllilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta 	L2, L3, L4
<p>T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan uskonnollisen tiedon etsintä- ja tulkintataittoa. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> oppilas harjaantuu käyttämään Raamattua sekä painetussa että digitaalisessa muodossa ja löytämään sieltä tarvitsemaansa tietoa ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa tiedon etsiminen monipuolisista lähteistä ja tiedon luotettavuuden pohtimista 	L4, L5, L6
<p>T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on muodistaa kokonaiskuvaa Euroopan ja Suomen uskonnollisista juurista. 	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> Paavalin toiminta ja kristinuskon leviäminen Eurooppaan Kristinuskon vaikutus eurooppalaiseen kulttuuriin, tieteeseen ja taiteisiin Luterilainen reformaatio Euroopassa ja Suomessa (Martti Luther, Mikael Agricola) tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan ja sen taustaan sekä uskonnottomuuteen 	L1, L2
<p>T6 opastaa oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua kristinuskon ohella juutalaisuuteen ja islamiin. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, islamia ja kristinuskoa yhdistäviin ja erottaviin tekijöihin Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan ja sen taustana sekä uskonnottomuuteen 	L2
<p>T7 Kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Asianmukainen toiminta erilaisia kulttuureita kohdatessa sekä uskonnollisissa tilaisuuksissa oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen 	L2, L5, L6

<p>uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas omaksuu arvostavan suhtautumistavan omaa ja toisten uskontoa kohtaan. <p>T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin</p>	<p>S1 Suhde omaan uskuntoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Eri uskontojen ja katsomusten eettisten arvojen vertailua, uskonnonvapaus ja uskonnottomuus 	<p>L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tutustua ihmisoikeuksiin ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. 	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> vastuu omasta toiminnasta yksilönä ja erilaisissa yhteisöissä, kuten luokassa, koulussa, kaveripiirissä, perheessä ja suomalaisena elämän kunnioittaminen, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus maailmanlaajassa perspektiivissä Kiusaamisen vastainen toiminta 	<p>L2</p>
<p>T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta</p>	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan ottamaan vastuuta omista teoista ja sanoista vuorovaikutuksessa toisten kanssa kestävän kehityksen näkökulmat otetaan huomioon pohdintoissa (suhde kuluttamiseen, kohtuullisuus, omastaan antaminen) elämän kunnioittaminen ja huolenpito luomakunnasta 	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on antaa oppilaalle valmiuksia keskustella eettisistä kysymyksistä. 	<p>S1 Suhde omaan uskuntoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> turvallisuuden tunne ja luottamuksellinen ilmapiiri luokan toimintakulttuurissa rohkaistaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään ja näkemyksiään eettisissä kysymyksissä sekä kuuntelemaan toisia rohkaistaan itsenäiseen ajatteluun tunteista puhuminen, vuorovaikutus- ja empatiataitojen harjoittelu 	<p>L1, L4, L6, L7</p>

<p>T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on antaa oppilaalle valmiuksia keskustella eettisistä kysymyksistä. 	<p>S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positiivisen minäkuvan vahvistaminen osana tunnekasvatusta: itsensä ja toisen arvostaminen Jumalalle rakkaana, ainutlaatuisena persoonana. • Jumalan huolenpidon ja turvallisuuden kokemusten jakaminen • Selviytymistarinat Raamatun kertomuksissa ja nykymaailmassa 	<p>L1</p>
--	---	-----------

14.5.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 3-6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4	L1, L4, L5
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	L1, L4
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	L3, L7

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	S2-S4	L2, L4, L5
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	L1, L2
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1- S4	L1, L2, L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1- S3	L2, L7
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	L2, L3
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	L5, L6, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita: Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lasten oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan

erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävästä kehityksestä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävästä tulevaisuuteen.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevaisuutensa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisun- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Elämäkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvion ”hyvä” / arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä

			kohtaamia eettisiä tilanteita.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1, S2, S3	Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1, S2, S3	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1, S2, S3	Vuorovaikutus- taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen	S3	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen

perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia			keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Elämäkatsomustieto vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 3		
Tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> hyvä oikean ja väärän erottaminen millaista on hyvä elämä <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> kultainen sääntö oman luokan sääntöjen pohdintaa <p>S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> tekojen ja valintojen seurauksia luonnolle 	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään:</p> <ul style="list-style-type: none"> keskustellaan, millaisia luuloja ja uskomuksia ihmisillä voi olla <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> millaisia erilaisia elämäntapoja ihmisillä on <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan sopuisaa ja sivistynyttä keskustelua <p>S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> millaisia vaikutuksia elämäntavoilla voi olla luontoon 	L1, L4, L5
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään:</p> <ul style="list-style-type: none"> pohditaan, millaisista asioista ”hyvä” syntyy <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> keskustellaan, millaisia erilaisia elämäntapoja on <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> pohditaan arjen erilaisten tekojen vaikutusta ihmissuhteisiin keskustellaan, mistä riidat syntyvät 	L1, L3, L4, L7
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	<p>S2 Erilaisia elämäntapoja; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> suomalainen kulttuuri monikulttuurisuus <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> suomalaisia vähemmistökulttuureja suvaitsevaisuus 	L2, L4, L5
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ihmisen elämänkaari 	L1, L2, L5, L7

ja kulttuurista yleissivistystään T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	<ul style="list-style-type: none"> • elämän synty ja kehitys • maa, maailmankaikkeus • kertomuksia maailman synnystä S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> • suomalainen kulttuuri • oman perheen katsomuksellisia näkemyksiä S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> • keskustelun ja toisten kuuntelun taitojen harjoittelu • harjoitellaan ryhmässä toimimista 	
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> • YK:n lasten oikeudet 	L2, L3
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> • arjen taitojen vahvistaminen S3 Yhteiselämän perusteita; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: <ul style="list-style-type: none"> • itsestä ja toisista huolehtimisen harjoittelu • vastuu ja välittäminen 	L5, L6, L7

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 4

Tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> • etiikan perusteita • hyvän, oikean ja väärän erottaminen • millaista on hyvä elämä S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> • kultainen sääntö • oman luokan ja koulun sääntöjen pohdintaa S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: <ul style="list-style-type: none"> • tekojen ja valintojen seurauksia luonnolle 	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1 Kasvaminen hyvään elämään: <ul style="list-style-type: none"> • uskomusten merkitys ihmiselle • tiedon ja ymmärryksen merkitys ihmiselle S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> • millaisia erilaisia elämäntapoja ihmisillä on S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan sopuisaa ja sivistynyttä keskustelua • rohkaistuminen esittämään omia mielipiteitä S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: <ul style="list-style-type: none"> • millaisia vaikutuksia elämäntavoilla voi olla luontoon 	L1, L4, L5

<p>T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan</p> <p>T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pohditaan etiikan peruskysymyksiä • oppilaan oman elämän eettisiä kysymyksiä <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustellaan, millaisia erilaisia elämäntapoja on <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pohditaan arjen erilaisten tekojen vaikutusta ihmissuhteisiin • ystävyyden merkitys elämässä 	L1, L3, L4, L7
<p>T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä</p>	<p>S2 Erilaisia elämäntapoja; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suomalainen kulttuuri • monikulttuurisuus <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suomalaisia vähemmistökulttuureja • suvaitsevaisuus 	L2, L4, L5
<p>T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään</p> <p>T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan</p> <p>T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan käsitteisiin: elämänkatsomus, kulttuuri, kestävä kehitys <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan käsitteisiin: vähemmistö, ihmisoikeudet • oman perheen ja suvun katsomuksellisia näkemyksiä <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustelun ja toisten kuuntelun taitojen harjoittelu • harjoitellaan ryhmässä toimimista 	L1, L2, L5, L7
<p>T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia</p>	<p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • YK:n lasten oikeudet • ihmisoikeudet • demokratia 	L2, L3
<p>T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arjen taitojen vahvistaminen <p>S3 Yhteiselämän perusteita; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsestä ja toisista huolehtimisen harjoittelu • vastuu ja välittäminen • toiminta ympäristövastuullisesti 	L5, L6, L7

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO VUOSILUOKKA 5

Tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
------------	---------------------------------------	-------------------------

<p>T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> etiikan peruskäsitteitä: arvo ja normi hyvä ja ihmisen hyvä <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> oikeudenmukaisuus ja sen toteutuminen oman luokan sääntöehdotuksen laatiminen ja perustelu <p>S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> tekojen ja valintojen seurauksia luonnolle: oman vastuun tiedostaminen 	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään:</p> <ul style="list-style-type: none"> filosofisen ajattelun peruskäsitteisiin tutustumista: tieto, luulo, väite, perustelu, todenmukaisuus <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> millaisia erilaisia elämäntapoja ihmisillä on <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan sopuisaa ja sivistynyttä keskustelua rohkaistuminen esittämään omia mielipiteitä <p>S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> millaisia vaikutuksia elämäntavoilla voi olla luontoon 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään:</p> <ul style="list-style-type: none"> pohditaan etiikan peruskysymyksiä: moraali, moraalinen oikeutus oppilaan oman elämän eettisiä kysymyksiä <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> keskustellaan, millaisia erilaisia elämäntapoja on ja miten niitä perustellaan <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> pohditaan arjen erilaisten tekojen vaikutusta ihmissuhteisiin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan ystävyyden merkitys elämässä 	<p>L1, L3, L4, L7</p>
<p>T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä</p>	<p>S2 Erilaisia elämäntapoja; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> eurooppalainen kulttuuri monikulttuurisuus <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> eurooppalaisia vähemmistökulttuureja suvaitsevaisuus maailmanperintökohteita Suomessa ja Euroopassa 	<p>L2, L4, L5</p>
<p>T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustutaan käsitteisiin: elämänkatsomus, oikeudenmukaisuus, ihmisoikeudet, kulttuuri, kestävä kehitys tutustutaan erilaisiin maailmankatsomuksiin <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> omalla kotiseudulla vallitsevia katsomuksellisia näkemyksiä 	<p>L1, L2, L5, L7</p>

kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	<ul style="list-style-type: none"> erilaisten elämäkatsomusten suhde omaan katsomuksellisuuteen tai katsomusvapauteen S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> keskustelun ja toisten kuuntelun taitojen harjoittelu perustellen keskustelemisen harjoittelua katsomusvapauden merkitys harjoitellaan ryhmässä toimimista 	
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> YK:n lasten oikeudet oikeus ja velvollisuudet ihmisoikeusetiikka tasa-arvo sota ja rauha 	L2, L3
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> arjen taitojen vahvistaminen S3 Yhteiselämän perusteita; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: <ul style="list-style-type: none"> ihmisoikeusjärjestöt ja avustusjärjestöt uskontojen vastuu ja rooli ihmisoikeuskysymyksissä vastuu ja välittäminen ympäristövastuu ja luonnon tulevaisuus 	L5, L6, L7

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 6

Tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> oppilaan arjen elämänpiiristä nousevia eettisiä ongelmia ja niihin ratkaisun etsimisen harjoittelua kristilliset arvot katsomustietoisuuden vahvistamista mediasta nousevien teemojen avulla S3 Yhteiselämän perusteita: <ul style="list-style-type: none"> oikeudenmukaisuus ja sen toteutuminen oman koulun sääntöehdotuksen laatiminen ja perustelu S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: <ul style="list-style-type: none"> tekojen ja valintojen seurauksia luonnolle: oman vastuun tiedostaminen ja ympäristöeettisen elämäntavan pohtiminen 	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1 Kasvaminen hyvään elämään: <ul style="list-style-type: none"> filosofisen ajattelun peruskäsitteitä S2 Erilaisia elämäntapoja: <ul style="list-style-type: none"> miten erilaisia elämäntapoja perustellaan 	L1, L4, L5

<p>T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan</p> <p>T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta</p>	<p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan sopuisaa ja sivistynyttä keskustelua • harjaannutaan esittämään omia mielipiteitä • väittäminen, perustelu, kuuntelu, arviointi <p>S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mainonnan ja kuluttamisen eettinen pohtiminen luonnon ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta <p>S1 Kasvaminen hyvään elämään:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pohditaan etiikan peruskysymyksiä: teon tarkoitus, seuraus, vastuu • oppilaan oman elämän eettisiä kysymyksiä <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustellaan, millaisia erilaisia elämäntapoja on ja miten niitä perustellaan <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pohditaan arjen erilaisten tekojen vaikutusta ihmissuhteisiin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan • ystävyyden merkitys elämässä 	<p>L1, L3, L4, L7</p>
<p>T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä</p>	<p>S2 Erilaisia elämäntapoja; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • afrikkalainen, aasialainen ja amerikkalainen kulttuuri • monikulttuurisuus • eri kulttuurien tärkeinä pitämiä arvoja <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vähemmistökulttuureja ja niiden kohtaamia haasteita maailmalla • ihmisoikeusrikkokset • suvaitsevaisuus • maailmanperintökohteita Euroopan ulkopuolella 	<p>L2, L4, L5</p>
<p>T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään</p> <p>T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan</p> <p>T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan erilaisiin maailmankatsomuksiin ja niiden historiaan, erityisesti kristinuskoon • katsomusvapaus • luonnollinen ja yliluonnollinen • käsitteitä: maailmankuva, maailmankatsomus, elämäkatsomus <p>S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomessa vallitsevia katsomuksellisia näkemyksiä • erilaisten elämäkatsomusten suhde omaan katsomuksellisuuteen • uskonto ja uskonnottomuus <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustelun ja toisten kuuntelun taitojen harjoittelu • perustellen keskustelemisen harjoittelua: opitaan kertomaan omia katsomuksellisia näkökantoja perustellen • opetellaan ymmärtämään ja kunnioittamaan toisten esittämiä katsomuksellisia näkökantoja ja vakaumuksia • katsomusvapauden merkitys 	<p>L1, L2, L5, L7</p>

<p>T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan ryhmässä toimimista <p>S3 Yhteiselämän perusteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • YK:n lasten oikeudet • demokratia 	<p>L2, L3</p>
<p>T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään</p>	<p>S1 Kasvaminen hyvään elämään; S2 Erilaisia elämäntapoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arjen taitojen vahvistaminen <p>S3 Yhteiselämän perusteita; S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ihmisoikeusjärjestöt ja avustusjärjestöt • kristillisen arvopohjan mukaisesti toimivat avustusjärjestöt • uskontojen vastuu ja rooli ihmisoikeuskysymyksissä • kestävän kehityksen periaatteen mukaan toimiminen • ympäristövastuu ja luonnon tulevaisuus 	<p>L5, L6, L7</p>

14.5.8 HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksuma vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuun aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneestä ajasta, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S5	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	L1, L2, L4-L7
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	L1, L2, L3

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S5	L2-L4, L6, L7
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1-S5	L2, L4, L7
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	L1-L7
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	L1, L2, L4, L7
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	L1, L2, L4
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	L1-L7
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	L2-L4, L6, L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty: Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö: Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä

tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet historiassa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S5		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S5	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1-S5	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	Syy ja seuraus -suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat	S1-S5	Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama

muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä			tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1–S5	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Historia vuosiluokilla 5-6

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla historian opetus voidaan toteuttaa tarvittaessa vuorokurssiperiaatteella. Historian opiskelussa kiinnitetään huomiota Kuopion ja Pohjois-Savon maakunnan paikallishistoriaan. Historian tunneilla voidaan esimerkiksi vieraila paikallisissa historiallisissa kohteissa ja museoissa.

Oppiaineen tavoitteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne sisältyvät jokaiseen sisältöalueeseen S1-S5 lukuun ottamatta tavoitetta T7. Siksi vuosiluokkaistamisessa on käytetty kaikkia tavoitteita jokaisen sisältöalueen kohdalla.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden oppiainelähtöisiä painotuksia historian opiskelussa vuosiluokilla 5-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Historian opiskelu harjaannuttaa ajattelun taitoja johdattamalla oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille, sekä tutkimaan ihmisen toimintaa ja motiiveja eri tilanteissa. Historian opiskelussa harjoitellaan asettamaan kysymyksiä sekä etsimään vastauksia hakemalla tietoa historian lähteistä. Menetelmien tuntemus edistää tunnetaitojen kehittymistä ja historialle tyypillisten laajojen aihekokonaisuuksien syvempää ymmärtämistä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Historia ihmisen toimintaa tutkivana oppiaineena on osa kulttuurista osaamista. Oppilasta ohjataan tutustumaan sekä omaan lähihistoriaansa että oman kotiseudun historiaan ja kulttuuriperintöön. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan menneisyyttä sen omista lähtökodista käsin ja historialliseen empatiaan eli eläytymään menneisyyden toimijoiden asemaan. Historian opiskelussa hyödynnetään monipuolisia työtapoja kuten museovierailuja, vierailijoita ja itsenäisiä tutkimustehtäviä. Historian opiskelussa käytetään myös erilaisia ilmaisutapoja, kuten draamaa ja kuvataiteen keinoja sekä rohkaistaan oppilaita ilmaisemaan itseään monipuolisesti.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Historiassa harjoitellaan erilaisten työtapojen kautta vastuunottoa omasta ja yhteisestä työskentelystä ja opiskeluilmapiiiristä. Oppisisällön kautta perehdytään myös menneisyyden ihmisten arjen toimintatapoihin ja ratkaisuja yhteisten asioiden hoitamiseksi. Opiskelussa hyödynnetään internetiä ja tuodaan esiin sen kriittinen ja vastuullinen käyttö.

Monilukutaito (L4)

Historian opiskelussa käytetään monipuolisesti erilaisia lähteitä ja opitaan tulkitsemaan niitä lähdekriittisesti. Opetellaan tiedonhakutaitoja painetusta tekstistä, tietokannoista ja internetistä. Yhteistyö äidinkielen opetuksen kanssa on tärkeää.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Historian opiskelussa opitaan käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita. Oppilaita kannustetaan sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä. Oppilas ymmärtää viestinnässä hyvät käytöstavat sekä tekijänoikeuksien peruseriaatteen. Oppilaat kykenevät etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla ja he harjoittelevat tämän tiedon kriittistä arviointia.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Historian opiskelussa oppilasta ohjataan itsenäiseen ja järjestelmälliseen työskentelyyn. Oppilas oppii asettamaan kysymyksiä, joiden ratkaisemiseksi hän työskentelee vastuullisesti, pitkäjänteisesti ja järjestelmällisesti.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Historian opiskelun kautta pyritään herättämään oppilaiden kiinnostus vaikuttamiseen oppiaineen sisällöistä nousevien teemojen, kuten demokratian kehittymisen ja ilmenemisen, kautta. Historian integroiminen muihin oppiaineisiin soveltuvien osien avulla luo oppilaille monia mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Historian kautta voidaan myös painottaa jokaisen vastuullisuutta kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Historian opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisällöt vuosiluokilla 5-6 on jaettu alla olevassa taulukossa yleiseen historiaan ja Suomen historiaan. Keskeisiä sisältöjä täydennetään soveltuvien osien paikallishistorialla sekä oman perheen ja suvun historialla. 5.-luokkalaisten historian opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaille uuden oppiaineen johdantojaksoon. Johdantojakson tarkoituksena on herättää oppilaiden kiinnostus ja motivaatio historian oppisisältöihin ja työskentelytapoihin oppilaiden omaa elämää lähellä olevien ilmiöiden kautta. Oppiaineen omien tavoitteiden lisäksi opetuksessa pyritään myös historian oppimiselle opetus suunnitelman perusteissa asetettuihin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin L1-L7. Laaja-alaiset tavoitteet huomioidaan niin opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa kuin arvioinnissakin.

Historian opetuksen vuosiluokkaistetut tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokilla 5 ja 6.

HISTORIA: VUOSILUOKKA 5		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.</p> <p>T2 Johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä.</p> <p>T3 Ohjataan oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinallisuus</p> <p>T4 Auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä</p> <p>T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja</p> <p>T6 Johdattaa oppilasta hahmottamaan eri syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille</p> <p>T7 Auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille</p> <p>T8 Harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuus historiassa</p> <p>T9 Ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä</p> <p>T10 Ohjata oppilasta selittämään, miten ja miksi tulkinat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä</p> <p>T11 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa</p>	<p>S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty</p> <ul style="list-style-type: none"> Historian tutkimusmenetelmät ja lähteet: Oman perheen ja suvun historialliset juuret Arkeologisiin lähteisiin tutustuminen ja tulkintojen tekeminen niiden pohjalta menneisyydestä Varhaiset sivilisaatiot. Perehdytään ilmiöihin, joiden pohjalta länsimaisen kulttuurin ja yhteiskunnan kehittyminen on alkanut, esim. muutos metsästäjä-keräilijäyhteisöistä maanviljelyskylyiksi ja kauppakaupungeiksi varhaisissa korkeakulttuureissa Suomen esihistoria ja ensimmäiset asuttajat Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa 	L1-L7
	<p>S2 Vanha aika ja antiikin kulttuurinen ja aineellinen perintö</p> <ul style="list-style-type: none"> Perehtyminen ilmiöihin, joiden pohjalta länsimaisen kulttuurin ja yhteiskunnan kehittyminen on alkanut nykypäivää muistuttavaksi, esim. demokratian kehittyminen Antiikin aatteet ja taide Kreikassa ja Roomassa Kivi-, pronssi ja rautakausi Pohjoismaissa 	L1-L7

HISTORIA: VUOSILUOKKA 6		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

<p>T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.</p> <p>T2 Johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä.</p> <p>T3 Ohjataan oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuus</p> <p>T4 Auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä</p> <p>T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja</p> <p>T6 Johdattaa oppilasta hahmottamaan eri syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille</p> <p>T7 Auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille</p> <p>T8 Harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuus historiassa</p> <p>T9 Ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä</p> <p>T10 Ohjata oppilasta selittämään, miten ja miksi tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä</p> <p>T11 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa</p>	<p>S3 Keskiaika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskiaika Euroopassa • Tutustutaan kirjallisiin ja kuvallisiin lähteisiin, joita on saatavilla keskiajalta lähtien ja joiden pohjalta mahdollista tehdä tulkintoja menneisyydestä • Keskiaika Pohjoismaissa • Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen 	<p>L1-L7</p>
	<p>S4 Uuden ajan murros ja muutos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valistus, renessanssi, reformaatio ja löytöretket • Kustaa Vaasan aika, kristinuskon leviäminen Suomessa • Perehtyminen ilmiöihin, joiden pohjalta länsimainen kulttuuri on muotoutunut nykyisen kaltaiseksi • Muutokset tieteessä, taiteessa ja uskomuksissa, uskon ja tieteen välisen maailmankuvan erot 	<p>L1-L7</p>
	<p>S5 Suomi osana Ruotsia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruotsi suurvaltana • Venäjältä suurvalta • Suomen kehitys 1600–1700-luvuilla 	

14.5.9 YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1-S4	
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	L2, L3, L4, L7
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	L2, L4, L5
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	L3, L4, L6, L7

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3	L1, L2, L4
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1, S3	L2, L6, L7
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	L3, L4
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja

viestintätekniiikan käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1-S4		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan	S1-S4		Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen

eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin			periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3	Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S2, S3	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Yhteiskuntaoppi vuosiluokalla 4

Yhteiskuntaopin opetuksen tarkoituksena on herättää oppilaassa kiinnostusta yhteiskuntaa, osallistumista ja vaikuttamista kohtaan. Yhteiskuntaopin opinnoissa lähdetään liikkeelle oppilaan lähiympäristöstä, kodista ja koulusta. Näistä lähtökohdista voidaan siirtyä kohti laajempia käsitteitä, kuten järjestöt, kotikaupunki tai kaupunki. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään Kuopion kristillisen koulun toimintakulttuurin tarjoamia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kouluyhteisön toimintaan ja sen kehittämiseen esimerkiksi oppilaskuntatoiminnan kautta. Osallistumalla oman luokan ja koulun yhteisölliseen toimintaan oppilas pääsee soveltamaan oppiaineessa oppimiaan tietoja ja taitoja. Osallistuminen harjaannuttaa oppilaan vuorovaikutus-, kuuntelu- ja palautteenantotaitoja sekä kykyä perustella omia näkemyksiä.

Oppilasta pyritään ohjaamaan aktiiviseksi toimijaksi toiminnallisuuden kautta. Opetukseen kuuluvat olennaisena osana vierailijat ja vierailut kosketuksessa lähiyhteisöön ja kotikaupunkiin. Yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista harjoitellaan erityisesti vuorovaikutuksellisten ja elämyksellisten työtapojen, kuten väittelyn ja draaman, kautta.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa yhteiskuntaopin opetus on keskitetty käytännöllisistä syistä 4. vuosiluokalle, jolloin yhteiskuntaoppia opiskellaan kaksi vuosiviikkotuntia. Yhteiskuntaopillisia asioita käydään kuitenkin koulussamme läpi myös viidennellä ja kuudennella luokalla esimerkiksi osallistumalla Yrityskylä-toimintaan, jossa päätöksenteon, vaikuttamisen ja yrittämisen taitoja pääsee harjoittelemaan pienoisyhteiskunnassa.

Kuopion kristillisessä koulussa on kuvattu yhteiskuntaopin oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 4-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Yhteiskuntaopin opiskelussa harjoitellaan niin itsenäistä työskentelyä kuin ryhmässä toimimistakin. Vertaisoppimisen kautta harjoitellaan vuorovaikutusta ja ryhmässä työskentelyn taitoja. Ajattelutaitoja kehitetään monipuolisin tehtävin ja työtavoin, joissa huomioidaan myös elämyksellisyys ja toiminnallisuus. Kannustetaan oman työn suunnitteluun ja arviointiin sekä itselle parhaiten sopivien oppimistyylien löytämiseen. Yhteiskuntaopin opetuksessa kannustetaan myös mielipiteiden esittämiseen ja perustelemiseen sekä ohjataan vähitellen tarkastelemaan asioita kriittisestä näkökulmasta.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Yhteiskuntaopissa tutustutaan oppilaan omaan elämismaailmaan: paikallisyhteisöön ja niiden piirteisiin. Oppiaineessa ohjataan arvostamaan oman yhteisön arvoja, kriittisyyttä unohtamatta. Yhteiskuntaopissa tuodaan esille myös ihmisoikeuksien rooli yhteiskunnassa perehtymällä erityisesti Lasten oikeuksien sopimukseen. Oppilaita kannustetaan omien perusteltujen mielipiteiden luomiseen sekä kunnioittamaan toisten esittämiä omasta mielipiteestä eriäviä näkemyksiä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Yhteiskuntaopissa oppilasta ohjataan huolehtimaan oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiiristä. Oppilas tutustuu koulu yhteisön yhteisiin sääntöihin, osallistuu niiden laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Tehtävien ja pelien kautta oppilasta tuetaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä yhteisön toiminnassa. Yhteiskuntaopissa tutustaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja pohditaan yhdessä siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat ja harjoittelevat myös kestävän kuluttamisen käytäntöjä, sekä pohtivat säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun.

Monilukutaito (L4)

Yhteiskuntaopissa hyödynnetään eri medioita ja kannustetaan seuraamaan ajankohtaisia asioita. Oppilaita rohkaistaan muodostamaan oma perusteltu mielipide ja harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia viestejä, esimerkiksi tekstien, äänien, kuvien ja numeroiden kautta.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Yhteiskunnallisen tiedon tärkein lähde on internet. Yhteiskuntaopin opetuksessa harjoitellaan tiedonhakutaitoja ja lähdekriittisyyttä. Yhteiskuntaopissa harjoitellaan turvallisuuteen ja tietoturvaan liittyviä asioita. Median roolia taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa tarkastellaan Internetistä käsin. Opiskeluun liittyviä koulutöitä tuotetaan tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Yhteiskuntaopissa kannustetaan järjestelmälliseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta ja löytämään omia vahvuuksiaan. Erilaisten projektien ja tempausten avulla voidaan harjoittaa yhteistyötaitoja ja saavuttaa yhteisesti asetettuja tavoitteita. Yhteiskuntaopissa voidaan tutustua eri ammatteihin mm. vierailijoiden tai lyhytaikaisten työharjoittelujen kautta esim. koulun sisällä. Pyritään löytämään koulun ulkopuolisia tahoja, joiden kanssa yhteistyö on luontevaa. Yrittäjyyttä voidaan harjoitella esim. yritysprojektien tai luokkamyyjäisten järjestämisen avulla.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskuntaopissa pyritään nostamaan oppilaiden kiinnostusta yhteiskunnallisia asioita kohtaan. Oppiaineessa perehdytään yhteisten sääntöjen luomisen ja niihin sitoutumisen tärkeyteen rakentamalla esimerkiksi luokan yhteisiä pelisääntöjä sekä kannustamalla oppilaita muun muassa oppilaskuntatoimintaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman vastuullisen käytöksen ja toiminnan tärkeys yhteisön kaikkien jäsenten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Yhteiskuntaopissa tutustutaan eri medioihin vaikuttamisen välineenä.

Yhteiskuntaopin tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

Tavoite	Sisällöt
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan omaa lähiyhteisöä turvallisuuden ja viihtyisyyden kautta. - Perehdytään työntekoon ja ammatteihin tutustumalla lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin S4: Taloudellinen toiminta <ul style="list-style-type: none"> - Motivoinnissa tavoitteet ja sisällöt liitetään oppilaan elämänpiiriin, harrastuksiin ja kokemuksiin sekä muissa oppiaineissa käsiteltäviin ilmiöihin ja aiheisiin.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta S2: Demokraattinen yhteiskunta S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen S4: Taloudellinen toiminta <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin. - Vahvistetaan oppilaiden eettistä arviointikykyä huomioiden oppilaiden ikä, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet

<p>T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita</p>	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteiskunnan toiminta yksilön ja lähiyhteisöjen näkökulmasta - Säännöt, turvallisuus ja viihtyisyys <p>S2: Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa ja käydään läpi demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita: ihmisoikeudet, tasa-arvo sekä yhdenvertaisuus - Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin <p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä,
<p>T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa</p>	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Median rooli oman elämän hallinnassa - Median turvallisen käytön kuvailu <p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <p>S4: Taloudellinen toiminta</p>
<p>T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään</p>	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työnteko, ammatit, ansaitseminen ja toimeentulo <p>S4: Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Talouden toiminta ja merkitys - Tutustuminen paikallisen talouden toimintaan: yritykset, työpaikat ja palveluiden tuottajat) - Osallistuminen Yrityskylä-oppimiskokonaisuuteen
<p>T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia</p>	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>S2: Demokraattinen yhteiskunta</p> <p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustuminen erilaisiin taloudellis- ja arvopoliittisiin näkökulmiin ja niiden mahdollisiin eroihin oppilaiden ikä ja edellytykset huomioiden. - Opitaan huomaamaan, että eri näkökulmissa yhteiskunnan ja yksilön roolit painottuvat eri tavalla.
<p>T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä</p>	<p>S2 Demokraattinen yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteinen päätöksenteko käytännössä <p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demokraattinen vaikuttaminen - Vastuullisuus ja osallisuus - Toimintataidot erilaisissa lähiyhteisöissä ja taloudellinen toiminta - Yhteistyö lähiyhteisön toimijoiden kanssa

<p>T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja</p>	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman rahankäytön perustelu <p>S4: Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävän ja järkevän kulutuksen perustelu ympäristövaikutuksineen
<p>T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla</p>	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Median vastuullisen, turvallisen ja kriittisen käytön opettelu - Median käyttö ajattelun ja toiminnan välineenä - Mainonnan kriittinen tarkastelu

Yhteiskuntaopin opetuksen keskeisiä käsitteitä

<p>huoltaja hätänumero ihmisoikeudet kansainvälisyys kansalaisuus oppilaskunta perhe päättöksenteko tasa-arvo turvallisuus vastuu vähemmistöryhmä yhdenvertaisuus yhteiskunta yhteisö yksilö</p>	<p>kuluttaminen lapsen oikeudet media media menot nettikiusaaminen oikeudet pankkikortti pankkitili raha rikos sosiaalinen media säästäminen uutinen velvollisuudet</p>	<p>demokratia eduskunta elinkeino hallitus julkiset palvelut kansalaisjärjestö kunnanvaltuusto kunta laki liikeidea mainonta palkka palvelut presidentti puolue sananvapaus talous tulot työnantaja verorahat voitto yrittäjyys yritys</p>
--	---	--

14.5.10 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 3-6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisina toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1-S4	L2, L6, L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1-S4	L1, L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	S1-S4	L1, L2, L5, L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	L2
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmii-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmii, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitään ja käytetään vakiintuneita tai omia

symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan lukuvuosittodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvion ”hyvä” / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1-S4	Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1-S4	Musiikki-liikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	S1-S4	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Musiikki vuosiluokilla 3–6

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet Kuopion kristillisessä koulussa vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisessä koulussa musiikin opetusta ja musiikkikasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana tuntiopetuksena. Koulupäivien ulkopuolella oppilailla on mahdollisuus saada opetusta musiikkikerhojen sekä koulullamme vierailevien soitonopettajien myötä.

Musiikin oppimisympäristöinä voidaan hyödyntää musiikkiluokan lisäksi muita koulun tiloja ja lähiympäristöä sekä koulun ulkopuolisia vierailukohteita kulttuurikasvatussuunnitelman (LIITE 8)

mukaisesti. Musiikissa erikokoiset ja erilaiset pienryhmät yhteismusisoinnissa ja muussa musiikillisessa toiminnassa ovat luonteva osa musiikin oppimista. Koulun kulttuuripäivät, juhlat ja muut esiintymiset sekä mahdolliset tutkimusprojektit toimivat tärkeinä oppimisen ja kasvun ympäristöinä.

Kuopion kristillisen koulun järjestämissä kulttuuritapahtumissa voi olla esiintyjä myös koulun ulkopuolelta. Kouluun sopivia esityksiä suunnitellaan yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Esiintymiset järjestetään esimerkiksi koulun juhlissa tai yhteisissä aamunavaushetkissä. Oppilaat pääsevät kuuntelemisen ja laulamisen lisäksi ottamaan osaa esityksiin esimerkiksi tutustumalla esitystekniikkaan ja soittimiin. Esityksistä otetaan teemoja ja keskustelunavauksia myös tuntiopetukseen

Kulttuuripäivät

Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista, joissa musiikilla on tärkeä rooli. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan. Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut kulttuurikohteet voivat sisältyä kulttuuripäivien antiin.

Musiikin kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- Itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä
- Isänpäivä
- Äitienpäivä
- Runebergin päivä
- ystävänpäivä
- Lucian päivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulu, pääsiäinen, pyhäinpäivä, laskiainen, helatorstai ja helluntai

Muita huomioitavia tapahtumia ovat muun muassa:

- hyvän käytöksen teemapäivät ja -viikot
- monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyvät teemaviikot

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen koulun musiikin opetuksessa

Kuopion kristillisessä koulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Musiikilla on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa. Uskonnollinen musiikki voidaan nähdä omana tyylilajinaan. Kuopion kristillisen koulun omista maailmankatsomuksellisista arvolähtökohdista käsin nähdään tärkeänä tarjota oppilaille runsaasti mahdollisuuksia ja resursseja musiikkiin liittyvien kokemusten, tietojen, taitojen, valmiuksien sekä myös katsomustietoisuuden kehittymiseen ja syvenemiseen.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille musiikintunneilla. Musiikki sisältää sekä peilaa useita erilaisia arvoja ja asenteita, joita käsitellään yhteisessä keskustelussa. Kuopion kristillisessä koulussa uskonnollinen musiikki on luonnollinen osa musiikin opetuksen ohjelmistoa sekä koulun toimintakulttuuria. Musiikin ja sen ympärillä tapahtuvien ilmiöiden objektiivinen tarkastelu on tärkeä osa musiikin opetuksen mediakasvatusta.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi konserteissa, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä koulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei

opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä koulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa. Oppilaiden tekemien projektien tuotoksista on valmistettu digitaalisia tallenteita, minkä on havaittu tehokkaasti vahvistavan yhteisöllisyyttä myös oppilaiden perheiden suuntaan.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi musiikin tunneilla voidaan käsitellä äänenvoimakkuuteen ja kuuloon liittyviä turvallisuusasioita ja kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Laaja-alaiset osaamisalueet musiikissa:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Musiikillisessa ideoinnissa vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä. Musisoidessaan oppilaat oppivat kokemuksen, toiminnan, yhdessä tekemisen, oivaltamisen sekä saadun palautteen kautta. Musiikin oppikokonaisuudet rakentuvat loogiseksi jatkumoksi oppilaiden oppiessa kullakin ikätasolla uusia taitoja jo opittujen lisäksi. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erilaisissa musiikillisissa ympäristöissä ja hahmottamaan itsensä muusikkoina ja persoonina toimiessaan vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa erilaisissa soitin- ja laulukokoonpanoissa. Oppilaita rohkaistaan luoviin ideoihin musiikin tekemisen ja ilmaisemisen kautta.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea musiikkia ja huomaavat sen merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Oppilailla on mahdollisuus ilmaista kulttuurista osaamistaan. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Oppilaat oppivat ymmärtämään, että suomalainen musiikki on osa länsimaista musiikkikulttuuria. He tutustuvat musiikillisten työtapojen avulla maailmanmusiikin eri lajeihin sekä muihin musiikkikulttuureihin. Oppilaita kannustetaan luovaan toimintaan sekä musiikilliseen ilmaisuun ja keksimiseen: säveltämiseen, sovittamiseen, sanoittamiseen, tulkintaan ja improvisointiin. Esiintyminen ja yhteinen musisointi antavat oppilaille vuorovaikutuskokemuksia oman

tekemisen ja yleisön palautteen kautta.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa ja oppii huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristönsä turvallisuudesta. Hän ymmärtää musiikin kuuntelemisen, soittamisen ja laulamisen edistävän terveyttä ja auttavan hallitsemaan tunteita. Yhteismusisointitilanteissa oppilas kehittää kurinalaisuutta ja ihmissuhdetaitojaan. Hän harjoittelee tervettä äänenkäyttöä ja hengitystapaa erilaisten ääniharjoitusten ja laulujen avulla.

Monilukutaito (L4)

Oppilas oppii musiikin kieltä, symboleja ja merkintätapoja kuten nuotteja, tabulatuureja ja sointumerkkejä. Oppilas tutustuu musiikin eri viestintävälineisiin ja niillä vaikuttamiseen sekä kehittää monilukutaitoaan. Musiikki on aina ollut myös uskonnollisen viestinnän kieli, joka vaatii lukutaitoa ja tulkintaa. Musiikin monilukutaito kehittyy aktiivisesti musisoimalla, kuuntelemalla, säveltämällä, sanoittamalla sekä analyttisyyteen ja kriittisyyteen ohjaavalla kuuntelukasvatuksella. Katsomustietoisuuden kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia havaita ja tulkita oikein musiikin kantamia sanomia. Niitä opetellaan ymmärtämään erilaisten maailmankatsomusten ja eri uskontojen viitekehyksissä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilas oppii hyödyntämään ja käyttämään tietotekniikan mahdollisuuksia musiikin eri osa-alueilla. Oman musiikin tuottamisen lisäksi tietotekniikkaa voidaan hyödyntää esimerkiksi tiedonhaussa. Opitaan huomioimaan tekijänoikeudet ja niihin liittyvät haasteet. Musiikkiteknologiaan tutustaan myös luokka- ja konserttitilanteissa, kun mietitään tilankäyttöä ja akustiikkaa tai käytetään vahvistimia ja muuta äänentoistoa sekä valaistusta.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita kannustetaan kehittämään omia vahvuuksiaan. Oppilaalle esitellään musiikki ammatillisesta näkökulmasta, minkä kautta kannustetaan oppilasta musiikin tekemiseen ammattina tai musiikin käyttöön osana ammattia. Musiikin ammattilaisten vierailut ja yhteistyömenetelmät oppilaiden kanssa edesauttavat luovan työn arvostamista ja tekijänoikeuksien kunnioittamista. Tutustutaan kristillisten seurakuntien tarjoamiin mahdollisuuksiin toimia musiikin alueella joko amatikseen tai harrastuksena. Samalla ohjataan oppilaita hyödyntämään musiikkia työelämätaidona. Rohkaistaan oppilaita oma-aloitteisuuteen, pitkäjänteisyyteen ja ajankäytön suunnitteluun harjoitustilanteissa sekä sietämään epäonnistumisia ja jännitystä musiikin tekemisessä ja esiintymistilanteissa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilas tutustuu musiikin merkitykseen yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä. Huomioidaan samalla musiikki osana yhteiskunnallista kulttuuripoliittia. Omassa kouluyhteisössään oppilaita rohkaistaan kehittämään yhteistä toimintakulttuuria osallistumalla musiikkitilaisuuksien suunnitteluun ja järjestelyihin. Yhteisö- ja laulutyöskentelyssä opetellaan lisäksi ryhmän osana toimimista sekä työskentelyssä ilmenevien ristiriitojen ja tunteiden käsittelemistä. Kestävää kehitystä tuetaan muun muassa opastamalla oppilaita akustisten ja teknisten musiikkilaitteiden asianmukaiseen käyttöön, ylläpitämiseen ja korjaamiseen. Musiikkilaitteita voidaan valmistaa myös kierrätysmateriaaleista käsityön opetukseen integroiden.

Kuopion kristillisen koulun vuosiluokkaistetut tavoitteet ja sisällöt musiikissa vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6.

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
<p>T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilaat kokevat itsensä osaksi ryhmää ja uskaltavat toimia ryhmän jäsenenä omana itsenään. Rohkaistaan oppilaita aktiivisesti rakentamaan myönteistä ilmapiiriä luokkaan ja ohjataan heitä sekä antamaan että vastaanottamaan myönteistä palautetta musiikillisesta toiminnasta. Tavoitteena on, että jokainen ryhmän jäsen aktiivisesti osallistuisi yhteismusisointiin 	<ul style="list-style-type: none"> kuunteleminen osallistuminen toisten huomioiminen ja kannustaminen tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta ohjataan oppilasta sovittamaan oma osuutensa musiikilliseen kokonaisuuteen 	L2, L6, L7

<p>omalla taitotasollaan ja ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.</p>		
<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p>		
<p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on motivoida oppilaat musisoimaan ryhmän jäsenenä omalla taitotasollaan ohjaten heitä tarvittaessa luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat nokkahuilun soiton alkeet ja osaavat soittaa yksinkertaisia melodioita. • Tavoitteena on oppia soittamaan yksinkertaisia melodioita myös kellopeleillä. • Oppilaat tutustuvat sointujen perusajatuksen kanteleilla ja kellopeleillä soitettujen intervallien myötä. • Tavoitteena on, että oppilaiden oma taitotaso kohoaa musisoidessa 	<ul style="list-style-type: none"> • oman äänen käyttäminen: oikea lauluasento, rohkea äänenkäyttö, äänenavaukset • kaanonit • kehosoitimet • rytm-, melodia- ja sointusoittimet, myös bändisoittimiin tutustuminen • onnistumisen kokemukset 	<p>L2</p>

<p>ryhmän jäsenenä ja että oppilas ottaa musisoidessaan huomioon muun musiikillisen kokonaisuuden.</p>		
<p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista arkojakin oppilaita liikkumaan musiikin mukaan ja käyttämään kehoaan musiikilliseen ilmaisuun. • Rohkaistaan oppilaita ilmaisemaan myös erilaisia tunnetiloja liikkuen. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat antamaan positiivista palautetta toistensa kehollisesta ilmaisusta. 	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolisia ilmaisuharjoituksia ja rohkaiseminen omaan ilmaisuun • kuvat ja tarinat lähteenä tai tuotoksena 	<p>L1, L2</p>
<p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii erilaisten kuuntelutapojen kautta erottelemaan ja jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan 	<ul style="list-style-type: none"> • ääniympäristön tutkiminen ja luominen • ohjattu kuuntelu • kertominen musiikista: omat kokemukset, tuntemukset ja mielipiteet ja niiden perusteleminen • konsertit ja työpajat 	<p>L2, L5</p>

<p>kokemuksensa toisille.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää oppilaiden ilmaisutaitoja ja kuvittelukykyä monipuolisesti. • Tavoitteena on, että oppilas oppii löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja erilaisia ääniympäristöjä havainnoidessaan. • Oppilasta ohjataan rakentamaan yhteyksiä kuvataiteeseen elämyksellisen kuuntelun kautta. 		
<p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kannustaa oppilaita tekemään pienimuotoisia improvisaatioita yksin ja ryhmän jäsenenä liikkuen, soittaen ja laulaen. • Oppilaita ohjataan hyödyntämään omia ympäristöjään ja muita kouluaineita improvisaatioiden ideoinnissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • improvisointi yksin ja yhdessä • pienimuotoisten sävellysten tuottaminen improvisoinnin pohjalta • esiintymisten mahdollistaminen • teknologian monipuolinen hyödyntäminen, esim. valmiit taustat • musiikkiohjelmien käyttäminen • omat sävellyskokeilut • tuotoksien tallentaminen (ääni, kuva) 	L1, L2, L5, L6
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>		
<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • lastenmusiikki, yhteislaulut, kansanmusiikki, laululeikit 	L2, L5

<p>maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tarkastelemaan kuulemaansa ja erottamaan sieltä erilaisia elementtejä. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tunnistamaan eri tyyllilajeja ja eri tyyllilajien eroja ja yhtäläisyyksiä. • Tavoitteena on tutustua suomalaisen musiikkikulttuurin lisäksi pohjoismaiseen musiikkikulttuuriin. 	<ul style="list-style-type: none"> • etsitään yhteyksiä eri oppiaineisiin • musiikki oppilaiden omassa kulttuureissa • yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa 	
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas tutustuu melodia- ja rytmisoitinten soittamiseen nuottikuvasta. • Oppilas oppii yhdistämään nuottien nimen ja nuottikuvan toisiinsa. • Oppilas toteuttaa musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja omassa musisoinnissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitteitä ja merkintätapoja kuuntelun ja toimimisen kautta, käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri, dynamiikka • kappaleiden rakenteisiin tutustuminen 	<p>L4</p>

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä kuunnellen muita ja sovittaen oman laulunsa ja soittonsa osaksi soivaa ryhmää. • Oppilas osaa käyttää soittimia asianmukaisesti ja pitää ne järjestyksessä sekä keskittymään ohjeiden kuunteluun. • Oppilas osaa rauhoittua ja rentoutua musiikin parissa. • Oppilas ymmärtää kuulonhuollon merkityksen sekä musiikintunneilla että vapaa-aikana. 	<ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan toiset • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
<p>T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii 	<ul style="list-style-type: none"> • kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • opetellaan asettamaan pieniä tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista • musiikkiesitysten valmistaminen 	L1

<p>asettamaan pieniä tavoitteita itselleen tai ryhmälleen, harjoittelemaan ja lopulta arvioimaan edistymistään esimerkiksi kouluosoittimien soittamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitetään harjoiteltu esitys joko pienelle yleisöllä esimerkiksi aamunavauksessa tai isolle yleisölle esimerkiksi juhlissa. 		
--	--	--

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 4		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
<p>T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat kokevat itsensä osaksi ryhmää ja uskaltavat toimia ryhmän jäsenenä omana itsenään. Tämä edellyttää myönteisen yhteishengen luomista ja ylläpitämistä. • Rohkaistaan oppilaita aktiivisesti rakentamaan myönteistä ilmapiiriä luokkaan ja ohjataan heitä 	<ul style="list-style-type: none"> • kuunteleminen • osallistuminen • toisten huomioiminen ja kannustaminen • tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta • ohjataan oppilasta sovittamaan oma osuutensa musiikilliseen kokonaisuuteen 	<p>L2, L6, L7</p>

<p>sekä antamaan että vastaanottamaan myönteistä palautetta musiikillisesta toiminnasta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että jokainen ryhmän jäsen aktiivisesti osallistuisi yhteismusisointiin omalla taitotasollaan ja ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa. 		
<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p>		
<p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on motivoida oppilaat musisoimaan ryhmän jäsenenä omalla taitotasollaan ohjaten heitä tarvittaessa luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen. • Tavoitteena on, että oppilaat osaavat soittaa useita yksinkertaisia melodioita nokkahuilulla. • Tavoitteena on vahvistaa yksinkertaisten melodioiden soittoa kellopeleillä. 	<ul style="list-style-type: none"> • oman äänen käyttäminen: oikea lauluasento, rohkea äänenkäyttö, äänenavaukset • kaanonit • keho-soittimet • rytm-, melodia- ja sointusoittimet, myös bändisoittimiin tutustuminen • onnistumisen kokemukset • saavutettujen taitojen kertaaminen ja vahvistaminen 	<p>L2</p>

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilaiden oma taitotaso kohoaa musisoidessa ryhmän jäsenenä ja että oppilas ottaa musisoidessaan huomioon muun musiikillisen kokonaisuuden. 		
<p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden taitoa liikkua musiikin mukaan ja käyttämään kehoaan musiikilliseen ilmaisuun. Rohkaistaan oppilaita ilmaisemaan myös erilaisia tunnetiloja liikkuen. Harjoitellaan myös kuvien tulkintaa ja tarinoiden kerrontaa kehollisesti. Tavoitteena on, että oppilaat oppivat antamaan positiivista palautetta toistensa kehollisesta ilmaisusta. 	<ul style="list-style-type: none"> monipuolisia ilmaisuharjoituksia ja rohkaiseminen omaan ilmaisuun kuvat ja tarinat lähteenä tai tuotoksena 	<p>L1, L2</p>
<p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ääniympäristön tutkiminen ja luominen ohjattu kuuntelu kertominen musiikista: omat kokemukset, tuntemukset ja mielipiteet ja niiden perusteleminen konsertit ja työpajat 	<p>L2, L5</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii erilaisten kuuntelutapojen kautta erottelemaan ja jäsentämään kuulemaansa sekä jakamaan kokemuksensa toisille. • Tavoitteena on kehittää oppilaiden ilmaisutaitoja ja kuvittelukykyä monipuolisesti. • Tavoitteena on, että oppilas oppii löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja erilaisia ääniympäristöjä havainnoidessaan. • Oppilasta ohjataan rakentamaan yhteyksiä kuvataiteeseen elämyksellisen kuuntelun kautta. 		
<p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kannustaa oppilaita tekemään pienimuotoisia improvisaatioita yksin ja ryhmän jäsenenä liikkuen, soittaen ja laulaen. • Oppilaita ohjataan hyödyntämään omia ympäristöjään ja muita 	<ul style="list-style-type: none"> • improvisointi yksin ja yhdessä • pienimuotoisten sävellysten tuottaminen improvisoinnin pohjalta • esiintymisten mahdollistaminen • teknologian monipuolinen hyödyntäminen, esim. valmiit taustat • musiikkiohjelmien käyttäminen • omat sävellyskokeilut • tuotoksien tallentaminen (ääni, kuva) 	<p>L1, L2, L5, L6</p>

<p>kouluaineita improvisaatioiden ideoinnissa.</p>		
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>		
<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tarkastelemaan kuulemaansa ja erottamaan sieltä erilaisia elementtejä. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tunnistamaan eri tyyllilajeja ja eri tyyllilajien eroja ja yhtäläisyyksiä. • Tavoitteena on tutustua suomalaisen musiikkikulttuurin lisäksi pohjoismaiseen musiikkikulttuuriin. 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • lastenmusiikki, yhteislaulut, kansanmusiikki, laululeikit • etsitään yhteyksiä eri oppiaineisiin • musiikki oppilaiden omissa kulttuureissa • yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa 	<p>L2, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas vahvistaa osaamistaan melodia- ja rytmisoitinten soittamiseen nuottikuvasta. • Oppilas yhdistää nuottien nimen ja nuottikuvan toisiinsa. 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitteitä ja merkintätapoja kuuntelun ja toimimisen kautta, käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri, dynamiikka • kappaleiden rakenteiden hahmottaminen • tahtilajeihin tutustuminen 	<p>L4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas toteuttaa musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja omassa musisoinnissa. 		
<p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä kuunnellen muita ja sovittaen oman laulunsa ja soittonsa osaksi soivaa ryhmää. • Oppilas osaa käyttää soittimia asianmukaisesti ja pitää ne järjestyksessä sekä keskittymään ohjeiden kuunteluun. • Oppilas osaa rauhoittua ja rentoutua musiikin parissa. • Oppilas ymmärtää kuulonhuollon merkityksen sekä musiikintunneilla että vapaa-aikana. 	<ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan toiset • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	<p>L3</p>
<p>Oppimaan oppiminen musiikissa</p>		
<p>T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • opetellaan asettamaan pieniä tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista • musiikkiesitysten valmistaminen 	<p>L1</p>

<p>tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas asettaa tavoitteita itselleen tai ryhmälleen, harjoittelee ja lopulta arvioi edistymistään esimerkiksi kouluosoittimien soittamisessa. Esitetään harjoiteltu esitys joko pienelle yleisöllä esimerkiksi aamunavauksessa tai isolle yleisölle esimerkiksi juhlissa. 		
---	--	--

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 5

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
<p>T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilaat kokevat itsensä osaksi ryhmää ja toimivat luontevasti ryhmän jäsenenä omana itsenään. Tavoitteena on, että oppilaat omaaloitteisesti ja luontevasti antavat ja vastaanottavat myönteistä palautetta 	<ul style="list-style-type: none"> kuunteleminen osallistuminen toisten huomioiminen ja kannustaminen tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta ohjataan oppilasta sovittamaan oma osuutensa musiikilliseen kokonaisuuteen oppilas tiedostaa vahvuuksiaan ja osaa hyödyntää niitä 	L2, L6, L7

<p>musiikillisesta toiminnasta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että jokainen ryhmän jäsen aktiivisesti osallistuu yhteismusisointiin omalla taitotasollaan ja ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa. 		
<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p> <p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ylläpitää oppilaiden motivaatiota musisoida ryhmän jäsenenä omalla taitotasollaan. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat soittamaan nokkahuilulla ikätasolle sopivia melodioita. • Tutustutaan kitaraan ja harjoitellaan muutama perussointu. • Tavoitteena on, että oppilaiden oma taitotaso kohoaa musisoidessa ryhmän jäsenenä ja että oppilas ottaa musisoidessaan huomioon muun 	<ul style="list-style-type: none"> • oman äänen käyttäminen: oikea lauluasento, rohkea äänenkäyttö, äänenavaukset, mikrofonin käyttö • stemmalaulamiseen tutustuminen • kaanonit • kehosoitimet • rytmi-, melodia- ja sointusoittimet • bändisoittimet • säästytaitojen monipuolistaminen • onnistumisen kokemukset 	<p>L2</p>

<p>musiikillisen kokonaisuuden.</p>		
<p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolisia ilmaisuharjoituksia ja rohkaiseminen omaan ilmaisuun • monipuolinen kehollinen aistiminen, improvisointi ja ilmaisu • kuvat ja tarinat lähteenä tai tuotoksena 	<p>L1, L2</p>
<p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii erilaisten kuuntelutapojen kautta erottelemaan ja jäsentämään kuulemaansa sekä jakamaan kokemuksensa monipuolisesti erilaisia keinoja käyttäen toisille. • Tavoitteena on kehittää oppilaiden ilmaisutaitoja ja kuvittelukykyä monipuolisesti. • Tavoitteena on, että oppilas oppii löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja erilaisia ääniympäristöjä havainnoidessaan. • Oppilasta ohjataan rakentamaan yhteyksiä muiden oppiaineiden välillä. 	<ul style="list-style-type: none"> • ääniympäristön tutkiminen ja luominen • ohjattu kuuntelu • kertominen musiikista: omat kokemukset, tunteet ja mielipiteet ja niiden perusteleminen • konsertit ja työpajat 	<p>L2, L5</p>

<p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kannustaa oppilaita tekemään pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. • Oppilaita ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kokonaisuuksien tekemisessä. 	<ul style="list-style-type: none"> • improvisointi yksin ja yhdessä • pienimuotoisten sävellysten tuottaminen improvisoinnin pohjalta • esiintymisten mahdollistaminen • teknologian monipuolinen hyödyntäminen, esim. valmiit taustat • musiikkiohjelmien käyttäminen • omat sävellyskokeilut • tuotoksien tallentaminen (ääni, kuva) • tutkitaan äänen syntymistä eri materiaaleja käyttäen, soitinrakennuskokeilut 	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p> <p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • etsitään yhteyksiä eri oppiaineisiin • musiikki oppilaiden omissa kulttuureissa • yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa • eri maanosien musiikkikulttuureihin tutustuminen kuunnellen ja musisoiden • lastenmusiikki, yhteislaulut, ikäkaudelle sopiva populaarimusiikki, kansanmusiikki ja taidemusiikki • musiikki osana laajempaa kulttuurihistoriallista kokonaisuutta • musiikin alan ammatteihin tutustuminen • vierailut ja yhteistyö ammattilaisten kanssa • musiikin ja median yhteys, esim. mainokset, videot, elokuvat, internet, sosiaalinen media, TVT 	<p>L2, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas osaa soittaa nokkahuilulla 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitteitä ja merkintätapoja kuuntelun ja toimimisen kautta, käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri, dynamiikka • kappaleiden rakenteiden hahmottaminen • vaihtojakoisiin tahtilajeihin tutustuminen, esim. 5/4, 7/8 jne. 	<p>L4</p>

<p>melodioita nuottikuvan perusteella.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas osaa nuottien nimet ja osaa piirtää nuotit viivastolle oikein. • Oppilas toteuttaa musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja omassa musisoinnissa. 		
<p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas vahvistaa osaamistaan toimiessaan vastuullisena ryhmän jäsenenä kuunnellen muita ja sovittaen oman laulunsa ja soittonsa osaksi soivaa ryhmää. • Oppilas osaa käyttää soittimia asianmukaisesti ja pitää ne järjestyksessä sekä keskittyä ohjeiden kuunteluun. • Oppilas osaa rauhoittua ja rentoutua musiikin parissa. • Oppilas ymmärtää kuulonhuollon merkityksen sekä 	<ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan toiset • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	<p>L3</p>

musiikintunneilla että vapaa-aikana.		
Oppimaan oppiminen musiikissa		
<p>T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas vahvistaa osaamistaan tavoitteiden asettamisessa, harjoittelussa ja edistymisensä arvioinnissa. • Esitetään harjoiteltu esitys joko pienelle yleisöllä esimerkiksi aamunavauksessa tai isolle yleisölle esimerkiksi juhlissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • kunnioitus omaa ja toisten tuotosta kohtaan • tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arvioiminen • vertaispalaute • itsenäiseen, pitkäjänteiseen harjoitteluun ohjaaminen • musiikkiesitysten valmistaminen 	L1

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Osallisuus</p> <p>T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat kokevat itsensä osaksi ryhmää ja toimivat 	<ul style="list-style-type: none"> • kuunteleminen • rohkaiseminen osallistumaan • toisten huomioiminen ja kannustaminen • tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta • ohjataan oppilasta sovittamaan oma osuutensa musiikilliseen kokonaisuuteen • oppilas tiedostaa vahvuuksiaan ja osaa hyödyntää niitä 	L2, L6, L7

<p>luontevasti ryhmän jäsenenä omana itsenään.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rohkaistaan oppilaita aktiivisesti ylläpitämään luokan myönteistä ilmapiiriä, jotta tavoite mahdollistuisi. • Tavoitteena on, että oppilaat oma-aloitteisesti ja luontevasti antavat ja vastaanottavat myönteistä palautetta musiikillisesta toiminnasta. • Tavoitteena on, että jokainen ryhmän jäsen aktiivisesti osallistuu yhteismusisointiin omalla taitotasollaan ja ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa. 		
<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p>		
<p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ylläpitää oppilaiden motivaatiota musisoida ryhmän jäsenenä omalla taitotasollaan. • Ohjataan oppilaita tarkkailemaan omaa äänenkäyttöään ja siinä tapahtuvia muutoksia murrosikä huomioon ottaen. • Tutustutaan kitaraan ja harjoitellaan muutama perussointu. • Tavoitteena on, että oppilaiden oma taitotaso kohoaa musisoidessa ryhmän jäsenenä. 	<ul style="list-style-type: none"> • oman äänen käyttäminen: oikea lauluasento, rohkea äänenkäyttö, äänenavaukset, mikrofonin käyttö • stemmalaulamiseen tutustuminen • kaanonit • kehosoitimet • rytm-, melodia- ja sointusoittimet • bändisoittimet • säestystaitojen monipuolistaminen • improvisointikokeilut yhteissoitossa • säveltäminen ja sanoittaminen oman taitotason mukaisesti • onnistumisen kokemukset 	<p>L2</p>

<p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monipuolisia ilmaisuharjoituksia ja rohkaiseminen omaan ilmaisuun • monipuolinen kehollinen aistiminen, improvisointi ja ilmaisu • kuvat ja tarinat lähteenä tai tuotoksena 	<p>L1, L2</p>
<p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii erilaisten kuuntelutapojen kautta erottelemaan ja jäsentämään kuulemaansa sekä jakamaan kokemuksensa monipuolisesti erilaisia keinoja käyttäen toisille. • Tavoitteena on kehittää oppilaiden ilmaisutaitoja ja kuvittelukykyä monipuolisesti. • Tavoitteena on, että oppilas oppii löytämään yhtäläisyyksiä ja eroja erilaisia ääniympäristöjä havainnoidessaan. • Oppilasta ohjataan rakentamaan yhteyksiä muiden oppiaineiden välillä. 	<ul style="list-style-type: none"> • ääniympäristön tutkiminen ja luominen • ohjattu kuuntelu • kertominen musiikista: omat kokemukset, tuntemukset ja mielipiteet ja niiden perusteleva • konsertit ja työpajat 	<p>L2, L5</p>
<p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • improvisointi yksin ja yhdessä • pienimuotoisten sävellysten tuottaminen improvisoinnin pohjalta • esiintymisten mahdollistaminen • äänentoistolaitteiston käytön opettelu • teknologian monipuolinen hyödyntäminen, esim. valmiit taustat • musiikkiohjelmien käyttäminen • omat sävellyskokeilut • tuotoksien tallentaminen (ääni, kuva) • tutkitaan äänen syntymistä eri materiaaleja käyttäen, soitinrakennuskokeilut 	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>		

<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksia ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tarkastelemaan kuulemaansa ja erottamaan sieltä erilaisia elementtejä. • Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät esittämään näkemyksensä havainnoistaan. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tunnistamaan eri tyyllilajien eroja ja yhtäläisyyksiä. Tavoitteena on tutustua eurooppalaiseen musiikkikulttuuriin suomalaisen musiikkikulttuurin lisäksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • etsitään yhteyksiä eri oppiaineisiin • musiikki oppilaiden omissa kulttuureissa • yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa • eri maanosien musiikkikulttuureihin tutustuminen kuunnellen ja musisoiden • ikäkaudelle sopiva populaarimusiikki, kansanmusiikki ja taidemusiikki • musiikki osana laajempaa kulttuurihistoriallista kokonaisuutta • länsimaisen musiikin historian vaiheet pääpiirteittäin • musiikin alan ammatteihin tutustuminen • vierailut ja yhteistyö ammattilaisten kanssa • musiikin ja median yhteys, esim. mainokset, videot, elokuvat, internet, sosiaalinen media, TVT 	<p>L2, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas vahvistaa osaamistaan melodioiden soittamisessa nokkahuilulla ja kosketinsoittimilla/pianolla nuottikuvan perusteella. • Tavoitteena on, että oppilas osaa lukea sointumerkit kappaleista kitaralla soittaessaan. • Tavoitteena on, että oppilas osaa nuottien nimet ja osaa piirtää nuotit viivastolle oikein. • Oppilas toteuttaa musiikin peruskäsitteitä ja 	<ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan käsitteiden ja merkintätapojen tuntemusta • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri, dynamiikka • kappaleiden rakenteiden hahmottaminen • tasa- kolmi- ja vaihtojakoisten tahtilajien käyttäminen 	<p>L4</p>

merkintätapoja omassa musisoinnissa.		
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas vahvistaa osaamistaan toimiessaan vastuullisena ryhmän jäsenenä kuunnellen muita ja sovittaen oman laulunsa ja soittonsa osaksi soivaa ryhmää. • Oppilas osaa käyttää soittimia asianmukaisesti ja pitää ne järjestyksessä sekä keskittyä ohjeiden kuunteluun. • Oppilas osaa rauhoittua ja rentoutua musiikin parissa. • Oppilas ymmärtää kuulonhuollon merkityksen sekä musiikintunneilla että vapaa-aikana. 	<ul style="list-style-type: none"> • huomioidaan toiset • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kannustetaan löytämään oma tapa toimia musiikin kuluttajana, esim. kuuntelija, harrastaja, kulttuuripalveluiden käyttäjä • tekijänoikeuksiin tutustuminen • kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
<p>T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas vahvistaa osaamistaan tavoitteiden asettamisessa, harjoittelussa ja edistymisensä arvioinnissa. • Esitetään harjoiteltu esitys joko pienelle yleisöllä esimerkiksi aamunavauksessa tai isolle yleisölle esimerkiksi juhlissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • kunnioitus omaa ja toisten tuotosta kohtaan • tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arvioiminen • vertaispalaute • itsenäiseen, pitkäjänteiseen harjoitteluun ohjaaminen • oppimisprosessin ymmärtäminen • kiinnitetään huomiota tulkintaan • tuotosten viimeistely • musiikkiesitysten valmistaminen 	L1

14.5.11 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, ja mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja

uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet kuvataiteessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen	S1, S2, S3	Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen

vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan			keinoja ilmaistessaan mielipiteitään
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1, S2, S3	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Kuvataide vuosiluokilla 3-6

Kuvataiteen opetuksessa kiinnitetään huomiota luomakunnan kauneuden näkemiseen, joka on nähtävissä niin luonnossa kuin maalauksissa ja rakennetuissa kokonaisuuksissakin. Kuvataiteen aiheina voidaan hyödyntää kirkkovuoden kiertoa, jolloin myös kristillisiä aiheita esimerkiksi jouluun ja pääsiäiseen liittyen käytetään. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on lisäksi oma kulttuurikasvatussuunnitelma (Liite 8), jota voidaan hyödyntää kuvataiteen opetuksessa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kulttuuriopetusta ja -kasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti, mutta sen lisäksi esimerkiksi juhlien ja kulttuuripäivien muodossa. Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan.

Kuvataiteen kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- Itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä
- Runebergin päivä
- Ystävänäpäivä
- Vappu
- Äitienpäivä
- Isänpäivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulu, pääsiäinen, Mikkelin päivä, pyhäinpäivä, loppiainen, laskiainen, helatorstai ja hellunta

Lisäksi kuvataide tuodaan esille monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu osallistuu Kyhähys -kouluväen lehden tekemiseen oppilaiden piirroksilla ja muilla tuotoksilla.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kuvataiteen oppitunneilla oppilaiden käytettävissä on monipuolisesti erilaisia materiaaleja. Oppilaita ohjataan käyttämään erilaisia tekniikoita ja ilmaisukeinoja omien ja yhteisten tuotosten tekemiseen. Opiskelu tapahtuu kannustavassa ja mielikuvitusta rikastuttavassa ilmapiirissä ja ympäristössä, jossa hyödynnetään erilaisia havaintovälineitä ja virikkeitä kuten taidekuvat, sarjakuvat ja tietokonepelit. Oppilaat otetaan mukaan töiden ja tekniikoiden suunnitteluun. Oppilaiden käytettävissä on tieto- ja viestintäteknologiavälineistöä (tietokone, tabletit...). Oppiminen tapahtuu yksin ja yhdessä. Kuvataiteen oppitunneilla hyödynnetään Kuopion kaupungin kulttuuritarjontaa (taidemuseot...). Opetustilanteet tapahtuvat kouluympäristön lisäksi muissa rakennetuissa ympäristöissä kuten taidemuseoissa, luonnon ympäristössä ja verkkoympäristössä.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opettaja ottaa huomioon oppilaiden erityistarpeet kuvataidetunteja suunnitellessaan. Tämä voi tapahtua esimerkiksi työtapoja soveltamalla. Myös nopeasti etenevien ja taitavien oppilaiden tarpeet huomioidaan antamalla virikkeitä oppilaan taitoja vastaavasti ja edelleen kehittävästi.

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kuvataiteen opetuksessa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle

antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Kuvataiteella on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille myös kuvataiteen tunneilla.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi taidenäyttelyssä, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä koulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan

armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä koulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Kuvataiteen opetuksen oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 3-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilaiden ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja tuetaan pohdiskelutehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Vahvistetaan oppilaiden taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia sekä itsenäisesti että yhdessä toisten kanssa pohtien. Rohkaistaan uusien näkökulmien etsimiseen ja oivalluksien tekemiseen. Oppilaita kannustetaan kuulemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan omaa sisäistä tietoaan. Oppilaiden tiedonkäsitys laajenee ja häntä kannustetaan käyttämään erilaisia tietolähteitä. Toiminta tukee mielikuvituksen käyttämistä ja luovuutta. Oppilaan oppiminen tehdään näkyväksi ja oppilaat tulevat tietoisiksi omista vahvuuksistaan ja kehitystarpeistaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan kulttuurisia juuriaan ja pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien jatkumossa. He suhtautuvat erilaisiin kulttuurisiin tapoihin ja visuaalisen maailman ilmiöihin kiinnostuneesti ja arvostaen. Oppilaat oppivat monipuolisia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä hyvää käytöstä. Oppilaat harjoittelevat toisen asemaan asettumista ja asioiden tarkastelemista eri näkökulmista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilas oppii ajankäytön periaatteita, hyvää käytöstä sekä muita oman ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Yhteisiä materiaaleja ja työvälineitä käyttäessään oppilas oppii ymmärtämään yhteisten sääntöjen merkitystä ja osallistumaan yhteisten sääntöjen ja toimintatapojen kehittämiseen. Oppilas oppii teknologian turvallista ja toisia kunnioittavaa käyttöä. Kuvataiteen opinnoissa oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti sekä kestävä tulevaisuus ja työturvallisuus huomioiden omassa työskentelyssään.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan yhä moninaisempien kuvien, esineiden, rakennusten ja muiden visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotojen tulkitsemiseen, tuottamiseen ja arvioimiseen erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöä ja huomaamaan, että kuvilla on erilaisia tavoitteita. Oppilaat tunnistavat eri medioiden luomaa ja välittämää kuvaa todellisuudesta. Oppilaiden kriittistä lukutaitoa vahvistetaan oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä ja ikäkaudelle tärkeiden kokemusten kautta.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaita ohjataan oma-aloitteiseen ja monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen ja kriittiseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. Oppilaat osaavat rakentaa tietoa yhdessä toistensa ja muiden toimijoiden kanssa. Oppilaat ovat lähdekriittisiä ja osaavat arvioida omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Oppilaat harjaantuvat yhteisöllisen tiedon luomisessa ja sosiaalisen median hyödyntämisessä. Oppilaat ymmärtävät yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaat harjaantuvat valitsemaan, käyttämään ja arvioimaan erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja tieto- ja viestintäteknikan alueelta. Oppilaita ohjataan hyödyntämään eri hakupalveluita taiteen tutkimisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilas oppii ottamaan vastuun omasta tekemisestään. Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita rohkaistaan oma-aloitteisuuteen ja luovien vaihtoehtojen kokeiluun. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa sekä oman ja toisten työn arvostamiseen. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille. Oppilaat tutustuvat visuaalisen alan harrastusmahdollisuuksiin ja ammatteihin.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilaan kanssa tarkastellaan kestävään kehitykseen, rauhaan ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja pohditaan omien valintojen ja tekojen vaikutusta paitsi itselle, myös lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat harjoittelevat käytännön tekoja, joilla voivat itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta omassa elämässä. Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien kestävä tulevaisuuden innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn.

Kuvataide -oppimäärän vuosiluokkaistetut tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3, 4, 5, ja 6

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta ohjataan tekemään monipuolisia havaintoja monin eri aistein ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä erilaisia kuvallisia välineitä. - Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä sekä mediasta. - Ohjataan oppilasta tekemään havaintoja eri 	<p>Kuvat ja ympäristö ovat tarkastelun ja keskustelujen sekä omien työideoiden työstämisen pohjana.</p> <p>Tarkastellaan oppilaiden omia kuvakulttuureja ja tiedostetaan, että eri yhteisöissä ja ympäristöissä on erilaisia kuvakulttuureja.</p> <p>Kuvia valitaan monipuolisesti eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta sekä soveltuvista mediakuvista, painotus pohjoismaisessa taiteessa.</p> <p>Keskustellaan eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä.</p> <p>Harjoitellaan omien näkemysten perustelemista.</p> <p>Taideteosten herättämiä havaintoja ja ajatuksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.</p> <p>Kuopion kaupungin kulttuurikohteiden hyödyntämistä mahdollisuuksien mukaan.</p>	L1, L3, L4, L5

<p>aikakausien ja kulttuurien taiteesta.</p>		
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omasta kuvakulttuurista, ympäristön kuvakulttuureista ja taiteen maailmasta tekemiään havaintoja ja keskustelemaan niistä toisten kanssa. - Opetellaan sanallistamaan havaintoja ympäristöstä, mediasta ja muusta visuaalisesta kulttuurista. 		L2, L4, L5, L6
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innostetaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja 		L2, L3, L4, L5

<p>havaintojaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen ja erilaisin välinein.</p>		
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa. - Opetellaan käyttämään erilaisia kuvan tekemisen ja ilmaisun keinoja. 	<p>Mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden soveltaminen.</p> <p>Ilmaisutavat: piirtäminen, maalaaminen, grafiikka, muovailu, rakentelu, valokuvaus, kuvan muokkaus, <i>kierrätystaide</i>.</p> <p>Käsitteet: piste, viiva, väri, muoto, sommittelu, <i>tila, valo, varjo</i></p> <p>Taiteelle ominaisiin toimintatapoihin tutustuminen ikätaso huomioiden.</p> <p>Välineiden huoltoa, puhdistamista ja säilyttämistä.</p> <p>Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset</p>	L2, L3, L5, L6
<p>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta ohjataan asettamaan selkeitä tavoitteita oman 		L1, L2, L3, L5

<p>kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn. - Työskennellään sekä yksin että ryhmässä. - Opetellaan arvioimaan tavoitteiden saavuttamista sekä keskustelemaan omista ja toisten kuvallisista prosesseista. 		
<p>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan.</p>		L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
<p>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista. - Oppilaan omia kuvakulttuureja 	<p>Mitä (<i>aihe, sisältö=yksityiskohdat</i>), miten (<i>muoto=ilmaisutapa ja sommittelu</i>), miksi (<i>tulkinta</i>)?</p> <p>Tarkastellaan teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmaa, kuvaan eläytyminen.</p> <p>Suomen ja muiden Pohjoismaiden lähihistoria ja kuvakulttuuri.</p> <p>Tarkastellaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta.</p>	L1, L2, L4, L5

<p>a tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta pohtimaan sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella kuvia. - Opetellaan pohtimaan todellisuuden fiktion suhdetta. 	<p>Pohdintojen kohteena voivat olla esim. Manga-tyyli, sarjakuvat, mainokset, kauneusihanteet.</p>	
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin.</p>		<p>L1, L4, L5, L6</p>
<p>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.</p>		<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja</p>	<p><i>Kauneusihanteet.</i></p>	<p>L3, L4, L6, L7</p>

<p>muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta tiedostamaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevä arvomaailma. - Ohjataan oppilasta löytämään omassa kuvakulttuurissa ilmeneviä arvoja. - Ohjataan oppilasta löytämään omassa ja ympäristön kuvakulttuurissa sekä taiteessa ilmeneviä arvoja. 	<p>Monikulttuurisuuden huomioiminen. Tehdään yhteistyötä ainerajojen yli ja eri taiteenalojen välillä.</p> <p>Keskustelua siitä, mitä arvot ovat ja miten niitä voi havaita.</p> <p>Kierrätysmateriaalien käyttö omissa kuvataiteellisissa tuotoksissa.</p> <p>Välineiden huollon opettelua siten, että ne kestävät käyttökelpoisina pidempään.</p> <p>Ohjataan oppilasta myös käyttämään materiaaleja säästeliäästi ja vähentämään hävikkiä.</p> <p>Pohdintaa laadun ja käytettävien materiaalien merkityksestä kestävässä kehityksessä.</p>	
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään kulttuurinen moninaisuus omassa 		L1, L2, L4, L7

<p>lähiympäristösä ja sen eri kuvakulttuureissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus taideteoksia tarkasteltaessa. - Autetaan oppilasta huomaamaan eri kuvakulttuureista erilaisia kuvailmaisun toimintatapoja. - Kiinnitetään näissä huomiota sisältöihin ja toimintatapoihin, joissa on huomioitu kestävä kehitys. 		
--	--	--

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 4		
Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista	<p>Kuvien ja ympäristöjen tarkastelua, niistä keskustelua ja omien mielipiteiden perustelua.</p> <p>Tarkastelun pohjalta omien työideoiden työstämistä.</p>	L1, L3, L4, L5

<p>kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja monin eri aistein ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä erilaisia kuvallisia välineitä. 	<p>Kuvia valitaan monipuolisesti eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta sekä soveltuvista mediakuvista, painotus pohjoismaisessa taiteessa.</p> <p>Kuopion kaupungin kulttuurikohteiden hyödyntämistä mahdollisuuksien mukaan.</p> <p>Oppilaiden omien kuvakulttuurien tarkastelu ja sen tiedostaminen, että eri yhteisöissä ja ympäristöissä on erilaisia kuvakulttuureja.</p> <p>Havaintojen tekeminen luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä sekä mediasta.</p>	
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaa oppilasta kuvailemaan omasta kuvakulttuurista, ympäristön kuvakulttuureista ja taiteen maailmasta tekemiään havaintoja ja keskustelemaan niistä toisten kanssa. 	<p>Havaintojen tekeminen eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta.</p> <p>Keskusteluja eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä.</p> <p>Oppilaan rohkaiseminen käyttämään ilmaisussaan monipuolisesti erilaisia välineitä.</p> <p>Myös taideteosten herättämiä havaintoja ja ajatuksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.</p>	L2, L4, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään omien näkemysten perustelemista. 		
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaa oppilasta ajatuksiensa ja havaintojensa kuvallisessa ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttävässä ilmaisussa. 		L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta käyttämään monipuolisesti 	<p>Mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden soveltaminen.</p> <p>Ilmaisutavat: piirtäminen, maalaaminen, grafiikka, muovailu, rakentelu, <i>liikkuva kuva (voidaan tehdä yhteistyössä eri oppiaineiden välillä, ryhmätyönä).</i></p> <p>Käsitteet: piste, viiva, väri, muoto, sommittelu, <i>tila, valo, varjo.</i></p> <p>Tutustumista taiteelle ominaisiin toimintatapoihin.</p>	L2, L3, L5, L6

<p>erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvan tekemisen ja ilmaisun keinoja. 	<p>Välineiden huollon, puhdistamisen ja säilyttämisen oppimista.</p> <p>Työskentelyä yksin ja ryhmässä.</p> <p>Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset.</p>	
<p>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas harjaantuu tavoitteiden asettelussa oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. - Kannustetaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn. - Oppilas harjaantuu arvioimaan tavoitteiden saavuttamista sekä keskustelemaan 	<p>Erilaisiin kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoihin tutustuminen oppilaan omassa kuvakulttuurissa, ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa.</p>	<p>L1, L2, L3, L5</p>

<p>omista ja toisten kuvallisista prosesseista a.</p>		
<p>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan oppilasta käyttämään erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja myös omassa ilmaisussaan. - Oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun ja tuetaan medialukutaidon kehittymistä. 		L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
<p>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.</p>	<p>Mitä (<i>aihe, sisältö=yksityiskohdat</i>), miten (<i>muoto=ilmaisutapa ja sommittelu</i>), miksi (<i>tulkinta</i>)?</p> <p>Tarkastellaan teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmaa, kuvaan eläytyminen.</p>	L1, L2, L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas syventää taitoaan tarkastella erilaisia kuvia eri lähtökohdistä - Oppilas pohtii sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella kuvia. - Opetellaan pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta. 	<p>Suomen ja muiden Pohjoismaiden lähihistoria ja kuvakulttuuri.</p> <p>Oppilaan omankuvakulttuurin tarkastelua suhteessa muihin kuvakulttuureihin.</p> <p>Eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetun kuvataiteen tarkastelua.</p>	
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin.</p>		L1, L4, L5, L6
<p>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun</p>		L1, L2, L5, L6

tapoja omissa kuvissaan.		
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
<p>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tiedostaa taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvomaailmoja. - Ohjataan oppilasta löytämään omassa kuvakulttuurissa, ympäristön kuvakulttuurissa sekä taiteessa ilmeneviä arvoja. 	<p>Kauneusihanteet, <i>ekologia</i>.</p> <p>Monikulttuurisuuden huomioiminen. Tehdään yhteistyötä ainerajojen yli ja eri taiteenalojen välillä.</p> <p>Kiinnitetään huomiota sisältöihin ja toimintatapoihin, joissa on huomioitu kestävä kehitys.</p> <p>Kannustetaan ja ohjataan oppilasta valitsemaan ja käyttämään kierrätysmateriaaleja sekä huoltamaan välineitä hyvin.</p> <p>Materiaalien säästeliäs käyttö ja hävikin vähentäminen.</p> <p>Pohditaan laadun ja käytettävien materiaalien merkityksestä kestävässä kehityksessä.</p>	L3, L4, L6, L7

<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen moninaisuuden omassa lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa. - Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus taideteoksia tarkasteltaessa ja valintoja omassa työskentelyssä tehdessä. - Autetaan oppilasta huomaamaan eri kuvakulttu 		L1, L2, L4, L7
--	--	----------------

<p>ureista erilaisia kuvailmais un toimintata poja.</p>		
---	--	--

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 5		
Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja monin eri aistein ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä erilaisia kuvallisia välineitä. - Oppilas osaa tehdä havaintoja luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä sekä mediasta sekä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta. 	<p>Kuvien ja ympäristöjen tarkastelua, niistä keskustelua ja omien mielipiteiden perustelua. Tarkastelun pohjalta omien työideoiden työstämistä.</p> <p>Oppilaiden kuvakulttuurien tarkastelua suhteessa muihin kuvakulttuureihin.</p> <p>Tarkastellaan vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavia, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamia kuvia ja visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.</p>	L1, L3, L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pohtii omien kuvakulttuurien merkitystä osallistumiseen eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. - Oppilas pohtii laajenevaa elinpiiriään ja medioiden merkitystä ja vaikutusta yhteiskunnassa. - Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja taiteen eri lajeja sekä tutustuu erilaisiin käsityksiin taiteesta. 		
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas oppii kuvailemaan omasta kuvakulttuurista, ympäristön kuvakulttuureista ja 	<p>Kuvia valitaan monipuolisesti eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta sekä soveltuvista mediakuvista.</p> <p>Pohdintaa oman kuvakulttuurin merkityksestä eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.</p> <p>Keskustelussa huomioidaan oppilaan laajeneva elinpiiri ja medioiden jatkuvasti kasvava merkitys yhteiskunnassa.</p> <p>Keskustelua eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä.</p>	L2, L4, L5, L6

<p>taiteen maailmasta tekemiään havaintoja ja ajatuksia ja keskustelemaan niistä toisten kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omasta kuvakulttuurista ja sen suhteesta muihin kuvakulttuureihin. 	<p>Omien näkemysten perustelemistaitojen kehittämistä.</p>	
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas kehittää taitojaan ajatuksiensa ja havaintojensa kuvallisessa ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttävässä ilmaisussa. - Kannustetaan oppilasta laajentamaan ja avartamaan rohkeasti omaa 	<p>Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä Kuopion kaupungin kulttuurikohteiden kanssa.</p> <p>Taideteosten herättämiä havaintoja ja ajatuksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.</p>	<p>L2, L3, L4, L5</p>

<p>ilmaisutapaa nsa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas rohkaistuu käyttämään ilmaisussaan monipuolises ti erilaisia välineitä ja yhdistelemä än ja soveltamaan aikaisemmin oppimaansa. 		
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilasta kehittää kuvan tekemisen taitojaan käyttäen monipuolises ti soveltaen erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisus sa. - Ohjataan oppilasta löytämään hänelle <p>Hyödynnetää n myös teknologisia ilmaisukeinoj a.</p>	<p>Mahdollisestaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Pyritään pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tutkivaan ja tavoitteelliseen taideoppimiseen.</p> <p>Välineiden ja tarvikkeiden huolto ja säilytys.</p>	L2, L3, L5, L6

<p>ominaisin ja luontevin ilmaisutapa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja osaa huolehtia välineistä ja tarvikkeista. 		
<p>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa asettaa tavoitteita oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. - Kannustetaan oppilasta pitkäjänteisen työskentelyyn. - Oppilas osaa työskennellä sekä yksin että ryhmässä. - Oppilas harjaantuu arvioimaan tavoitteiden saavuttamista sekä keskustelemaan omista ja toisten 	<p>Ilmaisutavat: piirtäminen, maalaaminen, grafiikka, muovailu, rakentelu, <i>liikkuva kuva (voidaan tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden välillä)</i>.</p> <p>Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset.</p> <p>Taiteelle ominaisiin toimintatapoihin perehtyminen.</p> <p>Taideteosten käyttäminen kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.</p>	<p>L1, L2, L3, L5</p>

<p>kuvallisista prosesseista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta löytämään taideteoksen taalle asetettuja tavoitteita ja pohtimaan miten teoksen tekijä on työnsä asettanut tavoitteet saavuttanut. 		
<p>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omassa kuvissaan</p>	<p>Käsitteet: piste, viiva, väri, muoto, sommittelu, tila, <i>perspektiivi</i>, valo, varjo, <i>kontrasti</i>, <i>tasapaino</i>, <i>harmonia</i>, <i>tekstuurit</i>.</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pohtii sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan 	<p>Dokumenttikuvan ja fiktiivisen kuvan vertailu, mainos.</p> <p>Ohjataan oppilasta löytämään mm. median käyttämistä kuvista kuvamanipulaatioita ja kuvankäsittelyä.</p> <p>Sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutuksen tarkastelua erilaisten kuvien tulkintaan.</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>

<p>tarkastella kuvia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tarkastelee eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta ja ohjautuu tiedostamaan, mitkä elementit vaikuttavat taideteosten tulkintaan. 		
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tarkastelee taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria eri näkökulmista. - Oppilas tiedostaa, että jokainen tulkitsee kuvia omista lähtökohdistaan ja 	<p>Erilaisten kuvien ja ympäristöjen tarkastelua, niistä keskustelua ja omien mielipiteiden perustelua. Kannustetaan lähdekriittisyyteen. Mitä, miten, miksi? Mm. eläytyminen kuvaan, kuva-analyysit.</p> <p>Pohdintaa siitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin, esim. sarjakuvat, mainokset, kauneusihanteet, tunnetut logot.</p> <p>Taideteosten tarkastelua ja oppilaan ohjaamista löytämään niistä historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutuksia.</p> <p>Pohdintaa ja keskustelua taideteosten herättämistä ajatuksista ja tulkinnoista vertaillen niitä toisten kanssa.</p>	L1, L4, L5, L6

<p>näkökulmistaan käsin.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omista tulkinnoistaan ja ymmärtää toisenlaisen katsojan erilaisia tulkintoja. 		
<p>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas vertailee omaa kuvakulttuuria ja omia ilmaisukeinoja eri aikojen ja kulttuurien tapoihin. - Oppilas etsii yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä pohtii syitä niille. - Oppilas innostuu kokeilemaan eri aikakausien ja tyylisuuntien taideteosten aiheita, ilmaisutapoja ja tekniikoita sekä 	<p>Euroopan ja maailman historia ja kuvakulttuuri.</p> <p>Oppilaan oman kuvakulttuurin laajentaminen ja erilaisten kuvailmaisun tapojen rohkea kokeileminen eri aikakausien ja eri kulttuurien tyyleillä ja tekniikoilla</p>	<p>L1, L2, L5, L6</p>

soveltamaan niitä luovasti omaan ilmaisuun.		
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
<p>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tiedostaa taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvomaailmoja. - Oppilas pohtii, miten eri aikakausien ja eri kulttuurien arvot näkyvät taiteessa. - Ohjataan oppilasta ymmärtämään muita kulttuureja ja erilaisia arvomaailmoja taiteen kautta. 	<p>Kauneusihanteet, ekologia, <i>moraali/etiikka</i>.</p> <p>Pohdintaa esim. median voimakkaasta vaikutuksesta omaan kuvakulttuuriin ja pohdintaa myös siitä, millaisia arvoja media edustaa.</p> <p>Etsitään ympäristön kuvakulttuurista ja taideteoksista arvoja ja keskustellaan niistä.</p>	L3, L4, L6, L7

<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen moninaisuuden omassa lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa. - Oppilas rohkaistuu ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus taideteoksissa ja valintoja omassa työskentelyssä tehdessä. - Oppilas oppii huomaamaan eri kuvakulttuureista erilaisia kuvailmaisun toimintatapoja. Kiinnitetään näissä huomiota sisältöihin ja 	<p>Monikulttuurisuuden huomioiminen. Tehdään yhteistyötä ainerajojen yli ja eri taiteenalojen välillä.</p> <p>Pohdintaa laadun ja käytettävien materiaalien merkityksestä kestävässä kehityksessä.</p> <p>Valitaan ja käytetään kierrätysmateriaaleja sekä opetellaan huoltamaan välineitä hyvin, käyttämään materiaalia säästeliäästi ja välttämään hävikkiä.</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
---	--	-----------------------

<p>toimintatapo ihin, joissa on huomioitu kestävä kehitys.</p>		
--	--	--

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 6		
Opetuksen tavoitteet	Opetuksen sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja monin eri aistein ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä erilaisia kuvallisia välineitä. - Oppilas osaa tehdä havaintoja luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä sekä mediasta sekä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta. - Oppilas pohtii omien kuvakulttuuri 	<p>Kuvien ja ympäristöjen tarkastelua, niistä keskustelua ja omien mielipiteiden perustelua. Tarkastelun pohjalta omien työideoiden työstämistä.</p> <p>Oppilaiden kuvakulttuurin tarkastelua suhteessa muihin kuvakulttuureihin.</p>	L1, L3, L4, L5

<p>en merkitystä osallistumiseen taiteen luomiseen sekä tulkintaan eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tarkastelee myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavia, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamia kuvia ja visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. - Oppilas pohtii laajenevaa elinpiiriään ja medioiden merkitystä ja vaikutusta yhteiskunnassa. - Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja, taiteen eri lajeja sekä tutustuu erilaisiin käsityksiin taiteesta.		
--	--	--

<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa kuvailla omasta kuvakulttuurista, ympäristön kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta tekemiään havaintoja ja ajatuksia sekä perustella ajatuksiaan sanallisesti. - Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omasta kuvakulttuurista ja sen suhteesta muihin kuvakulttuureihin. - Oppilas kehittää omien näkemysten perustelemista. 	<p>Kuvia valitaan monipuolisesti eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta sekä soveltuvista mediakuvista.</p> <p>Pohdintaa oman kuvakulttuurin merkityksestä eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. Keskustelussa huomioidaan oppilaan laajeneva elinpiiri ja medioiden jatkuvasti kasvava merkitys yhteiskunnassa.</p> <p>Keskustellaan eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä.</p>	L2, L4, L5, L6
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita</p>	<p>Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä Kuopion kaupungin kulttuurikohteiden kanssa.</p>	L2, L3, L4, L5

<p>tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. - Oppilas rohkaistuu laajentamaan ja avartamaan rohkeasti omaa ilmaisutapansa. - Oppilas rohkaistuu käyttämään ilmaisussaan monipuolisesti erilaisia välineitä ja yhdistelemään ja soveltamaan aikaisemmin oppimaansa 	<p>Taideteosten herättämiä havaintoja ja ajatuksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.</p>	
<p>Kuvallinen tuottaminen</p>		
<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa soveltaa 	<p>Mahdollisestaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen ja kokeileminen sekä niiden luova soveltaminen. Pyritään pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tutkivaan ja tavoitteelliseen taideoppimiseen.</p>	<p>L2, L3, L5, L6</p>

<p>erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan. Hyödynnetään myös teknologisia ilmaisukeinoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan oppilasta löytämään hänelle ominaisin ja luontevin ilmaisutapa. - Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja osaa huolehtia välineistä ja tarvikkeista. 		
<p>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa asettaa tavoitteita oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. - Oppilas pyrkii kehittämään kuvailmaisua 	<p>Ilmaisutavat: piirtäminen, maalaaminen, rakentelu, valokuvaus, kuvan muokkaus, sarjakuva, tilataide ja/ tai performanssi.</p> <p>Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset.</p>	L1, L2, L3, L5

<p>an yksin ja ryhmän jäsenenä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa työskennellä pitkäjänteisesti sekä yksin että ryhmässä. - Oppilas osaa arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä keskustella omista ja toisten kuvallisista prosesseista. - Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja. 		
<p>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään. - Oppilas tuntee 	<p>Käsitteet: piste, viiva, väri, muoto, sommittelu, tila, perspektiivi, valo, varjo, kontrasti, tasapaino, harmonia, <i>jännite</i>, <i>rytmi</i>, <i>symboliikka</i>, tekstuurit.</p> <p>Kriittiseen ajatteluun ohjaaminen ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen.</p>	L1, L2, L4, L7

<p>erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja omassa kuvakulttuurissa, ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja myös omassa ilmaisussaan ja mielipiteiden ilmaisussa. - Oppilas tiedostaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ympäristön kuvakulttuurissa erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. 		
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
<p>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta</p>	<p>Dokumenttikuvan ja fiktiivisen kuvan vertailu, mainos.</p> <p>Ohjataan oppilasta löytämään mm. median käyttämistä kuvista kuvamanipulaatioita ja kuvankäsittelyä.</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. - Oppilas ymmärtää kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella kuvia. - Oppilas pohtii todellisuuden ja fiktion suhdetta. 	<p>Tarkastellaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta ja ohjataan oppilasta tiedostamaan, mitkä elementit vaikuttavat taideteosten tulkintaan.</p>	
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää 	<p>Erilaisten kuvien ja ympäristöjen tarkastelua, niistä keskustelua ja omien mielipiteiden perustelua. Kannustetaan lähdekriittisyyteen. Mitä, miten, miksi? Mm. eläytyminen kuvaan, kuva-analyysit.</p> <p>Tarkastellaan taideteoksia ja etsitään niistä historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutuksia.</p> <p>Keskustellaan taideteosten herättämistä ajatuksista ja tulkinnoista vertaillen sekä pohtien niitä toisten kanssa.</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>

<p>tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas ymmärtää, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin. - Ohjataan oppilasta tiedostamaan, että jokainen tulkitsee kuvia omista lähtökohdistaan ja näkökulmistaan käsin. - Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omista tulkinnoistaan ja ohjataan oppilasta ymmärtämään toisenlaisen katsojan erilaisia tulkintoja. 		
<p>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja 	<p>Euroopan ja maailman historia ja kuvakulttuuri.</p> <p>Innostetaan oppilasta laajentamaan omaa kuvakulttuuriaan ja kokeilemaan rohkeasti ja luovasti erilaisia kuvailmaisun tapoja eri aikakausien ja eri kulttuurien tyyleillä ja tekniikoilla.</p>	<p>L1, L2, L5, L6</p>

<p>tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas vertailee omaa kuvakulttuuria ja omia ilmaisukeinoja eri aikojen ja kulttuurien tapoihin. 	<p>Etsitään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja pohditaan syitä niille. Innostetaan oppilasta kokeilemaan eri aikakausien ja tyyli-suuntien taideteosten aiheita, ilmaisutapoja ja tekniikoita sekä soveltamaan niitä luovasti omaan ilmaisuun.</p>	
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. - Oppilas pohtii esim. median voimakasta vaikutusta omaan kuvakulttuuriin. 	<p>Kauneushanteet, ekologia, moraali/ etiikka. Taiteilijan vastuu aiheen ja materiaalien käsittelyssä.</p> <p>Ohjataan oppilasta löytämään ympäristön kuvakulttuurissa ilmeneviä arvoja ja keskustelemaan niistä.</p> <p>Ohjataan oppilasta etsimään ja löytämään arvoja taideteoksista.</p> <p>Pohditaan, miten eri aikakausien ja eri kulttuurien arvot näkyvät taiteessa.</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään muita kulttuureja ja erilaisia arvomaailmoja taiteen kautta.</p>	<p>L3, L4, L6, L7</p>

<p>in ja pohditaan millaisia arvoja media edustaa</p>		
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas ottaa kuvailmaisus saan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia. - Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen moninaisuuden omassa lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa. Oppilas rohkaistuu ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus taideteoksista ja 	<p>Monikulttuurisuuden huomioiminen. Tehdään yhteistyötä ainerajojen yli ja eri taiteenalojen välillä.</p> <p>Pohdintaa laadun ja käytettävien materiaalien merkityksestä kestävässä kehityksessä.</p> <p>Kannustetaan ja ohjataan oppilasta valitsemaan ja käyttämään kierrätysmateriaaleja sekä huoltamaan välineitä hyvin.</p> <p>Ohjataan oppilasta myös käyttämään materiaaleja säästeliäästi ja vähentämään hävikkiä.</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>

<p>valintoja tehdessä omassa työskentelys- sä.</p> <p>- Oppilas oppii huomaamaa n eri kuvakulttuur- eista erilaisia kuvailmaisun toimintatapo- ja. Kiinnitetään näissä huomiota sisältöihin ja toimintatapo- ihin, joissa on huomioitu kestävä kehitys.</p>		
---	--	--

14.5.12 KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestäväen kehityksen näkökulmista.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1-S6	L1, L2
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	L1, L5

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	L4, L6
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.	S1-S5	L3, L6
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2, S6	L5
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	L1, L4, L7
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	L1, L3, L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi: Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknikka tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen

käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsenneilyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityöoppiaineen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityöoppiaineen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilemaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1-S6		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

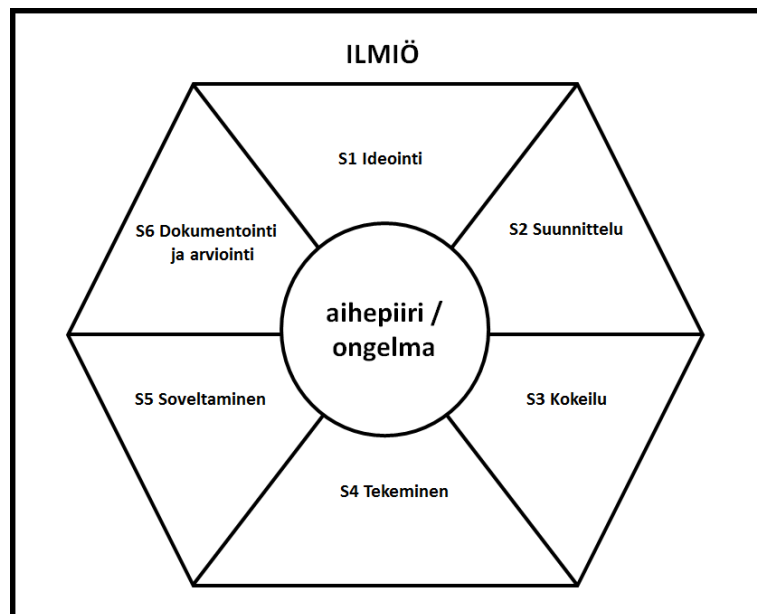
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1-S5	Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2, S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Käsityö vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3-6 oppimistehtävät liitetään oppilaan elämänpäiviin, harrastuksiin ja kokemuksiin sekä muissa oppiaineissa käsiteltäviin ilmiöihin ja aiheisiin. Vuosiluokilla 3 ja 4 painottuvat sisältöalueet S1 Ideointi, S3 Kokeilu, S4 Tekeminen ja S5, kun harjoitellaan perustaitoja. Vuosiluokilla 5 ja 6 sisältöalueet S2 Suunnittelu ja S6 Dokumentointi ja arviointi painottuvat enemmän. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kulttuurikasvatuksen suunnitelma (ks. liitteet) täydentää käsityön opetusta.

Alla sisältöalueet on esitetty ympyrämallina, joka kuvaa kokonaisen käsityön prosessia. Jos koetaan tarkoituksenmukaiseksi, S3 Kokeilu voidaan nostaa prosessin alkuun. Keskiössä oleva aihepiiri voi olla esimerkiksi ongelma tai kysymys: ”Kuinka voin näkyä pimeässä?” tai ”Lelu”, jonka ympärille oppimistehtävän tavoitteet ja käytettävät materiaalit, tekniikat, koneet ja laitteet on suunniteltu.

Ilmiöpohjainen opetus käsityössä

Ilmiöpohjaisen opetuksen lähtökohtana ovat kokonaisvaltaiset todellisen maailman ilmiöt. Ilmiöpohjaisessa oppimisessa edetään tyypillisesti ongelmalähtöisen oppimisen menetelmän mukaisesti. Käsityössä tehtävänantona on ongelmia, jotka nousevat ympäröivästä maailmasta ja näitä pyritään ratkomaan käsityön keinoin konkreetin työskentelyn avulla. Tämän myötä oppijalle tulisi muodostua teoreettinen ymmärrys kyseessä olevasta ongelmasta tai aihepiiristä. Muodostunutta ymmärrystä voidaan jatkossa soveltaa samankaltaisiin ongelmiin ja yleisesti ongelmanratkaisussa.

Käsityön oppimistehtävien taustalla on siis aina ilmiö, jossa vuorovaikuttavat materiaali, energia- ja informaatio. Oppimistehtäväksi nostetaan luokka- asteelle sopiva aihepiiri tai ongelma, jota työestetään sopivin konkreettisin- ja luonnontieteellisin menetelmin. Tavoitteena on konkreettisen, esteettisen tuotoksen lisäksi kehittää oppilaan ajattelu- ongelmanratkaisutaitoja.

Oppimistehtävät liitetään oppilaan elinpiiriin, harrastuksiin tai leikkeihin ikätason mukaisesti. Ideointi on ohjattua, strukturoitua ja tarkoituksenmukaista. Ideointitehtävät voivat olla ratkaisun keksimistä yksinkertaisiin ongelmiin. Ideointiin käytetään monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja. Alussa ideointi on enemmän opettajajohtoista ja itsenäisen ideoinnin osuus lisääntyy taitojen kehittyessä.

Projektin tavoitteiden, aika- ja materiaaliresurssien on oltava oppilaiden tiedossa jo suunnitteluvaiheessa. Vuosiluokittainen taulukko on esimerkki suunnittelutaitojen harjoittelusta. Oppilaalle tulee varata tarpeeksi aikaa taidoissa harjaantumiseen ja turvallisen työskentelyn oppimiseen. Tekeminen on käsityössä pitkäjänteiseen työskentelyyn oppimista, perustekniikoiden kokeilua ja niissä harjaantumista. On tärkeää säilyttää pääpaino tekemisessä sekä kiireettömyyden tunne. Tekeminen liitetään vuosiluokalla opiskeltaviin ilmiöihin ja aihepiireihin mahdollisuuksien mukaan, esimerkiksi yhteisissä oppimiskokonaisuuksissa ympäristöopin, kuvataiteen tai fysiikan kanssa. Tekemisessä otetaan huomioon materiaalien taloudellinen käyttö.

Soveltaminen vuosiluokilla 3-6 käsityössä tarkoittaa opittujen tietojen ja taitojen hyödyntämistä oppilaan omien ideoiden toteutuksessa. Harjoitellaan oikeiden termien käyttöä, käsityön kieltä ja turvallista työskentelyä. Opitaan arvostamaan ja arvioimaan omaa sekä toisten työskentelyä dokumentoinnin avulla ikätason mukaisesti. Harjoitellaan vastaanottamaan palautetta ja muuttamaan omaa toimintaa palautteen mukaisesti.

Käsityön opetuksen oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia vuosiluokilla 3-6:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Käsityöprosessi on luonteeltaan oppilaan aktiivisuutta ja vastuuta korostava. Käsityön laaja-alaisessa osaamisessa keskeistä on harjaantua itsenäisen ajattelun sekä oppimaan oppimisen taitoihin. Käsityö ohjaa oma-aloitteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn suunnittelu-, arviointi- ja käsityöprosessin kautta. Oman toiminnan ja oppimisen kehittäminen sekä oman ja toisten työskentelyn arviointi ovat keskeisiä asioita oppimisprosessissa. Käsityön oppimistehtävät ohjaavat oppilasta luovuuden ja ongelmanratkaisun taitojen kehittämiseen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Käsityössä oppilaat toimivat luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa sekä keskenään että opettajien kanssa. Oppimistilanteiden yhteydessä oppilas harjaantuu arvioimaan ja kehittämään omaa ja toisten työskentelyä sekä käsityöllistä produktia. Oppilaat oppivat ilmaisemaan itseään käsityötuotteiden avulla ja vuorovaikutustilanteissa. Kulttuurinen osaaminen käsitetään oman identiteetin, itsetunnon ja ilmaisutaitojen vahvistamisena. Oman sekä muiden kulttuurien ja perinteiden arvostaminen ja ymmärtäminen vahvistaa yksilöä osana rakennettua ja kulttuurista ympäristöä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Pukeutumiseen, liikkumiseen, koteihin ja vapaa-aikaan liittyviä asioita tarkastellaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Käsityötunneilla opitaan ottamaan vastuuta sekä oman tuotteen että työskentelyn turvallisuudesta. Työskentelyssä huomioidaan myös toisten turvallisuus. Teknologian hyödyntäminen, rakentaminen ja ymmärtäminen osana ihmisen toimintaa ovat luonteva osa käsityötä. Kädentaitoja kehitetään siten, että ne antavat oppilaalle perustan kotona, koulussa, työelämässä ja vapaa-aikana toimimiseen.

Monilukutaito (L4)

Käsityössä hyödynnetään monipuolisesti laajaa tekstikäsitystä esimerkiksi työohjeissa ja oppimateriaaleissa. Työohjeet ja oppimateriaalit koostuvat esimerkiksi kirjoitetuista, puhutuista, painetuista, audiovisuaalisista ja digitaalisista muodoista. Oppilaalla on mahdollisuus tuottaa erilaisia tekstejä esimerkiksi portfolioissa, joissa kuvataan käsityöprosesseja. Tavoitteena on oppia käyttämään ja ymmärtämään paremmin käsityön käsitteistöä. Oppimisprosessin kuvaus voidaan laatia esimerkiksi digitaaliseen muotoon, jolloin erilaisten tekstien yhdistäminen on luontevaa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Käsityössä tieto- ja viestintäteknologia tukee oppimista. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaiden ikäkaudet huomioiden, käsityön perustaitoja unohtamatta. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus kehittää tv-taitojaan esimerkiksi tuotteiden suunnittelussa, portfolioissa, tiedon haussa ja arvioinnissa. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen sekä hyvän tavan mukaiseen työskentelyyn. Tieto- ja viestintäteknologia tukee tutkivaa ja luovaa käsityöprosessia. Oppilaat voivat esitellä käsityöprosesseja vuorovaikutteisesti toisten oppilaiden kanssa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 opetukset muodostavat tv-taitojen jatkumon, joka antaa esiammatillisia valmiuksia teknologisiin ja käden taitoja vaativiin ammatteihin sekä innostaa käsityön harrastamiseen.

Työelämätaidot ja yrittäjäys (L6)

Käsityössä opitaan työelämätaitoja ja yrittäjyyttä. Opetuksessa pyritään järjestämään yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden, esimerkiksi käsityöyrittäjien, teollisuuden ja yliopiston yhteydessä toimivien innovaatiohankkeiden kanssa. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja yrittämiseen ja itsensä työllistämiseen. Toiminta käsityötunneilla tukee yksilötyöskentelyn lisäksi ryhmätyö- ja projektityöskentelytaitojen kehittymistä. Oppilaita kasvatetaan pitkäjännitteiseen työskentelyyn, työn loppuunsaattamiseen ja omien sekä toisten tuotosten arvostamiseen. Käsityön laaja-alainen osaaminen muodostaa oppilaille käsityksen suunnittelusta, tuottamisesta, käyttämisestä ja näiden kaikkien merkityksestä osana rakennettua ympäristöämme. Innovoiminen ja ennakkoluulottomuus nähdään tulevaisuuden työelämän näkökulmasta tärkeänä voimavarana.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Käsityössä oppilaat osallistuvat omien käsityötuotteiden sekä oman ja ryhmän työskentelyn suunnitteluun. Tunneilla harjoitellaan tavoitteiden ja toimintatapojen suunnittelua sekä arviointia ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Opetustilanteissa mietitään kulutustottumuksia ja materiaalivalintoja sekä niiden merkitystä kestävä kehityksen näkökulmasta. Käsityön tavoitteena on ymmärtää ihmisen toimintaa osana kestävä kehitystä. Eri valintojen pohtiminen sekä oppilaan omasta että toisten näkökulmasta auttaa kestävään elämäntapaan kasvamisessa.

Käsityön opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6:

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 3

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostava työympäristö • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvalliseen työympäristöön tutustuminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan luonnosten piirtämistä • keskustelua opettajajohtoisesti työvaiheista ja työn etenemisestä. • opetellaan oman työskentelyn arviointia • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta opettajajohtoisesti 	L1, L2
<p>T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat 	L1, L5

	<ul style="list-style-type: none"> • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostava työympäristö • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvalliseen työympäristöön tutustuminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan luonnosten piirtämistä • keskustelua opettajajohtoisesti työvaiheista ja työn etenemisestä. • opetellaan oman työskentelyn arviointia • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta opettajajohtoisesti 	
<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostava työympäristö • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys 	<p>L2, L4, L5</p>
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	<p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvalliseen työympäristöön tutustuminen • työergonomian huomioiminen 	<p>L4, L6</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpöiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • innostava työympäristö • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvalliseen työympäristöön tutustuminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	L3, L6
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpöiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan luonnosten piirtämistä • keskustelua opettajajohtoisesti työvaiheista ja työn etenemisestä. • opetellaan oman työskentelyn arviointia • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta opettajajohtoisesti 	L5

<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan luonnosten piirtämistä • keskustelua opettajajohtoisesti työvaiheista ja työn etenemisestä. • opetellaan oman työskentelyn arviointia • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta opettajajohtoisesti 	<p>L1, L4, L7</p>
<p>T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvalliseen työympäristöön tutustuminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	<p>L1, L3, L7</p>

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 4

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat 	<p>L1, L2</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin • tutustuminen laajemmin käsityön peruskäsitteisiin, materiaaleihin ja työstötapoihin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoittelee työohjeen käyttämistä • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvallisessa työympäristössä toimiminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus yhdestä suunnasta • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta muille • oppilas osaa suullisesti kuvata omaa tekemistään • oppii arvostamaan ja arvioimaan omaa sekä toisten työskentelyä 	
<p>T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin • tutustuminen laajemmin käsityön peruskäsitteisiin, materiaaleihin ja työstötapoihin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoittelee työohjeen käyttämistä • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvallisessa työympäristössä toimiminen • työergonomian huomioiminen 	<p>L1, L5</p>

<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus yhdestä suunnasta • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta muille • oppilas osaa suullisesti kuvata omaa tekemistään • oppii arvostamaan ja arvioimaan omaa sekä toisten työskentelyä <p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin • tutustuminen laajemmin käsityön peruskäsitteisiin, materiaaleihin ja työstötapoihin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoittelee työohjeen käyttämistä • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys 	<p>L2, L4, L5</p>
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	<p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin • tutustuminen laajemmin käsityön peruskäsitteisiin, materiaaleihin ja työstötapoihin <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvallisessa työympäristössä toimiminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	<p>L4, L6</p>
<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti,</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi 	<p>L3, L6</p>

<p>huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin • tutustuminen laajemmin käsityön peruskäsitteisiin, materiaaleihin ja työstötapoihin <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoittelee työhönsä käyttämistä • laadukas tuote, viimeistelyn merkitys <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvallisessa työympäristössä toimiminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	
<p>T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus yhdestä suunnasta • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta muille • oppilas osaa suullisesti kuvata omaa tekemistään • oppii arvostamaan ja arvioimaan omaa sekä toisten työskentelyä 	L5
<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti</p>	<p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus yhdestä suunnasta • opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta muille 	L1, L4, L7

<p>omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oppilas osaa suullisesti kuvata omaa tekemistään • oppii arvostamaan ja arvioimaan omaa sekä toisten työskentelyä 	
<p>T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • käsin toteutettavat suunnitelmat • mittaaminen ja merkitseminen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, koneisiin ja laitteisiin • tutustuminen laajemmin käsityön peruskäsitteisiin, materiaaleihin ja työstötapoihin <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskäsitteistö oppimistehtävään liittyen • turvallisessa työympäristössä toimiminen • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	<p>L1, L3, L7</p>

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 5

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • materiaalin määrän arviointi • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat 	<p>L1, L2</p>

	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu työkalujen, koneiden ja materiaalien elinkaareen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> opiskellaan laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita puolivalmiiden sarjojen rakentaminen ja soveltaminen mekaniikan perusteiden kokeilua ja soveltamista <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista käytännön ongelmien ratkaiseminen oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä työergonomian huomioiminen työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjataan ideoita käsityöprosessin vaiheiden dokumentointi, esim. työpäiväkirja työn etenemisestä opetellaan oman työskentelyn arviointia tunti- ja projektikohtaisesti harjoitellaan valmiin työn kuvallista dokumentointia tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön käsityöprosessissa 	
<p>T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Opettajajohtoinen ideointi ryhmissä ideointi pareittain ideointi itsenäinen ideointi Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> luonnosten tekeminen materiaalin määrän arviointi käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat tutustuu työkalujen, koneiden ja materiaalien elinkaareen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita 	<p>L1, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • puolivalmiiden sarjojen rakentaminen ja soveltaminen • mekaniikan perusteiden kokeilua ja soveltamista <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • käsityöprosessin vaiheiden dokumentointi, esim. työpäiväkirja työn etenemisestä • opetellaan oman työskentelyn arviointia tunti- ja projektikohtaisesti • harjoitellaan valmiin työn kuvallista dokumentointia • tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön käsityöprosessissa 	
<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen • ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • materiaalin määrän arviointi • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat • tutustuu työkalujen, koneiden ja materiaalien elinkaareen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • puolivalmiiden sarjojen rakentaminen ja soveltaminen • mekaniikan perusteiden kokeilua ja soveltamista <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen 	<p>L2, L4, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja 	
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	<p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • puolivalmiiden sarjojen rakentaminen ja soveltaminen • mekaniikan perusteiden kokeilua ja soveltamista <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	L4, L6
<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen • ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • materiaalin määrän arviointi • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat • tutustuu työkalujen, koneiden ja materiaalien elinkaareen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • puolivalmiiden sarjojen rakentaminen ja soveltaminen • mekaniikan perusteiden kokeilua ja soveltamista <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja <p>S5 Soveltaminen</p>	L3, L6

<p>T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen • ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • materiaalin määrän arviointi • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat • tutustuu työkalujen, koneiden ja materiaalien elinkaareen <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • käsityöprosessin vaiheiden dokumentointi, esim. työpäiväkirja työn etenemisestä • opetellaan oman työskentelyn arviointia tunti- ja projektikohtaisesti • harjoitellaan valmiin työn kuvallista dokumentointia • tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön käsityöprosessissa 	<p>L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • käsityöprosessin vaiheiden dokumentointi, esim. työpäiväkirja työn etenemisestä • opetellaan oman työskentelyn arviointia tunti- ja projektikohtaisesti • harjoitellaan valmiin työn kuvallista dokumentointia • tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön käsityöprosessissa 	<p>L1, L4, L7</p>
<p>T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen • ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) 	<p>L1, L3, L7</p>

	<p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • luonnosten tekeminen • materiaalin määrän arviointi • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat • tutustuu työkalujen, koneiden ja materiaalien elinkaareen <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • puolivalmiiden sarjojen rakentaminen ja soveltaminen • mekaniikan perusteiden kokeilua ja soveltamista <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	
--	---	--

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittakaavat • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • painotetaan kokeilujen pohjalta tuotteen/teoksen kehittämistä <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen 	<p>L1, L2</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • laadukkaan tuotteen ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus kahdesta suunnasta • oppilas dokumentoi käsityöprosessinsa TVT:aa käyttäen • oppilas harjoittelee asettamaan itselleen oppituntikohtaiset tavoitteet sekä arvioimaan niiden saavuttamista • harjoitellaan työvaiheiden ja valmiin työn kuvallista dokumentointia 	
<p>T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittakaavat • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • painotetaan kokeilujen pohjalta tuotteen/teoksen kehittämistä <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • laadukkaan tuotteen ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet • työergonomian huomioiminen 	<p>L1, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus kahdesta suunnasta • oppilas dokumentoi käsityöprosessinsa TVT:aa käyttäen • oppilas harjoittelee asettamaan itselleen oppituntikohtaiset tavoitteet sekä arvioimaan niiden saavuttamista • harjoitellaan työvaiheiden ja valmiin työn kuvallista dokumentointia 	
<p>T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittakaavat • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • painotetaan kokeilujen pohjalta tuotteen/teoksen kehittämistä <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja 	<p>L2, L4, L5</p>
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti</p>	<p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • painotetaan kokeilujen pohjalta tuotteen/teoksen kehittämistä <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • laadukkaan tuotteen ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskenneltäessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	<p>L4, L6</p>

<p>T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittakaavat • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • painotetaan kokeilujen pohjalta tuotteen/teoksen kehittämistä <p>S4 Tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustietojen ja taitojen vahvistaminen sekä laajentaminen • kokonaisen käsityön prosessin vaiheiden hahmottaminen ja hallinta • laajemmat ilmiöt oppilaan arjen havainnoista • käytännön ongelmien ratkaiseminen • oppii hyödyntämään työssään kierrätysmateriaaleja <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • laadukkaan tuotteen ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	<p>L3, L6</p>
<p>T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämämpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittakaavat • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus kahdesta suunnasta • oppilas dokumentoi käsityöprosessinsa TVT:aa käyttäen • oppilas harjoittelee asettamaan itselleen oppituntikohtaiset tavoitteet sekä arvioimaan niiden saavuttamista 	<p>L5</p>

<p>T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan työvaiheiden ja valmiin työn kuvallista dokumentointia <p>S6 Dokumentointi ja arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjataan ideoita • harjoitellaan mittapiirustus kahdesta suunnasta • oppilas dokumentoi käsityöprosessinsa TVT:aa käyttäen • oppilas harjoittelee asettamaan itselleen oppituntikohtaiset tavoitteet sekä arvioimaan niiden saavuttamista • harjoitellaan työvaiheiden ja valmiin työn kuvallista dokumentointia 	<p>L1, L4, L7</p>
<p>T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti</p>	<p>S1 Ideointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajajohtoinen ideointi • ryhmissä ideointi • pareittain ideointi • itsenäinen ideointi • Innostavat ja oppilaan omasta elämänpiiristä nousevat yksinkertaiset aihepiirit (lelut, pelit ja käyttöesineet) <p>S2 Suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • mittakaavat • käsin tai tietokoneella toteutettavat suunnitelmat <p>S3 Kokeilu</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskellaan esimerkiksi laiteohjauksen ja ohjelmoinnin perusteita • painotetaan kokeilujen pohjalta tuotteen/teoksen kehittämistä <p>S5 Soveltaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • laadukkaan tuotteen ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet • työergonomian huomioiminen • työturvallisuuden huomioiminen koneiden kanssa työskennellessä • laadukkaan tuotteen ominaisuudet 	<p>L1, L3, L7</p>

Vuosiluokkien 3–4 aikana harjoiteltavia käsitteitä ja tekniikoita:

- *Ompelukoneen turvallinen käyttö ja ompeleet*
- *Silitysraudan turvallinen käyttö ja silittäminen*
- *Sauma ja päärme*
- *Kankaan oikea ja nurja puoli*
- *Kaavat ja saumanvarat*
- *Käsin ompelun pistoja*
- *Solmu ja langan päättelemine*

- *Napin ompeleminen*
- *Lankatyöt: Nyörin kiertäminen ja nauhakujaan pujottaminen*
- *Lankatyöt: Ketjusilmukka, kiinteä silmukka*
- *Puutyö: Mittaaminen, merkitseminen ja piirrotus: Kappaleen pituuden merkitseminen, kohteen (esim. reiän paikan) mittaaminen kahdesta suunnasta (reunasta), suorakulman käyttö, purasimen käyttö.*
- *Puutyö / Höylääminen: Kapean pinnan höylääminen*
- *Puutyö / Taltan käyttö: Kapeiden pintojen talttaus*
- *Puutyö / Penkki- tai pylväsporakoneen käyttö. Poranterän valinta ja kiinnittäminen. Poraussyvyyden rajoittimen käyttö.*
- *Puutyö / Liittäminen: Naula- ja ruuviliitos*
- *Kiinnitys: Kappaleen kiinnittäminen höyläpenkkiin.*
- *Sahaus: Poikkisahaus*
- *Hiominen ja viilaaminen: terävän reunan pyöristäminen.*
- *Pinnankäsittely: Vahaus ja/tai lakkaus.*
- *Metallitangon tai -putken katkaisu sahaamalla tai pihdeillä tai putkileikkurilla*
- *Metallin leikkaus levysaksilla*
- *Kiinnitys: Metallitangon tai -putken kiinnittäminen viilapenkkiin*
- *Metallityö / Viilaus: Leikattujen pintojen viimeistely ja reunojen pyöristäminen viilaamalla*
- *Metallityö / Sahauspintojen viimeistely ja pyöristys viilaamalla*
- *Metallin taivutus ja muotoilu kylmänä*
- *Konetyöstö: Kerrataan penkki- tai pylväsporakoneella konekohtaisia ja yleisiä työturvallisuuteen liittyviä asioita: kappaleen kiinnitys, suojainten käyttö, työrauha koneella, hätäseis-kytkimien käyttö, yleinen siisteys.*

5-6 -luokilla syvennetään vuosiluokilla 1-4 harjoiteltujen tekniikoiden opettelemista. Näiden lisäksi harjoitellaan seuraavia tekniikoita:

- *Vaatteen kaava, riittävän saumanvaran varaamisen merkitys*
- *Kankaan ja neuloksen erojen ymmärtäminen ja oikean materiaalin valinta oikeaan käyttötarkoitukseen*
- *Neuleen rakenne ja neulomisen tekniikan ymmärtäminen. Mahdollinen neulekokeilu- tai neuletyö.*
- *Kankaan painaminen ja värjääminen*
- *Joustavan materiaalin ompeleminen ompelukoneella*
- *Vetoketjun ompeleminen*
- *Muovintyöstöä (ja laiterakentelua)*
- *Muovin perustyöstöä (sahaaminen, poraaminen, hiominen, viimeistely)*
- *Sähköopin perusosia (lamppu, johto, johdin, paristo, virtapiiri)*

- *Rakennetaan elektroniikan peruskomponenteilla toimiva laite ja tehdään ja suunnitellaan itse siihen sopiva kotelo.*
- *Monimateriaaliset työt.*

14.5.13 LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	L1, L3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	L3
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	L3
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	S1	L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	L2, L3, L6, L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	L1, L2, L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1, L2

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Oppiaineen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (<i>Osoaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla.</i>)
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

KUOPION KRISTILLISEN KOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Liikunta vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa toteutetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, jota tukee opetushallituksen laatima tukimateriaali:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-opetuksen-tukimateriaalit>

sekä

http://www.edu.fi/download/166299_ops2016_liikunnan_tukimateriaalit.pdf

Koulumme kulttuurikasvatuksen suunnitelma (LIITE 8) sekä Koko Kukri liikkuu -suunnitelma (LIITE 10) täydentävät liikunnan opetusta.

Kuopion kristillisen koulun liikunnanopetuksen arvoihin kuuluva ihmisenä kasvaminen ohjaa aikuisia ja lapsia vastuulliseen lähimmäisyyteen, kunnioitukseen ja luottamukseen. Pyrimme toimimaan ”Toinen toistenne kunnioittamisessa kilpailee keskenämme” -ajatuksen mukaisesti. Erialaisten tunteiden tunnistaminen ja niiden ilmaiseminen toisia kunnioittaen ovat liikunnan avulla kasvamisen tavoitteena. Yhteisen tekemisen, toisten auttamisen, jaetun vastuun kantamisen ja omissa taidoissa kehittymisen kautta vahvistetaan myönteistä minäkäsitystä turvallisen yhteisön jäsenenä.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan monipuolisesti ja turvallisuusseikat huomioiden. Oppimisympäristöinä toimivat niin sisä- kuin ulkotilatkin kuten koulun liikuntasali, koulun piha ja ympäristö, Neulamäen luistinrata, Niiralan uimahalli, Kuopiohalli ja Väinölänniemen urheilukenttä. Liikunnan opetusta toteutetaan vuodenaajat sekä oppilaiden toiveet huomioiden. Opetus on kannustavaa, innostavaa yhdessä ja yksin tekemistä. Oppilaita ohjataan kannustamaan ja tukemaan toinen toistaan sekä iloitsemaan omasta ja toisen onnistumisesta.

Opetuksessa korostetaan fyysistä aktiivisuutta sekä sinnikkyyttä ja yrittämistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa liikuntatunneilla jokainen etenee omien edellytystensä pohjalta. Oppilasta kannustetaan, rohkaistaan ja tarvittaessa autetaan onnistumiskokemuksen saavuttamiseksi. Opettaja huomioi erityistä tukea tarvitsevat tai hitaammin edistyvät oppilaat eriyttämällä opetustaan esimerkiksi tarjoamalla vaihtoehtoisen toimintamallin. Nopeammin edistyville oppilaille opettaja pyrkii tarjoamaan lisähaasteita.

Laaja-alainen oppiminen liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Liikunnan opetuksessa laaja-alaisen osaamisen tavoitteista korostuvat itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä vuorovaikutus ja ilmaisutaidot (L2). Opetus sisältää runsaasti leikkejä ja pelejä, joiden yhteydessä opitaan sääntöjen merkitystä. Tavoitteena on oppia säätämään tunteita ja näin kehittämään tunnetaitoja. Opetuksessa käytetään paljon yhteistoiminnallisia työtapoja, joiden tavoitteena on kehittää oppilaiden sosiaalisia taitoja.

Oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja tuetaan antamalla liikennekasvatusta. Tavoitteena on oppia pyöräilemään turvallisesti koulun lähiympäristössä yksin ja ryhmässä (L3). Oppilaille opetetaan myös liikennemerkkejä (L4). Koulun järjestämissä pyöräilytapahtumissa käytetään aina kypärää. Kaikilla luokka-asteilla oppilaita ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia asusteita ja varusteita eri ympäristöissä eri vuodenaikoina. Oppilaita ohjataan huolehtimaan myös hygieniastaan. Kartanlukutaitoa harjoitellaan luontoliikunta- ja suunnistustunneilla (L4).

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) toteutuu niin, että sekä oman että muiden maiden tanssiperinteitä ja muita liikuntaperinteitä opetetaan lukuvuoden teemojen ja juhluvuosien mukaan. Oppilaille mahdollistetaan esiintymiskokemuksia, joissa haastetaan kekseliäisyyttä ja suunnittelu- ja ilmaisutaitoja (L2).

Liikunnan opetuksessa korostuu kasvatusta pitkäjänteisyyteen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen (L1). Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen (L6). Tunneilla harjoitellaan yhteistyötä ja aktiivista osallistumista. Tavoitteena on myös ohjata oppilaita terveellisiin elämäntapoihin (L7).

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3, 4, 5 ja 6

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 3		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on kannustaa oppilasta löytämään liikunnan ilo ja rohkeus monipuolisten liikuntatehtävien avulla. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktiivisuus ja harjoitteleminen liikuntatunneilla Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot Liikuntatunneilla harjoitteita, jotka ohjaavat aktiiviseen toimintaan 	L1, L3
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas saa monipuolisia liikuntakokemuksia ja kehittyä liikkujana erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) KIINNIOTTOLEIKIT: reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät alkulämmittelyissä VOIMISTELU: kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat MUSIIKKILIIKUNTA: tehtävät, joissa omaa kehoa liikutetaan tahdonalaisesti suhteessa tilaan, aikaan ja voimaan, liikkuminen musiikin rytmissä yksin sekä suhteessa muihin PALLOPELIT- JA LEIKIT: tehtäviä, joissa käytetään eri välineitä ja ympäristöjä monipuolisesti, pelikäsitystä harjaannuttavat pienpelit ja viitepelit SUUNNISTUS: kartanlukutaidon harjaannuttaminen 	L1, L3, L4
<p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p>	L3

<p>soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan liikkumis- ja tasapainotaitoja luoden pohja elinikäiselle, turvalliselle liikkumiselle. 	<ul style="list-style-type: none"> Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppely, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa <u>TELINVOIMISTELU</u>: telineradat, pyörimis- ja tasapainoliikkeet, hyppy <u>KAMPPAILUT</u>: koulupaini <u>LUISTELU</u>: perusluistelutaidot <u>HIIHTO</u>: perushihtotaidot <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi erilaiset piirileikit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen <u>PERUSLIIKUNTA</u>: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen 	
<p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on ohjata oppilaita tarkoituksenmukaisiin ja turvalliisiin liikuntavälineiden käyttötapoihin. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppely, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa <u>TELINVOIMISTELU</u>: telineradat, pyörimis- ja tasapainoliikkeet, hyppy <u>KAMPPAILUT</u>: koulupaini <u>LUISTELU</u>: perusluistelutaidot <u>HIIHTO</u>: perushihtotaidot <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä 	<p>L3</p>

<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas saa monipuolisia, myönteisiä kokemuksia kehittäessään fyysisiä ominaisuuksiaan. 	<ul style="list-style-type: none"> <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi erilaiset piirileikit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen <u>PERUSLIIKUNTA</u>: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen <p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksia: voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus VOIMAA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi kamppailut, koulupaini, kuntopiiritehtävät, lihaskuntoliikkeitä pariliikkeinä, hyyt ja heitot NOPEUTTA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyyt, heitot, loikat ja kisailut perusliikunnassa KESTÄVYYTTÄ kehittävä toiminta esimerkiksi pallopelit ja maastossa liikkuminen eri vuodenaikoina juosten, suunnistaen, retkeillen, luistellen ja hiihtäen LIKKUVUUTTA edistäviä/kehittäviä harjoitteita esimerkiksi voimistelussa käsien ja hartioiden, jalkojen sekä vartalon koukistukset, ojennukset, nostot, kierrot, heilautukset, taivutukset Liikuntatunneilla alku- ja loppuverryttelyssä tehtävät venyttelyt 	L3
<p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on uimataidon oppiminen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä Kuopion kaupungin järjestämä uinninopetus, jossa on oma suunnitelma; selkäuinti, krooliuinti, 50m uinti vapaalla tyylillä 	L3
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on ohjata ja opettaa oppilaille 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla 	L3, L6, L7

<p>turvataitoja liikuntatuntien aikana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ohjata oppilasta hyviin yhteistyötapoihin ja yhteishenkeen liikunnan keinoin. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunneilmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä • Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita 	<p>L2, L3, L6, L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vastuullisuus ja toisten huomioonottamisen kasvu liikuntatunneilla. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä 	<p>L2, L6, L7</p>
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas kokee osallisuutta ja tuntee itsensä vastuulliseksi yhteisön jäseneksi. 	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyys, ponnistelu ja vastuunotto tavoitteiden saavuttamiseksi yksin ja yhdessä muiden kanssa • Tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi (esimerkiksi taidon oppimistehtävät, jotka vaativat useita toistoja) 	<p>L1, L2, L3</p>

<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on myönteistä minäkuva tukevien liikunnallisten ja yhteisöllisten kokemusten saaminen. 	<p>S3 Psyykkinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuva. Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemusta, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	<p>L1, L2</p>
---	---	---------------

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 4

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktiivisuus ja harjoitteleminen liikuntatunneilla Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot Liikuntatunneilla harjoitteita, jotka ohjaavat aktiiviseen toimintaan 	<p>L1, L3</p>
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas saa monipuolisia liikuntakokemuksia ja kehittyä liikkujana erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) <u>KIINNIOTTOLEIKIT</u>: reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät alkulämmittelyissä <u>VOIMISTELU</u>: kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat <u>MUSIIKKILIIKUNTA</u>: tehtävät, joissa omaa kehoa liikutetaan tahdonalaisesti suhteessa tilaan, aikaan ja voimaan, liikkuminen musiikin rytmissä yksin sekä suhteessa muihin <u>PALLOPELIT- JA LEIKIT</u>: tehtäviä, joissa käytetään eri välineitä ja ympäristöjä 	<p>L1, L3, L4</p>

	<p>monipuolisesti, pelikäsitystä harjaannuttavat pienpelit ja viitepelit</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>SUUNNISTUS</u>: kartanlukutaidon harjaannuttaminen 	
<p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa oppilaan liikunta - ja tasapainotaitoja luoden pohja elinikäiselle, turvalliselle liikkumiselle. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppelyt, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa • <u>TELINVOIMISTELU</u>: telineradat, pyörimis- ja tasapainoliikkeet, hyppy • <u>KAMPPAILUT</u>: koulupaini • <u>LUISTELU</u>: perusluistelutaidot • <u>HIIHTO</u>: perushihtotaidot • <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi erilaiset piirileikit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen 	L3
<p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ohjata oppilaita tarkoituksenmukaisiin 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppelyt, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa • <u>TELINVOIMISTELU</u>: telineradat, pyörimis- ja tasapainoliikkeet, hyppy • <u>KAMPPAILUT</u>: koulupaini • <u>LUISTELU</u>: perusluistelutaidot 	L3

<p>ja turvallisiin liikuntavälineiden käyttötapoihin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>HIIHTO</u>: perushihtotaidot • <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi erilaiset piirileikit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen 	
<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas saa monipuolisia, myönteisiä kokemuksia kehittäessään fyysisiä ominaisuuksiaan. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksia: voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus • VOIMAA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi kamppailut, koulupaini, kuntopiiritehtävät, lihaskuntoliikkeitä pariliikkeinä, hyyt ja heitot • NOPEUTTA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyyt, heitot, loikat ja kisailut perusliikunnassa • KESTÄVYYTTÄ kehittävä toiminta esimerkiksi pallopelit ja maastossa liikkuminen eri vuodenaikoina juosten, suunnistaen, retkeillen, luistellen ja hiihtäen • LIIKKUVUUTTA edistäviä/kehittäviä harjoitteita esimerkiksi voimistelussa käsien ja hartioiden, jalkojen sekä vartalon koukistukset, ojennukset, nostot, kierrot, heilautukset, taivutukset • Liikuntatunneilla alk- ja loppuverryttelyssä tehtävät venyttelyt 	L3
<p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on uimataidon 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä • Kuopion kaupungin järjestämä uinninopetus, jossa on oma suunnitelma; selkäuinti, krooliuinti, 50m uinti vapaalla tyyllillä 	L3

oppiminen ja kehittäminen.		
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on ohjata ja opettaa oppilaille turvataitoja liikuntatuntien aikana. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen Pallopelien sääntöjen tunteminen Telineiden ja välineiden turvallinen käyttö Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	L3, L6, L7
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on ohjata oppilasta hyviin yhteistyötapoihin ja yhteishenkeen liikunnan keinoin. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunnelmaisun säätely toiset huomioon ottaen Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vastuullisuus ja toisten huomioonottamisen kasvu liikuntatunneilla. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä 	L2, L6, L7
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas kokee 	<p>S3 Psyykkinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Pitkäjänteisyys, ponnistelu ja vastuunotto tavoitteiden saavuttamiseksi yksin ja yhdessä muiden kanssa Tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden 	L1, L2, L3

osallisuutta ja itsensä vastuulliseksi yhteisön jäseneksi.	kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi (esimerkiksi taidon oppimistehtävät, jotka vaativat useita toistoja)	
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on myönteistä minäkuvaa tukevien liikunnallisten ja yhteisöllisten kokemusten saaminen. 	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemusta, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	L1, L2

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 5

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on kasvattaa oppilasta liikunnan iloon ja yrittämiseen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktiivisuus ja harjoitteleminen liikuntatunneilla Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot Liikuntatunneilla harjoitteita, jotka ohjaavat aktiiviseen toimintaan 	L1, L3
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) <u>KIINNIOTTOLEIKIT</u>: reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät alkulämmittelyissä 	L1, L3, L4

<p>liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas saa monipuolisia liikuntakokemuksia ja kehittyä liikkujana erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> <u>VOIMISTELU</u>: kehonhallintaa harjaannuttavat tehtävät, telineradat <u>MUSIIKKILIIKUNTA</u>: tehtävät, joissa omaa kehoa liikutetaan tahdonalaisesti suhteessa tilaan, aikaan ja voimaan, liikkuminen musiikin rytmissä yksin sekä suhteessa muihin <u>PALLOPELIT- JA LEIKIT</u>: tehtäviä, joissa ohjataan tarkoituksenmukaiseen liikkumiseen pelitilanteissa suhteessa pelivälineeseen ja muihin pelaajiin nähden, pienpelit ja viitepelit eri välineitä ja ympäristöjä monipuolisesti käyttäen <u>SUUNNISTUS</u>: tehtävät, joilla harjaannutetaan reitinvalintaa 	
<p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on tasapaino- ja liikuntataitojen kehittyminen eri ympäristöissä liikkuen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina Monipuolinen liikkuminen eri vuodenaikoina oppimisympäristöinä sali, kenttä, maasto, lumi, jää ja vesi <u>VOIMISTELU</u>: hyppyt, hyppelyt, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa sekä liikkuminen musiikkia ilmentäen <u>TELINEVOIMISTELU</u>: telineradat, taitotason mukaisia monipuolisia liikkeitä ja hyppyjä <u>LUISTELU</u>: taitotasonmukaisia tehtäviä, välineillä, musiikin rytmiin <u>HIIHTO</u>: taitotasonmukaisia harjoitteita suksilla, eri maastonmuotoja hyödyntäen <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi muoti-, pari- ja kansantanssit, askelsarjat ja 	<p>L3</p>

<p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on harjoittaa välineenkäsittelytaitoja. 	<p>luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: taitotasonmukaisia harjoituksia yhdistäen juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa <p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Monipuolinen liikkuminen eri vuodenaikoina oppimisympäristöinä sali, kenttä, maasto, lumi, jää ja vesi • <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppelyt, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa sekä liikkuminen musiikkia ilmentäen • <u>TELINVOIMISTELU</u>: telineradat, taitotason mukaisia monipuolisia liikkeitä ja hyppyjä • <u>LUISTELU</u>: taitotasonmukaisia tehtäviä, välineillä, musiikin rytmiin • <u>HIIHTO</u>: taitotasonmukaisia harjoitteita suksilla, eri maastonmuotoja hyödyntäen • <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniottoa, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi muoti-, pari- ja kansantanssit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: taitotasonmukaisia harjoituksia yhdistäen juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa 	<p>L3</p>
---	--	-----------

<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on antaa oppilaalle välineitä omien fyysisten ominaisuuksien arviointiin ja kehittämiseen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Fyysisten ominaisuuksien: voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus arviointi, ylläpitäminen ja kehittäminen Tehtävät, joiden avulla tutustutaan oman toimintakyvyn arviointiin. Tehtävät, joiden avulla kannustetaan ja ohjataan oppilasta ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksia. MOVE-mittaukset syyskuun loppuun mennessä VOIMAA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi koulupaini, kuntopiiritehtävät välineillä, lihaskuntoliikkeitä oman kehon painoa hyödyntäen yksin ja pariliikkeinä, hyyt ja heitot NOPEUTTA kehittäviä harjoitteita esim. juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyyt, heitot, loikat ja kisailut perusliikunnassa KESTÄVYYTTÄ kehittävä toiminta esim. pallopelit ja maastossa liikkuminen eri vuodenaikoina juosten, suunnistaen, retkeillen ja hiihtäen LIKKUVUUTTA edistäviä/kehittäviä harjoitteita esimerkiksi voimistelussa käsien ja hartioiden, jalkojen sekä vartalon koukistukset, ojennukset, nostot, kierrot, heilautukset, taivutukset Liikuntatunneilla alku- ja loppuverryttelyssä tehtävät venyttelyt 	<p>L3</p>
<p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on oppia uima- ja vesipelastustaito. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Uima- ja pelastautumistaito Mukaillaan Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa. Selkäuinti, krooliuinti, rintauinti, vesipelastus, 200m uintitesti (vapaaehtoinen) 	<p>L3</p>
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla 	<p>L3, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on turvallinen oppimisympäristö liikuntatunneilla ja oppilaiden turvataitojen kohentuminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen Pallopelien sääntöjen tunteminen Telineiden ja välineiden turvallinen käyttö Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan vuorovaikutus- ja työskentelytaitoja. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunnelmaisun säätely Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on kasvattaa oppilaita reiluuteen ja vastuunottoon. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä esimerkiksi sporteducation 	L2, L6, L7
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vahvistaa oppilaan työskentelytaitoja. 	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Pitkäjänteisyys, ponnistelu ja vastuunotto tavoitteiden saavuttamiseksi yksin ja yhdessä muiden kanssa Tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi (esimerkiksi taidon oppimistehtävät, jotka vaativat yrittämistä ja harjoittelua, määrällisesti paljon toistoja) 	L1, L2, L3
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta</p>	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. 	L1, L2

<p>kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla positiivisia tunteita ja liikuntakokemuksia, jotka kannustavat elinikäiseen liikunnalliseen elämäntapaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	
---	--	--

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on kasvattaa oppilasta liikunnan iloon ja yrittämiseen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktiivisuus ja harjoitteleminen liikuntatunneilla Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot Liikuntatunneilla harjoitteita, jotka ohjaavat aktiiviseen toimintaan 	<p>L1, L3</p>
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on, että oppilas saa monipuolisia liikuntakokemuksia ja kehittyä liikkujana erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) <u>KIINNIOTTOLEIKIT</u>: reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät alkulämmittelyissä <u>VOIMISTELU</u>: kehonhallintaa harjaannuttavat tehtävät, telineradat <u>MUSIIKKILIIKUNTA</u>: tehtävät, joissa omaa kehoa liikutetaan tahdonalaisesti suhteessa tilaan, aikaan ja voimaan, liikkuminen musiikin rytmisissä yksin sekä suhteessa muihin <u>PALLOPELIT- JA LEIKIT</u>: tehtäviä, joissa ohjataan tarkoituksenmukaiseen 	<p>L1, L3, L4</p>

	<p>liikkumiseen pelitilanteissa suhteessa pelivälineeseen ja muihin pelaajiin nähden, pienpelit ja viitepelit eri välineitä ja ympäristöjä monipuolisesti käyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>SUUNNISTUS</u>: tehtävät, joilla harjaannutetaan reitinvalintaa 	
<p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tasapaino- ja liikuntataitojen kehittyminen eri ympäristöissä liikkuen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Monipuolinen liikkuminen eri vuodenaikoina oppimisympäristöinä sali, kenttä, maasto, lumi, jää ja vesi • <u>VOIMISTELU</u>: hyppy, hyppelyt, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa sekä liikkuminen musiikkia ilmentäen • <u>TELINEVOIMISTELU</u>: telineradat, taitotason mukaisia monipuolisia liikkeitä ja hyppyjä • <u>LUISTELU</u>: taitotasonmukaisia tehtäviä, välineillä, musiikin rytmiin • <u>HIIHTO</u>: taitotasonmukaisia harjoitteita suksilla, eri maastonmuotoja hyödyntäen • <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi muoti-, pari- ja kansantanssit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: taitotasonmukaisia harjoituksia yhdistäen juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa 	L3
<p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p>	L3

<p>välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on harjoittaa välineenkäsittelytaitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Monipuolinen liikkuminen eri vuodenaikoina oppimisympäristöinä sali, kenttä, maasto, lumi, jää ja vesi • <u>VOIMISTELU</u>: hyppyt, hyppelyt, voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa sekä liikkuminen musiikkia ilmentäen • <u>TELINVOIMISTELU</u>: telineradat, taitotason mukaisia monipuolisia liikkeitä ja hyppyjä • <u>LUISTELU</u>: taitotasonmukaisia tehtäviä, välineillä, musiikin rytmiin • <u>HIIHTO</u>: taitotasonmukaisia harjoitteita suksilla, eri maastonmuotoja hyödyntäen • <u>PALLOPELIT</u>: harjoitteet, joilla harjoitetaan kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniottoa, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • <u>MUSIIKKI- JA TANSSILIIKUNTA</u>: esimerkiksi muoti-, pari- ja kansantanssit, askelsarjat ja luovat harjoitteet tanssin elementtejä hyödyntäen • <u>PERUSLIIKUNTA</u>: taitotasonmukaisia harjoituksia yhdistäen juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • <u>SUUNNISTUS- JA RETKEILY</u>: koulun lähimaastossa 	
<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on antaa oppilaalle välineitä omien fyysisten ominaisuuksien 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fyysisten ominaisuuksien: voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus arviointi, ylläpitäminen ja kehittäminen • Tehtävät, joiden avulla tutustutaan oman toimintakyvyn arviointiin. • Tehtävät, joiden avulla kannustetaan ja ohjataan oppilasta ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksia. 	<p>L3</p>

<p>arviointiin ja kehittämiseen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VOIMAA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi koulupaini, kuntopiiritehtävät välineillä, lihaskuntoliikkeitä oman kehon painoa hyödyntäen yksin ja pariliikkeinä, hyyt ja heitot • NOPEUTTA kehittäviä harjoitteita esim. juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyyt, heitot, loikat ja kisailut perusliikunnassa • KESTÄVYYTTÄ kehittävä toiminta esim. pallopelit ja maastossa liikkuminen eri vuodenaikoina juosten, suunnistaen, retkeillen ja hiihtäen • LIIKKUVUUTTA edistäviä/kehittäviä harjoitteita esimerkiksi voimistelussa käsien ja hartioiden, jalkojen sekä vartalon koukistukset, ojennukset, nostot, kierrot, heilautukset, taivutukset • Liikuntatunneilla alku- ja loppuverryttelyssä tehtävät venyttelyt 	
<p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on oppia uima- ja vesipelastustaito. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uima- ja pelastautumistaito • Mukaillaan Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa. selkäuinti, krooliuinti, rintauinti, vesipelastus, 200m uintitesti (pakollinen) 	<p>L3</p>
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on turvallinen oppimisympäristö liikuntatunneilla ja oppilaiden turvataitojen kohentuminen. 	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	<p>L3, L6, L7</p>

<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.</p>	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunneilmaisun säätely • Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä • Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita 	<p>L2, L3, L6, L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvattaa oppilaita reiluuteen ja vastuunottoon. 	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä esimerkiksi sporteducation 	<p>L2, L6, L7</p>
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa oppilaan työskentelytaitoja. 	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyys, ponnistelu ja vastuunotto tavoitteiden saavuttamiseksi yksin ja yhdessä muiden kanssa • Tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi (esimerkiksi taidon oppimistehtävät, jotka vaativat yrittämistä ja harjoittelua, määrällisesti paljon toistoja) 	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla positiivisia tunteita ja liikuntakokemuksia, jotka kannustavat elinikäiseen liikunnalliseen elämäntapaan. 	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	<p>L1, L2</p>

14.5.14 OPPILAANOHJAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaan, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaan koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas pystyy kehittämään opiskeluvälineitään ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilasta tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilas oppii tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksuma erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä,

tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

Oppilaanohjaus toteutetaan alakoulussa luokanopettajan johdolla osana muuta opetusta. Oppilaanohjaus tapahtuu pääsääntöisesti kouluyhteisön sisällä ja yhteistyötä tehdään lähialueen työpaikkojen kanssa. Oppilaanohjauksen avulla tuetaan oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja vuorovaikutustaitoja. Häntä ohjataan näkemään itsensä arvokkaana ja löytämään omat vahvuutensa. Häntä tuetaan kohtaamaan haasteita myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Näin oppilaan itsetuntemus vahvistuu.

Oppilaan turvallinen siirtyminen sekä kolmannelle että seitsemännelle luokalle varmistetaan ohjauksen keinoin. Tavoitteena on, että oppilaan kasvua ja kehitystä tuetaan ja vahvistetaan yhdessä kodin kanssa. Oppilasta ohjataan vahvistamaan oppimaan oppimisen taitoja, vuorovaikutustaitoja ja vastuunottoa koulutyöstä. Häntä kannustetaan ja ohjataan asettamaan tavoitteita, näkemään vaivaa niiden saavuttamiseksi ja arvioimaan tavoitteiden toteutumista. Oppilalle annetaan paljon positiivista palautetta hänen taidoistaan ja palaute kehittämiskohteista on kannustavaa. Oppilaan kohtaamiseen panostetaan ja hänelle välitetään kuulluksi ja nähdyksi tulemisen kokemusta. Näin hänen vuorovaikutustaitonsa kehittyvät ja hänen myönteinen minäkäsityksensä vahvistuu. Tavoitteena on ylläpitää luokassa myönteistä ilmapiiriä, jossa jokainen uskaltaa olla oma itsensä.

Alakoulussa oppilaanohjauksen yhtenä tärkeänä teemana on rakentaa toimivaa yhteistyötä koulun ja kodin välille. Alakoulun edetessä oppilaan vastuu omasta opiskelusta kasvaa ja oppilaan omat valmiudet

paranevat siirryttäessä vuosiluokilta eteenpäin. Vanhempien rooli ohjauksessa ja koulun kanssa tehtävässä työssä on tärkeä osa nuoren itsenäistymistä ja vastuunkantoa.

Alakoulussa luodaan pohja oppilaan omien tavoitteiden saavuttamiselle. Tähän liittyvät olennaisesti omien valintojen tekeminen, oman työskentelyn arviointi, oman oppimisen taitojen kehittyminen ja myönteisen kuvan kehittyminen oppijana. Alakoulun aikana oppilaalle muodostuu myös kuva koulunkäynnin merkityksestä ja siirtymistä kohti työelämää. Positiivisen asennoitumisen rakentuminen kohti yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoa tulisi vahvistua koko alakoulun ajan.

Työskentely- ja opiskelutaidot	Opetetaan ja vahvistetaan työskentelytaitoja.
Itsetuntemus	Vahvistetaan itsetuntemusta ja ohjataan vastuunottamiseen ja sisäiseen yrittäjyyteen.
Sosiaalinen kasvaminen	Ohjataan ryhmissä toimimiseen, muiden huomioimiseen ja omien valintojen merkitysten vaikuttavuuden tunnistamiseen.
Päätöksentekovalmiudet	Valintojen ohjaaminen: kielivalinnat ja valinnaisaineet.
Ammatit ja työelämä	Koulun sisäinen TET-harjoittelu. Työelämän teemapäivät. Myönteinen suhtautuminen työelämään ja eri ammatteihin.

Opetus vuosiluokilla 7-9

LUKU 15 VUOSILUOKAT 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä

käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämönhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja

ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa, ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailta tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan

tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärhythmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja

mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestävään kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja

eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältetään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely*: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen*: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä koulu yhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

15.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle sekä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen
  - o toimintatavat siirtymävaiheessa
  - o tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 (perusteiden tavoitekuvaus voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 7-9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

15.4 KUOPION KRISTILLISESSÄ YHTENÄISKOULUSSA PAIKALLISESTI PÄÄTETYT ASIAT

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kuvataan luvussa 15.3 määrätyt paikallisesti päätettävät asiat seuraavalla tavalla:

- Vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 erityispiirteet ja tehtävät kuvataan pääsääntöisesti perusteiden kuvausten mukaisesti – tehtävän toteutumisen koulukohtainen seuranta ja kehittäminen on kuvattu luvussa 1.5.2.
- Laaja-alaisen osaamisen perusteitten mukaisia tavoitteita ja tavoitekuvauksia (luku 15.2) hyödynnetään sellaisinaan. Koulukohtaisia paikallisia painotuksia on kuvattu yleisellä tasolla luvussa 3 sekä luvussa 15.5. jokaisen oppiaineen yhteydessä.
- Oppiaineiden keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9 on kuvattu luvussa 15.5.
- Kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset perusteitten tekstiä täydentävät koulukohtaiset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9 on kuvattu oppiaineitten yhteydessä luvussa 15.5.

15.4.1 Oppilaiden tukeminen siirtymävaiheissa

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle

Siirtyminen kuudennelta vuosiluokalta seitsemännelle on oppilaille turvallinen, sillä Kuopion kristillinen koulu on yhtenäiskoulu, jossa suurin osa 7.-luokkalaisista on ollut koulun oppilaita jo 6. luokalla ja aiemmin. Siirtyminen itsessään ei siis sisällä toimintakulttuuritasolla suuria muutoksia. Useimmat yläkoulun aineenopettajat ovat tulleet oppilaille tutuiksi jo alakoulun puolella pitäessään siellä oppitunteja sekä osallistuessaan yhteisiin teemapäiviin ja välituntivalvontoihin. Myös koulurakennus on sama kuin ala-koulun puolella. Lisäksi oppilaiden ja heidän kotiensa kanssa ollaan erityisen tiiviissä vuorovaikutuksessa siirtymävaiheessa ja tuodaan esille oppilaiden opiskelun kannalta olennaisia asioita.

Suurimmat muutokset yläkouluun siirryttäessä liittyvät lisääntyvään viikkotuntimäärään, siirtymiseen puhtaaseen aineenopettajajärjestelmään, uusien työskentelytapojen ja arviointikäytänteiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta ja koulunkäynnistä lisääntyy. Kodin ja koulun välinen yhteistyö onkin tärkeää. Koulun puolelta tätä yhteistyötä ylläpidetään järjestämällä esimerkiksi koulu- ja luokkakohtaisia vanhempainiltoja. Oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa keskustellaan muun

muassa 7. vuosiluokalla alkavista uusista oppilaineista, kuten kotitaloudesta ja terveystiedosta. Keskustelua käyvät sekä kuudennen luokan luokanopettaja lukukauden päättyessä että 7. luokan luokanvalvoja heti uuden lukuvuoden alussa, jolloin hän tapaa myös jokaisen oppilaan huoltajan/huoltajat. Kodin vastuulla on ottaa kouluun yhteyttä välittömästi, kun oppilaan kouluelämässä näyttäytyy heidän näkökulmastaan haasteita.

Kuopion kristilliseen kouluun tulee vuosittain jonkin verran oppilaita 7. luokalle jostakin muusta kuopiolaisesta tai toisen paikkakunnan koulusta. Heidän perehdyttämisestään ja ryhmäytymisestään vastaa luokanvalvoja yhteistyössä muiden aineenopettajien kanssa. 7. luokalle tulevat uudet oppilaat käyvät yleensä 6. luokan kevätpuolella tutustumassa uuteen 7. luokkaansa. He voivat tulla tarvittaessa muutamiksi päiviksi luokkaan molemminpuoliseen tutustumiseen. Mikäli oppilaalla on jo aiemmassa koulussa ollut tehostetun tai erityisen tuen tarpeita, käynnistetään opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien asioiden tiedonsiirtopalaveri pian sen jälkeen, kun oppilaan opiskelupaikka koulussamme on varmistunut. Mukana tiedonsiirtopalaverissa ovat luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja ja tarvittavat aineenopettajat.

Luokanvalvoja perehdyttää uudet 7.-luokkalaiset yläkoulun tuomiin muutoksiin. Syyslukukauden ensimmäinen viikko ei keskity ensisijaisesti luokan sisäiseen ryhmäytymiseen, koska oppilaat ovat jo pääsääntöisesti tuttuja toisilleen, vaan ryhmäytymiseen 8. ja 9.-luokkalaisten kanssa. Yläkoulun oppilaat toimivat monin muodoin yhteistyössä keskenään niin oppituntien kuin välituntienkin puitteissa; siksi koko yläkoulun ryhmäytymiseen panostaminen nähdään heti alkuvaiheessa tärkeäksi.

Elokuussa järjestetään myös koko yläkoulun yhteinen leirikoulu Rautavaaran Metsäkartanolla. Leirikoulu sisältää osaltaan myös paljon yhteistä ryhmäyttävää toimintaa yläkoululaisille. Negatiivisille oppilaslähtöisille 7.-luokkalaisiin kohdistuville siirtymäriitteille ei anneta minkäänlaista tilaa. Yläkouluun siirtyminen itsessään ei siis synnytä oppilaissa negatiivista huolta, vaan positiivisia odotuksia.

Jos Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun oppilas siirtyy 6. vuosiluokan jälkeen johonkin muuhun kouluun, järjestetään oppilaan siirtopalaveri joko puhelimitse tai tapaamalla uuden koulun luokanvalvoja. Oppilaan tuen tarpeissa konsultoidaan tarpeen mukaan.

Toiminta ja yhteistyö oppilaan siirtyessä kouluun tai koulusta kesken lukuvuoden

Kuopion kristillisen koulun rehtori tekee hakemuksen ja haastattelujen perusteella päätöksen oppilaaksi ottamisesta. Tässä vaiheessa selvitetään oppilaan tuen vaihe ja mahdolliset tukeen liittyvät dokumentit. Tietojen siirron valmistelee luokanopettaja tai luokanvalvoja tehden tarvittaessa yhteistyötä erityisopettajan ja yläkoulussa opinto-ohjaajan kanssa. Rehtorin johdolla määritetään, miten hoidetaan ja kuka vastaa opintojen suorittamiseksi vaadittavista järjestelyistä.

Oppilaan siirtyessä koulusta kesken lukuvuoden luokanopettaja tai luokanvalvoja yhdessä huoltajien ja vastaanottavan koulun kanssa valmistelee tiedonsiirron, joka koskee oppilaan siirtymistä uuteen kouluun. Tiedonsiirron tärkeys korostuu, mikäli toiseen kouluun siirtyvä oppilas on ollut tehostetun tai erityisen tuen piirissä. Tällöin tiedonsiirtoprosessissa on mukana myös erityisopettaja.

Toiminta ja yhteistyö oppilaan siirtyessä toiselle asteelle

Itsetuntemus, ammattien ja työelämän tuntemus sekä tieto sopivista jatko-opintovaihtoehdoista ovat oppilaan tulevaisuuden suunnittelun perusta. Oppilaan siirtymistä toiselle asteelle on valmisteltu monin eri tavoin opintopolun eri vaiheissa:

- perehdyttämällä erilaisiin ammatteihin ja yrittäjyyteen
- tutustumalla erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin ja oppilaitoksiin
- järjestämällä yksilöllisten tarpeiden mukaista yksilö- ja ryhmäohjausta
- mahdollistamalla osallistuminen koulutusinfoihin ja -messuihin sekä toisen asteen oppilaitosten järjestämiin tutustumispäiviin
- tutustumalla työelämään 7., 8. ja 9. vuosiluokilla toteutettavien työelämään tutustumisjaksojen aikana sekä tekemällä yritysvierailuja.

- varmistamalla, että jokainen 9.-luokkalainen on mukana yhteishaussa

Yhteishaku on valtakunnallinen järjestelmä, jossa haetaan toisen asteen koulutukseen (lukiot ja ammatilliset oppilaitokset). Haku tehdään sähköisesti osoitteessa www.opintopolku.fi. Tavoitteena on, että jokainen peruskoulunsa päättävä 9.-luokkalainen hakee jatko-opintoihin. Oppilaanohjaaja koordinoi yhteishakua ja tiedottaa siitä. Oppilaat tekevät itse haun kotona tai halutessaan koulussa oppilaanohjaajan kanssa. Huoltajaa kuullaan nuoren hakeutuessa koulutukseen. Huoltajan kuuleminen toteutetaan lähettämällä oppilaan hakemuksen tuloste vanhemmille allekirjoitettavaksi, jolla kuitataan hakutoiveet nähdyksi. Oppilaanohjaaja järjestää keväisin 9.-luokkalaisten huoltajille yhteishakuun liittyvän infotilaisuuden.

Oppilaanohjaaja vastaa oppilaidensa työelämään tutustumisen järjestelystä ja ohjauksesta. Hän vastaa oppilaiden ohjauksesta jatkokoulutukseen hakemisessa ja yhteishaun järjestelyistä koulussa. Hän tekee tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa oppilaan opiskeluun, urasuunnitteluun ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa ja tiedottaa valinnan mahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle. Opinto-ohjaaja ohjaa ja tukee oppilaita tekemään jatko-opinto- ja uravalintoja kunkin oppilaan vahvuuksia ja mieltymyksen kohteita huomioon ottaen. Hän pyrkii luomaan hyvän oppilastuntemuksen, joka on apuna kun opinto- ja uravalintoja pohditaan yhdessä. Opinto-ohjaaja myös

seuraa oppilaiden sijoittumista jatko-opintoihin ja huolehtii jälkiohjauksesta niiden oppilaiden osalta, jotka ovat jääneet vaille opiskelupaikkaa. Muita vastuuhenkilöitä siirtymävaiheen tukemisessa ovat rehtori, luokanvalvoja, erityisopettaja ja tarvittaessa oppilashuoltohenkilökunta. Opinto-ohjaaja osallistuu oppilashuoltoon ja tekee myös yhteistyötä muiden vastuuhenkilöiden kanssa.

Yhdeksännen luokan keväällä päivitetään tehostetun tuen ja erityisen tuen suunnitelmat (HOJKS). Tiedonsiirto tehdään tehostetun ja erityisen tuen oppilaille yhteistyössä huoltajan kanssa.

15.4.2 Vuosiluokkakokonaisuuden 7–9 erityispiirteet, tehtävät, paikalliset painotukset sekä toteutumisen seuranta ja kehittäminen

Vuosiluokkakokonaisuuden 7–9 erityispiirteet on kuvattu luvussa 15.1. Tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään niiden periaatteiden mukaisesti, jotka on kuvattu luvussa 15.2. opetussuunnitelman toteutumisen arviointia käsittelevässä kohdassa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien vahvuuksien huomaamiseen, rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksien ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamisista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostus eettisiin, moraalisiin ja katsomuksellisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumiseen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Katsomustietoisuudessa kasvaminen on yksi kristillisen koulun keskeinen arvo. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjaukseen ja tuen tarpeisiin.

15.4.3 Vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin liittyvä tukeminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet luokilla 7-9 ovat näkyvillä luvussa 15.2 sekä yleisellä tasolla luvussa 3, jossa kuvataan esimerkein niitä koulun järjestelyjä ja toimenpiteitä, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista ja toteutumisen seuranta harjoitetaan. Luvussa 15.5 eri oppiaineita käsittelevien alalukujen vuosiluokkakohtaisissa taulukoissa kuvataan, kuinka laaja-alaisen osaamisen tavoitteet liittyvät kyseiseen oppiaineeseen. Tämän lisäksi myös tässä luvussa kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7–9 Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla. Joidenkin oppiaineiden kohdalla on kuvattu myös koulukohtaisia oppiainelähtöisiä laaja-alaisen osaamisen painotuksia.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajatteluun ja oppimaan oppimisen taidot muodostavat kaiken oppimisen perustan. Edellytys ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle on se, että oppilaan käsitys itsestään oppijana on myönteinen. Hän tietää olevansa hyväksytty ja kykenevä oppimaan. Ajattelun ja oppimisen taitoja pyritään vahvistamaan muun muassa seuraavin keinoin:

- Pyrimme luomaan toimintakulttuuria, joka on avoin erilaisille näkemyksille, kysymyksille ja ihmettelyle. Oppilaita ohjataan pohtimaan oman ja toisten ratkaisujen vaikuttimia, perustelemaan näkemyksiään ja mielipiteitään. Ajattelemisen kehittyä vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Kuuntelemisen taidot ovat keskeinen osa vuorovaikutustaitoja ja edellytys syvällisemmän ajattelun ja laajempien näkökulmien kehittymiselle.
- Oppilaita ohjataan kokeillen ja tutkien tunnistamaan itselle sopivia oppimistyyliä. Oppilaiden kanssa käytetään ja kokeillaan systemaattisesti erilaisia muistamis- ja lukemisstrategioita. Heitä ohjataan hyödyntämään näitä jatkuvasti oppimishaasteissaan.
- Oman toiminnan ohjaamisen taidot ovat tärkeitä oppimaan oppimisessa. Itseohjautuvuus, pitkäjänteisyys, määrätietoisuus, itsesääätely ja vastuu omasta oppimisesta ovat osa-alueita, joita pyritään vahvistamaan. Young Leader -menetelmää (menetelmästä lisää luvussa 3.5) voidaan käyttää osaltaan näiden taitojen harjoitteluun. Oppimisprosessin näkyväksi tekeminen auttaa oman toiminnan reflektoinnissa ja suunnittelemisessa. Kun oppilaat miettivät toimintansa tavoitteita ja syitä sekä arvioivat oppimisprosessiaan monipuolisesti heidän ymmärryksensä oppimiseen vaikuttavista asioista kasvaa. Kyky ottaa vastaan palautetta on tässä myös tärkeää.
- Yhtenä menetelmänä käytämme Young Leader -ohjelmaa, joka on yhteistoiminnallisen oppimisen toimintamalli. Sen keskeisten periaatteiden soveltaminen auttaa oppilaita kehittymään sekä johtajina että johdettavina. Tiimit ohjaavat jokaisen yksilön toimintaa. Hyvin toteutunut johtajuus näkyy johtamisen oppimisena myös yksilötasolla eli itseohjautuvuutena. Young Leader -opetusmenetelmä on tutkiva tapa opettaa. Opetusmenetelmä perustuu tiimityöhön, johtajuuteen ja vastuuseen kasvattamiseen niin, että kunnioittamisen kulttuuri toteutuu ryhmässä. Menetelmää toteutetaan jakamalla opetusryhmä tiimeihin, jotka työskentelevät yhdessä ratkoen ikätasolleen sopivia haasteita. Tiimi onnistuu tai epäonnistuu yhdessä. Opettaja antaa tiimiläisille mahdollisuuksia ja tilaa omien ongelmanratkaisutapojen löytämiseen. Hän ohjaa oppilaita tunnistamaan oman ryhmän vahvuuksia ja haastaa heitä löytämään ratkaisutapoja, joihin tiimiläiset eivät ilman toisia pystyisi. Jokainen ottaa

vuorollaan vastuuta työskentelystä tiimin jäsenenä ja johtajana. Tärkeää on, että tiimiläiset oppivat rohkaisemaan toisiaan ja pitämään huolta jäsenistään sekä jakamaan vastuuta jokaiselle ryhmäläiselle. Tiimiläiset oppivat myös toisten tiimien ratkaisumalleista käymällä vierailuilla toisten tiimeissä ja osallistumalla tiimien tuotoksien ja prosessien arviointiin.

- Young Leader -menetelmän tavoitteena on synnyttää innostus oppimiseen, tutkimiseen ja ihmettelyyn sekä tuottaa uniikkeja ratkaisuja haasteisiin. Rohkeus kohdata vaikeita haasteita, ratkaista ongelmia selviytymisen mahdollisuuksiin luottaen ja päätösten tekeminen yhdessä ovat myös menetelmän keskeisiä tavoitteita. Young Leader -metodin avulla pystytään hyödyntämään koko tiimin potentiaali, kun kaikkia tarvitaan yhteiseen tavoitteeseen pääsemiseen. Menetelmä antaa mahdollisuuden ajatteluun, tutkivan ja luovan työotteen löytymiseen.

Kulttuurinen moninaisuus, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kasvaminen monikulttuurisuuteen

Pidämme tärkeänä sitä, että nuori saa olla tekemisissä monenlaisten ihmisten kanssa ja hänen näkökulmanottokykynsä kehittyä. Nuorta opetetaan tunnistamaan elämässä olevat hyvät asiat. Hän oppii huomaamaan, että hyvä elämässä ja ihmisoikeuksien toteutuminen eivät ole itsestäänselvyksiä. Hän oppii myös jakamaan omastaan ja kantamaan vastuuta toisten hyvinvoinnista. Tässä keinoina ovat muun muassa hyväntekeväisyysprojektit ja vierailijat eri kulttuurien parista.

Koulussamme on usein harjoittelijoina monikulttuurisista taustoista tulevia henkilöitä. Muun muassa heidän ja eri kulttuureista tulevien vierailijoiden kautta nuoret tutustuvat toisiin kulttuureihin kouluarjessaan. Hyvin usein myös yläkoulun oppilaissa on eri kulttuurien piiristä tulevia nuoria. Näin pääsee tapahtumaan luontevaa kulttuurinvaihtoa ja uuden oppimista puolin ja toisin. Samalla oppilaille muodostuu käsitys omasta ja muista kulttuureista. Myös opittu englanninkielen taito päästään ottamaan käyttöön koulun arkisissa tilanteissa. Teemme yhteistyötä monikulttuurikeskus Kompassin kanssa esimerkiksi vierailujen muodossa. Samoin vierailijoita käy esimerkiksi eri lähetysjärjestöjen kautta.

Lähetystyöntekijät eri kristillisistä seurakunnista käyvät mahdollisuuksien mukaan vierailemassa koulullamme tai kutsuvat oppilaita erilaisiin lähetysteemaisiin tapahtumiin. Osallistumme vuosittain

Patmos-lähetysäätiön järjestämään Joulun lapsi -keräykseen, jossa myös yläkoululaisilla on mahdollisuus päästä auttamaan köyhiä lapsia valmistamalla heille joulupaketit huoltajiensa ja koulun avustuksella. Kampanjan videomateriaalin avulla he pääsevät näkemään hieman millaisille ihmisille avustukset kohdistuvat ja miten paljon niiden avulla voi olla levittämässä iloa.

Koulussamme toimii oppilaskunta, joka valitaan syksyisin vaaleilla. Oppilaskunnassa on edustajat jokaiselta luokalta. Oppilaskunnan toiminnan kautta oppilaiden omat toiveet koulunkäyntiin liittyen voidaan huomioida. Oppilaskunta järjestää vuosittain itse ideoimiaan teemapäiviä, varainkeruukampanjoita sekä on vaikuttamassa kouluviihtyvyyden lisäämiseen.

Kulttuurinen osaaminen

Oman kulttuurin tunteminen ja itsensä ymmärtäminen osana, paitsi omaa perheyhteisöä ja elinpiiriä, myös globaalia, monikulttuurista maailmaa vahvistavat nuoren tervettä itsetuntoa. Se antaa hänelle myös rakennusaineita maailmankansalaisuuteen. Arvostus omaa kulttuuria kohtaan on pohjana moninaisuuden rikkauden ymmärtämiseen. Pidämme yhteisöllisyyttä koulumme toiminnan yhtenä kulmakivistä, johon kulttuurikasvatuksemme nojaa. Kulttuurista osaamista edistetään seuraavin keinoin:

- Vähintään kerran lukuvuodessa järjestettävät koko koulun ja huoltajien yhteiset kristilliset ja muuhun suomalaiseen kulttuuriperinteeseen liittyvät juhlat (esim. joulun-, kevät-, äitienpäivä-, pääsiäis- tai itsenäisyyspäiväjuhlat).
  - Kerran viikossa pidettävät yhteiset aamunavaukset, joiden sisällöt liittyvät kristilliseen ja muuhun suomalaiseen kulttuuriperinteeseen. Aamunavauksia pitävät koulun henkilökunta, oppilaat ja eri kristillisten seurakuntien ja yhteisöjen edustajat.
  - Vuosittaiset vierailut eri kulttuurikohteisiin: Kuopion museo, Kuopion korttelimuseo, Kuopion taidemuseo, kirkot, kulttuuritapahtumat (esim. Anti-Festivaalit ja Vilimit), Kuopion kaupunginteatteri, Kuopion musiikkikeskus, Pikku Pietarin torikuja.
  - Mahdollisuuksien mukaan esiintymiset erilaisissa kulttuuri- ja muissa tapahtumissa (mm. laulaminen Pikku Pietarin torikujalla, vapputapahtuma torilla, vanhainkodeissa ja palvelutaloissa)
- Koulussa juhlitaan suomalaisia liputuspäiviä ja valitaan lukukausittain yksi yhteisen teemapäivän aiheeksi. Järjestetään esimerkiksi vanhan ajan koulupäivä suomalaisen kulttuurin päivänä. Pukeudutaan teeman mukaisesti ja järjestetään päivän opetustuokiot kansakouluhenkisiksi.

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu

Hyviin tapoihin ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen ohjataan päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Pyritään kohtaamaan oppilas kokonaisvaltaisesti omana ainutlaatuisena persoonanaan. Kaikki opettajat tuntevat koulun oppilaat nimeltä. Oppilasta pyritään kuuntelemaan keskittyneesti ja empatiaa välittäen, jotta oppilas kokisi tullessa nähdyksi ja ymmärretyksi. Annetaan tilaa ja aikaa oppilaiden omille ajatuksille. Huumori toimii yhtenä keskeisenä keinona opettajan ja oppilaan välisen suhteen luomisessa. Opettaja näyttää omalla kunnioittavalla käytöksellään esimerkin oppilaalle hyvästä käytöksestä ja rakentavasta tunteiden ilmaisusta.

Harjoitellaan edelleen tunteiden tunnistamista ja nimeämistä, sietämistä, säatelemistä sekä ilmaisemista, Opetellaan tunnistamaan tunteiden takana vaikuttavia inhimillisiä tarpeita ja strategioita, joilla tarpeita yritetään täyttää. Lisäksi harjoitellaan positiivista ja väkivallatonta ongelmanratkaisua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tässä auttaa myötätunnon taitojen tietoinen harjoittaminen niin itseä kuin toista kohtaan. Keinovalikoimiin kuuluvat keskustelut, oppimispäiväkirjat sekä toiminnallinen ja draamallinen oppiminen. Sääntöjä rikkoneiden oppilaiden kanssa pyritään järjestämään tilaisuuksia keskustella toiminnasta ja sen seurauksista. Tarvittaessa järjestetään kasvat keskustelu, johon pyydetään huoltajat mukaan. Päämääränä on käyttäytymisen ohjaamisen lisäksi tarjota osapuolille mahdollisuus kiirettömään kohtaamiseen tilanteeseen, jossa ihmissuhteita voidaan vahvistaa keskustellen ja uusia näkökulmia etsien.

Vuoden alussa käytetään aikaa luokan ja koulun sääntöjen pohtimiseen ja kertaamiseen sekä luokan ryhmyttämiseen. Tähän hyvät puitteet tarjoaa yläkoululaisten yhteinen leirikoulu Metsäkartanolla. Sääntöjen mukaiseen toimintaan ohjatessa voidaan käyttää tukena vastuun portaita (Opetushallituksen Terve itsetunto-projekti). Vastuun ottamisella tarkoitetaan vaiheittaista prosessia, jossa vääryyden tehnyt oppilas (1) suostuu keskustelemaan tapahtuneesta ja myöntää tekonsa, (2) osoittaa ymmärtävänsä tekonsa haitalliset seuraamukset, (3) pyytää anteeksi tekemänsä vääryyden, (4) suostuu vastaamaan tekonsa seurauksista, joista sovitaan muiden asianomaisten kanssa, (5) lupaa olla tekemättä toiste vastaavaa sekä sopii jo etukäteen tuon lupauksensa rikkomisen seurauksista ja (6) osoittaa vastuuntuntoa osallistumalla jollakin tavalla kyseisen kaltaisten vääryyksien ehkäisemiseen.

Ilmaisutaitojen harjoittelu

Yhteys toisiin ihmisiin rakentuu ilmaisutaitojen pohjalle. Siksi itsensä ilmaisemisen taidot nousevat tärkeään asemaan koulussamme. Ilmaisutaitojen kehittyminen rakentaa lasten empatiakykyä ja vahvistaa itsetuntoa. Kun oppilas oppii laittamaan itsensä likoon erilaisissa esiintymis- ja

vuorovaikutustilanteissa hän saa vahvistavia itsensä voittamisen ja onnistumisen kokemuksia. Itsevarmuus ilmaisijana lisää elämään hyvinvointia ja iloa.

Ilmaisutaitoja harjoitellaan järjestelmällisesti eri oppiaineiden tunneilla ottamalla osaa erilaisiin keskusteluihin ja esityksiin sekä osallistumalla draamatoimintaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia esiintymisiin luokassa, koulun juhlissa ja erilaisissa teematilaisuuksissa. Vierailemme teatterissa ja tuotamme omaa teatteria osana äidinkielen opetusta esimerkiksi prosessidraamojen muodossa. Koulullamme on käytössä myös kulttuurikasvatussuunnitelma, jossa on kuvattu lisää kulttuuriseen osaamiseen ohjaamisen keinoja.

Itsestä ja toisista ihmisistä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen

Arvostaessaan itseään oppilas pystyy paremmin arvostaa myös muita ja kokee elämänsä ja toimintansa maailmassa merkitykselliseksi. Pidämmekin hyvin tärkeänä tukea oppilaan itsetunnon kehitystä. Kasvatus ja opetus lähtee oppilaan kunnioituksesta ja hänen kohtaamisestaan. Oppilaille halutaan välittää viesti hänen ainutlaatuisuudestaan ja ainutkertaisuudestaan. Onnistumisen kokemukset, kannustus ja tuki koulun vuorovaikutustilanteissa kasvattavat oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä ja saavat aikaan oppimisen iloa keskellä murrosiän mukanaan tuomia haasteitakin. Oppilasta kasvatetaan kärsivällisyyteen ja pitkäjänteisyyteen sekä pettymysten kohtaamiseen. Kannustamme oppilasta ottamaan vastuuta sekä psyykkisestä että fyysisestä hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan.

Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun, toteutustapojen valintaan ja arviointiin. Näin he ottavat vastuuta omasta oppimisestaan ja heidän oma-aloitteisuutensa ja itsenäisyytensä vahvistuvat. Opettaja huomioi ja kohtaa päivittäin jokaisen oppilaan. Oppilas saa palautetta oppimisestaan paitsi opettajalta myös vertaisiltaan myönteisessä ja itsetuntoa tukevassa hengessä.

Oppilasta vastuutetaan huolehtimaan mm. koulutarvikkeistaan, kouluuntuloajoistaan, välitunnilta saapumisistaan ja kotitehtävistään entistä omatoimisemmin. Häntä ohjataan monipuolisiin ruokailutottumuksiin, hyviin ruokailutapoihin, riittävään yöneen, sopivaan ruutuaikaan, sosiaalisen median turvalliseen käyttöön, päihteettömyyteen sekä hygieniasta huolehtimiseen. Koulumme

liikuntapainotus näkyy yläkoululaisten arjessa muun muassa välituntialueen tarjoamina liikkumismahdollisuuksina ja lisäliikuntatunteina.

Toisista huolehtiminen

Oppilaita ohjataan kunnioittavaan vuorovaikutukseen toisten kanssa. Heitä kannustetaan auttamaan apua tarvitsevia ja asettumaan heikomman puolelle. Toisten huomioon ottamiseen kuuluvat hyvät käytöstavat, joiden käyttöön ohjaamme nuoria päivittäin. Jokapäiväisessä arjessa hyvät käytöstavat näkyvät esimerkiksi kaikkien tervehtimisellä, hymyinä ja ystävällisinä sanoina. Pidämme tärkeänä anteeksi pyytämisen ja antamisen merkityksen korostamista.

Lukuvuoden alkaessa luokissa laaditaan luokan säännöt yhdessä oppilaiden kanssa sekä käydään koulun järjestyssäännöt läpi. Jokainen oppilas sitoutuu noudattamaan luokan ja koulun sääntöjä. Koulussa toimii oppilaskunta, jonka kautta jokainen oppilas ja luokka voi vaikuttaa yhteisiin koulua koskeviin asioihin. mm. yhteisiin tapahtumiin ja hankintoihin. Oppilaskunnan toiminnasta vastaa vastuupettaja.

Yläkoululaisille on tarjottu mahdollisuutta hakea kesätöitä koulun yhteydessä toimivasta Päiväkoti Timantista. Muun muassa näiden kesätöiden puitteissa monelle nuorelle tarjoutuu tilaisuus harjoitella ottamaan vastuuta pienemmistä lapsista ja heidän hyvinvoinnistaan. Tällaisia mahdollisuuksia tulee myös yhtenäiskoulun arjessa esimerkiksi taksvärkkien, työharjoittelujen sekä isommille ja pienemmille oppilaille yhteisten teemapäivien, tapahtumien, juhlien ja välituntien muodossa.

Arjen taidot

Tavoitteenamme on kasvattaa oppilaista itsenäisiä ja oma-aloitteisia yhteiskunnan jäseniä. Yksi tärkeä lähtökohta siihen on arjen hallinnan kehittyminen. Lisäksi oman toiminnan ja valintojen seurausten ymmärtäminen auttaa vastuuntunnon kasvattamisessa. Turvallisuudesta huolehtiminen on arjen perustaito, johon oppilaita harjaannutetaan. Kestävän elämäntavan omaksuminen osaksi oppilaan omaa arkea kulkee läpäisyperiaatteella kaikessa koulun toiminnassa.

Opetuksessa käytetään oppilaan arjen elinpiirissä esiintyviä ilmiöitä. Näin oppilas saa mielekkään yhteyden oppimaansa asiaan. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen elämäntapaan ja talouden järkevään suunnitteluun. Esimerkiksi matematiikan tunnilla lasketaan ns. pikavippien kustannuksia ja

niistä koituvia seurauksia. Oppitunneilla harjoitellaan ajan hallintaa mm. antamalla oppilaille tiedoksi kuinka kauan heillä on kuhunkin työhön käytettävissä aikaa.

Oppilaat osallistuvat yhteisöllisesti kouluympäristöstä huolehtimiseen erilaisten arjen askareiden myötä. (Esimerkiksi oman luokan, käytävien ja pihan siisteys sekä järjestäjän tehtävät.) Koulussamme käytetään monipuolisesti kierrätysmateriaaleja. Kierrätämme ja lajittelemme jätteet sekä pyrimme säästäväisyyteen materiaalien käytössä.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Monilukutaitoa tarvitaan sirpaleisen maailman hahmottamiseen ymmärrettävinä ja hallittavina kokonaisuuksina. Monilukutaidon avulla pyritään tulkinnan ja ymmärtämisen kehittymiseen. Jokaisessa oppiaineessa lähestytään monilukutaitoa oppiaineen omasta näkökulmasta. Monilukutaidon kehittyminen luo pohjaa myös muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaitoon kuuluu kulttuurinen, teknologinen, kuvallinen ja visuaalinen lukutaito sekä medialukutaito ja mainontaan liittyvä lukutaito. Monilukutaitoa kehitetään lukemalla, tulkitsemalla ja ilmaisemalla näihin osa-alueisiin kuuluvaa tietoa. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa.

Monilukutaitoa kehittävät järjestelyt, toimenpiteet ja periaatteet Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa:

- Laaja-alainen käsitys tekstistä mahdollistaa oppiainerajat ylittävän yhteistyön oppiaineiden välillä. Esimerkiksi taito- ja taideaineiden ja lukuaineiden kesken voidaan tehdä yhteistyötä erilaisten projektien

muodossa. Esimerkiksi historiaan liittyviä ilmiöitä voidaan tarkastella historian, kuvataiteen, käsityön ja musiikin yhteisprojektina.

- Jokaisessa luokassa on oppilaiden käytössä tiedonhankkimiseen ja -tuottamiseen tietokoneita. Lisäksi käytössä on tabletteja, joita voi varata luokalle tarpeen mukaan.
- Oppilaiden kanssa käydään läpi tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiä. Oppilaita kannustetaan käyttämään luovuuttaan sekä huomioimaan esteettiset seikat tuottaessaan ja yhdistellessään erilaisia tekstilajeja.
- Arkikielen käytöstä pyritään kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa esimerkiksi tiedonalakohtaisten oikeiden termien ja käsitteiden omaksumisessa.
- Oppilaiden kanssa tutustutaan nuorten tuottamaan omaan kulttuuriin sekä erilaisiin nuorten elokuvaan, musiikkiin ja kirjallisuuteen. Yhteistyötä tehdään erilaisten toimijoiden, kuten kirjastojen, museoiden ja muiden kulttuurilaitosten kanssa. Oppilaat suorittavat eri vuosiluokilla kirjallisuus- ja lukudiplomeja.
- Oppilaita tuetaan niin yksin kuin yhdessä työskentelemisen taidoissa. Erilaisia tekstejä tuotetaan myös yhteisöllisinä prosesseina. Ryhmässä tekeminen, keskusteleminen ja pohtiminen tukevat taitojen ja ajattelun oppimisen lisäksi myös oppilaiden vuorovaikutustaitojen kehittymistä, osallisuuden tunteen vahvistumista ja positiivisen itsetunnon kehittymistä. Ryhmätyötaitoja pyritään kehittämään myös mm. yhteisöllisen oppimisen ja vertaisopettamisen keinoin. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa hyödynnetään myös Young Leader -tiimipedagogiikkaa.
- Oppilaille pyritään antamaan mahdollisuus valita itselle merkityksellisiä tekstejä. Myös omien tekstien tuottamisessa korostetaan laaja-alaista käsitystä teksteistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön TVT-taitoja omien tuotosten laadinnassa:

- Oppilaita kannustetaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä. TVT on väline tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi, kehittää ajattelua ja oppimisen taitoja.
- Oppilaat ymmärtävät tähän liittyvät mahdollisuudet oman identiteetin rakentumisessa – mutta myös TVT-välineiden käyttötottumuksiin liittyvät riskit.

Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti:

- Tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin tutustuminen ja niiden noudattaminen
- Oppilaat oppivat, mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla.

- Oppilaat oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältetään tiedon häviämistä.
- Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen.

Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä:

- Oppilaat harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä
- Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa.

Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat TVT:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa:

- Toteutamme paljon TVT-laitteisiin ja tietokoneohjelmiin liittyvää yhdessä oppimista
- Hyödynnämme oppilasosaamista antamalla oppilaille mahdollisuuden opettaa toisia ja sanoittaa näin omaa osaamistaan

Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan TVT:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen. Tavoitteena on, että:

- Oppijat hyödyntävät digitalisaatiota luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään antaakseen oikea-aikaista palautetta sekä syventääkseen oppimisprosessin tehokkuutta, laatua ja merkittävyyttä. Oppijat osaavat kuvata, miten mikäkin digitaalinen ratkaisu on auttanut oppimisprosessin reflektoinnissa tavoilla, jotka eivät muuten olisi olleet mahdollisia. He osaavat soveltaa tätä ymmärrystä uusissa ja erilaisissa konteksteissa.
- Oppijat käyttävät digitaalisuutta luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään syventääkseen oppimisprosessin globaalia, kulttuurista ja ympäristöä tukevaa näkökulmaa. Oppijat osaavat kuvata, miten digitaaliset ratkaisut ovat parantaneet tuotosten tai ratkaisujen laatua sekä edistäneet yhdenvertaisuutta, oikeudenmukaisuutta ja kestäväää elämäntapaa eri kulttuureissa. Oppijat osaavat soveltaa tätä ymmärrystä uusissa ja erilaisissa konteksteissa.
- Oppijat hyödyntävät digitalisaatiota luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään syventääkseen ja vahvistaakseen viestinnän tehoa, tavoitavuutta ja lisäarvoa sekä oppijoiden omasta että kohdeyleisön näkökulmasta. Oppijat osaavat kuvata, miten digitaaliset ratkaisut ovat parantaneet viestinnän vaikuttavuutta ja lisänneet todennäköisyyttä sille, että yleisö käyttää ryhmältä oppimaansa ja osaa myös soveltaa tietoa muissa konteksteissa.
- Oppijat käyttävät digitaalisia ratkaisuja luontevasti ja tehokkaasti työskentelyssään löytääkseen ja kehittääkseen luovia ideoita. Oppijat osaavat kuvata, miten digitaaliset ratkaisut ovat auttaneet

toimimaan luovasti tavoilla, jotka eivät muuten olisi mahdollisia. He osaavat soveltaa oppimansa myös muihin konteksteihin.

Tieto- ja viestintäteknologisten taitojen edistämistä koulullamme on kuvattu myös tietostrategiasuunnitelmassa, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun toimintatapana on yrittäjäyttä tukeva oppilaslähtöisyys. Oppilaita kannustetaan innovatiiviseen ja yrittäjähenkiseen omatoimisuuteen esim. oman opiskelun suunnittelussa, koulun työskentely-ympäristön kehittämisessä sekä luokkaretkien suunnittelussa ja varainhankinnassa. Myös henkilökunta näyttää omalla esimerkillään vastuullista ja yhteisöllisyyteen kutsuvaa työskentelykulttuuria, jossa jokaisen työpanos on tärkeä ja arvossa pidettävä.

Työskentelyprosessien hallintaa harjoitellaan pienestä pitäen koulun oppimistilanteissa. Huolehtimalla koulutehtävistä oppilas oppii työelämätaitoja. Tärkeää on, että annetut tehtävät suoritetaan huolella loppuun. Pettymysten ja epäonnistumisten sietämistä harjoitellaan opettajan ja vertaisten tuella. Yhteistyö ja toiminnallisuus ovat opiskeluperiaatteitamme. Rohkaisemme oppilaita arvostamaan omaa työtänsä ja kannustamaan toisia. Koulussamme toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joissa eri-ikäiset oppilaat työskentelevät yhdessä erilaisissa projekteissa. Nämä projektit kannustavat yhteiseen vastuuseen ja työn jakoon toiminnan eri vaiheissa. Onnistunut työ vaatii mm. ajankäytön suunnittelua ja yhteistyötaitojen hallintaa.

Seuraavassa konkreettisia esimerkkejä siitä, miten työelämätaitoja ja yrittäjäyttä koulussamme tuetaan:

- Oppilaan ohjaamiseen eri vuosiluokilla kuuluu ikätason mukainen työelämään tutustuttaminen. Yläkoulun oppilaanohjauksen tunneilla käy vierailijoita eri työelämän aloilta. Oppilaiden mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon, kun vierailuja järjestetään. Teemme vuosittain myös opintoretkiä, jolloin oppilaat pääsevät tutustumaan eri yrityksiin ja työpaikkoihin. Näin oppilaiden käsitykset eri ammateista ja työelämäkäytännöistä konkretisoituvat.
- Koulullamme voi luokkakohtaisesti olla käytössä kotityöpssit. Passeihin oppilaat merkitsevät tekemänsä kotityöt ja tällä tavoin oppilaat voivat esimerkiksi kerätä rahaa retkiin.

- Koulullamme pyritään järjestämään vuosittain taksvärkkipäivä, jolloin oppilaat työskentelevät koulun ulkopuolella yhtenä koulupäivänä sovittun ajan. Päivästä ansaittu raha tuodaan koululle, ja se osoitetaan yhteisesti sovittuun kohteeseen. Rahamäärä ja työnteekoon käytetty aika sovitaan ikätason mukaisesti.
- Yläkoulun oppilaat tutustuvat työelämään TET-jaksoilla, jolloin työelämätaitoja harjoitellaan konkreettisesti. Seitsemäsluokkalaiset tutustuvat työelämään yhden päivän ajan syyslukukaudella. Työpaikaksi suositellaan oman vanhemman työpaikkaa, mutta oppilas voi niin halutessaan hankkia paikan myös muualta. Kahdeksaluokkalaiset ovat kevätlukukaudella yhden viikon TET-jaksolla. Tämä jakso ei voi olla vanhemman työpaikalla, vaan se täytyy hankkia jostain muualta. Yhdeksäsluokkalaisilla on viikon TET-jakso sekä syksyllä että keväällä. Oppilaita kannustetaan etsimään joka jaksolle eri työpaikka, jotta työelämään tutustuminen olisi mahdollisimman monipuolista. Tarkemmat TET-jaksojen ajankohdat löytyvät lukuvuosisuunnitelmasta. Opinto-ohjaaja organisoii työelämään tutustumisjaksot ja auttaa oppilaita tarvittaessa TET-paikan löytämisessä varmistaen näin, että kaikille oppilaille löytyy mielekäs paikka tutustua työelämään. Oppilaat käyvät kuitenkin kysymässä TET-paikkaa itsenäisesti. Jos oppilas tarvitsee siihen erityistä tukea, silloin opinto-ohjaaja hoitaa asiaa yhdessä oppilaan kanssa. Oppilaita kannustetaan etsimään TET-paikkaa omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta sukupuolistereotyyppiä välttämällä. Ennen jakson alkua opo-tunnilla käydään läpi työelämää koskevia ohjeita. Opinto-ohjaaja kiertelee TET-paikoissa jakson aikana mahdollisuuksien mukaan ja on käytettävissä, mikäli ongelmia ilmenee.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Eri oppiaineissa käydään läpi vaikuttamismahdollisuuksia liittyen erityyppisiin ratkaistaviin asioihin. Järjestetään muun muassa luokkakokouksia ja tehdään päätöksiä demokraattisesti. Koulullamme valitaan vuosittain oppilaskunnan hallitus, jossa harjoitellaan päätöksenteossa ja vaikuttamisessa tarvittavia asioita kuten taustatietoihin perehtymistä, neuvottelua ja perustelua. Hallitus tekee koulussa kehitysehdotuksia, joiden avulla oppilaiden viihtyvyyttä voidaan parantaa. Koulun vanhimpina oppilaina yläkoulusta valituilla oppilaskunnan hallituksen edustajilla on suuri rooli hallituksen toiminnassa ja pienempien hallitusten jäsenten mukaan ottamisessa ja opastamisessa. Myös oppilaat, jotka eivät kuulu oppilaskunnan hallitukseen, ovat osa koulun oppilaskuntaa ja voivat harjoitella koulun asioihin vaikuttamista esimerkiksi ottamalla kehitysehdotuksiaan esille hallituksen jäsenien kautta tai muilla tavoin.

Yhteiskuntaoppi sisältää runsaasti vaikuttamiseen liittyvää tietoa, jota on esimerkiksi kansalaisjärjestöt, puolueet, kunnallinen ja valtionhallinto sekä lehdistön kautta vaikuttaminen. Lisäksi voidaan tutustua yläkoulun loppuvaiheessa kunnanvaltuuston kokoukseen ja esimerkiksi kaavoitustoimintaan, jolloin kunnallinen viranhaltija on oppaana. Oppitunneilla käydään läpi myös paikallisia vaikuttamisen keinoja.

Edellä mainittujen vaikuttamiskeinojen lisäksi vaikuttaminen ja osallistuminen voi olla esimerkiksi vapaaehtoistyötä, jonka paikallisista mahdollisuuksista tunneilla keskustellaan myös.

Kestävään kehityksen idea ja kestävien elämäntapojen omaksuminen koulussa on tärkeää. Opettelemme rakentamaan kestävämpää tulevaisuutta yhdessä. Koulussamme on kestävä kehityksen suunnitelma, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä. Suunnitelmaa noudatetaan kaikessa toiminnassa, ja siinä on konkreettisia toimintaohjeita sekä opettajille että oppilaille. Opettaja vastaa siitä, että tuo suunnitelman oppilaiden tietoon ja että suunnitelma muuttuu käytännöksi.

Kestävään kehitykseen ja kestävään tulevaisuuteen liittyen voidaan järjestää erilaisia projekteja ja teemapäiviä, joissa on erilaista kestävä kehitystä ja tulevaisuutta edistävää toimintaa oppilaan ikätaso huomioiden. Teemapäivänä voi sisältää koululla tapahtuvan työskentelyn lisäksi myös vierailuja esimerkiksi puhtaaseen veteen tai jätteenkäsittelyyn liittyen. Toisaalta teemapäivänä eräs näkökohta voi olla esimerkiksi kuluttajahyödykkeiden tuotannon ympäristö- ja ihmisoikeusnäkökohdat. Teemapäivään saadaan sisällytettyä aiheita monista oppiaineista kuten äidinkielenä, matematiikasta sekä taito- ja taideaineista

15.5 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN ERI OPPIMÄÄRIEN JA TOISEN KOTIMAISEN KIELEN OPISKELU

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	

romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Äidinkieli ja kirjallisuus vuosiluokilla 7-9

Kuopion kristillisen koulun opetussuunnitelmassa on kaksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärää: suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. Oppiaineen tehtävän kuvaus sekä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet ovat yhteisiä molemmille oppimäärille ja samoin ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen sekä oppimisen arviointiin liittyvät erityiset näkökulmat.

15.5.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkittamisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkittamisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkittaminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkittamiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen eri oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan

kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

15.5.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan	S1	L1, L2, L3, L7

perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan		
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	L1, L2, L6, L7
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	L2, L4, L6, L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja,

kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyille tyyppillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyyppisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Suomi äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suomi äidinkielenä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien

työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilaille tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toimintavuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestintän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen

							sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolista kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	Oppilas monipuolista kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puheesityksen konkreettista, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puheesityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskeinoita.	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskeinoita.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voitaitojaan kehittää.

an vahvuuksia an sekä kehittämisa lueitaan erilaisissa, myös monimedia isissa viestintäym päristöissä							
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämää n tekstien lukemisess a, ymmärtämi sessä, tulkinnassa ja analysoimis essa tarvittavia strategioita ja metakogniti ivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämist arpeita.	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakogniti ivi-sia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämist arpeita.	Tekstin ymmärtämi nen ja omien vahvuuksie n ja kehittämisk ohteiden tunnistamin en	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertais ta tekstin ymmärtämi sen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutens a tai kehittämisk ohteensa.	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinyymm ärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaa n ja kehittämisk ohteita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinyymm ärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaa n ja kuvata vahvuuksiaa n ja kehittämisk ohteitaan.	Oppilas osaa käyttää lukutilantee n kannalta tarkoitukse nmukaisia tekstinyymm ärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaa n ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilaalle	S2	Oppilas oppii	Tekstimaail man	Oppilas osaa lukea	Oppilas osaa valita,	Oppilas osaa valita,	Oppilas osaa valita,

<p>monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>		<p>valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.</p>	<p>monipuolistuminen ja monilukutaito</p>	<p>yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.</p>	<p>käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitää enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.</p>	<p>käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.</p>	<p>käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttamaan oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksellisesti käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksellisesti käyttäen.</p>	<p>Asia- ja mediatekstin erittely ja tulkinta</p>	<p>Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla.</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.</p>	<p>Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita.</p> <p>Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperää, kohderyhmää ja merkityksiä.</p> <p>Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.</p>	<p>Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia.</p> <p>Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksellisesti käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.</p>

<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaan tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.</p>	<p>Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys</p>	<p>Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.</p> <p>Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.</p>	<p>Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla.</p> <p>Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.</p>
<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostustaan itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuuskirjoituksia</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolist</p>	<p>Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta</p>	<p>Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää</p>	<p>Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisilla</p>

ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolista tamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista		aa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystä fiktion keinoista.		fiktion keinoja.		erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.	käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.
--	--	---	--	------------------	--	--	--

Tekstien tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseensa sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana
---	----	---	--	--	---	--	--

tekstin tuottajana							ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä.	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta.	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin

<p>oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>		<p>muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.</p>		<p>Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.</p>	<p>Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.</p>	<p>ilmaisia ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.</p>
<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintätieteiden käytön taitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tietö- ja viestintätieteiden hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen</p>	<p>Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintaan sekä noudattaa pääosin</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin</p>

viestintänä sekä vahvistaman yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista		hallintaansa .		virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen .	yleiskielen käytänteitä.	kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen .	tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistaman tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolista lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolista lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia	Tiedon esittäminen , hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään .	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaa n.		kunnioittaa n.		Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.			
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisutta ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas syventää kielitietoisuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuuden ja kulttuurin kemystä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas avartaa kirjallisuuden kemystä, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden pääajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden pääajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyyli- ja nimettyjä vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.</p>
<p>T17 ohjata oppilasta tutustumaan</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas tutustuu Suomen</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Suomessa</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla</p>	<p>Oppilas osaa pohtia kielellisen ja</p>

<p>n Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>		<p>kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.</p>	<p>hahmottaminen</p>	<p>puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksensä itselleen.</p>	<p>suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa.</p> <p>Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvaila äidinkielen merkitystä yksilölle.</p>	<p>Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteettiin.</p>	<p>kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.</p>
--	--	--	----------------------	--	--	---	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Äidinkieli ja kirjallisuus vuosiluokilla 7-9

Kiinnostus kieleen, monilukutaito, kieli- ja mediatietoisuus sekä viestintä ovat lähtökohtia äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa. Oppimisprosessissa painotetaan oppilaan omien kielellisten vahvuuksien tunnistamista, hyödyntämistä ja ohjataan oppilasta tulkitsemaan nopeitakin muutoksia

oppimisympäristöissä (esimerkiksi etäopetus). Ohjataan oppilasta selviytymään jatkuvasti muuttuvassa, monimediaisessa viestintäympäristössä.

Opinnoissa perehdytään Pohjois-Savon alueella vaikuttaneiden merkkihenkilöiden, kuten Juhani Ahon, Minna Canthin ja J.V. Snellmanin tuotantoon. Heidän elinaikaansa pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään eri työskentelytavoilla. Opinnoissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Kuopion monipuolista museotarjontaa. Esimerkiksi Kuopion korttelimuseossa voi tutustua Minna Canthin elämään autenttisissa oppimisympäristöissä.

Kirjallisuuden opinnoissa voidaan tutustua myös hengelliseen kirjallisuuteen. Oppilasta kannustetaan tutustumaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisiin kirjallisuuden tyyliuuntauksiin. Aihealueiden valinnassa pyritään antamaan oppilaalle valinnan mahdollisuus, jolloin oppimisprosessi tehostuu.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppisisältöjä integroidaan muihin oppiaineisiin aina mahdollisuuksien mukaan. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, yhteiskuntaopin, maantiedon, kuvataiteen ja uskonnon opetukseen. Oppimisympäristöjen valinnassa hyödynnetään paikallista kulttuuritarjontaa, kirjallisuus- ja kulttuurihistoriallisia kohteita sekä kirjastoja, erityisesti lähikirjastoa. Kirjasto tarjoaa erilaista opastusta ja neuvontaa.

Opetuksessa pyritään ottamaan erilaiset oppijat huomioon eriyttämällä esimerkiksi erilaisin oppimateriaalein tai tehtävänannoin. Työtapoja vaihdellaan, ja oppilasta ohjataan löytämään itselleen sopivia oppimisstrategioita ja hyödyntämään niitä myös muissa oppiaineissa.

Tarvittaessa äidinkielen ja kirjallisuuden opetus voidaan Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa järjestää yhdysluokkaopetuksena tai vuorokurssiperiaatteella.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota monipuoliseen näyttöön oppilaan osaamisesta kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden osa-alueilla. Pari- ja pienryhmätyöskentelyn työtavat antavat mahdollisuuksia vertaisarviointiin sekä itsearviointiin.

Yhtenä oppiaineen tavoitteena voidaan pitää sitä, että oppilaasta kasvaa aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä ja lukija, joka pystyy myös luomaan omannäköistään kulttuuria.

Kristillisen koulun arvopohja näkyy äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa esimerkiksi siinä, että esille nostetaan monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

- Vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa.
- Kannustetaan oppilaita ottamaan vastuuta omasta opiskelusta.
- Rohkaistaan oppilasta ajattelemaan ja soveltamaan jo oppimaansa.
- Autetaan oppilasta kehittämään opiskelutaitojaan.
- Harjoitellaan tiedonhakua yksin ja ryhmässä.
- Opetellaan lähdekritiikkiä.
- Opetellaan näkemään asioita toisten silmin ja pohtimaan asioita eri näkökulmista.
- Ruokitaan oppilaiden luovuutta.
- Käytetään apuna draamatyöskentelyä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

- Tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista.
- Ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana.
- Ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa.
- Ohjataan oppilaita lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä.
- Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan.
- Tarjotaan mahdollisuuksia kokea ja tulkita kulttuuria ja kulttuuriperintöä.
- Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa.
- Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti.

Käytetään apuna draamatyöskentelyä. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

- Harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä.
- Opetellaan nettikäyttäytymistä.
- Ohjataan tarkastelemaan mainontaan liittyviä asioita analyttisesti ja kriittisesti.

Monilukutaito (L4)

- Harjoitellaan analyttistä, kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.
- Syvennetään tiedonhakutaitoja.
- Harjoitellaan tiedon tuottamista, tulkintaa ja välittämistä.
- Rohkaistaan osallistumaan ja vaikuttamaan suullisesti ja kirjallisesti eri ympäristöissä.

- Syvennetään tekstilajitaitoja tutustumalla kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin.
- Tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä.
- Syvennetään medialukutaitoja ja kehitetään kuvanlukutaitoa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

- Käytetään tekstin tuottamisessa ja käsittelyssä eri välineitä.
- Ohjataan oppilaita tekijänoikeuksien peruseriaatteiden tuntemiseen.
- Pohditaan esimerkiksi, mitä tekijänoikeus ja tietosuoja tarkoittavat.
- Harjoitellaan tiedonhakua eri lähteistä ja hyödynnetään niitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoitellaan tiedon kriittistä arviointia.
- Ohjataan oppilaita ottamaan vastuuta omasta viestinnästään.
- Harjoitellaan turvallista ja fiksua nettikäyttäytymistä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

- Harjoitellaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä.
- Ohjataan oppilasta työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään, työn loppuun saattamisesta ja työn tulosten arvostamisesta.
- Huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys työelämässä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

- Vahvistetaan ja syvennetään vuorovaikutustaitoja ja omaa ilmaisua.
- Harjoitellaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun Suomi äidinkielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia	S1: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja	L2, L3, L6, L7

<p>tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan erilaisiin viestintäympäristöihin ja niissä käyttäytymiseen. Ohjataan arvioimaan ihmisen toimintaa erilaisissa viestintäympäristöissä ja toimimaan niissä vastuullisesti ja rakentavasti. Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia harjoitella viestintätaitoja monipuolisesti erilaisia viestejä kuuntelemalla, analysoimalla ja tulkitsemalla sekä tuottamalla. Opetuksella luodaan mahdollisuuksia sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. <p>Rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen sekä omien vuorovaikutustaitojen reflektointiin ja kehittämiseen.</p>	<p>havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.</p> <ul style="list-style-type: none"> erilaiset vuorovaikutustilanteet, kuten väittelyt, puhe-esitykset, neuvottelut tutustutaan draamapedagogiikan menetelmiin, esim.improvisaatioon Käytetään draamapedagogiikan välineitä, kuten prosessidraamaa harjoitellaan tunnetaitoja vuorovaikutuksellisesti 	
<p>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan erilaisten viestintävälineiden ja kulttuurin muotojen analysointia ja tulkintaa 	L1, L2, L3, L7
<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan</p>		L1, L2, L3, L7

<p>erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan draamapedagogiikan menetelmiin opetusmenetelmänä ja itsensä ilmaisemisen keinona. Kehitetään erilaisia ilmaisun taitoja. Oppilaille annetaan mahdollisuus luovaan ideointiin ja toteuttamiseen esimerkiksi osana koko koulun monialaista produktiota. 	<ul style="list-style-type: none"> tutustutaan teatteriin taidemuotona valmisteltujen puhe-esityksen pitäminen ja havainnollistaminen koulun ulkopuolisissa kulttuurin oppimisympäristöissä vierailut omat oppimis- ja esitysprojektit tieto- ja viestintätekniikan välineillä hyödynnetään mediakasvatuksen mahdollisuuksia median vaikutusten, sananvapauden ulottuvuuksien sekä median mahdollisuuksien vastuulliseen käyttämiseen 	
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>		L1, L2, L6, L7
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita</p> <ul style="list-style-type: none"> Työtapojen ja menetelmien valinnassa otetaan monipuolisesti huomioon erilaiset oppimistyyli. Opetus on monimediaista: laaja tekstikäsitelmä valmistaa 	<p>Tekstien tulkitseminen</p> <p>S2 Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja</p>	

<p>erilaisten tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittaviin taitoihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas saa mahdollisuuden rikkaaseen tekstimaailmaan ja autenttisten, hänelle merkityksellisten tekstien tarkasteluun opetuksessa. Oppilas osallistuu oman opiskelunsa suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. 	<p>epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rikas tekstiympäristö - Oppilaille merkityksellisten, autenttisten tekstien käsittely opetuksessa - Savolainen ja kuopiolainen kirjallisuus - Paikallismedia - Erilaisten representaatioiden kriittinen käsittely 	
<p>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetuksessa tarjotaan mahdollisuus erilaisten tekstityyppien kohtaamiseen ja niiden 		L1, L2, L4

<p>käyttämiseen. Oppilas tutustuu erilaisiin tekstilajeihin eri medioiden kautta ja oppii lähdekriittisyyttä.</p>		
		L1, L2, L4, L5
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>		L1, L2, L4
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>		L2, L4, L5, L6
<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>		L1, L2, L4, L5
	<p>Tekstien tuottaminen</p>	
<p>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jäsentyneeseen kirjalliseen ilmaisuun 	<p>S3: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja</p>	L2, L4, L5, L7

<p>harjaantuminen erilaisten tekstien kirjoittamisen avulla. Kirjallisen ilmaisun taitojen opetteleminen ja erilaisiin lajityyppeihin tutustuminen itse kirjoittaen. Oppilaat reflektovat omaa oppimistaan kirjallisessa ilmaisussa.</p>	<p>muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.</p>	
<p>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>- Monimediaisiin teksteihin tutustuminen</p> <p>- Erilaisten tekstityyppien ja tekstien tuottaminen</p>	L2, L4, L5
<p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>- Prosessikirjoittamisen taidot</p> <p>- Palautteen antamisen ja sen vastaanottamisen taidot</p> <p>- Itsereflektoinnin taitojen kehittäminen</p> <p>- Erilaisten tekstien ja tekstityyppien analysointi ja tulkitseminen sekä kyseisten tietojen hyödyntäminen omassa kirjoittamisessa</p>	L2, L4, L5, L6
<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>- Huolitellun yleiskielen rakenne: kappalejako, erilaiset lausetyypit, isot alkukirjaimet ja välimerkit</p>	L2, L4, L5, L6
<p>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen</p>		L2, L4, L5, L7

<p>hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>- Erilaiset tyyli­lajit kirjallisuudessa ja muissa kulttuurin tuotteissa</p> <p>- Oppimaan oppimisen taidot</p> <p>- Tekijänoikeudet ja niiden huomioiminen myös sähköisissä, monimediaisissa teksteissä</p>	
	<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	
<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli­piirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan eri genreihin, pääpaino kirjallisuuden pää­lajeissa. Opetellaan tekemään ja tulkitsemaan tekstien erilaisia tyyli­lajeja ja lajityypillisiä piirteitä. Kielen eri rekisterien tunteminen ja prosessimaiseen kirjoittamiseen tutustuminen. Laajan tekstuaalisen maailman (monimedia) tarjoaminen oppilaan tutustuttavaksi. 	<p>S4: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyli­ille tyyppillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyyppisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden pää­lajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyyli­virtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.</p>	L1, L2, L4
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä</p>	<p>- Suomen kielelle tyyppilliset piirteet, kuten lauserakenteet</p> <p>- Kirjaston monipuoliseen käyttöön tutustuminen ja tavoitteellinen tiedonetsintä</p>	L1, L2, L4

<p>auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>- Kirjallisuuden päälaajat ja tyyli lajit</p> <p>- Oman kulttuurin tuottaminen esimerkiksi osallistuminen koko koulun yhteiseen produktion osana äidinkielen opetusta.</p>	
<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>		L2, L4, L6, L7

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
<p>T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1:</p> <p>Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.</p>	L2, L3, L6, L7
<p>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Kehitetään erilaisia ilmaisun taitoja. Ohjataan oppilaita 	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan</p>	L1, L2, L3, L7

<p>reflektoidaan omia viestintätaitoja ja ottamaan huomioon oman ja muiden viestintätavat rakentavalla tavalla. Opetuksella luodaan mahdollisuuksia sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen ja kannustetaan itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen.</p>	<p>arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.</p>	
<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p> <p>Vahvistetaan oppilaan valmiuksia erilaisiin draamaopintoihin ja itsensä ilmaisemiseen. Syvennetään ilmaisutaidon opintoja suhteessa oppilaiden valmiuksiin, esimerkiksi ohjataan esiintymään koko koulun yhteisissä produktioissa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset vuorovaikutustilanteet, kuten väittelyt, puhe-esitykset, neuvottelut • yksilö-, pari- ja ryhmäviestintätehtävien monipuolinen harjoittelu • kielen vaikutuskeinoihin perehtyminen • omien viestintä- ja mediatottumusten ja -taitojen arviointi • omien näkemysten esittäminen ja perusteleva • muiden ajatusten kommentointi ja palautteenanto • Syvennetään tietoa draamasta ja sen menetelmistä, esim. improvisointi 	L1, L2, L3, L7
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>		L1, L2, L6, L7
	Tekstien tulkitseminen	
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä</p>	<p>S2: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja</p>	L1, L2, L4

taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	asiatekstejä eri muodoissaan:	
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa		L1, L2, L4
<ul style="list-style-type: none"> Opetus tarjoaa rikkaan tekstiympäristön: opetellaan analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia tekstejä sekä niiden välittämiä representaatioita. Monipuolistetaan kielen tuntemusta. 	<ul style="list-style-type: none"> - luku-, kuuntelu- ja arviointitaitojen vahvistaminen - erilaisten viestintävälineiden ja kulttuurin muotojen analysointi ja tulkinta - syvennetään mediakasvatuksen tuntemusta - rikas, oppilaille merkityksellinen, autenttinen tekstiympäristö 	L2, L4, L5, L6

<p>on tilaisuuksia asioiden kriittiseen arvosteluun. Opetellaan lähdekriittisyyttä sekä vastuullista ja turvallista tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>	<p>- paikallismedia ja erilaisten tekstityyppien analysointi ja tulkitseminen</p> <p>- erilaisten representaatioiden kriittinen käsittely, esim. mediateksteihin, ohjaaviin ja vaikuttamaan pyrkiviin tekstilajeihin perehtyminen</p> <p>- referoinnin taitojen harjoittelu</p>	
<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>		L1, L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
<p>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<p>S3:</p> <p>Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan</p>	L2, L4, L5, L7
<p>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.</p> <p>Kielitietoisella lähestymistavalla ohjataan oppilaita laajempaan kielen rekistereiden tuntemukseen sekä omien näkemysten ja mielipiteiden perusteluun kirjallisesti. Opetuksessa käytetään</p>		L2, L4, L5

monimediaisia tekstejä ja tarjotaan tilaisuuksia niiden tuottamiseen.	viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan	
<p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaille tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p> <ul style="list-style-type: none"> Rohkaistaan oppilaita kirjoittamiseen prosessina. Tutustutaan tekstin rakenteeseen, kerronnan perusmuotoihin sekä prosessinomaiseen tekstin tuottamiseen. Opetellaan täsmentämään ja parantamaan jo tehtyä tekstiä sekä antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Oppilaat reflektivat omaa oppimistaan kirjoittajana. 	<p>sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.</p> <p>Monipuolisten tekstien tuottaminen mahdollisuuksien mukaan erilaisten yhteistyökumppaneiden ja viestintävälineiden kanssa: esim. verkkotekstit, sarjakuvat, lehtitekstit, luova kirjoittaminen.</p> <p>-tekstien rakenteet</p> <p>-prosessimaiseen kirjoittamiseen harjaantuminen</p> <p>-huolitellun yleiskielen rakenne: kappalejako, erilaiset lausetyypit, isot alkukirjaimet ja välimerkit</p>	L2, L4, L5, L6
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	<p>Palautteen antamisen ja sen vastaanottamisen taidot</p> <p>Itsereflektoinnin taitojen kehittäminen</p> <p>Erilaisten tekstien, tekstityyppien ja tyyliilajien analysointi ja tulkitseminen sekä näistä saatavien tietojen hyödyntäminen omassa kirjoittamisessa</p> <p>Tekijänoikeudet ja niiden huomioiminen myös sähköisissä, monimediaisissa teksteissä.</p>	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan		L2, L4, L5, L7

ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen		
	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4:Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen		L1, L2, L4
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	- Suomen kielelle tyypilliset piirteet, kuten lauserakenteet - Koulun ulkopuolisissa kulttuurin oppimisympäristöissä, kuten teatterissa ja kirjastossa vierailu joko paikan päällä tai virtuaalisesti	L2, L4, L6, L7

<ul style="list-style-type: none"> Kielitietoinen ja vuorovaikutusta edistävä lähestymistapa ohjaa äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta. <p>Opetus tukee kulttuurillisen ja kielellisen identiteetin rakentumista.</p> <p>Opetuksessa ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana ja tunnistamaan kielen ja kulttuurin merkitystä yhteiskunnassa eettisesti ja kulttuurisesti kestäväällä tavalla.</p>	<p>- Tietojen syventäminen erilaisista tyylilajeista kirjallisuudessa ja muissa kulttuurituotteissa</p> <p>- Oman kulttuurin tuottaminen, esimerkiksi osallistuminen koko koulun yhteiseen produktion osana äidinkielen opetusta.</p> <p>- Kirjallisuuden ja kulttuurin eettiset kysymykset: esim. tekijänoikeudet</p>	
--	--	--

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa		L1, L2, L3, L7

<p>viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p> <p>Syvennetään oppilaan valmiuksia erilaisiin draamaopintoihin ja itsensä ilmaisemiseen.</p>	<p>itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.</p>	
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään vuorovaikutustaitoja: oppilas oppii ottamaan palautetta ja antamaan sitä sekä itselleen että muille. Oppilas saa mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä toteuttamaan projekteja itse yksin ja ryhmässä. Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa ympäristössä sekä toimimaan rakentavasti ja vastuullisesti. Mediakasvatuksen menetelmin pohditaan mediaan liittyviä kysymyksiä. 	<p>Vuorovaikutustaitojen kehittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -erilaiset vuorovaikutustilanteet, kuten väittelyt, puhe-esitykset, neuvottelut -yksilö-, pari- ja ryhmäviestintätehtävien monipuolinen harjoittelu -kielen vaikutuskeinoihin perehtyminen -omien viestintä- ja mediatottumusten ja -taitojen arviointi ja kehittäminen -omien näkemysten esittäminen ja perusteleva -muiden ajatusten kommentointi ja palautteenanto <p>Monipuolistetaan tietoa draamasta ja sen menetelmistä, esim. improvisointi.</p>	<p>L1, L2, L6, L7</p>
	<p>Tekstien tulkitseminen</p>	

<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>S2: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiategstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa.</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään pohtiviin ja kantaa ottaviin tekstityyppeihin: opetellaan tunnistamaan ja erittelemään kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina. Etsitään teksteihin kätkeytyviä näkemyksiä, arvoja ja asenteita. 	<p>Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.</p> <p>- luku-, kuuntelu- ja arviointitaitojen vahvistaminen</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>- erilaisten viestintävälineiden ja kulttuurin muotojen analysointi ja tulkinta</p> <p>- syvennetään mediakasvatuksen tuntemusta</p>	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-,</p>	<p>- rikas, oppilaille merkityksellinen, autenttinen tekstiympäristö</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>

<p>kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetuksella kannustetaan kulttuuriosallisuuteen ja fiktiivisten tekstien käyttöön: oppilaat tunnistavat kulttuurin merkityksen ja saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Opetus tukee kulttuurillisen ja kielellisen identiteetin rakentamista. Kirjallisuuden opetus, mediakasvatus ja draama antavat mahdollisuuden tulkita ja luoda itse kulttuuria. 	<p>- paikallismedia ja erilaisten tekstityyppien analysointi ja tulkitseminen</p> <p>- erilaisten representaatioiden kriittinen käsittely, esim. mediateksteihin, pohtiviin, ohjaaviin ja kantaa ottaviin tekstilajeihin perehtyminen</p> <p>- kulttuurissa keskeisten tekstilajien tunnistaminen ja tekstien tarkastelu rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina</p>	
	Tekstien tuottaminen	
<p>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p> <ul style="list-style-type: none"> Jäsentyneeseen kirjalliseen ilmaisuun harjaantuminen erilaisten tekstien kirjoittamisen avulla. Kirjallisen ilmaisun taitojen opetteleminen ja erilaisiin 	<p>Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyyppisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja</p>	L2, L4, L5, L7

<p>lajityyppeihin tutustuminen itse kirjoittaen. Oppilaat reflektovat omaa oppimistaan kirjallisessa ilmaisussa.</p>	<p>lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omilla teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylioppeja ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.</p>	
<p>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>		L2, L4, L5
<p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>- tiedonhankintataitojen varmentaminen ja syventäminen</p> <p>- lähteiden käytön, lähdekritiikin ja median eettisiin kysymyksiin tutustuminen ja niiden huomioiminen omassa kirjoittamisessa</p>	L2, L4, L5, L6
<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään monipuolisia tekniikoita tekstien tuottamisessa, opetellaan kielen muotoja ja konventioita sekä perehdytään kirjoitetun kielen erityispiirteisiin. 	<p>- erilaisten tekstien, tekstityyppien ja tyylioppeiden analysointi ja tulkitseminen sekä näistä saatavien tietojen hyödyntäminen omassa kirjoittamisessa</p> <p>- monipuolisten tekstien tuottaminen mahdollisuuksien mukaan erilaisten yhteistyökumppaneiden ja viestintävälineiden kanssa: esim. verkkotekstit, sarjakuvat, lehtitekstit, luova kirjoittaminen.</p> <p>- kirjoittamisen taitojen harjoittelu</p> <p>* tekstintekoprosessin varmentaminen, ilmaisukeinojen monipuolistaminen, kirjoittamisen taitojen syventäminen, jäsentelytapojen hallinnan varmistaminen</p>	L2, L4, L5, L6
<p>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja</p>		L2, L4, L5, L7

<p>käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Pohditaan median vaikutuksia sekä median mahdollisuuksien käyttämistä vastuullisesti. Opetellaan lähteiden merkitsemisen tekniikoita sekä tekstiin viittaamista ja pohditaan erilaisten lähdeaineistojen luotettavuutta. Tutustutaan erilaisten aineistojen tekijänoikeuksiin. 	<p>* kirjakielen käytäntöjen vahvistaminen ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen</p> <p>* erimuotoisten tekstien (kielelliset, visuaaliset, audiovisuaaliset ja verkkotekstit) suunnittelu ja kirjoittaminen</p> <p>- palautteen antamisen ja sen vastaanottamisen taidot</p> <p>- itsereflektoinnin taitojen kehittäminen</p>	
	<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	
<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan eri genreihin, pääpaino kirjallisuuden päälajeissa. Opetellaan tekemään ja tulkitsemaan tekstien erilaisia tyyllilajeja ja lajityypillisiä piirteitä. Kielen eri rekisterien 	<p>Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyyppillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyyppillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen</p>	<p>L1, L2, L4</p>

<p>tunteminen ja prosessimaiseen kirjoittamiseen tutustuminen. Laajan tekstuaalisen maailman (monimedia) tarjoaminen oppilaan tutustuttavaksi.</p>	<p>kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.</p> <p>- Suomen kielelle tyypilliset piirteet, kuten lauserakenteet, lausevastikkeet, nominaalimuodot ja kongruenssi</p>	
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden lajeihin tutustuminen. Erilaisten taide- ja kulttuurisisältöjen tarjoaminen oppilaille. • Opetuksella kannustetaan kulttuuriosallisuuteen ja itsensä kehittämiseen kulttuurin parissa: oppilaat tunnistavat kulttuurin merkityksen hyvinvoinnille ja saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. 	<p>- Suomen kirjakieli, kehitys ja vaihtelu</p> <p>- Maailman kielet ja suomen sukukielet</p> <p>- Kansanrunous, Kalevala ja kansanperinne</p> <p>- Erilaisten tekstien analysointi ja tulkinta</p> <p>- Koulun ulkopuolisissa kulttuurin oppimisympäristöissä, kuten teatterissa ja kirjastossa, käyminen</p> <p>- Tietojen syventäminen erilaisista tyylilajeista kirjallisuudessa ja muissa kulttuurituotteissa</p> <p>- Oman kulttuurin tuottaminen, esimerkiksi osallistuminen koko koulun yhteiseen produktioon osana äidinkielen opetusta</p> <p>- Kirjaston monipuoliseen käyttöön tutustuminen ja tavoitteellinen tiedonetsintä</p> <p>- Kirjallisuuden päälaajat ja tyylilajit</p> <p>- Oman kulttuurin tuottaminen, esimerkiksi osallistuminen koko koulun yhteiseen produktioon osana äidinkielen opetusta</p> <p>- Tutustuminen kotimaisen kirjallisuuden vaiheisiin ja merkkiteoksiin sekä itse lukien että muuten tutustuen</p> <p>- Nykysuomalaisen kirjallisuuden lukeminen ja käsittely</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja</p>	<p>- Maailmankirjallisuuden klassikot</p>	<p>L2, L4, L6, L7</p>

kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi		
--	--	--

15.5.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹⁹⁶. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista¹⁹⁷. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta¹⁹⁸. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on

---

196 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 422/2012.

197 Perusopetuslaki 628/1998, 30 §.

198 Perusopetuslaki 628/1998, 3 §.

muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	L2, L4, L5
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään	S1	L2

erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen		
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	L1, L2, L4
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	L1, L2, L4
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	L2, L3
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L4
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	L2
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	L1, L2, L7
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	L, L4, L6
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L5, L6

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuva vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki suomi toisena kielenä -oppimäärän vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi suomi toisena kielenä -oppimäärän vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan

tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoan toimia tavoitteellisesti	S1	Oppilas kehittää taitoan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti	Vuorovaikutus-suhteen rakentaminen	Oppilas osallistuu ennakoitavien koulun vuorovaikutustilanteisiin	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutukseen	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan

esti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa		sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkain koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.		aktiivisesti kuuntelemailla.	ustilanteisiin.	onnistumista.	tilanteen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä	S1	Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä.	Ymmärtämistä vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevästä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistäitojaan ja taitoaan ilmaista itseään	S1	Oppilas kehittää esiintymistäitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti	Esiintymistäidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta	Oppilas valmistele ja pitää puheenvuoron tai puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta.	Oppilas valmistele ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa.	Oppilas valmistele ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen.

erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen		esti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.		aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.	Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseensa sopivalla tavalla.	Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksen mukaisesti.
--	--	--	--	--	---	--	--

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanatekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksen mukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksen mukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.
--	----	--	--	---	--	---	--

		en, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.			tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.		
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.	Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja	Tekstilajitaidon tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilaji	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä

itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä		kanta-aottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.		konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.	en piirteitä tarkoituksemukaisesti.	monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamiseen teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksemukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

		taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen		kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen		Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenteosiansa.	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

						valintojen merkityksiä ja seurauksia.	
T9 innostaa oppilasta tutustumaa n kirjallisuuden lajeihin, suomalaise n kirjallisuute n, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaise n kirjallisuute n päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuute n lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaise n kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielisiä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.	Kulttuurisen tietoisuuden kehittymisen	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.
---	----	--	--	--	---	--	---

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana,	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän	Oman kielenoppimisen kehittämisen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöä	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
---	----	---	-----------------------------------	--	--	--	---

tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta		vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.			sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	än kielenoppimisen resurssina.	
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja	S5	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellises

arviointia itsenäisesti ja ryhmässä		työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.		tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.		Oppilas tuottaa oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.	ti yhteistä työskentelyä.
-------------------------------------	--	--	--	--	--	--	---------------------------

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus vuosiluokilla 7-9

Kiinnostus kieleen, monilukutaito, kieli- ja mediatietoisuus sekä viestintä ovat lähtökohtia sekä äidinkielen ja kirjallisuuden että Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa. Oppimisprosessissa painotetaan oppilaan omien kielellisten vahvuuksien tunnistamista, hyödyntämistä ja ohjataan oppilasta tulkitsemaan nopeitakin muutoksia oppimisympäristöissä (esimerkiksi etäopetus). Ohjataan oppilasta selviytymään jatkuvasti muuttuvassa, monimediaisessa viestintäympäristössä.

Koska suomalainen koulu on monikielinen, oppilaat oppivat jo alkuvaiheesta lähtien kielten sekoittumisen olevan osa normaalia vuorovaikutusta.

Opinnoissa perehdytään hyvin lyhyesti Pohjois-Savon alueella vaikuttaneiden merkkihenkilöiden, kuten Juhani Ahon, Minna Canthin ja J.V. Snellmanin tuotantoon. Heidän elinaikaansa pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään eri työskentelytavoilla.

Hyödynnetään Kuopion monipuolista museotarjontaa mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi Kuopion korttelimuseossa voi tutustua Minna Canthin elämään autenttisissa oppimisympäristöissä.

Kirjallisuuden opinnoissa voidaan tutustua myös hengelliseen kirjallisuuteen. Oppilasta kannustetaan tutustumaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisiin kirjallisuuden tyyliuuntauksiin. Aihealueiden valinnassa pyritään antamaan oppilaalle valinnan mahdollisuus, jolloin oppimisprosessi tehostuu.

Oppisisältöjä integroidaan muihin oppiaineisiin aina mahdollisuuksien mukaan. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi muiden vieraiden kielten, historian, yhteiskuntaopin, maantiedon, kuvataiteen ja uskonnon opetukseen. Oppimisympäristöjen valinnassa hyödynnetään paikallista kulttuuritarjontaa, kirjallisuus- ja kulttuurihistoriallisia kohteita sekä kirjastoja, erityisesti lähikirjastoa. Kirjasto tarjoaa erilaista opastusta ja neuvontaa.

Opetuksessa pyritään ottamaan erilaiset oppijat huomioon eriyttämällä esimerkiksi erilaisin oppimateriaalein tai tehtävänannoin. Työtapoja vaihdellaan, ja oppilasta ohjataan löytämään

Itselleen sopivia oppimisstrategioita ja hyödyntämään niitä myös muissa oppiaineissa.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota monipuoliseen näyttöön oppilaan osaamisesta kaikilla äidinkielen ja kirjallisuuden osa-alueilla. Pari- ja pienryhmätyöskentelyn työtavat antavat mahdollisuuksia vertaisarviointiin sekä itsearviointiin.

Yhtenä oppiaineen tavoitteena voidaan pitää sitä, että oppilaasta kasvaa aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä ja lukija, joka pystyy myös luomaan omannäköistään kulttuuria.

Kristillisen koulun arvopohja näkyy opetuksessa esimerkiksi siinä, että esille nostetaan monipuolisesti tekstejä, joissa on mukana eettisiä aiheita ja teemoja.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
<p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</p> <p>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</p> <p>-osallistuminen</p> <p>-rohkeus esiintyä</p> <p>-opetuspuheen ymmärtäminen</p> <p>-oma yritteliäisyys</p> <p>-aktiivinen havainnointi</p> <p>-vertaisarviointi</p> <p>-itsearviointi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kuullun ymmärtämisen testaaminen • Puhetaidon testaaminen • Opetellaan fraaseja ja ilmauksia jokapäiväiseen asiointiin liittyen • Dialogi ja reagoiminen toisen puheeseen, keskustelutaitojen vahvistaminen erilaisten aiheiden parissa • Erilaisten puhetilanteiden harjoittelu (esimerkiksi asiointitilanteiden harjoittelu, esitelmä, haastattelu, arkipäivän puhetilanteet: tuttavallisuus ja muodollisuus • Opetuspuheen ymmärtämisen strategioiden harjoittelu • Kuuntelemisen taitojen harjoittelu • Palautteen vastaanottaminen ja antaminen esim. vuorovaikutustilanteiden digitaalisen tallentamisen kautta • Erilaisten median puhuttujen tekstien (myös video, animaatio) tarkastelu ja keskustelu niiden pohjalta • Draama • Omien viestintätaitojen arvioiminen 	L2, L3, L4, L7
	Tekstien tulkitseminen	
<p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lukutaidon testaaminen • Asiatekstien lukeminen ja erittelemine (esimerkiksi opetusteksti, uutinen ja haastattelu) • Luetaan kuvaa, liikkuvaa kuvaa, graafeja • Lukustrategioiden harjaannuttaminen 	L1, L2, L4

<p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p> <p>-luetun ymmärtäminen</p> <p>-lukutaidon aktiivinen kehittäminen</p> <p>-tekstien tulkinassa ohjataan hyödyntämään tekstilajitaitoja</p> <p>-innovatiivisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelussa tarvittavien sanojen ja käsitteiden varannon lisääminen • Kannustetaan innovatiivisuuden sanavarannon puutteiden paikkaamisessa (esim. tutut sanat, lause- ja esimerkkisyhteys, sanalistat, hierarkiat) • Fiktiivisten tekstien lukeminen ja tulkitseminen (kertomus, novelli, sarjakuva, nuortenkirja) • Luetuista teksteistä keskusteleminen • Fiktiivisen elokuvan katsominen ja katselukokemuksen jakaminen 	
	Tekstien tuottaminen	
<p>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</p> <p>-kuvauksen ja kertomuksen tuottaminen</p> <p>-oikeinkirjoittamisen koe sekä kielitiedon koe</p> <p>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoitustaidon testaaminen • Tutustutaan kirjoitusprosessin eri vaiheet • Harjoitellaan yhtenäisen tekstin kirjoittamista vaiheittain • Tekstien tuottaminen (esimerkiksi kertomus, kuvaus, dialogi, kirje, uutinen, tiivistelmä, muistiinpanot, koevastaus, jokin multimodaalinen teksti) • Oikeinkirjoituksen opiskelu ja vakiinnuttaminen • Käsinkirjoittamisen vakiinnuttaminen • Näppäintaitojen opiskelu ja vakiinnuttaminen • Tutustutaan erityyppisiin teksteihin ja käytetään niitä oman mielipiteen (suullinen tai kirjallinen muoto) ilmaisemisen lähteenä • Etsitään tarkoituksenmukaisia lähteitä ja harjoitellaan lähdekritiikkiä • Lähteiden merkitseminen • Tekijänoikeudet • Persoonan ja ajan ilmaiseminen johdonmukaisesti tekstissä • Kerrataan kappale, virke, päälause ja sivulause • Wilma-viestintä ja muut opiskelijalle tärkeät viestintäalustat 	L1, L2, L3, L4, L7

	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p> <p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p> <p>-kirjallisuuden eri vaiheet pääpiirteissään</p> <p>-perusteita kirjallisuusanalyysille</p> <p>-projektin muodossa voidaan esim. muuntaa tekstilaji kokonaan toiseksi esimerkiksi sarjakuvan keinoin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kielitiedon testaaminen • Tutkitaan tekstejä kielen merkitysten, rakenteiden ja kielellisten valintojen näkökulmista • Kerrataan sanaluokat, verbien taivutus sekä sijamuodot • Kielioppiasioiden syventäminen (esimerkiksi sanaluokat, sanojen taivutus, aikamuodot, lausetyypit) • Tutustutaan suomen kielen tyyppillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteisiin • Vertaillaan suomen kieltä johonkin oppilaalle tuttuun kieleen • Tutustutaan kirjaston käyttöön ja sen sähköisiin palveluihin. Harjoitellaan niiden käyttöä. • Kirjallisuustietämyksen syventäminen (esimerkiksi kirjallisuuden päälajit) • Kirjallisuuden käsitteiden opiskeleminen (esimerkiksi henkilöt, juoni, kertoja, miljö, teema) • Nuorisokirjallisuuteen tutustuminen (esimerkiksi kokonaisteoksen lukeminen selkokirjana) • Jaetaan lukukokemuksia • Harjoitellaan tunnistamaan erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta • Pohditaan tekstien (esim. kertomusten) globaalisia, oppilaan oman kulttuurin sekä suomalaisuuden piirteitä. • Hyödynnetään esimerkiksi e-kirjoja, elokuvia ja näytelmiä, teatteria, mediatekstejä, draamaa kulttuuritietoisuuden näkökulmasta 	L2, L4, L7
	S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena	
<p>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eri oppiaineiden tekstien lukeminen, avaaminen ja sanaston opiskeleminen 	L1, L4, L5, L6

<p>vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</p> <p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</p> <p>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</p> <p>-oman senhetkisen viestijäkuvan hahmottaminen ja määrittäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen harjoittelu • Annetaan ja saadaan kannustavaa palautetta • Tieto- ja viestintäteknisten taitojen vahvistaminen (esimerkiksi tiedonhankinta, tiedon prosessointi ja tiedon välittäminen kiinnittäen huomiota tietoturvaan, tekijänoikeuksiin jne.) • Oman oppimisen arvioinnin harjoittelu 	
--	---	--

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</p> <p>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistä</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</p> <p>-erilaisten puheenvuorojen harjoittelu ja aktiivinen osallistuminen</p>	<p>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaikuttamaan pyrkivä puhuminen (esimerkiksi mielipidepuhe, -keskustelu ja väittely sekä sovittelu) • Muodolliset ja ei-muodolliset vuorovaikutustilanteet • Tarkoituksenmukaisen viestintätavan valitseminen • Kuullun ymmärtäminen, aktiivisen kuuntelun harjoittelu osana vuorovaikutusta • Modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa • Suomalaisen ja muiden maiden puhekuulttuurin vertaileminen • Omien ja toisten oppilaiden viestintätaitojen arvioiminen • Draama, keskustelunäytteet 	L2, L3, L4, L7
	Tekstien tulkitseminen	

<p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</p> <p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p> <p>-tekstitaidon koe, jossa aiheena mediateksti</p> <p>-luku- ja kuuntelustrategioiden hallinta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mieliopidetekstien eritteleväminen (esimerkiksi tekstin rakenne, perustelukeinot, mielipiteen ja tosiasian ero) • Kirjallisuuden analysoiminen ja tulkitseminen suullisesti tai kirjallisesti (novelli, kirjallisuuden lajityypit) • Erilaisten tekstien vaikuttamiskeinojen tarkasteleväminen (kantaaottavat, ohjaavat tekstilajit) • Pohditaan näkökulman, lauseen rakenteen ja kielikuvien tapaa vaikuttaa • Sanaston ja käsitevarannon laajentaminen • Tekstien tarkastelu kontekstisidonnaisesti ja kriittisesti • Taulukot, diagrammit, Wilma-viestintä 	L1, L2, L4
	Tekstien tuottaminen	
<p>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</p> <p>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</p> <p>-ohjataan oppilasta siihen, että tekstilajin piirteet näkyvät omassa tekstissä</p> <p>-oikeinkirjoitus ja lähteiden käyttö</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstien tuottaminen (esimerkiksi kantaaottava ja ohjaava teksti, mainos, lajityyppinovelli) • Valitaan kulloiseenkin tekstiin tarkoituksenmukainen tyyli ja rekisteri • Kirjoitusprosessin vaiheiden harjoittelu ja vahvistaminen • Tunnistetaan ja käytetään vaikuttamaan pyrkivää sanastoa sekä kieliopillisia rakenteita vaikuttavina keinoina • Keskeisten asioiden valitseminen ja tiivistämisen harjoittelu (suullinen tai kirjallinen tiivistelmä) • TVT: tiedonhaku, lähteet, lähdemerkinnät, viestintäteknologia • Oikeinkirjoituksen opiskeleminen 	L1, L2, L3, L4, L7
	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	

<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p> <p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p> <p>-kielellisten valintojen merkitykseen huomion kiinnittäminen</p> <p>-lauseen rakenteen sekä modusten tunnistaminen</p> <p>-tekstien kulttuurisidonnaisuuden pohtimiseen ohjaaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kielitietouden syventäminen (esimerkiksi modukset ja muut suhtautumisen ilmaisutavat, lauseke ja lauseenjäsenet) • Tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista ja kielellisten valintojen vaikutuksista tekstien sävyyn • Kirjallisuus- ja kulttuuritietämyksen syventäminen (esimerkiksi kirjallisuuden lajityypit, elokuva, teatteri ja sarjakuva) • Luetaan ja tutustutaan eri kirjallisuuden lajeihin • Kerrataan kirjallisuuden käsitteiden tuntemusta • Opitaan havaitsemaan intertekstuaalisuutta • Mediakulttuuriin tutustuminen (esimerkiksi sosiaalinen media, sanoma- ja aikakauslehdet sekä nettilehdet) • Kirjallisuuteen perehtyminen (esimerkiksi kokonaisteoksen lukeminen) • Vahvistetaan oppiaan ymmärrystä omasta kulttuuristaan • Tutkitaan sosiaalista ja muuta mediaa sekä vaikuttamisen välineenä että kriittisesti • Lainasanat, saman tekstin vertailu eri kielillä jne. 	L2, L4, L7
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
<p>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</p> <p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eri oppiaineiden tekstien lukeminen, avaaminen, sanaston opiskeleminen ja erityispiirteiden etsiminen • Kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen harjoittelu • Mediatekstien kontekstisidonnainen analyysi • Tieto- ja viestintätekniikkien taitojen vahvistaminen (esimerkiksi tiedonhankinta, tiedon prosessointi ja tiedon välittäminen, netiketti) • Oman oppimisen arvioinnin harjoittelu 	L1, L4, L5, L6

<p>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</p> <p>-itsearviointi, ryhmätyön arviointi, vertaisarviointi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oikeinkirjoituksen opiskeleminen 	
--	--	--

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	
<p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</p> <p>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</p> <p>-kuullun ymmärtämisen koe</p> <p>-vuorovaikutustilanteissa toimiminen rakentavasti tilanteen mukaan</p> <p>-monipuolisia, päivittäisiä keskusteluharjoituksia</p> <p>-ymmärretyksi tuleminen myös muodollisissa puhetilanteissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavien puhumisen taitojen harjoittelu; muodollisuuden ilmaiseminen erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi työpaikkahaastattelu, kokous, neuvottelu ja keskustelu; kiteytyneet fraasit ja muut ilmaisut Opetellaan valitsemaan tarkoituksenmukaiset viestintätavat tianteen mukaan Tiivistämisen keinojen kertaaminen Puheesityksen pitäminen, havainnollistaminen (esimerkiksi ryhmä- ja yksilöesitelmä, päättötyön suullinen esittely) Omien ja muiden vuorovaikutustaitojen erittelemine ja arvioiminen; puhuttelu, puheenvuoron pyytäminen, toisen puheeseen viittaaminen Neuvottelu: videoneuvottelu, kokous, etäkokous, paneelikeskustelu Ongelmanratkaisukeskustelu Aktiivinen kuunteleminen, kriittinen kuunteleminen 	L2, L3, L4, L7

-oman puhe-esityksen valmistaminen		
	Tekstien tulkitseminen	
<p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</p> <p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p> <p>-lukustrategiat, tulkinta- ja päättelytaidot</p> <p>-käsite- ja sanavarannot</p> <p>-arvioitava tehtävä edellisistä</p> <p>-kokoava tekstitaidon koe</p> <p>-esim.kulttuurikokemuksen kriittinen tulkinta</p>	<p>Laajennetaan lukuharrastusta kaunokirjallisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien kriittinen lukeminen ja analysoiminen (esimerkiksi pohtiva teksti ja mediateksti) • Kalevala pääpiirteissään, otteita suomalaisista klassikoista • Asiakirjatekstejä, koulun järjestyssäännöt, perustuslaki • Myös oppilaat valitsevat tekstejä • Tekstien tarkasteleminen niissä esiintyvien arvojen ja ideologioiden kannalta (esimerkiksi tekstin näkökulma, kielikuva ja ironia) • Tunnistetaan tekstin retorisia keinoja • Kuvien, graafien, symbolien ja taulukoiden tulkitseminen • Tutustutaan oppilaiden omien kulttuurien teksteihin • Kirjallisuuden tyylivirtauksien tunnistamista teksteissä • Omien ja muiden tekstien analysoiminen ja palautteen antaminen ja vastaanottaminen • Käytetään omaksuttuja lukustrategioita teksteissä 	L1, L2, L4

	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan elokuvaan ja teatteriin 	
	Tekstien tuottaminen	
<p>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</p> <p>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</p> <p>-raportti</p> <p>-yleiskielen normisto</p> <p>-eri tekstien lajien mallintaminen</p> <p>-lähteiden pohjalta oman tekstin kirjoittaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Laajojen tekstien tuottaminen (esimerkiksi pohtiva teksti, referaatti, aineistopohjainen kirjoitelma, tutkielma, työpaikkahakemus) Yleiskielen hallinnan syventäminen (esimerkiksi lauseenvastikkeet ja sidoskeinot, infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinona, monipuolinen fraseologia) Kirjoitusprosessin eri vaiheiden vakiinnuttaminen Eri tyyllajien ja rekistereiden opiskeleminen (esimerkiksi puheen eri rekisterit) Sananvapauden suhde toisen kunnioittamiseen Oikeinkirjoituksen opiskeleminen Sähköinen kirjoittaminen, tallentaminen, varmuuskopiointi Tietoturvariskien tunnistamisen harjoittelu Tietosuoja, tekijänoikeudet Työelämän asiointi ja viestintä, esimerkiksi CV, työhakemus, raportti (TET-raportti) 	L1, L2, L3, L4, L7
	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	
<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kielen ymmärryksen syventäminen (esimerkiksi tekstin sävy, rektio). Kielellisen tietouden syventäminen (esimerkiksi Suomen kieli maailman kielten joukossa, tilanne, kielen kehityksen päävaiheet, suomen sukukielet, suomen kielen 	L2, L4, L7

<p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p> <p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p> <p>-pohtiva teksti monikielisydestä</p> <p>-kirja-analyysi jostakin klassikkoteoksesta</p> <p>-analyttinen, kriittinen lukutaito</p>	<p>ominaispiirteet, vertailu oppilaille tuttuihin kieliin)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomalaiseen kirjallisuuteen ja teatteriin perehtyminen (esimerkiksi kirjallisuuden historia, tyylikaudet ja yhteys maailmankirjallisuuteen) • Median toimintatapoihin ja yhteiskunnalliseen merkitykseen tutustuminen • Esitellään klassikkoteoksia • Tutustutaan keskeisiin kirjallisuuden lajeihin • Tutustutaan intertekstuaalisuuteen • Mahdollisuuksien mukaan elokuvat, teatteri • Pohditaan aktiivisesti omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä 	
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
<p>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</p> <p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</p> <p>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</p> <p>-eri tiedonalojen kielenkäyttötapojen tunnistaminen</p> <p>-itsearviointi työskentely- ja tiedonhankintataidoista</p> <p>-itse- ja vertaisarviointi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan oppilaan myönteistä viestijäkuva; kannustus rohkeaan itseilmaisuun • Eri tiedonalojen vaativienkin lukeminen ja sanaston opiskeleminen • Vaativienkin tekstien kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen harjoittelu • Ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus voimavarana • Arkikielen ja eri tiedonalojen kielten vertaileminen (eri tiedonalojen erityispiirteiden etsiminen, kriittinen arviointi) • Tieto- ja viestintätekniisten taitojen vahvistaminen ja syventäminen (esimerkiksi tarkoituksenmukaisen tiedon hankinta, valikoiminen, tiivistäminen, tiedon prosessointi ja tiedon välittäminen) • Ohjataan oppilasta ymmärtämään kokonaisilmaisun merkitys viestinnässä • Oman oppimisen arvioinnin harjoittelu 	L1, L4, L5, L6

	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään kielitaidon merkitys työelämässä ja pohditaan, millä keinoilla puutteellista kielitaitoa voidaan paikata • Harjoitellaan ilmaisemaan mielipide rakentavasti ja toisia kunnioittaen • Oppiaineiden sanalistat, hakutyökalut, netin ryhmätyöalustat, ohjelmoinnin harjoittelu esimerkiksi jonkin yksinkertaisen sanapelin tms. kautta 	
--	---	--

15.5.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

TOISEN KOTIMAISEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat

B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa

yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

15.5.2.1 RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7 - 9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	L2, L5
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2	L2, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista	S3	L4, L5

aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin		
--	--	--

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia

kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Oppilas oppii tuntemaan suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kieliympäristöä sekä suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja

					kulttuureita ja elämänmuodoista.	pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.	elämänmuotoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmuutoksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmuutoksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmuutoksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmuutoksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmuutoksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämisen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmuutoksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämisen.

					käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.		
Kielenopiskelutaidot							
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Oppilas oppii käyttämään ruotsia erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.	Viestintätategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas osaa ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan	S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia	Viestinnän kulttuurien sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia	Oppilas osaa käyttää muutamia	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä	Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä

kohteliaaseen kielenkäytön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		kohteliaisuuden ilmauksia.		kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	kohteliaaseen kielenkäytön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa	Oppilas ymmärtää yksinkertaisinta, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä,

				kirjoitusmerkkejä.	tekstistä yksittäisiä tietoja.	löytämään tarvitseman sa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	yksinkertaisia, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavista tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamista aidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulko-opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramateriaalia ja kirjoittamaan	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa

				sanoja ja sanontoja.	ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskielopin aineksia.	n yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
--	--	--	--	----------------------	--	--	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Ruotsin kielen B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Tavoitteen on tehdä ruotsin kielen opiskelusta mielenkiintoista ja tutustua sekä suomenruotsalaiseen että eri pohjoismaisiin kulttuureihin. Tehdään paljon pari- ja pienryhmätöitä erilaisissa oppimisympäristöissä. Pelien, musiikin, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan. Oppilaat tutustuvat Kuopion monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen. Heille pyritään myös tarjoamaan mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun Ruotsin kielen B1 -oppimäärän tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

RUOTSIN KIELEN B1-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 7

Keskeiset rakenteet ja teemat:

- Kuudennen luokan rakenteiden kertaaminen

<ul style="list-style-type: none"> • Imperfekti, perfekti ja pluskvamperfekti • Adjektiivien vertailu • Persoonapronominien objekti- ja omistusmuodot • Vapaa-aika • Tunteet ja vointi • Liikkuminen ja tien neuvominen • ystävyys 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	
<p>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on havainnoida pohjoismaista, suomalaista sekä kuopiolaista kieliympäristöä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. 	L2, L5
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vertailla ruotsin kieltä muihin tunnettuihin kieliin ja tuttujen kielitiedon käsitteiden avulla tutustua ruotsin kielen keskeisimpiin rakenteisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. • Pidetään toistuvasti yllä huomiota ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin. 	L1, L4
	S2 Kielenopiskelutaidot	
<p>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja 	L1

<p>yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii ohjaamaan ruotsinkielen opiskeluaan ja asettamaan itselleen realistisia tavoitteita ja toimimaan myös yhteistyössä muiden kanssa. 	<p>opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. 	
<p>T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on oppilaan rohkaistuminen itseilmaisuuksiin ruotsinkieltä käyttäen. • Tavoitellaan elinikäisen kielenopiskelun motivaation ja valmiuksien kehittymistä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa. 	L2, L7
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>	
<p>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tehdä kielen opiskelu eläväksi, ajankohtaiseksi ja nuoria kiinnostavaksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista suullisista ja kirjallisista teksteistä. 	L4

<p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on harjoitella runsaasti vuorovaikutustilanteista erilaisissa ympäristöissä. • Oppilas osaa käyttää viestintänsä tukena ilmeitä ja eleitä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan viestinnässä hyödyllisiä fraaseja. • Harjoitellaan asioiden ilmaisemista omalla kielitaidon tasolla. 	L4
<p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on oppia kohteliaita ja kulttuurisesti tilanteeseen sopivia vuorovaikutustilanteita. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia esimerkiksi erilaisten dialogien kautta. 	L2, L4, L6
<p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää kielitaitoa tuttujen tekstien ja vuorovaikutustilanteiden avulla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tulkitsemaan nuoren elämää käsitteleviä lyhyehköjä puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. 	L4
<p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on oppia käyttämään tarkoituksenmukaisesti vakioilmaisuja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kielen tuottamista niin suullisesti kuin kirjallisestikin lähinnä fraasi ja lausetasolla. • Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä kirjoitettuja tekstejä tutuista aihealueista. 	L4, L5

RUOTSIN KIELEN B1-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 8		
Keskeiset rakenteet ja teemat: <ul style="list-style-type: none"> • Paikan ja ajan adverbeja • Sivulause • Tämä, tuo, nämä, nuo • Konditionaali • Norja ja Tanska • Matkustaminen ja turismi 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	
<p>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on syventää tuntemusta pohjoismaisesta, suomalaisesta sekä kuopiolaisesta kieliympäristöstä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehdään havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. • Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin ja muihin pohjoismaisiin kieliin. 	L2, L5
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vertailla ruotsin kieltä muihin tunnettuihin kieleen ja tuttujen kielitiedon käsitteiden avulla oppia ruotsin kielen keskeisimpiä rakenteita. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. • Pidetään jatkuvasti yllä osaamista ruotsin kielen keskeisimmistä rakenteista (esim. aikamuodot, adjektiivien taipuminen). 	L1, L4
	S2 Kielenopiskelutaidot	

<p>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas oppii ohjaamaan ruotsinkielen opiskeluaan ja asettamaan itselleen realistisia tavoitteita ja toimimaan myös yhteistyössä muiden kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. • Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. • Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa. 	L1
<p>T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on oppilaan rohkaistuminen itseilmaisuun ruotsinkieltä käyttäen. • Tavoitellaan elinikäisen kielenopiskelun motivaation ja valmiuksien kehittymistä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarkastellaan internetin ja sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä. 	L2, L7
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>	
<p>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tehdä kielen opiskelu eläväksi, ajankohtaiseksi ja nuoria kiinnostavaksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja pohjoismaiset kulttuurit. • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. 	L4

<p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on harjoitella ja hallita vuorovaikutustilanteista erilaisissa ympäristöissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. 	L4
<p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on laajentaa fraasien ja kohteliaiden ilmaisujen tuntemusta ja hallintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hajoitellaan kommunikatiivisissa yhteyksissä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia fraaseja etenkin matkailutilanteissa. 	L2, L4, L6
<p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on auttaa oppilasta löytämään kiinnostus ruotsinkieleen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja pohjoismaiset kulttuurit. • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. 	L4
<p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on harjoittaa yksinkertaisten tekstien tuottamista ja tulkintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan oman tasoisten suullisten ja kirjallisten tekstien tuottamista tutuista aihealueista. 	L4, L5

RUOTSIN KIELEN B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKKA 9

Keskeiset rakenteet ja teemat:

- Futuuri
- S-passiivi
- Peruskoulussa opittujen rakenteiden kertaaminen

<ul style="list-style-type: none"> • Islanti, Lappi ja Suomi • Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat • Luonto 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	
<p>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvattaa pohjoismaista sivistystä ja valmiutta kommunikoida pohjoismaisissa yhteyksissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehdään havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. • Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin ja muihin pohjoismaisiin kieliin. 	L2, L5
<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa kielellistä päättelykykyä ja vahvistaa kielitiedon käsitteiden hallintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. • 	L1, L4
	S2 Kielenopiskelutaidot	
<p>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas osaa ohjata kielenopiskeluaan sitä realistisesti arvioiden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. • Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. • Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käyttöön 	L1

	harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	
<p>T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on innostaa oppilasta näkemään ruotsin kielen tarjoamia mahdollisuuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsitellään nuorten tulevaisuutta opintojen ja työelämän osalta ja pohditaan mahdollisuuksia hyödyntää ruotsin kieltä omassa tulevaisuudessa. 	L2, L7
	S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	
<p>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilasta ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. • Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. 	L4
<p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa viestintätaitoja ruotsin kielellä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisia viestinnällisiä tilanteita esimerkiksi dialogien kautta. 	L4
<p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on syventää kielitiedollista osaamista. • Tavoitteena on, että oppilas hallitsee yksinkertaiset kohteliaat vuorovaikutustavat 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kulttuurisesti sopivaa kielenkäyttöä erilaisten kommunikatiivista tilanteiden kautta. • Käsitellään kulttuurin yhteyttä kieleen ja sen kohteliaaseen käyttöön. 	L2, L4, L6

<p>tavallisimmissa vuorovaikutustilanteissa.</p>		
<p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilasta tulkitsemaan itselleen merkityksellisiä tekstejä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. 	L4
<p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ruotsin kielen hallinta pienissä arkisissa vuorovaikutustilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan soveltamaan opittua yksinkertaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa. • Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä tekstejä omalla kielitaidon tasolla. 	L4, L5

15.5.3 VIERAAT KIELET

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

15.5.3.1 Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalinen oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L3
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L4

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L4
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	L5

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten ja huomaaminen ja kulttuurien välinen	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä.

oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään		maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	toimintakyky	kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maailmankansalaisen taitojen kehittämisen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta	S1	Oppilas oppii	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä	Oppilas osaa tehdä	Oppilas osaa tehdä	Oppilas osaa tehdä

havaitsemaan, millaisia säännönmuokaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisenä tukena		löytämään englannin kielen säännönmuokaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisenä tukena.		havaintoja joistakin englannin kielen säännönmuokaisuuksista .	joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmuokaisuuksista . Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämisen.	johtopäätöksiä englannin kielen säännönmuokaisuuksista . Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämisen.	johtopäätöksiä englannin kielen säännönmuokaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämisen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustr	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle	Oppilas osaa käyttää monipuolisista itselle sopivia

<p>tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistään itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p>		<p>opiskelulle ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.</p>	<p>ategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen</p>	<p>sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>	<p>sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>	<p>sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>	<p>tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.</p>
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä.</p>	<p>Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.</p>

		Oppilaalle kehittyä luottamus itseensä kielenoppijana.					
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitän melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitän myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisista tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinoje	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellisen vuorovaikutustilanteissa.	Viestintätategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanont	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellisen viestinnän eri vaiheissa	Oppilas pystyy olemaan aloitteellisen tuttua aihetta käsittelevässä

<p>n käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p>		<p>Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.</p>		<p>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämäällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>	<p>oja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin.</p> <p>Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>ja osaa varmistaa, onko viestintäkuoppiani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.</p>	<p>vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkuoppiani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.</p>
<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaisuuksien kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuus säännöt.</p> <p>Oppilas pystyy</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuus säännöt ja osaa kiinnittää huomiota</p>

rakentavaa kulttuurien välistä viestintää		kulttuurien välisessä viestinnässä.		monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	tarkoituksien, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämistä strategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaisia, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitekoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitekoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta

erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita				Oppilas pystyy löytämään tarvitseman yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	ta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkitykse	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulko-opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista tai

<p>llisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p>		<p>Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>		<p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarantoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>	<p>sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>ta todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
--	--	---	--	--	--	---	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Englanti A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Kuopion kristillisessä koulussa englantia opetetaan jo esiopetuksesta lähtien. Oppimisen tukena käytetään oppilaan ikätason huomioiden erilaisia havaintovälineitä sekä pelejä, leikkejä ja lauluja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa (tietokone, internet, tabletit jne.) sekä englanninkielisiä elokuvia, kirjallisuutta, musiikkia ja sosiaalista mediaa oppimisen välineenä ja tukena. Oppimisilmapiiri pyritään luomaan kannustavaksi ja innostavaksi. Kuunteluharjoituksia sekä pari- ja ryhmäharjoituksia tehdään runsaasti. Oppilaita kannustetaan huomaamaan lähiympäristön ja oman koulun kansainvälisyys sekä käyttämään englantia aina kun siihen tarjoutuu mahdollisuus. Koulussamme vierailevat ulkomaalaiset sekä mahdolliset harjoittelijat tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kokeilla ja harjoittaa kielitaitoaan. Vierailukohteita lähialueella voidaan hyödyntää, esimerkiksi Kuopion Suomalais-Brittiläinen Seura, Kuopion Suomi-Amerikka Yhdistys ja Monikulttuurisuuskeskus Kompassi.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9.

ENGLANNIN KIELEN A-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 7		
Keskeiset rakenteet ja teemat:		
<ul style="list-style-type: none"> • Alakoulun rakenteiden kertausta • Aikamuotojen kertaaminen ja syventäminen • Epäsäännölliset verbit • Sanajärjestys • Persoona- ja omistuspronominit • Ajanilmaisuja • Yhdysvallat ja Britannia • Koulu, vapaa-aika ja nuorten elämä 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	

<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tietää, miksi englanti on levinnyt niin laajalle. • Oppilas tutustuu johonkin englannin varianttiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään englannin kielen muutamaa varianttiin (esim. BrE ja AmE) • Perehdytään muutamaa englanninkieliseen maahan ja niiden kulttuuriin pohtien niiden eroja ja yhtäläisyyksiä toisiinsa ja muihin oppilaan tuntemiin kulttuureihin 	L1, L2
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee kommunikointia muiden englantia puhuvien kanssa esimerkiksi internetin välityksellä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan ja jaetaan keskenään sellaisia käyttöympäristöjä, joissa englannin kieltä pystyy hyödyntämään autenttisesti. 	L1, L2
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas kerta ja syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä. • Oppilas tekee havaintoja 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. • Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja tietoa kielen rakenteista pohtimalla ja vertailemalla oppilaiden osaamia eri kieliä 	L1, L3

<p>englanninkielen säännönmukaisuuksista.</p>		
	S2 Kielenopiskelutaidot	
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa omalle opiskelulle tavoitteita ja arvioi sekä omaa että toisten työskentelyä. • Oppilas vahvistaa taitojaan käyttäen omaa oppikirjaa, sekä erilaisia tiedonlähteitä verkossa tarkoituksenmukaisesti. • Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja kannustavasti yhdessä muiden kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan erilaisia tekniikoita oppia sanastoa ja rakenteita (esim. ääneen lukeminen, oma tuottaminen, sanaston ryhmittely aihepiireittäin tai äänteittäin). • Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista hyödyntämistä oppimisen tukena. 	L1, L3
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee puhumista, kirjoittamista, kuuntelemista pareittain ja ryhmissä 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kielitaidon soveltamista oppilasta kiinnostavien aihealueiden ja toimintaympäristöjen puitteissa. 	L1

<p>rohkaisevassa ja kannustavassa ilmapiirissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu erilaisiin oppimisympäristöihin ja välineisiin, jotka tukevat kielten oppimista. 		
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>	
<p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa kommunikoida omalla tasollaan pareittain ja ryhmissä arkipäivään liittyvissä asioissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa käsittelemään esimerkiksi kouluun, vapaa-aikaan, omiin mieltymyksiin ja mielipiteisiin liittyviä aiheita. 	L4
<p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee erilaisia kommunikointitilanteita opettajan rohkaistessa häntä käyttämään kieltä, vaikka ei aina ymmärtäisikään kaikkea. • Oppilas harjoittelee pyytämään keskustelukumppania toistamaan asian, jota ei heti ymmärrä. • Oppilas harjoittelee käyttämään ele- ja kehonkieltä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan selittämään vaikeita käsitteitä toisin sanoin. • Harjoitellaan ilmaisemaan haluttuja viestejä englanniksi omalla kielitaidon tasolla. 	L4, L6

<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu englanninkielisten maiden viestintätapoihin ja osaa verrata niitä jossain määrin suomalaisiin viestintätapoihin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaan kykyä viestiä kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa • Tehdään tunnetuksi tiettyjen englanninkielisten kulttuurien sanastoa ja idiomaattisia ilmauksia 	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu oman elämänpiiriinsä liittyviin tai itseään kiinnostaviin teksteihin lukien ja kuunnellen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan erilaisia tekstilajeja hyödyntäen (esim. kertomukset, mielipidetekstit, dialogit) • Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä. • Tulkitaan lyhyitä suullisia tekstejä. 	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa tuottaa lyhyitä kirjoitettuja tekstejä tuttuihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan arkipäiväisiä, lyhyitä ja yksinkertaisia viestejä, kuvauksia ja kertomuksia. • Harjoitellaan etenkin viestin välittymisen kannalta oleellisten äänteiden ääntämistä. • Harjoitellaan suullista kommunikaatiota käyttäen apuna yleisiä englanninkielisessä kommunikaatiossa käytettäviä fraaseja. 	L5, L6

aihepiireihin liittyvistä teemoista. <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee keskustelua ja kommunikointia pareittain tai ryhmissä. 		
--	--	--

ENGLANNIN KIELEN A-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 8

Keskeiset rakenteet ja teemat:

- Aikamuotojen kertausta
- Pluskvamperfekti
- Artikkelien käyttö
- Verbin perusmuodot
- Relatiivilauseet
- Australia ja Uusi-Seelanti
- Englanninkielinen Aasia
- Elämää maalla ja kaupungissa
- matkailu

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	
<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu uusiin englannin kielen variantteihin. • Oppilas tutustuu lähemmin kielen ja kulttuurin suhteeseen. • Oppilas pohtii englannin kehittymistä 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. • Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. • Tarkastellaan erityisesti Australiassa ja Aasiassa käytettäviä englannin kielen variantteja. • Tutustutaan joidenkin sellaisten maiden kieli- ja kulttuurialueisiin, joissa englantia on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli, kuten Intia ja Uusi-Seelanti. 	L1, L2

<p>globaaliksi yleiskieleksi (lingua franca).</p>		
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee kommunikointia kohdekielellä. • Oppilas pohtii englannin kielen esiintymistä lähipiirissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan nuoren elämään ja nuorisokulttuuriin eri englanninkielisillä alueilla, aihepiireinä mm. elämä maalla ja suurkaupungissa. • Otetaan esille foorumeja, joissa nuoret itse toimivat englannin kielellä, esim. sosiaalinen media. 	L1, L2
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kielitietous syvenee. • Oppilas osaa verrata englannin kieltä muihin kieliin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. • Syvennetään oppilaiden kielitietoisuutta ja tietoa kielen rakenteista ja niiden luomista merkityksistä, kielen variaatioista, käytöstä ja siihen liittyvistä normeista sekä kielen suhteesta kulttuuriin, identiteetteihin ja muihin kieliin. 	L1, L3
	S2 Kielenopiskelutaidot	
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja. • Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen 	L1, L3

<p>itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa omalle opiskelulle tavoitteita ja seuraa niiden toteutumista. • Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä. • Oppilas arvioi omaa ja toisten työskentelyä sekä antaa palautetta toisille. • Oppilas käyttää eri tietolähteitä opiskelun apuna. 	<p>käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista ja ryhmittelyä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tiedon hakemista verkosta ja tiedon luotettavuuden arviointia esimerkiksi erilaisiin sanastolähteisiin tutustumalla. 	
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas opiskelee lisää sanoja ja ilmaisuja yksin, pareittain ja ryhmissä eri välineitä käyttäen. • Oppilas pohtii, miten englannin kieltä voi hyödyntää jatko-opinnoissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarkastellaan erilaisia oppimistyyplejä ja oppimisstrategioita elinikäisen oppimisen tueksi. 	L1
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>	

<p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee kommunikointia ja keskustelemista itseään kiinnostavista aiheista. • Oppilas harjoittelee oman mielipiteen ilmaisemista ja toisen mielipiteisiin reagoimista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä yhteisöissä, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet • Laajempi arkipäivän tilanteisiin liittyvä viestintätaito, esim. matkustamiseen liittyvät vuorovaikutustilanteet. 	L4
<p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee edelleen kommunikoimaan ja keskustelemaan kiinnittäen huomiota siihen, miten saman asian voisi sanoa toisin, niin että saa viestin välittymään toiselle. • Oppilas osaa hyödyntää myös eleitä ja kehonkieltä viestinnässä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään keskustelutaitoja: aloittaminen, ylläpitäminen ja lopettaminen, idiomaattiset ilmaukset 	L4, L6
<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee viestimistä erilaisissa aidoissa ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaan kykyä viestiä kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa • Tehdään tunnetuksi tiettyjen englanninkielisten kulttuurien 	L2

keinotekoisissa tilanteissa.	sanastoa ja idiomaattisia ilmauksia	
	S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä	
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tutustumista erilaisiin teksteihin kuunnellen ja lukien sekä harjoittelee löytämään niiden pääkohdat ja tulkitsemaan tekstejä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista ja vaikuttavista teksteistä • Tutustutaan, analysoidaan ja tulkitaan monenlaisia tekstejä liittyen nuoren omaan arjen aihepiireihin, esim. perhe, vapaa-aika, ystävät • Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä. • Tulkitaan lyhyitä suullisia tekstejä. 	L4
	S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä	
<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee keskustelemista sekä kirjoittaa itseään kiinnostavista aiheista. • Oppilas käyttää oppimiaan rakenteita tuotoksissaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja • Perehdytään intonaatioon sekä erityisesti niihin äänteisiin, jotka ovat merkityksellisimpiä viestin välittymisen kannalta. • Luetaan tekstejä ääneen. • Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti erilaisia keskustelutilanteita (ohjatut ja vapaat pari- ja ryhmäkeskustelut) ja laaditaan pienimuotoisia kirjoitelmia oppilaiden arjen elinpiiriin liittyvistä aiheista. 	L5, L6

ENGLANNIN KIELEN A-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 9

Keskeiset rakenteet ja teemat:

- Epäsuora esitys ja kysymys
- Adverbien vertailu
- Passiivi
- Apuverbit
- Toinen konditionaali
- Peruskoulun keskeisten rakenteiden kertaaminen
- Ympäristö ja luonto
- Työelämä ja työnhaku
- Teknologia ja tiede
- Kanada, Etelä-Afrikka, Irlanti, Karibia

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	
<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tietojaan englannin varianteista. • Oppilas ymmärtää, että maailmassa on erilaisia englanninkielisiä kulttuureita. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. • Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. • Laajennetaan englanninkielisten maiden tuntemusta etenkin Afrikan ja Karibian osalta. 	L1, L2
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu käyttämään englantia myös vapaa-ajallaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan nuoren elämään ja nuorisokulttuuriin eri englanninkielisillä alueilla, aihepiireinä mm. ihmissuhteet ja koulutus • Otetaan esille foorumeja, joissa nuoret itse toimivat englannin kielellä, esim. sosiaalinen media. 	L1, L2

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas pohtii, miten voisi itse luoda kansainvälisiä kontakteja. 		
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää ja soveltaa jo karttunutta kielitietoisuuttaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. • Syvennetään oppilaiden kielitietoisuutta ja tietoa kielen rakenteista ja niiden luomista merkityksistä, kielen variaatioista, käytöstä ja siihen liittyvistä normeista sekä kielen suhteesta kulttuuriin, identiteetteihin ja muihin kieliin. 	L1, L3
S2 Kielenopiskelutaidot		
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa opiskelutavoitteita ja pohtii, miten jo opittu kielitaito on hyödyksi esimerkiksi jatko-opinnoissa. • Oppilas arvioi omaa ja toisten työskentelyä sekä harjoittelee rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista. • Oppilas osaa työskennellä yksin ja yhdessä. • Oppilas syventää erilaisten oppimateriaalien ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja. • Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista ja ryhmittelyä. • Harjoitellaan tiedon hakemista verkosta ja tiedon luotettavuuden arviointia. 	L1, L3

<p>verkkomateriaalien käyttöä omassa opiskelussaan.</p>		
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas vahvistaa edelleen kielenopiskelutaitojaan yksin ja yhdessä. • Oppilas tutustuu siihen, miten englantia voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarkastellaan erilaisia oppimistyyplejä ja oppimisstrategioita elinikäisen oppimisen tueksi. 	L1
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>	
<p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas keskustelee pareittain ja isommassa ryhmässä globaaleista aiheista. • Oppilas harjoittelee edelleen oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelua sekä toisen mielipiteen kunnioittamista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. • Opetellaan keskustelemaan englanniksi yhä laajemmista aihealueista, kuten työelämästä, ympäristöstä ja tieteestä. 	L4

<p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas keskustelee ja kommunikoi sekä opettelee keskustelualoitteen tekemistä. • Oppilas syventää aiemmin opittuja vuorovaikutustaitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään keskustelutaitoja (esim. ohjeiden kysyminen ja antaminen, kohtelias keskustelu, asiointi, medioiden käyttö, väittelemine ja mielipiteen ilmaiseminen, selittäminen, reagoiminen ja aiheen vaihtaminen). 	L4, L6
<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas vahvistaa toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaan kykyä viestiä kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa • Tehdään tunnetuksi tiettyjen englanninkielisten kulttuurien sanastoa ja idiomaattisia ilmauksia 	L2
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p>	
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää teksteihin tutustumista ja niiden tulkintaa. • Oppilas kykenee tulkitsemaan yhä laajempia tekstejä käyttäen apuna aiemmin opittua ja kontekstin tulkintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista ja vaikuttavista teksteistä. • Tutustutaan, analysoidaan ja tulkitaan monenlaisia tekstejä liittyen mm. globaaleihin teemoihin, kuten ympäristö ja teknologia tai nuoren tulevaisuuteen, kuten jatko-opinnot ja työnhaku. • Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä. • Tulkitaan lyhyitä suullisia tekstejä. 	L4
	<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p>	

<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas keskustelelee ja puhuu englantia • Oppilas kirjoittaa tekstejä ja käyttää niissä oppimiaan rakenteita ja ilmaisuja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja • Perehdytään intonaatioon sekä erityisesti niihin äänteisiin, jotka ovat merkityksellisimpiä viestin välittymisen kannalta. • Harjoitellaan sujuvaa kielenkäyttöä • Tuotetaan yhtenäisiä tekstejä • Kehitetään taitoa keskustella ryhmässä ja parin kanssa. 	<p>L5, L6</p>
---	---	---------------

15.5.3.2 MUU VIERAS KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5, L6

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisällöt	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltav	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekieleen asemaan	Kielen asemaan ja variantteihin	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta	Oppilas osaa pohtia kohdekieleen asemaan liittyviä

<p>an kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä</p>		<p>ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyä.</p>	<p>liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky</p>	<p>kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueiden kulttuureista ja elämänmuodoista.</p>	<p>puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.</p>	<p>maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.</p>	<p>ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.</p>
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.</p>	<p>Maailman kansallisten taitojen kehittymisen kohdekieltä käyttämällä</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan</p>

maailman kuvaa							edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmuokaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisenä tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmuokaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmuokaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmuokaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmuokaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmuokaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa

					kielitaitons a kehittämise en.		kehittämise en.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaa n tavoitteita , hyödyntä mään monipuoli sia tapoja oppia kohdekielt ä ja arvioimaa n oppimista an itsenäises ti ja yhteistyös sä sekä ohjata oppilasta rakentava an vuorovaik utukseen, jossa tärkeintä on viestin välittymin en	S2	Oppilas oppi asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoima an oppimistaa n itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaim mat. Oppilas oppi tapoja toimia vuorovaikut uksessa rakentavast i.	Tavoitteid en asettamin en, opiskelust rategioide n hyödyntä minen, oppimisen reflektoint i ja vuorovaik utuksessa toimimise n tapojen hahmotta minen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppim istapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikut uksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppi mistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavast i vuorovaikut uksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikut ustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisi a itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä . Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavast i vuorovaikut ustilanteiss a.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätileiteitä sekä toimimaa	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätileiteissä aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiininomaisista viestintätileiteistä tukeutuen vielä enimmäkseen	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätileiteistä.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätileiteistä.

n niissä aloitteellisesti				viestintäku mppaniin.	viestintätila nnetta.	Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäku mppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäku mppanin ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntematto

						tai talo/mökki).	man sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurin sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisesti sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisen strategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisen, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksien tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksen, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatuksen, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

					hyvin yksinkertaisen päättelyyn asiayhteyden tukemana.		
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittämisen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekieleen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisen	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavien perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudellisten tyyppillisiä) jokapäiväisistä elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampikin. Oppilas osaa

					ia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
--	--	--	--	--	--	---	--

**KUOPION KRISTILLISEN KOULUN PAIKALLINEN OSUUS:
Espanjan kielen A2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9**

Kuopion kristillisessä koulussa on mahdollisuus opiskella A2-kielenä espanjaa. Opetuksessa oppilaan kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistaminen on keskeisessä asemassa. A2-kielen opiskelu vahvistaa oppilaan kieltenopiskelutaitoja ja vertailevan sanoittamisen kautta pyritään siihen, että kaikki oppilaan opiskelemat ja osaamat kielet tukisivat toisiaan. Oppimisympäristöjen valinnassa kuullaan oppilaiden mielipidettä ja pyritään monipuolisuuteen. Fyysistä luokkahuonetta laajennetaan esimerkiksi verkon tarjoamilla mahdollisuuksilla. Työtapoina käytetään monipuolisesti esimerkiksi kirjatyöskentelyä, musiikkia, yhteistoiminnallisia pelejä ja verkkoharjoituksia korostaen suullista osaamista ja viestinnällisiä tilanteita. Espanjankielisten maiden kulttuureihin tutustutaan myös käsitellen eri maiden kirkkovuoden merkityksellisiä juhlia, kuten pääsiäinen (Semana Santa) ja kuolleiden päivä (Día de muertos). Espanjan opetusta voidaan myös integroida muihin oppiaineisiin sekä monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin ja päinvastoin.

Kuopion kristillisen koulun espanjan kielen A2-oppimäärän tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9.

ESPANJAN KIELEN A-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 7		
Keskeiset rakenteet ja teemat:		
<ul style="list-style-type: none"> - Luonto ja ilmasto - Koulu - Ammatit - Ruokailu - sairastaminen - Perfekti - Datiiviverbejä - Lisää epä säännöllisiä ja kenkäverbejä 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas hahmottaa espanjan kielen aseman maailmankielenä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. 	L1, L2
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä joitakin toimintaympäristöjä (esimerkiksi verkossa), joissa voi altistua kohdekielille ja -kulttuurille tai toimia sillä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan ja jaetaan keskenään sellaisia käyttöympäristöjä, joissa espanjan kieltä pystyy hyödyntämään autenttisesti. 	L1, L2

<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielellä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa soveltaa joitain oppimiaan rakenteellisia ja äänteellisiä säännönmukaisuuksia uusiin oppimiinsa ilmauksiin. - Oppilas tuntee kielitiedon peruskäsitteitä, kuten eri aikamuodot ja osaa niiden avulla hahmottaa espanjan yhtäläisyyksiä muihin oppimiinsa kieliin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita espanjan kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. - Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja tietoa kielen rakenteista pohtimalla ja vertailemalla oppilaiden osaamia eri kieliä 	L1, L3
S2 Kielenopiskelutaidot		
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa asettaa itselleen yksittäisiä kielenoppimistavoitteita. - Oppilas harjoittelee monipuolisia tapoja oppia kieltä. - Oppilas osaa arvioida oppimistaan realistisesti yksilöityjen osa-alueiden osalta. - Oppilas harjoittelee käyttämään kielitaitoaan myönteisessä vuorovaikutuksessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisia tekniikoita oppia sanastoa ja rakenteita (esim. ääneen lukeminen, oma tuottaminen, sanaston ryhmittely aihepiireittäin tai äänteittäin). - Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista hyödyntämistä oppimisen tukena. - Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia kielenopiskeluun liittyen. 	L1, L3

<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä joitain elinikäisen kieltenopiskelun hyötyjä. - Oppilas rohkaistuu kokeilemaan kielitaitonsa luovaa soveltamista itseään kiinnostavien teemojen ja toimintaympäristöjen parissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kielitaidon soveltamista oppilasta kiinnostavien aihealueiden ja toimintaympäristöjen puitteissa. - Keskustellaan elinikäisestä kieltenopiskelusta. 	L1
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
<p>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy osallistumaan tuttuihin aihepiireihin liittyviin viestintätilanteisiin käyttäen oppimiaan fraaseja ja nonverbaalista viestintää. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa käsittelemään esimerkiksi kouluun, vapaa-aikaan, omiin mieltymyksiin ja mielipiteisiin liittyviä aiheita. - Opetellaan hyödyllisiä fraaseja viestintätilanteiden tueksi. 	L4
<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa joitakin viestintätilanteissa hyödyllisiä vakiintuneita fraaseja. - Oppilas tiedostaa, että asiat voi ilmaista eri tavoin omalle kielitaidon tasolle sopivalla tavalla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan korvaamaan vaikeita käsitteitä toisin sanoin. - Harjoitellaan ilmaisemaan haluttuja viestejä espanjaksi omalla kielitaidon tasolla. 	L4, L6

<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee kohteliaaseen kohdekieliseen kielenkäyttöön liittyviä fraaseja ja kielenkäytön piirteitä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tuetaan oppilaan kykyä viestiä kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa - Tehdään tunnetuksi tiettyjen espanjakielisten kulttuurien sanastoa ja idiomaattisia ilmauksia 	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tulkita tekstejä, jotka koostuvat pääosin tutuista ilmaisuista ja rakenteista. - Oppilas osaa hyödyntää tekstin tulkinnassa visuaalisia vihjeitä, muita osaamiaan kieliä ja asiayhteydestä päättelyä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan erilaisia tekstilajeja hyödyntäen (esim. Kertomukset ja dialogit) • Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä. • Tulkitaan lyhyitä suullisia tekstejä. • Harjoitellaan pyydetyt tiedon etsimistä tekstistä hyödyntäen kuvastoa, muista kielistä opittua ja espanjan kielestä aiemmin opittua ainesta. 	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa kirjoittaa lyhyesti tutusta aihepiiristä opeteltujen ilmaisujen ja rakenteiden avulla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan arkipäiväisiä, lyhyitä ja yksinkertaisia viestejä, kuvauksia ja kertomuksia. - Harjoitellaan etenkin viestin välittymisen kannalta oleellisten äänteiden ääntämistä ja intonaatiota. - Harjoitellaan suullista kommunikaatiota käyttäen apuna yleisiä espanjankielisessä kommunikaatiossa käytettäviä fraaseja. 	L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tuottaa pieniä määriä puhetta tutuista aihepiireistä. - Oppilas osaa ääntää tutut ilmaukset oikein ja soveltaa tyypillisimpiä ääntämisen perussääntöjä. 		
---	--	--

ESPANJAN KIELEN A-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 8

Keskeiset rakenteet ja teemat:

- Harrastukset ja vapaa-aika
- Ihmisen kuvailu
- Koulu
- asuminen
- Aiempien rakenteiden kertausta ja syventämistä
- Acabar de
- Estar + gerundi
- Adjektiivien vertailu
- pronomineja

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas hahmottaa, että on olemassa useita espanjankielisiä kulttuureja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. 	L1, L2
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilas osaa nimetä joitakin toimintaympäristöjä 	<ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan ja jaetaan keskenään sellaisia käyttöympäristöjä, joissa espanjan kieltä pystyy hyödyntämään autenttisesti. 	L1, L2

<p>(esimerkiksi verkossa), joissa voi altistua kohdekielelle ja -kulttuurille tai toimia sillä.</p>		
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa soveltaa rakenteellisia ja äänteellisiä säännönmukaisuuksia uusiin oppimiinsa ilmauksiin. - Oppilas osaa käyttää kielitiedon keskeisiä käsitteitä oppimisensa tukena. 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita espanjan kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. - Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja tietoa kielen rakenteista pohtimalla ja vertailemalla oppilaiden osaamia eri kieliä 	L1, L3
S2 Kielenopiskelutaidot		
<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa asettaa itselleen joitakin kielenopiskelutavoitteita ja arvioida osaamistaan suhteutettuna tavoitteisiin. - Oppilas osaa jossain määrin valikoida itselleen kuhunkin tilanteeseen sopivia tapoja oppia kieltä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisia tekniikoita oppia sanastoa ja rakenteita (esim. ääneen lukeminen, oma tuottaminen, sanaston ryhmittely aihepiireittäin tai äänteittäin). - Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista hyödyntämistä oppimisen tukena. - Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia kielenopiskeluun liittyen. - Harjoitellaan kieltä vuorovaikutustilanteissa keskittyen viestin välittymiseen. 	L1, L3

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas ymmärtää, että oleellisinta vuorovaikutuksessa vieraalla kielellä on viestin välittyminen. 		
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä joitain elinikäisen kieltenopiskelun hyötyjä. - Oppilas rohkaistuu kokeilemaan kielitaitonsa luovaa soveltamista itseään kiinnostavien teemojen ja toimintaympäristöjen parissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kielitaidon soveltamista oppilasta kiinnostavien aihealueiden ja toimintaympäristöjen puitteissa. - Keskustellaan elinikäisestä kieltenopiskelusta. 	L1
<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>		
<p>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy osallistumaan tuttuihin aihepiireihin liittyviin viestintätilanteisiin ja pitämään jossain määrin viestintää yllä kiinnostusta ilmaisevin elein tai kysymyksin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa käsittelemään esimerkiksi kouluun, vapaa-aikaan, omiin mieltymyksiin ja mielipiteisiin liittyviä aiheita. - Opetellaan hyödyllisiä fraaseja viestintätilanteiden tueksi. 	L4
<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa viestintätilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan korvaamaan vaikeita käsitteitä toisin sanoin. - Harjoitellaan ilmaisemaan haluttuja viestejä espanjaksi omalla kielitaidon tasolla. 	L4, L6

<p>hyödyllisiä vakiintuneita fraaseja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tiedostaa, että asiat voi ilmaista eri tavoin omalle kielitaidon tasolle sopivalla tavalla. - Oppilas osaa esittää viestintätilanteessa kysymyksiä ja ilmaista, jos ei ymmärrä viestintäkumppania. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan ilmaisemaan kohteliaasti, jos ei ymmärrä puhekumppania. 	
<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee kohteliaaseen kohdekieleiseen kielenkäyttöön liittyviä fraaseja ja kielenkäytön piirteitä. - Oppilas osaa teititellä ja tietää joitain tilanteita, joissa teitittely on kohteliasta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tuetaan oppilaan kykyä viestiä kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa - Tutustutaan espanjan teitittelykulttuuriin. - Tehdään tunnetuksi tiettyjen espanjakielisten kulttuurien sanastoa ja idiomaattisia ilmauksia 	L2
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tulkita tekstejä, joissa on paljon tuttuja ilmaisuja ja rakenteita. - Oppilas osaa hyödyntää tekstin tulkinnassa visuaalisia vihjeitä, muita osaamiaan kieliä ja asiayhteydestä päättelyä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan erilaisia tekstilajeja hyödyntäen (esim. Kertomukset ja dialogit) • Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä. • Tulkitaan lyhyitä suullisia tekstejä. • Harjoitellaan pyydetyn tiedon etsimistä tekstistä hyödyntäen kuvastoa, muista kielistä opittua ja espanjan kielestä aiemmin opittua ainesta. 	L4

S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa kirjoittaa lyhyehköjä tekstejä tutusta aihepiiristä opeteltujen ilmaisujen ja rakenteiden avulla. - Oppilas osaa tuottaa pieniä määriä puhetta tutuista aihepiireistä. - Oppilas osaa ääntää tutut ilmaukset oikein ja soveltaa tyypillisimpiä ääntämisen perussääntöjä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan arkipäiväisiä, lyhyitä ja yksinkertaisia viestejä, kuvauksia ja kertomuksia. - Harjoitellaan etenkin viestin välittymisen kannalta oleellisten äänteiden ääntämistä ja intonaatiota. - Harjoitellaan suullista kommunikaatiota käyttäen apuna yleisiä espanjankielisessä kommunikaatiossa käytettäviä fraaseja. 	L5, L6

ESPANJAN KIELEN A-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 9		
<p>Keskeiset rakenteet ja teemat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaupungissa liikkuminen - Ravintolassa asiointi - Lääkärissä asiointi - Matkustaminen - Refleksiiviverbit - Epäsäännöllinen perfekti - Futuuri - Preteritiin tutustuminen 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osa nimetä joitakin eroavaisuuksia eri espanjankielisten kulttuurien välillä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. 	L1, L2
<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä joitakin toimintaympäristöjä eri espanjankielisistä kulttuureista (esimerkiksi verkossa), joissa voi altistua kohdekielelle ja -kulttuurille tai toimia sillä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan ja jaetaan keskenään sellaisia käyttöympäristöjä, joissa espanjan kieltä pystyy hyödyntämään autenttisesti. 	L1, L2
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee espanjan kielen opiskeluun liittyvät keskeiset kielitiedon käsitteet ja osaa niiden avulla etsiä lähteitä, joista pystyy kertaamaan oppimansa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita espanjan kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. - Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja tietoa kielen rakenteista pohtimalla ja vertailemalla oppilaiden osaamia eri kieliä 	L1, L3
<p>S2 Kielenopiskelutaidot</p>		

<p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa asettaa itselleen realistisia kielenoppimistavoitteita lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. - Oppilas osaa valita itselleen sopivia tapoja oppia kieltä eri tilanteissa. - Oppilas osaa realistisesti arvioida omaa kielitaitoaan suhteutettuna päättöarvioinnin kriteereihin. - Oppilas käyttää rohkeasti kielitaitoaan myönteisessä vuorovaikutuksessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisia tekniikoita oppia sanastoa ja rakenteita (esim. ääneen lukeminen, oma tuottaminen, sanaston ryhmittely aihepiireittäin tai äänteittäin). - Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista hyödyntämistä oppimisen tukena. - Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia kielenopiskeluun liittyen. - Harjoitellaan kieltä vuorovaikutustilanteissa keskittyen viestin välittymiseen. 	L1, L3
<p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä syitä elinikäisen kielenopiskelun puolesta. - Oppilas osaa soveltaa kielitaitoaan esimerkiksi täydentämällä taitojaan itselleen tärkeiden teemojen osalta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kielitaidon soveltamista oppilasta kiinnostavien aihealueiden ja toimintaympäristöjen puitteissa. - Keskustellaan elinikäisestä kielenopiskelusta. 	L1
<p>S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>		

<p>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas selviytyy tuttuihin aiheisiin liittyvistä viestintätilanteista käyttäen apunaan myös nonverbaalia viestintää. - Oppilas kykenee viestintätilanteessa myös jossain määrin pitämään keskustelua yllä esittämällä kiinnostusta ilmaisevia fraaseja sekä kysymyksiä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa käsittelemään esimerkiksi kouluun, vapaa-aikaan, omiin mieltymyksiin ja mielipiteisiin liittyviä aiheita. - Opetellaan hyödyllisiä fraaseja viestintätilanteiden tueksi. 	L4
<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa ilmaista viestejä kiertämällä tuntemattomia ilmaisuja selittäen tai ylä- tai rinnakkaiskäsitteisiin turvautuen. - Oppilas osaa ilmaista viestintäkumppanilleen, jos ei ymmärrä tai viestintä on liian nopeatempoista. - Oppilas hallitsee kohtalaisen määrän vakiintuneita fraaseja, jotka ovat tyypillisiä espanjankielisissä viestintätilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan korvaamaan vaikeita käsitteitä toisin sanoin. - Harjoitellaan ilmaisemaan haluttuja viestejä espanjaksi omalla kielitaidon tasolla. - Opetellaan ilmaisemaan kohteliaasti, jos ei ymmärrä puhekuppania. 	L4, L6
<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tuetaan oppilaan kykyä viestiä kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa - Tutustutaan espanjan teitittelykulttuuriin. 	L2

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee espanjankielisen kulttuurin kohteliaaseen kielenkäyttöön liittyviä piirteitä. - Oppilas osaa kohteliaaseen mielipiteenilmaukseen liittyviä fraaseja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehdään tunnetuksi tiettyjen espanjankielisten kulttuurien sanastoa ja idiomaattisia ilmauksia 	
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tulkita tekstejä, joissa on jonkin verran tuttuja ilmaisuja ja rakenteita. - Oppilas osaa hyödyntää tekstin tulkinnassa visuaalisia vihjeitä, muita osaamiaan kieliä ja asiayhteydestä päättelyä. - Oppilas osaa hankkia tekstistä tuttuun aiheeseen liittyvää pyydettyä tietoa, vaikkei hän ymmärtäisikään tekstistä kaikkea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanastoa ja rakenteita opetellaan erilaisia tekstilajeja hyödyntäen (esim. Kertomukset ja dialogit) • Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä. • Tulkitaan lyhyitä suullisia tekstejä. • Harjoitellaan pyydetyn tiedon etsimistä tekstistä hyödyntäen kuvastoa, muista kielistä opittua ja espanjan kielestä aiemmin opittua ainesta. 	L4
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan arkipäiväisiä, lyhyitä ja yksinkertaisia viestejä, kuvauksia ja kertomuksia. - Harjoitellaan etenkin viestin välittymisen kannalta oleellisten äänteiden ääntämistä ja intonaatiota. - Harjoitellaan suullista kommunikaatiota käyttäen apuna yleisiä espanjankielisessä 	L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tuottaa puhetta espanjaksi itselleen tutuista aiheista. - Oppilas hallitsee espanjan kielen ymmärtämisen kannalta keskeiset äänteet ja intonaatiot. - Oppilas osaa tuottaa kirjoitettua tekstiä tutuista aiheista hyödyntäen opittuja ilmauksia ja keskeisiä kielioppirakenteita. 	<p>kommunikaatiossa käytettäviä fraaseja.</p>	
--	---	--

15.5.3.3 Vieras kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S1	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteellisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin

opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan

palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyden	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekieleen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekieleen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekieleen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekieleen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekieleen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekieleen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekieleen kulttuureita ja kuvaila niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä

kehittyminen							elämänmuutoksia.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivaran karttumisesta, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisista itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

än vähäistäki n taitoaan myös oppitunti en ulkopuole lla							
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotas o A1.3	Taitotas o A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksi a harjoitell a eri viestintäk anavia käyttään suullista ja kirjallista vuorovaik utusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaiku tustilanteis sa.	Vuorovaik utus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaise sti viestintäku mppanin tukemana muutama ta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininom aisesta viestintätil anteesta.	Oppilas selviytyy satunnaise sti yleisimmin toistuvista, rutiininom aisista viestintätil anteista tukeutuen vielä enimmäks een viestintäku mppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininom aisista viestintätil anteista tukeutuen joskus viestintäk umppanii n.	Oppilas pystyy vaihtam aan ajatuksi a tai tietoja tutuissa ja jokapäiv äisissä tilanteis sa sekä toisinaa n ylläpitä mään viestintä tilannett a.
T4 tukea oppilasta kielelliste n	S3	Oppilas oppii hyödyntäm ään	Viestintäs trategioid en käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja	Oppilas tukeutuu viestinnäss ään	Oppilas osallistuu viestintään , mutta	Oppilas osallistu u enenevä

viestintästrategioiden käytössä		kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.		(esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	ssä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumpunnin ilmaisuja omassa viestinnässään.
---------------------------------	--	---	--	--	---	---	--

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielen ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurien sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehdymien, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinimaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksi pyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1

<p>T6 rohkaista oppilasta tulkitsemään ikätasollen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tulkitsemään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.</p> <p>Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoitelluista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutamien sananmittaisten kirjoitettujen tekstien ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>Oppilas ymmärtää yksinkertaisista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.</p> <p>Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksien tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p>
--	-----------	--	--------------------------------	--	--	--	--

							Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy

tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin				ävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltu ja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskielopin aineksia.	Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskielopin aineksia.	kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
---	--	--	--	---	---	--	---

KUOPION KRISTILLISEN KOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Espanjan B2-oppimäärä vuosiluokilla 8-9

Kuopion kristillisessä koulussa on mahdollisuus opiskella B2-kielenä espanjaa. Opetuksessa oppilaan kieli- ja kulttuuritietoisuuden vahvistaminen on keskeisessä asemassa. B2-kielen opiskelu vahvistaa oppilaan kieltenopiskelutaitoja entisestään ja vertailevan sanoittamisen kautta pyritään siihen, että kaikki oppilaan opiskelemat ja osaamat kielet tukisivat toisiaan. B2-kielen opiskelun yhtenä tavoitteena on vahvistaa oppilaan kiinnostusta elinikäiseen kieltenoppimiseen.

Oppimisympäristöjen valinnassa kuullaan oppilaiden mielipidettä ja pyritään monipuolisuuteen. Fyysistä luokkahuonetta laajennetaan esimerkiksi verkon tarjoamalla mahdollisuuksilla. Oppimisympäristöinä pyritään myös käyttämään autenttisia kieliympäristöjä, jotka linkittyvät oppilaiden kiinnostuksen kohteisiin.

Työtapoina käytetään monipuolisesti esimerkiksi kirjatyöskentelyä, musiikkia, yhteistoiminnallisia pelejä ja verkkoharjoituksia korostaen suullista osaamista ja viestinnällisiä tilanteita. Espanjankielisten maiden kulttuureihin tutustutaan myös käsitellen eri maiden kirkkovuoden merkityksellisiä juhlia, kuten pääsiäinen (Semana Santa) ja kuolleiden päivä (Día de muertos). Espanjan opetusta voidaan myös integroida muihin oppiaineisiin sekä monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin ja päinvastoin.

Kuopion kristillisen koulun espanjan kielen A2-oppimäärän tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 8 ja 9.

ESPANJAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 8		
Keskeiset rakenteet ja teemat:		
<ul style="list-style-type: none"> - Tervehtiminen ja esittäytyminen - Perhe - Arki - Ajanilmaisuja - Substantiivien suku ja luku - Olla-verbit ser, estar, tener - Säännöllisten verbien taivutus - Joitakin epäsäännöllisiä verbejä - gustar 		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<p>T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa hyödyntää muuta kielitaitoaan espanjan opiskelussa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan espanjan ja muiden opiskeltavien kielten yhteneväisyyksiä. - Tutustutaan espanjan asemaan maailmankielenä. - Tutustutaan espanjalaiseen 	L1, L2, L4

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä alueita, joilla espanjaa puhutaan. - Oppilas osaa nimetä joitain yksittäisiä piirteitä espanjalaisesta elämänmuodosta. 	<p>nuorten arkielämään.</p>	
Kielenopiskelutaidot		
<p>T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä joitakin itselleen sopivia tapoja oppia kieltä. - Oppilas tunnistaa oppitunnin ulkopuolisia tilanteita, joissa hän voi hyödyntää espanjan taitoaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan erilaisia tapoja oppia kieltä, jota osaa vasta vähän. - Pohditaan tilanteita, joissa oppilas voi oppitunnin ulkopuolella kohdata espanjan kieltä. 	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
<p>T3 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas rohkaistuu harjoittelemaan niin suullista kuin kirjallista espanjan taitoaan vuorovaikutuksessa kasvotusten ja esimerkiksi sosiaalisen median välityksellä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan uuteen kieleen erityisesti viestinnällisten harjoitusten kautta. - Harjoitellaan erilaisia arkisessa viestinnässä hyödyllisiä fraaseja. 	L4
<p>T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy osallistumaan viestintään turvautuen usein esimerkiksi nonverbaaliin viestintään. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan nonverbaalin viestinnän hyödyntämistä. - Harjoitellaan viestintään osallistumista suppein, mutta kohteliain vastauksin. 	L4
<p>T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa käyttää joitakin kaikkein keskeisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön liittyviä ilmauksia, kuten tervehdyksiä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia erilaisissa 	L4, L6

	<p>vuorovaikutustilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan kohteliasta kielenkäyttöä eri kulttuureissa ja tilanteissa. 	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<p>T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy tulkitsemaan lausetasoista ja lyhyttä tekstitasoista kirjoitettua kieltä, jossa käytetään hänelle tuttuja ilmaisuja. - Oppilas pystyy tulkitsemaan lausetasoista ja hidastempoista puhuttua kieltä, jossa käytetään hänelle tuttuja ilmaisuja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tulkitaan lyhyitä kirjoitettuja tekstejä, kuten dialogeja ja lyhyitä kuvauksia. - Opetellaan asiayhteyden, visuaalisten vihjeiden ja muiden kielten tuntemuksen hyödyntämistä tekstien tulkinnassa. - Tulkitaan lyhyitä ja selkeästi äännettyjä suullisia tekstejä. 	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<p>T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy kertomaan joitakin asioista itsestään suullisesti tukeutuen opeteltuihin ilmaisiin. - Oppilas ääntää viestinvälittymisen kannalta kaikkein keskeisimmät äänteet oikein. - Oppilas pystyy kirjoittamaan suppeasti ja lausetasoisesti harjoitelluista aiheista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan lausetasoista kieltä itseä lähellä olevista aiheista. - Harjoitellaan tuottamaan lausetasoista suullista kieltä rauhallisesti. - Harjoitellaan ääntämisen ja intonaation kannalta 	L5

	olennaisimpia taitoja.	
--	------------------------	--

ESPANJAN KIELEN B2-OPPIMÄÄRÄ, VUOSILUOKKA 9

Keskeiset rakenteet ja teemat:

- Ravintolassa ja kaupoissa asioiminen
- Kaupungissa liikkuminen
- Lomailu
- Teitittely
- Verbirakenteita: tener que, ir a
- Adjektiivien taivutus
- Olla-verbien hay ja estar ero

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
<p>T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa hyödyntää muuta kielitaitoaan espanjan opiskelussa ja kielellisessä päättelyssä. - Oppilas osaa nimetä joitain piirteitä espanjalaisesta elämänmuodosta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarkastellaan espanjan ja muiden opiskeltavien kielten yhteneväisyyksiä. - Tutustutaan espanjassa matkaillessa vastaan tuleviin tilanteisiin. 	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
<p>T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa realistisesti arvioida itselleen sopivia tapoja oppia kieltä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan erilaisten kieltenoppimistapojen sopivuutta eri tilanteisiin. - Pohditaan tilanteita, joissa oppilas voi oppitunnin 	L3

<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa nimetä joitakin oppitunnin ulkopuolisia ja tulevaisuuden tilanteita, joissa hän voi hyödyntää espanjan taitoaan. 	<p>ulkopuolella kohdata espanjan kieltä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan oppilaan mahdollisuuksia käyttää espanjan kieltä tulevaisuudessa. 	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
<p>T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas suoriutuu monista yksinkertaisista vuorovaikutustilanteista käyttäen opittua ilmauksia ja rakenteita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kieltä erityisesti viestinnällisten harjoitusten kautta. - Harjoitellaan erilaisia arkisessa viestinnässä hyödyllisiä fraaseja. 	L4
<p>T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osallistuu viestintään turvautuen apukeinoihin ja viestintäkumppaniin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan nonverbaalin viestinnän hyödyntämistä. - Harjoitellaan viestintään osallistumista suppein, mutta kohteliain vastauksin. 	L4
<p>T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa käyttää yleisiä kohteliaaseen kielenkäyttöön liittyviä ilmauksia. - Oppilas harjoittelee teitittelyä ja tunnistaa sen oleellisena osana kohteliasta kielenkäyttöä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. - Pohditaan kohteliasta kielenkäyttöä eri kulttuureissa ja tilanteissa. 	L4, L6

	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan espanjan teitittelykulttuuriin 	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
<p>T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy tulkitsemaan lyhyitä kirjallisia tekstejä, jotka käsittelevät hänelle tuttuja aiheita. - Oppilas pystyy tulkitsemaan selkeää puhetta hänelle tutuista aiheista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tulkitaan lyhyitä kirjoitettuja tekstejä, kuten dialogeja ja lyhyitä kuvauksia. - Opetellaan asiayhteyden, visuaalisten vihjeiden ja muiden kielten tuntemuksen hyödyntämistä tekstien tulkinnassa. - Tulkitaan lyhyitä ja selkeästi äännettyjä suullisia tekstejä. 	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
<p>T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pystyy kertomaan suullisesti lausetasoisesti itselleen tutuista aiheista tukeutuen usein opeteltuihin ilmaisuihin. - Oppilas ääntää viestin välittymisen kannalta keskeiset äänneet oikein ja osaa ilmaista kysymyksen intonaation avulla. - Oppilas pystyy kirjoittamaan lyhyitä tekstejä itselleen tutuista aiheista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan lausetasoista ja lyhyttä tekstitasoista kirjoitettua kieltä itseä lähellä olevista aiheista. - Harjoitellaan tuottamaan lausetasoista suullista kieltä rauhallisesti. - Harjoitellaan ääntämisen ja intonaation kannalta olennaisimpia taitoja. 	L5

15.5.4 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S6	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S6	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S6	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen	S1 – S6	L1, L2, L4, L5

matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1 – S6	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S6	L1 - L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S6	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässäälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	S2	L1, L4
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	L1, L3, L6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	L1, L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen	S5	L1, L4, L5

kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia		
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	L3, L4, L5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemistä ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Pehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Pehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra: Pehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vailinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiärvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien

löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin

päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvansa ja itseluottamustaan matematiikan oppijana.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiik	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentel	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii

an oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien		saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.		ylläpitämään sitä.	yn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustellun oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumiaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja	Oppilas osaa poimia annetusta	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja	Oppilas tutkii, onko olemassa muita

ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittymisessä		niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.		ratkaisee osia ongelmasta.	ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaa sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.
T7 rohkasta oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikkaa

yhteiskunnassa							n taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintätekniologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaista tekniologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintätekniologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätekniologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintätekniologiaa tutkivassa työskentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään	Päättely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa

oppilasta käyttämään laskutaitoan eri tilanteissa		päässä laskutaitoan.		säännönmukaisuuksia.	säännönmukaisuuksia.		päätelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteiden ymmärtämistä reaalityyppien	S2	Oppilas ymmärtää reaalityyppien algebrallisia, järjestys- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu pihin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaalityyppien lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää luku- ja suuruusjärjestyksen.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättää tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsitteen ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojan	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä pääättelemällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja pääättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntemattoman yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.

					päättelemällä tai symbolisesti.		
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittamaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkittaminen ja tuottaminen	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaattien. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälöparin geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista	Oppilas hyödyntää perustellun geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

		ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaan ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.		suhteen symmetrisiä kuvioita.	kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.	
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisiä funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisen kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulman vastaavan kaaren pituuden.	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

					kehän pituuden.		
T18 kannustaa oppilasta kehittämää n taitoan las kea pinta- aloja ja tilavuuksia	S5	Oppilas tietää avaruuskappal eisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta- aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta- alayksiköiden, tilavuusyksiköi den ja vetomittojen välillä muunnoksia.	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmais en särmiön tilavuuden.	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioi den pinta- alat ja kappaleide n tilavuudet.	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyks iköiden muunnoks ia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskul maa vastaavan sektorin pinta-alan.	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanra tkaisussa.
T19 ohjata oppilasta määrittämä än tilastollisia tunnuslukuj a ja laskemaan	S6	Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköi syyslaskent a	Oppilas lukee tiedon pylväs- , viiva- ja ympyrädiagra mmista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammil la tai taulukolla.	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluv ut. Oppilas osaa	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuj a hyödyntäen.

todennäköisyyksiä		tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiä ja mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.		määrittää ohjattuna tyyppiä ja mediaanin. Oppilas päättää ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä.	Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.	toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.	Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan	Algoritmien ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

		matemaattisia ongelmia.					
--	--	-------------------------	--	--	--	--	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Matematiikka vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet matematiikassa 7–9:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Oppilaita ohjataan tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita.

Kulttuurinen osaaminen (L2)

Matematiikka on kieli, joka ylittää kulttuurien rajat ja siten toimii metakulttuurisena ja kulttuureita yhdistävänä tekijänä. Oppilaita ohjataan näkemään matematiikan merkitys yhteiskunnassa ja historiassa. Koulutyössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen kautta yli kulttuuristen rajojen sekä pystyvät kehittämään sosiaalisia taitoja. Oppilaille pyritään osoittamaan matematiikan esteettisyys.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Matematiikka antaa valmiudet suunnitella omaa talouttaan ja antaa edellytyksiä huolehtia omasta taloudestaan. Oppilasta opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan ja tarkastelemaan kriittisesti mainontaa sekä ohjaa kestävän elämän mukaisiin valintoihin. Oppilaat myös oppivat käyttämään teknologiaa arjen ongelmien ratkaisussa.

Monilukutaito (L4)

Matemaattinen symbolijärjestelmä on kulttuuri- ja kielirajat ylittävä kieli. Oppilas oppii ymmärtämään ja tuottamaan monipuolisesti kuvallista ilmaisua, kuten kuvaajia, diagrammeja ja kaavioita. Avaruusgeometrian opiskelu auttaa ymmärtämään projektiokuvien merkitystä. Oppilas pystyy soveltamaan matematiikan kieltä fysiikan ongelmien ratkaisussa. Oppilaita ohjataan tieteelliseen ilmaisuun.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilas oppii käyttämään matematiikkaan soveltuvia tietoteknisiä välineitä sekä tekemään kaavioita ja kuvioita niiden tekemiseen soveltuvien ohjelmistojen avulla. Oppilasta ohjataan tutkivaan ja luovaan toimintaan sekä monipuoliseen tiedonhankintaan. Oppilaan algoritmisen ajattelun ymmärrys ja ohjelmointitaidot syvenevät.

Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjyys (L6)

Oppilasta opastetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilas osaa asettaa hypoteeseja sekä tekemään johtopäätöksiä. Oppilasta kannustetaan omatoimiseen ja aktiiviseen työskentelyyn ja heitä ohjataan tekemään pienimuotoista tutkimusta sekä raportoimaan havainnoistaan toisille.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Monipuolisten opetusmenetelmien ja erilaisten tehtävien avulla oppilas oppii tarkkailemaan omaa elinympäristöään, yhteiskuntaa ja luontoa ja arvioimaan niitä matematiikan keinoin.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun matematiikan opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 7, 8 ja 9:**Vuosiluokka 7**

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana. Kaikille oppilaille kerrotaan, että pitkäjänteisellä ja ahkeralla harjoittelulla oppii matematiikkaa. Oppiminen tuo positiivisen kierteen, jossa onnistuminen luo myönteisiä elämyksiä. Vahvistetaan

jokaisen oppilaan luottamusta omiin kykyihin ja kannustetaan kykyjen käyttöön. Oppilaita voidaan motivoida etsimällä yhteyksiä, joissa matematiikalla on keskeinen merkitys.

Matematiikan opiskelu kehittää (L1) oppilaan ajattelu- ja päättelytaitoa, jota tarvittaessa tuetaan. Myös arjen taidot kehittyvät, koska matematiikka niihin kuuluu apuvälineenä. (L3)

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien Ohjataan oppilasta huomaamaan, että itsenäisellä vastuullisella harjoittelulla on oppimisessa hyvin suuri merkitys. Rohkaistaan kysymään opettajalta ja myös muilta oppilailta neuvoa vaikeaan tehtävään. Opitaan toimimaan ryhmän osana siten, että oma toiminta edistää koko ryhmän tavoitetta. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan muiden muassa matemaattisen tiedon varaan, mikä liittyy osaamisalueeseen L7. Se on myös itsestä huolehtimista (L3), kun osaa tehdä ratkaisuja tiedon pohjalta itsenäisesti. Näitä seikkoja käydään opetuskeskusteluissa läpi.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä Tavoitellaan yhdessä matematiikan yhteyksien löytämistä muihin oppiaineisiin kuten luonnollisesti fysiikka ja biologia sekä toisaalta esimerkiksi kuvataide ja yhteiskuntaoppi. Lisäksi tavoite on löytää matematiikkaa esimerkiksi silloista (paraabelit) tai pankkitoiminnasta. On tärkeää huomata, että matematiikka on tärkeä työkalu ja toisaalta hieno tiede itsessään. Matematiikka sisältää paljon osa-alueita, jotka ovat linkittyneitä toiseen tai useaan muuhun osa-alueeseen. Tämä näkyy myös opiskelussa esimerkiksi algebran käyttö geometriassa. Näitä linkkejä opitaan huomaamaan ja nimeämään. Lähiympäristöstä löytyy paljon matematiikkaa vaativia kohteita vaikkapa rakennuksista tai tieto- ja viestintätekniikasta. Monilukutaito-alue L4 kehittyä käytettäessä erilaisia tietolähteitä ja myös ratkaistaessa erilaisia tehtävyytyyppejä. Samalla myös ajattelutaito kehittyä, mikä liittyy L1:een. Näihin kumpaankin alueeseen soveltuu aiemmin opitun matemaattisen tiedon soveltaminen uudessa ongelmassa.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti Tavoite on oppia tarkkoihin ja yksikäsitteisiin matemaattisiin merkintöihin. Yksiköiden merkintä ja tehtävien välivaiheiden "kommentointi" eli kirjallinen selvittely ovat eräitä painopisteitä. Oppilaat harjaantuvat esittämään ratkaisujaan myös suullisesti, kun vastaan tulee tilanteita, joissa he auttavat oppilastoveria. Myös opettaja voi pyytää suullisen selostuksen tehtävästä. Kotitehtävät voidaan pyytää esitetyksi taululle, jolloin ne pitää oppilaan selostaa suullisesti. Opitaan, että tilanteessa ei ole mitään jännitettävää. Jos on virhe, se korjataan yhdessä ja kaikki oppivat. Opetellaan alati tarkentuvaa täsmällistä ilmaisua. Tähän liittyy alue L2, jossa ilmaisu ja vuorovaikutus ovat keskiössä. Kyseessä on sekä suullinen että kirjallinen ilmaisu.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun Tutkitaan erilaisia tietolähteitä kuten internet, sanoma- ja aikakauslehdet ja esitteet, joista voi hankkia tietoa. Katsotaan erilaisia tiedon havainnollistamistapoja ja niiden hyviä ja huonoja puolia kuten tilastojen havainnollistamiset. Diagrammit ovat tärkeä tässä yhteydessä. Kiinnitetään erityisesti huomiota internetlähteiden luotettavuuteen (esimerkiksi tilastoissa otoksen suuruus). 794 Tiedonhallinta liittyy lähdeaineistojen valintaan ja kriittiseen tarkasteluun. Lähteitä voi olla runsaasti, joiden valintaa harjoitellaan. Samalla alue L4 harjaantuu.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa TVT (L5 ja T9) liittyy opiskeluun monipuolisesti. Oppilaat oppivat käyttämään apunaan monia erilaisia teknisiä apuvälineitä, kuten monipuoliset internetlähteet, joihin kuuluu esimerkiksi opetusvideot, tietosivustot ja mahdollisesti asiaan kuuluvat keskustelufoorumit. Tutkitaan, mitä ohjelmistoja on koululla ja myös maksutta koulun ulkopuolisessa verkossa opiskelun apuna. Laskimen käytön osaaminen on perustaito. Laaja-alaisen osaamisen alueen osalta kyseeseen tulee oppiaineita yhdistävät projektit, lähinnä matematiikka-luonnontieteet. Lukuvuosisuunnitelmassa voidaan sopia muistakin yhdistelmistä tilanteen mukaan.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässäälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa. Tavoite on oppia käyttämään päässäälaskua hyvin arjen eri tilanteissa esimerkiksi kaupassa. Lisäksi opetellaan "oikopolkuja" päässäälaskun avuksi. Huomataan, että tietyissä nopeissa tilanteissa suuruusluokan arviointi saattaa olla riittävää. Päättelytaitoa kehitetään huomioiden lähtötietojen tärkeys. Samalla kun päättely ja päässäälasku kehittyvät, tulee L1 vahvemmaksi ja samalla myös L3, koska mainittuja taitoja tarvitaan monissa arkisissa tilanteissa. Tilanteita listataan mahdollisuuksien mukaan.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla. Rationaaliluvut ovat jo alakoulusta tuttuja, mutta niiden kertaus silti on paikallaan. Yläkoulussa myös syvennetään ja laajennetaan osaamista. Monilukutaito L4 kehittyy, kun käytössä on erityyppisiä päässäälaskua vaativia tehtäviä. Myös ajattelu (L1) kehittyy aina päässäälaskuja harjoitellessa. Harjoittelua voidaan käyttää myös esimerkiksi fysiikassa, kun arvioidaan vastauksen suuruusluokkaa.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä. On tavoitteena huomata, että kaikki lähtee geometriassa pisteestä edeten yksi-, kaksi- ja kolmiulotteisiin objekteihin. Geometriassa siis havaitaan, miten yksiulotteisesta suorasta ja sen osasta janasta saadaan tehtyä kaksiulotteisia kuvioita kuten kulmia ja monikulmioita. Niiden ominaisuudet käydään huolella läpi. Geometria yhdistää kuvallisen ja kirjallisen teorian, mikä kehittää monilukutaitoa liittyen aiheeseen L4. TVT on oppimisen apuväline, jolloin myös L5 kehittyy.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia. Suorakulmainen kolmio on tärkeä asia monissa matematiikan yhteyksissä, joten tavoitellaan sen ominaisuuksien hyvää hallintaa, kuten myös ympyrän. Pythagoraan lauseen käytön perusteet käydään läpi. Kehäkulman ja keskuskulman käsitteet ja keskinäinen riippuvuus käydään läpi. Suorakulmaiseen kolmioon liittyvät laskut vaativat kuvallista hahmottamista laskemisen ohella. Tämä edistää monilukutaitoa (L4). Se myös kehittää ajattelua ja oppimaanoppimista, koska sovelletaan jo opittua. (L1)

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Lasketaan tasokuvioiden pinta-aloja ja yksinkertaisten avaruuskappaleiden tilavuuksia. Pintaalan, pituuden ja tilavuuden yksikönmuunnokset kerrataan ja/tai opitaan. Tilavuuden yksikönmuunnoksista käydään läpi yksinkertaisimmat. Pinta-alat ja tilavuudet liittyvät geometriaan, jossa tarvitaan monilukutaitoa kuvioiden ja niihin liittyvän teorian osalta. (L4)

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen Syvennetään tietoja algoritmeista ja esitetään niitä aiempaa yksityiskohtaisemmin. Algoritmeja sovelletaan ohjelmoitaessa yksinkertaisia ohjelmia esimerkiksi Scratch-ohjelmointiympäristössä. Algoritmi muuntuu silloin kissahahmon toiminnaksi. On mahdollista ohjelmoida edistyneempiäkin pieniä ohjelmia tekstipohjaisesti. Ohjelmoinnin harjoittelu tuo monia etuja. Mieluiten se tapahtuu pienissä ryhmissä tai pareittain. Järjestely ja itse harjoittelu tukee työelämätaitoja (L6) sekä TVT-osaamista (L5). Monilukutaidon harjoittelua tulee erityyppisten lähtötietojen käytöstä. Myös esimerkiksi nykytaidetta, ohjelmointia ja kuvataiteen opetusta voisi yhdistää. (L4)

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.	S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien.	S2: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Laajennetaan lukualuetta reaali- ja kompleksilukuihin. Tutustutaan vastalukuun, käänteislukuun ja itseisarvon käsitteisiin. Pehdytään lukujen jaollisuuteen ja opitaan jakamaan luku alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvuilla. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on luonnollinen luku.	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	S3: Pehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä.	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S5: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja pehdytään viivan ja	L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		L1, L3, L4, L5, L6

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden käsitteen ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustaan Thaleen lauseeseen. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa		L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. S2: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Laajennetaan lukualuetta reaali- ja käänteislukuun ja itseisarvon käsitteisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja opitaan jakamaan luku alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvuilla. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on luonnollinen luku.	L1, L3, L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Laajennetaan lukualuetta reaali- ja käänteislukuun ja itseisarvon käsitteisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja opitaan jakamaan luku alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvuilla. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on luonnollinen luku.	L1, L4
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaali- ja käänteislukuun	Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja opitaan jakamaan luku alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvuilla. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on luonnollinen luku.	L1, L4
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3: Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä.	L1, L4

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.	L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden käsitteen ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Opettaja muistuttaa oppilaita, että pitkäjänteisellä ja ahkeralla harjoittelulla oppii matematiikkaa. Oppiminen tuo positiivisen kierteen, jossa onnistuminen luo myönteisiä elämyksiä. Vahvistetaan jokaisen oppilaan luottamusta omiin kykyihin ja kannustetaan kykyjen käyttöön. Oppilaita voidaan motivoida etsimällä yhteyksiä, joissa matematiikalla on keskeinen merkitys. Itsearviointia harjoitellaan muiden muassa palautekeskusteluissa. Matematiikan opiskelu kehittää (L1) oppilaan ajattelu- ja päättelytaitoa, jota tarvittaessa tuetaan. Myös arjen taidot kehittyvät, koska matematiikka niihin kuuluu apuvälineenä. (L3)

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Tavoite on, että oppilas oppii huomaamaan, että itsenäisellä vastuullisella harjoittelulla on matematiikan oppimisessa hyvin suuri merkitys. Rohkaistaan kysymään opettajalta ja myös muilta oppilailta neuvoa vaikeaan tehtävään. Opitaan toimimaan ryhmän osana siten, että oma toiminta edistää koko ryhmän tavoitetta. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan muiden muassa matemaattisen tiedon varaan, mikä liittyy osaamisalueeseen L7. Se on myös itsestä huolehtimista (L3), kun osaa tehdä ratkaisuja tiedon pohjalta itsenäisesti. Näitä seikkoja käydään opetuskeskusteluissa läpi.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Tavoitteena on löytää oppiainerajat ylittäviä siltoja. Etsitään yhdessä matematiikan yhteyksiä muihin oppiaineisiin kuten luonnollisesti fysiikka ja biologia sekä toisaalta esimerkiksi kuvataide ja yhteiskuntaoppi. Matematiikka on tärkeä työkalu monessa yhteydessä ja myös merkittävä tieteenala itsessään. Matematiikka sisältää paljon osa-alueita, jotka linkittyvät toiseen tai useaan muuhun osa-alueeseen. Tämä näkyy myös opiskelussa esimerkiksi algebran käyttö geometriassa. Näitä linkkejä opitaan huomaamaan ja nimeämään. Lähiympäristöstä löytyy paljon matematiikan sovelluksia esimerkiksi rakennetusta ympäristöstä tai tieto- ja viestintäteknikasta. Edellä mainitut matematiikan eri osa-alueiden yhteyksien etsintä edistää oppimista ja ajattelun kehittymistä. Myös matematiikan käyttö eri oppiaineissa työkaluna edistää samaa asiaa. (L1)

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Oppilasta ohjataan tavoitteen T4 mukaan tarkkoihin, selviin ja yksikäsitteisiin merkintöihin. Yksiköiden merkintä ja tehtävien välivaiheiden kommentointi ovat edelleenkin painopisteitä. Oppilaat harjaantuvat esittämään ratkaisujaan myös suullisesti, kun vastaan tulee tilanteita, joissa he auttavat oppilastoveria. Myös opettaja voi pyytää suullisen selostuksen tehtävästä. Opettaja voi pyytää kotitehtäviä taululle, jolloin ne pitää oppilaan selostaa suullisesti. Tavoite on oppia, että esiintymistilanteessa ei ole mitään jännitettävää. Jos on virhe, se korjataan yhdessä ja kaikki oppivat. Tarkentuvan täsmällisen ilmaisun harjoittelu soveltuu moneen oppiaineeseen mukaanluettuna matematiikka. Alue L2 liittyy tähän teemaan, jossa ilmaisu ja vuorovaikutus ovat keskiössä. Kyseessä on sekä suullinen että kirjallinen ilmaisu. L5 liittyy TVT:aan, joka tulee myös käyttöön esimerkiksi tilastojen yhteydessä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Tavoite on huomata, että oikeaan ratkaisuun voi olla monta vaihtoehtoista, oikeaa ratkaisutapaa. On luovuutta käyttää sopivinta kussakin tilanteessa. Looginen ajattelu harjaantuu tietojen karttuessa, jolloin jo opittua näkee uuden oppiaineen välttämättömänä esitietona ja linkkinä. Tämä helpottaa myös harjoiteltavaa ongelmanratkaisua, jossa ongelman paloittelu on tärkeä taito oppia. Muistetaan tilanteesta riippuen kuvan piirtämisen tärkeys tässä yhteydessä. Matematiikan tehtävissä voi yhdistyä monentyyppistä osaamista vaativat osa-alueet. Näitä harjoitellaan ja tehdään mahdollisimman paljon. Tällöin monet laaja-alaisen osaamisen alueet kehittyvät, esimerkiksi L3 on arkisten ongelmien ratkaisuun sovellettavaa matematiikkaa ja L6 työelämässä tarvittavaa matematiikkaa.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Tavoitellaan oppilaan ongelmanratkaisuprosessin kehittymistä edelleen. Hän oppii esimerkiksi käyttämään kirjaimia yhtälönratkaisussa, sijoittamaan yhtälön toiseen ja vasta lopuksi sijoittamaan ratkaistuun yhtälöön lähtötietojen numeroarvot. Yläkoulun alkuvaiheessa numeroarvot on sijoitettu varhaisessa vaiheessa. Huomataan, ettei tämä tuota tarkkaa arvoa vaan likiarvon. Lisäksi on lopussa arvioitava tuloksen järkevyyttä, mikä voi paljastaa ratkaisusta mahdollisen ajatus- tai laskuvirheen. Matematiikassa ratkaisujen laadulla on keskeinen merkitys. Heti aluksi pitää oppia arvioimaan tuloksen järkevyyttä mahdollisen korjaustarpeen varalta. Itsearvio ja koko prosessi sisältää yhtymäkohtia moneen laaja-alaiseen osaamisalueeseen. Näitä ovat muiden muassa ajattelu ja oppimaanoppiminen, kun vastausta ja ratkaisumenetelmää oppilas arvioi. (L1) Lisäksi tämä valmistaa osaltaan oppilasta työelämätaitoihin ja yrittäjyyteen. (L6)

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Tavoitteena on, että oppilaat oppivat käyttämään apunaan monia erilaisia teknisiä apuvälineitä, kuten monipuoliset internetlähteet, joihin kuuluu esimerkiksi opetusvideot, tietosivustot ja mahdollisesti asiaan kuuluvat keskustelufoorumit. Tutkitaan, mitä ohjelmistoja on koululla ja myös maksutta koulun ulkopuolisessa verkossa opiskelun apuna. Tavoitellaan laskimen käytön hyvää osaamista, jota harjoitellaan jatkuvasti. Tämä tavoite kokonaisuudessaan tukee laaja-alaista osaamisen aluetta L5.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Harjoitellaan edelleen peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla päässäalaskuna ja alekkainlaskuna (kertaus). Laskinta käytetään myös. Monilukutaito L4 kehittyy, kun käytössä on erityyppisiä päässäalaskua vaativia tehtäviä. Sama on asia, kun päässäalaskua käytetään muissakin oppiaineissa ja arkipäivän tilanteissa.

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin

Tavoite on ymmärtää lukujoukkojen ja niiden jäsenien ominaisuuksia. Reaalitylukujen käsitteessä apuna käytetään lukusuoraa, jossa huomataan, että jakoväliä voidaan tihentää kokonaisyukujen välissä. Lisäksi merkitään eri lukujoukkojen jäseniä lukujoukkodiagrammeihin, ja huomataan, että esimerkiksi kokonaisyukut ovat reaalitylukujen osajoukko. Tunnistetaan reaalitylukut ja osataan niiden ominaisuuksista tärkeimmät. Esimerkiksi lukujoukkodiagrammit (lukujoukkoteorian visualisointi) kehittävät oppilasta monilukutaitoa. (L4)

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystä prosenttilaskennasta

Prosenttilaskenta on keskeistä arkipäivän matematiikkaa, joten tavoitellaan sen hyvää hallintaa. Prosentin käsitettä kerrataan, Muutos- ja vertailuprosentti sekä prosenttiluvun osoittama osa kokonaisuudesta ovat kyseisiä tietoja. Prosenttilaskentaa sovelletaan monipuolisesti käytännön tilanteisiin. T13 sisältää monipuolisia prosenttilaskennan tietoja, jotka ovat tärkeitä arjessa selviytymisessä (L3) ja työelämässä (L6). L1 voidaan ajatella niin, että siihen liittyy matematiikan käyttöä esimerkiksi yhteiskuntaopin tilasto- ym. tehtävissä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä symbolisesti, jolloin myös tuntemattoman käsite tulee tutuksi. Menetelminä on joko termien siirto tai lisääminen puolittain. Myös toisen asteen yhtälö opitaan ratkaisemaan symbolisesti. Tuntemattoman käsitteen opiskelu vaatii ajattelua, joka kehittyy harjoittelemisessa. Tämä liittyy laaja-alaisen osaamisen alueeseen L1. Monipuoliset tuntemattoman käyttöä vaativat tehtävät lisäävät monilukutaitoa L4.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista Tavoitteena on oppia perustiedot funktiosta ja sen sovelluksista. Tärkeitä tavoitteita tässä ovat funktion muuttujan ja arvon käsitteiden ymmärrys, funktion kuvaajan (1. ja 2. aste) piirtäminen ja siltä muuttujan tai/ja funktion arvonjen lukeminen. Lisäksi muuttujan arvon liittyminen funktion arvoon on luonnollisesti avainsisältö. Funktion kuvaajia voidaan piirtää tietokoneohjelmilla ja myös muuttaa parametreja. Tämä tukee L5-aluetta.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoite on matematiikan yhdistäminen ohjelmointiin. Tässä ensiaskelella on algoritmien esittäminen yksityiskohtaisesti. Niitä sovelletaan ohjelmoitaessa yksinkertaisia ohjelmia esimerkiksi Scratch-ohjelmointiympäristössä. Algoritmi muuntuu silloin kissahahmon toiminnaksi. On mahdollista ohjelmoida edistyneempiäkin pieniä ohjelmia tekstipohjaisesti. Harjoitellaan hyvää ohjelmointikäytäntöä. Ohjelmointiharjoittelu tukee monipuolisesti oppilasta kehitystä. Ryhmätyö edistää aluetta L6 ja ohjelmointiprosessi ajattelua L1. Ohjelmoitavan tehtävän käsittely edistää monilukutaitoa L4.

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.	S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Tutustutaan todistamisen perusteisiin.	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien.	S2: Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku.	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S3: Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.	L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S4: Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S5: Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita, kuten kuutio ja suorakulmainen särmiö. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		

<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa</p>	<p>S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Tutustutaan todistamisen perusteisiin.</p> <p>S2: Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Pehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.</p>	<p>L1, L3, L4</p>
<p>T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta</p>	<p>S2: Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Pehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.</p>	<p>L1, L4</p>
<p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan</p>	<p>S3: Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.</p> <p>S4: Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.</p>	<p>L1, L4</p>
<p>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista</p>	<p>S3: Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.</p> <p>S4: Tutustutaan funktion käsitteeseen ja tulkitsee funktion kuvaajaa. Tutustuu suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.</p>	<p>L1, L5, L5</p>

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5: Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita, kuten kuutio ja suorakulmainen särmiö. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta.	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia		L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		L1, L4

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Motivoidaan edelleen oppilaita pitäen silmällä siirtymän jatko-opintoihin. Kannustetaan valitsemaan matematiikan opintoja jatkossakin omaan opintovalikoimaan mukautuen. Muistutetaan, että matematiikan opinnoissa ahkeruus ja pitkäjänteisyys ovat tärkeitä. Harjoittelu tuo tuloksia, jotka puolestaan lisäävät motivaatiota ja kokemusta kykenevyydestä. Itsearviointiin muistetaan olevan jatkuva prosessi, jonka tehtävä on ohjata toimintaa oikeaan suuntaan. Matematiikan opiskelu siis kehittää (L1) oppilaan ajattelu- ja päättelytaitoa, jota tarvittaessa tuetaan. Myös arjen taidot kehittyvät, koska matematiikka niihin kuuluu apuvälineenä. (L3)

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Jokainen oppilas ymmärtää, että on lopulta itse vastuussa omasta opiskelusta ja harjoittelusta, jotka johtavat oppimiseen. On viimein myös omalla vastuulla, että kysyy apua, jos ei osaa. Tämä on tärkeä harjoittelun paikka joillekin. Opettaja seuraa osaltaan jokaisen edistymistä, muttei voi yksityiskohtaisesti jokaisen osaamista alati valvoa. Tarvittaessa avun pyytäminen on siis tärkeää. Matematiikan oppimista edistää myös ryhmätyöskentely. Tällöin jokainen voi esittää omia näkemyksiään, joita muut ryhmäläiset kommentoivat. Yhdessä asia edistyy ja kaikki "voittavat". Jokaisen on kuitenkin rakentavasti osallistuttava ryhmän tavoitteiden saavuttamiseen. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan muiden muassa matemaattisen tiedon varaan, mikä liittyy osaamisalueeseen L7. Se on myös itsestä huolehtimista (L3), kun osaa tehdä ratkaisuja tiedon pohjalta itsenäisesti. Näitä seikkoja käydään opetuskeskusteluissa läpi.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Etsitään yhdessä matematiikan yhteyksiä muihin oppiaineisiin kuten fysiikkaan ja yhteiskuntaoppiin. Myös matematiikan eri osa-alueet linkittyvät keskenään. Näitä linkkejä opitaan huomaamaan, nimeämään sekä luonnehtimaan ja samalla ilmenee matematiikan hierarkkinen rakenne. Monilukutaito-alue L4 kehittyä käytettäessä erilaisia tietolähteitä ja myös ratkaistaessa erilaisia tehtävätyyppejä. Matematiikan käyttö muissakin oppiaineissa ja arjen tilanteissa palvelee samaa aluetta. Tässä harjoittelussa myös ajattelutaito kehittyä, mikä liittyy L1:een.

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Suullinen ilmaisu voi tulla kyseeseen esittäessä muille tehtävän ratkaisua pienryhmässä tai taululla koko luokalle esimerkiksi kotitehtävien läpikäynnin yhteydessä. Tavoite on, että keskustelut pienryhmässä tehtäviä ratkottaessa auttavat peilaamaan oppilaan omia näkemyksiä ja auttamaan kohti ratkaisua. Kirjallinen ilmaisu on vihkotyötä ja myös se voi olla pienehköjä esitelmiä. Muistutetaan, että ilmaisujen on oltava tarkkoja ja yksikäsitteisiä unohtamatta myöskään yksiköitä. Opeteltaessa jatkuvasti tarkentuvaa täsmällistä ilmaisua kehittyä laaja-alaisen osaamisen alue L2, jossa ilmaisu ja vuorovaikutus ovat keskiössä. Kyseessä on nimittäin sekä suullinen että kirjallinen ilmaisu. L5 liittyy TVT:aan, joka tulee myös käyttöön esimerkiksi tilastojen yhteydessä.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Ongelmanratkaisu on keskeisessä roolissa Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun matematiikan opetuksessa. Tavoite on, että yhtälönratkaisun vaiheita kerrataan ja harjoitellaan. Lisäksi ongelmaa pilkotaan sopiviin osiin, visualisoidaan ja kiinnitetään huomio ratkaisun kannalta oleellisiin asioihin. Tehtäviä tehdään pienissä ryhmissä tai pareittain, jolloin myös oppilastoverilta saa tärkeää vertaistukea ja ideoita. Jokainen katsoo ongelmaa hieman eri kulmasta, joilloin ajatusten yhdistäminen edistää ongelman ratkaisua merkittävästi. Tavoitteessa T5 kehittyä monet laaja-alaisen osaamisen alueet, koska matematiikan ongelmien ratkaisu vaatii monesti usean teoria-alueen soveltamista ja myös kuvallisen ilmaisun käyttämistä ja/tai tulkintaa. Alueita ovat siten muiden muassa L4 (kuvatiedon tulkinta ja / tai muodostaminen) ja L6, jossa tarvitaan tiedon soveltamista. Käydään motivointimielessä läpi oppilaiden kanssa sitä, että matematiikalla on työelämässä tarvetta.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Tavoitteena on, että oppilaan ongelmanratkaisuprosessi kehittyä. Hän kertaa ja syventää esimerkiksi kirjaimienkäyttötaitoa yhtälönratkaisussa sekä yhtälöparien laskentaa. Lisäksi on erityisesti sanallisen ratkaisun lopussa arvioitava tuloksen järjestyttä, mikä voi paljastaa ratkaisusta mahdollisen ajatus- tai laskuvirheen. Harjoittelu luo myös silmää ratkaisuprosessin laadusta; mitä voisi tehdä elegantimmin? Monissa arjen tilanteissa tarvitaan laskun vastauksen etukäteisarviota. Tätä harjoitellaan liittyen tavoitteeseen T6, joka puolestaan liittyy alueeseen L3 eli arjen taidot. Mietitään (päässä-lasku-) tehtäviä, jotka olisivat arjen kannalta tarpeellisia esimerkiksi kaupassa asioidessa.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

On tavoitteena, että matematiikasta löydetään jatkuvasti kohteita, joissa se on läsnä. Tämä tarkoittaa niin muita oppiaineita kuin toisaalta lukuisia yhteiskunnan toimintoja ja tekniikan saavutuksia. Asiantuntijavierailut ja oppilasvierailut eri yhteistyökumppanien luo avartavat tätä näkökulmaa. Toisaalta matematiikka on valtavan suuri tieteenala itsessään, joka tarjoaa sovelluksia moneen yhteyteen kuten tietojenkäsittely. Rohkaistaan oppilasta etsimään monipuolisesti matematiikan sovelluksia ympäristöstään. Matematiikalla on paljon sovelluksia ympäristössä, erityisesti luonnontieteissä ja rakentamisessa. Etsitään jatkuvasti yhtymäkohtia - pieni kisailukin aiheesta voisi motivoida. Tässä on yhtymäkohtia esimerkiksi L2 eli

lähtien Egyptin pyramideista kohti nykyaikaa. Matematiikkaa on käytetty. Myös L7 on tärkeä koskien esimerkiksi tutkimustoimintaa. Käydään ajankohtaisia tutkimuskohteita läpi, joissa tulee esille myös L6 eli työelämä ja matematiikan soveltaminen siinä.

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Tutkitaan erilaisia tietolähteitä kuten internet, sanoma- ja aikakauslehdet ja esitteet, joista voi hankkia tietoa. Syvennetään osaamista erilaisista tiedon havainnollistamistavoista. Erilaiset diagrammit ovat tärkeä tässä yhteydessä; apuna tässä on koulun ohjelmistot. Opitaan myös arvioimaan mittausvirheitä ja niiden käsittelyä havainnollistamisessa. Kiinnitetään myös huomiota internetlähteiden luotettavuuteen ja tilastoihin liittyvään epävarmuuteen esimerkiksi otoksen suuruuden vaikutus luotettavuuteen. Tiedonhallinta liittyy lähdeaineistojen valintaan ja kriittiseen tarkasteluun ja tiedon oikeaan käsittelyyn. Lähteitä voi olla runsaasti, joiden valintaa harjoitellaan. Samalla alue L4 harjaantuu.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Hyvä tieto- ja viestintäteknikan käyttötaito myös matematiikan sovelluksissa on tavoitteena. Oppilaat oppivat siis käyttämään apunaan monia erilaisia teknisiä apuvälineitä, kuten monipuoliset internetlähteet, joihin kuuluu esimerkiksi opetusvideot, tietosivustot ja mahdollisesti asiaan kuuluvat keskustelufoorumit sekä esimerkiksi matematiikkalehti Solmu verkossa. Myös koulun omat ja myös ulkopuoliset tietokonepohjaiset oppimispelit kuuluvat valikoimaan. Tutkitaan, mitä muitakin ohjelmistoja on koululla ja myös maksutta koulun ulkopuolisessa verkossa opiskelun apuna. Laskimen käytön osaaminen on perustaito, jota harjoitellaan jatkuvasti. Kuten edellä olevassa on selostettu, TVT (L5) liittyy opiskeluun monipuolisesti.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässäälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Kannustetaan käyttämään päässäälaskua erilaisissa arjen tilanteissa esimerkiksi vaihtorahoja saataessa. Lisäksi opetellaan "oikopolkuja" päässäälaskun avuksi. Päättelytaitoa syvennetään ja samalla harjoitellaan logiikan perusteita. Päättely ja päässäälasku liittyvät arjen taitoihin, koska sitä tarvitaan arjessa usein. (L3) Lisäksi laskennassa tarvitaan monilukutaitoa L4, jotta käsiteltävä ongelma saadaan rajattua ja hahmotettua. Samalla toki tulee runsaasti ajattelua L1.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Prosentin käsitettä kerrataan, muutos- ja vertailuprosentti sekä prosenttiluvun osoittama osa kokonaisuudesta ovat kerrattavia asioita. Huomataan kytkös myös todennäköisyyslaskentaan. On lisäksi tavoitteena, että prosenttilaskutaitoa sovelletaan monipuolisesti käytännön tilanteisiin kuten taloustietoon. Prosenttilaskenta on tärkeä arjen taito monissa yhteyksissä. Sen osaaminen takaa myös itsestä huolehtimista, jotta oppilas osaa välttää esimerkiksi itselleen epäsuotuisat sopimukset. L3, L6

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Tavoitteena on hallita ensimmäisen ja toisen asteen yhtälön ratkaisu; pääpaino on ensimmäisen asteen yhtälön ratkaisussa. Kerrataan ensimmäisen asteen yhtälöiden symbolista ratkaisua. Menetelminä on joko termien siirto tai lisääminen puolittain. Myös toisen asteen yhtälö opitaan ratkaisemaan symbolisesti. Ohella on myös vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaisu päättelemällä. Harjoitellaan yhtälönratkaisua sanallisissa ongelmissa. Käsiteltäessä tuntematonta tulee paljon ajatustyötä. Se vaatii joidenkin oppilaiden erityistukea. (L1) Hahmottaminen on tärkeää, jotta ymmärtää, mihin yhteyteen tuntematonta kulloinkin tarvitaan ja mistä tehtävässä tai ongelmassa on kyse. (L4)

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Funktiota kerrataan. Tärkeitä tavoitteita ovat muuttujan käsitteen ymmärrys, funktion kuvaajan (1. ja 2. aste) piirtäminen ja siltä muuttujan tai/ja funktion arvonjen lukeminen. Lisäksi muuttujan arvon liittyminen funktion arvoon ja niiden laskenta ovat luonnollisesti avainsisältöjä. Funktion käsitteessä tarvitaan monilukutaitoa, kun käsitellään muuttujien välisiä riippuvuuksia ja että mitä kuvataan millä tavalla. (L4) Funktioiden visualisoinnissa käytetään tietokoneohjelmia ja internet-appletteja. (L5)

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Geometriassa havaitaan, että pisteestä, yksiulotteisesta suorasta ja sen osasta janasta saadaan tehtyä kaksiulotteisia kuvioita kuten kulmia ja monikulmioita. Niiden ominaisuudet ja yhteydet käydään huolella läpi. Tavoitteena on lisäksi, että näistä edetään myös avaruusgeometriaan. Geometria yhdistää kuvallisen ja kirjallisen teorian, mikä kehittää monilukutaitoa liityen aiheeseen L4. TVT on oppimisen apuväline, jolloin myös L5 kehittyy. Tähän alueeseen voi kuulua Geogebraohjelman tai vastaavan käyttöön liittyvä projekti.

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

On tavoitteena hallita suorakulmaisen kolmion ja ympyrän osat. Lisäksi Pythagoraan lauseen käyttö käydään läpi. Kehäkulman ja keskuskulman käsitteet ja keskinäinen riippuvuus kerrataan. Trigonometriset funktiot opitaan, myös sovellukset. Suorakulmaiseen kolmioon liittyvät laskut vaativat kuvallista hahmottamista laskemisen ohella. Tämä edistää monilukutaitoa (L4). Se myös kehittää ajattelua ja oppimaanoppimista, koska sovelletaan jo opittua. (L1)

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Lasketaan entistä monimutkaisempien tasokuvioiden pinta-aloja ja avaruuskappaleiden tilavuuksia. Pinta-alan, pituuden ja tilavuuden yksikönmuunnokset kerrataan ja syvennetään. Tilavuuden yksikönmuunnoksia kerrataan ja harjoitellaan. Pinta-alat ja tilavuudet liittyvät geometriaan, jossa tarvitaan monilukutaitoa kuvioiden ja niihin liittyvän teorian osalta. (L4)

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Tilastoaineiston pohjalta on tavoite laskea keskeisimpiä tilastollisia tunnuslukuja. Käytetään tunnuslukujen laskennassa myös esimerkiksi taulukkolaskentaa. Voidaan käyttää samaa aineistoa tai muuta sopivaa aineistoa tilastollisen todennäköisyyden laskennassa. Myös klassinen todennäköisyys käydään läpi.

Tilastollisten tunnuslukujen osaaminen tukee oppilaan arjen taitojen hallintaa. (L3) Siinä tarvitaan myös monilukutaitoa, sillä pitää osata tulkita tilastollisen aineiston piirteitä. (L4) Apuvälineenä käytetään TVT:ä. (L5)

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoitteena on matematiikan soveltamisen taito monissa yhteyksissä. Algoritmeja esitetään riittävän yksityiskohtaisesti. Niitä sovelletaan ohjelmoitaessa yksinkertaisia ohjelmia esimerkiksi Scratch-ohjelmointiympäristössä. Algoritmi muuntuu silloin kissahahmon toiminnaksi. On mahdollista ohjelmoida edistyneempiäkin pieniä ohjelmia tekstipohjaisesti, jotka "ajetaan" päätteellä. Tämä on linkki matematiikasta tieto- ja viestintätekniikkaan. Harjoitellaan hyvää ohjelmointikäytäntöä. Ohjelmoinnin harjoittelu tuo monia etuja. Mieluiten se tapahtuu pienissä ryhmissä tai pareittain. Järjestely ja itse harjoittelu tukee työelämätaitoja, sillä ohjelmoinnin osaajille on jatkossa kysyntää työelämässä, (L6) sekä TVT-osaamista (L5). Monilukutaito tulee erityyppisten lähtötietojen käytöstä. (L4)

MATEMATIIKKA: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvausta ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tuottamista ja tulkittamista. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samallaan harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien		L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S2: Vahvistetaan laskutoimituksia erilaisilla luvuilla: negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluvut, käänteisluvut, itseisarvon sisältävät luvut, desimaaliluvut. Vahvistetaan edelleen prosenttilaskentaa ja neliöjuuren käyttämistä laskutoimituksissa.	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S3: Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Vahvistetaan verrannon käyttöä tehtävien ratkaisemisessa.	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S4: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin		L1 - L7

oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	<p>funktion kasvamista tai vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.</p> <p>S5: Vahvistetaan ympyrän pinta-alan ja sektorin sekä kehän ja kaaren laskemiseen liittyviä lainalaisuuksia. Vahvistetaan kolmiulotteisia kappaleiden tilavuuden laskentaan liittyviä lainalaisuuksia. Vahvistetaan Pythagoraan lauseen käyttämistä. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.</p> <p>S6: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.</p>	
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	<p>S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tuottamista ja tulkittamista. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samallaan harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.</p> <p>S4: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista tai vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.</p> <p>S6: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.</p>	L1, L4, L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	<p>S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tuottamista ja tulkittamista. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samallaan harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.</p>	L5

	<p>S2: Vahvistetaan laskutoimituksia erilaisilla luvuilla: negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluvut, käänteisluvut, itseisarvon sisältävät luvut, desimaaliluvut. Vahvistetaan edelleen prosenttilaskentaa ja neliöjuuren käyttämistä laskutoimituksissa.</p> <p>S3: Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Vahvistetaan verrannon käyttöä tehtävien ratkaisemisessa.</p> <p>S4: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista tai vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.</p> <p>S5: Vahvistetaan ympyrän pinta-alan ja sektorin sekä kehän ja kaaren laskemiseen liittyviä lainalaisuuksia. Vahvistetaan kolmiulotteisia kappaleiden tilavuuden laskentaan liittyviä lainalaisuuksia. Vahvistetaan Pythagoraan lauseen käyttämistä. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.</p> <p>S6: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.</p>	
<p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p>		
<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa</p>	<p>S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tuottamista ja tulkittamista. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samallaan harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.</p> <p>S2: Vahvistetaan laskutoimituksia erilaisilla luvuilla: negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluvut, käänteisluvut, itseisarvon sisältävät luvut, desimaaliluvut. Vahvistetaan edelleen prosenttilaskentaa ja neliöjuuren käyttämistä laskutoimituksissa.</p>	<p>L1, L3, L4</p>

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	<p>S2: Vahvistetaan laskutoimituksia erilaisilla luvuilla: negatiiviset luvut, murtoluvut, vastaluvut, käänteisluvut, itseisarvon sisältävät luvut, desimaaliluvut. Vahvistetaan edelleen prosenttilaskentaa ja neliöjuuren käyttämistä laskutoimituksissa.</p> <p>S6: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiärvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.</p>	L1, L3, L6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan	S3: Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Vahvistetaan verrannon käyttöä tehtävien ratkaisemisessa.	L1, L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S4: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Pehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista tai vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.	L1, L4, L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5: Vahvistetaan ympyrän pinta-alan ja sektorin sekä kehän ja kaaren laskemiseen liittyviä lainalaisuuksia. Vahvistetaan kolmiulotteisia kappaleiden tilavuuden laskentaan liittyviä lainalaisuuksia. Vahvistetaan Pythagoraan lauseen käyttämistä. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	Varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		L1, L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiärvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.	L3, L4, L5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1: Harjoitellaan matemaattisen tekstin tuottamista ja tulkitsemista. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samallaan harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.	L1, L4, L5, L6

15.5.5 BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	L4, L7
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä	S1, S4, S5	L1

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7
Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	L1, L5
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua.

Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen: Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävästä tulevaisuudesta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävästä käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävästä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävästä ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävästä tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilaille on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9

mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.

				esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1–S5	Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.	Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmiä yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.	Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoimintoista ja niiden tehtävistä.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan	S1–S4, S6	Oppilas oppii tarkastelem	Eliöiden sopeutumisen ja	Oppilas osaa tunnistaa	Oppilas osaa kuvailla,	Oppilas osaa kertoa ja antaa	Oppilas osaa selittää eliöiden

<p>eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle</p>		<p>aan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina.</p> <p>Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.</p>	<p>elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen</p>	<p>erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia.</p> <p>Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.</p>	<p>miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin.</p> <p>Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.</p>	<p>esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin.</p> <p>Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle.</p> <p>Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.</p>	<p>sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita.</p> <p>Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.</p> <p>Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.</p>
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä</p>	<p>S1, S4, S5</p>	<p>Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä.</p>	<p>Perinnöllisyyden ja evoluution peruseräiden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö.</p> <p>Oppilas kertoo,</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin.</p> <p>Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin.</p> <p>Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin</p>	<p>Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön</p>

				että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.	Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.	bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.	esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.
--	--	--	--	---	---	--	--

<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoiminnot</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet.</p> <p>Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.</p>	<p>Ihmiselimestön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja.</p> <p>Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja sääätelyjärjestelmiä.</p> <p>Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja sääätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia.</p> <p>Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnon ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön</p>	<p>S6</p>	<p>Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön tapahtuviin muutoksiin.</p>	<p>Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p>	<p>Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee</p>

n sekä ymmärtämään ekosysteemi palveluiden merkitys		Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemi palveluiden merkityksen.	den ymmärrys	Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.	ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemi palveluista.	Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemi palveluista.	muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemi palveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.
---	--	---	--------------	---	--	--	---

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy-	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksen mukaisesti.
--	-------	---	-----------------------------------	--	---	--	---

ja seuraussuhteiden ymmärtämistä				<p>annettuihin biologian ilmiöihin.</p> <p>Oppilas kertoo oppimastan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.</p>	<p>oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen.</p> <p>Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.</p>	<p>Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen.</p> <p>Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.</p>	<p>Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen.</p> <p>Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.</p>
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1–S5	<p>Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä.</p> <p>Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja</p>	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	<p>Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa.</p> <p>Oppilas käyttää joitakin biologian</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti.</p> <p>Oppilas käyttää biologian</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa.</p> <p>Oppilas käyttää tarkoituksellisesti</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa.</p> <p>Oppilas käyttää biologian</p>

		erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.		tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.	biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelmaa ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman. Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellisen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman.

					Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokoon ja kertoo kasvatuskokoon tulokset.	kasvatuskokoon ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokoon, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratorioissa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratorioissa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratorioissa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi tulokset selkeästi.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta tekemään	S6	Oppilas oppii tekemään		<i>Ei käytetä arvosanan muodostu</i>			

eettisesti perusteltuja valintoja		eettisesti perusteltuja valintoja.		<i>misen perusteen a. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.</i>			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteen a. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.</i>			

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Biologia vuosiluokilla 7-9

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Biologian opetus Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa voidaan toteuttaa tarvittaessa vuorokurssiperiaatteella tai yhdysluokkaopetuksena. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa biologian opetuksessa lähtökohtana on oppilaskeskeisyys, yhteisöllisyys ja vuorovaikutuksellisuus. Ryhmä- ja paritöitä tehdään runsaasti, käytetään vertaisarviointia ja kannustetaan oppilaita auttamaan toisiaan koulutehtävien osalta. Yhteisöllisyyden ja runsaan vuorovaikutuksen avulla opitaan tärkeitä vuorovaikutustaitoja, tiimityöskentelyä ja edistetään ryhmän ilmapiiriä. Myös oppilaan omien tavoitteiden asettaminen biologian opiskelulle lukukauden alussa on tärkeässä roolissa ja opettaja ohjaa oppilasta oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Havainnollisuus ja elämyksellisyys ovat tärkeä osa biologian opetusta. Luokan oppimisympäristöä täydentävät läheiset luontokohteet sekä opintoretkeä ja tutustumisvierailuita pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan samoin kuin asiantuntijavierailuja koulun tiloihin. Opetuksessa käytetään hyväksi tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti tiedon etsimisessä, hankinnassa, tuottamisessa ja esittämisessä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian ohjauksessa, eriyttämisessä ja tuessa tärkeänä pohjana ovat oppilaiden omien tavoitteiden asettaminen biologian opiskelulle. Opettaja auttaa oppilaita tavoitteiden laatimisessa. Tärkeää on, että jokainen oppilas laatii itselleen omat biologian tavoitteet oman motivaation, mielenkiinnon ja voimavarojen suhteen lukukauden alussa. Opettaja seuraa tavoitteiden saavuttamista ja ohjaa oppilasta yksilöllisesti lukukauden aikana tavoitteiden saavuttamiseksi.

Oppilaita, joilla on oppimiseen liittyviä vaikeuksia, tuetaan soveltuvilla keinoilla esimerkiksi opiskelu- ja muistiinpanotekniikoita vahvistamalla ja tuetaan työskentelyä oppilaan omien vahvuuksien pohjalta. Tässä tehdään yhteistyötä erityisopettajan kanssa. Myös kokeiden ja muiden koulutehtävien

yksilöllistäminen ja eriyttäminen sekä erityisopettajan apu esimerkiksi koetilanteessa ovat tärkeitä tukikeinoja. Lisäksi koulunkäynninavustajat ovat mahdollisuuksien mukana osana opetusta eri oppimisympäristöissä oppilaiden turvallisuuden ja oppimisen edistämiseksi. Tekemiseen ja oman työskentelyn prosessointiin ja esittämiseen omat edellytykset huomioiden. Myös tiedollisesti ja taidollisesti hyvin edistyneet oppilaat saavat soveltavia lisätehtäviä heidän omat taitotasot huomioiden.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian arviointiperusteet käydään läpi aina lukukauden alussa oppilaiden kanssa. Biologian arvioinnissa keskeistä on oppilaan jatkuva arviointi. Jatkuvan arvioinnin tehtävänä on antaa tietoa oppilaalle biologian opinnoissa edistymisestä, kannustaa ja motivoida oppilasta saavuttamaan hänen itselleen asettamansa tavoitteet lukukauden alussa. Kannustavaa ja rakentavaa arviointia ja palautetta tavoitteiden etenemisestä tulee antaa oppilaalle lukukauden varrella. Palautteen tarkoitus on kehittää oppilaan monipuolisia biologian työskentelytaitoja, edistää oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä ja auttaa omien vahvuuksien tunnistamista.

Biologian arvosana määräytyy kokeiden, projektien, ryhmä- ja paritöiden, kokeellisen työskentelyn sekä muiden annettujen tehtävien teon mukaan. Myös tuntityöskentely ja biologiset taidot erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä ovat keskeinen osa arviointia. Oppilas saa oppiaineesta numeerisen arvosanan lukukauden lopussa. Oppilas ja opettaja keskustelevat arvosanasta yhdessä ja oppilaan tavoitteiden täyttymisestä lukukauden lopussa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet biologiassa 7–9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Biologian oppiaineen tavoitteena on innostaa oppilaita tutkimaan eliökunnan ja ekosysteemien rakenteita, tunnistamaan eliöitä, niiden rakenteita, kehitystä ja sopeutumista erilaisiin elinympäristöihin. Myös perinnöllisyyden ja evoluution periaatteisiin tutustaan opetuksessa. Biologian

opiskelua tehdään itsenäisesti sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilasta ohjataan luonnontieteellisen ajattelun, argumentoinnin, päättelyn ja johtopäätösten tekemiseen, sekä tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja esittämään biologista tietoa.

Kulttuurinen osaaminen (L2)

Oppilaita ohjataan näkemään biologian merkitys yhteiskunnassa ja historiassa eri kulttuureissa, mutta toisaalta myös eri kulttuureja yhdistävänä tekijänä. Luonto on keskeinen osa suomalaista kulttuuria, mikä korostuu biologian opetuksessa. Biologian opiskelussa tuetaan oppilaan luontosuhteen kehittymistä sekä sovelletaan biologisia tietoja ja taitoja omassa arjessa sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Biologiassa oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisenä kasvua ja kehitystä omassa arjessa sekä ohjataan oppilasta arvioimaan eri ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta niihin. Lajintunnista ja eliöiden ekologiaa harjoitellaan eliökokoelmien laatimisen ja maastotyöskentelyn kautta. Oppilasta ohjataan myös omien valintojen ja toimien eettisyyden tarkasteluun sekä biologisen tiedon varassa tehtävään vaikuttamiseen yhteiskunnallisissa asioissa.

Monilukutaito (L4)

Biologian opiskelussa opitaan kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä monipuolisten työtapojen avulla. Biologian opiskelussa hankitaan, tuotetaan ja tulkitaan erilaisia tekstejä, kuvia ja diagrammeja sekä perehdytään erilaisten lähdemateriaalien käyttöön ja niiden kriittiseen tulkintaan. Lisäksi kokeellinen työskentely ja maastotyöskentely syventävät oppilaan osaamista biologian teemojen osalta.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilasta ohjataan tekemään erilaisia biologisia tutkimuksia ja tutustutaan biologian tutkimusvälineistöön. Harjoitellaan biologisen tutkimuksen peruspiireitä asettamalla hypoteeseja sekä tekemään johtopäätöksiä tuloksien perusteella pienimuotoisissa tutkimuksissa kotona ja koulussa yksin sekä yhdessä muiden oppilaiden kanssa. Lisäksi tieto- ja viestintäteknologian monipuolista käyttöä osana opiskelua harjoitellaan runsaasti.

Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjäyys (L6)

Työelämätaidot ja yrittäjäyys kehittyvät erilaisissa oppimistilanteissa ja oppimisympäristöissä. Samalla oppilas saa tietoa biologiaan liittyvistä ammateista. Harjoitellaan työelämään liittyviä taitoja itsenäisesti sekä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opitaan työskentelemään järjestelmällisesti, pitkäjänteisesti, asettamaan tavoitteita, arvioimaan oman työn tuloksia sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Monipuolisten opetusmenetelmien ja tehtävien avulla oppilas oppii tarkastelemaan kriittisesti omaa elinympäristöään, yhteiskuntaa sekä luontoa. Tämän avulla syventämään kiinnostusta luontoa, luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta kohtaan. Oppilaan osallistumis- ja vaikuttamistaidot kehittyvät ja samalla kehitetään aktiivista kansalaisuutta ja kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Biologian tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

BIOLOGIA: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
<p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekosysteemi käsitteenä ja erilaisten ekosysteemien tunnistaminen • Monimuotoisuus ja sen merkitys ekosysteemeissä • Itämeri erityisenä ekosysteeminä 	<p>S1-S4, S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa kuvata ekosysteemeihin liittyvää peruskäsitteistöä, ekosysteemien perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen tyypillisiä lajeja. • Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle ja ihmiselle. Tutkitaan myös ekosysteemeissä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta niihin. • Ekosysteemien tarkastelussa tutkitaan ja havainnoidaan paikallisia ekosysteemejä painottuen vesiekosysteemeihin (joet, järvet, lammet). • Käsitellään myös Itämeren ominaispiirteitä ja lajistoa. • Luonnossa liikkuminen, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet. 	L4, L5
<p>T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eliökunnan luokittelun perusteet • Eläin- ja kasvisoluun tutustuminen 	<p>S1-S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun pääperiaatteita. Osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokitella ja vertailla eliöryhmiä. • Osaa nimetä eliöiden erilaisia rakenteita sekä kuvata eliöiden elintoimintoja pääpiirteissään. 	L4, L5

	<ul style="list-style-type: none"> Kasvi- ja eläinsolun rakenne peruspiirteissään ja kasvien ja eläinten lisääntymisen keskeiset erot. Osaa kuvata eläimiin ja kasveihin liittyviä peruskäsitteitä: fotosynteesi, soluhengitys ja vesitalous. 	
Biologiset taidot		
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> Biologian peruskäsitteistöön tutustuminen Ihmisen toiminnan vaikutus ekosysteemeissä 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä sekä tehdä omia kysymyksiä ja pohtia niihin vastauksia. Osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Lajien ekologiaa ja niiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja luonnonmonimuotoisuuden merkitystä niihin. Lisäksi ihmisen toiminnan vaikutuksen ymmärtäminen ekosysteemien tilaan ja toimintaan. 	<p>L1</p>
<p>T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <ul style="list-style-type: none"> Erilaiset oppimisympäristöt ja niissä työskentely biologiassa Tieto- ja viestintäteknologia osa biologian opiskelua 	<p>S1-S5</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas tietää kuinka työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas tietää keskeisiä biologian tutkimusvälineistöä ja niiden käyttötarkoituksia. Osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa (mm. työselostuksen laatiminen, tiedon etsiminen, kuvaajien laatiminen ja lajin määrittäminen). 	<p>L1, L5</p>
<p>T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi</p>	<p>S1-S4, S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen 	<p>L5, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Eliökokoelman ja kasvikokoelman laatimisen perusteet 	kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tietää, miten toteuttaa kasvin kasvatuskokeen ja ymmärtää syitä tuloksien taustalla. 	
<p>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologisen tutkimuksen perusteet 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalle tulee tutuksi biologisen tutkimuksen vaiheet. Hän osaa havainnoida ja tallentaa kerättyjä tietoja, esittää hypoteeseja, tehdä johtopäätöksiä ja esittää ja raportoida tuloksia. 	<p>L1, L5</p>
<p>T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologisen ajattelutavan kehittäminen ja sen soveltaminen omassa elämässä 	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan omien mielipiteiden ja ajatusten perusteleminen harjoittelemisen biologisen tietämyksen pohjalta. • Oppilas seuraa ajankohtaisia ja paikallisia ympäristöasioita ja ymmärtää luonnonsuojelun keinot ja merkityksen ihmiselle ja ekosysteemeille. • Tietää, miten ympäristöasioihin voi vaikuttaa ja miten pystyy omassa arjessaan huomioimaan itselleen sopivalla tavalla ympäristöseikat. 	<p>L2, L3, L7</p>
<p>Biologian asenne- ja arvotavoitteet</p>		
<p>T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan luontosuhteen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luontokokemusten ja -elämysten tarjoaminen, <p>esim. retket lähiluontoon ja paikallisiin luonto- ja retkeilykohteisiin teemapäivien puitteissa.</p>	<p>L7</p>

tukeminen ja edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan luontoon liittyvän harrastuneisuuden huomioiminen ja kannustaminen/tiedon lisääminen erilaisia luontoharrastuksia kohtaan paikallisesti. 	
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja <ul style="list-style-type: none"> • Vaikuttaminen ja osallistuminen ajankohtaisiin biologisiin ilmiöihin 	S6 <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen tieto ja osaaminen siitä, kuinka voi itse omassa arjessa tehdä valintoja, jotka edistävät luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Lisäksi oppilas tietää keinoja vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja muutoksiin lähiympäristössä. 	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi <ul style="list-style-type: none"> • Kestävä tulevaisuus osana oppilaan arkea 	S6 <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tietää ekosysteemien merkityksen luonnonvaroina ihmiselle ja luonnolle. • Oppilas tunnistaa kulutuksen ja kestävä käytön välisen suhteen, suojelun merkityksen sekä omat mahdollisuudet vaikuttaa erilaisiin ympäristöasioihin eri tasoilla. 	L5, L7

BIOLOGIA: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6 <ul style="list-style-type: none"> • Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään 	L4, L5

<ul style="list-style-type: none"> • Ekosysteemin käsitteen kertaaminen • Erilaiset ekosysteemit Suomessa, kohdentuen paikallisiin metsäekosysteemeihin ja niissä tapahtuviin vuorovaikutussuhteisiin ihmisen ja ympäristön osalta • Metsien keskeisien eläin- ja kasvilajien tunnistaminen 	<p>perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä ja tutustaan paikallisiin metsäekosysteemeihin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan yhteyttäminen ja sen merkitys koko maapallolle. Opiskellaan metsätyppejä ja tutkitaan niiden ravintoverkkoja. Pohditaan lisäksi, miksi ekosysteemien monimuotoisuus voi muuttua. • Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin ja tunnistetaan yleisimpiä metsäekosysteemien lajeja, painottuen Itä-Suomen metsän lajistoon. • Vastuullinen luonnossa liikkuminen, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet. • Lajintunnistuksessa voidaan käyttää internetpohjaisia sovelluksia. 	
<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eliöiden rakenne ja toiminta ja vuorovaikutus muiden lajien ja ympäristön kanssa 	<p>S1-S4, S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eliöiden rakenteiden, elintoimintojen ja elinympäristöjen vertailua ja eliöiden väliset vuorovaikutussuhteet erityisesti paikallisissa metsäekosysteemeissä tulevat oppilaalle tutuksi. • Oppilas oppii näkemään, miten lajit ovat sopeutuneet elinympäristöön ja tunnistaa näitä lajeja ja niiden elinympäristöjä uhkaavia tekijöitä. • Tunnistetaan metsien ja soiden merkitys Suomen tärkeinä luonnonvaroina ja niiden monimuotoisuuden tärkeys. 	<p>L4, L7</p>
<p>Biologiset taidot</p>		

<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnontieteellisen ajattelun kehittäminen ja sitä kautta luonnonmonimuotoisuuden merkityksen monipuolinen ymmärtäminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää luonnonmonimuotoisuuden merkityksen ihmiselle ja eläimille ja tiedostaa ihmisen toimien erilaiset vaikutukset erilaisissa ekosysteemeissä ja ekosysteemien haavoittuvaisuuden. • Oppilas oppii esittämään biologiaan liittyviä kohdennettuja ja perusteltuja kysymyksiä, käsityksiä ja päätelmiä. 	<p>L1</p>
<p>T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset biologian oppimisympäristöt ja niissä työskentely 	<p>S1-S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tietää kuinka työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. • Oppilas tietää keskeisiä biologian tutkimusvälineistöä ja niiden käyttötarkoituksia. • Osa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa (mm. työselostuksen laatiminen, tiedon etsiminen, kuvaajien laatiminen ja lajin määrittäminen). 	<p>L1, L5</p>
<p>T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metsien ja soiden kasvusto- tai eliöstöön liittyvän pienimuotoisen lajikokoelman laatiminen 	<p>S1-S4, S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasvion tai jonkin muun eliökokoelman koostaminen perinteisin keruumenetelmin tai digitaalisesti kohdistuen metsien tai soiden lajeihin. • Mahdollisuuksien mukaan kasvien kasvatusta erilaisissa olosuhteissa. 	<p>L5, L6, L7</p>
<p>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet ja 	<p>L1, L5</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Biologisen tutkimuksen vaiheet ja tieteellisen tutkimuksen rakenne 	<p>menetelmiä tulee oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi esim. Mahdollisuuksien mukaan pienimuotoisen metsätutkimuksen muodossa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutkimussuunnitelman laatiminen, tutkimuksen tekeminen ja raportoiminen tv-t-välineistöä hyödyntäen 	
<p>T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologisen ajattelutavan kehittyminen ja sitä kautta innostaminen osallistumaan ja vaikuttamaan biologisiin ilmiöihin omassa lähiympäristössä 	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan omien mielipiteiden ja ajatusten perusteleminen harjoittelemalla biologisen tietämyksen valossa. • Mahdollisuuksien mukaan osallistuminen yläkoulun aikana pienimuotoisen lähiluonnon vaalimisprojektin suunnitteluun ja toteutukseen omassa lähiympäristössä. • Luonnonsuojelu ja omat vaikuttamismahdollisuudet arjessa monipuolisesti ympäristöä koskevissa asioissa. 	<p>L2, L3, L7</p>
<p>Biologian asenne- ja arvotavoitteet</p>		
<p>T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan luontosuhteen kehittäminen monipuolisten työskentelytapojen kautta 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luontokokemusten ja -elämysten tarjoaminen mahdollisuuksien mukaan ja oppilaan kannustaminen luontoon liittyviin harrastuksiin ja luonnon tarkkailuun esimerkiksi koulun metsäretkien ja mahdollisuuksien mukaan metsäaloihin liittyvien vierailuiden kautta. • Tutustutaan metsän jatkuvaan kasvatukseen ja sen taloudellisiin ja ekologisiin piirteisiin sekä metsien virkistyskäyttöön (ulkoilu, marjastus, riista) ja niiden vaikutuksiin ja merkitykseen. 	<p>L7</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Perehdytään lähiympäristön tilaan ja paikallisiin ympäristöongelmiin ja pohditaan niihin ratkaisuja. 	
<p>T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja</p> <ul style="list-style-type: none"> Eettisen ajattelutavan tukeminen ja oman toiminnan eettisyyden kriittinen arviointi arjessa biologisten teemojen osalta 	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Sisällöt liittyvät metsien monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä sekä niihin vaikuttamiseen. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestäväan käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle. 	<p>L7</p>
<p>T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväan tulevaisuuden rakentamiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas tunnistaa Suomen ekosysteemien merkityksen ja niiden vaalimisen tärkeyden myös oman elämänsä näkökulmasta 	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilas tunnistaa metsät, suot ja tunturit Suomen tärkeinä luonnonvaroina, ekosysteemipalvelut ja niiden merkitys sekä biotalous ja ekosysteemien kestävä käyttö. Luonnon- ja ympäristönsuojelun mahdollisuudet ja saavutukset paikallisella ja globaalilla tasolla ja niihin vaikuttaminen. 	<p>L5, L7</p>

BIOLOGIA: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yksilönkehitykseen vaikuttavat asiat • Evoluution vaikutus maapallon elämän muotoutumisessa 	<p>S1, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta sekä niiden vaikutuksen suhdetta erilaisten eliöiden yksilönkehityksessä. • Oppilas osaa kuvata, miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena. 	L1
<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ihmisen elimistö monipuolisena kokonaisuutena: rakenne, säätely, kehitys ja toiminta 	<p>S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa kuvata ihmisen elimistön perusrakenteita (solut, kudokset, elimistöt ja elimet) ja elintoimintoja ja niiden säätelyjärjestelmiä (hormonit, hermostot, aistit, immunologinen puolustusjärjestelmä). • Lisäksi oppilas osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita (seksuaalisuus, hedelmöitys, raskaus ja synnytys sekä kasvu ja kehitys). Sekä ymmärtää geenien ja ympäristön vaikutuksen yksilön perinnöllisyyteen. 	L3
<p>T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristössä tapahtuvat muutokset, muutosten seuranta ja tulkinta sekä 	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas tietää ekosysteemipalvelujen merkityksen myös ihmiselle. 	L4, L7

<p>muutosten syiden ja vaikutusten pohdinta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa tunnistaa ja havainnoida lähiympäristönsä luonnonympäristössä tapahtuneita muutoksia ja ihmisen vaikutusta niihin. • Oppilas ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden sekä ilmastonmuutoksen uhat, sekä muita ympäristöuhkia ja ymmärtää oman kulutuksen ja valintojen vaikutuksen niihin. 	
Biologiset taidot		
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnontieteellisen ajattelutavan kehittyminen ja luonnontieteellisen ajattelutavan hyödyntäminen osana biologisia ilmiöitä ja tapahtumia omassa lähiympäristössä 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. • Oppilas tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja niiden vaikutukset ympäristöön. 	L1
<p>T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset oppimisympäristöt ja niissä tavoitteellinen työskentely 	<p>S1-S5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tietää, miten työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti erilaisissa oppimisympäristöissä (maasto, luokka, laboratorio). Oppilas tunnistaa ja osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian keskeistä tutkimusvälineistöä (mm. Mikroskoopit ja preparointivälineistö) sekä käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa (mm. osaa kerätä aineistoa, luoda graafista materiaalia, tehdä päätelmiä ja raportoida 	L1, L5

	havaintojaan biologisen tutkimuksen rakenteen mukaisesti).	
<p>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologisen tutkimuksen rakenne ja biologisen tutkimuksen laatiminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tietää, miten tehdä pienimuotoisen tutkimuksen ja raportoida sen tuloksia. 	L1, L5
<p>T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymmärrys ja halu vaikuttaa terveellisen ja monimuotoisen elinympäristön vaalimiseen 	<p>S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tunnistaa omat vaikuttamismahdollisuudet ja näkemysten perusteleminen biologisen tietämyksen pohjalta onnistuu oppilaalta. • Oppilas tunnistaa oman elimistön toiminnan ja terveellisten elämäntapojen vaikutuksen siihen. Tunnistaa myös elimistön hyvinvointia uhkaavia tekijöitä ja osaa ylläpitää ja edistää omaa terveyttä kokonaisvaltaisesti. • Oppilas tunnistaa terveyttä edistävän ympäristön tunnuspiirteet ja tietää, miten kansalaiset voivat vaikuttaa ympäristöasioihin. Oppilas osaa myös pohtia kriittisesti oman elinympäristön terveellisyyttä ja tietää paikallisia vaikutusmahdollisuuksia. 	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
<p>T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, 	L7

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan luontosuhteen syveneminen 	<p>luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsitellään bioteknologian, biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. • Oppilas osaa tunnistaa luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita sekä kestävä ja eettistä ravinnontuotantoa. • Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja monipuolisesti eettisesti kestäville valinnoille, teoille ja vaikutusmahdollisuuksille myös omassa arjessa. 	
<p>T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eettinen toiminta monipuolisesti oppilaan omassa arjessa 		L7
<p>T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologisen ajattelutavan syventäminen ja sitä kautta oppilaan vaikuttamisen ja toiminnan tukeminen biologisissa teemoissa oppilaan arjessa 		L5, L7

15.5.6 MAANTIETO

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa samaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 tukea oppilaan jäsenyyteen karttakuvan rakentamista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävästä käytön merkitys	S1-S6	L7
Maantieteelliset taidot		
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla: Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Suomeen, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestävästä käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Pehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämisaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti

vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsenytyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämien kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksellisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonma	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja	Oppilas osaa selittää maapallon	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisu

<p>antieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmismia Suomessa ja muualla maapallolla</p>		<p>vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmismia Suomessa ja muualla maapallolla.</p>		<p>maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä.</p> <p>Oppilas nimeää erilaisia luonnonmismia.</p>	<p>liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla.</p> <p>Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet.</p> <p>Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmismia Suomessa ja maapallolla.</p>	<p>muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla.</p> <p>Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavista tekijöistä.</p> <p>Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmismien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.</p>	<p>uden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan.</p> <p>Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavista tekijöistä.</p> <p>Oppilas selittää luonnonmismien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii ihmismaantieteellisten</p>	<p>Ihmismaantieteellisten</p>	<p>Oppilas osaa nimetä</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ihmismaant</p>	<p>Oppilas osaa selittää</p>

<p>ihmismaanti eteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p>		<p>ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.</p>	<p>ilmiöiden tuntemus</p>	<p>joitakin ihmismaan tieteellisiä ilmiötä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.</p>	<p>antaa esimerkkejä ihmismaan ieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa.</p> <p>Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin.</p> <p>Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.</p>	<p>ieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa.</p> <p>Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla.</p> <p>Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.</p>	<p>erilaisista ihmismaan ieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyneitä vaikuttaneita tekijöitä.</p> <p>Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.</p> <p>Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.</p>
<p>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta.</p>	<p>Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen</p>	<p>Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan</p>	<p>Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan</p>

välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys		Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.	en kestävä käyttö	, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.	Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyysnäkökulmasta.	Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.	ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.
Maantieteelliset taidot							
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja.	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteiden peruskäsitteitä.	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä.	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteellisiä	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti

<p>a sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>		<p>Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.</p>		<p>teiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.</p>	<p>Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.</p>	<p>peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.</p>	<p>maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteen,</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja</p>	<p>Tilatajun kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla.</p>	<p>Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja</p>

suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä		mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.		karttamerkkejä.	Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakan avulla etäisyyksiä.	maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdeluku mittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.	satelliittikuvia.
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeetriatietoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1–S6	Oppilas oppii geomeetriatiedon. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	Geomeetriatiedon	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomeetriamaantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomeetriaineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustietoja.	Maantieteelliset tutkimustiedot	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteellisen selkeän maantieteellisen

tutkimustaitoja				en ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	tutkimukseen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	tutkimukseen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä,	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintojen käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamien sa maantieteellisiä ilmiöitä.

		Suomessa ja koko maailmassa.			ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteilisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	Oppilas seuraa maantieteilisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	listen tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja reflektomaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineella ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.	Osallistumisen ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuksia ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuksia ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
--	-------	--	--	---	--	--	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Maantieto vuosiluokilla 7-9

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetus Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa voidaan toteuttaa tarvittaessa vuorokurssiperiaatteella tai yhdysluokkaopetuksena. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa maantiedon opetuksessa lähtökohtana on oppilaskeskeisyys, yhteisöllisyys ja vuorovaikutuksellisuus. Vuorovaikutuksellinen oppiminen edistää oppilaiden tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja. Myös ilmiölähtöistä ja tutkivaa otetta hyödynnetään maantiedon opetuksessa. Mahdolliset yritysvierailut, retket lähimaastoon sekä kokeellinen työskentely edistävät oppilaiden kokemuksellisuutta ja maantieteellisen ajattelutavan kehittymistä. Lisäksi maantiedon opetuksessa tutustaan monipuolisesti erilaisten internetpohjaisten tietolähteiden ja maantieteellisten sovellusten, kuten karttapalvelujen, käyttöön osana opetusta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon ohjauksessa, eriyttämisessä ja tuessa tärkeänä pohjana ovat oppilaiden omien tavoitteiden asettaminen opiskelulle. Opettaja auttaa oppilaita tavoitteiden laatimisessa. Tärkeää on, että jokainen oppilas laatii itselleen omat maantiedon opiskeluun liittyvät tavoitteet oman motivaation, mielenkiinnon ja voimavarojen suhteen lukukauden alussa. Opettaja seuraa tavoitteiden saavuttamista ja ohjaa oppilasta yksilöllisesti lukukauden aikana tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi ilmiöpohjainen ja tutkiva opiskelutapa terveystiedossa antaa mahdollisuuden eriyttämiseen oppilaan yksilölliset erityistarpeet huomioiden.

Oppilaita, joilla on oppimiseen liittyviä vaikeuksia, tuetaan soveltuvilla keinoilla esimerkiksi opiskelu- ja muistiinpanotekniikoita vahvistamalla ja tuetaan työskentelyä oppilaan omien vahvuuksien pohjalta. Myös erilaiset hahmottamisen vaikeudet huomioidaan opetuksessa. Yhteistyö erityisopettajan kanssa on tärkeässä roolissa tukea tarvitsevien oppilaiden työskentelyn tukemisessa. Myös kokeiden ja muiden koulutehtävien yksilöllistäminen ja eriyttäminen ovat tärkeitä tukikeinoja. Lisäksi oppilaille annetaan mahdollisuuksia monenlaisten tuotosten tekemiseen ja oman työskentelyn prosessointiin ja esittämiseen omat edellytykset huomioiden. Myös tiedollisesti ja taidollisesti hyvin edistyneet oppilaat saavat soveltavia lisätehtäviä taitotasot huomioiden.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon arviointiperusteet käydään läpi aina lukukauden alussa oppilaiden kanssa. Arvioinnissa keskeistä on oppilaan jatkuva arviointi. Jatkuvan arvioinnin tehtävänä on antaa tietoa oppilaalle opinnoissa edistymisestä, kannustaa ja motivoida oppilasta saavuttamaan hänen itselleen asettamansa tavoitteet maantiedon opiskelua koskien. Kannustavaa sekä rakentavaa arviointia ja palautetta tavoitteiden etenemisestä tulee antaa oppilaalle lukukauden varrella.

Arvioinnissa otetaan huomioon erilaisten työtapojen kautta syntyneet tuotokset ja arvioinnin kohteena ei ole pelkästään lopullinen tuotos, vaan koko oppimisprosessi. Maantiedon lopullinen arvosana määräytyy kokeiden, projektien, ryhmä- ja paritöiden, kokeellisen työskentelyn sekä muiden annettujen tehtävien teon mukaan. Myös tuntityöskentely sekä tiedot ja taidot erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä ovat keskeinen osa arviointia maantiedossa. Oppilas saa oppiaineesta numeerisen arvosanan lukukauden lopussa. Oppilas ja opettaja keskustelevat arvosanasta yhdessä ja oppilaan tavoitteiden täyttymisestä lukukauden lopussa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Maantieteellisten tietojen ja taitojen monipuolinen oppiminen ovat maantiedon opetuksen perusta. Tavoitteena on ohjata ja innostaa oppilasta havainnoimaan ja tutkimaan maantieteeseen liittyviä ilmiöitä monipuolisesti. Oppilas ymmärtää maapallon ominaispiirteitä ja maapallon historiaa luonnontieteellisten sekä yhteiskunnallisten ilmiöiden kautta. Oppilaan ymmärrys maapalloa muokkaavista tekijöistä ja niihin vaikuttavista asioista, syistä ja seurauksista syvenyy maantieteellisen ajattelun kehittymisen kautta pitkin opinnoissa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Yhtenä tärkeänä tavoitteena maantiedon opetuksessa on avartaa oppilaan maailmankatsomusta sekä ymmärrystä maapallon eri alueiden luonnonoloja, kulttuureja ja tapoja kohtaan monipuolisten työtapojen kautta. Näin edistetään oppilaan kiinnostusta ja halua arvostaa erilaisia kulttuureja ja nähdä ne rikkautena. Maantiedon opetuksessa harjoitellaan omien mielipiteiden ilmaisua ja perustelua maantieteellisen tiedon varassa sekä tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden kanssa erilaisten oppimistehtävien kautta. Tämän kautta edistetään oppilaan kokonaisvaltaisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilas oppii maantiedon opetuksessa arvioimaan oman lähiympäristönsä muutoksia, terveellisyyttä, viihtyvyyttä ja tunnistamaan omia valmiuksiaan lähiympäristönsä kehittämiseen. Oppilas oppii tunnistamaan omat keinonsa arjessa tehdä eettisiä ja kestäviä valintoja mm. Luonnonvarojen riittävyyden ja ostopäätösten kautta. Lisäksi tuetaan oppilaan alueellisen identiteetin rakentumista sekä opetellaan arjessa tarvittavia maantieteellisiä taitoja kuten kartan ja paikkatietosovellusten käyttöä.

Monilukutaito (L4)

Maantiedon opiskelu harjaannuttaa monipuolisesti oppilaan kriittistä monilukutaitoa. Maantiedossa tutkitaan, tulkitaan, tuotetaan ja arvioidaan erilaisia tekstejä, karttoja, kuvia ja diagrammeja sekä käytetään lähdemateriaalina monipuolisesti erilaisia tietoverkkoja. Lisäksi kokeellisen ja maastossa tapahtuvan työskentelyn kautta opitaan tekemään maantieteellisiä tutkimuksia ja havainnoimaan maantieteellisiä ilmiöitä sekä merkkejä maapallon historiasta.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Maantiedon opetuksessa tieto- ja viestintäteknologian monipuolinen osaaminen on keskeisessä roolissa. Oppilas oppii hakemaan ja tulkitsemaan kriittisesti maantieteellistä tietoa erilaisista lähteistä. Oppilas oppii myös luomaan itse maantieteellisiä esityksiä, diagrammeja, kaavioita ja tekstejä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaan työelämätaidot ja yrittäjyys kehittyvät erilaisissa maantiedon oppimistilanteissa, joissa harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti sekä erilaisissa ryhmissä, toimitaan järjestelmällisesti sekä

ponnistellaan pitkäjänteisesti. Oppilaita kannustetaan oma-aloitteisuuteen, erilaisten vaihtoehtojen ja toimintamallien kokeiluun sekä uusien ratkaisujen löytämiseen. Samalla opitaan käsittelemään myös epäonnistumisia ja pettymyksiä ja opitaan ymmärtämään ne kehittävänä voimavarana omassa elämässä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Maantiedon monipuolisten opetusmenetelmien ja tehtävien avulla oppilas oppii tarkastelemaan kriittisesti omaa elinympäristöään ja yhteiskuntaa. Oppilas tunnistaa myös globaaleja ilmiöitä ja eri alueiden ominaispiirteitä sekä osaa arvioida niihin vaikuttavia asioita kriittisesti. Lisäksi opetuksessa tuetaan ja tunnistetaan oppilaan keinoja vaikuttaa paikallisiin ja globaaleihin ilmiöihin: esimerkiksi teemoina ovat luonnonvarojen riittävyys, vesi ja ympäristön suojelun keinot. Tämän avulla tuetaan oppilaan osallistumis- ja vaikuttamistaitojen kehittymistä ja vahvistetaan aktiivista kansalaisuutta ja kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Maantiedon tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt luokilla 7, 8 ja 9 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

MAANTIETO: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
<p>T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartat ja kuvat • Keskeinen paikannimistö maapallolla kohdistuen Eurooppaan • Paikkatieto jatkuvana teemana maantiedossa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartan peruskäsitteet: mm. erilaiset karttaprojektiot, ilmansuunnat, kartan perussymbolit, karttamerkit ja topografia, koordinaatisto ja mittakaava • Tutustutaan maasto- ja teemakarttoihin, erilaisiin diagrammeihin ja maiseman tulkintaan • Maapalloon liittyvät keskeiset paikannimistöt (mm. mantereet ja siellä sijaitsevia valtioita ja kaupunkeja, vuoristot, valtameret) • Tutkitaan tarkemmin Euroopan karttaa paikannimistön osalta • Tutustutaan paikkatietoon ja paikkatieto-ohjelmiin 	<p>L1, L4, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärretään kuvien informatiivisuus 	
<p>T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aurinkokunta • Maapallon erilaiset vyöhykkeet • Maapallon ilmiöt 	<p>S1-S4, S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aurinkokunta, planetaarisuus, maapallon liikkeet ja sen vaikutukset maapallolla • Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu • Maapallon lämpövyöhykkeet, ilmastoalueet- ja kasvillisuusvyöhykkeet • Tutustutaan keskeisiin maantieteellisiin ilmiöihin: vuorovesi, tuulen synty, merivirrat, sateen synty ja jakautuminen, ilmasto ja sää • Maapallon rakenne ja pinnanmuodot, mannerlaattojen liikkeet ja sen seuraukset • Luonnonmaisemien vertailu ja oman asuinalueen (Suomi) keskeisten piirteiden tunnistaminen ja vertaaminen muihin alueisiin maapallolla 	<p>L4, L5</p>
<p>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväen käytön merkitys</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elämän perusedellytykset maapallolla • Luonnonvarojen esiintyminen, niiden sekä luonnonympäristön merkitys ihmisen elämään 	<p>L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Elämän edellytykset maapalolla 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnonvarojen kestävä käyttö ja sen merkitys 	
Maantieteelliset taidot		
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maantieteellisen ajattelun rakentuminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen: lähdetään läheltä oppilaan arkea asian hahmottamiseksi mm. metsien hakkuut omalla paikkakunnalla • Tuetaan oppilaan maantieteellisen ajattelutavan kehittymistä ja harjoitellaan tekemään maantieteellisiä kysymyksiä 	L1
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartan ja kompassin käytön perusteet 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etäisyyksien mittaaminen kartalla jana- ja suhdeluku-mittakaavan avulla, karttamerkkien tulkinta, ilmansuunnat ja kompassin käytön merkitys • Ymmärretään kartan lukutaidon ja suunnistamisen alkeiden merkitys 	L4, L5
<p>T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeidiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan oppilaan osaamista erilaisista kartoista • Opitaan tulkitsemaan ja esittämään 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reittioppaat, karttaohjelmiin tutustuminen, sähköiset karttapalvelut ja tulkitaan erilaisia karttoja yhdessä • Ymmärretään karttojen tekemisen perusteet • Tutustutaan erilaisten diagrammien tulkintaan ja harjoitellaan itse ilmastodiagrammin laatimista • Tutustutaan myös maantieteellisen tiedon taulukointiin ja harjoitellaan taulukointia joko käsin tai Excelin avulla 	L5, L6

<p>maantieteellistä tietoa eri muodoissa</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan maantieteellisen tutkimuksen perusteita 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pienimuotoisia tutkimustehtäviä, joissa käytetään hyödyksi aikaisemmin opittuja taitoja: maantieteelliset esitykset (diagrammit, kaaviot, kartat ja niiden tulkinta) ja tiedon kriittinen haku TVT:tä hyödyntäen osana maantieteellisen tutkimuksen tekoa • Harjoitellaan lisää ja syvennetään maisemien, kuvien, karttojen ja diagrammien maantieteellistä tulkintaa • Maailman ajankohtaisten tapahtumien sijoittaminen kartalle ja taustojen pohtiminen 	<p>L1</p>
<p>T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uutisseuranta läpi maantiedon opiskelun • Muuttuva ympäristö lähellä ja kaukana 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan oman lähiympäristön tutkiminen ja siinä tapahtuneet muutokset, sekä niiden syiden ja seurauksien pohdinta • Tutustutaan myös muualla maailmassa tapahtuviin ympäristön muutoksiin erilaisia lähteitä hyödyntäen (videot, uutiset, kuvat, graafiset esitykset) ja luodaan kokonaiskuvaa muuttuvasta maapallosta ja sen elinympäristöistä • Kriittinen uutistapahtumien seuranta ja tulkinta maailmalta eri teemojen puitteissa 	<p>L4</p>
<p>T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöytaitoja</p>	<p>S1-S6</p>	<p>L2</p>

<p>sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yksin ja toisten kanssa työskentely • Omien mielipiteiden ja ajatusten ilmaisu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmässä työskentely, mielipiteiden esittäminen ja perustelu, erilaisten näkemysten kunnioittaminen, töiden tekeminen ja esittäminen, itse- ja vertaisarviointi 	
<p>T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maapallo ihmisen kotina ja siitä huolehtimisen merkitys ihmisen ja muun luonnon kannalta 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnonmonimuotoisuuden merkitys ihmiselle ja eläimille • Oppilaan oman luontosuhteen vahvistaminen • Rakennetut ympäristöt osana kulttuurimaisemaa: paikallisuus keskeinen teema • Ymmärretään omat mahdollisuudet vaikuttaa globaaleihin ilmiöihin mm. veden säästeliäs käyttö, luonnonvarojen vaaliminen kierrättämisen kautta, eettiset valinnat kaupassa • Tuotteen elinkaareen perehtyminen ja elinkaareen vaikuttavat asiat 	<p>L7</p>
<p>Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet</p>		
<p>T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kestävä elämäntapa oppilaan arjessa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ja vaikutusmahdollisuuksista maapalloa koskeviin teemoihin • Oppilaan omien tekojen ja valintojen vaikutusten kriittinen pohtiminen 	<p>L7</p>

<p>T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset ihmiset maapallolla ja erilaisuuden näkeminen rikkautena ja voimavarana • Ihmisarvo- ja oikeudet käsitteenä 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huomataan, että maapallon eri osissa asuvilla ihmisillä on erilaisia tapoja ja tottumuksia, myös Suomen sisällä tavat vaihtelevat • Ymmärretään kulttuurien erilaisuus rikkautena ja rohkaistaan tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja niiden tapoihin • Tunnistetaan oman alueellisen identiteetin merkitys ja mitä asioita omaan kulttuuriin kuuluu • Ihmisarvo- ja oikeudet globaalina teema ja ymmärretään niiden merkitys myös oppilaan arjessa 	<p>L3, L7</p>
--	---	----------------------

MAANTIETO: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
<p>T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan maapallon maantieteellistä nimistöä, kuitenkin kohdentuen Suomeen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomen keskeisen paikannimistön omaksuminen keskiössä • Kerrataan muita keskeisiä kulttuuri- ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja niiden nimiä yleisesti muualta maailmasta 	<p>L1, L4, L5</p>
<p>T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla</p>	<p>S1-S4, S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomen maisema-alueet ja niiden tunnuspiirteet • Suomen geologinen historia: jääkauden merkit, jäljet, muodostumat, kivilajeihin tutustuminen 	<p>L4, L5</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Suomen maisema-alueet • Geologinen historia ja sen näkyminen Suomessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Oman kotiseudun maantieteelliset erityispiirteet 	
<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomalaisen kulttuurin ominaispiirteet ja oma alueellinen identiteetti 	<p>S1-S6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustuminen kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa • Pohditaan erityisesti oman asuinalueen ominaispiirteitä ja sitä kautta vahvistetaan alueellista identiteettiä 	L2, L4
<p>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomen luonnonvarat • Ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutus ja sen näkyminen Suomessa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elämän perusedellytykset kuten puhdas ilma, vesi ja ravinto, niiden esiintyminen ja kestävä käyttö Suomessa • Ympäristön vaikutusten tarkasteleminen esimerkkien avulla: elinkeinot, asuminen ja muu ihmistoiminta omalla asuinalueella ja muulla Suomessa 	L7
Maantieteelliset taidot		
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maantieteellisen ajattelun rakentuminen ja vahvistuminen pitkin maantiedon opintoja 	L1

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kokonaisvaltaisen maantieteellisen ajattelun edistäminen ja maantieteellisten kysymysten laatiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan tekemään kysymyksiä ja pyritään löytämään niihin vastauksia maantieteellisestä kontekstista 	
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartan ja kompassin käytön kertaamisen periaatteet 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikkuminen kartan ja kompassin avulla maastossa kertauksena • GPS-laitteiden toimintaperiaatteiden tunteminen ja älylaitteiden paikannussovelluksien hyödyntäminen • Paikkatieto-ohjelmien käyttö mm. projekteissa ja tutkimuksissa • Osaamisen syventäminen diagramminen tulkinnassa ja laatimisessa sekä taulukkolaskenta-, grafiikka- ja tekstinkäsittelyohjelmissä 	<p>L4, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan geomeedia taitojen monipuolinen syventäminen 		<p>L5, L6</p>
<p>T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maantieteellisen tutkimuksen rakenne ja ominaispiirteet 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään pienimuotoisia tutkimustehtäviä, joissa käytetään hyödyksi aikaisemmin opittuja taitoja monipuolisesti: maantieteelliset esitykset (diagrammit, kaaviot, kartat ja niiden tulkinta) ja tiedon kriittinen haku TVT:tä hyödyntäen 	<p>L1</p>
<p>T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä</p>	<p>S1-S6</p>	<p>L4</p>

<p>tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaisten maantieteellisten ilmiöiden seuraaminen Suomessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaisten uutisten seuranta erityisesti Suomesta ja omasta kotiseudusta: esimerkiksi kaavoituksessa ja aluesuunnittelussa huomioon otettavien eläinlajien merkitys ja vaikutukset aluesuunnitteluun • Uutistapahtumien taustojen ja alueellisten merkitysten kriittinen pohdinta • Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen ja maantieteen alan työmahdollisuuksiin 	
<p>T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yksin ja toisten kanssa työskentely • Omien mielipiteiden ja ajatusten ilmaisu maantieteellisen tiedon varassa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmässä työskentely, mielipiteiden esittäminen ja perustelu maantieteen valossa, erilaisten näkemysten kunnioittaminen, erilaisten projektien ja töiden tekeminen ja esittäminen, itse- ja vertaisarviointi 	<p>L2</p>
<p>T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnon- ja kulttuurimaisemien tärkeys ja vaaliminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan omassa lähiseudussa tapahtuneita muutoksia luonnon- ja kulttuurimaisemien osalta ja pohditaan kriittisesti muutoksien syitä ja seurauksia, pohditaan omia vaikutusmahdollisuuksia niihin • Käydään läpi vaikuttamisen keinoja ja väyliä, mitä pitkin oman alueen asioihin voi vaikuttaa ja miten käytännössä 	<p>L7</p>

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
<p>T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kestävä elämäntapa oppilaan arjessa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalouden mahdollisuudet ja kritiikki Suomessa ja muualla maailmassa • Omat kulutusvalinnat ja toiminta vastuullisena kansalaisena: mitä, miten ja miksi toimin? • Tunnistetaan omat mahdollisuudet vaikuttaa ympäristöteemoihin • Ympäristön muutokset ja niiden kriittinen pohdinta Suomessa kohdentaen oppilaan omaan kotiseutuun 	<p>L7</p>
<p>T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurien moninaisuus • Hyvän elämän edellytykset • Ihmisoikeudet ja niiden toteutuminen maapallolla 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustuminen suomalaisiin alueellisiin ominaispiirteisiin ja vähemmistökulttuureihin • Ymmärretään luonnon merkitys suomalaiseen kulttuuriin • Hyvän elämän edellytysten ja ihmisoikeuksien pohtiminen ja niiden toteutuminen Suomessa ja muualla maailmassa ja niihin liittyvien eroavaisuuksien syiden pohtiminen ja vertailu • Kulttuurien moninaisuuden ymmärtäminen ja kunnioittaminen 	<p>L3, L7</p>

MAANTIETO: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
<p>T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maapallon keskeisen paikannimistöön kertaaminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan maapalloon liittyvän keskeisen nimistön hallintaa: maanosat, valtiot ja kaupungit sekä luonnonmaantieteellinen nimistö 	
<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurimaisemat paikallisesti sekä muualla maailmassa • Kulttuurien merkitys ihmisen elämässä 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustuminen esimerkkien avulla kulttuureihin, kulttuurimaisemiin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoiniin maailmassa • Väestön kasvu ja sijoittuminen sekä väestön määrään vaikuttavat tekijät • Ikäpyramidien vertailu ja syiden tulkinta 	
<p>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kestävä elämäntapa ja sen merkitys • Ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutus ja sen merkitys 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristön vaikutusten pohtiminen mm. elinkeinot, asuminen ja luonnonvarojen käyttö paikallisesti ja globaalisti • Ympäristön merkitys ja käyttö oppilaan omassa arjessa • Maapallon kantokyvyn rajallisuus ja ilmastonmuutos • Omat kulutusvalinnat, toiminta vastuullisena kansalaisena ja ekologinen jalanjälki 	

<p>kummankin osapuolen kannalta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Globalisaation vaikutusten pohdinta 	
<p>Maantieteelliset taidot</p>		
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maantieteellisen ajattelutavan kehittäminen ja maantieteellisen kysymysten esittäminen maantieteellisen tiedon varassa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan ja kehitetään oppilaan maantieteellistä ajattelua pitkin maantiedon opintoja erilaisten tehtävien kautta • Erilaisten syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen, ymmärtäminen ja pohdinta: ajankohtaiset paikalliset ja globaalit ilmiöt 	
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään tila-tajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karttojen merkkien ja tulkinnan kertaaminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartan lukutaidon ja käytön kertausta ja etäisyyksien hahmottamista 	

<p>T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paikkatieto-ohjelmien käyttö monipuolisesti osana opiskelua • Geomediataitojen vahvistaminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan kartta ja kompassi maastossa liikkumisen tukena • Paikkatieto-ohjelmistojen käyttö (esim. Google Earth ja Paikkatietoikkuna) osana projekteja ja esitelmiä ja oppilaan omaa arkea • Teemakarttojen ja diagrammien tulkintaa ja laatimista sekä erilaisten taulukkojen ja taulukko-laskentaohjelmien käyttöä osana maantiedon opiskelua projekteissa ja esitelmissä 	
<p>T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan ja syvennetään oppilaan maantieteellisiä tutkimustaitoja 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään pitkin maantiedon opintoja erilaisia projekteja ja esitelmiä maantieteellisistä teemoista: Euroopan valtiot ja Euroopan vertailua esim. Afrikan valtioihin elinkeinojen, väestön rakenteen ja luonnonmaantieteen erojen osalta • Havainnoidaan itse omassa lähiympäristössä tapahtuvia muutoksia ja pohditaan niiden syitä ja seurauksia ihmisen ja luonnon kannalta 	
<p>T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaiset ilmiöt maailmassa 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uutisseurantaa ajankohtaisista teemoista ja ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa: mm. Ilmastonmuutos ja sen moninaiset vaikutukset erilaisissa ympäristöissä • Ymmärretään, miten ihminen toimillaan vaikuttaa ympäristön tilaan ja miten ympäristössä tapahtuvia negatiivisia muutoksia voitaisiin pyrkiä vähentämään 	

<p>T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yksin ja toisten kanssa työskentely • Omien mielipiteiden ja ajatusten ilmaisu pohjautuen maantieteelliseen tietoon 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryhmässä työskentely, mielipiteiden esittäminen ja perustelu maantieteelliseen tietoon perusten, erilaisten näkemysten kunnioittaminen, töiden tekeminen ja esittäminen itsenäisesti ja ryhmissä • Itse- ja vertaisarviointi 	
<p>T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnonmaisemat ja rakennetut maisemat • Kestävä tulevaisuus 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnonmaisemien ja rakennetun maiseman vertailu ja merkitys ihmiselle ja luonnolle • Tutkitaan paikallisia maisemia ja verrataan niitä muihin maisemiin maailmassa • Ymmärretään maapallon luonnonvarojen rajallisuus ja ihmisen vaikutus maapallon tilaan ja sitä kautta lisätään oppilaan halua osallistua kestävän tulevaisuuden rakentamiseen omassa arjessaan mm. Ostovalintojen kautta 	
<p>Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet</p>		
<p>T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vastuulliseksi kansalaiseksi kasvamisen tukeminen 	<p>S1-S6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailmankansalaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen ja rikkautena näkeminen • Hyvän elämän edellytysten ja ihmisoikeuksien pohtiminen erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta ja ymmärretään se, että ihmiset elävät maapallolla hyvin erilaisissa oloissa ja lähtökohdissa elämään 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Omat kulutusvalinnat ja niiden kriittinen pohdinta • Oppilas tunnistaa omat mahdollisuudet ja kanavat vaikuttaa asioihin paikallisesti ja globaalisti	
--	---	--

15.5.7 FYSIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1-S6	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	L2, L3, L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1-S6	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon

kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelyllään sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkein avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamisen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaa

edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi					, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	si esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	n tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuussnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistansa.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksen mukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa	Tutkimustulosten käsittely, esittäminen	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimustuloksia	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten

ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	n ja arviointi	tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia	Teknologien osaaminen ja yhteistyö teknologissa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiaan ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologien	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavien teknologisten sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavien teknologisten sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle.

n ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		a ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.			ongelman ratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä

						ksiä simulaatio sta.	simulaatiost a. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakent eitaan kohti luonnontiete ellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällise sti sekä hyödyntää ajattelussa an luonnonti eteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentymis en	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuud et ja ominaisuuk sia kuvaavat suureet.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä . Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuude t ja ominaisuuks ia kuvaavat suureet käsiterakent eeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisess	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelu ssa.	Mallien käyttämin en	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertai sia malleja ilmiöiden kuvaamise en ja	Oppilas käyttää yksinkertai sia malleja ja tekee niiden pohjalta	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa

a ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä					ennusteiden tekemiseen.	ennusteita sekä osaa selittää, miten mallin muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.	muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteen käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavinta pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamista hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehityksestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintojen saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

					tutuissa tilanteissa.		
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamiseen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Fysiikka vuosiluokilla 7-9

Jokaisella yläkoulun vuosiluokalla on mahdollisuus valita perusteissa määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen puitteissa ajankohtaisista ilmiöistä ja uutisista sekä oppilaiden mielenkiinnon kohteista sopivia kohteita fysiikkaan liittyviin tutkimuksiin ja kokeiluihin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet fysiikassa vuosiluokilla 7–9:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Fysiikan opetus lähtee kokeellisesta lähtökohdasta, joka ohjaa oppilasta havaintojen tekemiseen niin luonnossa kuin luokassa. Havainnoista edetään johtopäätösten muodostamiseen ja muodostetaan malleja, jotka kuvaavat tarkasteltavaa ilmiötä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kokeellinen ja tutkiva ote vuorovaikutuksessa toisten kanssa kehittää oppilaan ajattelua ja omien ajatusten ilmaisua. Toiminnallisuus ja ongelmanratkaisu ovat keskeisiä toimintatapoja fysiikan opiskelussa.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Työturvallisuuden huomioiminen ja ohjeiden noudattaminen ohjaa oppilaita ymmärtämään, miten jokainen voi vaikuttaa omaan ja toisten terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Fysiikan opetuksessa oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaiden kanssa pohditaan myös teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito kehittyy fysiikan opiskelussa aineille tyypillisen merkkikielen sekä tieto- ja viestintäteknologisten taitojen kehittyessä. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan fysiikalle ominaisilla tavoilla. Opetuksessa vahvistetaan ympäristölukutaitoa ja numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi aineiden ominaisuuksia kuvaavien taulukoiden käsittelyssä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tietokoneavusteiset mittaukset ovat oppiaineelle luonteva tapa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi tieto- ja viestintäteknologiaa ohjataan käyttämään luontevana osana tutkivaa työskentelyä ja tiedonhakua.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Fysiikan opiskelu edistää fysiikkaan tukeutuvan teollisuuden tuntemusta. Fysiikan opetukseen sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja. Lisäksi opitaan yritystoimintaa suunnittelemalla kokeellisia työprosesseja, asettamalla hypoteeseja, kokeilemalla erilaisia vaihtoehtoja ja tekemällä erilaisia johtopäätöksiä. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Kestävän kehityksen tavoitteiden ymmärtämisessä auttaa fysiikan tietojen ja taitojen hallinta. Fysiikan opiskelussa oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Fysiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

FYSIKKA: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Valoon ja ääneen liittyvistä sisältöalueista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin vaiheisiin kuten ongelman ja ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyjen rakentamiseen, havainnointiin ja mittaamiseen, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta		L3, L7
Tutkimisen taidot		

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Äänen ja valon syntyyn ja ilmiöihin tutustutaan terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Tutustutaan sähkömagneettisen säteilyn lajeihin keskittyen valon aallonpituusalueeseen, valon ominaisuuksiin ja ilmiöihin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla. S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Valoon ja ääneen liittyviä sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus: S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä Valoon ja ääneen liittyvistä sisältöalueista, ajankohtaisista ilmiöistä ja uutisista sekä oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä ohjeistettuihin tutkimuksiin ja kokeiluihin.	L1, L2, L5, L6, L7
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä		

muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		

FYSIIKKA: VUOSILUOKKA 8			
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Vuorovaikutuksiin, niiden synnyttämiin voimiin ja liiketilaan liittyvistä sisältöalueista sekä oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Vahvistetaan tutkimusprosessin eri vaiheiden hallintaa.	L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävänsä käytön kannalta		L3, L7	
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti			L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien		L2, L5	

tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä	S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.	
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus:	L1, L2, L5, L6, L7
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita	S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä S5 Vuorovaikutus ja liike:	

<p>omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</p> <p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p> <p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p> <p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</p>	<p>Vuorovaikutuksiin, niiden synnyttämiin voimiin ja liiketilaan liittyvistä sisältöalueista, ajankohtaisista ilmiöistä ja uutisista sekä oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä ohjeistettuihin tutkimuksiin ja kokeiluihin.</p>	
--	--	--

FYSIIKKA: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	<p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Sähköön ja virtapiiriin liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnonkohteista valitaan ilmiöitä sekä tarkasti ohjeistettuihin että avoimiin tutkimuksiin. Vahvistetaan tutkimusprosessin vaiheiden hallintaa sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.</p> <p>S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:</p> <p>Perehdytään tarkemmin sähkömagneettisen säteilyn lajeihin ja tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.</p>	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävänsä käytön kannalta		L3, L7
Tutkimisen taidot		

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	Ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Hyödynnetään maailmankuvan muotoutumisessa ja laajentamisessa tutkittaviin ilmiöihin liittyviä uutisia, ajankohtaisia ilmiöitä, sovelluksia ja nykypäivän tutkimuksia. S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		L2, L3, L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		

<p>T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä</p>	<p>S5 Vuorovaikutus ja liike:</p> <p>Vahvistetaan aiemmin opiskeltujen erilaisten vuorovaikutusten ja kappaleiden liiketilojen tuntemusta muun fysiikan opiskelun ohessa.</p> <p>S6 Sähkö:</p> <p>Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.</p>	
<p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</p>	<p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Sähköön ja virtapiiriin liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnonkohteista valitaan ilmiöitä sekä tarkasti ohjeistettuihin että avoimiin tutkimuksiin. Vahvistetaan tutkimusprosessin vaiheiden hallintaa sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.</p> <p>S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:</p> <p>Perehdytään tarkemmin sähkömagneettisen säteilyn lajeihin ja tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin. Ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.</p>	L6

	<p>S3 Fysiikka yhteiskunnassa:</p> <p>Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.</p> <p>S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:</p> <p>Hyödynnetään maailmankuvan muotoutumisessa ja laajentamisessa tutkittaviin ilmiöihin liittyviä uutisia, ajankohtaisia ilmiöitä, sovelluksia ja nykypäivän tutkimuksia.</p> <p>S5 Vuorovaikutus ja liike:</p> <p>Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.</p> <p>S6 Sähkö:</p> <p>Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi</p>	
--	--	--

	yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.	
<p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</p> <p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p> <p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p> <p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</p>	<p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus:</p> <p>S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:</p> <p>S6 Sähkö:</p> <p>Sähköön ja virtapiiriin liittyvistä sisältöalueista, ajankohtaisista ilmiöistä ja uutisista sekä oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä ohjeistettuihin tutkimuksiin ja kokeiluihin.</p>	L1, L2, L5, L6, L7

15.5.8 KEMIA

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden

abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämässä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien	S1-S6	L2, L3, L5

ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua

osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas koee kemian opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen</i>			

n omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelyllään sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelyllään sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.		<i>perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista	Oppilas osaa antaa esimerkkejä	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten

osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		en kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	kemian kannalta	valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	n avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamisen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
---	--	---	-----------------	---	--	--	---

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä.
--	-------	--	---	--	--	---	--

ja muun toiminnan lähtökohdiksi					kehittää tutkimustien lähtökohdiksi.	esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuussnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistain.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksen mukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi	Tutkimustulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimust	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimustuloksia sekä tekee johtopäätöksiä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimustuloksia kemialle ominaisella

<p>tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>		<p>tutkimusprosessia.</p>		<p>tietoon tai tehtyihin havaintoihin.</p>	<p>en tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p>	<p>tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon.</p> <p>Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.</p>
<p>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaa n kemiaan soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiaissa.</p> <p>Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.</p>	<p>Teknologian osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</p>	<p>Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiaissa ja kuvailla niiden käyttöä.</p> <p>Oppilas osallistuu kemiaan soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin</p>	<p>Oppilas osaa kuvata kemiaan soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita.</p> <p>Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa</p>	<p>Oppilas osaa kuvata kemiaan soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas toimii kemiaan</p>

muiden kanssa					ja suunnitteluun.	yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.

						simulaatio sta.	Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin

						mallin suhdetta todellisuuteen.	suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteen käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamisen avanhahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehityksestä ja tieteellisistä tavoista	Oppilas osaa kuvailla kemian liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta	Oppilas osaa selittää perustellen kemian liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja

tuottaa tietoa		tapoja tuottaa tietoa.			tuottaa tietoa.	ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriäotteitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Oppilas ymmärtää peruseriäotteitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä ja ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamiseen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä							
---	--	--	--	--	--	--	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Kemia vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kemiassa vuosiluokilla 7–9:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kemian opetus lähtee kokeellisesta lähtökohdasta, joka ohjaa oppilasta havaintojen tekemiseen niin luonnossa kuin luokassa. Havainnoista edetään johtopäätösten muodostamiseen ja muodostetaan malleja, jotka kuvaavat tarkasteltavaa ilmiötä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kokeellinen ja tutkiva ote vuorovaikutuksessa toisten kanssa kehittää oppilaan ajattelua ja omien ajatusten ilmaisua. Toiminnallisuus ja ongelmanratkaisu ovat keskeisiä toimintatapoja kemian opiskelussa.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Työturvallisuuden huomioiminen ja ohjeiden noudattaminen ohjaa oppilaita ymmärtämään, miten jokainen voi vaikuttaa omaan ja toisten terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Kemian opetuksessa oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa

elämässä, koulu yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaiden kanssa pohditaan myös teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia kestävä kehityksen näkökulmasta.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaitoa harjoitellaan kemian opiskelussa aineille tyypillisen merkkikielen ja tieto- ja viestintäteknologisten taitojen yhteydessä. Tunneilla harjoitellaan tiedon tuottamisen ja tulkinnan taitoja. Opetuksessa vahvistetaan ympäristölukutaitoa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknikkaa ohjataan käyttämään luontevasti osana tutkivaa työskentelyä ja tiedonhakuja. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Kemian opiskelu edistää kemianteollisuuden tuntemusta. Kemian opetukseen sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja. Lisäksi opitaan yritystoimintaa suunnittelemalla kokeellisia työprosesseja, asettamalla hypoteeseja, kokeilemalla erilaisia vaihtoehtoja ja tekemällä erilaisia johtopäätöksiä. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta, työn ja yrittäjämäisen toimintatavan merkitystä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Kestävä kehityksen tavoitteiden ymmärtämisessä auttaa kemian tietojen ja taitojen hallinta. Opiskelussa oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kemian opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 7, 8 ja 9

KEMIA: VUOSILUOKKA 7			
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin vaiheisiin kuten ongelman ja ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyjen toteuttamiseen, havainnointiin ja mittaamiseen, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.	L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		L3, L7	
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		S2: Seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksiin sekä reaktionopeuteen liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		S3: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmasta. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5	

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen	S4: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet.	
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S5: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista. Lisäksi tutustutaan hieman atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S6: Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S5: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista. Lisäksi tutustutaan hieman atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S6: Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.	
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista. Lisäksi tutustutaan hieman atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.	
	S6: Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.	

KEMIA: VUOSILUOKKA 8			
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Alkuaineiden ja yhdisteiden rakenteeseen ja ominaisuuksiin, sekä energiaan ja happamuuteen liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tarkoituksenmukaisesti painotetaan tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman ja ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.	L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		L3, L7	
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		S2: Kemiallisiin reaktioihin, pitoisuuteen ja happamuuteen liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		S3: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia			L2, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		S4: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet.	L5

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen	Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.	
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S5: Tutkitaan monipuolisesti ja vahvistetaan seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksien sekä alkuaineiden ominaisuuksien, koostumuksen ja jaksollisen järjestelmän hallintaa. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S6: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Vahvistetaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5: Tutkitaan monipuolisesti ja vahvistetaan seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksien sekä alkuaineiden ominaisuuksien, koostumuksen ja jaksollisen järjestelmän hallintaa. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. S6: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Vahvistetaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.	

KEMIA: VUOSILUOKKA 9			
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Hiileen ja sen yhdisteisiin liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tarkoituksenmukaisesti painotetaan tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman ja ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa. S2: Hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. S3: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. S4: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin,	L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		L3, L7	
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5	
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5	
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemian soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	L2, L3, L5		

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimuksiin.	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen	S5: Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään monipuolisesti orgaanisiin yhdisteisiin.	
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S6: Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Käytetään kemian merkkikieltä. Tuotetaan ja tulkitaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä.	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla		L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5: Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään monipuolisesti orgaanisiin yhdisteisiin. S6: Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Käytetään kemian merkkikieltä. Tuotetaan ja tulkitaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä.	
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa	S1: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Hiileen ja sen yhdisteisiin liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin.	L6

<p>tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</p>	<p>Erilaisissa tutkimuksissa tarkoituksenmukaisesti painotetaan tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman ja ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.</p> <p>S2: Hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.</p> <p>S3: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana.</p> <p>S4: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimuksiin.</p> <p>S5: Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään monipuolisesti orgaanisiin yhdisteisiin.</p>	
--	---	--

	S6: Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Käytetään kemian merkkikieltä. Tuotetaan ja tulkitaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä.	
--	---	--

15.5.9 TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	L2, L3, L4, L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	L1, L3, L4, L6
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1 S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2 S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1 S2	L2, L3, L4, L7
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä	S1 S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystäsitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	L1,L2, L3, L7
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	L1-L7

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntulo, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntulon sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmä, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä

sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystietokirjoitusten ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyyden, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisuuden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat

mahdollisuuksia terveystiedon harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevilla terveyden ja sairauten liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveystiedon eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveystiedon eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveystiedon osaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailta tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevilla tavoitteilla kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella

muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalla 5	Osaamisen kuvaus arvosanalla 7	Osaamisen kuvaus arvosanalla 8	Osaamisen kuvaus arvosanalla 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Terveyteen liittyvät käsitteet	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämäntapavaiheen.	Oppilas osaa kuvata esimerkkein avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkein avulla sekä kuvata esimerkkein avulla, mitä terveyden edistämiseksi	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämiseksi

					Oppilas osaa kuvata jotakin elämänsä vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänsä vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkin avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.	ellä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänsä eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänsä eri vaiheissa.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä	Oppilas osaa nimetä perustunteita sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta.	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn.

				stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn .	vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perustelluja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn .
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelyä käyttäytymistään ja oppimistaan.		<i>Ei käytetä arvosanaa muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

<p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1, S3</p>	<p>Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.</p>	<p>Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen.</p> <p>Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimisen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle.</p> <p>Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimisen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida esimerkkein avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle.</p> <p>Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimisen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisi</p>	<p>Oppilas osaa analysoida perustellun yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle.</p> <p>Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimisen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin</p>
---	---------------	--	---	---	--	--	--

						a ratkaisuja.	liittyviä ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy							
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastellaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteittäin. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana	S2–S3	Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä	Terveyteen, turvallisuuden ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä

<p>ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksen mukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</p>		<p>oppii toimimaan tarkoituksen mukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.</p>		<p>Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.</p>	<p>käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.</p>	<p>ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</p>	<p>stä, muodosta a hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan,</p>	<p>S1–S2</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden</p>		<p><i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuk</i></p>			

valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja		kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		<i>siaan osana itsearviointia.</i>			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa nimetä terveystotumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin	Oppilas osaa kuvata terveystotumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida	Oppilas osaa analysoida terveystotumusten omaksumiseen vaikuttavien tekijöiden ja selittää terveystotumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntä	Oppilas osaa arvioida terveystotumusten omaksumiseen vaikuttavien tekijöiden ja selittää perustellun terveystotumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä

				terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.	ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.	pohjin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.	arvioida perustellun elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.
--	--	--	--	--	---	---	---

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkejä yhteisöjen, kulttuurin	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen,	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n
--	----	--	---	---	--	---	---

				terveyteen.	tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.	kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.	yhteyksiä terveyteen.
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiseksi sekä kuvaamaan terveystalujen asianmukaisista käytöistä	S1–S2	Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiseksi sekä oppii kuvaamaan terveystalujen asianmukaisista käytöistä.	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveystalujen.	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveystalujen.	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveystalujen ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveystalujen ja miten niitä voi

						tilanteissa	hyödyntä ä asianmuk aisesti eri tilanteiss a.
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiirien kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpiirien kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	Terveystieteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä.	Oppilas osaa kuvata esimerkkein avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveystieteisiin.	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkein avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveystieteisille.	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveystieteisille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamisk einoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamisk einoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.</p>	<p>Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuden vaikuttavien keinojen tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinoja tai luotettavuuteen vaikuttavien tekijän.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksien yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan</p>	<p>Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa</p>	<p>Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja</p>
---	-----------	--	---	--	---	--	--

				vaikuttaa lähiyhteisössä.	lähiyhteisössä.		turvallisuuden voidaan vaikuttaa.
--	--	--	--	---------------------------	-----------------	--	-----------------------------------

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Terveystieto vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon opetus Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa voidaan toteuttaa tarvittaessa vuorokurssiperiaatteella tai yhdysluokkaopetuksena. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa terveystiedon opetuksessa lähtökohtana on oppilaskeskeisyys, yhteisöllisyys ja vuorovaikutuksellisuus. Myös ilmiölähtöistä ja tutkivaa otetta hyödynnetään keskeisesti terveystiedon opetuksessa. Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan terveystiedon eri osa-alueiden tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen sekä johtopäätösten tekemiseen ja niiden monipuoliseen perustelemiseen. Terveystiedon työtavoissa oppilaan aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Terveystiedon opetuksessa Kuopion kristillisellä koululla on valmius tutustuttaa oppilaat erilaisten uskonnollisten traditioiden terveystietoihin sekä niiden suhtautumiseen mm. päihteisiin ja ehkäisyyn liittyvissä kysymyksissä. Avaamme näin mahdollisuuksia maailmankatsomuksellisten näkemysten pohdintaan ja tulkintaan sekä maailmankatsomukseen perustuvien taitojen ja valmiuksien opettamiseen sekä tuemme katsomustietoisuuden kehittymistä ja oppilaiden ajattelua.

Terveystiedon opetuksessa ilmiöoppimisen työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijavierailuita, vierailuja eri laitoksissa, sekä tehdään yhteistyötä mm. kouluterveydenhuollon sekä oppilashuollon kanssa sekä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisia paikallisia terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia tukevia ja ylläpitäviä toimijoita tutustumis- ja vierailukäyntien myötä. Tällaisia yhteistyökumppaneita voivat olla erilaiset päihdetyötä, mielenterveytyötä tekevät yksiköt sekä mm. poliisi. Terveystieto monitieteisenä oppiaineena mahdollistaa ilmiöiden opiskelun yli myös oppiainerajojen yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon ohjauksessa, eriyttämisessä ja tuessa tärkeänä pohjana ovat oppilaiden omien tavoitteiden asettaminen opiskelulle. Opettaja auttaa oppilaita tavoitteiden laatimisessa. Tärkeää on, että jokainen oppilas laatii itselleen omat terveystiedon tavoitteet oman motivaation, mielenkiinnon ja voimavarojen suhteen lukukauden alussa. Opettaja seuraa tavoitteiden saavuttamista ja ohjaa oppilasta yksilöllisesti lukukauden aikana tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi ilmiöpohjainen ja tutkiva opiskelutapa terveystiedossa antaa mahdollisuuden eriyttämiseen oppilaan yksilölliset erityistarpeet huomioiden.

Oppilaita, joilla on oppimiseen liittyviä vaikeuksia, tuetaan soveltuvilla keinoilla esimerkiksi opiskelu- ja muistiinpanotekniikoita vahvistamalla ja tuetaan työskentelyä oppilaan omien vahvuuksien pohjalta. Tässä tehdään yhteistyötä erityisopettajan kanssa. Myös kokeiden ja muiden koulutehtävien yksilöllistäminen ja eriyttäminen sekä erityisopettajan apu esimerkiksi koetilanteessa ovat tärkeitä tukikeinoja. Lisäksi oppilaille annetaan mahdollisuuksia monenlaisten tuotosten tekemiseen ja oman työskentelyn prosessointiin ja esittämiseen omat edellytykset huomioiden. tekemiseen ja oman työskentelyn prosessointiin ja esittämiseen omat edellytykset huomioiden. Myös tiedollisesti ja taidollisesti hyvin edistyneet oppilaat saavat soveltavia lisätehtäviä terveystiedon opetuksessa oppilaan omat taitotasot huomioiden.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arviointiperusteet käydään läpi aina lukukauden alussa oppilaiden kanssa. Terveystiedon arvioinnissa keskeistä on oppilaan jatkuva arviointi. Jatkuvan arvioinnin tehtävänä on antaa tietoa oppilaalle opinnoissa edistymisestä, kannustaa ja motivoida oppilasta saavuttamaan hänen itselleen asettamansa tavoitteet lukukauden alussa. Kannustavaa ja rakentavaa arviointia ja palautetta tavoitteiden etenemisestä tulee antaa oppilaalle lukukauden varrella. Arvioinnissa otetaan huomioon erilaisten työtapojen myötä syntyneet tuotokset. Arvioinnin kohteena ei ole vain lopullinen tuotos, vaan koko oppimisprosessi.

Terveystiedon arvosana määräytyy kokeiden, projektien, ryhmä- ja paritöiden, kokeellisen työskentelyn sekä muiden annettujen tehtävien teon mukaan. Myös tuntityöskentely sekä tiedot ja taidot erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä ovat keskeinen osa arviointia. Oppilas saa oppiaineesta numeerisen arvosanan lukukauden lopussa. Oppilas ja opettaja keskustelevat arvosanasta yhdessä ja oppilaan tavoitteiden täyttymisestä lukukauden lopussa.

Laaja-alainen osaaminen terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Terveystiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta tavoitteiden asettamisesta ja omasta työskentelystä. Terveystiedon opetuksessa oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omia kokemuksia, tietoja ja ajatuksia terveystiedon eri osa-alueista. Oppilasta ohjataan ajattelun, argumentoinnin, päättelyn ja johtopäätösten tekemiseen, sekä tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja esittämään monipuolisesti terveystietoon liittyvää tietoa. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtimalla oikeaa ja väärää, hyvää elämää sekä eettisen toiminnan periaatteita. Terveystiedossa opiskellaan oppiainerajat ylittäviä ilmiöitä, joiden tarkastelussa oppilaita ohjataan hyödyntämään muissa oppiaineissa saamia tietoja ja taitoja.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä ja merkitystä yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Terveystiedossa oppilaat harjoittelevat tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja niiden soveltamista erilaisissa tilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä mm. heidän seksuaalisesta suuntautumisesta, vakaumuksesta tai kulttuurisista tekijöistä huolimatta. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja rakentavasti. Lisäksi oppilaita ohjataan myös arvostamaan ja huoltamaan omaa kehoaan, mieltään ja sosiaalisia suhteitaan.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Terveystiedon opetuksessa oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä ja toisista. Terveystiedossa tavoitteena on terveysosaamisen eri ulottuvuuksien ymmärtäminen sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta. Terveystiedon opetuksessa tarjotaan moninaisia keinoja arjen ja elämän eri vaiheiden turvalliseen hallintaan. Lisäksi oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan ja keinoja ratkaista ristiriitatilanteita harjoitellaan. Oppilaat oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan onnettomuustilanteissa oikeaoppisesti. Oppilasta ohjataan lisäksi omien valintojen ja toimien eettisyyden tarkasteluun sekä terveystiedon varassa tehtävään vaikuttamiseen yhteiskunnallisissa asioissa sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti esimerkiksi liikennekäyttäytymisen kannalta.

Monilukutaito (L4)

Terveystiedon opiskelussa opitaan kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä monipuolisten työtapojen avulla. terveystiedon opiskelussa hankitaan, tuotetaan ja tulkitaan erilaisia tekstejä, kuvia ja diagrammeja sekä perehdytään erilaisten lähdemateriaalien käyttöön ja niiden kriittiseen tulkintaan. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla. Tieto- ja viestintäteknologian monipuolinen käyttö on luonteva osa terveystiedon opetusta.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaita opetetaan käsittelemään median kautta tulevaa tietoa ja mainontaa kriittisesti omaa tietopohjaa hyödyntäen. Samalla vahvistetaan oppilaan terveysosaamisen ja median välistä vuorovaikutusta. Vastuulliseen nettikäyttäytymiseen ohjataan pohtimalla, mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Lisäksi opetuksessa harjoitellaan monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian monipuolista käyttöä mm. tiedon etsinnän, keruun ja käsittelyn kannalta.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Terveystiedossa harjoitellaan monipuolisesti yhteistyötaitoja ja vuorovaikutustaitoja, joita tarvitaan työelämässä ja muussa vuorovaikutuksessa arkielämässä. Oppilaita kannustetaan oma-aloitteisuuteen, erilaisten vaihtoehtojen ja toimintamallien kokeiluun ja puntarointiin sekä uusien ratkaisujen löytämiseen. Samalla opitaan kohtaamaan ja käsittelemään epäonnistumisia ja pettymyksiä ja toisaalta näkemään ne kehittävänä voimavarana omassa elämässä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Monipuolisten opetusmenetelmien ja tehtävien avulla oppilas oppii tarkastelemaan kriittisesti omaa elinympäristöään ja yhteiskuntaa terveystiedon eri ulottuvuuksien kannalta. terveystiedon eri osalueissa otetaan huomioon sekä yksilön että yhteisön näkökulmat. Oppilaiden osallisuus ja opetuksen yhteisöllisyys mahdollistavat oma-aloitteisuutta ja se myös rohkaisee vastuulliseen toimintaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. terveystiedossa opitaan neuvottelemista, sovittelemista sekä ristiriitatilanteiden ratkaisemista sekä arvioimaan sääntöjen ja sopimusten merkitystä hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja ympäristölle. Oppilaat saavat valmiuksia omien sekä yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin sekä kehittämiseen ja edistämiseen kestävää hyvinvointia tukevammaksi.

Terveystiedon tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt luokilla 7, 8 ja 9 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

TERVEYSTIETO: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntilannetta, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitä on terveys? • Terveyden eri osa-alueet • Elämänkaaren vaiheet 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveys käsitteenä ja terveyden eri osa-alueet • Kokonaisvaltaisen terveyden edistämiseen vaikuttavat tekijät ja omaa terveyttä vaarantavien asioiden tunnistaminen • Elämänkaaren vaiheet: keskiössä murrosikä oppilaan elämäntilanteen kannalta • Murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset ja haasteet 	L1, L2, L3, L7
<p>T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneterveys käsitteenä • Murrosikä ja sen muutokset • Kriisitilanteet ja niistä selviäminen elämässä 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneterveys käsitteenä ja sen merkitys oppilaan arjessa • Oppilas tunnistaa erilaisten kriisien vaikutuksen ihmisen elämässä ja osaa nimetä kriisejä ja toisaalta tunnistaa keinoja selviytyä kriiseistä ja ristiriitatilanteista elämässä • Ristiriitojen, ongelmatilanteiden rakentava käsittely 	L2, L3, L4, L7

	<ul style="list-style-type: none"> • Kiusaaminen ja sen ennaltaehkäiseminen keskiössä koulu yhteisössä 	
<p>T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minäkuva, itsetuntemus ja identiteetti käsitteinä • Terveyden eri osa-aleuiden väliset suhteet • Mediaosaaminen ja kokonaisvaltainen terveys 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, identiteetin muodostuminen, itsensä arvostaminen • Median vaikutus terveyteen • Tunteiden ilmaisu ja niiden säätelyn harjoittelu • Psykkisen, sosiaalisen ja fyysisen terveyden väliset yhteydet • Oppimista ja opiskelua tukevat ja vaarantavat tekijät 	L1, L3, L4, L6
<p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvalliset ihmissuhteet osana oppilaan arkea • Itsensä arvostaminen yksilönä yhteiskunnan jäsenenä 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman itsensä arvostus ja henkilökohtaisuus • Tunnistetaan oma rooli yhteiskunnan jäsenenä ja omat vastuut ja velvollisuudet • Läheisten, perheen ja ystävien merkitys hyvinvoinnille • Sähköinen viestintä ja sosiaalinen media nuorten elämässä sekä turvallinen liikkuminen internetissä 	L1, L2, L3, L4, L6, L7
<p>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja</p>	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p>	L1, L2, L3, L4

<p>sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden kokonaisvaltaisuus: ylläpitäminen, edistäminen ja riskitekijöiden tunnistaminen ja kokonaisvaltaisen terveyden hoitaminen 	<p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arkirytmi • Mielekäs vapaa-ajan toiminta • Hygienia • Suun terveys • Ravitsemus • Uni ja lepo • Liikunta • Ergonomia • Toiminnalliset riippuvuudet ja aineriippuvuudet • Terveiden vaaratekijät, kuten liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat ja kiusaaminen • Seksuaaliterveys ja seksuaaliterveyden eri osa-alueet ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuus 	
<p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsehoito, ensiapu ja kotihoito 	<p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsehoito, lääkkeet sekä tuen ja avun hakeminen tarvittaessa erilaisista terveyspalveluista • Terveyttä tukevat voimavarat ja sairauksia ehkäisevät tekijät • Ensiaputaidot 	<p>L2, L3, L5, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Terveydenhuoltojärjestelmä Suomessa suomalaisten tukena 		
<p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan omat terveysvalinnat ja elämäntavat 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arjen ajankohtaisten terveysilmiöiden käsitteleminen ja niiden kriittinen tutkiminen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta • Omat terveysvalinnat ja elämäntavat ja niiden kriittinen pohdinta 	<p>L2, L3, L4, L7</p>
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähdekritiikki terveyden ja sairauden käsittelyssä • Terveysilmiöt ja niiden kriittinen pohdinta ja arviointi 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähdekritiikki terveyden ja sairauden käsittelyssä • Oppii tunnistamaan eron tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä • Terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta 	<p>L1-L7</p>

<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tietojen viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöterveys • Eri kulttuurien terveystieteet ja tottumukset 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tunnistaa ympäristöterveyden merkityksen oman hyvinvoinnin kannalta • Oppilaan elinpiirin ja kulttuurin terveyttä edistävä merkitys (elokuvat, teatteri...) • Eri kulttuurien ja uskontojen terveystieteet ja tottumukset (mm. ehkäisy ja päihteet) • Ihmisten yhdenvertaisuus, osallisuus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta • Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa (mm. terveydenhuolto, järjestötoiminta) 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman lähiympäristön terveyspalvelut ja omasta opiskeluun liittyvän hyvinvoinnin huolehtimisen taidot 	<p>S1 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveystä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelutaidot yläkouluun siirryttäessä ja omasta hyvinvoinnista huolehtiminen koulunkäynnin ohella • Vapaa-ajan merkitys terveydelle ja hyvinvoinnille • Oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin hakeutuminen • Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö mm. kouluterveyden ja oppilashuollon kanssa 	<p>L1, L3, L6</p>

<p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystilanteita, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan oman ja lähipiiriin vaikutus omaan arvomaailmaan • Oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan oma arvomaailma ja sen rakentuminen • Oppilas ymmärtää perheen ja kaverien vaikutuksen arvomaailman rakentumisessa sekä osaa pohtia kriittisesti toisten arvomaailmaan liittyviä asioita ja pohtia niiden soveltuvuutta omaan arvomaailmaan • Omien opiskelustrategioiden kehittäminen 	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyden ja sairautten liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kriittisyys kokonaisvaltaista terveyttä edistävänä tekijänä 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten tietolähteiden, erilaisten terveystietojen ja vaikuttamisen keinojen tarkasteleminen tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta • Oman lähiympäristön kriittinen pohdinta terveyden kannalta 	<p>L1-L7</p>

TERVEYSTIETO: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntilannetta, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kokonaisuuden ymmärtäminen ja niiden välisen vuorovaikutuksen merkityksen nuoren kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille • Elämäntilannetta ja kasvun ja kehityksen yleiset tunnuspiirteet sekä monimuotoisuus 	<p>S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveystieto, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elämäntilannetta ja kasvun ja kehityksen yleisten tunnuspiirteiden, monimuotoisuuden ja henkilökohtaisuuden käsittelyä • Huolenpidon, perheen ja läheisten merkitys 	L1, L2, L3, L7
<p>T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen sekä omien tunteiden ja toisten tunteiden tunnistamisen merkitys arjen vuorovaikutustilanteissa 	<p>S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä • Oppilas pystyy tuottamaan eettisiä ja vastuullisia ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn 	L2, L3, L4, L7
<p>T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä</p>	<p>S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvot ja niiden rakentumisen taustojen monipuolinen ymmärtäminen • Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen sekä itsensä arvostaminen yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä 	L1, L3, L4, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen pitkäaikaisena prosessina • Oppilas tunnistaa kehon antamia viestejä ja niiden merkitystä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kokonaisvaltaisesti oman kehon antamien viestien tulkinta ja oman toiminnan mukauttaminen niiden mukaan • Oppilas osaa eritellä omaa oppimistaan tukevia ja haittaavia tekijöitä omasta arjesta ja toimintamalleista 	
<p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyskäsitteen henkilökohtaisuus ja kulttuurisidonnaisuus • Vuorovaikutustilanteiden erimielisyyksien ratkaisemisen kehittyminen 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kansalaisten yhdenvertaisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja niiden merkitys myös oppilaan omassa arjessa • Oppilas ymmärtää, että käsitys koetusta terveydestä on yksilöllinen ja myös ympäröivä kulttuuri ja lähipiiri vaikuttavat siihen • Konfliktien ratkaisukeskeinen käsittely ja eri osapuolten huomioiminen siinä 	<p>L1, L2, L3, L4, L6, L7</p>
<p>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyden ja hyvinvoinnin fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden monipuolinen kokonaisuus • Päihteiden haitallisuus nuoren elämässä 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seksuaaliterveys ja sen moninaisuus • Raskaus ja vanhemmuus • Päihteet ja niiden käytön ehkäisy • Ravitsemus terveyttä tukevana tekijänä • Liikunta terveyttä tukevana voimavarana • Unettomuus ja unihäiriöt • Mielenterveys • Liikenneturvallisuus 	<p>L1, L2, L3, L4</p>

<p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan terveysosaamisen monipuolinen kehittyminen ja sen kriittinen tulkinta 	<p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuustaidot omassa arjessa (mm. liikennekäyttäytyminen) • Tapaturmat ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä ensiaputaitojen edistäminen • Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti. • Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. 	<p>L2, L3, L5, L6, L7</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omien tottumusten ja elintapojen kriittinen pohdinta • Tunnistaa omat voimavarat arjessa ja kyky käyttää niitä hyväksi 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omien elämäntapojen kriittinen arvioiminen • Oppilaan oma turvaverkko arjessa ja oppilas tunnistaa omaa hyvinvointiaan ja voimavarojaan tukevia tekijöitä • Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. 	<p>L2, L3, L4, L7</p>
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</p>	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p>	<p>L1-L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaiset terveysilmiöt ja niiden kriittinen tulkinta ja pohdinta 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaiset terveysilmiöt hyvässä ja pahassa, tunnistetaan terveysilmiöiden sidonnaisuus vallitsevaan maailmaan ja kulttuuriin • Terveysteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen: lähdekriittisyys 	
<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöterveys omalla asuinalueella ja muualla maailmassa • Sosiaalinen media 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalinen media ja turvallinen verkkoympäristö oppilaan arjessa • Elinympäristön turvallisuus ja terveysriskit omalla asuinalueella • Oppilas osaa vertailla eri kulttuurien ja ympäristöjen turvallisuutta ja terveellisyttä 	L2, L4, L5, L7
<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyspalvelut oppilaan arjessa • Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teknologian hyödyntäminen oppilana oman terveyden edistämisen kannalta: mm. erilaiset sovellukset • Stressin hallinta, ajankäyttö ja rentoutuminen koulutyön ohessa • Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. 	L1, L3, L6
<p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle</p>	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p>	L1, L2, L3, L7

<p>sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyskäsitusten kulttuuri- ja lähipiirisidonaisuus • Opiskelustrategioiden kehittäminen 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omien opiskelustrategioiden kehittäminen • Oppilas osaa pohtia monipuolisesti, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä ja terveyteen liittyvistä arvoista 	
<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Median kriittinen, terveyttä edistävä, lukutaito • Terveyteen liittyvät ilmiöt ja ajankohtaisuus nuoren elämässä • Vastuu ja velvollisuus nuoren elämässä 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyteen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt mediassa ja niiden kriittinen tarkastelu • Yksilön vastuu ja velvollisuudet • Kestävä kehityksen sosiaalinen ulottuvuus • Kansalaisten yhdenvertaisuus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja tunnustaminen 	<p>L1-L7</p>

TERVEYSTIETO: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntilannetta, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan</p>	<p>S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveystietä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p>	<p>L1, L2, L3, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Terveyden laaja-alaisuus ja sen kehittyminen ja muotoutuminen läpi elämän 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi yksilö- ja yhteisötasolla • Terveyden kokemuksen muuttuminen elämän eri vaiheissa ja siihen sopeutuminen (lapsuus vs. ikääntyminen) • Oppilas osaa käyttää useita terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti ja huomaa niiden välisiä syy-seuraussuhteita 	
<p>T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuorovaikutustilanteiden moninaisuus • Kriisitilanteet ja niistä selviäminen 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentava käsittely • Tunnistetaan selviytymiskeinoja elämän eri kriisitilanteissa ja tiedetään mistä saada niihin apua, jos omat voimavarat eivät riitä 	<p>L2, L3, L4, L7</p>
<p>T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan itsetunnon vahvistaminen ja omien arvojen selkiytyminen 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemuksen vahvistaminen • Omien arvojen selkeyttäminen • Kehon ja mielen viestien tunnistaminen ja käsittely ja oman toiminnan muuttaminen tarvittaessa 	<p>L1, L3, L4, L6</p>
<p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia</p>	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveys eri puolilla maailmaa eri aikoina 	<p>L1, L2, L3, L4, L6, L7</p>

<p>ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveys kulttuuri- ja aikasidonnaisena ilmiönä • Kestävä elämäntapa ja ihmisoikeudet 	<ul style="list-style-type: none"> • Oman mielipiteen ilmaiseminen ja perusteleminen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta • Kestävä elämäntapa ja sen merkitys oppilaan arjessa • Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja tunnistaminen 	
<p>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveys ja hyvinvointi Suomessa • Suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomalaisten kansanterveys ja kansantaudit ja niiden kehittyminen historiasta nykypäivään • Mielen terveys, mielen terveyden ongelmat osa nuoruutta • Väkivalta ja sen muodot, sen ennaltaehkäisy ja seuraukset • Tartuntataudit • Suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä 	<p>L1, L2, L3, L4</p>
<p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveystiedon lähteiden kriittinen tulkinta ja luotettavien lähteiden etsintä • Oppilas osaa toimia useissa erilaisissa tilanteissa ja toimia näissä terveyden ja 	<p>S2 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista kriittisesti • Oppilas osaa arvioida omaa toimintaansa terveyden kannalta erilaisissa yhteyksissä 	<p>L2, L3, L5, L6, L7</p>

<p>hyvinvoinnin kannalta edullisesti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta 	
<p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voimavarat eri elämäntilanteissa • Oppilaan terveyteen vaikuttavien asioiden tunnistaminen 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omien elämäntapojen ja valintojen kriittinen tarkastelu, voimavarojen tunnistaminen • Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. • Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteensä sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä oppilaan terveyteen. 	<p>L2, L3, L4, L7</p>
<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän tiedon luotettavuuden arviointi 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän tiedon luotettavuuden kriittinen arviointi: mm. markkinoinnin rooli, kauneusihanteet ja niiden terveellisyys, terveyden subjektiivinen kokemus 	<p>L1-L7</p>

<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöterveys • Matkailijan terveys 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöriskit muuttuvia ja paikallisia • Matkailijan terveys eri puolilla maailmaa • Luonto ja muu ympäristö terveyden edistäjänä ja toisaalta riskitekijänä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyspalvelut läpi ihmisen elämän eri vaiheissa • Oman hyvinvoinnin huolehtiminen kattavasti 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terveyspalvelut osana ihmisen elämää lapsuudesta vanhuuteen: mistä, milloin ja miten? • Mielen ja fyysisen hyvinvoinnin yhteys ja merkitys opiskelu-, työ- ja toimintakyvylle • Monipuoliset tuen ja avun hakemisen taidot sekä itsehoitomenetelmät 	<p>L1, L3, L6</p>
<p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystähtäyksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tunnistaa eri tahojen vaikutuksen oman arvomaailman ja terveystähtäyksen muotoutumisessa 	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elintapojen vaikutus työ- ja toimintakykyyn • Väestöryhmien väliset terveyserot ja syitä näiden taustalla • Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin oppilaan terveydestä: kykenee näitä hyödyntäen muodostamaan myös omat 	<p>L1, L2, L3, L7</p>

	<p>käsityksensä ja arvonsa perustellusti</p>	
<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallisuus ja vaikuttaminen omaa terveyttä koskevissa asioissa • Ajankohtaisuus ja paikallisuus • Kriittinen tiedon tarkastelu 	<p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tietolähteet ja terveystietäminen: vaikuttamisen keinot sekä tiedon luotettavuuden arviointi eri lähteiden osalta • Ajankohtaisten terveysilmiöiden käsittely ja niiden kriittinen tulkinta • Osallisuus ja vaikuttaminen oman hyvinvoinnin tukena • Oppilas osaa nimetä keinoja ja tapoja, miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä 	<p>L1-L7</p>

15.5.10 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämönhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntutkimuksia ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
----------------------	---------------------------------------	--

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	L2
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	L2, L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	L7
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	L1, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	L6

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat

opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päätösarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päätösarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyviä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojansa opiskeltavassa	S1	Oppilas syventää tietojansa opiskeltavassa	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuk	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuk

ta uskonnosta ja sen vaikutuksista		uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	hallitsemine n	uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	sista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	sia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnotto muus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto,	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnotto

uskonnotto muuteen		harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.		Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnotto muuden eroja.	uskonnotto muuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	uskonnotto muus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	muudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnotto masta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa,	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnotto masta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa,

						taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.	Oppilas osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitalanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.

n eettisiin periaatteisiin		katsomusten eettisiä periaatteita.		periaatteista.	esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisi	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysy	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja

a eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin		elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.		tärkeää arvoa.	joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	myksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä .	ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista

kannustaa kestävään elämäntapaan		toteuttaa kestävä elämäntapaa					hyvinvointin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentamaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin ja valmiuksiin osana itsearviointia.</i>			

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdiskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Evangelisluterilainen uskonto vuosiluokilla 7-9

Uskonnon opetuksen tarkoituksena on antaa uskonnollinen ja yhteiskunnallinen yleissivistys. Opetuksessa korostuu uskonnollisten ilmiöiden ymmärtäminen sekä kunnioittava suhtautuminen ihmisten uskonnolliseen tai uskonnottomaan vakaumukseen. Opetuksen näkökulma on tieteellinen (teologisessa viitekehysessä).

Opetus ei sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä eikä tunnustuksellisia tai ns. uskontoon sitouttavia aineksia. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun henkilökunta ymmärtää oman roolinsa ja

mandaattinsa ammattimaista ja laadukasta perusopetusta tarjoavana oppilaitoksena myös uskonnonopetuksen osalta. Kristillisillä seurakunnilla on mandaatti antaa huoltajien luvalla ja toivomuksesta tunnustuksellista ja seurakunnan uskoon sitouttavaa kristillisen uskon opetusta, esimerkiksi kaste- tai rippikouluopetusta. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu voi tarjota tukea kasvatusvastuussa olevien huoltajien lapsilleen järjestämälle kristilliselle kasvatukselle, kun perusopetuksen uskonnon opetuksessa, opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti, onnistutaan vahvistamaan oppilaiden oman (kristillisen) uskonnon tuntemusta. Kristilliset arvot ja maailmankatsomus ovat läpäisyperiaatteella läsnä koulumme arjessa ja toimintakulttuurissa. Oman tukensa kotien uskontokasvatukselle tuovat kristilliset juhlat ja muut tilaisuudet, joita järjestetään Opetushallituksen antaman ohjeistusten mukaisesti (esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018).

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun yhtenä piirteenä on oppilaiden kotitaustojen uskonnollinen heterogeenisuus: Kotien valitsemissa seurakuntayhteyksissä ovat edustettuina monipuolisesti erilaiset kristilliset kirkkokunnat ja herätysliikkeet. Oppilaiden kotien uskonnollisten traditioiden moninaisuus antaa mahdollisuuden katsomustietoisuuden ja suvaitsevaisuuden kasvattamiseen. Kristillisen koulun ydinarvoihin kuuluva kunnioitus ja maailmankatsomuksellinen suvaitsevaisuus rakentuvat luontevasti, kun erilaisuus ja monipuolinen kokemus ovat jatkuvasti läsnä koulun arjessa. Eri maailmanuskontoihin sekä kristillisiin tunnustuskuntiin tutustuttaessa oppilaat saavat mahdollisuuden itsekin esitellä heille tutun uskonnon tai oman seurakuntansa elämää.

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu rakentaa avoimia, kunnioittavia ja luottamukseen perustuvia suhteita monipuolisesti Kuopiossa toimiviin kristillisiin seurakuntiin, jotta sisältötavoitteisiin kuuluva tutustuminen evankelisluterilaiseen kirkkoon ja muihin kirkkokuntiin toteutuisi monipuolisesti. Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu tekee yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa (yhteistyötä on avattu tarkemmin maailmankatsomuksellisuutta käsittelevässä luvussa 11.3). Yhteistyöseurakuntien ja -järjestöjen tulee koulussa vieraillessaan suhtautua kunnioittavasti kaikkiin kristillisiin tunnustusperinteisiin. Koulumme tunnistaa koulun ja seurakunnan erilaiset roolit. Koulullamme ei pidetä seurakuntien tilaisuuksia eikä koulumme kautta välity oppilaille kutsuja seurakunnallisiin tapahtumiin.

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa on tärkeää. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa pyritään hyödyntämään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä digitaalisia sisältöjä ja mediaa. Kertomuksia,

musiikkia, kuvataidetta, draamaa voidaan käyttää työskentelyn tukena. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita sekä toteuttaa erilaisia projekteja myös oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa otetaan huomioon oman koulun ja kotikaupungin tarjoamat mahdollisuudet: eri seurakuntiin kuulumisen moninaisuus omassa koulussa, kulttuurien rikkaus sekä koulussa että Kuopiossa, kaupungin omat museot ja näyttelyt, kirkkokunnat, seurakunnat, uskonnolliset yhteisöt ja eri kansalaisjärjestöt. Kulttuurista moninaisuutta tuovat myös monet vierailijat ulkomailta, kuten lähetystyöntekijät eri maista.

Uskonnon oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Käytettävissä työtavoissa huomioidaan oppilaiden ikätaso. Opetuksessa luodaan oppimista, osallisuutta ja yhteistyötä edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa on tärkeää. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa pyritään hyödyntämään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä digitaalisia sisältöjä ja mediaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, draamaa voidaan käyttää työskentelyn tukena.

Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita sekä toteuttaa erilaisia projekteja myös oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa otetaan huomioon oman koulun ja kotikaupungin tarjoamat mahdollisuudet: eri seurakuntiin kuulumisen moninaisuus omassa koulussa, kulttuurien rikkaus sekä koulussa että Kuopiossa, kaupungin omat museot ja näyttelyt, kirkkokunnat, seurakunnat, uskonnolliset yhteisöt ja eri kansalaisjärjestöt (monipuolista yhteistyötä on avattu tarkemmin maailmankatsomuksellisuutta käsittelevässä luvussa 11.3). Kulttuurista moninaisuutta tuovat myös monet vierailijat ulkomailta, kuten lähetystyöntekijät eri maista.

Laaja-alainen osaaminen uskonnon opetuksessa vuosiluokilla 7-9:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Uskonnonopetuksessa tärkeää on kysymysten esittäminen, tutkiminen ja ihmettely. Niiden avulla oppilas oppii näkemään syy- ja seuraussuhteita ja ymmärtämään asioiden laajempia merkityksiä. Oman

uskonnollisen taustan ja erilaisten uskontojen ymmärtämisen kannalta tämä on tärkeää ja edesauttaa uskontodialogin syntymistä. Oppilas oppii olemaan kriittinen, esittämään kysymyksiä uskonnollisista ilmiöistä ja etsimään niihin vastauksia. Sitä kautta hän oppii hahmottamaan maailmaa. Keskiössä ovat ymmärtäminen, kriittisyys ja erilaisuuden hyväksyminen. Esimerkiksi kuvien ja erilaisten ajatuksia lisäävien opetusmateriaalien käyttö ja erilaisten ihmisten kohtaaminen antavat oppilaalle ajatteluun tarvittavia välineitä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Uskonnonopetuksessa oppilaille annetaan mahdollisuus toimia ja osallistua kulttuurien väliseen yhteistyöhön ja keskusteluun. Samalla opitaan vuorovaikutustaitoja ja niiden ilmaisemista. Lisäksi oppilaalla on mahdollisuus oppia verkostoitumista sekä vaikuttamisen taitoja ja mahdollisuuksia.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Uskonnonopetuksessa oppilasta ohjataan kohtaamaan erilaisia uskontoja keskustelun kautta. Keskustelu perustuu kyselyyn, ihmettelyyn ja kriittisyyteen. Tämän kautta syntyy ymmärrys. Monikulttuurisessa yhteiskunnassa ymmärtäminen on ehto kaikelle toimivalle vuorovaikutukselle. Uskonnonopetuksessa annetaan välineitä kunnioittavaan ja toimivaan vuorovaikutukseen. Lisäksi uskontojen ja kulttuurien ymmärtäminen vaatii laaja-alaista taitoa ja tietoa ymmärtää uskontojen maailmaa ja uskonnollisia ilmiöitä.

Oppilaan ohjaaminen tarkastelemaan asioita erilaisista näkökulmista kasvattaa oppilasta monikulttuurisen arvomaailman rakentamiseen ja avarakatseisuuteen. Erilaisten ihmisten ymmärtäminen vaatii myös ihmisyyteen liittyvien kysymysten syvällistä tarkastelua. Erilaiset tarinat, näyttelyt ja kuvat auttavat ymmärtämään ihmisyyttä. Lähtökohtana on ihmisarvo ja niihin liittyvät ihmisoikeudet.

Oppilasta ohjataan opetuksessa tunnistamaan ja sanoittamaan omia tunteitaan. Kun oppilas oppii tuntemaan ja hyväksymään minuttaan, hän saa valmiuksia kohdata ja hyväksyä myös erilaisuutta. Oman maailmankatsomuksen tai mahdollisen uskonnollisen identiteetin rakentamista varten tarjotaan turvallisia välineitä, aineksia ja erilaisia näkökulmia. Tähän voidaan hyödyntää myös kuvia, kuvaamista, elämäkokemuksia, valokuvia ja tarinoita.

Monilukutaito (L4)

Uskonnollisen kielen tunnistaminen vaatii monenlaisia taitoja. Erilaisten käsitteiden ymmärtäminen ja pohtiminen auttavat ymmärtämään uskonnollista kieltä. Ajankohtaiset uskonnolliset ilmiöt ja tapahtumat, niiden uutisointi ja medialisoituminen vaativat uskonnollisen käsitteistön tuntemista ja ilmiöihin liittyvien laajempien yhteiskunnallisten kysymysten ymmärtämistä.

Mediakriittisyyteen liittyvä ohjaus sisältyy uskonnon opetukseen. Uskonnollisen maailman monimuotoisuuden ymmärtäminen ja erilaisten käsitteiden, kuten esimerkiksi pyhän käsitteen, syvällinen ymmärtäminen vaativat uskonnollisen kokemusmaailman laajaa tuntemista. Erilaisten ihmisten kohtaamiset, kuvat, musiikki, taide ja elämykset auttavat oppilasta monilukutaitoon.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaiden on mahdollista keskustella uskonnollisista kysymyksistä erilaisten ihmisten ja uskonnollisten edustajien kanssa. Erilaisia näyttelyitä ja materiaalia on mahdollisuus tilata sähköisesti ja hyödyntää niitä opetuksessa. Oppilaat voivat itsekin luoda sähköistä oppimismateriaalia ja opetuksessa voidaan käyttää sähköisiä oppikirjoja. Erilaiset pelit sekä oppilaiden omien sähköisten viestintäkanavien ja sosiaalisen median hyödyntäminen mahdollistavat kulttuurien ja uskontojen kohtaamisen harjoittelun.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilas saa laaja-alaisen taidon kohdata erilaisia kulttuureja ja uskontoja. Näitä taitoja tarvitaan monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Kansainvälistyminen eri ammateissa vaatii kulttuurien osaamista ja ymmärtämistä. Opetuksessa kannustetaan erilaisiin projekteihin. Yhteydet erilaisiin järjestöihin lisäävät oppilaan näkemystä vaikuttamisesta ja verkostoitumisesta. Vierailijat ja eri tavoin uskovien ihmisten kohtaaminen auttavat monikulttuurisessa maailmassa toimimisessa. Etiikka osana uskonnonopetusta antaa kykyä pohtia eettisiä kysymyksiä ja omaa arvopohjaa ja ihmisyhteön kuuluvia asioita. Kestävä ja elämää suojeleva arvopohja on edellytyksenä tulevaisuuteen suuntavalle yhteiskunnalle ja globaalille maailmalle. Opetuksen arvopohja ei ole mielipide, vaan arvopohja lähtee yleisistä ihmisoikeuksista ja elämää suojelevista arvoista, jotka ohjaavat ihmisyyttä suhteessa toiseen ihmiseen, luontoon ja eläimiin. Opetuksessa harjoitellaan myös hyvään arvopohjaan liittyviä tekoja ja toimintaa, kuten esimerkiksi auttamistyö, sekä pohdintaan eri ammatteihin liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Edellä mainitut kokonaisuudet huomioiden uskonnonopetuksessa on mahdollisuus oppia erilaisia vaikuttamisen ja osallistumisen keinoja. Eettinen pohdinta ohjaa oppilasta kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Oppilaita kannustetaan tutustumaan erilaisiin ihmisiin ja osallistumaan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseen kristittyinä.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 7		
Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1</p> <p>- Tavoitteena on, että oppilas tunnistaa uskonnon vaikutuksia ympäröivään kulttuuriin.</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutukset. • Uskonnon vaikutus kulttuuriin sekä myös kulttuurin vaikutus uskontoon. • Opiskeltavan uskonnon symbolit ja vertauskuvat • Kulttuuri ja uskonto • Oma uskonto Suomessa ja maailmalla • Kristillinen tapakulttuuri, juhlat ja niiden historia sekä yhteiskunnallinen merkitys • 	<p>L1</p>
<p>T3 -Tavoitteena on hallita maailman suurimpien uskontojen pääpiirteet.</p>	<p>S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskonnot Kuopiossa. • Erilaiset tavat luokitella uskontoja ja uskonnon eri ulottuvuudet; uskonnon määritelmät • Uskontojen lukutaito: Symboliikka • Uskonnon vaikutus ja ilmeneminen yhteiskunnan ja kulttuurin eri osa-alueilla: media, politiikka, populaarikulttuuri, kieli, taiteet, urheilu, tapakulttuuri, juhlat, ruokakulttuuri... • Uskonnon ilmeneminen yksilön ja yhteisön elämässä • Kuoleman käsittely eri uskonnoissa ja kulttuureissa • Pyhän merkitys ja pyhän kokeminen eri uskonnoissa • Merkittävimmät maailmanuskonnot: niiden juuret ja syntyhistoria, levinneisyys, pyhät kirjat, niiden sisältämä maailmankuva, 	<p>L1, L2, L3, L6</p>
<p>T4</p> <p>-Tavoitteena on oppia tuntemaan uskontoperinteiden tapoja ja symboleja sekä tunnistaa uskonnon vaikutuksia ympäröivässä yhteiskunnassa.</p>		

<p>T10</p> <p>-Tavoitteena on rohkaista oppilasta ennakkoluulottomuuteen vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa.</p>	<p>keskeiset opetukset, eettiset painotukset ja ominaispiirteet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Painotetaan medianäkyvyydeltään ajankohtaisiin tai oppilaiden kohtaamiin uskontoihin tutustumista. • Tutustutaan uskontokritiikkiin ja ateismiin sekä uskonottomuuteen • Eri uskontojen symbolit ja vertauskuvat • Riitit ja pyhät paikat • Tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin, kuten esim. New Age –liike ja muinaisusko 	
<p>T4</p> <p>-Tavoitteena on oppia tuntemaan uskontoperinteiden tapoja ja symboleja sekä tunnistaa uskonnon vaikutuksia ympäröivässä yhteiskunnassa</p>	<p>S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analysoidaan uutisia ja mediaa ja etsitään niistä uskontoihin liittyviä teemoja • Uskonnollinen kieli ja symboliikan luonne eri uskonnoissa • Tutustutaan populaarikulttuurin tuotoksiin, esimerkiksi musiikki, sarjakuvat, elokuvat, ja opetellaan niistä tunnistamaan uskontoon liittyviä teemoja 	L2, L4, L6
<p>T6</p> <p>-Tavoitteena on omaksua keskeisimpiä eettisiä käsitteitä ja periaatteita. Tärkeimpien ihmisoikeussopimusten sisältö.</p> <p>T7</p> <p>-Tavoitteena on auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskuva maailmauskontojen eettisistä periaatteista.</p>	<p>S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä, S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan maailmauskontojen eettisiin periaatteisiin ja vertaillaan niitä kristinuskon etiikkaan • Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen • YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen suhde eri uskontojen eettisiin periaatteisiin 	L2, L5, L6, L7
<p>T8</p> <p>-Tavoitteena on rohkaista oppilasta pohtimaan omia</p>	<p>S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen 	L6, L7

<p>arvojaan sekä eettisiä kysymyksiä.</p> <p>T10</p> <p>-Tavoitteena on rohkaista oppilasta ennakkoluulottomuuteen vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa.</p>	<p>sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etiikan peruskäsitteet • Eri uskontojen ja katsomusten eettisten arvojen vertailua • Kristinuskon ja muiden uskontojen eettiset opetukset • Raamatun ja etiikan suhde • Yk:n ihmisoikeuksien julistus • Ihmisoikeusetiikka • omat eettiset valinnat • Uskonnonvapaus ja uskonottomuus eri uskontojen näkökulmasta • Uskontojen välinen dialogi 	
---	--	--

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO:VUOSILUOKKA 8		
Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T2</p> <p>- Tavoitteena on syventää tietoa opiskeltavasta uskonnosta.</p> <p>T1</p> <p>- Tavoitteena on, että oppilas tunnistaa uskontojen ja erityisesti oman uskonnon vaikutuksia ympäröivään kulttuuriin.</p>	<p>S1 Suhde omaan uskuntoon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kristinuskon moninaisuus: Eri kirkkokunnat ja kristilliset yhteisöt eri puolilla maailmaa, niiden levinneisyys, juuret, synty ja keskeiset opetukset sekä suhde muihin uskontoihin. • Kristinuskon kulttuurivaikutuksia Euroopassa. • Luterilaisuuden levinneisyys, synty ja keskeiset opetukset sekä sen merkitys nyky-Suomessa. • Eri kirkkokunnat ja kristilliset yhteisöt Suomessa ja Kuopiossa. <p>S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskonto yksilön ja yhteiskunnan voimavarana. Uskonnon käsittely mediassa, sen kriittinen arviointi sekä eri uskontojen välinen vuorovaikutus ja dialogi. • Tutustutaan juutalaisuutta, islamia ja kristinuskkoa yhdistäviin ja erottaviin tekijöihin 	<p>L1, L2</p>

T2 -Tavoitteena on syventää tietoa opiskeltavasta uskonnosta.	S1 Suhde omaan uskontoon: Raamattu <ul style="list-style-type: none"> • Raamattu kristittyjen pyhänä kirjana ja sen synty • Vanhan testamentin keskeinen sisältö • Uuden testamentin keskeinen sisältö • Oppilas harjaantuu käyttämään Raamattua sekä painetussa että digitaalisessa muodossa ja löytämään sieltä tarvitsemaansa tietoa • Raamatun ja sen teemojen ilmeneminen mediassa 	L2
T6 - Tavoitteena on perehdyttää oppilas eettiseen ajatteluun ja ihmisoikeuksiin.	S3 Hyvä elämä <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen 	L2, L7
T8 - Tavoitteena on pohtia elämänkysymyksiä, eettisiä kysymyksiä ja omia arvoja.	S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä <ul style="list-style-type: none"> • Eri uskontojen ja katsomusten eettisten arvojen vertailua, uskonnonvapaus ja uskonnottomuus 	L7

<p>T9</p> <p>-Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää eettisten periaatteiden sekä hyvinvoinnin merkityksen yksilön ja yhteiskunnan tasolla.</p> <p>T10</p> <p>-Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ekumenian sekä eri uskontojen välisen yhteistyön ja ymmärtämyksen hyötyjä.</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S2 Uskontojen maailma, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekumenia • Kansainvälinen diakonia ja lähetystyö • Kirkkojen ja uskontojen yhdessä laatimat eettiset suositukset ja sopimukset 	<p>L1, L2, L6</p>
--	---	-------------------

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO: VUOSILUOKKA 9		
Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1</p> <p>-Tavoitteena on omasta kokemusmaailmasta käsin havainnoida kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutusta sekä uskonnon monimuotoisuutta.</p> <p>T2</p> <p>- Tavoitteena on perehdyttää oppilasta omaan uskontoon.</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas jäsentää suhdettaan omaan hengelliseen taustaansa, luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen • Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen • Uskon ja tiedon erottaminen • Luterilaisen ja muun protestanttisen uskontulkinnan keskeiset piirteet 	<p>L1, L2</p>
<p>T5</p> <p>-Tavoitteena on vahvistaa monilukutaitoa käsitellen</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon, S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskonnollisen tiedon etsiminen autenttisista, monipuolisista lähteistä; 	<p>L1, L2, L3, L4, L5, L7</p>

uskonnon ja tieteen välisiä eroja	<p>lähdekritiikki ja tiedon luotettavuuden pohtiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjaantuu käyttämään Raamattua sekä painetussa että digitaalisessa muodossa ja löytämään sieltä tarvitsemaansa tietoa 	
<p>T6</p> <p>- Tavoitteena on syventää eettistä ajattelua ja elämänskysymysten pohdintaa.</p>	<p>S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen • Uskon ja tiedon erottaminen • Tutustutaan harjoitellen sivistyneen retoriikan ja argumentaation periaatteisiin • Elämänkaaren etiikka 	L2, L7
<p>T6</p> <p>- Tavoitteena on syventää eettistä ajattelua ja elämänskysymysten pohdintaa.</p> <p>T7</p> <p>- Tavoitteena on syventää tietoa erilaisista uskonnoista ja katsomuksista sekä niiden merkityksistä.</p> <p>T8</p> <p>-Tavoitteena on avoin ja ennakkoluuloton elämän ja eettisten kysymysten yhteinen pohdinta.</p> <p>T9</p> <p>-Tavoitteena on tarkastella omia valintoja eettisistä näkökulmista.</p> <p>T10</p>	<p>S1 Suhde omaan uskontoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raamatun ihmiskuva • Kristillisten kirkkojen erilaiset painotukset opetuksessaan ihmiskuvasta <p>S2 Uskontojen maailma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eri uskontojen ja myös uskonottomuuden taustalla oleviin eettisiin periaatteisiin ja painotuksiin tutustuminen • Uskontokritiikki • opiskeltavan uskonnon symbolit ja vertauskuvat <p>S3 Hyvä elämä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eettisen pohdinnan perusteita: etiikka, arvot, moraalit, eettisiä teorioita ja niiden soveltamista. • Ihmisoikeudet: YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ihmisoikeusloukkauksia syrjinnästä holokaustiin. • Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset eettiset kysymykset, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa • kristinuskon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka 	L1, L2, L5, L6, L7

<p>-Tavoitteena on valmius ja kyky ennakkoluulottomaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa ja Uskontojen tuntemisen ymmärtäminen osana kulttuurista yleissivistystä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. • Ympäristöetiikka, kestävä kehitys, paikallinen ja globaali vastuu ihmisistä, eläimistä ja ympäristöstä. • Ajankohtaisia mediasta nousevia ihmisten elämään ja yhteiskuntaan liittyviä eettisiä teemoja • Sosiaalisen median eettisiä kysymyksiä • Omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia • Syvennetään Kymmenen käskyn ja Vuorisaarnan pohjalta nousevan eettisen ajattelun tuntemusta 	
--	---	--

15.5.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen

kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	L2, L7
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	L1, L2, L5
T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	L1, L3
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	L2, L3, L7
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	L5, L7

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	L1, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri: Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita: Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämäkatsomus, uskonto, uskonnotto muus).	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet.	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään	S1	Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja.	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomusel

n Unescon maailmanpe rintöohjelman				, teknologia) ja yhden Unescon maailmanpe rintökohteen.	Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanpe rintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanpe rintökohteita.	maailmanpe rintöohjelman lähtökohdist a ja nimetä joitain maailmanpe rintökohteita.	lista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanpe rintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanpe rintökohteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnotto mia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Erialaisten katsomusten tuntemin en ja vertailu	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia ja	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia ja

						<p>yhteiskunnallisia vaiheita.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.</p>	<p>kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita.</p> <p>Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.</p>
<p>T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita</p>	S1, S3	<p>Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.</p>	<p>Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota ja uskonnollisia ja uskontokritiikkiä.</p>	<p>Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollisen ajattelun luonnetta ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.</p>	<p>Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapaus</p>	S1, S3	<p>Oppilas oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy</p>	<p>Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.</p>	<p>Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin</p>	<p>Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapaus</p>

auden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja		katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin			Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	pauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymistä	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisen	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisen	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen

en ja ymmärtämiseen				sesta kohtelusta.	sesta kohtelusta.	merkityksen	kohtelun merkityksen
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tas-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestäväan tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestäväan tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestäväan elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuteen ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

					, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).	vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Elämäkatsomustieto vuosiluokilla 7-9

Kaikkia oppiaineita koskevat laaja-alaiset tavoitteet vuosiluokilla 7-9 on kuvattu luvussa 15.2. Elämäkatsomustietoon niistä on johdettu seuraavia tavoitteita laaja-alaiselle osaamiselle:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimaan oppiminen painottuu elämäkatsomustiedossa. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on vahvistaa oppilaiden aktiivista ja vastuullista roolia oppimisprosessissa: heitä kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelemisesta ja oman työskentelyprosessin arvioimisesta.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. Opetellaan myös kuuntelemaan toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoisia, luovia ratkaisuja. Tiedon rakentamisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä, ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilaille on mahdollisuus hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella asioita kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita myös rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja siis kehitetään luomalla tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten suhteiden ja yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtimalla oikeaa ja väärää, hyvää elämää, hyveitä ja eettisen toiminnan periaatteita.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Elämäkatsomustiedon keskeisimpiin tavoitealueisiin kuuluu kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Elämäkatsomustieto tukee oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat, sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida hyväksyä ihmisoikeuksien vastaisina. Opiskelussa edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan sekä ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana. Lisäksi tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan erittelemään ja tulkitsemaan kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan ympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan kulttuuriperintöön liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Tutustutaan pohjoissuomalaiseen kulttuuri- ja katsomusperintöön. Koulumme kansainvälisten yhteyksien ja verkostojen kautta päästään kokemaan ja harjoittamaan erilaisten kulttuuriperintöjen välistä vuorovaikutusta globaalissa kontekstissa. Lisäksi oppilaat harjoittelevat mielipiteensä rakentavaa ilmaisemista ja opettelevat soveltamaan taitojaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Heitä ohjataan koulumme kristillisten arvojen (ihmisarvo, armollisuus, lähimmäisenrakkaus, kunnioitus, vastuullisuus) mukaisesti asettumaan toisen asemaan ja kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Oppilailla on mahdollisuus osallistua opintokokonaisuuksien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä esimerkiksi draamaa hyödyntämällä. Käsitellään myös ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaita opetetaan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan yhdessä teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta sekä tarkastelemaan analyttisesti mainosviestintää ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina, mikä tukee kristillisen koulun arvokasvatusta katsomustietoisuuden osasta.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaito näyttäytyy elämäkatsomustiedossa monipuolisena tekstien tarjontana ja käsittelynä. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Erilaisten tekstien ja tehtävien avulla kehitetään oppilaiden analyttistä, kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa. Myös tiedon tuottamisen ja välittämisen taitoja harjoitellaan. Lisäksi oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Elämäkatsomustiedossa painottuu ajatus verkossa vastuullisesti ja turvallisesti toimimisesta. Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan myös lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen ja mielekkääseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä ja projekteissa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Elämäkatsomustiedossa työelämätaitoja ja yrittäjyyttä harjoitellaan erilaisten työtapojen ja vuorovaikutustaitojen opiskelemisen kautta. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös vapaaehtoistyöhön, vierailaan erilaisissa organisaatioissa ja kutsutaan vierailijoita koululle. Harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa mutta mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Oppilaat oppivat tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Elämäkatsomustiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta yhteisiä asioita kohtaan ja harjoitellaan rakentavaa ja osallistuvaa toimintaa. Omassa luokkayhteisössä, opiskeluryhmissä ja kouluyhteisössä tapahtuva osallistuminen ja siitä saatavat kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista, esimerkiksi ympäristötoiminnasta, vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän tai kansalaisjärjestöjen kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Samalla oppilaat myös harjoittelevat neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista, ja ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle, lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 7		
Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Katsomus ja kulttuuri <ul style="list-style-type: none"> Perehdytään keskeisiin käsitteisiin ja opetellaan käyttämään niitä oikeassa yhteydessään: Maailmankuva, maailmankatsomus, elämäkatsomus, identiteetti 	L1, L2, L4
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1 Katsomus ja kulttuuri <ul style="list-style-type: none"> Unescon maailmanperintöohjelma; sen lähtökohdat ja kohteisiin tutustumista Mitä kulttuuri on; esimerkkejä kulttuurin ilmenemisestä taiteessa ja mediassa Suomalainen kulttuuri osana eurooppalaista kulttuuria 	L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä	S1 Katsomus ja kulttuuri <ul style="list-style-type: none"> Perehdytään erilaisiin teistisiin ja ateistisiin maailmankatsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi kristinuskoon, sekulaariin humanismiin ja islamiin, sekä ajankohtaisuuden tai oppilaiden kiinnostuksen perusteella valittuun yhteen Itä-Aasian uskontoon Tutustutaan tarkasteltavien maailmankatsomusten taustaan, historiaan, kehitysvaiheisiin ja keskinäiseen vuorovaikutukseen Tutustutaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteisiin 	L1, L2, L3, L4, L5, L7

niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita		
<p>T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</p> <p>T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</p> <p>T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</p>	<p>S1 Katsomus ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Katsomusvapaus ja yhdenvertaisuus ihmisoikeuksina • Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista Suomessa ja erilaisissa yhteiskunnissa • Suvaitsevaisuus ja kulttuurien moninaisuus, tarkastellaan esimerkiksi vähemmistöjen sekä erilaisia maailmakatsomuksia edustavien asemaa ja kohtelua Suomessa ja maailmalla 	L2, L3, L5, L6, L7

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 8		
Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä</p> <p>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</p> <p>T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</p>	<p>S2 Etiikan perusteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan etiikan ja moraalin peruskäsitteisiin • Pohditaan hyvän ja hyvyyden olemusta • Pohditaan hyvän elämän olemusta ja lähtökohtia • Tutustutaan arvoihin ja normeihin sekä niiden merkityksiin yksilön ja yhteisön elämässä • Pohditaan yleisinhimillisiä arvoja, kuten totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus • Tutustutaan oman koulun kristillisiin arvoihin • Tutustutaan etiikan pääsuuntauksiin 	L1, L2, L4, L5, L7
<p>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä</p>	<p>S2 Etiikan perusteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään erilaisiin eettisiin ongelmiin 	L1, L2, L4, L5, L6, L7

<p>niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</p> <p>T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</p> <p>T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti</p> <p>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan arvioimaan tekoja eettisestä näkökulmasta, esimerkiksi teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen tai teon seurauksien kannalta • Opetellaan soveltamaan eettistä lähestymistapaa opiskelijan arjessa ja elämänpiirissä esiintyviin tilanteisiin 	
<p>T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</p> <p>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</p>	<p>S2 Etiikan perusteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mediassa esillä olevat ajankohtaiset kysymykset ja niiden eettinen arviointia • Sosiaalisen median käyttö ja sen esille nostamia eettisiä haasteita • Netiketti 	L5, L7
<p>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</p> <p>T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</p> <p>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</p>	<p>S2 Etiikan perusteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurinen moninaisuus eettisestä näkökulmasta; tarkastellaan sitä arvona, rikkautena ja oikeutena 	L1, L2, L3, L4, L7

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO: VUOSILUOKKA 9		
Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
<p>T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</p> <p>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</p> <p>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</p>	<p>S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Ihmisarvo ja yhdenvertaisuus Ihmisoikeudet ja niiden kehitys Ihmisoikeusrikkomukset, esimerkiksi holokausti, orjuus ja eugeniikka 	L1, L2, L3, L4, L6, L7
<p>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</p>	<p>S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Eri kulttuurien käsityksiä tulevaisuudesta 	L1, L2, L4
<p>T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</p> <p>T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</p>	<p>S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 	L2, L3, L6, L7
<p>T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan</p> <p>T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti</p>	<p>S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Ihmisen ja luonnon suhde ja siihen liittyvät erilaiset käsitykset, esimerkiksi humanistinen, utilistinen ja mystinen Kestävä tulevaisuus Ympäristöetiikka, bioetiikka, lääketieteen etiikka Eläinten oikeudet Oma tulevaisuus ja vastuullinen toiminta sen hyväksi 	L5, L6, L7

<p>T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti</p> <p>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</p>	<p>S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuden yhteiskunta • Kirjallisuuden, elokuvien ja taiteen näkemyksiä tulevaisuudesta • Uskontojen ja erilaisten katsomusten näkemyksiä tulevaisuudesta • Utopia ja dystopia	<p>L1, L5, L6, L7</p>
---	--	-----------------------

15.5.12 HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuun aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	S1–S6	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	L1, L2, L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	L1, L2, L3

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	L1-L4, L6, L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia	S1–S6	L1-L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	L1-L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuviin kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkeisiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan

muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteitä	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää	Oppilas hankkii historian tapahtuman tai ilmiöön liittyvää	Oppilas hankkii historian tapahtuman tai ilmiöön liittyvää	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavan ilmiön

den luotettavuutta		luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voitulkita eritavoin.	ymmärtäminen	informaatiota hänelle annetusta lähteestä.	tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.	tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eritavoin	S1–S6			Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.			

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä
--	-------	--	--------------------------	--	--	---	---

							ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksenteon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksenteon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksena eriä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan	Syy-seuraussuh teiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittämien perustuu toimijoiden tarkoituksellisen analysointiin.	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittämien perustuu toimijoiden tarkoituksellisen analysointiin.	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeitä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	n ymmärtäminen	Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänaaluilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänaaluilla toimittiin ennen	Oppilas erittelee, miksi joillain elämänaaluilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai

						toisin tai samoin kuin nykyään.	ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta	S1–S6	Oppilas oppii selittämään,	Historiallisten	Oppilas antaa ohjatusti	Oppilas kuvailee,	Oppilas kuvailee,	Oppilas selittää,

<p>selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</p>		<p>miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.</p>	<p>tulkintojen selittämien ja niiden luotettavuuden arvioiminen</p>	<p>jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.</p>	<p>miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.</p>	<p>miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.</p>	<p>miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.</p>
<p>T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.</p>	<p>Historian tietolähteiden käyttämien ja historiatiedon tuottamien</p>	<p>Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta.</p> <p>Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.</p>	<p>Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.</p>	<p>Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitseamalla erilaisista lähteistä saamaansa informaation.</p> <p>Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja ja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkin</p>	<p>Oppilas tulkitsee erilaisien historiallisten tiedonlähteitä.</p> <p>Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja ja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkin</p>

						ja tulkintoja.	nan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietä myksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietä myksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvionsiitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Historia vuosiluokilla 7-8

Historian opiskelussa kiinnitetään huomiota Kuopion ja Pohjois-Savon maakunnan paikallishistoriaan. Historian tunneilla voidaan esimerkiksi vierailla paikallisissa historiallisissa kohteissa ja museoissa. Tarvittaessa historian opetus Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa voidaan toteuttaa vuorokurssiperiaatteella.

Kaikkia oppiaineita koskevat laaja-alaiset tavoitteet vuosiluokilla 7-9 on kuvattu luvussa 15.2. Kaikki opetussuunnitelman perusteissa mainitut laaja-alaiset osaamisalueet (L1–L7) liittyvät historian opiskeluun, mutta oppiaineessa painottuvat erityisesti seuraavat osaamisalueet: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) sekä monilukutaito (L4).

Oppiaineen tavoitteet liittyvät historiallisen ajattelun kehittymiseen ja tiedon hankintaan. Historian opiskelussa harjoitellaan ajattelun taitoja pohtimalla erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille, sekä ihmisen toiminnalle ja motiiveille. Historian opiskelussa harjoitellaan myös asettamaan kysymyksiä sekä etsimään vastauksia hakemalla tietoa historian lähteistä. (L1)

Historia ihmisen toimintaa tutkivana oppiaineena on osa kulttuurista osaamista. Oppilasta ohjataan tutustumaan omaan lähihistoriaansa sekä oman kotiseudun ja -alueen historiaan ja kulttuuriperintöön. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan menneisyyttä sen omista lähtökodista käsin ja historialliseen empatiaan eli eläytymään menneisyyden toimijoiden asemaan. Historian opiskelussa käytetään myös erilaisia ilmaisutapoja, kuten draamaa ja kuvataiteen keinoja sekä rohkaistaan oppilaita ilmaisemaan itseään monipuolisesti. (L2)

Historiassa harjoitellaan erilaisten työtapojen kautta vastuunottoa omasta ja yhteisestä työskentelystä ja opiskeluilmapiiristä. Itsestä huolehtimista ja arjen taitoja ohjataan ymmärtämään historiallisen kehityksen tuloksina. Oppisisällön kautta perehdytään myös menneisyyden ihmisten arjen toimintatapoihin ja ratkaisuja yhteisten asioiden hoitamiseksi. (L3)

Historiallinen tieto koostuu monenlaisista lähteistä, joita ohjataan jäsentämään, tulkitsemaan ja ymmärtämään lähdekriittisesti. Oppiaineessa harjoitellaan tiedonhakutaitoja painetusta tekstistä, tietokannoista ja internetistä. (L4)

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään käyttämällä tieto- ja viestintäteknisiä välineitä oppiaineeseen soveltuvilla tavoilla. Oppilasta kannustetaan sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä sekä ymmärtämään viestinnässä hyvät käytöstavat ja tekijänoikeuksien peruseriaatteen. (L5). Historian opiskelun sisällöistä nousevia teemoja, kuten demokratian kehittymistä ja ilmenemistä peilataan oppilaiden elämismailmaan ja pyritään tätä kautta herättämään kiinnostus osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas nähdään aktiivisena, vastuullisena toimijana. Oppiaineessa huomioidaan myös median merkitys ja sen vaikutus yhteiskuntaan. (L6, L7)

Historian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokilla 7 ja 8 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa.

HISTORIA: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena		L1-L7

Tiedon hankkiminen menneisyydestä	S1: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.	
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	<ul style="list-style-type: none"> Teollisuusyhteiskunnan synty, kehitys ja teollistumisen vaikutukset 	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin		L1, L2, L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S2: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.	L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa		L1-L4, L6, L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin 1800-luvulla sekä niiden seurauksiin 	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta		L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen		L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S3: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.	L1-L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	<ul style="list-style-type: none"> Suomen sota Elämää 1800-luvun Suomessa Kulttuurin merkitys identiteetille autonomian aikana Suomen itsenäistyminen 	L1, L2, L4, L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta		L1, L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S4: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin	L1-L7

	ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen. <ul style="list-style-type: none"> • Ensimmäinen maailmansota 	
--	---	--

HISTORIA: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S3: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen sisällissota 	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S4: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.	L1, L2, L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä		L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	<ul style="list-style-type: none"> • Maailmansotien välinen aika sekä demokratioita ja diktatuureja • Toinen maailmansota • Ihmisoikeusrikkomukset ja kansanvainot sekä ihmisoikeuksien edistäminen • Kylmä sota 	L1-L4, L6, L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille		L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta		L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen		L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituseriä	S5: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella	L1-L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää		L1, L2, L4, L5

eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien	
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.	L1, L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	<p>S6: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailmanpolitiikan juuret 	L1-L7

15.5.13 YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiiviseksi, vastuuntuntoiseksi ja yritteliäiseksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteiseksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan koulu yhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1-S4	
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	L1, L2, L4, L7
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä	S2, S3	L2, L4, L7

sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta		
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1-S3	L3, L4, L5
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	L1, L4, L7
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.	S1, S2, S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1-S3	L1, L4, L6
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	L2, L4, L7
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1-S4	L1, L2, L7

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestäväen kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päätöarviointiin ja siitä muodostettavaan päätöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalaan	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiansa osana itsearviointia.</i>			

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisii n, yhteiskunn allisiin ja taloudellisi in kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunn an muiden toimijoiden yhteiskunn allisten ja taloudellist en valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostam isen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia n osana itsearviointi a.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvalti on periaatteit a, ihmisoikeu ksien yleismaail mallista merkitystä sekä syventämä än tietojaan suomalais en oikeusjärje stelmän toiminnast a	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtäm ään ihmisoikeu ksien merkitykse n ja oikeusvalti on periaatteet sekä niiden kytkeytymis en suomalais en oikeusjärjes telmään.	Oikeusvalti on periaatteid en ja toiminnan sekä ihmisoikeu ksien hahmotta minen	Oppilas tunnistaa esimerkeist ä ihmisoikeuk sia sekä oikeusvaltio n keskeisiä toimijoita ja toimintaper iatteita.	Oppilas kuvailee ihmisoikeuk sia, oikeusvaltio n toimijoita ja toimintaper iatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltiop eriaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaist a tietolähdettä käyttäen.	Oppilas arvioi ihmisoikeuksi en ja oikeusvaltiop eriaatteen toteutumista yhteiskunnas sa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanrat kaisua vaativissa tehtävissä.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpiitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpiidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpiitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskunnan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikutuksista yhteiskunnassa.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittämään yritteliäiksi ja vastuulliseksi	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisesti	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa.

ksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan		na toimijana.		palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavien tekijöiden yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksen	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksen	Yhteiskunnallisen päätöksen periaatteiden ja demokraattien	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksen	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksen tunnuspiirteitä	Oppilas erittelee, miten eri päätöksenteon edistävät demokratiaa	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät

<p>teon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena</p>		<p>eon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisönsään.</p>	<p>tisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen</p>	<p>eon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisönsään.</p>	<p>eitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisönsään.</p>	<p>ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisönsään.</p>	<p>toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisönsään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.</p>
<p>T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän</p>	<p>S1, S4</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.</p>	<p>Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen</p>	<p>Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen).</p>	<p>Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä</p>	<p>Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti-</p>	<p>Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille. Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta</p>

kehityksen periaatteiden mukaisesti				Oppilas osoittaa tunnistavan sa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestävä talouden näkökulmasta.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistuminen, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuoliset mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Yhteiskuntaoppi vuosiluokalla 9

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa yhteiskuntaoppia opetetaan 9. vuosiluokalla.

Oppilaat sekä ala- että yläkoulussa muodostavat omat oppilaskuntansa. Oppilaskunnanhallituksen vaalit järjestetään lukuvuoden alussa ja oppilaat huolehtivat vaalijärjestelyistä. Oppilaita kannustetaan vaikuttamaan ja osallistumaan oppilaskuntatyöskentelyyn.

Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla otetaan huomioon oppilaan lähiympäristö ja käytetään hyväksi erilaisia avoimia oppimisympäristöjä, kuten Yrityskylä Itä-Suomi. Oppilaita aktivoidaan tutustumaan Kuopiossa toimiviin paikallisiin ja valtakunnallisiin sekä julkisiin että yksityisiin toimijoihin, kuten järjestöihin, yrityksiin ja seurakuntiin.

Yhteiskuntaopin tunnilla vierailemme myös Pohjois-Savon käräjäoikeuden oikeudenkäynnissä. Käsittelemme oikeudenkäynnin tapahtumia ja ratkaisuja myös maailmankatsomuksellisesta näkökulmasta nostaten esille erityisesti ihmisarvon, vastuullisen lähimmäisyyden, rehellisyyden ja armollisuuden näkökulmista nousevaa tematiikkaa.

Noudatamme opetuksessamme Opetushallituksen ja Kuluttajaviraston yritysten ja oppilaitosten väliselle yhteistyölle laatimia eettisiä pelisääntöjä:

http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=4b301ebb-4924-44d3-8144-294fd61ab1dc&groupId=1122145

Kaikkia oppiaineita koskevat laaja-alaiset tavoitteet vuosiluokilla 7-9 on kuvattu luvussa 15.2. Yhteiskuntaoppiin niistä on johdettu seuraavia tavoitteita laaja-alaiselle osaamiselle:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilasta ohjataan omien opiskelu- ja työskentelytaitojensa määrätietoiseen kehittämiseen. Yhteiskuntaopissa luodaan vahvoja rinnastuksia työelämätaitoihin ja tutkitaan niiden samankaltaisuutta koulutyössä vaadittaviin taitoihin ja asenteisiin.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Yhteiskuntaopissa perehdytään yhteiskuntaan, sen yhteisöihin ja näiden väliseen vuorovaikutukseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja avarakatseiseen suhtautumiseen erilaisiin yhteisöihin ja kulttuuriin

ilmiöihin. Yhteiskuntaopissa opitaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavalla ja toisia arvostavalla tavalla.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot(L3)

Yhteiskuntaopissa tutustutaan erilaisiin arjen tilanteisiin esim. turvallisuuden, kulutuksen ja talouden näkökulmista. Oppilaita ohjataan vastuullisuuteen erilaisissa arkitilanteiden ratkaisuisissa ja pyritään tukemaan heidän kasvuun vastuullisiksi ja tiedostaviksi yhteiskunnan toimijoiksi. Yhteiskuntaopissa pyritään tuomaan opetettava aines lähelle oppilaan omaa elämää konkreettisten tapausten ja esimerkkien avulla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään erilaisia yhteiskunnallisen tiedon lähteitä käyttäen. Erilaisten lähteiden avulla oppilaille opetetaan lähdekritiikkiä. Heitä kannustetaan muodostamaan oma perusteltu mielipide. Opetuksessa tutkitaan median toimintaa ja harjoitetaan omia mediataitoja mm. vaikuttamisen näkökulmasta.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Yhteiskunnallisen tiedon tärkein lähde on Internet. Opetuksessa harjoitellaan tiedonhakutaitoja ja lähdekriittisyyttä. Yhteiskuntaopissa harjoitellaan turvallisuuteen ja tietoturvaan liittyviä asioita. Opiskeluun liittyviä koulutöitä tuotetaan tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Yhteiskuntaopissa tuetaan oppilaiden työnhakuun liittyvää osaamista ja siinä vaadittavia taitoja. Oppiaineessa korostetaan aloitteellisuuden, yrittäjyyden ja työnteon arvostusta sekä oman osaamisen pitkäjänteistä kehittämistä. Oppilaille tehdään tutuksi oman alueen elinkeinoelämää esimerkiksi hyödyntämällä tietoverkkojen mahdollisuuksia.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskuntaopin opetus tukee oppilaan kasvua tiedoiltaan, taidoiltaan ja asenteiltaan kypsäksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi. Vaikuttaminen sekä rakentavan ja toiset huomioon ottavan keskustelun käyminen on yhteiskuntaopin keskeisiä taitoja. Opetuksessa harjoitetaan taitoja, jotka tähtäävät kulttuurillisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväen elämäntavan omaksumiseen.

Yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt vuosiluokalla 9

YHTEISKUNTAOPPI: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin</p>	<p>S1: Pehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.</p> <p>S2: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.</p> <p>S3: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.</p>	L1, L2, L4, L7

	<p>S4: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestäväen kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.</p> <ul style="list-style-type: none"> Pohditaan arvojen, etiikan ja katsomusten merkitystä yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa kysymyksissä 	
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
<p>T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojään suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta</p>	<p>S2: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.</p> <p>S3: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Suomalaiseen oikeusjärjestelmään perehtyminen esim. tutustumalla Pohjois-Savon käräjäoikeuden istuntoon Paikallinen, valtakunnallinen ja EU:n päätöksenteko sekä vaalit Mahdollisten vaalien huomioiminen ja median vaikutus niissä 	L2, L4, L7
	<p>S1: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa</p>	L3, L4, L5

<p>T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä</p>	<p>tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.</p> <p>S2: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.</p> <p>S3: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seurataan eri medioita ja ajankohtaisia aiheita osana yhteiskunnallista keskustelua • Erilaiset yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanavat ja keinot; miten oppilas voi vaikuttaa jo nyt ja tulevaisuudessa • Sosiaalisen median vaikutusmahdollisuudet • Pohditaan vaikuttamisen eettisiä ja moraalisia kysymyksiä 	
<p>Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen</p>		
<p>T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjäyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa</p>	<p>S1: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.</p>	<p>L1, L4, L7</p>

<p>suunnitella omaa tulevaisuuttaan</p>	<p>S4: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestäväen kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etiikan, arvojen ja kestäväen kehityksen vaikutus taloudelliseen toimintaan • Tutustuminen johonkin paikalliseen elinkeinoon esimerkiksi yritysvierailun myötä 	
<p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.</p> <p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena</p>	<p>S1: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.</p> <p>S2: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.</p> <p>S3: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ihmisoikeudet, demokratia ja sananvapaus • Monikulttuurisuus ja vähemmistöt 	<p>L2, L4</p> <p>L1, L4, L6</p>

<p>T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti</p>	<p>S1: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.</p> <p>S4: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuluttajan asema ja vaikutusmahdollisuudet • Kestävä kehitys 	<p>L2, L4, L7</p>
<p>T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa</p>	<p>S1: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.</p> <p>S2: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.</p> <p>S3: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa</p>	<p>L1, L2, L7</p>

	<p>tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.</p> <p>S4: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskunnallinen vaikuttaminen • Ajankohtaisia aiheita valitaan yhteiskuntaopin kaikilta sisältöalueilta niin, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista	
--	--	--

15.5.14 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisiä taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Osallisuus		
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	L2
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	L1, L2, L6
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1-S4	L2, L4
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	L3, L4
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmii-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luomat tuotokset ja sävellykset.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvattun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin

kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisöjen jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttöä ja	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoa	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkir	Oppilas käyttää ääntään osana	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun

laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä		n edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	ryhmän jäsenenä	musiikillista ilmaisua.	välineenä ja osallistuu yhteislauluun.	ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.	välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmis-, melodia- ja sointusoittimin	S1–S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan soittaen keho-, rytmis-, melodia- ja sointusoittimin.	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.	Oppilas soittaa keho-, rytmis-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.	Oppilas soittaa keho-, rytmis-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.	Oppilas soittaa keho-, rytmis-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuolisen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.	Oppilas sovittaa liikeilmaisuun kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykeittä	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja

						seuraten ja ilmaisten.	vuorovaikutuksessa.
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämyksellisen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteluneminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osallistuu luovan tuottamiseen prosessiin.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisiä tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisiä ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisiä tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisiä ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamisen ja tietojenkäsittelyteknologian käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1–S4	Oppilas käyttää tietojenkäsittelyteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkitaiteenlajeja ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikkitaiteenlajeja ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuurin osaaminen	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkiviestimisen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja,	Musiikillisten käsitteiden ja	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä,	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksen

merkintätapa, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.		käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	symbolien käyttö.	ja symboleja.	musiikin merkintätapa ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	mukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia</i>			
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulostaan ja pitää huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuu- mukaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia tilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

						sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.	
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselle ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselle sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisella osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Musiikki vuosiluokilla 7-9

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa vuosiluokilla 7–9

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa musiikin opetusta ja musiikkikasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana tuntiopetuksena. Koulupäivien ulkopuolella oppilailla on mahdollisuus saada yksilöopetusta koulullamme vierailevilta soitonopettajilta.

Musiikin oppimisympäristöinä voidaan hyödyntää musiikkiluokan lisäksi muita koulun tiloja ja lähiympäristöä sekä koulun ulkopuolisia vierailukohteita kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti. Musiikissa erikokoiset ja erilaiset pienryhmät yhteismusisoinnissa ja muussa musiikillisessa toiminnassa ovat luonteva osa musiikin oppimista. Koulun juhlat, tapahtumat ja muut esiintymiset sekä mahdolliset tutkimusprojektit toimivat tärkeinä oppimisen ja kasvun ympäristöinä.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun järjestämissä kulttuuritapahtumissa voi olla esiintyjiä myös koulun ulkopuolelta. Kouluun sopivia esityksiä suunnitellaan yhdessä yhteistyötahojen kanssa. Esiintymiset järjestetään esimerkiksi koulun juhlissa tai yhteisissä aamunavaushetkissä. Oppilaat pääsevät kuuntelemisen ja laulamisen lisäksi ottamaan osaa esityksiin esimerkiksi tutustumalla esitystekniikkaan ja soittimiin. Esityksistä otetaan teemoja ja keskustelunavauksia myös tuntiopetukseen.

Kuopion kaupungilla on oma kuntakohtainen kulttuurikasvatussuunnitelma perusopetuksen vuosiluokille 1-9 ([Kuopion kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma](#)). Tähän on kerätty luokka-asteittain eri oppiaineiden tavoitteista ja sisällöistä nousevia teemoja, saatavilla olevia opetusmateriaaleja, virikekysymyksiä sekä paikallisia yhteistyökumppaneita kulttuuriopetuksen käyttöön kulttuurin ja taiteen eri alueilta. Kuopion kristillisessä koulussa hyödynnämme näitä paikallisia resursseja ja toimintamalleja musiikin opetussuunnitelman paikallista osuutta toteuttaessamme. Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on lisäksi oma **kulttuurikasvatussuunnitelma** (Liite 8). Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on integroida eri oppiaineiden sisälle monipuolisia kulttuurikokemuksia, opettaa oppilaat käyttämään luontevasti kulttuurilaitosten palveluja ja samalla antaa aineksia katsomustietoisuuden kehittymiselle. Lisäksi koulullamme toteutetaan lukuvuosisuunnitelman mukaisesti myös juhlia ja **kulttuuripäiviä**.

Kulttuurikasvatussuunnitelma vuosiluokille 7-9

Jokainen vuosiluokka osallistuu lukuvuosittain vähintäänkin yhteen kulttuurikohdevierailuun. Musiikkiin liittyviä kulttuurikohteita tarjoavat esimerkiksi:

- Kuopion kaupungin sinfoniaorkesteri; tutustuminen soittimiin ja muusikon ammattiin
- Pikku Pietarin torikuja
- Kuopion alueen seurakunnat (Esimerkiksi näyttelyt, soitinkokeilut, tapahtumat)
- Kuopion kaupunki (Esimerkiksi joulutapahtumat)

Kulttuuripäivät

Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista, joissa musiikilla on tärkeä rooli. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan. Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut kulttuurikohteet voivat sisältyä kulttuuripäivien antiin.

Musiikin kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- Itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä
- Isänpäivä

- Äitienpäivä
- Runebergin päivä
- ystävänpäivä
- Lucian päivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulukuun juhlat: joulukuun, pääsiäinen, pyhäinpäivä, laskiainen, helatorstai ja helluntai

Muita huomioitavia tapahtumia ovat muun muassa:

- hyvän käytöksen teemapäivät ja -viikot
- monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyvät teemaviikot

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen koulun musiikin opetuksessa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Musiikilla on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa. Uskonnollinen musiikki voidaan nähdä omana tyylijajinaan. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun omista maailmankatsomuksellisista arvolähtökohdista käsin nähdään tärkeänä tarjota oppilaille runsaasti mahdollisuuksia ja resursseja musiikkiin liittyvien kokemusten, tietojen, taitojen, valmiuksien sekä myös katsomustietoisuuden kehittymiseen ja syvenemiseen.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille musiikintunneilla. Musiikki sisältää sekä peilaa useita erilaisia arvoja ja asenteita, joita käsitellään yhteisessä keskustelussa. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa uskonnollinen musiikki on luonnollinen osa musiikin opetuksen ohjelmistoa sekä koulun toimintakulttuuria. Musiikin ja sen ympärillä tapahtuvien ilmiöiden objektiivinen tarkastelu on tärkeä osa musiikin opetuksen mediakasvatusta.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi konserteissa, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden

kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä koulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat

tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa. Oppilaiden tekemien projektien tuotoksista on valmistettu digitaalisia tallenteita, minkä on havaittu tehokkaasti vahvistavan yhteisöllisyyttä myös oppilaiden perheiden suuntaan.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi musiikin tunneilla voidaan käsitellä äänenvoimakkuuteen ja kuuloon liittyviä turvallisuusasioita ja kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Laaja-alaiset osaamisalueet musiikissa:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Musiikillisessa ideoinnissa vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä. Musisoidessaan oppilaat oppivat kokemuksen, toiminnan, yhdessä tekemisen, oivaltamisen sekä saadun palautteen kautta. Musiikin oppikokonaisuudet rakentuvat loogiseksi jatkumoksi oppilaiden oppiessa kullakin ikätasolla uusia taitoja jo opittujen lisäksi. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erilaisissa musiikillisissa ympäristöissä ja hahmottamaan itsensä muusikkoina ja persoonina toimiessaan vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa erilaisissa soitin- ja laulukokoonpanoissa. Oppilaita rohkaistaan luoviin ideoihin musiikin tekemisen ja ilmaisemisen kautta.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea musiikkia ja huomaavat sen merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Oppilailla on mahdollisuus ilmaista kulttuurista osaamistaan. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Oppilaat oppivat ymmärtämään, että suomalainen musiikki on osa länsimaista musiikkikulttuuria. He tutustuvat musiikillisten työtapojen avulla maailmanmusiikin eri

lajeihin sekä muihin musiikkikulttuureihin. Oppilaita kannustetaan luovaan toimintaan sekä musiikilliseen ilmaisuun ja keksimiseen: säveltämiseen, sovittamiseen, sanoittamiseen, tulkintaan ja improvisointiin. Esiintyminen ja yhteinen musisointi antavat oppilaille vuorovaikutuskokemuksia oman tekemisen ja yleisön palautteen kautta.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa ja oppii huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristönsä turvallisuudesta. Hän ymmärtää musiikin kuuntelemisen, soittamisen ja laulamisen edistävän terveyttä ja auttavan hallitsemaan tunteita. Yhteismusisoitilanteissa oppilas kehittää kurinalaisuutta ja ihmissuhdetaitojaan. Hän harjoittelee tervettä äänenkäyttöä ja hengitystapaa erilaisten ääniharjoitusten ja laulujen avulla.

Monilukutaito (L4)

Oppilas oppii musiikin kieltä, symboleja ja merkintätapoja kuten nuotteja, tabulatuureja ja sointumerkkejä. Oppilas tutustuu musiikin eri viestintävälineisiin ja niillä vaikuttamiseen sekä kehittää monilukutaitoaan. Musiikki on aina ollut myös uskonnollisen viestinnän kieli, joka vaatii lukutaitoa ja tulkintaa. Musiikin monilukutaito kehittyy aktiivisesti musisoimalla, kuuntelemalla, säveltämällä, sanoittamalla sekä analyttisyyteen ja kriittisyyteen ohjaavalla kuuntelukasvatuksella. Katsomustietoisuuden kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia havaita ja tulkita oikein musiikin kantamia sanomia. Niitä opetellaan ymmärtämään erilaisten maailmankatsomusten ja eri uskontojen viitekehyksissä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilas oppii hyödyntämään ja käyttämään tietotekniikan mahdollisuuksia musiikin eri osa-alueilla. Oman musiikin tuottamisen lisäksi tietotekniikkaa voidaan hyödyntää esimerkiksi tiedonhaussa. Opitaan huomioimaan tekijänoikeudet ja niihin liittyvät haasteet. Musiikkiteknologiaan tutustaan myös luokka- ja konserttitilanteissa, kun mietitään tilankäyttöä ja akustiikkaa tai käytetään vahvistimia ja muuta äänentoistoa sekä valaistusta.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita kannustetaan kehittämään omia vahvuuksiaan. Oppilaalle esitellään musiikki ammatillisesta näkökulmasta, minkä kautta kannustetaan oppilasta musiikin tekemiseen ammattina tai musiikin käyttöön osana ammattia. Musiikin ammattilaisten vierailut ja yhteistyömenetelmät oppilaiden kanssa edesauttavat luovan työn arvostamista ja tekijänoikeuksien kunnioittamista. Tutustutaan kristillisten seurakuntien tarjoamiin mahdollisuuksiin toimia musiikin alueella joko amatikseen tai harrastuksena. Samalla ohjataan oppilaita hyödyntämään musiikkia työelämätaidona. Rohkaistaan oppilaita oma-aloitteisuuteen, pitkäjänteisyyteen ja ajankäytön suunnitteluun harjoitustilanteissa sekä sietämään epäonnistumisia ja jännitystä musiikin tekemisessä ja esiintymistilanteissa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilas tutustuu musiikin merkitykseen yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä. Huomioidaan samalla musiikki osana yhteiskunnallista kulttuuripolitiikkaa. Omassa kouluyhteisössään oppilaita rohkaistaan kehittämään yhteistä toimintakulttuuria osallistumalla musiikkitilaisuuksien suunnitteluun ja järjestelyihin. Yhteissoitto- ja laulutyöskentelyssä opetellaan lisäksi ryhmän osana toimimista sekä työskentelyssä ilmenevien ristiriitojen ja tunteiden käsittelemistä. Kestävää kehitystä tuetaan muun muassa opastamalla oppilaita akustisten ja teknisten musiikkilaitteiden asianmukaiseen käyttöön, ylläpitämiseen ja korjaamiseen. Musiikkilaitteita voidaan valmistaa myös kierrätysmateriaaleista käsityön opetukseen integroiden.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun vuosiluokkaistetut tavoitteet ja sisällöt musiikissa vuosiluokilla 7 ja 8.

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
<p>T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> Ryhmästä muodostuu yhtenäinen kokonaisuus ja sinne syntyy myönteinen ilmapiiri, jotta jokainen uskaltaa toimia 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> opetellaan kuuntelemaan oma vastuullinen osallistuminen ja oman osuuden sovittaminen yhteiseen musisointiin toisten huomioiminen ja kannustaminen rakentavan palautteen antaminen äänenkäyttö laulutaito 	L2, L7

<p>musisoivan ryhmän jäsenenä omana itsenään.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat toimivat rakentavasti ja huolehtivat omasta osuudestaan. • Oppilaat harjoittelevat antamaan ja vastaanottamaan myönteistä palautetta musiikillisesta toiminnasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • soittotaidon syventäminen esim. bändisoittimilla <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta • oppilaiden omat aihepiirit • oppilas tiedostaa, hyödyntää ja kehittää vahvuuksiaan • musiikkiin liittyvät kokemukset ja havainnot 	
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
<p>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ylläpitää laulutaitoaan ja kehittää äänenkäyttöään ja -huoltoaan erilaisin harjoituksin. • Oppilas havainnoi omaa ääntään ja siinä tapahtuvia muutoksia huomioiden äänenmurroksen. • Oppilas oppii käyttämään mikrofonia osana luontevaa äänenkäyttöä. • Oppilas oppii suhteuttamaan oman äänen muihin musisoivan ryhmän jäseniin esimerkiksi moniäänisen laulun keinoin. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenkäyttö • laulutaito • soittotaidon syventäminen esim. bändisoittimilla • oman äänen rohkea käyttäminen: oikea lauluasento, äänenavaukset, luonnollinen ja terve äänenkäyttö, mikrofonin käyttö • laulustemat, äänialat <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustellaan äänenmurroksesta: tuetaan sen läpikäymistä kannustavassa ilmapiirissä • oman äänen kuuntelu • musiikki ja yhteiskunnalliset ilmiöt <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • lauluja useilla eri kielillä • eri musiikkityylien äänestetiiikkaan tutustuminen 	L2

	<ul style="list-style-type: none"> • onnistumisen kokemukset 	
<p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii käyttämään bändi- ja muita soittimia monipuolisesti ja asianmukaisesti • Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia nuotti- ja sointumerkintöjä soittaessaan melodia-, rytm- ja sointusoittimilla. • Oppilaan taidot vahvistuvat nuottien ja rytmien nimeämisessä, tunnistamisessa ja soittamisessa. • Oppilaat osaavat hyödyntää vertaisoppimista musiikillisten taitojen harjoittelussa. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenkäyttö • laulutaito • soittotaidon syventäminen esim. bändisoittimilla <p>S2 Mistä musiikki muodostuu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keho- ja rytmisoittimet: kompit, breakit, fillit • melodiasoittimet: soolo, säestys, duuri- ja molliasteikot, pentatoninen asteikko • sointusoittimet: sointutehujen vaihtelu • bändisoittimet, soittimien roolit bändissä, bändisoiton käsitteet • säestystaitojen monipuolistaminen • improvisointikokeilut yhtyesoitossa • omat tuotokset • säveltäminen ja sanoittaminen taitotason mukaisesti • onnistumisen kokemukset 	L2
<p>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa yhdistää toisiinsa musiikin, tunteen ja liikkeen ja hyödyntää siinä esimerkiksi kehorytmejä. • Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenkäyttö • laulutaito • soittotaidon syventäminen esim. bändisoittimilla • monimuotoinen kehollinen aistiminen ja kehon kokeminen musiikillisena instrumenttina • improvisointi ja ilmaisu <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p>	L2

<p>kehollisen ilmaisun kautta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • musiikki ja muut oppiaineet • oppilaiden omat aihepiirit <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuminen musiikkiliikuntaan • liike- ja kehorytmiharjoitukset; perussykeharjoitukset 	
<p>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii tekemään havaintoja kuulemastaan musiikista ja erilaisista ääniympäristöistä. • Oppilas oppii jäsentämään havaintonsa jakamalla sen esimerkiksi kuvien, sanojen tai tarinoiden avulla toisille. • Oppilas oppii hyödyntämään kokemaansa omassa musisoinnissaan. 	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • omat kokemukset, tuntemukset ja mielipiteet, mielipiteiden sivistynyt esittäminen ja perusteleminen • musiikkiarvostelujen tekeminen <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjattu aktiivinen ja monipuolinen kuuntelu • konsertit 	L2
<p>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaille syntyy kokemus siitä, että he 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenkäyttö • laulutaito • soittotaidon syventäminen esim. bändisoittimilla • improvisointi yksin ja yhdessä • esiintymisten mahdollistaminen 	L1, L2, L6

<p>pystyvät luomaan uutta musiikillisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään improvisaatioita ja sävellyksiä yksin tai ryhmässä musiikillisia ja muita äänellisiä elementtejä käyttäen. 	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • soivan sisällön tuottaminen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa • musiikin alan ammatteihin tutustuminen • vierailut ja yhteistyö ammattilaisten kanssa 	
<p>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oppivat hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa luovasti ja monipuolisesti musiikin tekemisessä ja musiikillisen ilmaisun välineenä. • Oppilaat osaavat tallentaa omat tuotoksensa ja jakaa niitä eri sovellusten ja laitteiden avulla. • Oppilaat omaksuvat tekijäoikeusnäkökulmat musiikin luomisessa ja jakamisessa. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • soittotaidon syventäminen • äänentoistolaitteiston käytön opettelua <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan teknologian hyödyntämistä musiikissa • tutkitaan äänen syntymistä eri materiaaleja käyttäen • soitinrakennuskokeilut • musiikkiteknologian käyttäminen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa 	<p>L1, L2, L5</p>
<p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa</p>	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • eri aikakausien ja eri kulttuurien musiikin tarkastelu • yhteydet eri oppiaineisiin 	<p>L2, L4</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan tuntemus eri maanosien ja kulttuurien musiikillisista tyyllilajeista syventyy. • Tavoitteena on laajentaa oppilaiden musiikillisen kulttuurin lukutaitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikin ja median yhteys, esim. internet, TVT musiikissa • tekijänoikeudet • musiikki oppilaiden omissa kulttuureissa ja yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • populaarimusiikki ja sen genret • paikallisen musiikin tuntemus ja historiaa • etniset musiikkikulttuurit • J-pop ja K-pop: aasialaisen ja länsimaisen musiikkikulttuurin vuorovaikutus • uskonnollinen musiikki 	
<p>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on luoda musiikinryhmään myönteinen ja vapaa ilmapiiri niin, että oppilaat uskaltavat keskustella musiikista ja käyttää musiikin käsitteitä ja terminologiaa ilman epäonnistumisen pelkoa. • Oppilas osaa käyttää musiikin peruskäsitteitä, merkintätapoja ja termejä musiikillisessa toiminnassaan. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • musisointitaitojen syventäminen käsitteistön ja terminologian opetteluun avulla <p>S2 Mistä musiikki muodostuu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikin käsitteitä ja merkintätapoja • opetellaan niitä musiikkikäsitteitä, joita tarvitaan yhteismusisoinnissa: <ul style="list-style-type: none"> - rytmi (rytmimerkkejä ja tahtilajeja) - melodia (nuottien nimet ja paikat viivastolla; tabulatuuri) - harmonia (sointumerkit, moniäänisyys) - dynamiikka (voimakkuudet ja niiden vaihtelu; tulkinta) 	L4

	<p>- sointiväri (saundi; tulkinta)</p> <p>- muoto (musiikkikappaleen rakenne)</p> <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen 	
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
<p>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat löytäisivät musiikin rauhoittumisen ja rentoutumisen välineeksi ja toisaalta ymmärtävät musiikin merkityksen energiaa tuovana elementtinä. • Oppilaat löytävät musiikista ilmaisukanavan omille tunteille ja ajatuksille. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • musisoinnissa ja musiikin kuuntelussa toisten huomioiminen • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kannustetaan löytämään oma tapa toimia musiikin kuluttajana, esimerkiksi kuuntelija, harrastaja, kulttuuripalvelujen käyttäjä 	L3, L4
<p>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oppivat kuulonhuollon keskeiset periaatteet ja 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänen fysikaaliset ominaisuudet • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen 	L3

<p>toteuttavat niitä sekä musiikintunneilla että vapaa-ajan harrastuksissaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oppivat käyttämään soittimia ja muuta välineistöä asianmukaisesti ja kiinnittämään huomio musiikkituntien äänenvoimakkuuteen kuulonhuolto huomioiden. 	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteydet musiikin ja muiden oppiaineiden välillä • opetellaan tunnistamaan kuulolle haitallinen melu ja suojaamaan kuuloa siltä • turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	
<p>Oppimaan oppiminen musiikissa</p>		
<p>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa omalle ja ryhmän toiminnalle tavoitteita, harjoittelee niiden saavuttamiseksi ja arvioi omaa ja ryhmän edistymistä musiikin opiskelussa. • Oppilas osallistuu musiikin opetuksen ja musiikillisen esityksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • kunnioitus omaa ja toisten tuotosta kohtaan • musiikillisen osaamisen tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arvioiminen • oppilaat ohjaavat toisiaan musisoimisessa • vertaisarvioinnin ja rakentavan palautteen antaminen • itsenäiseen, pitkäjänteiseen harjoitteluun ohjaaminen • oppimisprosessin ymmärtäminen • musiikkiesitysten valmistaminen • musiikkituotosten viimeistely <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • kiinnitetään huomiota tulkinnan merkitykseen musiikillisessa ilmaisussa 	<p>L1</p>

MUSIIKKI: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
<p>T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat kokevat itsensä osaksi ryhmää ja pystyvät aktiivisesti luomaan ja ylläpitämään luokan yhteishenkeä, jotta jokainen uskaltaisi toimia musisoivan ryhmän jäsenenä omana itsenään. • Oppilas pystyy toimimaan rakentavasti ja huolehtimaan osuudestaan. • Oppilaat pystyvät antamaan ja vastaanottamaan myönteistä palautetta musiikillisesta toiminnastaan. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • opetellaan kuuntelemaan • oma vastuullinen osallistuminen ja oman osuuden sovittaminen yhteiseen musisointiin • toisten huomioiminen ja kannustaminen • rakentavan palautteen antaminen <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietoisuus ympäröivästä äänimaailmasta • oppilaiden omat aihepiirit • oppilas tiedostaa, hyödyntää ja kehittää vahvuuksiaan 	<p>L2, L7</p>
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
<p>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ylläpitää laulutaitoaan ja kehittää äänenkäyttöään ja -huoltoaan edelleen erilaisin harjoituksin. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • oman äänen rohkea käyttäminen: oikea lauluasento, äänenavaukset, luonnollinen ja terve äänenkäyttö, mikrofonin käyttö • moniääniset laulustemmat, äänialat • fraseeraus ja artikulointi <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p>	<p>L2</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas havainnoi omaa ääntään ja siinä tapahtuvia muutoksia huomioiden äänenmurroksen. • Oppilaan mikrofonin käyttö osana luontevaa äänenkäyttöä vahvistuu ja hän pystyy huomioimaan mikrofonitekniiikan musisoidessaan. • Oppilas osaa suhteuttaa oman äänen muihin musisoivan ryhmän jäsenien esimerkiksi moniäänisen laulun keinoin. 	<ul style="list-style-type: none"> • keskustellaan äänenmurroksesta: tuetaan sen läpikäymistä kannustavassa ilmapiirissä • oman äänen kuuntelu <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • lauluja useilla eri kielillä • eri musiikkityylien äänestetiiikkaan tutustuminen • onnistumisen kokemukset 	
<p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas osaa käyttää bändi- ja muita soittimia monipuolisesti ja asianmukaisesti. • Oppilas osaa hyödyntää erilaisia nuotti- ja sointumerkintöjä soittaessaan melodia-, rytm- ja sointusoittimilla. • Oppilaan taidot vahvistuvat edelleen nuottien ja rytmien nimeämisessä, tunnistamisessa ja soittamisessa. • Oppilaat hyödyntävät 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenkäyttö • laulutaito • soittotaidon syventäminen esim. bändisoittimilla <p>S2 Mistä musiikki muodostuu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keho- ja rytmisoittimet: kompit, breakit, fillit • melodiasoittimet: soolo, säestys, duuri- ja molliasteikot, pentatoninen asteikko • sointusoittimet: sointutehojen vaihtelu • bändisoittimet, soittimien roolit bändissä, bändisoiton käsitteet • säestystaitojen monipuolistaminen • improvisointikokeilut yhtyesoitossa • omat tuotokset • säveltäminen ja sanoittaminen taitotason mukaisesti • onnistumisen kokemukset 	<p>L2</p>

<p>vertaisoppimista musiikillisten taitojen harjoittelussa.</p>		
<p>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaan taidot yhdistää toisiinsa musiikin, tunteen ja liikkeen vahvistuvat ja he osaavat hyödyntää siinä esimerkiksi kehosoittimia. • Tavoitteena on, että oppilaat rohkaisuvat toteuttamaan omia ja toisten havaintoja ja kokemuksia kehollisen ilmaisun kautta. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • monimuotoinen kehollinen aistiminen ja kehon kokeminen musiikillisena instrumenttina • improvisointi ja ilmaisu <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikki ja muut oppiaineet • oppilaiden omat aihepiirit <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallistuminen musiikkiliikuntaan • liike- ja kehorytmiharjoitukset; perussykeharjoitukset 	<p>L2</p>
<p>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tekemään monipuolisia havaintoja kuulemastaan musiikista ja erilaisista ääniympäristöistä. • Oppilaat oppivat jäsentämään havaintonsa jakamalla sen esimerkiksi kuvien, 	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • omat kokemukset, tunteet ja mielipiteet, mielipiteiden sivistynyt esittäminen ja perusteleminen • musiikkiarvostelujen tekeminen <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjattu aktiivinen ja monipuolinen kuuntelu • konsertit 	<p>L2</p>

<p>sanojen tai tarinoiden avulla toisille.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oppivat hyödyntämään kokemaansa omassa musisoinnissaan. 		
<p>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oivaltavat, että tehtyjä teoksia voi tehdä monella eri tavalla ja ymmärtävät sovittamisen idean. • Harjoitellaan sovittamista yksin tai pienissä ryhmissä. • Oppilaiden omat teokset otetaan mukaan ohjelmistoon. • Tavoitteena on, että oppilaat oppivat hyödyntämään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • improvisointi yksin ja yhdessä • sävellysten tuottaminen ja muokkaaminen improvisoinnin pohjalta • esiintymisten mahdollistaminen <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • soivan sisällön tuottaminen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa • musiikin alan ammatteihin tutustuminen • vierailut ja yhteistyö ammattilaisten kanssa 	<p>L1, L2, L6</p>
<p>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oppivat hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa luovasti ja monipuolisesti musiikin tekemisessä ja 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänentoistolaitteiston käytön harjoittelua; miksaus <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • teknologian hyödyntäminen monipuolisesti, esimerkiksi demoäänitykset, nuotinnus, esitysten tallentaminen, omat musiikkivideot 	<p>L1, L2, L5</p>

<p>musiikillisen ilmaisun välineenä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat osaavat tallentaa omat tuotoksensa ja jakaa niitä eri sovellusten ja laitteiden avulla. • Oppilaat omaksuvat tekijäoikeusnäkökulmat musiikin luomisessa ja jakamisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • tutkitaan äänen syntymistä eri materiaaleja käyttäen • soitinrakennuskokeilut • musiikkiteknologian käyttäminen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa 	
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenajoina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat oppivat havainnoimaan ja arvioimaan kriittisesti erilaisia käyttötapoja ja -tarkoituksia esimerkiksi elokuva-, teatteri- ja mainosmusiikissa. • Tavoitteena on sen oivaltaminen, että musiikkia voidaan käyttää sekä kielteisen että myönteisen viestin välittämisen välineenä ja että musiikin merkitys muuttuu eri yhteyksissä. 	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • eri aikakausien ja eri kulttuurien musiikin tarkastelu • yhteydet eri oppiaineisiin • musiikin ja median yhteys, esimerkiksi mainokset, elokuvat • tekijänoikeudet • musiikki oppilaiden omissa kulttuureissa ja yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • populaarimusiikki ja sen genret • uskonnollinen musiikki, gospel • vähemmistökulttuurien musiikit • näyttämö- ja elokuvamusiiikki • elektroninen musiikki • maailmanmusiikki 	L2, L4
<p>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa</p>	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • musisointitaitojen syventäminen käsitteistön ja terminologian opetteluun avulla 	L4

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on ylläpitää musiikinryhmän myönteistä ja vapaata ilmapiiriä niin, että oppilaat uskaltavat keskustella musiikista ja käyttää musiikin käsitteitä ja terminologiaa ilman epäonnistumisen pelkoa. • Tavoitteena on, että oppilaan taidot käyttää musiikin peruskäsitteitä, merkintätapoja ja termejä musiikillisessa toiminnassaan vahvistuu. 	<p>S2 Mistä musiikki muodostuu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan musiikin käsitteiden ja merkintätapojen tuntemusta • syvennetään niitä musiikkikäsitteitä, joita tarvitaan yhteismusisoinnissa: <ul style="list-style-type: none"> - rytmi (rytmimerkkejä ja tahtilajeja) - melodia (nuottien nimet ja paikat viivastolla; tabulatuuri) - harmonia (sointumerkit, moniäänisyys) - dynamiikka (voimakkuudet ja niiden vaihtelu; tulkinta) - sointiväri (saundi; tulkinta) - muoto (musiikkikappaleen rakenne) <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • rakentavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen 	
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
<p>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat osaavat käyttää musiikkia rauhoittumisen ja 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • musisoinnissa ja musiikin kuuntelussa toisten huomioiminen • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen 	L3, L4

<p>rentoutumisen välineenä ja toisaalta ymmärtävät musiikin merkityksen energiaa tuovana elementtinä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat löytävät musiikista ilmaisukanavan omille tunteille ja ajatuksille. 	<p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kannustetaan löytämään oma tapa toimia musiikin kuluttajana, esimerkiksi kuuntelija, harrastaja, kulttuuripalvelujen käyttäjä 	
<p>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat syventävät kuulonhuollon keskeisien periaatteiden tuntemustaan ja toteuttavat niitä sekä musiikintunneilla että vapaa-ajan harrastuksissaan. • Oppilaat osaavat käyttää soittimia ja muuta välineistöä asianmukaisesti ja kiinnittämään huomio musiikkituntien äänenvoimakkuuteen kuulonhuolto huomioiden. 	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänen fysikaaliset ominaisuudet • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen <p>S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteydet musiikin ja muiden oppiaineiden välillä • opetellaan tunnistamaan kuulolle haitallinen melu ja suojaamaan kuuloa siltä • turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa 	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
<p>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan</p>	<p>S1 Miten musiikissa toimitaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • kunnioitus omaa ja toisten tuotosta kohtaan 	L1

<p>edistymistään suhteessa tavoitteisiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilas asettaa omalle ja ryhmän toiminnalle realistisia tavoitteita, harjoittelee systemaattisesti niiden saavuttamiseksi ja arvioi omaa ja ryhmän edistymistä totuudenmukaisesti musiikin opiskelussa. • Oppilas osallistuu musiikin opetuksen ja musiikillisen esityksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> • musiikillisen osaamisen tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arvioiminen • oppilaat ohjaavat toisiaan musisoimisessa • vertaisarvioinnin ja rakentavan palautteen antaminen • itsenäiseen, pitkäjänteiseen harjoitteluun ohjaaminen • oppimisprosessin ymmärtäminen • musiikkiesitysten valmistaminen • musiikkituotosten viimeistely <p>S2 Mistä musiikki muodostuu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikkikäsitteiden harjoittelu • musiikin tulkitseminen ja tulkinnan merkitys <p>S4 Ohjelmisto</p> <ul style="list-style-type: none"> • kiinnitetään huomiota tulkinnan merkitykseen musiikillisessa ilmaisussa 	
--	---	--

15.5.15 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tutujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia,

aihepiirejä ja ilmiöitä. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitelmiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan

tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kuvataiteen päätösarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätösarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta,	Taiteen, ympäristön ja muun	Oppilas tekee havaintoj	Oppilas käyttää joitakin	Oppilas käyttää useita	Oppilas käyttää kuvallisen

havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä		ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	visuaalisen kulttuurin havainnoimien	ayksilöllisesti ohjeistettuna.	kuvallisen tuottamisen menetelmää tehdessään havaintoja.	kuvallisen tuottamisen menetelmää ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	tuottamisen menetelmiä tarkoituksen mukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallista suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu omaaloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan	Oppilas ilmaisee havaintojan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti.

tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä				kuvallisesti.	Oppilas käyttää kuvailmaisuunsa myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas käyttää kuvailmaisuunsa myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas käyttää kuvailmaisuunsa monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisuuden taitojaan.	Kuvailmaisuuden taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisuuden keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisuuden keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksen mukaisesti erilaisia kuvailmaisuuden keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskentellessään.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitä ja soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinna menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinna menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään	Oppilas osallistuu tulkinnoille keskustelun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

ja kulttuurin näkökulmist a					keskustelu un.		
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisuuden tapoja kuvallisessa tuottamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisuuden tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisuuden tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisuuden tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuuriseen kuvailmaisuuden tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisuuden tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisuuden tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perusteellalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannanottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisuuden	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisuuden huomioon	Oppilas ottaa kuvailmaisuuden huomioon	Oppilas tarkastelee kuvailmaisuuden	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen

<p>ssaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</p>		<p>kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.</p>		<p>n jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.</p>	<p>erilaisia kulttuuristen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.</p>	<p>kulttuuristen moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.</p>	<p>moninaisuuden ja kestävä kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.</p>
---	--	---	--	---	--	---	---

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Kuvataide vuosiluokilla 7-8

Kuvataiteen opetuksessa kiinnitetään huomiota luomakunnan kauneuden näkemiseen, joka on nähtävissä niin luonnossa kuin maalauksissa ja rakennetuissa kokonaisuuksissakin. Kuvataiteen aiheina voidaan hyödyntää kirkkovuoden kiertoa, jolloin myös kristillisiä aiheita esimerkiksi jouluun ja pääsiäiseen liittyen käytetään. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa on lisäksi oma kulttuurikasvatussuunnitelma (Liite 8), jota voidaan hyödyntää kuvataiteen opetuksessa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kulttuuriopetusta ja -kasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti, mutta sen lisäksi esimerkiksi juhlien ja kulttuuripäivien muodossa. Koulupäivän aikana tapahtuvalle opetukselle on laadittu oma **kulttuuriopetuksen suunnitelma**, jossa hyödynnetään Kuopion kaupungin monipuolista kulttuuritarjontaa. Koulullamme toteutetaan lukuvuosisuunnitelman mukaisesti myös juhlia ja **kulttuuripäiviä**.

Kulttuuriopetuksen kuvataiteen suunnitelma vuosiluokille 7-8

Jokainen vuosiluokka pyrkii mahdollisuuksien mukaan osallistumaan lukuvuosittain vähintäänkin yhteen kulttuurikohdevierailuun. Kuvataiteeseen liittyviä kulttuuri- ja tutustumiskohteita tarjoavat esimerkiksi:

- Kuopion kaupunginkirjasto: <https://kuopio.finna.fi/>
- Kuopion rouvasväen yhdistys (muotoiluakatemia)
- <https://www.muotoiluakatemia.fi/fi/6/1/0/yhdistys>
- Kuopion taidemuseo <https://kuopiontaidemuseo.fi/>
- Kuopion korttelimuseo <https://kuopionkorttelimuseo.fi/>
- Ortodoksinen kirkkomuseo <http://www.ortodoksinenkirkkomuseo.fi/>
- J.V.Snellmanin kotimuseo <http://snellmaninkotimuseo.fi/>

Kuopion kristillinen yhtenäiskoulu on ollut mukana Taidetestaajat -toiminnassa, jossa 8. luokkalaiset pääsevät vierailemaan kahteen kulttuurilaitokseen kokemaan ja arvioimaan taidetta (taidetestaajat.fi).

Kulttuuripäivät

Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan. Kulttuuriopetuksen suunnitelmassa mainitut kulttuurikohteet voivat sisältyä kulttuuripäivien antiin.

Kuvataiteen kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- Itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä

- Runebergin päivä
- Ystävänpäivä
- Vappu
- Äitienpäivä

- Isänpäivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulu, pääsiäinen, Mikkelin päivä, pyhäinpäivä, loppiainen, laskiainen, helatorstai ja helluntai

Lisäksi kuvataide tuodaan esille monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kuvataiteen oppitunneilla oppilaiden käytettävissä on monipuolisesti erilaisia materiaaleja. Oppilaita ohjataan käyttämään erilaisia tekniikoita ja ilmaisukeinoja omien ja yhteisten tuotosten tekemiseen. Opiskelu tapahtuu kannustavassa ja mielikuvitusta rikastuttavassa ilmapiirissä ja ympäristössä, jossa hyödynnetään erilaisia havaintovälineitä ja virikkeitä kuten taidekuvat, sarjakuvat ja tietokonepelit. Oppilaat otetaan mukaan töiden ja tekniikoiden suunnitteluun. Oppilaiden käytettävissä on tieto- ja viestintäteknologiavälineistöä (tietokone, tabletit...). Oppiminen tapahtuu yksin ja yhdessä. Kuvataiteen oppitunneilla hyödynnetään Kuopion kaupungin kulttuuritarjontaa (taidemuseot...). Opetustilanteet tapahtuvat kouluympäristön lisäksi mahdollisuuksien mukaan myös muissa rakennetuissa ympäristöissä, kuten taidemuseoissa, luonnon ympäristössä ja verkkoympäristössä.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa opettaja ottaa huomioon oppilaiden erityistarpeet kuvataidetunteja suunnitellessaan. Tämä voi tapahtua esimerkiksi työtapoja soveltamalla. Myös nopeasti etenevien ja taitavien oppilaiden tarpeet huomioidaan antamalla virikkeitä oppilaan taitoja vastaavasti ja edelleen kehittävästi.

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kuvataiteen opetuksessa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Kuvataiteella on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille myös kuvataiteen tunneilla.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi taidenäyttelyssä, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja

tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omaan kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omaan kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omaan kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä koulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omaan onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kuvataiteessa vuosiluokilla 7–8

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kuvataiteessa oppilaat saavat osallistua niin sisältöjen muokkaamiseen kuin erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisukeinojen valitsemiseen. Taiteellinen työskentely on prosessinomaista. Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja dokumentoimaan oman työskentelyprosessin etenemistä. Työskentelymenetelminä käytetään yksilötyöskentelyn lisäksi myös pari- ja ryhmätyöskentelyä. Oppilasta ohjataan asettamaan tavoitteita omalle sekä ryhmän työskentelylle. Oppilasta ohjataan ottamaan eri aistit ja tunteet huomioon niin tehtävien asettelussa kuin niiden läpikäymisessä. Oppilasta ohjataan soveltamaan eri oppiaineiden tunneilla saamaansa tietoa kuvallisessa työskentelyssään. Työskentelyprosessin eri vaiheissa käytetään opettajan arviointia sekä yksilö-, ryhmä- ja vertaisarviointia. Saadun arvioinnin perusteella suunnataan jatkotyöskentelyä ja omaa toimintaa. Tuotoksista keskustellaan ryhmässä ja annetaan ideoita sekä palautetta myös toisille.. Oppimistehtävien kautta oppijan aktiivinen ja luova toiminta vahvistuu ja oppimisen ilo sekä vuorovaikutus korostuvat. Oppilasta kannustetaan yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja mahdollistetaan uuden oivaltaminen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Kuvataiteessa kuvallisen tuottamisen ja tutkimisen avulla edetään omasta lähipiiristä ja kouluympäristöstä kaupunkiympäristöön ja edelleen laajemmalle kansainvälisiin ympäristöihin. Tavoitteena on korostaa paitsi esteettisyyttä myös eettistä toimintaa sekä ihmisoikeuksien kunnioittamista. Taiteellisen prosessin kautta rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja itseilmaisuun sekä kekseliäisyyteen. Oppilaiden maailman ajankohtaiset mediakuvastot ja tapahtumat toimivat arvopohdintojen välineinä. Teemallinen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Kuvataiteen opinnoissa oppilaat saavat paljon mahdollisuuksia taiteen kokemiseen ja tulkitsemiseen myös erilaisten vierailukäyntien avulla sekä kokevat kulttuurin merkityksen yksilön ja yhteisön hyvinvoinnille. Oppilaat tuntevat suuren osan tärkeimmistä kuopiolaisista taide- ja kulttuurilaitoksista. Oppilaat tuntevat paikallista kulttuuriperintöä ja siihen

liittyviä arvoja, osaavat peilata sitä nykytrendeihin ja osallistuvat sen muovaamiseen ja eteenpäin välittämiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Kuvataiteen opinnoissa oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti sekä kestävä tulevaisuus ja työturvallisuus huomioiden omassa työskentelyssään. Tutustuessaan mediakulttuurin ja muotoilun sisältöihin oppilaat oppivat toimimaan kriittisenä ja vastuullisena kuluttajana. Työskentelyssä harjoitellaan ajanhallintaa erilaisten projektien avulla. Myös teknologiaa käytetään kuvataiteen opinnoissa ja samalla ohjataan oppilasta teknologian vastuulliseen ja hyvän tavan mukaiseen käyttöön. Kuvataiteessa ohjataan oppilaita tarkastelemaan median kuvastoa monipuolisesti erilaisista näkökulmista ja havaitsemaan esimerkiksi mainonnan toimintatapoja. Pohditaan kuluttajan eettistä vastuuta valinnoissaan ja ohjataan oppilaita kriittiseen kuluttajuuteen. Oppilaat oppivat käsittelemään yhdessä toisten kanssa ristiriitaistenkin tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaidon syventämiseen käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjoittelevat analyttistä, kriittistä, katsomuksellista, kulttuurista ja ympäristölukutaitoa. Oppilaat oppivat hyödyntämään monipuolisesti kaikkia aistialueita oppimisessa. Oppilaat harjoittelevat tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja eri kuvataiteen ilmaisulle ominaisilla tavoilla ja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa lähiympäristössään, mediassa ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvantulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Oppilaita ohjataan oma-aloitteiseen ja monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen ja kriittiseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. Oppilaat osaavat rakentaa tietoa yhdessä toistensa ja muiden toimijoiden kanssa. Oppilaat ovat lähdekriittisiä ja osaavat arvioida omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Oppilaat harjaantuvat yhteisöllisen tiedon luomisessa ja sosiaalisen median hyödyntämisessä. Oppilaat ymmärtävät yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaat harjaantuvat valitsemaan, käyttämään ja arvioimaan erilaisia viestintäkanavia ja -

tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja tieto- ja viestintäteknikan alueelta. Oppilaita ohjataan hyödyntämään eri hakupalveluita taiteen tutkimisessa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Kuvataiteen opinnoissa oppilas oppii ottamaan vastuun omasta tekemisestään. Oppilaita rohkaistaan avoimeen, joustavaan ja luovaan toimintaan uusia mahdollisuuksia tai muutostilanteita kohdatessa. He oppivat tunnistamaan omien vahvuuksiaan ja taipumuksiaan sekä kehittämään niitä. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa sekä oman ja toisten työn arvostamiseen. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella monipuolisia työelämätaitoja kuten verkostoitumista ja projektityöskentelyä. He oppivat hallitsemaan työprosessia, johon kuuluu suunnittelu, kokeileminen, uudet ratkaisut, johtopäätökset ja arviointi. Oppilaita ohjataan suuntaamaan ajatuksiaan tulevaisuuteen, jatko-opintoihin ja uravalintaan. Heille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua visuaalisen alan ammatteihin, ammattilaisiin ja paikallisiin yrittäjiin ja yrityksiin. harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Kuvataiteen opinnoissa vahvistetaan ja syvennetään oppilaan kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan ajattelemaan ja toimimaan kestävää tulevaisuutta rakentaen. Opitaan huomaamaan vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja omassa elämässä. Oppilaat tutustuvat yhä monipuolisempiin vaikuttamisen ja osallistumisen tapoihin omassa yhteisössä, Suomessa ja globaalisti. Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin mahdollisuudet vaikuttamisen välineenä käyvät heille tutuksi. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhdessä sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Oppilaan kanssa tarkastellaan kestävään kehitykseen, rauhaan ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja pohditaan omien valintojen ja tekojen vaikutusta paitsi itselle, myös lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat harjoittelevat käytännön tekoja, joilla voivat itse vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta omassa elämässä. Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien kestävän tulevaisuuden innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7 ja 8 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	<p>Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä • omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta • oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt <p>Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ympäristöt, esineet, mediakulttuuri ja virtuaalimaailmat • rakennettu ja luonnon ympäristö • media • erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitys sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista <ul style="list-style-type: none"> • nuorisokulttuurit ja viihteen maailmat <p>Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide • erilaiset taidekäsitteet ja taiteen ilmiöt taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista 	

	<ul style="list-style-type: none"> • kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista. • mahdollisuuksien mukaan tutustuminen Kuopion taidemuseon, kirjastojen ja gallerioiden näyttelyihin ja teoksiin 	
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja, taiteen eri lajeja sekä erilaisia käsityksiä taiteesta. • Oppilas pohtii kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristön kulttuuristen viestien tutkiminen • omaan elinympäristöön ja sen kulttuuriperintöön tutustuminen • taiteen havainnoiminen omien kokemusten kautta • taiteen tutkiminen eri aistien ja koko kehon yhteistyön avulla • erilaisten taiteentekemisen tekniikoiden monipuolinen kokeileminen • Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja median merkityksen ja vaikutuksen kasvun huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. 	L1, L3, L4, L5
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. • Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omasta kuvakulttuurista ja sen merkityksestä eri yhteisöissä, 	<ul style="list-style-type: none"> • omien ajatusten jäsentäminen kuvien äärellä • ryhmässä oppiminen, elämysten ja tiedon jakaminen • erilaisten näkemysten vertailu ja ymmärtäminen 	L2, L4, L5, L6

<p>ympäristöissä ja yhteyksissä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oppilasta havaitsemaan ja pohtimaan omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä. Keskustelussa huomioidaan oppilaan laajeneva elinpiiri ja median jatkuvasti kasvava merkitys yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. • Ohjataan oppilasta sanallistamaan havaintojaan ja ajatteluaan sekä perustelevaan omia mielipiteitään. • Ohjataan oppilasta käyttämään kuvataiteelle ominaista käsitteistöä. 		
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas kehittää taitoaan ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. • Oppilasta rohkaistaan käyttämään ilmaisussaan monipuolisesti erilaisia välineitä ja yhdistelemään ja soveltamaan aikaisemmin oppimaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten taiteentekemisen tapojen harjoittelu • tarkoituksenmukaisen ilmaisutavan valitseminen omien ajatusten esille tuomiseksi 	<p>L2, L3, L4, L5</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu laajentamaan ja avartamaan omaa ilmaisutapaansa ja asettamaan määrätietoisesti tavoitteita toiminnalleen. 		
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oppilasta syventämään kuvan tekemisen taitojaan käyttäen monipuolisesti soveltaen erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa. • Ohjataan oppilasta kokeilemaan sekä yhdistelemään rohkeasti ja luovasti eri tekniikoita ja materiaaleja sekä kehittämään mahdollisesti täysin uusia tapoja. Hyödynnetään myös teknologisia ilmaisukeinoja. • Ohjataan oppilasta löytämään hänelle ominaisin ja luontevin ilmaisutapa mutta kannustetaan häntä kokeilemaan ennakkoluulottomasti myös täysin uusia tapoja. • Oppilasta ohjataan asettamaan selkeitä tavoitteita oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • opitun syventämistä tukevien tehtävien tekeminen • harjoiteltujen asioiden kertaaminen • ympäristön kuvakulttuurin soveltaminen tutkimalla • eri aikakausien suurilta taiteen mestareilta oppiminen • Oppilaiden laajenevan elinpiiri ja medioiden kasvavan merkitys huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa 	L2, L3, L5, L6

<ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja osaa huolehtia välineistä ja tarvikkeista ja osaa asettaa määrätietoisesti tavoitteita toiminnalleen. • Oppilasta ohjataan etsimään vaikutteita omaan ilmaisuun myös ympäristön kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta. • . 		
<p>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oppilasta käyttämään tutkivaa lähestymistapaa työskennellen sekä itsenäisesti että ryhmässä. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Taiteen tutkiminen ja havainnoiminen itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti sekä saadun aineisto käyttäminen kuvataiteellisen työskentelyn lähtökohtana • taiteilijoille ominaiseen prosessinomaiseen työskentelyyn perehtyminen • Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset. 	<p>L1, L2, L3, L5</p>

<p>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee käyttämään ja soveltamaan erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään. • Oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun ja tuetaan medialukutaidon kehittymistä. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • kantaaottavaan taiteeseen tutustuminen ja vaikuttaminen taiteen avulla nuoren omassa elinpiirissä • erilaisten kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapojen tiedostaminen oppiminen oppilaan ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa • esimerkkejä taiteilijoiden ja yhteiskunnan vuoropuhelusta eri aikakausina 	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oppilasta tutustumaan kuvallisiin, sanallisiin ja muihin 	<ul style="list-style-type: none"> • omien ja tovereiden tuotosten tulkitseminen ja niistä keskusteleminen • ympäristössä esiintyvän kuvaston tulkitseminen mediasta katutaiteeseen • eri kulttuurien ja eri aikakausien taiteen tarkasteleminen • taiteen viestien tulkitseminen 	<p>L1, L4, L5, L6</p>

<p>kuvatulkinnan menetelmiin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan oppilasta tarkastelemaan esim. sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. • Ohjataan oppilasta pohtimaan sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella ja tulkita kuvia. • Oppilas opettelee lukemaan ja tulkitsemaan ympäristön visuaalisia viestejä eri menetelmin. • Oppilas tarkastelee eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta. • Ohjataan oppilasta tiedostamaan, mitkä elementit vaikuttavat taideteosten tulkintaan. 		
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas pohtii eri kuvakulttuurien ja taiteen merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan. • Kannustetaan oppilasta keskustelemaan omista tulkinnoistaan ja kokemuksistaan ja ohjataan oppilasta 	<ul style="list-style-type: none"> • oman taideilmaisun merkitys itselle ja itselle merkittävistä asioista viestiminen toisille kuvailmaisun keinoin • oman ympäristön julkisen taiteen tutkiminen osana kulttuuriamme sekä pohtiminen, millä tavoin se heijastelee merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle • eri aikakausien taiteen tarkasteleminen ja sen merkityksen pohtiminen kontekstissaan • erilaisiin taidekäsitteisiin, taideteoksiin ja taidesuuntauksiin tutustuminen, joilla on ollut suuri merkitys kansallisen identiteetin muodostumisessa ja vahvistumisessa, esim. kultakausi ja kansallisromantiikka. (Työskentelyn 	<p>L2, L3, L6, L7</p>

<p>ymmärtämään taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitys hänen nykyelämässään ja koko nykyisen yhteiskunnan rakentumisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilas tutustuu erilaisiin taidekäsitteisiin, taideteoksiin sekä -suuntauksiin 	<p>lähtökohdaksi voidaan ottaa oppilaille merkityksellisiä taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä.)</p>	
<p>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu kokeilemaan ja soveltamaan rohkeasti ja luovasti erilaisia kuvailmaisun tapoja eri aikakausien ja eri kulttuurien tyyleillä ja tekniikoilla. • Oppilas vertailee omaa kuvakulttuuria ja omia ilmaisukeinoja eri aikojen ja kulttuurien tapoihin, etsii yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja pohtii syitä niille. • Oppilas tarkastelee eri aikojen ja kulttuurien aiheita, tekniikoita ja ilmaisutapoja. • Oppilas soveltaa aiheita monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • eri aikojen ja kulttuurien taiteeseen tutustuminen ja niiden ilmaisukeinojen soveltaminen tehtävien yhteydessä 	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omien arvojen ilmaiseminen kuvallisin keinoin • ympäristössä esiintyvän kuvakulttuurin heijastamien arvojen havainnointi ja niihin kantaa ottaminen 	<p>L3, L4, L6, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tiedostaa taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevää arvomaailmaa ja harjoittelee ilmaisemaan omia näkemyksiään siitä. • Ohjataan oppilasta löytämään omassa kuvakulttuurissa ilmeneviä arvoja. • Ohjataan oppilasta havaitsemaan esim. median voimakas vaikutus. • Rohkaistaan oppilasta ottamaan kantaa ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin arvoihin. • Ohjataan oppilasta etsimään ja löytämään arvoja taideteoksista. • Oppilas pohtii, miten eri aikakausien ja eri kulttuurien arvot näkyvät taiteessa. • Ohjataan oppilasta ymmärtämään muita kulttuureja ja erilaisia arvomaailmoja taiteen kautta. 	<ul style="list-style-type: none"> • tutustuminen siihen, miten taiteilijoiden teokset kertovat arvoista ja niiden vertailu nuoren omiin arvoihin 	
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia. • Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen 	<ul style="list-style-type: none"> • nuoren käsitysten laajentaminen erilaisista kulttuureista ja kestävästä kehityksestä, että hän voi soveltaa tietojaan omassa kuvailmaisussaan 	L1, L2, L4, L7

<p>moninaisuuden omassa lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus taideteoksia tarkasteltaessa ja valintoja omassa työskentelyssä tehdessä. • Oppilas tunnistaa eri kuvakulttuureista erilaisia kuvailmaisun toimintatapoja ja kulttuurista moninaisuutta. Kiinnitetään näissä huomiota sisältöihin ja toimintatapoihin, joissa on huomioitu kestävä kehitys. • Oppilas pohtii myös laadun ja käytettävien materiaalien merkitystä kestävässä kehityksessä. Kannustetaan ja ohjataan oppilasta valitsemaan ja käyttämään kierrätysmateriaaleja sekä huoltamaan välineitä hyvin. • Ohjataan oppilasta myös käyttämään materiaaleja säästeliäästi ja vähentämään hävikkiä. • Oppilas tiedostaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ja mahdollisuuksia oppilaan ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti		
--	--	--

<p>mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun ja tuetaan medialukutaidon kehittymistä. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. 		
--	--	--

KUVATAIDE: VUOSILUOKKA 8		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	<p>Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilaiden tekemät kuvat ja kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti • oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä • omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta • oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt <p>Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ympäristöt, esineet, mediakulttuuri ja virtuaalimaailmat • rakennettu ja luonnon ympäristö • media 	

	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitys sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista • nuorisokulttuurit ja viihteen maailmat <p>Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide • erilaiset taidekäsitykset ja taiteen ilmiöt taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista • kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista. • mahdollisuuksien mukaan tutustuminen Kuopion taidemuseon, kirjastojen ja gallerioiden näyttelyihin ja teoksiin 	
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa. • Oppilasta tekee monipuolisia havaintoja monin eri aistein ja havaintovälinein luonnonympäristöstä, rakennetusta ympäristöstä, 	<ul style="list-style-type: none"> • ympäristön kulttuuristen viestien tutkiminen • omaan elinympäristöön ja sen kulttuuriperintöön tutustuminen • taiteen havainnoiminen omien kokemusten kautta • taiteen tutkiminen eri aistien ja koko kehon yhteistyön avulla • erilaisten taiteen tekemisen tekniikoiden monipuolinen kokeileminen • oppilaiden laajenevan elinpiirin ja median merkityksen ja vaikutuksen kasvun huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa 	L1, L3, L4, L5

<p>taiteesta sekä mediasta ja uusista kuvakulttuureista sekä eri aikakausien ja kulttuurien taiteesta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja, taiteen eri lajeja sekä erilaisia käsityksiä taiteesta. • Oppilas osaa pohtia kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan. 		
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista. • Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omasta kuvakulttuurista ja sen merkityksestä eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä. • Oppilas opettelee sanallistamaan myös havaintoja ja ajatuksia ympäristöstä, mediasta ja muusta 	<ul style="list-style-type: none"> • omien ajatusten jäsentäminen kuvien äärellä • ryhmässä oppiminen, elämysten ja tiedon jakaminen • erilaisten näkemysten vertailu ja ymmärtäminen • oppilaan ohjaaminen syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. • Keskusteluissa huomioidaan oppilaan laajeneva elinpiiri ja median jatkuvasti kasvava merkitys yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. • Oppilaan ohjaaminen havaitsemaan ja pohtimaan omia kuvakulttuureja uudistavia ilmiöitä. 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>visuaalisesta kulttuurista ja sen ilmiöistä sekä eri aikakausien ja kulttuurien taideteosten herättämistä ajatuksista ja näkemyksistä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa perustella omia mielipiteitään ja käyttää kuvataiteelle ominaista käsitteistöä. 		
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. • Oppilas osaa käyttää ilmaisussaan monipuolisesti erilaisia välineitä ja yhdistellä ja soveltaa aikaisemmin oppimaansa. • Oppilas rohkaistuu laajentamaan ja avartamaan omaa ilmaisutapaansa. • Oppilas osaa asettaa määrätietoisesti tavoitteita toiminnalleen. 	<ul style="list-style-type: none"> • erilaisten taiteentekemisen tapojen harjoittelu • tarkoituksenmukaisten ilmaisutapojen valitseminen omien ajatustensa esille tuomiseksi eri ympäristöissä 	<p>L2, L3, L4, L5</p>

Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan. • Ohjataan oppilasta löytämään hänelle ominaisin ja luontevin ilmaisutapa mutta kannustetaan häntä kokeilemaan ennakkoluulottomasti myös täysin uusia tapoja. • Oppilas osaa asettaa selkeitä tavoitteita oman kuvallisen ilmaisunsa kehittämiseksi. Kannustetaan oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja osaa huolehtia välineistä ja tarvikkeista ja osaa asettaa määrätietoisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • opitun syventämistä tukevien tehtävien tekeminen • harjoiteltujen asioiden kertaaminen • ympäristön kuva – kulttuurin soveltaminen tutkimalla • eri aikakausien suurilta taiteen mestareilta oppiminen • Oppilaan ohjaaminen syventämään kuvan tekemisen taitojaan käyttäen monipuolisesti soveltaen erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvailmaisussa. • Oppilaan ohjaaminen kokeilemaan sekä yhdistelemään rohkeasti ja luovasti eri tekniikoita ja materiaaleja sekä kehittämään mahdollisesti täysin uusia tapoja, joissa voidaan hyödyntää myös teknologisia ilmaisukeinoja. • Oppilaan ohjaaminen etsimään vaikutteita omaan ilmaisuun myös ympäristön kuvakulttuurista ja taiteen maailmasta. • Oppilaiden laajenevan elinpiirin ja medioiden kasvavan merkityksen huomioiminen yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. 	<p>L2, L3, L5, L6</p>

<p>tavoitteita toiminnalleen.</p>		
<p>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • taiteen tutkiminen ja havainnointi itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti siten, että saatua aineistoa voidaan käyttää kuvataiteellisen työskentelyn lähtökohtana • taiteilijoille ominaiseen prosessinomaiseen työskentelyyn perehtyminen • Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esim. museot, kuvataidekoulut, taiteilijat ym. visuaalisen alan ammattilaiset. 	<p>L1, L2, L3, L5</p>
<p>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omista kuvissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin. • Oppilas osaa käyttää ja soveltaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään. • Oppilas tiedostaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. 	<ul style="list-style-type: none"> • kantaaottavaan taiteeseen tutustuminen ja vaikuttaminen taiteen avulla nuoren omassa elinpiirissä • sen tiedostamaan oppiminen, millä keinoin ympäristössä ja mediassa pyritään vaikuttamaan • esimerkkejä taiteilijoiden ja yhteiskunnan vuoropuhelusta eri aikakausina • Oppilaan ohjaaminen kriittiseen ajatteluun ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa. 		
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
<p>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna mene – telmiä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä. • Oppilas tarkastelee esim. sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. • Oppilas tarkastelee eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua kuvataidetta. • Oppilas tiedostaa taideteosten tulkintaan vaikuttavia elementtejä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omien ja tovereiden tuotosten tulkitseminen ja niistä keskusteleminen • ympäristössä esiintyvän kuvaston tulkitseminen mediasta katutaiteeseen • eri kulttuurien ja eri aikakausien taiteen tarkastelua ja taiteen viestien tulkitsemisen harjoittelua • Oppilaan ohjaaminen pohtimaan sitä, kuinka ympäristön kuvakulttuurit vaikuttavat omaan kuvakulttuuriin ja omaan tapaan tarkastella ja tulkita kuvia. • Ympäristön visuaalisten viestien lukemaan ja tulkitsemaan oppiminen eri menetelmin. 	L1, L4, L5, L6
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen 	<ul style="list-style-type: none"> • oman taideilmaisun merkitys itselle ja itselle merkittävistä asioista viestiminen toisille kuvailmaisun keinoin • oman ympäristön julkisen taiteen tutkiminen osana kulttuuriamme ja sen pohditaan, millä tavoin se heijastelee merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle • eri aikakausien taiteen tarkasteleminen ja sen kontekstimerkityksen pohtiminen • Työskentelyn lähtökohdaksi voidaan ottaa oppilaille merkityksellisiä taiteen ja 	L2, L3, L6, L7

<p>kulttuurin merkityksestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas rohkaistuu keskustelemaan omista tulkinnoistaan ja kokemuksistaan ja ohjataan oppilasta ymmärtämään taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitys hänen nykyelämässään ja koko nykyisen yhteiskunnan rakentumisessa. 	<p>muun visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä.</p>	
<p>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa soveltaa kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja. • Oppilas rohkaistuu kokeilemaan ja soveltamaan rohkeasti ja luovasti erilaisia kuvailmaisun tapoja eri aikakausien ja eri kulttuurien tyyeillä ja tekniikoilla. • Oppilas vertailee omaa kuvakulttuuria ja omia ilmaisukeinoja eri aikojen ja kulttuurien tapoihin. • Oppilas etsii yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja pohtii syitä niille. 	<ul style="list-style-type: none"> • eri aikojen ja kulttuurien taiteeseen tutustuminen ja niiden ilmaisukeinojen soveltaminen tehtävien yhteydessä • Opetuksen sisällöt valitaan eri aikojen ja kulttuurien aiheista, tekniikoista ja ilmaisutavoista. Aiheet valitaan kulloinkin ajankohtaisista teemoista ja ilmiöistä ja niitä sisällytetään monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin 	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		

<p>T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. • Oppilas tunnistaa omassa kuvakulttuurissa ilmeneviä arvoja ja osaa pohtia esim. median vaikutusta. • Oppilas rohkaistuu ottamaan kantaa ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin arvoihin. • Oppilas pohtii, miten eri aikakausien ja eri kulttuurien arvot näkyvät taiteessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omien arvojen ilmaiseminen kuvallisin keinoin sekä oppilaan ohjaaminen etsimään ja löytämään arvoja taideteoksista • ympäristössä esiintyvän kuvakulttuurin heijastamien arvojen havainnointi ja siihen kantaa ottaminen • siihen tutustuminen, miten taiteilijoiden teokset kertovat arvoista ja vertaillaan niitä nuoren omiin arvoihin • Oppilaan ohjaaminen ymmärtämään muita kulttuureja ja erilaisia arvomaailmoja taiteen kautta. 	<p>L3, L4, L6, L7</p>
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia. • Oppilas havaitsee ja ymmärtää kulttuurisen 	<ul style="list-style-type: none"> • nuoren käsityksen laajentaminen erilaisista kulttuureista ja kestävästä kehityksestä siten, että hän voi soveltaa tietojaan omassa kuvailmaisussaan • Oppilaan ohjaaminen kriittiseen ajatteluun ja medialukutaidon kehittymisen tukeminen. 	<p>L1, L2, L4, L7</p>

<p>moninaisuuden omassa lähiympäristössä ja sen eri kuvakulttuureissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa ottaa huomioon kulttuurisen moninaisuuden taideteoksia tarkasteltaessa ja valintoja omassa työskentelyssä tehdessä. • Oppilas tiedostaa erilaisia kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen tapoja ja mahdollisuuksia oppilaan ympäristön kuvakulttuurissa ja taiteen maailmassa sekä erityisesti mediakulttuurissa ja virtuaalimaailmassa. • Oppilas tuntee taiteelle ominaisia toimintatapoja ja kuvallisen viestinnän keinoja eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa.		
--	--	--

15.5.16 KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologioita sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen ja eri ryhmien kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnustetaan myös erilaisia teknologioita toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	L2, L3
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella	S1-S5	L1

kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan		
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1- S5	L4, L6
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun	S1-S5	L2, L4
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	L3, L6
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1- S5	L5
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8	L1, L4, L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Pehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset

edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja omaaloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan.	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyttisesti ja realistisesti.

essin ja arvioimaan oppimistään		käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisesssa käsityöprosessissa.		käsityöprosessiaan ohjatusti.	Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.	käsityöprosessiaan.	
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksellismukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksellismukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksellismukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttökelvottomuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksellismukaisesti.
T4 ohjata oppilas	S1–S5	Oppilas oppii	Visuaalinen, materiaallinen	Oppilas tunnistaa	Oppilas käyttää	Oppilas käyttää	Oppilas käyttää

<p>käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua</p>		<p>käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p> <p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>ja esitysteknologinen ilmaisu</p>	<p>erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p> <p>Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaa ja ajatuksiaan.</p>	<p>käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan.</p> <p>Oppilas ilmaisee havaintojaa ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.</p>	<p>käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>tarkoituksen mukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p> <p>Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6</p>	<p>Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin.</p> <p>Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.</p>	<p>Turvallinen työskentely</p>	<p>Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.</p>	<p>Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.</p>	<p>Oppilas arvioi ja ennakoii työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia.</p> <p>Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.</p>

<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätieteologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintätieteologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa.</p> <p>Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.</p>	<p>Tieto- ja viestintätieteologiset taidot sekä yhteisöllinen työskentely</p>	<p>Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintätieteologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintätieteologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintätieteologiaa.</p>	<p>Oppilas käyttää tieto- ja viestintätieteologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa</p>	<p>S7</p>	<p>Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa</p>	<p>Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa</p>	<p>Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.</p>	<p>Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.</p>	<p>Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.</p>

työelämässä		työelämässä.					
T8 ohjata oppilaita taloudellisen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömaterialiaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävä elämäntapaa liittyviä valintoja.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Käsityö vuosiluokalla 7

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun kulttuurikasvatussuunnitelma kattaa luokka-asteet 0–9 ja pohjautuu Kuopion kaupungin Kulttuuripolku-toimintamalliin. Tähän on kerätty luokka-asteittain eri oppiaineiden tavoitteista ja sisällöistä nousevia teemoja, saatavilla olevia opetusmateriaaleja, virikekysymyksiä sekä paikallisia yhteistyökumppaneita kulttuuriopetuksen käyttöön kulttuurin ja taiteen, esimerkiksi musiikki ja tanssi, eri alueilta. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa hyödynnämme näitä paikallisia resursseja ja toimintamalleja käsityöopetussuunnitelman paikallista osuutta toteuttaessamme. Kuopion kristillisellä yhtenäiskoululla on lisäksi oma kulttuurikasvatussuunnitelma (Liite 8), jossa paikallisten kulttuurikasvatumahdollisuuksien lisäksi pohditaan kulttuurin katsomuksellisia ulottuvuuksia. Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on integroida eri oppiaineiden sisälle monipuolisia kulttuurikokemuksia, opettaa oppilaat käyttämään luontevasti kulttuurilaitosten palveluja ja samalla antaa aineksia katsomustietoisuuden kehittymiselle.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa kulttuuriopetusta ja -kasvatusta toteutetaan koulupäivän aikana eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti mutta sen lisäksi esimerkiksi juhlien ja kulttuuripäivien muodossa. Koulupäivän aikana tapahtuvalle opetukselle on laadittu oma kulttuuriopetuksen suunnitelma, jossa hyödynnetään Kuopion kaupungin monipuolista kulttuuritarjontaa. Koulullamme toteutetaan lukuvuosisuunnitelman mukaisesti myös juhlia ja kulttuuripäiviä.

Kulttuuriopetuksen käsityön suunnitelma vuosiluokille 7-9

Jokainen vuosiluokka pyrkii osallistumaan lukuvuosittain vähintäänkin yhteen kulttuurikohdevierailuun. Käsitöihin liittyviä kulttuuri- ja tutustumiskohteita tarjoavat esimerkiksi:

- Kuopion kaupunginkirjasto: <https://kuopio.finna.fi/>
- Kuopion rouvasväen yhdistys
(muotoiluakatemia): <https://www.muotoiluakatemia.fi/fi/6/1/0/yhdistys>
- Kuopion taidemuseo: <https://kuopiontaidemuseo.fi/>
- Kuopion korttelimuseo: <https://kuopionkorttelimuseo.fi/>

- Ortodoksinen kirkkomuseo: <http://www.ortodoksinenkirkkomuseo.fi/>
- J.V.Snellmanin kotimuseo: <http://snellmaninkotimuseo.fi/>

Kulttuuripäivät

Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään kunakin lukuvuonna juhlittavista päivistä tai juhlallisista aamunavauksista. Juhlittavat päivät vaihtelevat esimerkiksi vuosittaisten merkkipäivien ja tapahtumien mukaan.

Käsityön kannalta huomioitavia juhlapäiviä ovat muun muassa:

- itsenäisyyspäivä
- Kalevalan päivä
- isänpäivä
- äitienpäivä
- kristilliseen perinteeseen kuuluvat juhlat: joulu, pääsiäinen

Maailmankatsomukselliset arvot Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun käsityön opetuksessa

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa suhtaudutaan kulttuuriin laajana ilmiönä positiivisesti. Kulttuuri voidaan kristillisessä perinteessä nähdä paitsi ihmisen luovuuden ilmentymänä myös Jumalan ihmiskunnalle antamana tehtävänä. Kulttuuri ei ole vain välinearvo, vaan sillä on arvo itsessään. Musiikilla on ollut tärkeä rooli kristillisyyden historiassa kuten myös useimmissa muissa uskonnoissa. Uskonnollinen musiikki voidaan nähdä omana tyylilajinaan. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun omista maailmankatsomuksellisista arvolähtökohdista käsin nähdään tärkeänä tarjota oppilaille runsaasti mahdollisuuksia ja resursseja musiikkiin liittyvien kokemusten, tietojen, taitojen, valmiuksien sekä myös katsomustietoisuuden kehittymiseen ja syvenemiseen.

Kuopion kaupungin tarjoamien kulttuuripalvelujen lisäksi käytettävissämme ovat myös seurakuntien järjestämät kulttuuritapahtumat. Tapahtumiin osallistumisessa ja kristillisten juhlien järjestämisessä noudatetaan opetushallituksen antamia linjauksia ja ohjeita yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi OPH-56-2018, 12.01.2018.

Kristillisen koulun arvot antavat läpäisyperiaatteella maailmankatsomuksellisesta järjestelmästä nousevan vivahteen taideaineiden opetukseen. Koulun arvomaailma tarjoaa toimivan alustan arvokeskusteluille musiikintunneilla. Musiikki sisältää sekä peilaa useita erilaisia arvoja ja asenteita, joita käsitellään yhteisessä keskustelussa. Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa uskonnollinen musiikki on luonnollinen osa musiikin opetuksen ohjelmistoa sekä koulun toimintakulttuuria. Musiikin ja sen ympärillä tapahtuvien ilmiöiden objektiivinen tarkastelu on tärkeä osa musiikin opetuksen mediakasvatusta.

Kunnioitus: Taide- ja taitoaineissa toisen oppilaan tai taiteilijan työtä opetellaan kunnioittamaan ja osoittamaan sille arvostusta, vaikka oppilas itse ei ymmärtäisikään kyseisen taiteen muodon merkitystä. Oppilaiden erilaisuutta ja erilaisia lahjoja kunnioitetaan. Arvostamisen ja kannustamisen kulttuuri kasvaa positiivisen palautteen antamisen ja vastaanottamisen kokemusten kautta. Oppilaita opetetaan kunnioittamaan ihmisten erilaisuutta myös siinä, että jokainen voi kokea taide-elämykset omalla tavallaan.

Kulttuuritilaisuuksiin osallistuttaessa, esimerkiksi konserteissa, oppilaita ohjataan kunnioittavaan asenteeseen ja asiaankuuluvaan käyttäytymiseen. Hyvät tavat ilmaisevat kunnioitusta. Oppilaiden kulttuurisensitiivisyyttä rakennetaan ohjaamalla heitä hienotunteisuuteen asenteissaan ja käyttäytymisessään toisen maailmankatsomuksen pohjalta nousevaa taide- ja kulttuuri-ilmaisua kohtaan. Se edellyttää tutustumista myös eri uskontojen piirissä vallitseviin käyttäytymisnormeihin ja tapakoodeihin. Maailmanuskontoihin tutustumisen yhteydessä opitaan ymmärtämään myös uskontojen erilaisia näkemyksiä ja lähestymistapoja taiteiden suhteen.

Luottamus: Luottamuksen arvo pitää sisällään luottamista omiin kykyihin sekä luottamista toisiin. Taide- ja taitoaineisiin liittyvässä luovassa työssä luottamus omiin kykyihin sekä omaan mahdollisuuteen oppia uutta ovat tärkeitä asioita. Luottamuksen arvo on vahvasti kytköksissä kunnioitukseen ja sen harjoitteluun. Kasvavan kunnioituksen myötä myös luottamus omiin kykyihin kasvaa.

Rehellisyys: Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa rehellisyys näkyy oppilaan suhtautumisessa omiin onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Onnistumisista iloitaan ja myös rehellisestä suhtautumisesta omaan virheeseen tai laiminlyöntiin voidaan oppia uutta. Taito- ja taideaineissa oppilaat tekevät paljon luovaa työtä ja niinpä juuri näiden aineiden parissa rehellisyys omaa tekemistä kohtaan on selvästi nähtävillä.

Armollisuus: Armollisuus näkyy oppilaiden asenteissa itseä ja toisia kohtaan. Pettymyksiä ja onnistumisen kokemuksia opetellaan kohtaamaan ja käsittelemään rakentavalla tavalla. Opettajat osoittavat oppilaille ehdotonta hyväksyntää ja kannustusta niin sanoin, elein kuin ilmeinkin. Oppilaita kasvatetaan sietämään omia pettymyksen kokemuksiaan siitä, ettei ole onnistunut tavoitteidensa mukaisesti ja suhtautumaan armollisesti toistenkin tuotoksiin ja suorituksiin, myös siihen, ettei opettajakaan aina onnistu tavoitteidensa mukaisesti. Armollisuuteen kuuluu myös alusta aloittamisen mahdollisuus ja uudelleen yrittämiseen rohkaiseminen.

Kiitollisuus: Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa oppilaita ohjataan näkemään vahvuuksia ja lahjakkuutta niin omassa kuin toistenkin oppilaiden elämässä. Oppilaita harjaannutetaan näkemään kiitollisuuden aiheita omassa elämänpiirissään ja muun muassa Kuopion monipuolisessa kulttuuritarjonnassa. Taide- ja taitoaineiden valmiuksia sekä niiden tuotoksia kehitetään yhtenä muotona ja välineenä kiitollisuuden ja myönteisen asenteen ilmaisemiseen.

Yhteisöllisyys: Yhdessä tekeminen ja yhteiset produktiot yli vuosiluokkarajojen vahvistavat Kuopion kristillisen koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria. Taito- ja taideaineita hyödyntävät esitykset ovat tärkeässä roolissa koulun juhlissa ja muissa tapahtumissa. Oppilaiden tekemien projektien tuotoksista on valmistettu digitaalisia tallenteita, minkä on havaittu tehokkaasti vahvistavan yhteisöllisyyttä myös oppilaiden perheiden suuntaan.

Turvallisuus: Turvallinen oppimisympäristö ja ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy henkilökunnan ja oppilaiden yhdessä laatimien järjestyssääntöjen kunnioituksesta ja kiinni pitämisestä. Taito- ja taideaineissa on elementtejä joissa turvallisuus korostuu monipuolisesta työvälineistöstä sekä toimintatavoista johtuen. Esimerkiksi musiikin tunneilla voidaan käsitellä äänenvoimakkuuteen ja kuuloon liittyviä turvallisuusasioita ja kädentaitojen tunneilla erilaisten laitteiden ja välineiden turvalliseen käyttöön liittyviä ohjeita. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet käsityössä vuosiluokilla 7–9

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Käsityössä oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessin suunnittelussa. Häntä rohkaistaan asettamaan oppimiselleen tavoitteita, suunnittelemaan työnsä ja työskentelynsä etenemistä. Prosessin päätteeksi hän arvioi sekä lopputuloksen että työskentelynsä onnistumista. Opettajan tehtävänä on kannustaa

oppilasta luottamaan itseensä, näkemyksiinsä sekä rohkaista oppilasta soveltamaan koulun ulkopuolella oppimiaan käsityötaitoja koulutyössä.

Oppilaan omat ideat, kuvittelukyky, uuden oivaltaminen, ennakkoluuloton luovien ratkaisujen löytäminen sekä vaihtoehtojen näkeminen yksin ja yhdessä toisten oppilaiden kanssa, ovat käsityössä keskeisessä asemassa. Käsityötunneilla itsenäiset ja yhteiset ongelmanratkaisutehtävät kehittävät oppilaan ajatteluntaitoja, syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua sekä lisäävät oppilaan kykyä argumentoida ja perustella näkemyksiään. Käsityö on luonteeltaan kokeilevaa ja toiminnallista, mitä voidaan hyödyntää myös oppiainerajat ylittävässä työskentelyssä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilasta rohkaistaan luovaan toimintaan. Kulttuurien monimuotoisuutta käytetään rikastuttamaan opetusta kaikissa käsityöprosessin vaiheissa. Oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön tunteminen ja arvostaminen ohjaa oppilasta osallistumaan toiminnallisesti esineellisen kulttuuriperinnön uudistamiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, koulu yhteisössä ja yhteiskunnassa. Heitä opetetaan myös ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista.

Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan ja valintojaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina.

Monilukutaito (L4)

Oppilasta ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja yhteistyössä eri oppiaineiden kanssa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Käsityössä tieto- ja viestintäteknologia tukee oppimista. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaiden ikäkaudet huomioiden, käsityön perustaitoja unohtamatta. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus kehittää tvt-taitojaan esimerkiksi tuotteiden suunnittelussa, portfolioissa, tiedon haussa, simuloinnissa ja arvioinnissa. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen sekä hyvän tavan mukaiseen työskentelyyn.

Tieto- ja viestintäteknologia tukee tutkivaa ja luovaa käsityöprosessia. Oppilaat voivat esitellä käsityöprosesseja vuorovaikutteisesti toisten oppilaiden kanssa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Työelämätaidot ja yrittäjäys (L6)

Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden tietopohjaa ja kiinnostusta sekä myönteistä asennetta työntekoa kohtaan. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään tehtävä pitkäjänteisesti päätökseen.

Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen. Oppilasta autetaan ottamaan selvää käsityöalan jatko-opintomahdollisuuksista ja huomioimaan perustellusti omat taipumuksensa valintoja tehdessään.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Käsityössä oppilaat osallistuvat omien käsityötuotteiden sekä oman ja ryhmän työskentelyn suunnitteluun. Tunneilla harjoitellaan tavoitteiden ja toimintatapojen suunnittelua sekä arviointia ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Opetustilanteissa mietitään kulutustottumuksia ja materiaalivalintoja sekä niiden merkitystä kestävän kehityksen näkökulmasta.

Käsityön tavoitteena on ymmärtää ihmisen toimintaa osana kestävästä kehityksestä. Eri valintojen pohtiminen sekä oppilaan omasta että toisten näkökulmasta auttaa kestävässä elämäntapaan kasvamisessa.

Käsityön tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa

KÄSITYÖ: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	S1 Innovointi:	
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p>	<p>Oppilasta ohjataan keksimään tarpeita ja ongelmia sekä kehittämiskohteita omasta elinympäristöstään ja kokemusmaailmastaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innovointia toteutetaan erilaisin luonnostelumenetelmin kehittelemällä ratkaisuja jo olemassa oleviin ongelmiin sekä yhdistelemällä erilaisia kehiteltyjä ratkaisuja. • Toiminnassa vuorottelevat yhteistoiminnalliset ja ryhmätyömenetelmät sekä yksilölliseen ajatteluun ja itseilmaisuuksiin perustuvan innovoinnin tukeminen. • Lähtökohtana voivat olla esimerkiksi kouluviihtyvyyden, työskentelyergonomian tai pimeässä liikkuvan turvallisuuden parantaminen. Oppilaslähtöisesti voidaan kehittää uusia pelejä ja kuntoiluvälineitä tai keksiä apuvälineisiin ja työkaluihin liittyviä innovaatioita. • Suunnittelun ja innovoinnin tukena voidaan käyttää maailmanlaajuisten kehittäjäyhteisöjen kehittämiä, vapaasti hyödynnettäviä informaation lähteitä (esimerkiksi Sketchup, Tinkercad, Punomo, Pinterest ja Thingiverse). • Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. 	L1, L2, L3, L4, L6
	S2 Muotoilu	

<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p> <p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p> <p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Muotoilukasvatuksessa keskitytään soveltamisen ja ongelmanratkaisun näkökulmiin (esimerkiksi toiminnallisuus, estetiikka, käytännöllisyys, materiaalit, ergonomia ja kestävyys). Prosessia ohjaa teknologisen suunnittelun viitekehys ja toiminnan tavoitteena on teknologisesti funktionaalisten kokonaisuuksien rakentaminen. • Oppilaat ilmaisevat muotoilullisia ideoitaan käyttämällä tilanteeseen ja resursseihin soveltuvia työtapoja, työmenetelmiä, lähtökohtia ja materiaaleja (esimerkiksi elektronisen laitteen suojaaminen, kantovälineen tai säilyttämiseen liittyvän tuotteen valmistaminen). • Oppilasta ohjataan laadun tunnistamiseen ja tuottamaan laadukasta lopputulosta työskentelyssään 	
--	--	--

<p>yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p> <p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>		
	S3 Kokeilu	
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotesuunnittelu- ja valmistusprosessi perustuu prototyyppien rakentamiseen sekä erilaisten työtekniikoiden kokeiluun • Havainnollistetaan erilaisten materiaalien käyttäytymistä (esimerkiksi rakenteellisessa kestävyudessa, muotoilussa, työstämisessä ja muokkaamisessa). Kokeileminen parantaa materiaalien tuntemusta ja sen kautta ymmärretään paremmin materiaalivalinnat erilaisissa käyttösovelluksissa. • Pyritään soveltamaan, kokeilemaan ja keksimään uusia, kestävän kehityksen mukaisia käyttötapoja. • Kokeillaan erilaisia laitteita neulontaan, kirjontaan ja kudontaan (esimerkiksi neulekone, kirjova ompelukone ja kangaspuut). • Harjoitellaan kudonta- ja lankatekniikoiden perusteita (esimerkiksi kangaspuilla kutominen, kankaan rakenne ja perussidokset, pyöröneule, erilaiset neulepinnat ja koneneulonta). • Tutustutaan vaateompelun perusteisiin (mittojen ottaminen, kaava, kaavamuutokset ja vaatteen sovittaminen) sekä korjausompeluun. • Kokeillaan ja keksitään erilaisia käyttötapoja perinteisille rakenteille (esimerkiksi puisen kehysrakenteen käyttötapoja eri sovelluksissa). • Tutkitaan kokeilemalla materiaalien fyysisiä ominaisuuksia (esimerkiksi lämmön johtavuus, massa, valon läpäisevyys, tiheys). • Kokeillaan ja tutkitaan materiaalien ominaisuuksia valmistusteknisesti (esimerkiksi 	

<p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>	<p>työstettävyyden, kestävyiden, joustavuuden ja kimmoisuuden kokeileminen ja tutkiminen).</p>	
	<p>S4 Dokumentointi ja arviointi</p>	
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p> <p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta ohjataan arvioimaan toimintaansa ja tekemistään suhteessa teknologiseen maailmaan. Toiminta noudattaa teknologisen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin eri vaiheita. • Dokumentointia tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä kuvataiteen kanssa (esimerkiksi animaatioiden, teknisen piirtämisen, valokuvaamisen ja videokuvauksen mahdollisuuksia hyödyntäen). • Dokumentointia ja arviointia toteutetaan monipuolisesti (esimerkiksi tv-t-välineiden, suullisen ja kehollisen ilmaisun, kirjallisen tuottamisen, hahmomallien, teknisten piirustusten ja prototyyppien avulla). 	

<p>turvallisesti käsityöprosessissa</p> <p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p> <p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p> <p>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa</p>		
S5 Tekeminen ja S6 Työturvallisuus		
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käsityön tunneilla on positiivinen ilmapiiri ja työympäristö, jossa tekeminen ja työturvallisuus liittyvät kiinteästi toisiinsa. • Oppitunnit tarjoavat oppilaille työympäristön, jossa on mahdollisuus monipuoliseen tekemiseen (esimerkiksi kiinnitetään huomiota turvallisiin työmenetelmiin, hyvään työskentelyergonomiaan, luokan opasteiden noudattamiseen). • Oppilaita ohjataan aktiivisesti omatoimiseen mittaamiseen, suunnitteluun ja työmenetelmien valintaan. • Tilannekohtainen työtapojen ja menetelmien soveltaminen ja arvioiminen ovat osa käsityön tekemistä ja työturvallisuutta. 	L1-L7

<p>työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan</p> <p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p> <p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sähköturvallisuutta opitaan ja huomioidaan työskentelyssä (esimerkiksi yleissivistäviä korjaustaitoja opiskelemalla muodostuu luontevia yhteyksiä kodin sähköturvallisuuden ymmärtämiseksi.) Pyritään aktiivisesti ja hyvässä hengessä kehittämään omaa ja muiden työskentelyä ja työtapoja. 	
S7 Yrittäjämäinen oppiminen		
<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> Yrittävä lähestymistapa ja yrittäjyyskasvatus antavat käsityön tuotesuunnittelu- ja kehittämisprosessille lähtökohtia (esimerkiksi luontevan yhteyden ympäröivään yhteiskuntaan, talouteen ja ammatteihin sekä lukio- ja ammatilliseen koulutukseen). Yrittäjyyttä voidaan tukea tarjoamalla oppilaille projekteja oppilaslähtöisten hankkeiden rahoittamiseen (esimerkiksi tarjotaan yrittämävinkkejä, jotka voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun taito- ja taideaineiden kanssa, kuten polkupyörän keväthuollon tarjoaminen koulun henkilökunnalle tai yrityslahjan kehittäminen 	L1-L7

<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>ja valmistaminen kouluun tutustuville vieraille.)</p>	
<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>		
<p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>		
<p>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa</p>		
	<p>S8 Tiedostaminen ja osallistuminen</p>	

<p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</p> <p>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p> <p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p> <p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p> <p>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentoinnin avulla avataan teknologisia ja käsityöllisiä käsitteitä, tekemistä, tuotantoprosessia ja prosessin aikaisia sekä työn loppuun saamisen aikaisia tunteita. • Oppilaita ja opetusryhmiä sekä koulun toimintakulttuuria pyritään aktiivisesti ohjaamaan kohti yhteisöllistä ajattelua, jossa oma toiminta nähdään osana kouluyhteisön ja yhteiskunnan näkökulmaa. • Opetuksessa painotetaan oppilaiden mielenkiinnon kohteita, vahvuuksia, lahjakkuutta ja harrastuneisuutta (esimerkiksi kehitetään oppilaiden omaan kokemusmaailmaan ja tarpeisiin liittyviä oppimistehtäviä). • Teknologinen lukutaito ja rakennetun ympäristömme ymmärtäminen antavat oppilaille käsityksen siitä, miten käsityön opetus liittyy teknologiseen rakennettuun ympäristöömme (esimerkiksi tulevaisuudessa teknologian parantaminen entistä taloudellisemmaksi, toimivammaksi, esteettisemmäksi ja luonnonmukaisemmaksi). • Teknologisen lukutaidon kautta pyritään vähentämään kertakäyttökulttuuria (käsityön opetus esimerkiksi hyödyntää kierrätysmateriaaleja, uusiutuvia ja luonnonmukaisia materiaaleja, oppitunneilla korjataan rikkoutuneita esineitä, vaatteita ja tavaroita sekä keksitään uusia käyttötapoja vanhentuneille tai rikkoutuneille laitteille). • Suunnittelu- ja innovaatioprosessissa oppilaita kannustetaan ideoiden, materiaalivalintojen ja työmenetelmien yhteistoiminnalliseen pohtimiseen (esimerkiksi tiedostetaan, että tulevaisuuden työelämätaidot vaativat entistä parempia yhteistyötaitoja ja lähimmäisen mielipiteen arvostamista ja huomioimista). • Oppilaiden itseohjautuvuutta ja oma-aloitteisuutta pyritään tukemaan aktiivisesti (esimerkiksi tutkivan oppimisen, projektioppimisen ja muiden pedagogisten työkalujen avulla). 	
---	---	--

15.5.17 LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1, L3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään	S1	L1, L3, L4

aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja		
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S3	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S3	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L3
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L3, L6, L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2, L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1, L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L1, L3

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehitettäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään

erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päätösarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittamaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmitten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisun perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.

liikuntatilan teisiin sopivia ratkaisuja							
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.

osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa					a liikuntamuodoissa.	opetetuissa liikuntamuodoissa.	
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastusta	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas uida 50 m käyttäen kahta	Oppilas osaa uida*, pelastautua	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä

staitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä		vesipelastustaitojaan.			uintitapaa ja sukeltaa 5 m.	a ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuden liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuun liikuntatilan teissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuun liikuntatilan teissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimien kanssa sekä säätää toimintaansa ja tunneilmaisuun niin, että pystyy toimimaan liikuntatilan teissa	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilan teissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

				muiden kanssa.			
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydes	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

tä ja yhteisöllisyydestä							
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksellistä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloja ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharr astuksia							
---	--	--	--	--	--	--	--

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Liikunta vuosiluokilla 7–9

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan monipuolisesti ja turvallisuusseikat huomioiden. Oppimisympäristöinä toimivat niin sisä- kuin ulkotilatkin kuten koulun liikuntasali, koulun piha ja ympäristö, Neulamäen luistinrata, Niiralan uimahalli, Kuopio-halli ja Väinölänniemen urheilukenttä. Opetuksessa käytetään hyväksi kaupungin laatimia suunnistus-, retkeily- ja pyöräilyreititkarttoja. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Liikunnan opetusta toteutetaan vuodenaajat sekä oppilaiden toiveet huomioiden. Opetus on kannustavaa, innostavaa yhdessä ja yksin tekemistä. Oppilaita ohjataan kannustamaan ja tukemaan toinen toistaan sekä iloitsemaan omasta ja toisen onnistumisesta. Opetuksessa korostetaan fyysistä aktiivisuutta sekä sinnikkyyttä ja yrittämistä.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa liikuntatunneilla jokainen etenee omien edellytystensä pohjalta. Oppilasta kannustetaan, rohkaistaan ja tarvittaessa autetaan onnistumiskokemuksen saavuttamiseksi. Opettaja huomioi erityistä tukea tarvitsevat tai hitaammin edistyvät oppilaat eriyttämällä opetustaan esimerkiksi tarjoamalla vaihtoehtoisen toimintamallin. Nopeammin edistyville oppilaille opettaja pyrkii tarjoamaan lisähaasteita.

Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa toteutetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita, jota tukee opetushallituksen laatima tukimateriaali:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-opetuksen-tukimateriaalit>

sekä

http://www.edu.fi/download/166299_ops2016_liikunnan_tukimateriaalit.pdf

Koulumme kulttuurikasvatuksen suunnitelma (LIITE 8) sekä Koko Kukri liikkuu -suunnitelma (LIITE 10) täydentävät liikunnan opetusta.

Oppiaineesta liikunnalliseen elämäntapaan. Liikuntatuntien tavoitteena on tuottaa oppilaalle koulupäivään iloa, myönteisiä kokemuksia ja hyvinvointia. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa edesauttavat yhdessä liikkuminen, monipuoliset harjoitteet ja omalle taitotasolle sopivat haasteet. Liikuntatunneilla koetut myönteiset kokemukset ja onnistumisen elämykset ohjaavat oppilasta liikunnalliseen elämäntapaan. Tavoitteena on, että runsas liikkuminen olisi luonnollinen osa oppilaiden arkea ja siirtymistä paikasta toiseen. Matalan kynnyksen liikkumista vahvistetaan ja liikkumiseen kannustetaan oppituntien puitteissa, mutta myös kouluajan ulkopuolisilla toimilla. Tavoittelemme sitä, että kaikilla peruskoulun päättävillä oppilaillamme olisi jokin liikuntaharrastus tai heistä olisi kasvanut arjen hyötyliikkuja.

Liikunnanopetuksen työtavat. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Eri liikuntamuotojen opettaminen ja monipuolisten harjoitteiden käyttäminen saman oppitunnin aikana esimerkiksi yhteisopettajuutta hyödyntäen lisäävät liikuntatunnin toiminnallisuutta. Selkeä oppitunnin rakenne edistää fyysisesti aktiivista toimintaa liikuntatunneilla. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun liikuntatunnit järjestetään sekä seka- että erillisryhminä. Liikunnanopetuksesta vastaavat sekä nais- että miesopettaja. Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun liikunnanopetuksen tavoitteena on tutustuttaa oppilaita myös uusiin, perinteisestä liikunnasta poikkeaviin liikuntamuotoihin (valinnainen liikunta).

Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Sitä hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti taitojen oppimisessa, fyysisen aktiivisuuden edistämässä sekä oman fyysisen toimintakyvyn arvioinnissa ja kehittämässä. Tuemme liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista ja hyödynnämme monipuolisesti liikuntateknologiaa esimerkiksi seuraavilla ohjelmilla ja sovelluksilla: O365-pilvipalvelu, monipuolisen arvioinnin työkalu Qridi sekä hidastusvideot oppimisen tukena.

Liikunta kasvattajana. Liikunnassa kasvaminen tarkoittaa monipuolisten liikkumiseen, hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja liikunnan harrastamiseen tarvittavien taitojen ja tietojen kartuttamista monipuolisten liikuntakokemusten kautta. Liikunnan avulla kasvamisessa liikuntakasvatus on väline ihmisenä kasvamisessa. Yhteisen tekemisen, toisten auttamisen, jaetun vastuun kantamisen ja omissa taidoissa kehittymisen kautta vahvistetaan myönteistä minäkäsitystä turvallisen yhteisön jäsenenä. Pyrimme toimimaan ”Toinen toistenne kunnioittamisessa kilpailee keskenänne” -ajatuksen mukaisesti.

Liikunnan laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Liikunnan opetuksessa laaja-alaisen osaamisen tavoitteista korostuvat Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) sekä Ajattelu ja oppilaan oppiminen (L1). Koululiikunnassa korostuu fyysinen aktiivisuus. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden merkitys hänen hyvinvoinnilleen. Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia liikuntamuotoja ja annetaan sellaisia tietoja, taitoja ja kokemuksia sekä välitetään sellaisia asenteita, että oppilaalla on mahdollisuus omaksua liikunnallinen elämäntapa (L1, L3).

Liikuntatunneilla korostuu myös yhdessä tekeminen. Oppitunneilla harjoitellaan elämässä tarvittavia yhteisön jäsenenä toimimisen taitoja. Erilaiset toiminnot, kuten leikit, pien- ja viitepelit tai muu harjoittelu pienryhmissä edellyttävät kaikki joko oman toiminnan suhteuttamista toisten toimintaan tai työskentelyä yhteisen tavoitteen hyväksi (L3). Koululiikunnassa tutustutaan omaan kehoon ja opitaan suhtautumaan siihen myönteisesti. Kaikilla oppilailla on oikeus positiivisiin liikuntakokemuksiin riippumatta kehotyypistä tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista (L1). Liikunnan opetuksen tulee olla turvallista. Turvallisuus liittyy keskeisesti lukuvuosisuunnitteluun sekä oppituntityöskentelyyn, mutta turvallisuuteen liittyvät asiat korostuvat myös esimerkiksi siirryttäessä koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille liikennesääntöjä noudattaen (L3).

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9.

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p><u>S1 FYYSINEN TOIMINTAKYKY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • fyysinen aktiivisuus • havainto- ja ratkaisuntekötaitojen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • tasapaino- ja liikuntataitojen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • uimataito ja vesipelustaito • monipuoliset liikuntatehtävät, pelit ja leikit 		
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on aktivoida oppilas liikkumaan ja löytämään liikunta osaksi terveellistä elämäntapaa. • Oppilas motivoituu yrittämään parhaansa ja kokeilemaan eri liikuntalajeja monipuolisesti. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kehitystasolle sopivia tehtäviä, jotka mahdollistavat onnistumisen kokemukset • Onnistumisen kokemusten myötä aktiivisuuteen ja harjoitteluun innostavaa toimintaa • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot 	L1, L3
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät • Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • Suunnistuksessa kartanlukutaidon harjoittaminen: yleisimpien karttamerkkien ymmärtäminen ja kartan suuntaamisen harjoittelu, reitinvalinta maastossa sekä ennakoiva kartanluku, koulun lähimaastossa 	L1, L3, L4

<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää sekä ylläpitää havaintomotorisia taitoja ja havaintokykyä. • Oppilas huomioi liikkueessaan muun ryhmän ja tekee järkeviä ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa • Oppilas kehittää havainnointikykyään 	<p>sekä kaupunkialueella liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pallopeleissä monipuolisten sisältöjen, vaihtelevien ympäristöjen ja erilaisten välineiden käyttäminen sekä pelikäsitystä harjaannuttavat tehtävät, pienpelit ja viitepelit • Tanssissa ja musiikkiliikunnassa kehon hahmotusta harjaannuttavat tehtävät ja yleisimmät paritanssit sekä niiden perusaskeleet • Voimistelussa kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat 	
<p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä. • Oppilas saa valmiuksia liikunnallista elämäntapaa varten. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Perusliikuntataidot: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • Voimistelussa pyörimisliikkeet eteen ja taakse, tasapainoliikkeet eri välineillä ja telineillä sekä hyppääminen eri tavoin; voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa, telineradat • Musiikkiliikunnassa erilaiset käynnit, hyppy, hyppelyt ja askelsarjat sekä niiden yhdistelmät tanssin elementtejä hyödyntäen • Luistelussa ja jääpeleissä peruluistelutaitojen harjaannuttaminen: liukuminen, pysähtyminen ja kaarreluistelu • Hiihdossa perinteisen ja vapaan tyylin harjoittelussa liukumista ja tasapainoa harjaannuttavat tehtävät. • Circuit-harjoittelussa erilaiset rytmisissä hyppimistä, juoksemista, loikkaamista, hyppelemistä ja kinkkaamista harjaannuttavat tehtävät – • Kamppailulajeista koulupaini • Parkourissa erilaiset juoksemista, loikkimista, hyppimistä ja kiipeilemistä harjaannuttavat tehtävät • Palloilulajeissa kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniotta, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • Esimerkkejä eri pallojen tekniikoista välineiden käsittelyyn: <ul style="list-style-type: none"> - Jalkapallossa pallon kuljettaminen, syöttäminen ja syötön vastaanottaminen eri tavoin, rajaheitto sekä pukkaaminen, laukaisu - Koripallossa yhden käden perusheitto, lay up ja syöttäminen eri tavoin - Lentopallossa sormi- ja hihalyöntien tekniikat sekä ala-aloitus 	L3

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Tavoitteena on kehittää välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti.
- Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan niin, että käsittely on tarkoituksenmukaista ja turvallista.

- Pesäpallossa pallon heittäminen ja kiinniottaminen, peruslyönti ja pystynäpätys sekä syöttäminen
- Salibandyssä pallon hallittu kuljetus, syöttäminen ja erilaiset laukaisutekniikat
- Sulkapallossa mailaote ja peruslyöntitekniikat sekä syöttäminen
- Ultimatussa ja frisbeegolfissa erilaiset heitto- ja kiinniottotekniikat
- Muiden pallopelien, esimerkiksi viitepelien, tekniikat

<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena saavuttaa, ylläpitää ja kehittää edelleen fyysisiä kunto-ominaisuuksia. • Oppilas motivoituu arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Myönteistä minäkäsitystä tuetaan kannustaen oppilasta etenemään realistisin tavoittein positiivisessa hengessä. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • VOIMAA kehittäviä harjoitteita esimerkiksi oman kehon kannattelua vaativat tehtävät, kamppailut, koulupaini, kuntopiiritehtävät, lihaskuntoliikkeet yksin ja pariliikkeinä, hyyt ja heitot • NOPEUTTA kehittäviä harjoitteita kuten perusliikunnan, palloilun ja kamppailulajien reaktio-, räjähtävää ja liikenopeutta kehittävät tehtävät (= juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hyyt, heitot, loikat ja kisailut perusliikunnassa) • KESTÄVYYTTÄ kehittävä toiminta esimerkiksi pallopelit ja maastossa liikkuminen eri vuodenaikoina juosten, suunnistaen, retkeillen, luistellen ja hiihtäen Pallopelit (vauhtikestävyys) Perusliikunnan eripituiset kävely-, juoksu-, pyöräily-, luistelu- ja hiihtomatkat, uinti ja musiikkiliikunta (peruskestävyys, vauhtikestävyys, maksimikestävyys) • LIKKUVUUTTA edistäviä/kehittäviä harjoitteita liikuntatuntien alku- ja loppuverryttelyinä, monipuolinen venyttely ja erilaiset kehonhuoltomenetelmät FYYSISEN TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI Itsearviointia määräjain Liikuntapäiväkirja 	<p>L3</p>
<p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyvä uima- ja vesipelastustaito. • Oppilas kehittää uimataitoaan ja vesipelastustaitoaan. Opetus antaa koko elämän kannalta tärkeitä turvataitoja. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä • Krooli- rinta ja selkäuinnin tekniikat • Syvyys- ja pituussukeltaminen • Turvallinen hyppääminen veteen • Pohjoismainen uintitesti • Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa hyödynnetään 	<p>L3</p>
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on turvallinen liikuntatunti sekä asiallinen käyttäytyminen liikuntapaikoilla. • Oppilas ottaa huomioon toiset liikkujat liikuntatunnilla sekä liikenteessä. Osallisuuden kokemus ja hyvä ryhmähenki kasvattavat 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden oikeaoppinen ja turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	<p>L3, L6, L7</p>

yhteiseen huolenpitoon ja vastuuseen.		
S2 SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY		
<ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ryhmätehtävät <ul style="list-style-type: none"> • sääntöleikit- ja pelit <ul style="list-style-type: none"> • reilupeli • toisen auttaminen ja kannustaminen 		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. • Oppilaat tekevät yhteistyötä ja kokevat liikunnan iloa erilaisissa ryhmissä toimiessaan. • Opitaan vastuullista ryhmänjäsenyyttä ja vastuunkantoa toisista sekä yhteisen tavoitteen saavuttamisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunneilmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Myönteisiä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä • Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita 	L2, L3, L6, L7
<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää ja ylläpitää reilun pelin henkeä. • Opitaan toimimaan rehellisesti ja reilusti liikuntatunneilla ja liikunnallisissa tilanteissa ja tapahtumissa. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja säännöistä 	L2, L6, L7
S3 PSYKKINEN TOIMINTAKYKY		
<ul style="list-style-type: none"> • lajitutustumiset • positiivisuus ja ilo • yhteisöllisyys ja vastuunotto 		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta	Sisältöesimerkkejä (S3)	L1, L2, L3

<p>toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesäätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyyttä ja ponnistelua sekä vastuunottoa vaativat, yksin ja yhdessä tehtävät harjoitukset ja tehtävät 	
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla liikunnan iloa ja saada myönteistä minäkäsitystä tukevia liikunnallisia kokemuksia. • Koetaan ja opitaan liikuntatilanteissa positiivista ryhmähenkeä ja yhteenkuuluvuutta. • Rohkaistaan oppilaita kannustamaan toisia ja luomaan hyvää mieltä ympärille liikuntatunneilla. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuva. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	<p>L1, L2</p>
<p>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tukea liikunnallista elämäntapaa. • Oppilas oppii taitoja ja omaksuu tietoja, jotka motivoivat ylläpitämään liikunnallista elämäntapaa. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan merkityksestä kasville ja kehitykselle sekä tutustuminen harjoittelun periaatteisiin 	
<p>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p>	

<p>harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselle sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilaita harrastamaan liikuntaa ja löytämään uusia liikuntamuotoja. • Oppilas löytää uusia tapoja liikkua. Oppilas kokeilee omakohtaisesti erilaisia ja uusia liikuntamuotoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan harrastusmahdollisuuksista Kuopiossa ja toimintavoista eri liikuntamuodoissa • Kerhotoimintaan kannustaminen 	
---	--	--

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p style="text-align: center;"><u>S1 FYYSINEN TOIMINTAKYKY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • fyysinen aktiivisuus • havainto- ja ratkaisuntekötaitojen kehittäminen • tasapaino- ja liikuntataitojen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • uimataito ja vesipelustaito • monipuoliset liikuntatehtävät, pelit ja leikit 		
<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on aktivoida oppilas liikkumaan ja löytämään liikunta osaksi terveellistä elämäntapaa. • Oppilas motivoituu yrittämään parhaansa ja kokeilemaan eri liikuntalajeja monipuolisesti. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kehitystasolle sopivia tehtäviä, jotka mahdollistavat onnistumisen kokemukset • Onnistumisen kokemusten myötä aktiivisuuteen ja harjoitteluun innostavaa toimintaa • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot 	<p>L1, L3</p>

<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää sekä ylläpitää havaintomotorisia taitoja ja havaintokykyä. • Oppilas huomioi liikkueensa muun ryhmän ja tekee järkeviä ratkaisuja erilaissa liikuntatilanteissa • Oppilas kehittää havainnointikykyään 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät • Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • Suunnistuksessa kartanlukutaidon harjoittaminen: yleisimpien karttamerkkien ymmärtäminen ja kartan suuntaamisen harjoittelu, reitinvalinta maastossa sekä ennakoiva kartanluku, koulun lähimaastossa sekä kaupunkialueella liikkuminen suunnistustaitoja hyväksikäyttäen • Pallopeleissä monipuolisten sisältöjen, vaihtelevien ympäristöjen ja erilaisten välineiden käyttäminen sekä pelikäsitystä harjaannuttavat tehtävät, pienpelit ja viitepelit • Tanssissa ja musiikkiliikunnassa kehon hahmotusta harjaannuttavat tehtävät ja yleisimmät paritanssit sekä niiden perusaskeleet • Voimistelussa kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat 	<p>L1, L3, L4</p>
<p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä. • Oppilas kehittää liikkumistaitojaan vaativammassakin ympäristöissä. • Oppilas saa valmiuksia liikunnallista elämäntapaa varten. <p>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Perusliikuntataidot: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • Voimistelussa pyörimisliikkeet eteen ja taakse, tasapainoliikkeet eri välineillä ja telineillä sekä hyppääminen eri tavoin; voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa, telineradat • Musiikkiliikunnassa erilaiset käynnit, hypyt, hyppelyt ja askelsarjat sekä niiden yhdistelmät tanssin elementtejä hyödyntäen • Luistelussa ja jääpeleissä perusluistelutaitojen harjaannuttaminen: liukuminen, pysähtyminen ja kaarreluistelu • Hiihdossa perinteisen ja vapaan tyylin harjoittelussa liukumista ja tasapainoa harjaannuttavat tehtävät. • Circuit-harjoittelussa erilaiset rytmisissä hyppimistä, juoksemista, loikkaamista, hyppelemistä ja kinkkaamista harjaannuttavat tehtävät – • Kampailulajeista koulupaini • Parkourissa erilaiset juoksemista, loikkimista, hyppimistä ja kiipeilemistä harjaannuttavat tehtävät • Palloilulajeissa kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniottoa, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • Esimerkkejä eri pallopielien tekniikoista välineiden käsittelyyn: 	<p>L3</p>

<p>välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti. • Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan niin, että käsittely on tarkoituksenmukaista ja turvallista. Taitoa välineenkäsittelyssä harjoitellaan säännöllisesti. <p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena saavuttaa, ylläpitää ja kehittää edelleen fyysisiä kunto-ominaisuuksia. • Oppilas motivoituu arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan. Myönteistä minäkäsitystä tuetaan kannustaen oppilasta etenemään realistisin tavoittein positiivisessa hengessä. • Oppilas saa palautetta fyysisestä toimintakyvystään Move-mittauksista. • Oppilasta kannustetaan kehonhuoltoon ja ylläpitämään sekä kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Jalkapallossa pallon kuljettaminen, syöttäminen ja syötön vastaanottaminen eri tavoin, rajaheitto sekä pukkaaminen, laukaisu - Koripallossa yhden käden perusheitto, lay up ja syöttäminen eri tavoin - Lentopallossa sormi- ja hihalyöntien tekniikat sekä ala-aloitus - Pesäpallossa pallon heittäminen ja kiinniottaminen, peruslyönti ja pystynäpätys sekä syöttäminen - Salibandyssä pallon hallittu kuljetus, syöttäminen ja erilaiset laukaisutekniikat - Sulkapallossa mailaote ja peruslyöntitekniikat sekä syöttäminen - Ultimatussa ja frisbeegolfissa erilaiset heitto- ja kiinniottotekniikat - Muiden pallopelien, esimerkiksi viitepelien, tekniikat <p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • VOIMA: Oman kehon kannattelua vaativat tehtävät ja lihaskuntoliikkeet ja vastusta lisäävien välineiden käyttö (kuntopallo, kevyet lisäpainot, kuminauha) kuntopiireissä ja circuit-harjoittelussa • NOPEUS: Perusliikunnan, palloilun ja kamppailulajien reaktionopeutta, räjähtävää ja liikenopeutta kehittävät tehtävät (= juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hypyt, heitot, loikat ja kisailut) • KESTÄVYYS: Pallopelit (vauhtikestävyys) Perusliikunnan eripituiset kävely-, juoksu-, pyöräily-, luistelu- ja hiihtomatkat, uinti ja musiikkiliikunta (peruskestävyys, vauhtikestävyys, maksimikestävyys) Maastossa liikkuminen suunnistaen ja retkeillen (peruskestävyys) • LIKKUVUUS: Liikuntatuntien alku- ja loppuverryttelyt, monipuolinen venyttely ja erilaiset kehonhuoltomenetelmät • FYYSISEN TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI: Mittaukset valtakunnallisella Move!-järjestelmällä Itsearviointia määräajoin Liikuntapäiväkirja 	L3
<p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä • Krooli- rinta ja selkäuinnin tekniikat • Syvyys- ja pituussukeltaminen 	L3

<p>pelastautua ja pelastaa vedestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyvä uima- ja vesipelastustaito. • Oppilas kehittää uimataitoaan ja vesipelastustaitoaan. Opetus antaa koko elämän kannalta tärkeitä turvataitoja. <p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on turvallinen liikuntatunti sekä asiallinen käyttäytyminen liikuntapaikoilla. • Oppilas ottaa huomioon toiset liikkujat liikuntatunnilla sekä liikenteessä. Osallisuuden kokemus ja hyvä ryhmähenki kasvattavat yhteiseen huolenpitoon ja vastuuseen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen hyppääminen veteen • Pohjoismainen uintitesti • Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa hyödynnetään <p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden oikeaoppinen ja turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	<p>L3, L6, L7</p>
<p>S2 SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ryhmätehtävät <ul style="list-style-type: none"> • sääntöleikit- ja pelit <ul style="list-style-type: none"> • reilupeli • toisen auttaminen ja kannustaminen 		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. • Oppilaat tekevät yhteistyötä ja kokevat liikunnan iloa erilaisissa ryhmissä toimiessaan. • Opitaan vastuullista ryhmänjäsenyyttä ja vastuunkantoa toisista sekä yhteisen tavoitteen saavuttamisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunneilmaisun säätely toiset huomioon ottaen • Toisen huomioimista, auttamista ja avustamista kehittävät pari- ja ryhmätehtävät, leikit, harjoitukset ja pelit 	<p>L2, L3, L6, L7</p>

<p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja säännöistä 	<p>L2, L6, L7</p>
<p style="text-align: center;">S3 PSYKKINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • lajitutustumiset • positiivisuus ja ilo • yhteisöllisyys ja vastuunotto 		
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. <p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla liikunnan iloa ja saada myönteistä minäkäsitystä tukevia liikunnallisia kokemuksia. • Koetaan ja opitaan liikuntatilanteissa positiivista ryhmähenkeä ja yhteenkuuluvuutta. Rohkaistaan oppilaita 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyyttä ja ponnistelua sekä vastuunottoa vaativat, yksin ja yhdessä tehtävät harjoitukset ja tehtävät <p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	<p>L1, L2, L3</p> <p>L1, L2</p>

<p>kannustamaan toisia ja luomaan hyvää mieltä ympärille liikuntatunneilla.</p> <p>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tukea liikunnallista elämäntapaa. • Oppilas oppii taitoja ja omaksuu tietoja, jotka motivoivat ylläpitämään liikunnallista elämäntapaa. <p>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilaita harrastamaan liikuntaa ja löytämään uusia liikuntamuotoja. • Oppilas löytää uusia tapoja liikkua. Oppilas kokeilee omakohtaisesti erilaisia ja uusia liikuntamuotoja. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle sekä tutustuminen harjoittelun periaatteisiin <p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan harrastusmahdollisuuksista Kuopiossa ja toimintavoista eri liikuntamuodoissa • Kerhotoimintaan kannustaminen • Yhteistyö kuopiolaisten liikuntaseurojen kanssa tutustuen heidän järjestämäänsä toimintaan 	
--	--	--

LIIKUNTA: VUOSILUOKKA 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p><u>S1 FYYSINEN TOIMINTAKYKY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • fyysinen aktiivisuus • havainto- ja ratkaisuntekotaitojen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • tasapaino- ja liikuntataitojen kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • uimataito ja vesipelustaito • monipuoliset liikuntatehtävät, pelit ja leikit 		

<p>T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on aktivoita oppilas liikkumaan ja löytämään liikunta osaksi terveellistä elämäntapaa. • Oppilas motivoituu yrittämään parhaansa ja kokeilemaan eri liikuntalajeja monipuolisesti. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan kehitystasolle sopivia tehtäviä, jotka mahdollistavat onnistumisen kokemukset • Onnistumisen kokemusten myötä aktiivisuuteen ja harjoitteluun innostavaa toimintaa • Vuodenaikoihin sopivat erilaiset liikuntamuodot 	<p>L1, L3</p>
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää sekä ylläpitää havaintomotorisia taitoja ja havaintokykyä. • Oppilas huomioi liikkessaan muun ryhmän ja tekee järkeviä ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa • Oppilas kehittää havainnointikykyään 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reaktiokykyä, koordinaatiota ja rytmikykyä harjaannuttavat tehtävät alkulämmittelyissä • Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (kehon ja ympäristön hahmottaminen) • Suunnistuksessa kartanlukutaidon harjoittaminen, maastossa kuljetun matkan arvioiminen ja mittaaminen sekä kompassisuunnassa kulkeminen • Pallopeleissä monipuolisten sisältöjen, vaihtelevien ympäristöjen ja erilaisten välineiden käyttäminen sekä pelikäsitystä harjaannuttavat tehtävät, pienpelit ja viitepelit • Tanssissa ja musiikkiliikunnassa kehon hahmotusta harjaannuttavat tehtävät ja yleisimmät paritanssit sekä niiden perusaskeleet • Voimistelussa kehon hahmottamista harjaannuttavat tehtävät, telineradat 	<p>L1, L3, L4</p>
<p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoristen perustaitojen: Tasapainotaitojen, liikkumistaitojen ja välineenkäsittelytaitojen vahvistaminen ja niiden monipuolinen soveltaminen erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina • Perusliikuntataidot: juokseminen, heitto- ja hyppytaidot • Voimistelussa pyörimisliikkeet eteen ja taakse, tasapainoliikkeet eri välineillä ja telineillä sekä hyppääminen eri tavoin; voimistelulliset liikesarjat ilman välineitä ja välineiden kanssa, telineradat • Musiikkiliikunnassa erilaiset käynnit, hyppy, hyppelyt ja askelsarjat sekä niiden yhdistelmät tanssin elementtejä hyödyntäen 	<p>L3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas kehittää liikkumistaitojaan vaativammassakin ympäristöissä. • Oppilas saa valmiuksia liikunnallista elämäntapaa varten. <p>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kehittää välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti. • Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan niin, että käsittely on tarkoituksenmukaista ja turvallista. Taitoa välineenkäsittelyssä harjoitellaan säännöllisesti. Harjoitellaan välineenkäsittelyä ja hallintaa nopeutuviissa peleissä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Luistelussa ja jääpeleissä perusluistelutaitojen harjaannuttaminen: liukuminen, pysähtyminen ja kaarreluistelu • Hiihdossa perinteisen ja vapaan tyylin harjoittelussa liukumista ja tasapainoa harjaannuttavat tehtävät. • Circuit-harjoittelussa erilaiset rytmissä hyppimistä, juoksemista, loikkaamista, hyppelemistä ja kinkkaamista harjaannuttavat tehtävät – • Kamppailulajeista koulupaini • Parkourissa erilaiset juoksemista, loikkimista, hyppimistä ja kiipeilemistä harjaannuttavat tehtävät • Palloilulajeissa kuljettamista käsillä ja jaloilla, pomputtamista, heittämistä- ja kiinniottoa, lyömistä ja laukaisemista eri välineillä, pelataan monipuolisesti pienpelejä ja viitepelejä • Esimerkkejä eri pallopelien tekniikoista välineiden käsittelyyn: <ul style="list-style-type: none"> - Jalkapallossa pallon kuljettaminen, syöttäminen ja syötön vastaanottaminen eri tavoin, rajaheitto sekä pukkaaminen, laukaisu - Koripallossa yhden käden perusheitto, lay up ja syöttäminen eri tavoin - Lentopallossa sormi- ja hihalyöntien tekniikat sekä ala-aloitus - Pesäpallossa pallon heittäminen ja kiinniottaminen, peruslyönti ja pystynäpäytys sekä syöttäminen - Salibandyssä pallon hallittu kuljetus, syöttäminen ja erilaiset laukaisutekniikat - Sulkapallossa mailaote ja peruslyöntitekniikat sekä syöttäminen - Ultimatussa ja frisbeegolfissa erilaiset heitto- ja kiinniottotekniikat • - Muiden pallopelien, esimerkiksi viitepelien, tekniikat 	
<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena saavuttaa, ylläpitää ja kehittää edelleen fyysisiä kunto-ominaisuuksia. • Oppilas motivoituu arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • VOIMA: Oman kehon kannattelua vaativat tehtävät ja lihaskuntoliikkeet ja vastusta lisäävien välineiden käyttö (kuntopallo, kevyet lisäpainot, kuminauha) kuntopiireissä ja circuit-harjoittelussa • NOPEUS: Perusliikunnan, palloilun ja kamppailulajien reaktionopeutta, räjähtävää ja liikenopeutta kehittävät tehtävät (= juoksupyrähdykset leikeissä ja pallopeleissä, hypyt, heitot, loikat ja kisailut) • KESTÄVYYS: Pallopelit (vauhtikestävyys) Perusliikunnan eripituiset kävely-, juoksu-, pyöräily-, luistelu- ja hiihtomatkat, uinti ja musiikkiliikunta (peruskestävyys, vauhtikestävyys, maksimikestävyys) 	L3

<p>ominaisuuksiaan. Myönteistä minäkäsitystä tuetaan kannustaen oppilasta etenemään realistisin tavoittein positiivisessa hengessä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta kannustetaan kehonhuoltoon ja ylläpitämään sekä kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan <p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyvä uima- ja vesipelastustaito. • Oppilas kehittää uimataitoaan ja vesipelastustaitoaan. Opetus antaa koko elämän kannalta tärkeitä turvataitoja. 	<p>Maastossa liikkuminen suunnistaen ja retkeillen (peruskestävyys)</p> <ul style="list-style-type: none"> • LIKKUVUUS: Liikuntatuntien alku- ja loppuverryttelyt, monipuolinen venyttely ja erilaiset kehonhuoltomenetelmät • FYYSISEN TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI: Itsearviointia määräajoin Liikuntapäiväkirja <p>Sisältöesimerkkejä (S1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyy uimaan- ja pelastautumaan vedestä • Krooli- rinta ja selkäuinnin tekniikat • Syvyys- ja pituussukeltaminen • Turvallinen hyppääminen veteen • Pohjoismainen uintitesti • Kuopion kaupungin uinninopetuksen suunnitelmaa hyödynnetään 	<p>L3</p>
<p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on turvallinen liikuntatunti sekä asiallinen käyttäytyminen liikuntapaikoilla. • Oppilas ottaa huomioon toiset liikkujat liikuntatunnilla sekä liikenteessä. Osallisuuden kokemus ja hyvä ryhmähenki kasvattavat yhteiseen huolenpitoon ja vastuuseen. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen ja asiallinen toiminta liikuntatunneilla • Turvalliset työskentelytaidot liikuntatunneilla, kuten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen • Pallopelien sääntöjen tunteminen • Telineiden ja välineiden oikeaoppinen ja turvallinen käyttö • Liikenteessä ja maastossa liikkuminen turvallisesti 	<p>L3, L6, L7</p>
<p style="text-align: center;">S2 SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset ryhmätehtävät <ul style="list-style-type: none"> • sääntöleikit- ja pelit <ul style="list-style-type: none"> • reilupeli <p style="text-align: center;">toisen auttaminen ja kannustaminen</p>		
<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdessä työskentely kaikkien kanssa, toiminnan ja tunnelmaisun säätely toiset huomioon ottaen 	<p>L2, L3, L6, L7</p>

<p>tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on vahvistaa yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. • Oppilaat tekevät yhteistyötä ja kokevat liikunnan iloa erilaisissa ryhmissä toimiessaan. • Opitaan vastuullista ryhmänjäsenyyttä ja vastuunkantoa toisista sekä yhteisen tavoitteen saavuttamisesta. <p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesäätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. • Kiinnitetään huomiota yhteistyötaitoihin ja -muotoihin, joita tulevaisuudessa tarvitaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Toisen huomioimista, auttamista ja avustamista kehittävät pari- ja ryhmätehtävät, leikit, harjoitukset ja pelit <p>Sisältöesimerkkejä (S2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimiminen reilun pelin periaatteella ja vastuu yhteisistä oppimistilanteista • Tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja säännöistä 	<p>L2, L6, L7</p>
<p>S3 PSYKKINEN TOIMINTAKYKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • lajitutustumiset • positiivisuus ja ilo yhteisöllisyys ja vastuunotto 		
<p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kasvaa vastuullisuuteen. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitkäjänteisyyttä ja ponnistelua sekä vastuunottoa vaativat, yksin ja yhdessä tehtävät harjoitukset ja tehtävät 	<p>L1, L2, L3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Pyritään vahvistamaan itseohjautuvuutta, pitkäjänteisyyttä, määrätietoisuutta, itsesäätelykykyä ja vastuuta omasta oppimisesta. 		
<p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on kokea liikuntatunneilla liikunnan iloa ja saada myönteistä minäkäsitystä tukevia liikunnallisia kokemuksia. • Koetaan ja opitaan liikuntatilanteissa positiivista ryhmähenkeä ja yhteenkuuluvuutta. Rohkaistaan oppilaita kannustamaan toisia ja luomaan hyvää mieltä ympärille liikuntatunneilla.. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iloa ja virkistystä tuottavat liikuntatehtävät ja myönteiset kokemukset, joilla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. • Monipuolisia leikkejä ja harjoitteita, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyden, itsenäisyyden tunteiden kokemista. • Harjoitteita, jotka mahdollistavat ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia, kuten luovat harjoitteet sekä pienet liike- ja tanssisarjat 	<p>L1, L2</p>
<p>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on tukea liikunnallista elämäntapaa. • Oppilas oppii taitoja ja omaksuu tietoja, jotka motivoivat ylläpitämään liikunnallista elämäntapaa. 	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan merkityksestä kasvuille ja kehitykselle sekä tutustuminen harjoittelun periaatteisiin 	
<p>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia</p>	<p>Sisältöesimerkkejä (S3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon antaminen liikunnan harrastusmahdollisuuksista Kuopiossa ja toimintavoista eri liikuntamuodoissa • Kerhotoimintaan kannustaminen • Yhteistyö kuopiolaisten liikuntaseurojen kanssa tutustuen heidän järjestämäänsä toimintaan 	

<p>iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on rohkaista oppilaita harrastamaan liikuntaa ja löytämään uusia liikuntamuotoja. • Oppilas löytää uusia tapoja liikkua. Oppilas kokeilee omakohtaisesti erilaisia ja uusia liikuntamuotoja.		
--	--	--

15.5.18 KOTITALOUS

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	L3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	L2, L3
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestäväen kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	L1, L3, L6
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	L3, L5, L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	L2, L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L3, L6, L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	L2, L6, L7
Tiedonhallintataidot		
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	L1, L4
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	L4
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	S1, S2, S3	L1, L7

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan

kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoii ja kuvailee omaa työtään ja toimintaa nsä työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettujen ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelynsä tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.

T2 ohjata oppilasta harjoitteluun kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitojen edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitojen edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitojen edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellun erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävää kulutuksen	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävä elämäntapa tukevia raaka-aineita,

mukaisesti materiaaleja , työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa		kestävää elämäntapaa edistävästi.		yksilöllisesti ohjattuna.	annettujen ohjeiden mukaisesti.	työvälineitä tai teknologiaa.	työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoii ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti , turvallisesti ja	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta	Oppilas toimii hygieenisesti ja	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti	Oppilas perustelee toimintansa

, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin		ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	kestävä toiminta	turvallisesti ohjattuna.	turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	i, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksen mukaisesti.	turvallisuuden, hygieenisuuden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoitteluun kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskustelussa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan	Arjen rakentumisen	Oppilas nimeää	Oppilas kuvailee	Oppilas määrittelee	Oppilas perustelee

tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesta monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä		n, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	n sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	e kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaa yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaisen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavaisen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaisen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuurina noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitaloutteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitaloutteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitaloutteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitaloutteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitaloutteen liittyvää tietoa voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitaloutteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.

<p>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</p>	<p>S1, S2</p>	<p>Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitaloutteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.</p>	<p>Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.</p>	<p>Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.</p>	<p>Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttöä eri toiminnoissa.</p>
<p>T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.</p>	<p>Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen</p>	<p>Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.</p>	<p>Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.</p>	<p>Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.</p>	<p>Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellun ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä</p>

							ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotaloutteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävästä ja vastuullisesta elämäntavasta ja kuluttamisesta kannalta.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS: Kotitalous vuosiluokalla 7

Kotitalousopetuksen jatkumo esiopetuksesta perusopetuksen päättöluokalle asti voidaan nähdä kumuloituvien oppimishaasteiden oppimispolkuna. Vuosiluokilla 1-2 on tutustuttu lisää omaan elämänpiiriin kodissa ja koulussa. Vuosiluokilla 3-6 on mahdollista harjaannuttaa itsenäistä toimintaa erilaisissa kotiin liittyvissä tehtävissä. Oppilaita kannustetaan tasa-arvoisiin valintoihin, toimintaan ja vuorovaikutukseen arjen elämismaailmassa. Erityistä huomiota kiinnitetään ohjauksen ja tuen tarpeisiin, ajanhallintaan sekä turvallisesta työskentelystä ja tottumusten muodostumisesta huolehtimiseen. Oma koti on oman itsenäisyyden kasvaessa edelleen tärkeä viiteryhmä, joten kodin ja koulun yhteistyö korostuu. Kotitalousopetuksen lähtökohta on laittaa oppilaat ajattelemaan, kehittämään arjen hallinnan ymmärrystä: ruokataju, arkitaju ja kulutustaju ovat käsitteitä, joilla ne nostetaan kiinteäksi osaksi opetusta ja sen suunnittelua. Ruokataju, arkitaju ja kulutustaju -käsitteiden avulla välitetään viestiä koulun kasvatuskumppanuudesta myös koteihin.

Kotitaloudessa tuetaan laaja-alaisen osaamisen kehittämistä kaikilla osa-alueilla. Erityisesti nousevat esiin ajattelu ja oppimaan oppiminen -tavoite (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) sekä itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3).

Kotitalouden tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7 Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa.

KOTITALOUS: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeen lukeminen ja seuraaminen • Tehtävien jakaminen • Aterian suunnittelu, toteutus ja arviointi 	L3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	L2, L3

kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	<ul style="list-style-type: none"> • Ruoanvalmistus- ja leivontataidot • Pöydän kattaminen • Käsien tiskaaminen ja tiskikoneen käyttö • Vaatehuolto, pyykinpesukoneen käyttö, käsien pesu • Kodin puhtaanapito • Estetiikka ja luovuus 	
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Elintarviketuntemus • Materiaalien taloudellinen ja kohtuullinen käyttö • Ruoan säilyttäminen • Harkitut valinnat • Laitteiden taloudellinen käyttö ja huolto • Jätteen ja hävikin vähentäminen, kierrätys • Kotitaloustieto netissä 	L3, L4, L5, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen <ul style="list-style-type: none"> • Ajankäyttö, vastuullinen työote • Järjestyksen ylläpitäminen ja siisteys työskennellessä 	L1, L3, L6
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Työhygieniä ja ergonomia • Keittiön päivittäinen puhdistus • Materiaalien ja laitteiden turvallinen käyttö 	L3, L5, L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö, työnjako ja neuvottelu 	L1, L2, L6, L7

suunnittelussa ja toteuttamisessa		
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Ravitsemustiedon perusteet, ateriarvot, ruoan valinta • Ruoan alkuperä, ruokaketju, teollinen ruoka • Ruokakulttuuri ja perinteet • Kalenterivuoden juhlat, elämänkaarijuhlat • Kuluttajan vastuu ja oikeudet • Rahankäyttö, hintavertailu 	L2, L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen <ul style="list-style-type: none"> • Kotitaloustöiden tekeminen yksin ja ryhmässä • Työtehtävien tasapuolinen jakaminen • Yhteistyön merkityksen tiedostaminen työtehtävien tekemiseen kuluvan ajan suhteen 	L3, L6, L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Hyvät työskentely- ja pöytätavat sekä vuorovaikutustaidot 	L2, L6, L7
Tiedonhallintataidot		
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon hankkiminen eri lähteistä, lähdekritiikki • Ruoka- ja ravintoaineryhmiin ja niiden ominaisuuksiin tutustuminen • Pakkausmerkinnät 	L1, L4

<p>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjeiden lukeminen, tulkitseminen ja niiden mukaan toimiminen sekä ohjeiden arviointi • Mittayksiköt, hoito-ohjemerkit, hinta-, ympäristö- ja erityisruokavaliomerkit, pakkausmerkinnät yms. 	<p>L4</p>
<p>T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten vaihtoehtojen pohtiminen ja tiedon etsiminen • Kotitalouden palvelut ja niiden merkitys arkielämässä 	<p>L1</p>
<p>T13 ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri S2 Asuminen ja yhdessä eläminen S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kodin jätteiden lajittelu • Kustannusten ja energiankulutuksen huomioiminen valinnoissa • Kuluttamisen vaikutus ympäristöön • Luomu- ja lähiruoka, reilun kaupan tuotteet 	<p>L1, L7</p>

15.5.19 OPPILAANOHIJAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
Elinikäinen oppiminen		
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1, S2	L1
Itsetuntemus		
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6

viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen		
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta	S4, S5	L4, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2, S3, S5	L4, L5, L6
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4, S5	L2

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja

viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset,

kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Formatiivinen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

KUOPION KRISTILLISEN YHTENÄISKOULUN PAIKALLINEN OSUUS:

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksen tehtävänä Kuopion kristillisessä yhtenäiskoulussa vuosiluokilla 7-9 on tukea oppilaan koulunkäyntiä ja kannustaa heitä yrittämään parhaansa. Oppilaat tutustuvat oppilaanohjauksen

tunneilla tapoihin löytää omat vahvuutensa, luonteenpiirteet ja erilaiset tavat oppia ja opiskella. Oppilaanohjauksen tehtävänä on tutustuttaa oppilaat erilaisiin koulutusmahdollisuuksiin ja niiden vaatimuksiin ja löytää jokaiselle oppilaalle sopiva jatko-koulutuspaikka ja tukea oppilasta oman urapolun suunnittelussa.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja erilaisten verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaiden kanssa tehdään opintoretkeä sekä lähiympäristön yrityksiin että organisaatioihin niin koulun läheisyydessä Neulamässä kuin muuallakin Kuopiossa. Lisäksi on mahdollista tehdä opintoretkeä Kuopion ulkopuolelle.

Työelämän edustajat vierailevat koulussa kertomassa omasta työstään ja koulutuspolustaan joko paikanpäälle saapumalla tai etäyhteyksiä hyödyntäen. Myös eri koulutusalojen edustajat tekevät vierailuja koulullamme. Erityisesti lähialueiden ammatillisten oppilaitosten edustajat ovat vierailleet kertomassa omasta oppilaitoksestaan.

Oppilaalle järjestetään perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Työelämään tutustumisen järjestelyjä kuvataan koulun ohjaussuunnitelmassa. TET-jaksojen ajankohdat ja kesto kirjataan tarkemmin koulun toimintasuunnitelmaan lukuvuosittain.

Oppilaat hankkivat TET-jaksojen myötä omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammanteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle järjestetään mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja. Samalla karttuvat myös työnhakutaidot, oppilaiden harjoitellessa työnhakua joko työpaikalla vierailien tai soittamalla työnantajille.

Työelämään tutustuttaessa oppilaille avautuu mahdollisuus nähdä opiskeltavien asioiden yhteys työelämässä tarvittaviin tietoihin ja taitoihin. Oppilaita rohkaistaan kyselemään ja hankkimaan tietoa heitä kiinnostavista asioista työpaikoilla sekä jakamaan kokemuksiaan oppilastovereille. Tämä ilmiölähtöinen oppiminen auttaa oppilaita jäsentämään yhdessä syntynyttä kuvaa yhteiskunnasta ja sen monimuotoisuudesta.

Oppilaanohjauksessa erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä.

Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Jokaiselle oppilaalle varataan riittävästi aikaa henkilökohtaista- ja pienryhmäohjausta varten yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajille järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioidaan koulutusvaihtoehtojen moninaisuus ja perheiden kieli- ja kulttuuritaustat.

Kuopiossa järjestetään vuosittain toisen asteen avoimet ovet, jolloin oppilaat tutustuvat sekä ammatilliseen koulutukseen että lukio-koulutukseen. Lisäksi koulutuksiin on mahdollista tutustua etäyhteyden kautta virtuaaliesittelyinä. Kaikki oppilaat valitsevat heitä kiinnostavat oppilaitokset ja tutustuvat myös muutamiin muihin vaihtoehtoihin maailmankuvan laajentamiseksi.

Kuopion kristillisen yhtenäiskoulun oppilaanohjauksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9

OPPILAANOHJAUS: VUOSILUOKKA 7		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
<p>T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys yläkoulun toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu yläkouluun opiskeluympäristönä • Ymmärtää, mitä on itsetuntemus ja sen merkitys omassa elämässä • Harjoittelee ottamaan vastuuta omasta koulutyöskentelystään 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä 	<p>L3</p> <p>L7</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tarkastelee omaa ajankäyttöään omissa opinnoissaan • Osaa tarkastella omaa rooliaan osana kouluyhteisöä • Oppilas ryhmytyy luokkatovereihinsa ja harjoittaa yhteistyötaitojaan • Oppilas tiedostaa ympäröivien sosiaalisten rakenteiden (esim. asenteiden ja arvojen) vaikutuksen omiin valintoihinsa 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • motivaatio • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	
<p>Oppimaan oppimisen taidot</p>		
<p>T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu omaan tapaansa oppia • Oppilas alkaa hahmottaa koulun ulkopuolella, (esimerkiksi harrastuksissa), opittujen asioiden merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. • Oma vastuu opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittämisessä alkaa kehittyä • Oppilas harjoittelee erilaisia opiskelutekniikoita ja löytää itselleen sopivia tapoja oppia • Oppilas tutustuu Itsetuntemukseen osana omaa urasuunnittelua 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä 	<p>L1</p>

Elinikäinen oppiminen		
<p>T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas alkaa harjoittaa omien taitojen ja vahvuuksien tunnistamista ja niiden esiin tuomista. • Oppilas havainnoi oman rooliaan oppimisprosessissa • Oppilaalle hahmottuu, miten osaaminen ja valintojen tekeminen vaikuttavat opiskelumotivaatioon • Luovan ja avoimen asenteen harjoittelu esim. muutostilanteita varten (resilienssi) 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • motivaatio • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	L1

Itsetuntemus		
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tiedostaa oman toiminnan vaikutuksen omaan ja toisten hyvinvointiin • Oppilas harjoittelee oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja koulu- sekä työyhteisössä. • Oppilas vahvistaa itsetuntemustaan ja luo myönteistä minäkuvaa • Oppilas tutustuu vuorovaikutustaitoihin osana itsensä tuntemista • Oppilas huomioi omien arkisten valintojen merkityksen osana tulevaisuuden rakentamista (esim. Valinnaisaineet) 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • motivaatio • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	L3
Tavoitteiden asettaminen		
<p>T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa omia realistisia tavoitteita ja tarkkailee niiden saavuttamista • Työskentelyn suunnittelu ja edistymisen arviointi • Oppilas tutustuu eri arviointimenetelmiin: itsearviointi, 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • motivaatio • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	L1, L3

<p>vertaisarviointi, jaksoarviointi, päättöarviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulus- ja työelämään liittyvän tiedon hankkimisen harjoittelu ja urasuunnittelun pohtiminen eri näkökulmista 	<p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnitteluun orientoituminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen 	
<p>Työelämään suuntautuva oppiminen</p>		
<p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas hankkii yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. • Oppilas hankkii kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • motivaatio • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot 	<p>L6</p> <p>L7</p>
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia</p>	<p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p>	<p>L4</p> <p>L5</p> <p>L6</p>

hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

- Oppilaat saavat valmiuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa etsiessään tietoa eri ammattialoista.
- Oppilas oppii tuntemaan lähialueen elinkeinoelämää ja keskeisiä toimialoja
- Oppilas tutustuu työelämään vanhemman mukana ja saa kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.
- Oppilas harjoittelee työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja.
- Oppilas oppii ryhmätoimintaa.

- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnitteluun orientoituminen
- Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

- itsetuntemus
- itsearviointi
- motivaatio
- yleiset elämässä tarvittavat taidot
- oppilaan taidot
- sosiaaliset verkostot

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

- toimiminen erilaisissa ympäristöissä
- opiskelussa tarvittavat taidot
- vuorovaikutus- ja viestintätaidot

S4 Työelämään tutustuminen

- eri ammattialoihin tutustuminen
- työn hakemisen harjoittelu
- TET-päivä

	<ul style="list-style-type: none"> • työelämän tasa-arvokysymykset <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnitteluun orientoituminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen 	
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
<p>T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteisiin • Oppilas tutustuu oppilaanohjauksen tietolähteiden perusteisiin. • Oppilas tutustuu tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas tutustuu erilaisiin verkkoympäristöihin, sovelluksiin ja verkostoihin. • Oppilas oppii vähitellen tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä pohtimaan uravalintojaan. • 	<p>S4 Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • TET-päivä • työelämän tasa-arvokysymykset <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnitteluun orientoituminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen 	<p>L4</p> <p>L5</p>
<p>T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon</p>		<p>L4</p> <p>L5</p>

<p>luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä.	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • motivaatio • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnitteluun orientoituminen	<p>L6</p>
---	---	------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen 	
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
<p>T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurien välisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tutustuu oman kulttuurin moninaisuuteen sekä muihin kulttuureihin koulutuksen ja työelämän näkökulmasta. • Oppilas tutustuu Pohjoismaiden opiskeluvaihtoehtoihin 	<p>S4 Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • TET-päivä • työelämän tasa-arvokysymykset <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnitteluun orientoituminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen 	L2

--	--	--

OPPILAANOHAUS: VUOSILUOKKA 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
----------------------	---------------------------------------	-------------------------

Osallisuus ja aktiivinen toiminta

<p>T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on, että oppilaat kokevat yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja ylläpitävät ryhmänsä myönteistä ilmapiiriä. • Oppilas harjaantuu itsenäiseen toimintaan, 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • ongelmanratkaisu 	<p>L3</p> <p>L7</p>
---	---	-----------------------------------

<p>oman toiminnan suunnitteluun ja vastuun ottamiseen omasta opiskelusta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta neuvotaan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä sekä huomioimaan omat terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät seikat opiskelun sujumisessa. • Oppilas syventää omaa näkemystään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkityksestä itselleen ja lähiympäristölleen. 	<ul style="list-style-type: none"> • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	
<p>Oppimaan oppimisen taidot</p>		
<p>T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tietojaan itsestään oppijana. • Oppilas ymmärtää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, opitun merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. • Oppilas tutustuu erilaisiin oppimistyyliihin, -strategioihin, ja opiskeluteknikoihin • Urasuunnittelun pohja alkaa rakentua oman persoonan, omien taitojen ja koulutusmahdollisuuksien selkenemisen kautta 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä 	<p>L1</p>

Elinikäinen oppiminen		
<p>T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas havaitsee omien taitojen ja vahvuuksien kehittämisen ja hyödyntämisen osana oppimista • Oppilas osaa arvioida omia taitojaan ja vahvuuksiaan koulutus- ja uravalintoihin liittyen • Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Ja samalla vahvistetaan oppilaan opiskelu- ja urasuunnittelutaitoja • Painotetaan luovuuden ja positiivisen asenteen merkitystä elämän muutostilanteissa. 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • ongelmanratkaisu • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	L1

Itsetuntemus		
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan yhteiskunnassa vaikuttaviin arvoihin ja asenteisiin ja pohditaan niiden vaikutusta omiin ura- ja opiskeluvalintoihin • Kiinnitetään huomiota omiin kiinnostuksen kohteisiin, kykyihin, omaan lahjakkuuteen ja niiden käyttöön suhteessa omaan tulevaan koulutukseen • Omien valintojen merkityksen tiedostaminen ja niiden keinojen kartoittaminen, joilla voidaan tukea tulevia valintoja (omat kehittämiskohteet ja jatko-opiskelusuunnitelma) • Oman itsetuntemuksen vahvistaminen 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • ongelmanratkaisu • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	L3
Tavoitteiden asettaminen		
<p>T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan omien opiskeluun liittyvien tavoitteiden suunnittelun kehittäminen ja esiintuominen • Tutustuminen toisen asteen koulutuksen 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • ongelmanratkaisu • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot 	L1, L3

<p>valintakriteereihin ja koulutusmahdollisuuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toisen asteen jälkeisten jatko-opintomahdollisuuksien kartoittaminen • Oppilas oppii hankkimaan tietoa koulutuksista ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. • Opintomahdollisuuksiin tutustumisen jälkeen, tuetaan oppilaan oman opintopolun rakentumista 	<p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen vahvistaminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluihin tutustuminen 	
<p>Työelämään suuntautuva oppiminen</p>		

<p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ymmärtää työnteon merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle • Oppilas ymmärtää, mitä ovat työelämätaidot ja osaa arvioida omia työelämätaitojaan. 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • ongelmanratkaisu • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • tiedon luotettavuuden arviointi <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen vahvistaminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluihin tutustuminen 	<p>L6</p> <p>L7</p>
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistaa oppilaan työelämätietoutta ja selventää näkemystä Suomen elinkeinorakenteesta • Tutustuttaa oppilas lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteisiin, keskeisiin toimialoihin ja opiskelumahdollisuuksiin • Antaa oppilaalle ajantasaista tietoa 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus 	<p>L4</p> <p>L5</p> <p>L6</p>

<p>yrittäjyydestä ja sen mahdollisuuksista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luoda oppilaalle mielikuva eri ammattinimikkeistä, niissä vaadittavista osaamisesta ja työtehtävistä • Vahvistaa oppilaan vuorovaikutus- ja viestintätaitoja ja opastaa niiden valjastamisessa työelämän käyttöön • Suunnitella ja toteuttaa oppilaan kanssa hänen tarpeitaan parhaiten palveleva Tutustu työelämään -oppimisjakso 	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • ongelmanratkaisu • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot • sosiaaliset verkostot <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • tiedon luotettavuuden arviointi <p>S4 Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • yrittäjyyteen tutustuminen • TET-jakso • TET-jakson hyödyntäminen • työelämän tasa-arvokysymykset <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen vahvistaminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluihin tutustuminen 	
---	--	--

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
<p>T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tietämystään Suomen koulutusjärjestelmästä • Oppilas tutustuu erilaisiin koulutusaloihin, ammatillisen koulutuksen perustutkintoihin ja lukio-opintoihin • Oppilas saa tietoa toisen asteen koulutuksen valintakriteereistä ja lisäopetuksen erilaisista vaihtoehdoista (esim.kymppiluokka) 	<p>S4 Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • yrittäjyyteen tutustuminen • TET-jakso • TET-jakson hyödyntäminen • työelämän tasa-arvokysymykset <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen vahvistaminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluihin tutustuminen 	<p>L4</p> <p>L5</p>
<p>T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. • Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus • itsearviointi • ongelmanratkaisu • tulevaisuuden suunnittelu ja päätöksenteko • yleiset elämässä tarvittavat taidot • oppilaan taidot 	<p>L4</p> <p>L5</p> <p>L6</p>

<p>esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. • Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. • Oppilas tutustuu hakupalvelujen ja tietokantojen tapaan toimia ja tuottaa tietoa. 	<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset verkostot <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • tiedon luotettavuuden arviointi <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen vahvistaminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluihin tutustuminen 	
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
<p>T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurien välisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa</p>	<p>S4 Työelämään tutustuminen</p>	<p>L2</p>

<p>opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tunnistaa kulttuurisen moninaisuuden myönteisenä voimavarana ja oman tulevan opiskelu- ja työuran mahdollisuutena. • Oppilas oppii hankkimaan tietoa opiskelu- ja työmahdollisuuksista ulkomailla. • Oppilas tutustuu työskentelymahdollisuuksiin Suomessa ja Pohjois-Savossa	<ul style="list-style-type: none"> • eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • yrittäjyyteen tutustuminen • TET-jakso • TET-jakson hyödyntäminen • työelämän tasa-arvokysymykset <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen vahvistaminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluihin tutustuminen	
---	---	--

OPPILAANOHAUS: VUOSILUOKKA 9		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
<p>T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas osaa hallita ajankäyttöään sekä pohtii yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä. • Oppilas osallistuu oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. • Oppilas ymmärtää omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkityksen itselleen ja lähiympäristölle. Ja osaa jo hahmottaa syitä omien valintoidensa taustalla (arvot asenteet, sosiaaliset suhteet) 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • itsearviointi • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet 	<p>L3</p> <p>L7</p>
Oppimaan oppimisen taidot		
<p>T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan</p>	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluyhteisössä toimiminen 	<p>L1</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tietojansa itsestään oppijana. • Oppilas ymmärtää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, opitun tiedon ja taidon merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. • Oppimistyylien ja -strategioiden sisäistäminen ja siirtäminen omaan työskentelyyn • Urapolun suunnittelun täsmentyminen 	<ul style="list-style-type: none"> • oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu • omien opiskelutavoitteiden asettaminen • itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi • tavoitteiden toteutumisen arviointi • vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä 	
--	--	--

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

- Oppilan oman tulevaisuuden suunnittelun selkeytyminen ja suunnitelmien täsmentyminen
- Opiskelu- ja urasuunnitelman tekeminen omattujen tietojen ja syvemmän itsetuntemuksen perusteella
- Oppilas hahmottaa elinikäisen oppimisen merkityksen ja sen antamat mahdollisuudet

S1 Oppiminen ja opiskelu

- koulu yhteisössä toimiminen
- oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu
- omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- itsenäisen toiminnan kehittymisen arviointi
- tavoitteiden toteutumisen arviointi
- vastuunottaminen omasta oppimisesta, valintojen tekemisestä sekä opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

- Itsetuntemus
- itsearviointi

L1

<ul style="list-style-type: none"> • Ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen ja resilienssi 	<ul style="list-style-type: none"> • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet 	
Itsetuntemus		
<p>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas havaitsee omien valintojensa vaikutuksen urasuunnitteluun • Oppilas hahmottaa omien kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostustensa vaikutuksen opiskelu- ja urasuunnitteluun realistisesti • Oppilas sisäistää oman toimintansa vaikutuksen niin omaan kuin muidenkin hyvinvointiin 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • itsearviointi • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet 	L3
Tavoitteiden asettaminen		
<p>T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</p>	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • itsearviointi • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot 	L1, L3

<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. • Oppilas oppii hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. • Oppilas tekee itselleen jatko-opiskelusuunnitelman ja varasuunnitelman. • Oppilas tutustuu yhteishaussa oleviin toisen asteen koulutuksiin ja osallistuu yhteishakuun • Oppilas tutustuu korkea-asteen opintoihin ja niiden valintakriteereihin • Oppilas tiedostaa, että hänen on suoritettava toisen asteen tutkinto 	<ul style="list-style-type: none"> • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen syventyminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen ja tarkemman tiedon etsiminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen hyödyntäminen 	
Työelämään suuntautuva oppiminen		
<p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas hankkii yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. • Oppilas hankkii kokemuksia, jotka auttavat 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • itsearviointi • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p>	<p>L6</p> <p>L7</p>

<p>oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tunnistaa tasa-arvoisen kohtelun merkityksen yhteiskunnassa ja työelämässä • Oppilas tiedostaa työelämän lait, asetukset ja vastuut • Oppilas harjoittelee työnhakua TET-jakson avulla ja kesätyöhakemuksella ja on tietoinen, minkälaisia asioita hyvässä työhakemuksessa tulee olla • Oppilas suorittaa TET-jakson 	<ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • tiedon luotettavuuden arviointi <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen syventyminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen ja tarkemman tiedon etsiminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen hyödyntäminen 	
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tiedostaa tulevaisuuden työelämän haasteet ja mahdollisuudet ja osaa varautua niihin • Oppilas tutustuu työelämään Suomessa, naapurimaissa ja muualla maailmassa • Oppilas tutustuu pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin ja osaa valmistautua niihin 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • itsearviointi • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet 	<p>L4</p> <p>L5</p> <p>L6</p>

	<p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • tiedon luotettavuuden arviointi <p>S4 Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • TET-jakso • TET-jakson hyödyntäminen • TET-messu • työelämän tasa-arvokysymykset • työelämän yhteys omaan tulevaisuuteen <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen syventyminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen ja tarkemman tiedon etsiminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen hyödyntäminen 	
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
<p>T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja</p>	<p>S4 Työelämään tutustuminen</p>	<p>L4</p> <p>L5</p>

<p>työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. • Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. • Oppilas syventää tietoaan yhteishausta ja sen aikataulusta sekä toisen asteen koulutusmahdollisuuksista: lukio, ammatillinen koulutus valmistava opetus ja muu opetus • Oppilas saa tietoonsa lähialueen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut • Oppilas oppii selvittämään mihin opintososiaalisiin etuuksiin hän on oikeutettu 	<ul style="list-style-type: none"> • eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • TET-jakso • TET-jakson hyödyntäminen • TET-messu • työelämän tasa-arvokysymykset • työelämän yhteys omaan tulevaisuuteen <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen syventyminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen ja tarkemman tiedon etsiminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen hyödyntäminen 	
<p>T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. • Oppilas tutustuu hakupalvelujen ja 	<p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • itsearviointi • päätöksenteko ja tulevaisuudensuunnittelutaidot 	<p>L4</p> <p>L5</p> <p>L6</p>

<p>tietokantojen tapaan toimia ja tuottaa tietoa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas oppii tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään urasuunnitelmansa perustellusti ja omista lähtö- kohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset huomioiden. 	<ul style="list-style-type: none"> • ongelmanratkaisutaidot • urasuunnittelu- ja urahallintataidot • analysointivalmiudet <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimiminen erilaisissa ympäristöissä • opiskelussa tarvittavat taidot • vuorovaikutus- ja viestintätaidot • tiedon luotettavuuden arviointi <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen syventyminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen ja tarkemman tiedon etsiminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen hyödyntäminen 	
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
<p>T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurien välisissä kohtaamisissa ja</p>		L2

<p>yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas tunnistaa kulttuurisen moninaisuuden myönteisenä voimavarana ja oman tulevan opiskelu- ja työuran mahdollisuutena. • Oppilas oppii hankkimaan tietoa opiskelu- ja työmahdollisuuksista ulkomailla. 	<p>S4 Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen • työn hakemisen harjoittelu • TET-jakso • TET-jakson hyödyntäminen • TET-messu • työelämän tasa-arvokysymykset • työelämän yhteys omaan tulevaisuuteen <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen syventyminen • Suomen koulutusjärjestelmään tutustuminen • jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen ja tarkemman tiedon etsiminen • eri tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen hyödyntäminen 	
---	---	--